243
Q-89

VI
3
2007

891.99 Ա742
9--89

ՆԱՐԵԿ

ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՑ

Աչքն Գրիգորի Նարեկացւոյ Հոգեկիր
Հառաչիւք։

Բաշխեալ յինննասն և հինգ քանս՝ Հոգեստուն
Աղաղանաց։

Նուագս սքեսդրեալ՝ հարմնագոյնք հնագոյն և ընտիր ընտիր
ձեռագրէ օրինակաց։

Ի հայրապետութեանն Սրբոյ Աթոռոյն Լուսաւորչի
Տ֊ն և Տ֊ն Խրեմի ածընտիր Կաթուղի֊
կոսի ամ Հայոց։

Ա֊ի պատրիարգութեան Սրբ֊ն Էջմիածնի Տ֊ն Գաբրիէլի
արք Եպիսկոպոսի։

Իսկ ի պատրիարգութեան Կոստանդնուպօլսոյ Տ֊ն
Կարապետի՝ ազգասէր և բարեջան արք
Եպիսկոպոսի։

Ի Տպարանս արապեան Պօղոսի ապուչեխեցւոյ, և
երից որդւոց իմոց՝ Ներսիսի Գէորգեայ և
Գաբրիէլի։

(1826) ամ ի տերունէ ընկն, և հայ ի գիրս։

97-42

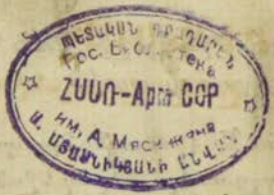

33435-65

Ալրութիւնք յոդնաթախանձ բանից օգտակարաց ,
ապաշաւանաց , հոգեշահ խրատուց ։

Ընձին ստգտանաց · ղղջականաց կանոնաց կենաց ,
կամաւորութիք յանձնառութեց · աներեւութից
յայտնութեց , ձեղնաց խոստովանութեց , ցու֊
մունք գալստեաց , տարածմունք ծածկեցելոց ,
յանդիմանութիք թագուցելոց ։

Պեղանիք զօրաւորք՝ վիրաց անբժշկականաց ·
դեղք ազդուականք՝ ցաւոց անտեսականաց ·
Հնարաւորութիք՝ բազմամանեայ երկանց
վտանգից ։

Լուծմանց կարեաց՝ ամենից բնութեց , առիթք ար֊
ատաւճաց , պատճառք աղօթից · Ի խնդրոյ Հայր֊
մանց՝ Հարց միանձանց և բազմաց անուսպատակեանց
ասացեալ մատեան ողբերգութեան՝

ԳՐԻԳՈՐԻ

Նարեկայ վանից վանականի ։

112
53

Գաղտնի յայտնէ։

Աշակերտումն վարժէ։

Ընտրեալսն բժշկէ։

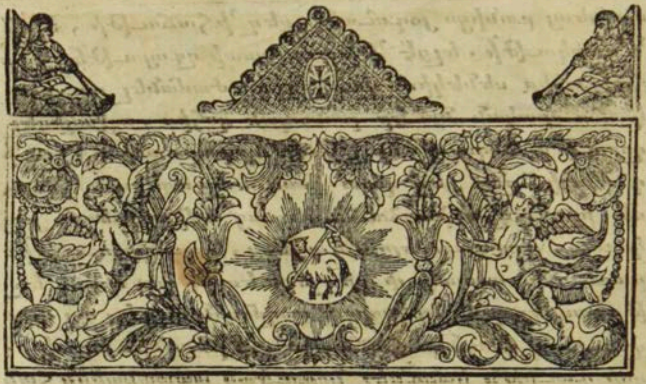

Ի ԽՈՐՀԱՅ ԱՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԸԱՏՈՒՆՈՑ·

*Բան. Ը·

ՍՏՅԵՂՀԱՊՈՍ

ՀԱՆՈՒՑ ՀԻՆՕՒԹԻՒՆ

սրտի՝ ողբոց աղաղակի՝ քեզ վերընդ ծայեմ տեսողդ գաղտնեաց· և մատուցեալ եդեալ ի հուր թախծութեանն անձին տոչորման՝ զպտուղ ըղձից ձեռնձերոյ՝ սատանեալ մտացս՝ բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ· Ալլ հոտոտեցիս հայեսցիս՝ դէթաճ, քան ի պատարագն բոլորապտուղ մատուցեալ ծխոյն բարդութեանն· Ընկալ զսակաւս

մանանեայ բանիցս յօդուածս՝ քեզ ի հաճութիւն, և մի՛ ի բարկութիւն. եւցէ ի խորոց աստի զայսոցիկեց խոր հըրդակիր սենեկիս՝ վաղվաղակի ժամանել առ քեզ՝ կամաւորական նուէրը բանական զոհիս, ողջակիզել զօրութիւնք Ճարպոյ՝ որ յիւն է պարարտութիւն: Լաւ ի դնելս իմ ընդ քեզ դատ՝ խառնեալ աղերսիւն հզօր, մի՛ իբրև զհամբարձումն ձեռաց ամբարշտեաւն յայկոբու, ըստ բողոքելոյն եսայեայ, և զանիրաւութիւնն բաբելոնի, տաղտկալի քեզ երևեսցի, զոր առակ եօթանասներորդի երկրորդի սաղմոսին ազդէ. այլ իբր զբուրեալ խունկն հաճոյական ի խորանին սեղմայ, զոր դաւիթն կանգնել նորոգեաց տապանակին հան դըստեան ի գերութենէն դարձելոյ, որ ի վերատին գիւտ կորուսեալս հոգւոյ առակի՝ ընդունելի կացցէ քոյ քոյ լեցի:

2 Այլ քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հատուցման՝ ուժգինս ինչ ելեւէջ ի ձորն վըէժխնդրութեան՝ կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմանս. այժմէն գուշակեալ շարժմանս յուզմանց ներհակաց, որ յիմումն անձին ցուցանի, խռովութիւնս ամբոխից. Տարեալք ընդ միմեանս ղէն առ սուսեր՝ խորհրդոյն Տղէք, չարեացն ըէ բարիւն, և գերեալ զնս ի մահ, ըստ հին դիպուածոյն՝ որ նախ քան զընծորհին ժամանել առ իս. զոր ընտրեալն առաքեալ կանոցն դասուց պօղոս՝ առ օրինակեալ զմովսէս, զբի փրկութիւն յաղթօղ ցուցանէ: Ա ան զի թէ մերձ է օր տեառն, ոչ դիր ասէ, ի Տովհան անձուկ առապարիսին յուսահատութիւն և հեղեղատին կեդրոնի, փոքր հանդիսարանացն իրաւանց ժամադրութեց,

որ կենցաղակառաւ այսր յաւիտենից՝ զհանդերձեալ
յոյն ինձ կերպարանեն, ապա և յաւէտ մերձեցաւ
ի վր՛ իմ աղքատին ոյ՝ մարմին եղելոյ, մեծապէս
դեռաւ զնս առիթ վնասուց՝ բազմոց տկարեաց՝ զա
նազան մասանց յանդիմանողաց ձշմարտապատմից,
քան զձեռին նորին վերակացուին անդ ուրեմն եր-
բեմն ի հարճաճս եղովմայեցւոց և փղշտացւոց, և
այլոց բարբարոս ազգաց։ Քանզի այն ընտրութիւն՝
ամեք չափեցաւ, իսկ պատուհաս խնամն պարտուց՝
առանց աւարտման ունի զսահման։ Ոչ՝ գուբ՝ և
որդոյիթ անճողոպրելի, ըստ մարգարէին և առակո
ղին, տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ՝ զա
մօթն միանձնեաւոր աստէն գծադրել։ Ո՞ր միայն
քո՛ է հրաշագործել պատուս դեղոյ՝ ի հնարս կենաց՝
ամենաւարան տարակուսանաց հոգւոց վտանգից,
քաւիչ ասի՝ գովեալ ի փառս անճառս անսահման
նելի բարձրութե, յաւիտեանս յաւիտենից։

Ա էրսին յաւելուած ի[illegible] հեծութե՝ նորին հանգէ, առ
նոյն աղբս նաղեանաց բանէ, ի խորոց սրտից ըստ ։

* Քան. Ր։

I Ե՛ս արդ՝ քանզի առ բարձրեալն ածի յօդաւորա
կան շրթամբք կարդաս, որ գործովք միայն
գրաւի, և ոչ ստեղծաբանութե հաշուի,
որ յեդիպտոս միշտ ունիս զսրտիդ զդարձն, զի՛նչ
օրինակ առ այս քեզ նմանագոյն և յարմարական աս
տանօր եդից՝ ինձն իմ պարտաւոր։ Պատմագիրքն՝
կործանեցելոյն սոդոմայ. ընդերանեալ դատաստան՝

նինուէի. անարի բարբարոս՝ քան զժիկինն Հարաւայինն. վասիարագոյնս՝ քան զքանան. յամառեցեալս՝ քան զամաղէկ. անբժշկականս քաղաք՝ դրժելոց նշմար մեացեալ՝ ապստամբութեամբ հինն իսրայէլի, յիշատակարան պահեալ՝ ուխտազանցութեան յուդայ։ Այսուհետեւ՝ զեր քան զծուր. տարաբերժեալս քան զկաճայդան. խորթաբարոյս՝ քան զգալիլեա. անհնազանդեալս՝ քան զանհաւանն կափառնայում. պարսաւեցեալս՝ իբր զգորազին. բամբասեցեալս՝ ընդ բեթսայիդայ. անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալիքս եփրեմի։ Այլազգս աղանիս միշտ յիմարութեամբ՝ այլ ոչ հանդարտութեամբ. ի կորեանց առիւծուց՝ անձնական օձս եւ վհռնայինս. կերպս ձուոց քարբից՝ լցեալ ժանտութեամբ. պատկերս վերջին հարուածոյն երուսաղէմ, ըստ բանին տերունի՝ եւ տեսանողացն ձայնի։ Տաղաւարս մերժեալ՝ հասեալ ի կործանումն. խորտակեալ դրացս վտանգարան, եւ կրկին ծրդեալ շինուածս խստուն. թողեալ ժառանգութիւնս յարմարական, մառացեալ տունս ածականս, ըստ բանիդ նազխագրեցելոցն՝ մխիթարի դաւթայ եւ երեմիայի։

Յարկս բանական՝ ունայնս գործուած է, հարուածեալ խարտոս քերմանն՝ օրինիւ կազդուրեալ, օձեալ կաւոնն՝ ողբական հեզութեամբն. անձարակ դառեալ յեղս հնարից, քակտեալ վերսին ձեռամբ շինողին. արտաքս ընկեցեալ իրաւացի հատուցմամբ՝ հրամանաւ տէրունի՝ ի տեղւոջ անտուրբ. հերքեալ տարադրեալ խորտոյտ մեծաւ՝ ամենայնիւ առանց խնայելոյ։ Ծածկեալ դրամն յերկրի չարեաց, ըստ առակի դահորոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի։

2 Լ. ՅԼ դու ա՛ծ՝ ածդ հոգւոց և ամ մարմնոց , ըստ
դաւանելոյ ածաշնորհին , երկայնամիտ և բազումո-
ղորմ , ըստ սբգն յովհաննու ձայնին , շնորհեա կատա-
րել ի քոյդ հաճութիւն օրինեալդ կամաց՝ զսկզբնաւո-
րեալ մտեան մաղթանաց՝ այսր ողբերգութեան .
Լաւ ընդ լալով սերմանել բանիս՝ ի նախընթաց չու-
աստիճանաց՝ օթևանացս պատրաստութիւնե , ի կատա-
րած ժամանելոյ հասպման ինձոյն , դարձայց բերկ
բեցեալ լրութիւք քաւութիւնք՝ պողոսն երանութեան՝
ոբայիցն բարութիւն . Ա՛ի տայես ինձ արգանդ սրտի
անորդի՝ երբ խորայելի , և տեսնես աչաց ցամաքեալ՝
ոչ ամենագութ . Լ՛ուր բանական մաղթողիս՝ հնչգոր
և ողորմած , նախ քան երկինի՝ և երկիրն երկրի , և նա
ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ , և նոքա խորայելի .
Լաւ երկնաւորացն աղերս՝ որ առ քեզ հոգւոյս՝ աղ
դեսպէ՛ , քան թէ տարերաց ապականացուածս .
Ա՛ռաւ ստեղիչ՝ և ես կաւ , բայց տարակուսելոյս ի
մեւոս մաղթանաց այսր հեծուե՝ կամս քաղցրութե՝
զօրանալ աստէն . զի մի՝ ի բանալ վերնայինն երկնի՝
անընտիր գտեալ կրթութեան վայելման լուսոյ ,
իբր զնիւթ մոնի՝ ապառեցայց , ջնջեալ ի միջոյ .
Ա՛դի զրկելոյս , ըստ մաղթանաց գոչման աստղին , և
ոյժ թալկացելոյս , և կեանք մաշելոյս՝ մասցս խըղ
ձիւ , այլ ոչ տաժանմամբ կրից՝ աշխատութիւք զբեղ
խնդրելոյ , սու զաւանդ մաղթանացս , և առւր զողոր
մութիւ քո շնորհացդ . ընկալ զխոքբս՝ ի տկարէս , և
շնորհեա զմեծդ առ ի հզօրէդ . զօրացո զբանս զղջ
մանս , սրտաբեալ ի մեզ հոգւի ի բարձանց՝ ածաշունչ
պատգամըս՝ ի սմա եղելոյս . Պարգևեա բարեբար՝

զառակին եւ այլեայ , լուսաւորեալ առ Ճշմարտութիւն , մատուցանելով մահու արժանոյս , ընդ պղնձոյս գոյի անարգս ձայնի՝ զոսկի քո չնորհի • ընդ անզարդութե երկաթոյս՝ սեւութե դունոյս՝ պղինձ պճնելի , ցոյցք առաքինութե , հրաշեկ լերանանու • Ընդէր կարծ բացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել ի քէն , մն ձառ և ահաւոր • Ի՛ եղեց անպատուղ ի փոքր վասոակոյս՝ իբր ապալեան սերմանօղ անբերրի երկրի • Ի՛ լեցի ինձ երկնել , և ոչ ծնանել • ողբալ , և ոչ արտասուել • խորհել , և ոչ հառաչել • ամպել , և ոչ անձրևել • ընթանալ , և ոչ հասանել • ինձ ձայնել , և քեզ ոչ լսել • պաղատիլ , և անտես մնալ • կողկողել , և ոչ ողորմել • աղաչել , և ոչ ինչ օգտել • զոհել , և ոչ ճենճերել • զքեզ տեսանել , և դատարկ ելանել • Ա՛ւր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ փայտդ Տզօր • մի՛ զանվճար տանջանացն տոյժ՝ ընդ թուով աւուրց մեղօք կեցելոյս չարագործիս ինձ՝ հատուցանել • Կեցո զիս զբիծ • լուր ինձ ողորմած • մարդասիրեա՛ ներօղ • խնայեա՛ երկայնամիտ • պաշտպանեա՛ սպառէն • բարերարեա՛ Տէզօր • ազատեա՛ ամենակալ • կենագործեա՛ նորոգօղ • վերականգնեա՛ անհաւոր • լուսաւորեա՛ երկնային • բժշկեա՛ Տրնարաւոր • քաւեա՛ անքննին • պարգևատրեա՛ առատ • չնորհաշարդեա՛ անչնախանձ • հաշտեա՛ անախտակիր • ընկալ անոխակալ • սրբեա՛ ի պարտուց օրինեալ • Այլ եթէ յառեցից զաչս իմ՝ նայեցեալ ի հայեցուածս երկուց վտանգից յաւուր Թշնամուն , զբոյդ տեսից փրկութի՛ իմ և խնամակալ • եթէ նկատեալ դիտեցից ի վեր յամենա գրաւ ուղին ստակալի , հրեշտակ քո խաղաղութեան՝

քաղցրութիւնէ ինձ պատահեսցէ։ Յոյց ինձ տէր ի ճանապարհս զոր երթայց ես, զի ես առաջի քո աղաչեցից զամենայն ժամս կենաց իմոց։ Եւ լուիցես ձայնի աղաչանաց իմոց, եկեսցես առնել ինձ զողորմութիւն զոր խոստացար հարցն մերոց։ Եւ ասասցես ցիս, եթէ ես եմ Աստուած քո, որ ոչ ատեմ զոք ի ստեղծուածոց իմոց։ Ես ոչ կամիմ զմահ մեղաւորին, այլ զի դարձեալ դարձցի եւ կեցցէ։ Ես եմ Աստուած ողորմած եւ

Ա էրեսին չաւելցած էրկինչհէնցը՝ նորին հոգի, ա՛ նոյն
աչերս նոգեանաց բանէ։ Ինչպէս պիտի խօսի՝ ընդ այ։

* Կան . Վ . *

I Տէր իմ աեր , ստուիչ պարգեւաց . ինքնաբուն բարի . ամենից տիրող հաւասարապէս . միայն արարիչ զբնաւս՝ յոչէից . փոփոխական . անքնին նին . ահեղ . ահարիւռ . սոսկալի . հզօր . սաստիկ . անտա նելի . անմերձենալի . անբմբռնելի . անխմանալի . ան ձառելի . անտեսանելի . անղննելի . անշօշափելի . անո րոնելի . անակիզն . անժամանակ ։ Ընդհանդպաղ գի տութիւ . աներկեւան տեսութիւ . ճշմարիտ էակաութի . բարձր՝ և խոնարհ օրհնաբանեալ գոյութի . անստուեր ծագումն . ամենափայլ ճառագայթ . խոստովանեալ լոյս . անտարակոյս վստահութի . անտարտամ հանգիստ . անյեղլի կնիք . անսահմանելի տեսիլ . վկայել անուն . ճաշակ քաղցրութիւ . բաժակ բերկրութիւ . հաստիչ հոգւոց հայց . օտար մթութիւց սէր . աներկբայ խոս տումն . ծածկոյթ ցանկալի . զգեստ անկապուտ . օթոց բաղձալի . զարդ փառաց . ձեռնկալու մեծ . ապաւէն դողեալ . աննմանելի շնորհ . անպակասելի գանձ . ա նապատիան անձրեւ . արբխացնցուղ յոյս . ամենատեղոյ դեղ . ձրի բժշկութիւ . կրկնաձիր առողջութի . վերհա գոյն խրախոյս . անպատիր կոչումն . համբերն աւե տիս . տարիամեծար թագաւոր . աղբատասէր պաշտ պան . մշտահարուստ տուիչ . անխափան դիմեցումն . աննահանջելի հրամայն . անհամառօտ յոյս . երկար տե տողութի . անդրջիկան տուր . ամենաբաշխ աջ . արդարա կշիռ ձեռն . անաչառատես ակն ։ Ողորմութիւ ձայն .

սիո

սիրեցանաց լուր. բերկրութիւն բերաւ ամենայն
գանի. նախանձաւորել մարդն. անպայթադրելի երջ.
անխորտակ ընթացք. կենդանարար կամք. աննեղ
գործ խրատ. աննախանձ պատիւ. լայնական հնարք.
անձկական պայման. անգամանելի հետք. աներևոյթ
շաւիղ. անչափագիր պատկեր. որքանութիւն անասհման.
աննմանական տիպ. անղեգական գութ. ողորմութիւն
բազմազեղ. խոնարհութիւն ամենից. Տէրնայր փրկական.
Այս և քան զայս ազգմունք վայելչականք՝ աճո-
թեանդ նուիրելիք, օրհնեալ. գովեալ. բարեբանեալ.
քարոզեալ. աւետարանեալ. հռչակեալ. ինչեցեալ. պատ
մեալ. անխափանելի կամաք արարեալ. և որ ինչ առ մեզ
բերին առ ի քէն՝ հոգմունք քաղցրութիւն, զոր հան
դերձեալքն ճաշակից լուսաբանեն կերպասորութիւք.
որով զանարժ ցուցանես ի փրկութին իմ երանութի,
իբր ի պարարտութէ խնկեաց՝ ախորժ տենչանօք լցեալ.
զի ոչ իմովս ինչ անտիսապատճառաստ փառատրես եր-
գով, այլ զի պատճառ իմն առցես զինքդ աղերս՝

մեծիդ փրկանաց.

2 Այս քանզի առ ամ հասակ անկեցեալ յերկրի ազգ
բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ
մատենի ողջոյ նուագի՛, որ զամենեցունց ունի ըղ
կրկին պատահմանց՝ նշաւակեալ յիւրում պատկերի,
իբր կցորդ մեծագիտական կարեաց համայնից, առ
բոլոր գործսն՝ բազմահոգով սիրեզերակոյս քրիստո
նէից. Այս նախնի ժամն ժամանողաց, և առ երկրորդ
կոչեցեալ ջափս արքունն, առ որ ի կատարած աշ
խարն կալեալ՝ սակաւաձեռն ծերութիւնն. Այս պար
տաւորս, և արդարս. առ ինքնարգոյ բարձրայնն, և

սխալեալ անձնադատ գտեալն . առ բարիսն , և եղեր նագործս . առ նկունս , և առ արիս . առ սորուկս և ներքոյանկեալս , առ սեպուհս և գերաշխարհիկս :

Ա՛ինջակայնոց՝ և պայազատաց . չինականաց՝ և տոհմականաց . արուեստ՝ և իպատ . հրամայողաց՝ և հնազան դեղոց . գեր եղոց՝ և նոճաստից . վհերից՝ և փոքունց . պատուհականաց՝ և ռամկաց . ձիավարժից՝ և սոակականաց . քաղաքականաց՝ և գեղջկաց . արքայից գոռ զօրութեանց՝ ի սանձս աշխարհին ըմբռնեցելոց :

Ա՛իսյնպեսիւ՝ վերնականացն խօսակցաց . մաքրակեաց՝ տիրանուհւոյն զգաստութեց . քահանայական՝ երջանկակրօն ընտրութեց . պղծելութեց՝ բարեզգեստ ոխ դիտողութեց . աթոռակալութեց նախագահից՝ սքեանուհւոյն տեսողութեց . որոց ոմանց աղերս ազատ չանաց , և ոմանց խրատ բարեաց , առ դէմս աղօթից՝ այսու մատեանիւ մատակարարեցի , ձեռնարկեալ հոգևոյդ զօրութիւ՝ կարդալ ինձ մաղթանս բազմադիս , և ամէն սոցին խնդրուածս՝ գթութիւ մեծիդ յանդիման լինել սուաւ հանապազ :

4 Ա՛ւ արասցես զսոյն ընթերցողացն՝ ի սիրտս յըս-ուակ՝ քժշկութիւ հոգւոց , և մաքրութիւ յանկաց նաց . թողութիւ պարտուց , և արձակուրդ մեղաց կապանաց : Լուղեայ՝ բղխատ արտասուաց՝ սուաւ վար ժելոյն , և պարգևեալ տացէ ի ձեռն սորին ապաշաւ ըղձից : Ընորհեսցէ՝ ակն և ինձ ընդ նոսին՝ առ ի քէն՝ զղջումն կսկաց . և նոցա խնայս ձայնիւ՝ շունչս բարեհամբոյրս . նոճերեսցէ՝ վս իմ այսու մատենիւ՝ պաղատանաց նոցին , և բանիւս այսու հեծութիւնք նոցին՝ ընդ իմ լանկեացին : Ընդ համբոյր

ձաշակման այսր ողբերգութեան, ընդրկ լուսոյ քոյ մտեալ բնակեսցէ. եթէ ելցեն ինձ բարեպարիշտք ընծայիլ սուտս, ընկալ կենդանեօքն վասն քոյ գթած՝ և զիս ընդ նոսին. եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս կաթ՝ ոճածոյ աչաց՝ սովիմբ բերիցի, եղիցի՛ ի քէն խլնա մակալ՝ և յիս անձրևեալ. եթէ գրեսցի և ի փրկու թիւն կարգեսցի՝ հաղորդելոցն յայս կիրս կենաց, արասցես կամս քո օրհնեալ՝ և ինձ համարել. եթէ հեծուեիս ածահաճոյս ի ձեռն այսր բանի՝ ի գաղտ նեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ, օգտեցայց քև բարձ րեալ՝ և ես ընդ նմին. եթէ ձեռն մատուր խնկով հանդերձեալ՝ առ քեզ համբարձցի, հասցէ միասցի՛ ընդ իմս ձայնի և աղաչողացն աղերս յառաջ մատուցել. եթէ պաղատանս բազմադիմս ընդ իմս երկնեսցի, լեսցի՛ և ինձ քև՝ և վասն սորին կրկին նոր իրեալ. եթէ յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ ի հաճութիւն, նախայլոյն՝ ընդ իս քև ընծայեսցի՛. եթէ ի տխրանաց ինչ ձանձրուէ՝ ոք նոր աղեսցի, կանգնեսցի՛ վերստին հաստատանաւ այս հառաջա նաց՝ ի քեզ յուսացեալ. եթէ համբարտակն վստա հութիւն մեղաց յատակի՛, այսու արձանագր պատկանեա ցելովք աջով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուսցի՛. եթէ յուսոյն ձգտարան՝ սուսերըն յանցանաց հա տեալ կտրեսցի, կցեսցի՛ դարձեալ միաւանգամ կա մաք ամենակալիդ՝ բարւոք պատուհասեալ. եթէ վը տանգ մահու՝ անձնական ցաւոյ՝ զոք պաշարեսցէ, գայցէ փրկութիւն սովաւ առ ի յայս կենաց՝ յաղթելն առ քեզ կենդանիչ. եթէ տագնապաւ ոք տարակու սի՝ ի սիրտ խոցիցի, քաղցրութիւն քո սովաւ՝ ապրեալ

ողջասցի։ Եթէ անքաւելի կորուստամբ պարտեայ՝ յանդունդս ոք խորոց իցէ ընկղմեալ, եկեսցէ ի լոյս՝ կարծիս այս ինարից՝ քան պատապարեալ. եթէ Թմբրութիւն խաբէից՝ խաւարին դործոց՝ իցէ ոք ինեալ, զօրասցի՝ անդրէն վասն քոյ միայն ապաւէն՝ ի քեզ ապաստան եղեալ։ Եթէ պահպանակն վատուհուեթէ զանձն ուրուք լքցէ, ընկալցի՝ այսու մի՛ նորդիւ ձեռն քո զնա՝ ամենեւեալ ի նոյն հաստատուեթէ։ Եթէ ամպոյ՝ ի զգուշութիւն պահողացն ոք դեգերեցցէ, ապաստացէ՛ սովիմբ՝ առ ի նոյն դարձ նորոգողիդ։ Եթէ սարսուռ դիւային ջերմանն՝ դողութիւն ինչ զոք խռովեսցէ, սթափեսցի՝ ի սոյն յայս նշան՝ խոստովանեալ և երկրպադեալ խաչիդ խորհրդոյ. եթէ անօրէնութիւն մրրիկ՝ խորտակիչ հողմոյ՝ յանկարծ բախեսցէ զհաստուածս մարմնոյ՝ շինուածոյ մարդոյ՝ յերկրային ծուլութ, հանդարտեսցի՝ անդրէն՝ ղեկաւ այս թևոց՝ ի քեզ պատկանեալ։

4 Եւ արասցես լինել դեղ կենաց՝ առ հնարս ցաւոց հոգւոց և մարմնոց՝ քոց առեղծուածոց, զայս կարգեալ սահմանն ողջոց մատենի սկզբնեկելոյ յանուն քո՝ բարձրեալ։ O սկսեալս իմ՝ դու կատարեա. եղիցի՛ հոգի քո խաւնեալ ի սա. շունչ զօրութիւն մեծիդ միասցի՛ ի քո լինձ շնորհեալ առեղծաբանութիւնս. զի դու տաս զօրութիւն վհատեալ սրտից, և ընդունիս փառս յամենեցուանց.

ամէն։

Ա էրեսին յաւելուած չրչին հեծութիւն նորին հոգոյ, առ նոյն աղէտս ոգւոյն բանի։ Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ ինչ։

* Ի ան · Կ ։

1 Ե քանզի սկիզբն կալայ խօսել ընդ քեզ՝ որ ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութեան՝ հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի սարսեալ դողացեալ ոտնձգեալս մեծաւ՝ յաւէտ երկնչիմ։ վասն զի ահաւոր և անտանելի, և ի սահմանէ բանի փախչելի, յիշատակ անձողոպրելի՝ անաչառդ քո աչեւին՝ ի կշռամբուծն իմ պարտաւորի՝ սրարիչ երկնի և երկրի։ Կազի՝ և չիք իսկ բժշկութիւն բազմավէր տանդ սատկութենէ վիրացս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որոց ղին զանձն իմ ի կորուստ։ Անաւանդ զի՝ ոչ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի։ և ոչ բանիւ իրաւանալի, և ոչ վերարկուաւ պատրս պարելի, և ոչ դիմակաւք կեղծաւորելի։ ոչ առերեսս բանիւք մատչելի, և ոչ կերպարանաւք երբեք խաբելի։ ոչ յօդուածոյք բանից առելի։ ոչ արդամբ ոտից փախչելի։ ոչ թիկանց դարձուցանելի։ ոչ դիմաց ընդ երկիր մածուցանելի։ ոչ բերանով ընդ հող հատուցանել։ ոչ ի խորս երկրի ղօղելի։ Քանզի մերկ են քիզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներեւոյթքն։ արդարութիւն իմ նուաղեալ՝ և խոպան ունայնացեալ։ մեղանքն յայտնեցեալ՝ և յաւէտ առաւելեալ։ չարիքն իմ անպատկան՝ և ես կորստական։ իրաւանեցն կշիռ պակասեալ՝ և անիրաւութիւն իմոյն զօրացեալ։ բարեացն քեզք հալեալ՝ և մեղաւորութիւն սր

ձանացեալ. աւանդն կորուսեալ՝ և դատակնիքն այժ
մէն գտեալ. մահուն մուրհակ գծել՝ և աւետեացն
կատակ եղծեալ: Ի արեբարն տխրեցեալ՝ և բանտարք
կուն ուրախացեալ. հրեշտակաց գունդն թաղծեալ՝
և սատանայ խնդալով պարեալ. վերնական շրջքն ոչ
բացեալ՝ և ստորնայինքն բերկրեցեալ. սպանողին մը
թերը լցեալ՝ և պահողին գանձն կապուեալ. օտարին
կողմն կանգնեալ՝ և տացողին պարգև մատնեալ.
հատողին ձիր մոռացեալ՝ և կորուսչին հաղքն պա
հեալ. երախտիք փրկչին հենդնել՝ և բելիար զմեր
թագեալ. կենացն աղբիւր փակեալ՝ և գոռոզին
ժանգ՝ ժանգիս ժամանեալ:

2 Ա՛ւ արդ՝ ոչ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ գրոյն կանչ
խուճ նախահայնեցոյ, ոչ ստեղծանիչն երբեք յար
գանդի՝ և ոչ նկարիչն ի յորովայնի. ոչ ի ծնունդ յա
ռաջագոյիկ և ոչ ի լոյս կենաց հատանիլ. ոչ ի թիւս
մարդկան գրիլ՝ և ոչ ի հատակ աճման ամբառնալ.
ոչ ի պատկեր գեղոյ զարդարիլ՝ և ոչ բանիւ հանդերձ
ձաւորիլ, քան ընդ այսպիսեաց սատակագունից և սար
սափելեաց ըմբռնիլ պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծ
րուն բերել, թողեալ մարմնոյ լուծականուն:

3 Ա՛ւ արդ՝ տուր բարեգութ՝ աղաչեմ զքեզ՝ տուր
ինձ ողորմութիւն, որ զայսոսիկ դու ինքնին քե
զեն գոյովք բանիւ մեզ սահմանեցեր՝ ասելով, թէ
տուք զայդ նուէր՝ յանուն փրկութիւն ձերոյ՝ այլ, և
տուրք եղերուք. զի ողորմութիւն կամիմ, և ոչ զպա
տարագ: Ա՛յնպէս բարձրացիր վերստին խնկեալ այսր
հիշատակաս, որ ունիս զմեր, և ի քեզ է եամ, և քեզ
փառք յաւիտեանց. ամէն:

* Բան. Ա.։

1 Ա՛ւ արդ՝ ես երկրածինս մարդ՝ կենցաղա-
կանաւ անկայուն գոյիւ զբաղեալ, և յի-
մարութեաւ պատրողականաւ դինեաւս՝ յիմա-
րեալ, որ ամենայնիւ տեառն, և ոչ միով իւրով ձգմար-
տեաւ։ Բանզի որովք դիմօք վերապրեցելովք՝ նը
շանակօք աղաբտեցելովք՝ յանդգնեցայց լինել յան-
դիման քումդ դատաստանիդ, որ իրաւադատ ա՛ն-
ւոր անձառ՝ անպատում հզօր ած բոլորից։ Բանզի
դատեալ աստուածին ի սոյն՝ զապերախտութիւն մեղա-
գեալ անձինս՝ առ քումդ երախտիս, ցուցից վերա-
ւունս քո միշտ զօրացեալ, և զանիրաւութիս իմ յա-
ւէտ պարտաւորեալ։ Որ արարեր զիս ի քո պատ-
կեր պանծալի՝ ի ձեռն վերինդ տպաւորութեան, ըզ
տկարս օժանդակելով։

2 Ո՛ արդարեցեր բանիւ. փայլեցուցեր փչմամբ.
մտաք ձոխացուցեր. խնամատիւք ածեցուցեր. հանձա
րով հաստատեցեր. ի ընչականացն որոշեցեր. հոգւով
իմանալեաւս խառնեցեր. իշխանականին գոյիւ պըճղ
նեցեր։ Ընտիր հայրաբար. անուցեր զոյեկապես.
տածեր տատղոպաս։ Տնկեցեր զամբարիշտս ի քումդ
գաւթի. ջրովն կենաց ոռոգեցեր. աւազանին յո-
ղով մաքրեցեր. կենացն վտակաւ արմատացուցեր.
հայիւդ երկնայնով ջամբեցեր. ածոյին արեամբդ
արբուցեր. անհպիծն և անհատանելեացն ընտանե-
ցուցեր. զաչս երկրեղէնն՝ ի քեզ համարձակեցեր.

լուսովդ փառաց վերածածկեցեր • զհողանիւթ մարմնոյն՝ անմաքուրս ձեռացս՝ ի քեզ մատուցեր • զմոխիրս անարդ մահացու՝ իբր զշռայլ լուսոյ յարդեցեր • զհայր քո հզօր աշխարհ օրհնեալ՝ մարդասիրաբար և անարժանիս խնդ անձին կնքեցեր • Ա՛ն կիզեր զբերանս լցեալ նանրութիւբ՝ ի ժառանգակիցն կարդալ զքեզ • ո՛չ կշտամբեցեր զանդգնեալս՝ ի քո կցորդութիւն • ո՛չ ստոփերացուցեր զտեսիլ աչացս՝ ի քում ակնարկութիւն • ո՛չ արգելանաւ կապանաց՝ ընդ մահապարտացն տարագրեցեր • ո՛չ խորտակեցեր զդաստակ բազկիս , որ անմաքրաբար առ քեզ համբառնայր • ո՛չ մանրեցեր զոտս իմոց մատանցս՝ ի շշաւիւնն զբանդ կենաց • ո՛չ պատեցիր զինև մառախուղք՝ ի ձօնելն զքեզ ա՛հաւոր • ո՛չ փշրեցեր զպարս ատամանցս՝ յընկճոյնելն զքեզ անասհմանելի • ո՛չ դնացեր բարկութեամբ խոտորնակ՝ խոտորնակի ընդ քեզ հետեւօղս , իբր ընդ վրիպեալ տունն իսրայելի • Ա՛ն խայտառակեցեր ի հարանարանիդ՝ զանարժանս քում պարերդութե • ո՛չ ի գձուձ հանդերձին տեսիլ՝ զանօրինեալս յանդիմանեցեր • ո՛չ կապանօք ձեռացս և ոտից՝ յարտաքին խաւարն հալածեցեր •

3 Ո՛յս ամ մատունս բարեաց՝ և զներելոյդ երկայնմտութիւն ընկալեալ՝ ի քէն՝ բնրերաբար օրհնեալ , և յամի միշտ երկայնամիտ , փոխադրեցի վնասակարս պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրինակ անօրէնութիւս , մարմնականաց և անձնականաց՝ ամենակիր բազմածուխ խորհրդոց յաւելմանդ երկրաբարշութեց • Ո՛յսսիկ քեզ՝ ա՛ծ իմ և տէր , ընդ այսպանեաց բարեաց փոխաբերեցի • զայս քեզ ինձէն հատուցի չարիս , ըստ

մոխսեան յանդիմանութեանն առակի, մոռացեալ
զնմատուն՝ և սիրօղս յիմարութե։ Օ այսց բա-
րեաց երախտեաց կաճառս՝ ընդունայնութե դնա-
ցիք՝ չարաչար ունայնացուցի. զայս լուսաւորութի
շնորհաց անճառից՝ ի բարձրելոյդ խնամոց բարդե-
ցեալ՝ մերկասն խելագարութե ցնդեցի։ Այս թէպ
բազում անգամ ծանուցար՝ կարկառմամբ ձեռին քո
այցելութեան ձգել զիս առ քեզ, ոչ հաւանեցայ,
ըստ մարգարէին՝ որ զիսրայէլէ ամբաստանութե. և
թէպէտ խոստացայ դաշնաւորեցի քեզ հաճոյանալ,
և ոչ ընդ այսմ առմմանաւ ուխտիւ փակեցայ, այլ
դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդստին յոճն
առաջին մատեայ, փշոյն մեղաց հերկեցի զանգաս-
տան սրտիս՝ յորմանն արդիւնաւորութիւն։ Այս
եղանեն առածք՝ ածարեալ ընդ մարդարէին, քանզի
ճնացեր յինէն խաղողոյ, և ես ընդ այնորիկ փուշ
շառաւիղեցի. դարձայ յանախորժ դառնուն՝ պտղոյ
այգիս օտարացեալ. բուռն հարի զանհաստատ հող
մոյ, որովք միշտ տատանեալ՝ այսր անդր տարաբե-
րիմ. ըստ ձայնի երանելոյն յոբայ՝ ընդ ճանապարհ իմն
անդարձ դնացի. ի վեր աւադոյ՝ չինուածս յիմարու-
թե կառուցի։ Այնատորը հետովք խաբեցայ՝ կե-
նացն անձկալեաց հասանել, փակեցի ինձէն զելոյն
ուղևորուի, բացի կամաւ զկորստեան խորխորատն։
Այլ զպատուհան լսելեացս խնոյ՝ առ բանիդ կե-
նաց ընդունելուի. կափուցի զաչաց հոգւոյս հայեց
ուճած՝ առ ի զկենացն դեղ նկատել։ Ի՛ ընդոստեայ
ի թմբրութե լքմանէ մեռցս՝ ի պատգամ փողոյդ
աշաւորութեան. ոչ զդաստացայ ի փողոք դուժի՝

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ЗУУП-Арм.ССР им. А. Мясникяна

33435-65

Տրափորձական աւուրն ընտրութիւն. ոչ երբեք զարթեայ ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի, որ ի կորուստան կարապետէ։ Այլ եւտու հանդիստ քոյ հոգւոյդ՝ ի մարմնեղէնս տաղաւարի. ոչ ընդ բնութիւնն շնչոյս խառնեցի՝ զմահն շնորհաց քումդ պարգեւի. խմոյս ձեռօք կոչեցի կորուստ, ըստ առաքողին, զհոգիս կենդանի մահացուցանել։

4 Այլ զինչ է ինձ սակաւս եւ դիւրազգացոյնս յօդել սահմանս կանխելիս ջախաջեղականս, մինչ անցեալ է ըստ քանակութիւն՝ եւ վերիպեալ ըստ բժշկութի։ Արդ՝ քո է ընձեռել կեանս՝ հոգեւոր մեռելոյս, եւ անդամակալութիւնք մատչել առ այցելութիւն դատաստարանելոյս՝ որդի՝ այ կենդանւոյ. քեզ փառք յաւիտեան։ ամէն։

Ա Երեսին յաւելուած էրկին հեծութիւն՝ նորին հոյակ, առ նոյն աչերս նաշխոնաց բանէ։ Ի խորոց սրտից իմոց՝ ընդ այ։

* Ղանն. Ը *

1 Ահա արդ՝ զինչ բարւոք դոյ առ այս, կամ որ օգուտ լինի առ սոյն սահման ընթացից ձայնս հեծութիւն՝ լքանել, եւ ոչ զամբարեալ շարաւ մահացու վերիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս հերքել. եւ կամ զծանրութիւն սրտիս՝ մերելեալ ցաւոյս՝ հոգեկան խրիմոյս, իբր առաղհացուցանողական հնարաւորութիւն, մատնամուխ զգուշանօք փսխել։

2 Այլ քանզի ոչ գոյ արժանի պարծելոյ ի փառս՝ ընդ սբոյն դաս, որոյ լի են բերանք նոյ ծաղու՝ եւ շրթունք խրեանց ցնծութիւն, ըստ առաքողին եւ

սաղմոսողին, ՚ի կարգն երկրորդ դիմեցից՝ զնմանիսն իմ յիշատակել Տանջն սատանօր. Թէպէտ առ իմում Թերութիւն բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք իցեն, իբր ապաշաւելն՝ քան զանապաշխարն. Տօնելի եղիւ մանաւանդ, առ իմոց պարտուցս առաւելութիւն. պատուհասեցաւ և փորխեցին, առ դժնեխիս ամբարշտութիւն. դովեցաւ անառակ որդին, առ անդարձիս ուխտանցութիւն. յիշատակեցաւ կեղծաւորութիւն որդւոյն ամասեայ, առ անշնորհութիւն ապախտաւորիս. օրինաբանեալ եղև աւազակին, որ դատախազն է անՀատուից. պատուհասեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամբրն ապաշաւողաց. Ո՛չ պակաս քան զփարաւոն՝ զտեղծուած սրտիս իմ խստացուցի. ըստ օրինակի խռովութիւն մրրկաց ծովու ծփեցայ, ոչ այնքան սար սեգի և պատկառեցի ՚ի սաստկութիւն քումդ Հրամանի, որքան ալիք ծովուն՝ յեղերացն. Ընդ թիւս չափուց կշռութիւն առ իմն դործոց՝ և աւազոյն կոյտ սահմանեցաւ. պակասեաց անբաւիցն շիղք, առ ամբարս իմոյս անօրէնութեց.

3 Ո՛ր թէպէտ և յոյժ բազում են մանուկքն՝ ՚ի յափշտակս ջրոյն Համահաւասարեալք, այլ՝ ուրոյնք և առանձնականք ՚ի ծննդոց աճելոյն. իսկ մեզանիք իմոյս յանցանաց՝ անթիւք, զորս անհնար է առնուլ ՚ի միտս.

ոմն՝ և ծնունդք իւր . ոմն՝ և շառաւիղք իւր .
ոմն՝ և բիծք իւր . ոմն՝ և արկածք իւր .
ոմն՝ և փուշք իւր . ոմն՝ և արմատք իւր .
ոմն՝ և հատուածք իւր . ոմն՝ և պտուղք իւր .
ոմն՝ և նշխարք իւր . ոմն՝ և ճղուղք իւր .
ոմն՝ և ոստք իւր . ոմն՝ և արմունկք իւր .

ոմն՝ և Ճիրանք իւր • ոմն՝ և մատունք իւր •
ոմն՝ և խլրտմունք իւր • ոմն՝ և պօրոթիւնք իւր •
ոմն՝ և ազդմունք իւր • ոմն՝ և նշմարանք իւր •
ոմն՝ և տիպք իւր • ոմն՝ և մնայնմածք իւր •
ոմն՝ և սոսկերք իւր • ոմն՝ և մթոմիք իւր •
ոմն՝ և յորձակմունք իւր • ոմն՝ և հնարք իւր •
ոմն՝ և պատիրք իւր • ոմն՝ և դիտմունք իւր •
ոմն՝ և դիմեցմունք իւր • ոմն՝ և ջանք իւր •
ոմն՝ և խորք իւր • ոմն՝ և գարշոթիք իւր •
ոմն՝ և կայծակունք իւր • ոմն՝ և կիրք իւր •
ոմն՝ և մթերք իւր • ոմն՝ և դանձք իւր •
ոմն՝ և ցնցուղք իւր • ոմն՝ և աղբերք իւր •
ոմն՝ և գիւտք իւր • ոմն՝ և շանթք իւր •
ոմն՝ և հրդեհմունք իւր • ոմն՝ և պատկառանք իւր •
ոմն՝ և վիհք իւր • ոմն՝ և անդունդք իւր •
ոմն՝ և բորբոքմունք իւր • ոմն՝ և աղջամիւնք իւր •
ոմն՝ և ամպրոպք իւր • ոմն՝ և կայլակք իւր •
ոմն՝ և հատունք իւր • ոմն՝ և հեղեղք իւր •
ոմն՝ և տառնամանիք իւր • ոմն՝ և դրունք իւր •
ոմն՝ և շաւիղք իւր • Հնոցն՝ և տապ իւր • Հրատն՝ և
դղորշիք իւր • Հալոցն Ճարպին՝ և ճենճերմունք իւր •
օշինդրն՝ և դառնութիք իւր • կործանիչն՝ և հնազան
դեալք իւր • բռնաւորն՝ և յեղյուզակք իւր • դառոյն՝
և սպառազէնք իւր • աւազակապետն՝ և գումարտակք
իւր • դահճին՝ և կորիւնք իւր • խածանօղն՝ և ծակոտ
ուածք իւր • ապականագործն՝ և նմանիք իւր •
4 Ա. Ըդ՝ այսոքիւ պէտք են դվնասուրութեց՝ ապա
կանողաց Հոգւոց Համայնից, դասեալք ընդ ին
քեամբ նուաճութիւնք մասանց իւրաքանչիւրոք ի

սոցանէ՝ բիւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց. իսկ
զհամայնիւրեան թիւ՝ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ՝ի
ինէնջ չէութիւն դրեալ՝ իբր զէութիւ դարձոյ տե-
սանէ: Լաւ արդ՝ եթէ ոք զանձն ոչ խաբեսցէ, և
առ երեսս ոչ կերպարանեսցի, և կեղծաւորաբար ոչ
անհատառեսցէ, և մարդ զինքն ճանիցէ, և հատա-
րակաց բնութիւնք վարեսցի, և երկրածին զանձն դի-
տեսցէ, և՝ի չափս իւրում կանոնին կացցէ, իմասցի՛
ճանիցէ՛ զնախախիւն մատանն, արկածիցդ վերա-
դրելոց, թէ ոչ ընդունայն ինչ դրեցէ, և կամ զբնաւ
խակութիւնն սահմանեցէ, որ՝ի մերս բնութիւ պատահի՝
աղդի ազդի վրիպականութիւն. այլ՝ի բիւրուցն ար
գասեաց չարեաց՝ չափ մի երևեցուցէ, զի նոքօք և
զայլսն իմաստասիրեալքն, թէպէտ և ոչ բաւան
դատիպէս:

Ա ՀԱՆ. Լ:

1 Լաւ զի մի՛ զերկութիւնն վատահութիւն խափան
կարեցից, և ապաշէն եղեալ՝ մատնեցայց
այսպանեաց աներևութիւն ընդդիմամար-
տից, որք ոչ այլ ինչ էն, քան թէ ընտանիք թշնամիք՝
ինքնածին բուսեալք, զոր վերադրեալքդ սահմանե-
կին՝ զորքանութիւն պատկերին ձևոյ եդեալ, ահար-
կուս ցուցից առ ամին բազմաբոյլ բանութիւնք մարտ-
կացդ՝ զօրել ախոյեանս ածականս՝ ամենայաղթօղս
և անպարտելիս, թէ և կիճելիս կերպ և դժուա-

բակուրթ պտուղս ծառոց անհատանելեաց, և անկոխ ձանապարհաց երկիք և տաժանմունք։ Ոչ անզի զայն ամ դունդս չարութեան բանասարկուին զօրաց, սակ կաս մի արտօսր կաթուածոց աչաց՝ իբր զձախս զեռունս բազմատանիս խախտիլ երկրի տակաւ խլրտմանց՝ անկեալ ի վերայ ծորուն ձիթոյ, կամ դայլն դեղ ինչ սատակ ջահան, ցամաքեցուցանէ. և դայլն մի հատաչուն սրտի հեծուծ եւեալ ի յոգւոյ, իբր ընդաւն հարաւային ջերմութիւն խառնեալ յարեւու, զսառնամանեաց սատակութիւն հալէ. քանզի ըստ միւոմէ նմանուէ հեշտածինք են. և ըստ միւսումէ դիմադրութիւն դիւրահարք։

Ոչ ես ոչ երբէք կասեցից դասել զաստապարտեալս՝ բանից կսկծմամբ. պարսել զպարտաւորս՝ իբր զվնասակար անփրկանաւորս անհամոզելի. վա՛ զի զոմանս սատակեալ ի յիմից նեղչացն, ոմանց զօրութիւն տամ կենդանանալ՝ առ հոգւոյս կորուստ։ Տունկս դառնատեաս, որ զգարշուխ անառակ վնասուց ծաղկեցի. բարունակս ապականաբեր և մահ ողկուզեան, որ զկորստեան դինին երկնեցի. քանզնու զաւակս՝ և ոչ յոգւոյն, ըստ ասից մեծին դասնելոյ. որդիս գերհենին, և ոչ արքայսւնէ. ժառանգս գժոխոց, և ոչ փառացն փափաքելեաց. նիւթս տանջանացն, և ոչ հանգստեան։ Պղերասիս՝ առ երասխ առաւրդ. ապաշնորհս՝ առ բազմապարդևդ. միշտ մեղսգեալս՝ առ երկայնամիտդ. դառնացուցիչս՝ քաղցրութեան բարերարիդ. Ոչառւոյս չար և վատ, ըստ սերունեան յանդիմանութեան. խնամատունս՝ զչարիս դործել, ըստ եսայեայ նախատացութեան. ժիրս՝ առ

ժանդագործութիւն զաղտութեան։ Փոյթ՝ առ ի բարկացուցանել զերն։ Մշտաշարժ՝ առ դիւաս սատանայականս։ Հանապազորդեան վիշտս առացողին։ Փոյլ՝ առ բարեացն թուիչս։ Ծոյլ՝ առ երանութիւն ընարութե։ Դանդաղ՝ առ դիտմունս խոստացելոցն։ անարիս՝ առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն։

պաշտօնեայս՝ տիրադրուժ երախտամոռաց։

3 ||՝ այ անձինս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ բարկացուցի։ վայ որդւոյս կորստեան, որ զկենդանութիւն ձիր մոռացայ։ ||՝ այ պարտապանիս անհամար բիւրոց քանքարաց, որ ոչ գոյ հատուցանել։ ||՝ այ բեռնակրիս ծանրութե մեղաց դժնդակից, որ չունիմ դառնալ առ հանդստարարն։ վայ վնասակարիս արուեստից պարտուցն, որ զկնի ինար յանդիմման լինել հոգւոյն։ ||՝ այ եղկելախոհիս կիղանոզականս նիւթոյ, որ տոչորելոց եմ ի գեհենին։ վայ ինձ առ այս յիշատակ, զի նեղք բարկութեն այ՝ այրեցելովք են գործեալ։ վայ յիմարութես, որ ոչ մտաւեցի զծածկեցելոցն յայտնութե հանդէս։ ||՝ այ ամբարշտիս, զի միշտ անդադար ոստոյնս չարեաց կկեցի։ վայ զմարմինս պարարողի կերակուր որդանցն անմահից, կտտողացն թունաւորաց զնկղդ համբերեցից։ վայ ինձ առ արբուծն մահուն բաժակի, որպէս զյաւիտենականն տուժեցայց։ վայ ինձ առ երես անաչառն հոգւոյս յերկնէլի մարմնոյս, ինբ դատաւորին ճշմարտի յանդիմանեցայց։ վայ ինձ առ նուազուն լուղոյն լամպերաց, զի անարձարձելի է աղօտանալն։ վայ ինձ առ ձեռս տագնապի՝ ահին պակուցման, յորժամ սուգ ատաստին մուտն փակեցի։ վայ ինձ առ ձայնին

աշխատութիւն դողացուցչաց և սարսափելեացն բանից երկնաւոր թագաւորին վճռաւ կինքելոյն , թէ ոչ դիտեմ զքեզ ։

Ո՞չ էրսփին յաւելուած էրկին հեծութիւն՝ նորին հայհոյէ , ա նայն աչէրս նայրանաց բանէ ։ Ո՞ խորց պոէց խօսք՝ ընդ այ ։

* Կան . Ը ։

1 Ա՛ւ արդ՝ զինչ գործեացես՝ անձն իմ կո՛ րծասեալ , կամ ո՞ր թաքիցես , կամ զնարդ ապրեացիս , կամ որպէս ելցես ի մեզայ բանդէ ։ Կանգղ բազում են պարսիկդ , և անթիւ հատուցմունքն . սատիկ կշռամբանքն , և անվախճան նախատինքն . անողորմ են հրեշտակքն , և անկաշառ դատաւորն . հզօր ատեանն , և անաչառ բեմն . քրստ մնելի սպառնալիքն , և անողորմ հատուցմունքն . ա՛ հարկու հրամանն , և մերկապարանոց յանդիմանու թիւնքն . հրեղէն են գեղջն , և անանցանելի են վը տակքն . թանձրամած խաւարն , և արտաքոյ այցելու թե՛ մառախուղն . տպականու թե՛ է գուբն , և միշտն ջենաւոր է տագնապն . ամենագրաւ տարտարոսն , և անզերծ սառնամանիքն ։ Ա՛ւ արդ՝ արդարև քեզ են դանձեալ դառնութեա սյսոքիկ դժնդակք , և տարժա նելի օթևանք , անբմբերելեացդ պատուհասից , ոլ անարժան անձն իմ մեղաւոր՝ չարագործ՝ պատնիկ՝ բազմաբիծ , և սահման անդաստանի՝ բնաւին ան մաքրութե ։ Կա՛ զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառանգեացես՝ թիւրեալդ ի յուղղութեց , և ըն ռածեալդ ի մաքրութեց . տարագրեալդ յարդարութեց ,

մատենի այսր ողբերգութիւնէ, ոյր անձն իմ
բաստանս շարագրեցից ի կտակ մաղթանացդ

1 Ա՛ւ արդ՝ զինչ արժանաւոր ըստ քեզ բանի

* Լուսն. կծ.

1 Ա՛ր ոմանք՝ զի ոչ ասացեալ էր ինչ ի վերոյ՝ զոր ասասցէ, ասա նոյն
աղերս հաշխանաց բանի. ի խորոց սրտից խոսի՝ ընդ այ.

և ի կարգաց պարկեշտութեանց. ուրայնդ ի լեռնէ՝
հոգեպարդև հարստութեանց. նախանձարկու բարե-
բարին, և ամենակալ թագաւորին.

2 Ա՛ւ քանզի կառուցեր քեզ անել արդեամբ՝ և
անխախտելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզկն
զանբժշկականդ քո վէրս, և զանօրինակդ հարուածս,
վկայեալով զանձինդ զպարտականդ մահու՝ զանբու-
ժելիդ բեկումն, ոչ ջարդ ի բարեաց. ոչ դառնութիդ
ի քաղցրութեանց. ոչ խաւարդ ի լուսազարմից. ոչ
կապտեալդ ի պճնելոյ. ոչ դժոխեալդ ի դովելոյ.
ոչ ամբարիշտդ ի բարեպաշտից. ոչ շնչականդ ի
բանականաց. ոչ անմիտդ ի մտաւորաց. ոչ անհան-
ճարդ յիմաստնոց. ոչ անմաքրուդդ յընտրելոց. ոչ
մահացուդ ի կենդանեաց. ոչ խոհերականդ ի սբց.
ոչ արբշիռդ ի պարկեշտից. ոչ կեղծաւորդ յարդա-
րոց. ոչ անպիտանդ ի պիտանեաց. ոչ անարդդ ի
փառաւորաց. ոչ նուազդ յառաւելութեանց. ոչ գե-
րիդ ի գերագունից. ոչ նուաստացեալդ ի վերից.
ոչ աղքատդ յընչեղաց. ոչ անարժանդ ի փրկութեանց.
ոչ տանանդ ի բարձրութեանց, և ի հոգևոր հարստութեանց.
և հաստատեալդ յօրհնելոց.

Թշնաւս ամենապատկառ, և առ պատասխանելս բա-
նից անբարբառ, անպիտան ոչ և եբեզն մանանակու-
թեան։ Ո՞վ ի եթէ զլինի մի ծուլուց՝ ի յորակուի
դեղոյ յերեսեցից, և զաչաս աստղարիզք բազմիք
սահմանեալ՝ ի տարածումն լայնութեանց քարտեզի չա-
փեցից, և զպուրակս յոքունց անտառաց՝ շամբից և
ղեգանց՝ ի հատուածս գոյութեանց գրչաց կազմեցից,
և ոչ զիւիւ մի ի բարդելոցն անօրինութեց՝ զօրեցից
ընդ գրով սահմանի գրաւել։ Այլ՝ եթէ զմայրս
լեռնանուն՝ ի մի լուծ կշռոց զօդեցից, և կամ ըզ
լեառն արարատեան՝ ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ
արդարութեան՝ միջնորդ կացուցից, ոչ հաւասարէ
այնը հարիւրութեանց համազուգակշիռ։

2 Ո՞վ առաւ ամբարձուղէշ՝ ստուերատեղին՝ տերևա-
լից՝ ունայն ի պտղոյ, նմանակից յաւէտ հարա-
զատ այնր թզենւոյ՝ զոր ՚ներն գօսացոյց։ քանզի սա
զարթոք վարսից։ այս է՝ արտաքին դիմօք բարեշուք
կերպիւ՝ իբր պահակ իմիք պաճուճեալ, բացակա-
նացն գոս բաղձալի։ իսկ եթէ մերձեսցի անկօղն՝
խուզել զինդրելին, գոցէ զբեզ ունայն ի բարեաց,
և դարչելի ի գեղեցկութեանց։ ծաղը տեսողաց, և
նշուլակութիք նախատողաց։ Ո՞վ ի եթէ ապաժամանի՝
յանդղոյզ ժամուն՝ հերասանծ տունկն պտղակորոյս
անկենդան, որ դոյզն պատկերն է անպատրաստից,
երկն ընդ անկածիւք։ և կամ երկիր ոռոգեալ ցօղով,
և ոչ բազմապատիկ՝ զուանդս արդասեաց երկրագործ
ծուքե՝ տածողացն մատուցանէ, լքեալ մնանի։
իսկ դուն՝ ոչ անձն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և
տունկ կենդանի՝ և ոչ ի ժամու խրտմ պաղատոր,
իբր

իբր ոչ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնեաւ առակիդ ։
3 Ա՜ւ զի զհամայնն ընկալար ՚ի քեզ անպակաս յառա-
ւելութեանց , սկզբնաւորեալ ՚ի մարդն առաջին՝ և
մինչև ՚ի սպառումն ծննդոց նորին՝ զբերս գործոց
նաներութեց , և զդիւտս նորոգս՝ առեալս և անախոր
ժելիս հաստողին զքեզ ՚այ ։
3 Ա՜ւ վասն զի եդիր զքեզ նպատակ հանդէպ երե-
սաց տեառնութեան մնացս՝ ինձն իմ անպիտան ,
վիմօք ձգելոց արձանաց բանիւ՝ իբր զանընդել գա-
զան վայրենի , անողորմաբար զքեզ քարկոծել ։ Որ
թէպէտ և ոչ պատահիմ անմոռանալի արդար , սակայն
յառաջնումն պատասխանաւորի իբր ընդ ոսոխի ու-
մեմն՝ ընդ անձին՝ յօժարամիտ կամօք ոգորիմ , ըստ
իմաստութեանն բանի . և զոյզս մնաց խորհրդոցս
գաղտնեաց՝ իբր զդէմառաջեալ յանգաւորութիւն չա-
րութեանդ գործոց խոստովանեալ , քեզ տարածեցից՝
ա՛ծ իմ և տէր ։ Ո՛վ որով չափով չափեցեր զան-
ձինս ստգտանաք , ՚ի քոյդ աննմա՛ղ գթութեց՝ այս-
րէն չափեցայց , ընկալեալ զնորհդ յաճախագոյնս՝ ընդ
մեծագունիցդ պարտեաց ։ Ա՜ւ ոյրքան վիրացն հար-
մա՛ծք՝ անբժշկականք և անչնարաւորք ճարակեացին ,
այնքանեօք չափովք կրկին առ սմին՝ և խմաստք ար-
մա՛ստից բարձրեալ բժշկիդ՝ բարեհոգեակեալ լու-
սաւորեացին . և ՚ի պարտուցն առաւելուի , նայնքան
փոխատո՛իդ առատաստութիւն՝ բարեբանեալ միշտ
պահեացի , ըստ խնկաւորդ քումդ առակի ։ Ո՛վ քո՛ է
փրկութի՛ն . և ՚ի քէն է քաւութի՛ն . և աջով քո՛ նորո-
գութի՛ն . և մատամբ քո՛ զօրեղութի՛ն . և ՚ի հրամանաց
քոց՝ արդարութի՛ն . և յողորմութեց քոց՝ ապաւէ՛ն .

և յերեսաց քոց՝ լուսաւորութիւն . և ի դիմաց քոց՝
ղօ՛արձութիւն . և հոգւովդ քո՛ բարութիւն . և օծմամբ
իւղոյ քոյ՝ սիրտս թութիւն . և ցօղով շնորհի քոյ՝ զնա՛ւար
թութիւն . և դու տաս միխիթարութիւն , և մտաւացուցա
նես զվհատութիւնն . և բառնաս զնաւաար վշտաց , և
զվերծուի ողբոյ՝ ի ծաղր փոխես . Լա՛ւ քեզ վայելէ
օրհնութիւն գովութիւք հանդերձ՝ յերկինս , և յաղագս
հարցն՝ և ի ծնունդս նոցա , և յաւիտենից յաւի՛
տեանս . ամէն :

Վ էրոքին յաւելուած էրկին հետեւի՝ նորին հոլովի , առ նոյն
աղբօ յաղիանոց բանի : Ի խորոց սրտից խօս՝ ընդ ես :

* Լան . ի՛ . :

1 Լա՛ւ արդ՝ քանզի միապէս մատանէ կորստեան՝
և զղջումնն ուժգնապէս , և մեղանչելն մի՛
լեզնաբար . զի թէև օտարացեալ իմն եմ
ի միմեանց ոյլայլութիւք նմանութեցն , սակայն զգ
կերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եղեալ ,
զմի և զնոյն վհատութեան ծնունդս արտադրեն :
2 Ո՞ վ ի միոնն՝ զղօրին ձեռն՝ իբր ապիկար՝ թերահա՛
ւատ , իսկ միւսն՝ ըստ նմանութեան քառատանեաց
պաճարելոնեաց՝ յանդգնացս եղեալ , զյաւսոյն առասան
խղէ . վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաք շեալ՝
հանապազ խնդալոյ սատանայ . իսկ երկրորդումն՝ ըստ
նմանութեանն լսելիզօղ դժոխորավային գազանի , իբր
հերսակրով արեամբ պարարի :
3 Լա՛ւ արդ՝ իբր զգանեալ բազմահարուածեան հե
ծանաս , և յաւէն մահու ժամանեալ՝ դպղն ինչ

դարձուածն շնչոյ ընկալեալ, և յոգի կենդանի եկել, կազդուրեցոյց պատապարեցոյց կանգնեցոյց յար-
եսոյց յանկենդանականս կորստենէ. օժանդակեալ
քի ձեռամբն՝ որ գԹածն է յայլ՝ ի բարերար յերկ
նաւոր հօրէն՝ փրկութիւնէ և բժշկութիւնէ պատուղ ըն-
ձեռեալ ինձ մեղուցելոյս՝ ախտացելոյս՝ և մահայե-
լոյս: Եւ սկզբնաւոր ողբերգութիւնէ այսր աղերսա-
նաց, զհատատոյն շինուած կառուցից. քանզի և ոմն
՝ի նախնեացն՝ առքիմբք զինեալ, փոխեցաւ իսկոյն յան
մահականն վիճակ վերին. զապաշխարութեանն դեղ
ընկալեալ, ապաշխանաց Թօշակաւն՝ զդրաւականն
անեղծութեան աստէն ժառանգեաց: Վերք քան
զորոց՝ առաքեալ ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն
մրցանակին յերկրի կատարեալ, ապագային և երկ-
նաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անաեսիցն ճոխու-
թիւք փարթամացան: Իսկ զնուիրեալսս տրուհնի պաշտե
լի բանին՝ յիշեալ առ սմին, զի՝ ամ՛ ինչ հնարաւոր է
այնմ՝ որ հաւատայն: Ո՛չ զի՝ և զչափն ընտրակա-
նացն բարեմասնութիւնէ այ հաճելեացն՝ զնեալ ա-
տանօր, զայս պատկեր բանի ընկալաք նախնի գահ-
երէց, առ ի սրբութիւնէն մուտ՝ սովիմբ հանդերձել.
առանց որոյ և ոչ արն փառաց՝ զնբրան առ մեզ հը
րաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ՝ լծակից
իննդրեաց բարերարութեն իւրոյ զհատատան մեր.
ուստի և կեանս ընձեռեալ զօրէ ինքնիշխան բաս-
կանութիւնէ՝ առնիթեր գոլով այ. քանզի հատոյք քո
կեցուցին զքեզ, օրհնաբանեալն այ բերան վկայեաց:
Կանգնի արդարև սեռն տեսութիւն, և կատարեալ
խնամատութիւն, և առաջ ընտանութիւն, և բարձրելոյն

ծանօթութի՛ն հաւատոց մանր՝ երջանիկ և ընտրեալ անուն՝ որ յարուցեալ մեռելոց անվթար և անխախելի, պատուհասից դժոխոց ազատ և յուսոյ։ Օ՛ի եթէ փրկութ սերմանի գոյն՝ հատի մանանխոյ չափոյ նմ՛ա տի հաւատք՝ զերանց մեծութի՛ փոխէ զօրեզապես ի սիրտս ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զոյն սկզբնաշաւիղ առաքնորդ կենաց՝ աներկիմտ պաշտօն առաւ՛ծ, որ զսպառնալիսն և զծածկեալսն առանց երկբայութե՛ ի հոգւոյն աչս տեսանէ, երրորդութե՛ն փառաւորելի անո՛ամբն պատուհասս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասել և յուսոյ։ Օ՛ի թէ՝ և զերկնաւոր հաստատութ առանձնաւորակնա՛ ի մի և ի նոյն խորհուրդ դիտեսցես, յաւէտ մեծասքանչ նորոգ ի յայծ. քանզի՝ թէ հաւատաս ի նա, և սիրես. որով և յուսաս անե՛ ըևութ՛ից պարգևաց նորին։ Այս փառք յաւիտեանս. ամէն։

Ո՛վ երկին յաւելուած երկին հեծութե՛ն՝ նորին հանդէպ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից ընդ ա՛յ։

* Լան. ԺՎ։

1 Ա՛ւ արդ՝ ես յետինս դաւանողաց՝ ունայն ի բարեաց, նայեցեալ խորհրդով մտացս ի սկզբնաւորն իմ երեքութե՛ն՝ ի ձեռն ձեռին առացողին իմոյ յանէից, յուսով հաւատամ յի՛ քի՛՝ առնել զոր կամի։ Ո՛ւրանդի հաւատացի, վա՛յ և խօսեցայ խրատեալ պօղոսի՛, ուսեալ ի դաւթայ, թէ և արդ կենդանին մաղթանք նո՛ց այդ լինէ արատ՝ յե։ ոչ հաւատովք ձանաչէլ զնա, և զզօրութի՛ն

յարութեան նը, ըստ առաքելոյ, և վճաղորդութի
չարչարանաց նորա, և որ զնի բերին առաչեալքն։
Այծրդ է ամին և յայժ նմանատիպ՝ հաւատալն խա-
կապէս և՝ ի նորոգս այս փոխադրութէ, որ՝ ի մեղացն
՝ի քաւութէ, և՝ ի չարագործութէ յարդարութէ, և
յանմաքրութէ՝ ի սրբութէ, և յանքաւելեալս պար-
տեալ մեղաց յանցանաց՝ յանդաստապարան երանու-
թիւն, և՝ ի ծառայական կապանաց՝ յերկնաւորն ա-
զատութէ։ Քանզի զնաքդ ոչ արդեօք չքնաղ քան
զքան՝ և՝ ի մթութէ երկնանութէ խաւարի զաեալ՝
և առաջնոյ օժանդակեալ և օգնեալ սիրտ մեղա-
ւորի, որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին հե-
ծէ հոգեպէս։ Որ թէպէտ և յամբարձմանէ բարձ-
րութէ գերագունիցն կայից, ստորասաւեալ ծան-
րութէ՝ յանդնդայինն վհին խորխորատ գբոյն կոր-
ծանման, նորագիւտ մեղաքն անջրեւեաք, ունի և նըշ
խար նշուլից՝ փրկութէ կենաց հպատոր, իբր կոչ-
ծակն լուսոյ պահեցեալ՝ ի միտս և յոգի։ որպէս ըզ
հոգին նշանաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հը
րաշիք մակարդեալ վհինն հրամանի՝ ի յատակս ներ
քին նիրհեալ՝ ջրհորոյն։ Ոստի և մեղուցեալքն խա-
պառ թաղծելոյ, և աւինակալուի բարւոյն բարձելոյ,
և համարձակութէ շնորհին լքելոյ, յուսալ վերս
տին անդրէն միաւանդամ նախապարգևիցն փառա-
զարդուեց դարձեալ հասանել։ քանզի և յաճախա
անդուստ հանդերձի և այս՝ ներդործիլ առ սոյնս։
վն զի սո՛ւ զսո՛ւղին զօրութէ՝ ամենահնար աւետա-
րանէ։ Որ խոնի հաճուե մեծապէս հոտոտի ած,
քան յամ բուրաւն անուշից, և քան՝ ի խառնեալն
եր

երբեմն աղօթմամբ՝ ի սպաս խորանին, որ է կերպա-
րան անձանց խոնարհից զնչեալ բեկուածեմբ՝ առ ի
մուրհակն նոյն նմանութեբ։ Այս որում Տարցեալ
փրկչին ամենից՝ ցոմանս ախտացեալս տեսանելեօք,
Տաւատայք ասելով առ այդ, թէ կարօղ եմ առնել
ձեզ զայդ, ոչ պարգևեաց աչաց նոցա բայց, եթէ ոչ
նախ զհաւատոյն դրաւ ընկալաւ։ Վասն զի զինչ
քան զհաւատքի քառօրեայն դիոյ՝ առ կենդանու-
թեի մեզ անյուսադոյն, առ որ կանանցն ժամանելոց
ի յոտս արարչին՝ Տաւատոյն հանդերձանօք, անյա-
պաղաբար զնիառացն ոյժ տեսին զՀանդէս՝ ի կեղ-

բօրն կենդանութեի։

2 Նակ առաստին անկապուտ շնորհին ինացելոյ զնի
մեղանացն՝ հզօրագոյն են վկայք։ Այսք՝ ենովք.
զնոյն ահարոն. յետ նոցն դաւիթ. դարձեալ և պետ-
րոս. ընդ որս և փոքրն եղիսաբեթ, որ ի մեծէն ոյժ
ողորմեալ մեծադունչին վկայեցաւ։ Այլ եւս երկոցունց է
առ այս և բանն առաւել անառակ որդւոյն. Թողեալ
զպատնիչն՝ որ ի՞նչ դովեցաւ. և զմեքսաւորն՝ որ
ի բարեգործէն յիշատակեցաւ. և զառաքելն երջա-
նիկ՝ որ յարձակումն վերջին ընչոյն՝ հաւատովքն պը
սակեցաւ. և զոր անբաւելին են պարտիք՝ վճարոր
գեալքն սպանման մահու արարչին. առ որս և դվնաս
ւորն ընտրելոյ պօղոս՝ որ երբեմն նախանձն էր անօ
րինաց։ Որոց ոմանք ծանօթութեբ օրինին դերե-
բեալք, անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան դե-
րազանցութեբ՝ քան զնախակրօնիցն առաւելութեի։
Նակ որ նախ քան զօրինականին առ՛ջութեի՝ զաւանդն
պահել հայրենի, մերձաւորագ[illegible] զոլ պատուիրանի

սիրելեաց հաւատոյ , որ և զնախանձոյն պարտիս՝ ինքեան վարկուցեալ , զնորոյսն՝ իւրովքն տուժեաց կրից տաժանմամբ , ոչ քաւեցաւ միայն ծածկեալ ՚ի յերկիրն , այլ ջրջարեցաւն մարմնով , բանականաց բնութեանն կենաց կարապետ՝ յաղթօղ զօրապէս բըն նութեան մահու՝ փոխեցաւ : Այսպէս ամենք ՚ի բուսոց աշխատ հատակին ջարդեալք ՚ի յերկարաձգեալ , ՚ի կատարեալ տիս ժամանակին , ոչ ՚ի բարձրութենն կայից հասեցան , քան թէ ՚ի ստորնակայնաց թշուառութեց դժնդակից կենացս՝ ՚ի կամարն երկնից համբարձան : Այս թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ ՚ի ջրեացն դարձ , որ մինչև յոսկեղէն նիւթ յերանելոյ հողոյս գոյութենէ , և պատկերն արքունի՝ ՚ի պատիւն մերոյ՝ նկարել արքունականն քանդակ ոճաձով , անկորուստ և անփոխադիր և յաղթօղ դաւաճանութենէ վերս ենթադրեալ բնութեն , ապա առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւորութեն անքօղ և անվերարկու՝ տերամբ քրիստոս . որով և միշտ հաստատեալ պահի ՚ի մեզ բանն տրունի , ըստ մարգարէին ձայնի , ուխտ խաղաղութե և կնիք հաստատութեան՝ առ հաշտարարն միջնորդ՝ երկնային անմահ կենդանի և միանձնաւոր բարեխօս : Այսպա ուրեմն ըստ սյսու կանոնի ճշմարտապատուի , և անխոխադրելի սահմանի , և արարչաւանդ պայմանի , համբուրեմ հաւատոց շրթամբք՝ զպատկեր բանիս , և ակն ունիմ փառացն շնորհի . քանզի արդարև յարդարացուցանելոյն զմեզ ՚ի՝ ոչ ոք զօրէ դատապարտ առնել , ըստ առաքելական բանին սահմանի :

3 Ա. Ո՛վ յոյս անաստուածապիր վատահուքի ապա-
տան, կամ կործանեալ՝ կանգուն. Թշուառա-
ցեալ յաղթօղ. վերիպեալ՝ ի դարձն կենդանական.
ամենաթշուառ էարատործ՝ ի յոյն. մահու մատ-
նեցեալ՝ ի կեանան. ընդ ապականուքէ վաճառեալ՝
ի ձիրն. դժոխային գործովք զրաւեալ՝ ի լոյսն.
ստորնասէր անասնակենցաղ՝ յերկինս. կրկին գոյ-
թակղեալ՝ ի վերստին փրկութիւնն. մեղօք կապե-
ցեալ՝ ի հանգստեանն խոստումն. անբժշկական վէ-
րօք վարանեալ՝ ի դէղն անմահացուցիչ. ստամբա-
կեալ վայրագութէ՝ ի սանձան հանդարտուէ. սրա-
ցեալ վարատական՝ ի կոչումնն. ապառումտ դժբն-
դակ՝ ի հեզութէին. ընդդիմաբան լուսացօղ՝ ի
ներումնն. Ո՛վ քո՛ յո՛, և՛ ի հայր նորին հզօր և ա-
հաւոր, յանուն և՛ ի կամս բարերարութէ հոգւոյն
Ճշմարտի. օրհնաբանեալ իսկութէն՝ և մի ածուէն՝
զօրութիւն և պքսյութիւն, մեծութէ և փառք՝
յաւիտեանս. ամէն.

Ո էրսէն յաւելուած էրկին հեծութէ՝ նորին հոգւէ, ա-
նոյն ազէրս նաշխոնոց բանէ: Ո՛ խորոց սրտէց խօր՝ ընդ այ,

* Լեան. ԺՈՒ.

1 Ե՛ արդ՝ քանզի յաւէտ յառաջնում զըղջ-
մանն՝ յուսահատութեանն բանիւ լքայ, և
տարակուսանաց հեծանաւն՝ ի մահ ձգվէ-
ցայ, աստանօր՝ ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յար-
գահատէ համարձակեցայց, զերբորդութէին նբ կար-
դալով յօդնականութիւն ինձ մեղաւորի: Ո՛ր և
ան

անդամին իսկ յօրինաբանելն և ի դաւանելն զկնի դանաւարին բնաւից ածէ , իսկոյն և կոչումն ընտանի ձայնիւ ահաւորութեան անուանն շնորհաձիրն բարեբարի , մնայեցոյց է կենդանութիւն , ըստ մարգարէին նախատաճառութեան , թէ որ կարդայ զայր , նա կեցցէ : Իսկ ես ոչ միայն կարդամ , այլ նախ հաւատամ մեծութեան նորին . ոչ երեք վէպ պարզևաց նէր մատուցեալ՝ յողբ դեղերիմ , այլ իբր զկենդանութիւն խոկապէս , և զընչեղ տուրն առութիւն հաւատի , առանց որոյ ոչ է շարժողութիւն կամ ընթացութիւն . զի ոչ այնքան յաւային հանգուցիւ , որքան սիրոյն կապանօք բերիմ : Ո՛չ ի տուրն , այլ ի տուողն յաւէտ կարօտիմ . ոչ փառքն են ինձ անձկալի , այլ փառաւորեալն է համբուրելի . ոչ կենացն փափագանօք , այլ կենարարին յիշատակաւն միշտ ճենճերիմ . ոչ վայելչեցն տարփանօք հեծեմ , այլ հանդերձողին տենչանօք՝ յերիկամանց ասաւ կականիմ . ոչ զհանդիսան խնդրեմ , այլ զհանդուցչին զերեսս աղաչեմ . ոչ հարսնարանին խնճոյիւք , այլ փեսային անձկութիւք մաշիմ : Ի ձեռն որոյ զօրութիւ վաստհապէս ակնկալութիւք վերագրեցեալդ յանցանօք բեռանց՝ աներկմիտ յուսով հաւատամ ի կարողին ձեռն ապաստանեալ , ոչ քաւութիւն միայն հասանել , այլ զնոյն ինքն տեսանել՝ յողորմութի և ի գթութի և յերկնիցն ժառանգութի , թէպէտ և յոյժ եմ տարագրելի :

2 Արդ՝ բազում պատկառանօք ամաչեցելոց դիմաց կրթաւեալ , զիջնորդ ազգման կափուցմանց երկակի շրթանցս՝ արժանապակ աղաւին կսրկելոյ՝ առ անհամարձակ լեզուիս շարժութի , նորոգեցից ի

3 Ընկալ զաղերսումբ՝ տէր ամենայնի ծով , զդառնա-
ցուցիս զաղաչանս . մատիր դԹուԹեամբ՝ առ
պատկառեալս դիմագ . փարատեա՛ սմենայն
պարտս , զամօԹականն տխրուԹիւնս .
բարձ յինէն՝ ողորմած , զանբերելի ծանրուԹիւնս .
անջրպետեա՛ հնարաւոր , զմահացու կրԹուԹիւնս .
աւարեա՛ միշտ յաղԹօղ , զնաբաղին հաճուԹիւնս .
բացադրեա՛ վերնային , զմոլեղյն մառախուղ .
կնքեա՛ կենցուցիչ , զկորուսչին ընԹացմունս .
ցրուեա՛ ծածկատես , զըմբռնողին չար դամունս .
խորտակեա՛ անքննին , զմարտողին դիմեցմունս ։
Տնադրեա՛ զո անուամբդ՝ զըստանցոյց երդ յարկիս .
պարսիսակեա՛ զո ձեռամբդ՝ զառաստաղ տաճարիս .
գծադրեա՛ զո արեւամբդ՝ զմուտ սեմոց սենեկիս .
կերպացո՛ զքո նշանդ՝ ի հետս ելից մաղԹողիս .
ամրացո՛ զքո աջովդ՝ զհանգստեանս խշոխ .
մնքրեացես ի հաղիւ՝ զծածկարան անկողնոյս .
պահեացես զո կամօքդ՝ զտառապեալ անձն ոգւոյս .
անխարդախս արասցես՝ զքո հնարհել շունչ մարմնոյս .
կացուսցես շրջահասկ՝ զպար զօրուդ երկնայնոյ .
կարգեացես ի դիմի՝ ընդդէմ դիւային դասու .
Տուր հանդիստ բերկրուԹիւն մահահանգոյնս նիրհ
մանն ի խորուԹիւն գիշերիս , բարեխաւսուԹիւք հոյակ-
ուածոյ սրբոյ աճածնիդ՝ և ամենայն ընտրելոց ։

Աղիոփեալ պարտեաւք զպատուհան տեսութեանց՝ զդայարանացս խմաստից՝ անզարհուրելի զետեղմամբ՝ ի ծփական խռովութեց, կենցաղական զբաղմանց, անրջական երազոց, խօլականաց ցնորից, չիշատակաւք յուսոյդ՝ անվնասելի պաշտպանեալ։ Այս սթափեալ վերստին ի ննջմանէ ծանրութեան՝ ամենազգաստ արթնութեք, հոգենորոգ զտարթութեք ի քեզ արձանացեալ, զայս ձայն մաղթանաց՝ բուրմամբ հաւատոց քով՝ ամենօրհնեալ թագաւոր փառաց անճառից, փառաբանողաց երկնագումար խմբից երգակցեալ՝ յերկինս առաքել։ Օ ի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Վ էքսին յաւելուած էլլին հեծութեր՝ նորին հանգիր, առ նոյն աղերս հաշտանաց բանիւ։ Ի խորոց սրտից ելօր՝ ընդ ոչ։

❋ Կան. ԺՈՂ։

1 ԸՆ բարերար Տէր ահաւոր, հայրդ բարի՝ ողորմութեդ չնորհի, որոյ անունդ խակ մեծիդ՝ զթութեի և զընտանութեի աւետարանէ քաղցր՝ դժնէից և անդոհացողաց։ Ընդ քեզ և որդիդ քո՝ իբրև զքեզ, զօրաւոր ձեռն՝ իբրև զքոյդ, անժամանակ տերութեամբ ահել՝ ընդ արարչութեդ քոմ բարձրացեալ։ Այս հոգիդ սէր ճշմարտութեան, բղխեալ առ ի քէն անապատութեք, կատարեալ խոստի դոյն, էութեի միանձնեաւոր, հաւասար քո ամի, փառակից որդւոյ քոյ սրտիք։ Աղբեակ անձնաւորութի՝ համայն անքննին, տրտհեալ ի

'ի դիմաց՝ ուրոյն զատուցմամբ. իսկ միաւորեալ հա-
մաղումբքն՝ նոյնադոյ բնութիք միրապէս՝ անշը
փոթ և անանձնական միով կամօք և կցորդութիք.
ոչ երիցութիւն ումեմն 'ի յումեմն, և ոչ քթթել մի
ական առ նուազութիւն միոյն ժամանեալ, քան թէ
պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ
մերն է ծանօթութիւն, միով պսակաւ սրբասացութիւն՝
անսկզբնաբար ճաճանեալ. 'Ի նմանէ արդարև վե-
րաձայնեալս այս խոստովանութիւն՝ երեքփառաւորեանդ
դասանութիւն՝ զէմն հաւատոյ պետրոս երանեաց.
իսկ զդաւանապարտելոյս անձն մեղաւք՝ բարեհրաման
քո ակնարկութիւն, ոմն 'ի նդրօդ դերելոյս՝ հրաշա-
նորոգ արդարացուսցէ. 'Ի նմանէ թէպէտ և քո 'ի ձեռն
պարգեւք՝ և քո ողորմութիւնք, այլ ոչ 'ի պար-
գեւան ես այնքան հռչակեալ, որքան յողորմութեն.
զի երկրորդն՝ զքոյդ յաճախէ զնիւս, իսկ առա-
ջինն՝ զճգնաւորացն յոյսն զգործս. զի պարգեւք՝
վաստակոյն են փոխառութիւնք, իսկ ողորմութիք՝
մեղուցելոյս բարերարութիք.

Արդ՝ մի՛ զօրասցին մարդկայինս գործք ա-
նաչխի քոյոցդ շնորհաց՝ ա՛ծ գթութեանց, թէ և
անդր իսկ լցեն զան զօրինս հաստարակաց՝ բնաւորա
կանս հոսմանց, այլ յաղթօղ եղեալ քոյդ երկայն-
մտութ, նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք
երկրածնաց. 'Ի նմանէ և որ մեքրութիքն պերճա-
նայնն օրինականացն վաստակութիք, 'ի լուսաւորել
քոյդ արդարութիք գուշակ ներկայիս, ամենանուազ
անձկութիք լքեալ հրէութիքն՝ յեսնեալ, և յաւէտ
ընդ տարագրական ողորմելոյն, առաւել նոքա գտան

կարօտեալ մարդասիրութեան։ Այլ քանզի ամ ինչ հնարաւոր է քեզ բարերար, լուր պաղատանաց գոչ մանն հեծութեամբ՝ որ կարդամն առ քեզ. ողորմեա, կեցո՛, և մարդասիրեա։ Օ՛ դո է երկայնմտութեի, քաղցրութեի, փրկութեի, քաւութեի, և փառք յամե՛ նեցուսդ՝ յաւիտեանց աղբաց. ամէն։

Ա Էրսին յաւելուած լրկին հեծութե՝ նորին հոգւէ, առ նոյն աղբր խաչեանց բանի։ Ի խորոց սրտից իւոր՝ ընդ ա՛։

* Նան. Ժ՛Գ։

1 Պաղատիմ առ քեզ լուսոյ Հաւատոյդ՝ որ քոյ երկնաւոր՝ գովեալ անպատում՝ սրդի անճառ մեծիդ ես, խոնարհեցո՛ զունկն քո՝ բարձրեալ բարեգութի՝ կենաց ապաւէն, ներող մերձեցեալ կրկին առատիւր ի հառաչումն նուաղ ձայնի վերաւորելոյս։

2 Ա՛է ցուցեալ է երբեք, եթէ աղաչեաց զքեզ ի ձեռն աւազակացն սրոյ խողխողեալն, քանզի կարկամեալ էր. ո՛չ ձայն պաղատանաց զկնի արձակեաց, քանզի անկարինչ էր. ո՛չ մատամբքն տատանէլոյ՝ զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողիդ, քանզի խորտակեալ էր. ո՛չ աչս կողկողադինս արտասուօք ողոյ՝ բարերարիդ յանդիման կացոյց, քանզի ձնաւ տապարտ էր. ո՛չ ի պատգամ բանից միջնորդի՝ զսրոր մածիդ կամն հաճեցոյց, զի անայցելու էր. ո՛չ հնոյ Թայթամաբ խորտակել մարմնոյն արիւնաբանդ ներկ ուածով ձորձոյ՝ զգեցածիդ զսիրտ ճմլեցոյց, վա՛ զի անկոյս էր. Նա և ո՛չ ծննդովքն հատատուն՝ խոր

գործապարտ ոսին՝ վարեցաւ, այն զի անյարիր էր. քանզի կիսամեռն ասել կենդանւոյն՝ սակաւ ինչ նմանազ է ի մեռելոքէ։ Անաւանդ զի ի քոյոդ խրատուել բանից, և բարերարեալ քոյդ ողորմութեամբ, և փառօք քո լուսազարդեալ, ոչ միայն զի ոչ վերջացաւ ի հակառակն քո ընթացից, այլ ստահակեալ ապստամբութեաբ յիւր թշնամեացն թիւր յաւելաւ. ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց առելեացն քոց։

3 Լսակ դու՝ բանմանարգև, բնարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց, ոչ միայն զի ոչ պահեցեր զբարդործին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բանիւ յանդիման նեցեր. ոչ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար մատուցեալ՝ զծայրագոյն ցաւսդեր զնանաս։ Ո՛չ քահանայապէս ըստ ահարոնեան տիպար օրինին՝ զօրաւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծեալ և բռնալիր քարանցն ձգմամբ՝ ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար. և ոչ ոճ զևտականնն կարապետային անկատարագործ՝ ի յերկուցն միջև բաժանեալ խորոց՝ ինոյն լուսին՝ և նորոյս սկիզբն, ուստի ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ զվիրաւորելոյն տեսեր զվտանգ, զի մի՝ սատակիչն օրհնակոչ տապարաւն արմատակորոյ՝ զմահուն պաշտօն ի քեզ նկատել, յառաջ քան զխորձ առակայիցն սատակեցի. այլ հեթանոսացն պահպան անուն առեւտրանեայցն, որք ի հրեից ընկալեալ զօրինս՝ ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկուաւ՝ մերակերպարան խառնութեբ, զաշատարարն գծադրեցեր զաւետիս առ

օտարազգիան . և անճաւաբարդ ներդործութիւն անա-
պականաւ՝ ձեռն կարկառեալ , յարուցեր զմարդն
նախնի՝ մեղուցեալ ի մահ՝ իւրովքն ծննդովք .
Ո տրամեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր , և զվհատեալն
հաստատեցեր , և զթշնաւացեալն միանգամ՝ կրկին
զուարթացուցեր : Ազանխն կենարար օծմամբն ,
և բաժակաւն լուսոյ լցեր . հայիւդ երկնայնով ա-
րարչականդ քոյին մարմնով նոր յեղանակեցեր :
Ա երակայութիւնք երջանկացն ազանց ընտրելոց՝ յան-
ձանձեցեր , գրգեցեր , և խնամարկեցեր . Հանդարտ
ընթաց գրաստուն տածողութիւնք՝ անզգուշելի պա-
հեցեր , մինչև յարկին լուսոյ ածեր : Ձեռն եր-
կաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց
տուչութիւնք կտակաց կենդանականաց , մարդասիրապէս
դարմանատրեցեր : Աւ ոչ երբեմն ընդ մովսէսի՝
թէս տարածեալ արծուոյն օրինակաւ՝ ընկալար ըզ
նա , և ի Հանգիստն Հանդարտութիւն՝ երկրին բարու-
թիւն առաջնորդեցեր . և զբանին կերակուր՝ ջամբել
հրամանատրեցեր վարդապետութիւնց :
4 Աւ արդ՝ որ զբնաւն ծայրագունին բարութիւն
լուսոյ՝ յայժմ բովանդակապէս հրաշագործեցեր ,
զօցտողին զբանձ քեզ սեպհականեալ՝ զբո տուց-
ուածն առ քեզ դարձուցեր , կեցո և զիս մեք ըեալ
ի մեղաց պարտեաց , որ ձրի պարգեւես և անպատ-
րաստից . ընդ որոց և ինձ տայես քաւութիւն և բժըշ-
կութիւն՝ բարեգութ , զօրեղ , անքննին , անեղ ,
անհասու , օրհնեալ միշտ յաւիտենից
յաւիտեանս .
ամէն .

ԱՂ Էրսաին յաբէլսուած էրկին հէնօբ՝ նորին հոխոչէ, աս նոյն
աղէրս խաշնանաց բանէ։ Ի խորոց սրտէց խօսէ՝ ընդ ած։

* Լան · ԺԱ ·

1 Լսկ դարձեալ աստուած վերստին առ նոյն հնչ-
ծուքիւ սրտիս վասնկի ինձէն մատուցեալ,
սովին նոճագաս ի նոյն ոճ բանի՝ զամենա-
պարգեւդ արգահատեցից՝ տագնապեալ ոգւոյս վը-
տանգիւ խոզաս · իբր մեռեալ՝ կենդանւոյ անմա-
հիդ մաղթեմ այ, խոստովանեալ ընդ փառացդ քո՝
զիմն անարգութիւն, և առ ջարեօքս իմովք՝ զքոյդ
բարութիւն · որովք յաղթեալ գոյց՝ քան թէ բժշկեալ,
և ամաչեցեալ՝ քան թէ համոզմամբ ակեալ, ուխտակորոյս
աւանդամուռաց։

2 Լսկ կրկին առակն որ առ իս՝ որ ոչխարին որ-
բուն տարացուցիչ, որ յետին անզգայութեն ·
և մատնեցեալ մոլորեալ, և ի լերինն՝ ուր ոչ էր պյցե-
լութիւ, ընդ գազանականացն դիւաց՝ և կռոցն վայ-
րենութիւ թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի
հօտին · ոչ բան ունելի, որով և զցաւոցն աղէտ պատ-
միւ · ոչ ձեռն ձգողական, որ համերջն է ազդողա-
կան։ Լսկ դու միայն գովելագդ յակզբանցն յաւ-
տեանց՝ և յարդիւ ծնեալոցս, գտեալ՝ ըստ մաղթանաց
գոչմանն երգողին, զնս զմեղուցեալս՝ յանհշոյլն մոլո
րութիւ, խնամածոբէն տեսչութիւ կամաց՝ հովիւ կո-
չեցար · և ոչ միայն հոգացար, այլև խնդրեցեր · և ոչ
գտեր միայն՝ հրճւացարծ, այլ անձամբելիդ բարերա
րութիւ սիրոյ՝ ի կենդանարարդ քո յոս բարձեր,
և ընդ երկնային զօրսն գասեցեր՝ ի հայրենիդ քո

ժառանգութիւն։ Յաւարդ՝ դէմ հզօր՝ կենարար՝ օրհնեալ այցելու՝ գթածդ յողորմութիւն եթէ զնո ընկալար զապաքանեալն աղերսանաց, որ միոն՝ ի միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն՝ ըստ անբանին անզգայութեանն՝ վտարանդի բայամերժ ժուժեամբ յանբնական վայրի վարանեալ, ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր աննշանական, ածայն բարեխնամութեդ անտեւեցեր զտիեզերա հրաշն խնամոցդ՝ առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն, յայտնեաց վերսին և արդ գթութեդդ խորք և բարերարութեդդ հոսանք՝ առ անօրինեալս առաքելութեամբ՝ վերագրեցելոյդ օրինակութիւն։ Ո՛ բազմօրինակ մահու պարտականս։ առ որ ի բարութեդ խառնիլ քաղցրութեդ՝ յատուկ համն չար։ առ անդամս մարմնոյ՝ արժանաւորս հատանն։ առ հաստմաձարակ ամենաբոլոր սխրացեալ հոգիս վերաւոր։ առ հաւասարեալս անզգայութեանց անասնոց։ առ օտարացեալս յընտանութիւն խմաստնոց։ առ աննմանս հանգուռնակից բանաւորութեդ։ Որ եթէ տարացոյց գոյր, ես ասէի։ թէ նմանակից գոյր իմ, պատմէի։ թէ հանգուռնակից գոյր, ես ճառէի։ թէ հաւասար գոյր, ես գրէի։ թէ զուգադործ գոյր, ցուցանէի։ թէ օրինակ գոյր, ես ազդէի։ թէ յանցեալն, հայթայթէի։ թէ ի ներկայումն առ, ես յուսայի։ Այլ քանզի անցեալ է ըստ օրինակ, և հրաժարեալ ըստ նմանութիւն, զոր միայն քո է քաւել բժշկել և կենագործել՝ կենդանարար համայն մեռելոց՝ նորոգութիւդ տիեզերաց։

3 Ո՛ եթէ նբյն սրտի՝ տեսութեամբ երջանկին

դաւթայ , անօրէնութիւն չարեաց բարձրացեալ ասի քան զգլուխ , և ըստ ծանրութեց բեռանց դժուարակրելոյ՝ յանցմունք մեղաց . իսկ որ առ խս կրկին սը խաչմունք , զերազանցէ քան զվեղեղին ջրակուսակ սիեզերատոյզ ամենատպատ ծովուն յորդութիւն , և զլուծ լերանց վերադրէ : Այլ ընչեսցէ օդ քո քաղցրութիւ իբր առ նոյինն , և որ զերկինս հալէ զօրութիւ , յամաքեցուցանել զչիղջս ջրակոյս բազմակոհակ՝ և երկրակործան խնոյս պարտեաց , և լեռ նակարկառ բարձրութիւ մեղացս ամբարձելոց : Այս համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար հնարատրութիւ , հակիրճ հաւատովմամբ , արասցես ահա ելս քաւութիւ , ըստ մարգարէին , առ երկարաձիգս անօրէնութիւ . և ներելով իմս յանցառութիւ , ոչ երկայնամիտ ողորմած օրինեալ՝ թողցես միանգամայն , բարեգործեսցես իսկապէ , հատցես բոլորովին զանվճարելի պարտուցս՝ զարժանահատոյց տոկոսեացս տոյժս տարժանակիրս : Այս զի՝ և չիք իսկ առ քեզ յաստմն սրտի , և կամ բորբոքումն բարկութիւ , ոչ կրկին նենգութիւնք , և կամ նշմարանք մթութիւ . քանզի կեանք են ի կամսդ քոյ՝ և լոյս , և ոչ արար զերծ զմահ , և ոչ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ՝ ըստ դաւթի և սողոմոնի .

4 Այլ թէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ ի բարեվճռակդ քո կանոնաց՝ ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար , այլ եօթանասնիցս եօթն թողուլ անդուստ ի յաւուր զնդրպանչիւր մեղանաց զպարտս . և այդ բան առ մեզ , որ միշտ ի բնութիւ ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս

չարեաց՝ անհամար բիւրուց նորոգ յայտնելոց, որք ի
լինասցին երևիլն յանդաստան սահմանի՝ ամենա-
բոյս փշածին բնութեանս, ըստ անսուտ քո վկայու-
թեան՝ որ թէ՝ միտք մարդոյ՝ ի խնամս չարին են արձանացեալ
՝ի մանկութենէ։ Օ՜ի՛ որ զկատարեալ մեքենութիւնն
ունէր՝ աւետարանիչն կենացդ բանի՝ յովհաննէս,
և զինքն ընդ հասարակաց բնութեանն լծակցեալ, հաս-
տատեաց զշնմարտութիւնի քո՝ առ իմս ստութիւն յոյժ
արդարացեալ. թէ ասեմք ասէ, մեզ ինչ մեք չու-
նել, տուտ առնեմք զնա։ Այս արդ՝ կատարել է բան
քո խնկեալ, և՝ի գլուխ հելեալ անպակաս՝ ի տուե-
գութիւնի՝ առ իմս մոլորութիւն և դժնդակ անիրաւութիւն։
Վա՜յ որոյ խնայեաւ յիս ողորմութիւնի՝ քոյդ ճշմարիտ
ճաշակալ աղբիւր, միայն օրհնեալդ յամենայն յա-
ւիտեանից. ամէն։

Վա՜յ էրամէն յաւելուած լրիւն հեծութիւնի՝ նորին հոյզէ, առ նոյն
աչէրս ծաշկանաց բանի՝ ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ Ա։

* Ի նան. ՀՈՀ։

1 Ա՜ւ արդ՝ դու միայն ած երկնաւոր՝ բարձ-
րեալ՝ բարեգործ՝ զի ես զօրութիւն, զի նե-
րողութիւն, զի բժշկութիւն, զի առատութիւն,
զի են պարգեւք, զի միայնոյ են ձիրք ձրի, զի քո-
ւութիւն, զի պաշտպանութիւն, զի հնարք անխմանալիք,
զի արուեստք անգտանելիք, զի չափք անչափելիք.
դու սկիզբն և դու կատարած։ Ի՞նդունի ոչ երբէք
ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութեան քո՝ խաւար
սրտմտութիւն. վա՜ղի ոչ ես դրաւեալ ընդ մատամբք

ախտից՝ ի վերդ քան զբան։ Պատիւդ անպարադիր՝ անդր քան զողբանութիւն կշռութեամբ. անչափ լսմնութիւն փառաց. անտարրափակ ընդարձակութիւն՝ հատոյ զօրութեամբ. անամփոփելի առաւելութիւն բացարձակութեան. անհկարանալի բարերարութիւն դթութեան։ Դու դարձուցանես՝ ըստ մարգարէին, յայդ՝ զըստ ոճերս մահու. որ իջեր կամաւ՝ ի տարտարոսն ներքին արդելականացն բանտի, յորում և մաղթանացն դուռն էր աղեխաղ, և դերեալ անտի զիթերիցն կապուտ՝ վտարանդելոցն հոգւոց, տուաբերք հրամանի յաղթականն բանիդ՝ զկապ սատակման մահուն խզեցեր, և զիջացն կարծես ցրուեցեր։ Պարձ առ քո՝ որ զընդամ զընդանաւ վհիս՝ տղմասիպ դիպոյս՝ յերկաթս մեղաց, վերաւորեալ խոցմամբ սլաքաց՝ բանսարկուին նետից։

2 ՅԴու յամի որդ բարերար, լոյդ՝ ի մէջ խաւարի, օրհնութեդ դանձ, ողորմած, դթած, մարդասէր, կարօղ, զօրաւոր, անպատում, անքննին, անճառ. բաւական՝ ըստ որքին յակոբայ. անհնարիցդ ամենից՝ դիւրապատրաստ հնարաւորութիւն, հուր ծախիչ զկուիւս մեղաց, ճաճանչ կիզանող՝ ընդհանրական թափանցանցութեամբ խորհրդոյ մեծի, յիշեա զիս յողորմութիւնդ քո՝ օրհնեալ, և մի՛ յիրաւունս քո. ի ներողութիւնդ քո, և մի՛ ի հատուցման. յերկայնմիտ տութեան, քան ի հաւաստութիւն։ Արթիւ կշռեացես զմեղանաց խնդ ծանրութիւն, ընդ քաղցրութիւն քո՝ և մի՛ ընդ արդարութեդ. զի առ սակ նախնութեամբ՝ յոյժ ես նուազեալ, խակ ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ ծանրակիր։

3 ՅԴդ՝

3 Ա. Ըդ՝ մատ՛ր առ իս՝ բնրու-Թիւն, ոգ՝ յուն կանն բժշկու-Թի՝ հակառակ քո համբարձելոյն. բնրձ ի մեղուցելոյս զհոգի մահու խռովու-Թե՛ս, զի հան-գիցէ յիս ամենակալ հոգի՛ խաղաղու-Թեան: Այս քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Վերջին յաւելուած իրին հեծու-Թե՝ նորին հանգիչ, առ նոյն աղբր նաղ-Թանաց բանէ. Ի խորոց սրտից ըղձ ։

* Կան. Յոյ.

1 Ա. Ըդ՝ աղաչեմ զնոնամակալդ վտանգաւորաց տա-ժանելեաց կրից Թախծու-Թեանց հոգւոց վշտացելոց. Ա՛ի՛ յաւելու-ր հեծու-Թեանս ցաւ. մի՛ խոցեր զվիրաւորեալս. մի՛ դատապար-տեր զպատժեալս. մի՛ տանջեր զջարչարեալս. մի՛ գաներ զհարճա-ծեալս. մի՛ գլորեր զանկեալս. մի՛ կործաներ զդայթակղեալս. մի՛ մերժեր զհեռացեալս. մի՛ տարագրեր զվտլածեալս. մի՛ ամաչեցու-ցաներ զպատկառեալս. մի՛ կշտամբեր զհարթու-ցեալս. մի՛ խոր տակեր զբեկեալս. մի՛ խռովեցու-ցաներ զամբոխեալս. մի՛ ալեկոծեր զբքացեալս. մի՛ ատանեցու-ցաներ զդղրդեալս. մի՛ շփոթեր զմրրկեալս. մի՛ կեղեքեր զիշատեալս. մի՛ ջաղջախեր զբեկեալս. մի՛ գօշեր զմրմնջեալս. մի՛ կու-րացու-ցաներ զխաւարեալս. մի՛ զարհու-րեցու-ցաներ զսպշեալս. մի՛ խորովեր զնաշ-շատեալս. մի՛ մահացու-ցաներ զհիւանդս. մի՛ բեռանդ ծանրու-Թե մատներ զտկարս: Ա՛ի՛ անուր յաւելու-ր կարկամեալ Թիկանցս. մի՛ կրկնակի ողջու-մն՝ դառն

հեծութեաս . մի՛ ուժդնապէս վարեսցիս առ հողս .
մի՛ սաստկապէս՝ առ մեխիրս . մի՛ անսաստապէս՝ առ
սեղջոճաձս . մի՛ ահարկութեամբ՝ առ փուշիս : Այլ
ընդ հարկանիր խստութեամբ մեծդ՝ ընդ վոքրոս . լոյսդ՝
ընդ սաստկանիս . բնութեբ բարիդ՝ ընդ ի բնէ չա
րիս . ողկոյզդ օրհնութեբ՝ ընդ պտղոյս անիծից . քաղց
րութեդ խակապէս՝ ընդ համոյն դառնութեաս . փա
ռաւորեալդ անփոխիս՝ ընդ ամենևին անարգիս .
կենացդ նշխար՝ ընդ կաւոյս զանդոճաձոյ . տերդ տե
րանց՝ ընդ տղիս երկրայնոյ . անմոռաց լինութեանդ՝
ընդ չքաւոր սուրկիս . անկապուտ ճախութեդ՝ ընդ
անպատուպար տառապելոյս . անկարօտ բարութեանդ՝
ընդ ամենաթշուառ աղքատիս : Կանգնի իմ ոք կա
սեալ յառաւօտ , և ի ծագման լուսոյն խիթոյ մը
քանալ . և կամ ընթերակաց կենաց , մնհանալ . կամ
ազատութեբ , և պարտաւորիլ . կամ շնորհաց , և զա
տապարտիլ . կամ փրկութեբ , և մատնիլ . կամ նորոգ
մանն , և եղծանիլ . կամ օրհնութեան , և տարագրիլ .
կամ բժշկութեան , և վիրաւորիլ . կամ լինութեան ,
և նոճազիլ . կամ յաճախութեբ հացի , և քաղցնուլ .
կամ դեռոյ հոսանաց , և պապքիլ . կամ մայրենի գը
թոյ , և նենդիլ . կամ խնամոյ աստուածեան ա
զդէ , և զրնկիլ .

2 Այլ արդ՝ ընդ ախտացելոյն սաստկապէս՝ մարմ
նոյն բորոտութբ , հոգւոյս վիճանգաւ և ես պա
ղատիմ , տէր՝ եթէ կամիս , կարող ես զիս սրբել .
Ընդ աչացաւացն նեղելոյ՝ մշտագիշերն խարխափ
նօք՝ մեծաւակնան ձայնիւն հառաչեմ . ոչ որդի ան
ուանեմ դաւթի , այլ ծնունդ էիդ այ դաւանեմ .

ոչ միայն ռաբբի կոչեմ, որ վարդապետացն է պա-
տիւ՝ կարծողական զնահն գիտելոյ, այլ տէր երկնի
և երկրի հաւատամ։ Ա՛յ ձեռնդ միայն ձգմամբ
հպատորութիւն, ոմ բարեգութ ՚ած մեծաւոր, այլ
՚ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակնունիմ զօրեղ
քո բանիդ՝ առ իմ բժշկութիւն։ Ա՛յ թէ ինչ խորոց
կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութենն կար-
ծի նշանակ՝ ՚ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմա-
թեանն, այլ կամիս որպ բարեգութ, և կարես որպ
զարարիչ. ասա բանիւդ, և բժշկեցայց։ Ա՚նդ հա-
րիւրապետին հաւատոց՝ և ես լծակցեմ. ոչ՝ մինչ
անձուկ միայն բացակայութ հեռի լինելով խորան
՚ի խորանէ, հաւատամ ազդել քոյ կարողութեդ առ
յարութի և բժշկութի, այլ ՚ի վերինն երկնի բազ
մելով, և ՚ի ստորինս երկրի բովանդակ առ հրաշիցն
սքանչելութի՝ ոչ ունիմ հատուցանել։

3 Ընորհեա ինձ, որպ դատակնիք բանին քո վճռեց
առ պոռնկին ընդունելութիւն՝ ինդիր հա-
րիւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշխութի՝ ած
բարութեց և ար երանութեց. որ յաշխարհ ընձե-
ռել՝ բազում փառաւորիս. և ՚ի շահն մատուցանել՝
նովին ջուխ սիրիս. և յառաւելն ողորմել՝ կրկին բար-
դաւաճիս. և յայսքան բարիս՝ իրաւամբք գովիս.
և ամի տէր գոլով՝ հաւասարորդ ճանաչիս. և որ
զբորրն ունիս՝ ընդ մերում կշռիս. և անճառե-
լեաւդ ձրիւ՝ մերայնովքս վճարիս. և ընդ երկրա-
որիս՝ զանվախճանն պարտ վարկանիս. և մեծագը
րեալ քո զմերն՝ վերս գոհաբանիս. և ՚ի սակաւուն
տուչութի՝ դոյզն փառաւորիլ ոչ ամբարտաւանիս։

Ա՛րա և ինձ զնոյն գԹուԹի՛ ունդուիս զգործս ան՛
համար պարտուց . զի և ի՛ ձառս երախտեաց քումդ
պարգևաց՝ նորին իսկ սակով սիրելն կարդեսցի . և
քեզ փառք յաւի . ամէն :

Ո՛ երկին յաւելուած երիւն հեծեծուԹի՛ նորին հանդէպ , առ նոյն
աղէքս մաղԹանաց բանի : ի՛ խորոց սրտից խօսի՛ ընդ ա՛ց :

* Լան . ԺՒ՛ :

1 Ա՛րդ՝ ես ծնունդս մեղաց , որդիս մահացու
երկանց , արդարև անսահման բիւրուց
քանքարաց տուժիւց գոլ Հատուցանող ի՛
միում աւուր : Ա՛յլ ո՛չ Թէ առ փոքրկուԹիւն
մարդկային մտաց Հայցեմ ներումն Թէ , այլ առ աննը
ւազ լիուԹիւն փրկչին մերոյ Յի՛ քէ պաղատիմ մարդասի՛
րուԹիւն . որ չէի երբեմն , և ստեղծեր . ջնդՈԹեցի , և
դու արարեր . չև ևս եկեալ ի՛ լոյս , և տեսեր . ո՛չ
յոյսնեցեալ իմ , և գԹացար . ո՛չ կարդացեալ , և խը
նամարկեցեր . ո՛չ Համբարձեալ ձեռն , և նայեցար .
ո՛չ պաղատեալ , և ողորմեցար . ո՛չ կերպացեալ ձայնիս ,
և լուար . ո՛չ հեծեծեալ , և ունկնդրեցեր . գիտե՛
լով զարդեան դիպուածոյս , և չանտեսեցեր . նա՛
խահայեցդ աչօք նկատեալ զպատժապարտիս չա՛
րագործուԹիւն , և յօրինեցեր : Ա՛ռ արդ՝ զքո ա՛
րարեալս , և զքեզ փրկեալս , և զայսքանեաց խնամոյ
յանձնանձեալս՝ մի՛ խափան կորուսցէ մեղայն Հար՛
ուածդ գիւտք բանասիրումն . մի՛ յաղԹեսցէ յամա՛
ռուԹես իմոյ մնասախտիդ՝ ներողուԹիւն քո լուսոյ .
մի՛ սրտիս կարծրուԹիւն՝ երկայնամիտ բարուԹեդ .

մի՛ մահացու մեղիս՝ ամենակատարդ լուծիչ. մի՛
տկարուիս նիւթոյ՝ անպարտեալդ բարձրուիչ։
2 Ա. Ինա կարիառեմ զկարիամեալ բաղուիս հոգւոյս
յանուն քո՝ Տէ՛ր, արասցես ողջ իբրև զառա-
ջինն, մինչ ի դրախտին փափկութիւն՝ զպտուղն կե-
նաց կթէի։ Աշխանդեալ գօսայեալ ի կոր կործան
մամբ ընդ կնոջն տագնապելոյ՝ կայ անուղղելի հո-
գւոյս թշուառութիւն, ընդ երկիր պշուցեալ մեղայն
կքմամբ՝ սանձայական բուռն կապանօք, զի մի՛ զերկ
նայնոյդ ընկալցի զողջոյն. խոնարհեա՛յ առ իս՝ միայն
ողորմած, զի բարձրացուսցես զվայրս խոնարհ բա-
նաւոր անկեալ, և զբերացեալս ծաղկեցուսցես ի
բարի կրօնս վայելչութեան, ըստ ածաբանութիւնն սբ
մարգարէին։ Ա. Ով զի ծնեալ կոյրն անլուսաւոր՝ չու-
նիմ տեսարան, որով զատեղծիդ նկատեալ զկերպ
մեղթեցից՝ Տէ՛ր բարեգութ, միայն դու պաշտ-
պան աչնարկեալ խնամովք անձառ քոյ սիրոյ՝ ի շքե-
ղական խօսուն քո անօթս, յանէից գոյաւորութիւն
լուսոյ հաստեացես։ Ա. Ընդ երկոտասանամեայ չարեաց
ծարաւեալ վշտագին կնոջն տանջեցելոյ՝ գետովք մե-
զանաց արեան հեղեղիմ, հայեա՛յ ի բարձանց ան-
մատոյց լուսովդ պարածածկեալ, ուր ո՛չ ե քղանցք
ձեռաստեղծական վերարկուի ձերձոյ, այլ տարա-
ծուն հրաշիւղ՝ ամ ուրեք զօրացեալ։ Ա. Է օծութիւնք
իւղով՝ պատմապարտս ընդ մեղաւորին մատուցեալ
առ կենդանաձիր ոտից դարշապարդ՝ զկաթիլս աչացս
վարուիք հերացս ընծայեցուցանեմ, այլ զամբիծ հա
ւատս՝ ամբարձմամբ բազկաց՝ ստոյգ դաւանմամբ հո
գւոյ ողջունիւ՝ շրթանց կափուցմամբ զերկիր համ-

բուրեմ, խառնեալ հեծութիւն աղբերաց արտասուաց՝ բժշկութեի հոգւոյս աղերսեմ։ Ա՛ռանեալ մեղանաք հոգւոյս դոյութի լուծեալ մեղկութե, և յերկուց կայից միանակողմանէ անհաստատ հեռուվք, զընթացից դործին նահանջմամբ չարին՝ զհեռականն բարձողութե չինուածոյ մարմնոյս առելս ծառոյն կենսառիթ պտղոյն խափանեցելոյ, պատրաստեցես անդրկն վերստին՝ միոյն հնարաւորդ առ՚ի փրկութե։ Ո՛ փառաբանարան հաստուածոյ կերպիս՝ ի քէն եղելոյ՝ ամրափակ հոգւոյմբ համրացոյց արդել հողմ բանսարկուին, հոդիդ քո աղդել մեծդ ողորմութե, ըստ յաւետարանին բժշկեցելոյ, հրաշափառապէս բարեգործեացես բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողութե անսայթաքելի։ Ա՛նկեալ կամ ջրեաք՝ ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց՝ դի կենդանի և խօսուն մեռեալ, կարեկցեալ իմոմն թըշուառութե՝ ողբականաք քքոնանաց ձայնիդ, ոչ բաբերար որդի ՚ոյ, օրինաբանեալ աչացդ ցօղով վերականգնեացես ՚ի կենդանութիւն, իբր զսիրելին ՚ի յանչնչական մեռելութե։ Ա՛ոյդ դառնացօղս ՚ի գբի մեղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն մատուցեալ՝ արև անաստուեր որդի բարձրելոյ, հանցես զիս ՚ի լոյս քումդ նշուլից։ Ա՛նդ աղիողորմ թշուառութեան կականման ձայնի՝ այրուցն ՚ի նային՝ մօր միամօրին, տատանմամբ մատանցն, կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ արտասուացն, տուայտանաք սիրութե դիմացն՝ և ես պաղատիմ վերջին հեծութեբս, տուր յուսահատելոյս զբաջալերութիւն միխիթարութե դիտաճ քո բանիդ, ասելով և ինձ դուվեալդ բարի՝ ստեղծիչ

աշխարհի , թէ մի՛ լար գերի՝ բազմաց ողբալի . որով
ընդ պատանւոյն կենդանացելոյ՝ ի վշտացելոյ ծընո-
ղին սփոփանս՝ զամենապարտ ոգիս ընկալայց ի քէն
ընդ նմին կրկին նորոգել : Ընդ այսակիսի անզգայե-
լոցն՝ դիւալլուկ և քարակոշնոճ հեղձամղձուկ եղ
կելի անձանցն , քաոմնելի դիւսախուխ հերացն , վայ-
րենիերես բանդագուշելոցն՝ ի քէն ողորմակալ փրկիչ
բոլորից , իբրև զնոսին առ քեզ դիմեցից . հեղգեալ
մերժեսցես զգունդս չարացն ապականողաց՝ ի քո
խորանէս , զի ժամանեալ հոդիդ քո բարի՝ այսրէն
հանգիցէ , լցեալ վշարմինս մաքրութեամբ շնչոյս՝
զգեցմամբ անդամոյս՝ զպատառ արասցես վնսելագա-
րեալս ամենաքշուառս : Ընդ գերեցեալ դժոխաբը
նակաց վտարանդելոցն հոգւոց՝ արգելեալ կամ ի
վանդի , զճառագայթ ողորմութեան փառաց քոց
ծագեալ՝ լոյսդ իմ անձկութիւ՝ ի կապանաց օձոտին
ազերծեալ զնս ապրեցուսցէս : Պաղանորոգայթ ան-
երևութերակ վրիպակ արահետ գարշութիւ մեղաց
ջրդողեցեալ ոգւոյս կեբպարան՝ կայ ի տագնապի ,
զծածկեցեալն ի սեռողութեց՝ զարագործին նիւ-
թիցն այսուցմունս , զո ինքնաւորդ զօրեղութիւ
ւրդի ՚ից , զթածաբար առողջացուսցես : Ո՛չ զազմ-
զան տարազ ցեղիցն զանազանից ախտաւորութեանց
մահացուցանողաց՝ իւրականաք կորստեան բերիւք՝
դժնդակարմատն շառաւեղօք հաստատեցելովք՝ ի
յանդաստանի անօրէնն մարմնոյս , տարակորզեսցես ի
ձեռն ձեռինդ ամենակալի . որ արօրադրեալ միշտ՝
և մշակես զսահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց
արդիւնատուութիւ :

3 Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութեի օրինակութեց յանցուածոցս վերջ, ըստ Ճարակօղն քաղցիւղն առ բնաւ անդամն մանուածրեալ զախտին տարածումն, չէք սպեղանի իբր խրոյելի առ անչափութեի խարանացն մատուցանել. ի խարխաց բարձիցս մինչև ցսին կատարման լրութեան անդամոցս՝ չէ առողջութի, այլ ամենևին անբժշկութի. Իսկ դուք՝ ուղղամած բարեբար օրհնեալ, և երկայնամիտ Թագաւոր անանց, լուր պաղատանացս արդահատութեան սրտիս վտանդի, որ կարդամն առ քեզ ՚ր ի նեղութեան։

Ա Էրսին յաբելսած էլլին հեծութե՝ նորին հոգով, առ նոյն աղբր ուղխանաց բանի. ի խոյց սրտիկ խոտ՝ ընդ ՚ց։

* Ի ան. ժամ.

1 Ա՛յսեւսիկ՝ ամենահայեցդ տեսութիւն կենդանի բարութե յուսոյ, ի մեծաբարբառ աղաղակ ցաւադնեալ անձինս հեծեծանաց։ Ընդհատ մեծութի. անուն ահաւոր. բարբառ կենդանի. լուր ցանկալի. Ճաշակ ախորժելի. կոչումն պաշտելի. բարութի խոստովանելի. ազդումն խրնկելի. խակութի դատանելի. էութի փառատրելի. դոյութի օրհնաբանելի, տէր յա՝ ընդ հօր քոյ դեվեալ և երկրպագեալ, և ընդ հոգւոյդ սրբոյ բարձրացեալ և վերառաքեալ։ Որ միայն մարմնացար վասն մեր՝ ըստ մեզ, զի արասցես վասն քոյ՝ ըստ քեզ. լուր ա՛ի, յամի ողորմած՝ հղոր՝ երկնային։ Եւ այժմ զլուծեալ և վհատակեալ հոգանութե անօթա՝ ած-

ասծոյն հրաշակերտութիւն , աղաչեմ գլխաճ , նո-
րոգ հաստատեա : ՚Ո. քոյին պատկերս մեղաւք խլնա-
ցեալ՝ ի քրոյս խաղոյց՝ կույծակամբ բանիդ , պա-
ղատիմ առ քեզ , վերստին ձուլեա : ՚Ո. խախտեալ
շինուածս քումդ հանգստեան խորանի մարմնոյս՝
պահպանաւ հոգւոյս , մաղթեմ բարերար , ի բնա-
կութիւն քեզ մաքրագործեա : Ա՚ի՛ հատուցաներ
չարեացն իմ գործոց՝ զնոյն փոխատրութիւն : Ա՚ը-
նեալ եմ , ըստ մարդարէին բանի , և ո՛չ ի գինւոյ .
Թափեա զմրուր անօրէնութիւն՝ թմբրութիւն մա-
հու բաժակիս՝ ազատարար հրամանաւդ՝ ամենակե-
ցոյց , զի մի՛ զբոյդ քամեցից ի վերջին աւուր յեղ-
նում հատուցմանն :

2 Ա՚ղաչեմ ես յիրաւունս քո , և յաղթօղ ի դատաս-
տանի . եթէ մահու մատնես , ճշմարիտ են գործք
քո . եթէ դատապարտես՝ աստուստ սկսեալ զանա-
ջողականն կշտամբեա՛ , ստոյգ են հատուցմունք քո .
եթէ յանդուգնդս խորոց սուզեացես , թէ զկենդա-
նութիւն շարժմանս բարձցես , թէ զբանիս զօրութիւն
ունայնացուսցես , թէ զաչացս պատուհանս ստուե-
րացուացես , թէ զկենացն ճաշակ՝ ի քեզ ինքն ամ-
փոփեացես , թէ զհաստարակաց կերակրոցս դարմանս
բարձցես , թէ զաւուրցս հարստութիւն համառօտես-
ցես , թէ ընդ իջման քաղցրութեան ցօղոյ՝ և հուր
տեղասցես , թէ ի լրութիւն բանի քոյ սովեցուսցես ,
թէ զականջացս դրունս խցցես , թէ զընտրհիդ ձիր
կտրեացես , թէ զգեհերն յատակի ոտիցս սասանե-
ցուսցես , թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հան-
ցես , թէ ի համբերէն աշխարհէ աստի հեռեացես ,

թէ փայլատակմամբք հրոյ պակուսցես, թէ անբժըշկական ցաւոք դատեսցես, թէ դիւաց չարաց մատնեսցես, թէ գազանաց ժանեաք մանրեսցես, թէ հողմով ցասման հոսեսցես, և թէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝ չար քան զտար տարուն, և սաստիկ քան զգետհեղն, թուսաւորագոյն քան զորդանան, տարակուսելի քան զկաւարն, երկիւղագին քան զխորխորատն, ողորմելի քան զմերկութիւն, վկայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ պարտապան դոլ սոցա։

3 Եւ քանզի յաւէտ տպաւորագոյն են նմանութիւնք փոխառութեանցն՝ առ ազգակցութիւն մեղանչից՝ իբր պատկերակից միաբեւեռակ զուգաշարիւք՝ նը շանակիչք այսր խորհրդոյ, արդ կարեւոր է խոստովանել և յանդիմանել զերեսացն ծածկոյթս՝ առ ծանօթութիւն խնդրոցն։ Ասէ՝ զի ոչ ջերմն սիրով առընկերին կարիս մատուցայ, յիրաւի՛ նախանձս վտանգին տառապեալ սառնամ։ Եւ զի ոչ զգանայկանին խրոխտական ուխ տանձեցի, յարժանի կրեմ եղկելիս՝ զանզովմանալի զկիզումն։ Եւ քանզի ոչ սիրեցի զզուսպդ աւետիս, արդար Տատուցմամբ՝ ի վթութիւն ըմբռնողական միփին կորսեան՝ վըրիպեալ դանդաչեմ։ Եւ զի ոչ խորեցի զմանուանս փոքունցն յանցանաց, իբր անչնաւակարք վարկանելով, պատկանապէս ի խածանողականացն զազիրն զեռնոց՝ խթեալ խոցոտիմ։ Եւ զի ոչ ձեռն կարկառի՛ առ կիրս վտանգաւորին՝ այլ առնել նմին, ի դէպ իսկ՝ ըստ գծագրութիւն այսր օրինակի, ապաքանութիւնն գբոյ նուիրեալ մատնիմ։

Եւ

4 Եւ արդ՝ ո՛չ յաճախաստ ամենաբարի գանձուդդ՝ ջարիս , և ո՛չ ՚ի լուսոյդ նշուղից՝ խաւար , և ո՛չ յապաւինութիդ՝ գայթադղութի , այլ ես ինձէն կորուսեան որդիս գուի զայսոսիկ . մեղանիք անօրէնութիե խմոյ գանձեցին նիւթեցին զայրքանեաց բարկութիե մերս Հոգւոյ . իշխանին մոլորութիե հընա զանդեալ , Թողի զաեղի քո՝ նէ , ըստ դրոյն խրատու յանդիմանուե . Եւ քանզի յայտնեցաւ յեսուսա՝ գաղանեաց առականաց մարմնոյս անդամոց , և արկաւ վերեսօք կերպիս՝ անվայելուչ ստուերս ամօթոյս , ըստ մարգարէին առակի , տգեղս ցուցեալ զնս ամենեւին՝ իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռնկի , ծագեա յիս զլոյս քաւութիե՝ սրբոյ երկնաւոր , զի թօթափեալ զմեզաց փոշիս , ըստ աւետեաց ձայնին դարձեղջին ՚ի բաբելոնէ , նաասցց վերստին կանդնեալ ՚ի հողոյ , և ՚ի հաստատուի յուսոյդ հիմ նացեալ անսասանելի , ըստ եսայեան բանին , զգեցեալ զզօրութիւն բազկի կարութիե նախնւոյ մերոյ Քրիստոսի , վա՛ մեծութիե փառաց քաղցրութիե ամենապարգեւ քոյ աստուածդ . օրհնեալ յաւիտեան . ամէն :

Ա Էրեսին յաւէրժած էրկին հէնութիե՝ նորին հանգիստ , ա՛ն նոյն ազէրս նաղիանաց բանէ : Ի խորոց սրտէց խօսի՛ ընդ նմ :

* Կան . Ի :

1 Տէր տէր՝ անդադար և երկայնամիտ . ներօղ , բարերարութ , հզօր , ողորմած . ահա ձչմարտութեամբ են գործք քո , և խոստովանեալ

դատաստանք քո. վկայեալ են ընտրութիւք քո՝ տէ-
սողդ ծածկութիւց. Ընդ երից երջանկաց մանկունցն,
որք կիզանողական բոցովն փորձեցան և ոչ վնասե-
ցան ի բաբելոնի, զնոցա թախծութիւնն ջերգն հա-
ռաչեմ, մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապստամբե-
ցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի. Քո քանզի
մաքուր գոլով ի վնասուց նոքա, և զայս խոստովա-
նութիւն գոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն՝ նովին աղեր-
սիւ ձայնակցեալ սմին ողբոց երգութիւն, և այլ յա-
ւելից՝ ամենապարտս մահու. Ընդ դանիէլի երա-
նեալ և աբ մեծ մարգարէի, որ ի քում հարազատու-
թեան ազգականութիւնն տանն յուդայի՝ շառաւիղ
ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրա-
կան բանից պաղատանաս, խնդրս պատժականութեան
դոչմամբ հեծութիւս՝ և այլ կրկնեցից. Ի մէջ գի-
տութեաս՝ անպատշաճականս գնացի, զարտաղի սը
խալեալ դժնդակապէս. այս է՝ ամիւ ամ իրօք մեղան
չեղէն. Ըստ տահման կշռութիւն կամաց քոց արտաքս
վազեցի. որ է հաւատոյ կերպարան՝ բասիր անօրէ-
նութեան. Ընդիմիցն ջափոյ՝ չարութիւն գործոց՝
լծումն յաճախութիւն նիւթեցի. որ է ճշդրիտ պատ-
կեր յանցաւորութիւն. Պատնայար, և ոչ զարհու-
րեցայ. արդահատեցեր, և ոչ երբեք լռեայ. որ է ա-
պստամբութիւն յայտնի նշանակ. Ձեզ արդարոյ
հանդերձեցեր՝ բարերար, և ինձ ամօթ և պատկա-
ռանս պատրաստեցեր. քեզ փառս վայելչական, և
ինձ նախատինս յարմարաւորս. քեզ քաղցրութեան
յիշատակ, և ինձ մաղձ քացախեալ ի կատարած.
քեզ բարեբանութիւն անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց

աղաղակի • քեզ օրհնութիւն երդոյ խնկելի, և ինձ մերժուծին տարագրութիւն անյուսալի • քեզ խրատուն բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւն ամենավարան • քեզ բարձրութիւն անձառ դավեստից, և ինձ զաճիւն լիզելոյ՝ պատիժ ձաղանոց։

2 Եւ արդ՝ ընկալար դու բարեաց ընտրութեամբ անկշռիւ սահման՝ զբոյոդ ախորժականաց կնդբը կաց պտղոց վեր առեալ ըստ քեզ, և ես զմնայս առն ամին պարսաւանս յոդունս՝ կրկնակի բարդեալ ինձ ըստ իս։ Ակ եթէ անարատիցն մաղթանաց՝ այս էր յանձնառութիւն, իսկ ինձ զբիս հիւսեցից շարս և տողս բանից դասրավականաց, որ քան զամ դժնեայս՝ յաւէտ վերնպեցայ։ Պղորեցայ անանառակ ընթացիւք՝ ի միտս վայրենիս • յանդգնեցայ շրթամբք խօսից՝ ի բանս երկրաւորս • զակատեցայ անկասելի՝ ի պատկառելացն դործոց։ Փքացայ, վերացայ, որ յետ սակաւ մի ժամանակի՝ ի տղմս մտու եմ իջանելոց • դոռոզացայ, բարձրացայ, որ և ոչ զգրաւականն հոդւոյս՝ տուր և առութիւն շնչոյս՝ ունիմ ի ձեռին։ Ամբարտաւանեցայ՝ փուչիս ընչաւոր • ամպարհաւաճեցայ՝ կաւս ձայնաւոր • հպարտացայ՝ հողս անարդութիւն • ի վեր ամբարձայ՝ մոխիրս մերժելի • բազուկ կառուցի՝ բաժակս մանրելի։ Տարածեցայ առաւել իբր վեհ, և դարձեալ իբր զհերքեալ՝ առ խս ինքն ամիսոփեցայ։ Կարիւթեն բացալ ցոլացայ՝ տիզմն բանաւոր • իբր զանմեռ ոք՝ մեծամտեցի, որ ընդ քառասանեաց մահու եմ փակեալ։ Կիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ, և ի քեզ թիկունս՝ փոխանակ դիմայ դարձուցի • ի թռիչս մտայ՝

ընդ խաւար խորհրդոց սլացայ · զանարատ հոգիս՝ մարմնոյս փափկութիք յաւէտ վատեցի · զգօրութիք աշխատանս՝ տկար արարի , աչեկանացս կայից ուժգնութիք տալով յաղթեցի : 20 քեզ իսկ տեսի հոգացեալ վա՛ իմ , զոր չէ աստ գրելի , և ոչ պատկառեցի · իբրև զհաւ վայրենի սրացայ , ըստ ովսէեան բանին առ երիւմ , ի նախնին իմ սովորութի : 30 աղօթարանն վայրի՝ ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս շրջանակեցայ · ոչ կացուցի յոտին զերիվար մտացս՝ երասանաւ բանին : 40 ընդ հին չարութեցն՝ նորոգ ինքնաստեղծութիս գտի · անուրս , ըստ յոբայ , ծաղ նուն և անտանելիս՝ ինձէն ինձ սաստկացուցի · առիւծ անկարկառելի , ըստ երեմիայի , զանձն իմ արարի · իբր զվիժած անգրելի կոչմանն , ըստ առակաբկոմին , ի մարդկանէ հանարոյ եղէ · իբր զհանդերձս ինչ ապահարիս , ըստ եսայեան բանին , զաղբացայ · ոչ զթրծեալ ամանի խեցեղէնն՝ փշրեցայ ա նարծարծելի · ըստ բանբասանացն եզեմայ ի մարգարէէն , զչորրորդ չափն անօրէնութեան սատակմանն՝ ինձ պատրաստեցի : 50 զինչ ստութի առ այս՝ և զայս յաւելուլ ընդ այս , քանզի զվրանն իսկ դիահանումէր մեղաբայ՝ առի ինձ այսբէնն՝ առ դժոխոցն ժառանգութիւն , լքեալ զերկնայինն՝ յեղանակաւ իմն օրինակի նմանակիր ձևակերպութե , ոչ առակ պատկերի աստեղն ռեփանայ բաբելականի՝ յիսրայէլ լէ պատուհեցեալ ցուցաւ ի սինայ :

3 Ուսկ արդ՝ զի ի նախնի շնորհին համարձակութե դարձեալ՝ փոխեցայ , զրկեցայ , երայ , հեռացայ , բաժանեցայ , և անպատուհաստեղի կորեցայ , արդ ընկալ

զնս տէր՝ վերստին կերպարանել ի պատկեր հոգւոյ, զանարժանս կենդանի՝ իբր զմահապարտ. իբր զաղա-
գործ. իբր զպատկառեալ. իբր զկոխան եղեալ բան-
սարկուին. ոչ զանբժշկելի մանրեցեալ. ոչ զհատեալ
յատակս մահու. ոչ զաղաչեցեալ. ոչ զնոսան գտեալ
քո կոչմանդ. ոչ միանգամայն ի կորուստ վարեալ.
ոչ դեգերեալ. ոչ վանեցեալ. ոչ տարակուսեալ.
ոչ թշուառացեալ. ոչ վհատեալ. ոչ կործանեալ.
ոչ խորտակեալ. որպէս բեկեալ. ոչ զթախծեալ.
ոչ յոգւի տրտմեցեալ. ոչ թշնամանեալ: Այլ դար-
ձեալ ակնարկելով քո՝ զբնած, մնրդասէր, հնզոր,
ի յաղբերս բանիս՝ որոյ զղջացեալ. ոչ խոստովա-
նեալ. ոչ ի յոտս քո դիմեցեալ. ոչ զապաշխարեալ:
Որ կշռես՝ դրես՝ և մեծ համարիս զհատաչ հոգ-
ւոյ, և զաղդումն հնչոց հեծութեանց. զևաիծ շըր-
թանց, զպատաքել լեզուի, և զտխրականուի երեսաց.
զևամն խորհրդոյ, և զյօժարութիւն խորհրդոյ:
Որ փրկութիւդ ես անձանց, և տեսօղ ոչ գործեցե-
լոց. և ստեղծիչ բոլորից, և բժիշկ վերայ աներևու-
թից. պաշտպան յուսացելոց, և բարեխնամող ամ-
մենեցուն: Այս քեզ փառք յաւիտեանս.
ամէն:

Ա երթալն յաւէտ ծանր էրկին հեծուէ՝ նորին հոչակէ , առ նոյն աշերս մաղեանաց բանէ : Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այլ :

* Psal. LXX.

1 Ես քանզի ես ինձէն անձամբ խնդալ ինքնագրեալս ի մահ՝ ոչ կացի երբեք ի յոտս մարդոյ , և ոչ սիրտ բանականի ստացայ , ըստ դերյն : Ես քանզի ոչ փոխոխեցայ ի նախակարգեցդ , և ոչ ընդ բարւոք ուղին ընթացայ , ընդէմ ոչ զնաւտրնական հետոցն խաւարայնոց զդէմս ցուցից ի սահման կարդի այսր ընթերցուածոյ : Ես որս ածեալ յարմարեալ առ սոյն՝ զկերպարան տեսակի բանիդ երեսաց , ըստ վերագոյնդ նշանակելոյ՝ անփոխադրելի պահելով , խաստովանեցայց վերստին դարձեալ աստանօր՝ զմնացեալ չարութեցն զբիծս , զոր յայլորդւոցդ ի խմանալի :

2 Ետար ժանտագործս արժանապատիժս՝ աճեցուն արարի զնացիւք անաստուածք՝ զդունդն բելիարայ : Ապաւս կայթից՝ և ցոյցս վազից՝ խաղալկացն դիւաց գարշելեաց ձարտար խաբողաց՝ ծուլութիւս իմով շնորհեցի : Ոչնա գաղտնիս՝ և խոցոճածս անյայտս՝ ի կործանեցելոցն դահճաց ընկալայ : Ի հերքեցի զանաելան խաչին քրիստոսի , քան թէ անդրէն առաւել կրկին խակ զօրացուցի : Ի սան իմոյ հիքոյս անօրէնութեան՝ անուանդ յիս հայհոյի ի մէջ այսականաց , ոտն վերս խարայելի ի մէջ հեթանոսաց : Չարուճածս հարուճածոյ՝ զնասակարս ապականութեանց ժանգոյ և թրթրոյ՝ և այլոց կերջաց վանողաց , զծաղիկ հոգւոյս , ըստ սերն յովելեայ

հրաշական ողբոցն , որ ՚ի ցոյց երկրի վ՚ն իսրայէլի՝
յառակս հինից և ջարաց հոդւոց , յիս ինքն անկե-
ցի . առեղծանել զնո՝ պատրաստեցայ , քան թէ սատա
կել : Խիւրս կռառեալ հաւաքեցի անձին իմում՝
մարտիկս մահաբեկս . կշտամբիչս ինձ գոյացուցի՝
անիրաւս և անպատկառելիս . ներհակս ինձ զօրա-
ցուցի՝ ապառումն և անկռնելիս . գառինս ինձ
առի մատնս՝ ընդ քաղցրաբեմեայն Ճաշակաց . առ
ատացօղն՝ միշտ նեղագործս , և առ բանասարկուն՝ յա
էէտ հաւատարիմս : Ա՚ւր աղէտիս , վի՚շտ վտան-
գիս , խաւար ամպոյս , մո՚ր պատկառանացս , զի՚մրդ
և առ բանիս յանդիմանութի՚ն համարձակեցայց .
մեծ է ձայնս գոժի , և անբերելի բողբոջ աղաղակի :
Ո՚րանգի թէ վհոդիս էր զիմ տեսանել , տգեղս՝ և
նո՚ւազս՝ և ամենևին ներգնեալս , ցաւովք հեծու-
թե՚ն՝ ՚ի վերջինս վարեալ վարանումն , և մրճոտեալ
աղտեղեալ դունով զազրութեան՝ իբր զպաշտօնա-
տար մեհենի . վ՚ն զի նոյն է սպաս տանել ձուլեալ
պատկերի՝ և մեղաց ախտի : Ա՚յդ՝ ես գնացի ընդ
այս Ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի . ետու
զբաժինն քո ցանկալի՝ յանապատ անկոխ , ըստ մար-
գարէին՝ որ առ քահանայն իսրայէլի ամբաստա-
նութեան :

3 Ա՚յս զնոյնդ ասացից անձին իմում մարդ՝ գրեալս
ընդ անմարդիս . և իբր անո՚ւանեցայց բանական՝
անբանիցն յիմարութե՚ն կցորդեալ . և սրպէս կոչե-
ցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյս որ չիս .
և ընդ էր համբաւեցայց զգայական՝ զնմաստիցս զը-
րուն փակեալ . կամ որո՚վք ցուցայց տպաւորու-
նա

նկարագրութեան անեղծին ընտրեալ՝ անձամբ ինձէն յոդի մահացեալ. նաև ոչ շարժողական, և կամ շըն չական ունիմ անուանել, թողեալ հոգեկան, կամ մտաց ընդունական. անպիտանա՝ ի թիւս անօթոց. անարգս՝ ի քարինս որմոյ. արհամարհեալս՝ ի կարգս կոչեցելոց. վտիտարս՝ ի յաղգս հրաւիրելոց. արՀասարօք մահու պակուցեալս, անխրախուսելի ի բոլորեցուն՝ ցաւովք և տանջանօքն երևասաղեմի, ըստ երեմիայի բանին խրատեցեալ. պակասեալ աւուրցս՝ ի հեծութիւն, և ընթացք ամացս՝ ի հառաչմանէ, ըստ նոահադարանաց երդողին։ Իբր ասէի՝ ի ցեցոյ՝ և փոյտ ի յորդանէ, ըստ խնամանոյն բանի, ի խիթմանէ սրտիս հալեցայ. իբր զոստայն սարդից մաշեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտան գոյ. իբր զամպ առաւօտեայ՝ և զցօղ վաղորդայնի, ըստ մարգարէութեանն ձայնի, սպառեցայ։ Աւ՜ղ ոչ ի մարդ ոք ունիմ զոյս, եթէ անիծեալ ի տեսանողէն՝ անյուսադրելի վհատիմ, այլ ի քեզ տէր իմ ոգեսէր. որ ընկղմեալ ի քոյդ գթութեանց բարեաց անբաւից, և ի բևեռելոյն ժամու ի խաչին մաղթեցեր մեծդ ողորմութեամբ առ հայր քո բարձրեալ՝ քո ջարչարողացն։ Աւ՜ղդ՝ շնորհեա ինձ յոյս քաւութիւն՝ կեանք և ապաւէն. և ի տուր շնչոյս թշնաւոի, առից զոգիդ քո բարի։ Աւ՜ղ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով՝ զօրութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն։

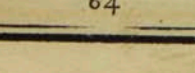

Ա Երեսին յաւելուած էրկին հիմունքն՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղբիւր յաղբանաց բանէ՝ Ի խորոց սրտից խոստ՝ ընդ այլ։

* Կան. ԻԱ։

1 Պարձեալ այլաբանեցից՝ ի նոյն շարունակ բարդեալ զկշտամբանացս եղանակ՝ դարձեալ անձինս, ածեալ մատուցեալ՝ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ ի նոյն պայմանի. Թէ բաս գրեսցէ ինձ ամենագէտն՝ զայս յանդիմանութեան դատաւնիք՝ կակծեցուցանողական բանի՝ Ճշմարիտ խոստովանութիւն Համայնից գործոց՝ գաղտնութեանց չարեաց։

2 Ա.յլ ոմն ձիս խօսնական՝ կարծրերաւք սանձակոտոր արձակերասան. յովանակս անհամբոյր՝ վայրենական և անկրթական. երինջս աւղական՝ անուղղական և անվարժական։ Արդս մոլեգնական՝ տարագրական և կորստական. մանուկս մեղանչական՝ անխրատական և վարատական. անտեսս մահապարտական՝ տարտմական և անգործական. բանականս անասնական՝ գազանական և անմանրական։ Զիմեներս ամոյական՝ անպտղական և կործանական. մարմինս հոգւոյս իմ Թախծողական՝ դատողական և տանջողական. խոցեալս անբժշկական՝ անխնամական և անկանգնական։ Ոակի շարս կայսերական՝ արդուամնական և անգտական. ծառայս սխալական՝ փախստական և Թշուառական։

3 Ա.հա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն և մարմնակործան, հոգեկորոյս և միշտ մտախաբ, կամակոր իսկ՝ և սրտաբեկ. ուշամոռաց և հանձա-

ըսպրաս • զգայազերկ և իմաստասպառ • յայրատատես և եղեռնալուր ։ Ա՛ս աստուա՛ստ և անդուա՛ստ բընա՛ւ բիւք բորբոքմամբ մահաբեր երկամբք վնասեալ , ո՛չ միով լե՛ւիք տեսութի՛ւն ի գործ ընտրութե՛ւ քեզ պիտանացուս՝ տէրդ բոլորից , ողջամ զրովայնն , որ երկնեացն զիս • աշխարեմ զսինան , որ դիեցուցին • ընդէ՛ր ո՛չ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի , և զնարդ ո՛չ դառնութիւն ինձ ընդ քաղցրութե՛ւ ջամբեալ մատուցաս ։ Ո՛վ ի եթէ ես ինձէն անձին իմում գժնեայ դատախազ համբարձայ այսքանեզք բանիւք , և ունիմ տակաւին զսուր բարկութեանս անխոնարհելի , ոմ ոք ի յերկրածնաց ասէ՝ զիս ո՞ ղրքեսցէ • զա՛մ խայտառակեցից • զբնաւ էութիւնս դատեալ սուժեցից • զհամօրէն զվնասակարացն զգ գոնդ՝ գանեցից • զխոցոտացն զինո՛րութե՛ւ դատախազեցից • զգայականացն գլխաւորութիս կշտամ՛ բեցից ։ Ա՛ղայ ամի՛ւ յա՛մ , ողորմեա գթած • ո՛չ նոր ինչ դառեր յիս զանցանացս պարտեաց մատա՛ խաղ , այլ նոյն եմ յաւէտ նուիրն պատահմամբ պարտաւորութեան՝ անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի քոյ անփոխոխելի • և դու միայն խակապէս գթած օրհնեալ մարդասէր , ընդաջմի խնդայս փրկութե՛ւ կանչ խեալ ներութե՛ւ անայլայլելի ։

4 Ա՛յդ՝ մատո՛ խնամակալ՝ հզօր՝ երկնաւոր՝ բարի՛ ամենից հասուիչ յոչէից՝ զբանիդ զօրութեան իմաստից կայծակն՝ ի գործի ազդանն լեզուիս շարժութե՛ւ , առիթ մնքրութե՛ւ յամենատա զգայակա՛ նաց դպաւորութե՛ւ յիս մանաւորելոց՝ քո ձեռա՛ կերտից • տքօք առ՝ ի քէն եղելովք և բժշկելովք ,

կրկին հանդերձանոք, անպակաս ձայնիւբ, անհատ բարբառով, քեզ վերընծայել դոհաբանութիւն՝ ի փառս մեծութեանդ հօրդ քոյ՝ ով մերոյ, յաւիտեանս. ամէն։

Ա Էրամին յաւելուած իրիկնի հեծութիւն՝ նորին հանգչէ, ասա նոյն ազէրս նազլանոց բանէ՝ ի խորոց սրտէ խօսք՝ ընդ աչ։

*Կան. Ի.

I ՏԱՅ ամէ, զօրաւոր յաւէտ. անպարագիր և անվայրապակ տեղի ամենեցուն. բոլոր իւ կութեամբ հուպ յամենեսին. անուրբեք վայրից, և չիք սահման առանց քոյ։ Ա՛ն երևեալ երբեք, և ոչ տեսականութի առանց քո ծագման՝ լուսաւոր։ Փառք ահաւորութեդ. անուն անհասու թեան. կոչումն մեծութեդ. ձայն անբաւութեան. խոհութի անքննութեդ։ Ա՛նմատչելի հեռաւոր, և անընդհիջելի մերձաւոր։ Տեսող հեծութեդ. նրկա տիչ թշուառութեդ. մտահաց թափանցուեդ. ամենա բուժ հնար անձարութեդ. հայր գթութեդ. ծագօղ ողորմութեդ. աճ ի բարութեդ։

2 Ոյսեմք տէր ողորմութեամբ՝ ի պատկեր վշտաց դառնութեդ բազմավտանգ կրկից կարեաց, զոր հանդէպ քո տարածանեմ. կցորդակից լեր բժշկա ւէս, և մի՛ ի խայղ ընտրուեդ կոչեր դատաւորաբար։ Ա՛րդարև մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց՝ այսր վարանման, յորժամ իւրէ մարմինն՝ մեղօք գրա ւեալ, և անձն՝ ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ. գործնակիւնացն գործի՝ տվղորդքն կարեաց կապեալ.

զանգուածն հինդերձանաց՝ մի հացու կրիւք շաղախել.
զգայութիւն սրտին խմաստից՝ խեթիւք խոցոտեալ.
ակնկալութիւն բարեացն՝ բնաւին բարձեալ.
և ի բանականութենն՝ ընդ անասունս դասակարգեալ.
և զաղէր գալշութի՝ ընդ գոյութենն շարամանեալ.
և տեսականացն ողջ եղով՝ խմանալիքն վերաւորեալ:
Այլ ի սաստկութէ յանցուցն չշնկի՝ յաւէտ յուսահատել.
և տագնապաւ նախագործելոյն՝ միշտ տարակուսել.
և յուսակութիւն աղերսին՝ խպաո պղտորեալ.
և խղճիւ մտացն յուզմանց՝ կրկին ճենճերեալ:
Այլ ձեռն ի մաճի գործոյն՝ զլետնոցն հետազօտեալ.
և կերպ ի չքնջիմեալ՝ ոտք ի վերջ կոյս յետահարել:
Այլ գիտութեամբ էիցն՝ ի չէիցն միշտ խաբեցեալ.
և ի մտացն մարտ՝ ի փոքունցն յաղթահարեալ:
Այլ ի թառանչ սրտին՝ հաղագին դուռն հրդեհել.
և խոնաւ զօրութիւն քմացն՝ ամ ուրեք տոչորեալ,
և անարև միգով՝ յամենայն մասանց պարփակեալ:
Այլ լայնուի ակնկալուենն՝ ամենևին խպաո ամփոփել.
և անբերելեացն տոյժ՝ ի զգալիսն տպաւորեալ.
և եղկութիւն կորստեանն՝ ի յուշ անդ եկեալ.
և դատակնիք հատուցմանն՝ ի դիւանի մտացն գրեցեալ:
Այլ բարերարին ակն՝ ի ցասումն իմն երևեցեալ.
և լոյսն բնութէ՝ զանկուածոյ հողոյս զպրպատեալ.
և ահաւորուի էին՝ ըստ փոքրկուի բնութեա ընդհարել,
և միշտ որոտմամբ բնից՝ բանաւոր մխրճոյս բարկացել,
և իրաւանցն վիմաք՝ զարժանիս մահու կոշկոճեալ:
Այլ որ իմն է տալանդ՝ յանառակ՝ ատէն կորուսեալ.
և պատուական իրին ստացուած՝ իբրև անարդ՝ յերկի
լի թաղեալ. և տաժանմանցն արգասիք՝ ծուլութեն

մթով ծածկեալ, և իբրև զ'ի բաց բարձեալ նշմա-
րան Հրագի՝ չերևեալ։ Եւ պատասխանարան լեզ-
ուին՝ յիրաւանցն օտար՝ կարկեցեալ. և անհամբոյր
շրթանցս դրօշի՝ օրինաւոր դատմամբ պապանձեալ։
Եւ յուզմունք մտացս՝ 'ի զանազան մասունս ցրն-
դեալ. և զիւրեան 'ի վէր օգտին՝ ոչ ինչ գիտացեալ.
և 'ի կշռութեի բարւոյն ընտրութէ՝ յիմար երևեալ.
և ընթացք եղելոյն՝ նշանչմամբ չարին խափանեալ.
և վաստարան խղճին՝ անվնասութիւն ինոցի լցեալ։ Եւ ան-
ո՞ւանս դիր՝ 'ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամ-
բանք ընդ երանուէ՝ անդ արձանացեալ։

3 Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ.
եթէ պատգամաւոր, խաւսուէ. եթէ մատենա-
դէտ, մուրհակի կորստեան. եթէ օրինաւոր, անի-
ծից. եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափ-
ման. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութէ. եթէ ապա-
ուամ, կսկծման։ Եթէ ջրովն ընտրութէ փորձիմ,
խորտակիմ. եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ, սատա-
կիմ։ Եթէ բերս նիատեմ բարութէ, 'ի կարծեաց
չարեացս փախնում. եթէ ձեռն համբարձեալ, կո-
րանամ. եթէ փոքր ինչ խրատիլ, սարսեմ. եթէ
սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ։ Եթէ 'ի խրախճանս
ըմպելեաց հրաւիրիմ, դողամ. եթէ մեծիդ յանդի-
մանն լինիմ, սարսափեմ. եթէ 'ի հարցուածն բանի կո-
չիմ, կարկիմ. եթէ իրաւամբք քննիմ, համրանամ։
Ա՛րդ՝ այսքան ամենաթշնամւոյ և ոդորմագին տարա-
կուսանաց՝ 'ի վէր միմանց բարդելոց, որք զատորև
զայականաց սրտիս դոյութեան՝ 'ի ներքուստ ան-
տուստ անբժշկական ցաւոք՝ անհրաւակի նեխուք խո-

ցտեսիլ , անարտաբերելի միտակիր յարամնաց հանա-
պազամուխ բևեռեալ աստուածտ ընդ հոգւոյս , լը-
ցեալ շարաւով կրկին հարճածով , վտանգ սատակ
մանն մահու գուշակին : Ձարախն մ'թերից՝ պատեալ
զերկաթով գաղտնեացս ծածուկք՝ ազգէն ինձ տագ-
նապս՝ վէրս պատճառս անխնամարկելիս՝ ընդ եւս շընդ-
հոյս տուր և առուածէ . յորոց նեղութենէ՝ չարաչար
ճնշեալ աղաղակ ձայնիս՝ խառնեալ արտասուօք ,
կողկողագին թախծանօք հոգւոյ , բարեգործիդ
հնարաւորութեան , յերկրատեղծիցս նահատակաց՝
ընդ իմ մաղթողաց , վերջին հեծութեամբ և ես ընդ
նոսին՝ արտասուօք ողջոյ ամենեքումբք նուիրողք՝
զաղերսանս ըղձիցս՝ ի սատրնայնոցս աստ՝ յերկինս
առաքեմ : Ընդ նորհեա տէր անդորրութիւն կենաց
հանգստեան՝ ողորմելի վախտակեցելոցս՝ ի քընդու-
նայն երկրադործութեան . համայնից յայմհնայնում .
ամէն ստացեալ քեզ փառս :

Ա էրուին յօբելսաճ իրիին հեծութեբ՝ նորին հոգւոյ , աս նոյն
ոգիս հաղթանաց բանի : Ի խորոց սրտից ես՝ ընդ ձ :

* Հան . Ի' . :

1 Ա Ւ արդ՝ որոց խնդրոց արժանաւոր վարկա-
նեղուլ զես՝ մատչիմ աղերսել , արքայու-
թեանն՝ յորմէ վըխպեցայ , եթէ փառացդ
վայելչութեան՝ յորմէ զրկեցայ , թէ կե-
նացդ անմահականաց՝ յորմէ հեռըեցայ . թէ ընդ
հրեշտակսն պարակցութեան՝ յորմէ տրտհեցայ ,
թէ ընդ արդարան մանանկցուբ յորոց ձեղքեցայ .

Թէ մեռ որթոյն կենդանւոյ՝ յորմէ քանցեցայ ,
Թէ ոստ անկոյն բերկրութեան՝ յորմէ գօսացայ ,
Թէ ծաղիկ փառոյն շնորհի՝ յորմէ թափեցայ .
Թէ պանձանացն ժառանգաւոր՝ յորմէ կորացայ ,
Թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ՝ յորմէ ընկեցայ ,
Եթէ զգեստուցն լուսոյ պարծիմ՝ յորմէ մերկացայ ,
Եթէ ի ստացող դրախնի յուսացայց՝ յորմէ խորթացայ .
Եթէ ի լուսոյն իղձս դիմեցից՝ յորմէ մեկնեցայ ,
Եթէ յիսուսի յոսկերան յօդիմ՝ յորմէ մերժեցայ ,
Եթէ ի թևս նորա մերձիմ՝ յորմէ օտարացայ .
Եթէ յապաւէնն ապաստանեցայց՝ յորմէ խեթացայ ,
Եթէ ի փրկութենն նորոգուիմ՝ յորմէ մնհացայ ,
Եթէ ի զգաստութենն զինարթուիմ՝ յորմէ ես լքայ .
Եթէ ի կանոնն կենացն ուխտիմ՝ յորմէ փոխեցայ ,
Եթէ ի սահմանն հաստատութեան՝ յորմէ սահեցայ ,
Եթէ յանշարժ վիմին պնդուիմ՝ յորմէ սասանեցայ ,
Եթէ ի շարս գումարտակին՝ յորմէ հոսեցայ ,
Եթէ ի քաղաքն անդրանկաց շինիմ՝ յորմէ գերեցայ .
Եթէ հանապազորդեան հայիմն աղօթեմ՝ զոր ոչ
վաստակեցայ , եթէ փոխադրութիւ երկանցն խընդ-
բեմ՝ յոր ոչ քրանեցայ , թէ պարգևաբն պատկե-
ցայց՝ յոր չհանդիսացայ , թէ արձան ինձ կենաց գը
բեցից՝ յորմէ ընկեցայ , թէ զերախտեացդ ձիր ար-
ձեցից՝ զոր միշտ մոռացայ ։

2 Ո՛հ հատաւ և կամ խզեցաւ լար կենաց յոյ-
սին . տիրեցայ ի բորոտութենէն գարշելենէ ,
համային ախտացեալ՝ ամիւ սպառեալ մարմինս՝ ապա-
կանութենն շրջապատեալ՝ մեռայց այ , Ոչ ոչն պա-
տրաստ՝ փայլունակ տեղ լնացեալ , ճնայուածք ինչ

պահեալ նախանձակ երկդիմի կերպին, որ զկրկին անմաքրութեին նշանակէ, պարծանացն նշոյլ ամենևին ինձ չիլնալ. փրկութիւնն մատնեցալ. բարին ստուերացալ. եւ կենացն՝ բնաւին փակեցալ. մի խիթարութին բարձալ. դատաստանին առեան մերձեցալ. թոյնք մահուն ինձ արծարծեցալ. սպանեալն՝ կրկին ինձ կենդանացալ. լաստին դադարք՝ վիմօք խցալ. շաւիղն յուսոյն՝ կուրացալ. շնորհին ծածկոյթ՝ յինէն մերկացալ. փառացն վայելչութի՝ ըստ ոչերացալ. հանճարն առաջնորդական՝ խափանեցալ. կշտամբանացն փուշ՝ բազմացալ. անօրէնութեն ուղէշ՝ ծաղկեցալ. բոց դէհենին՝ ինձ բորբոքեցալ. ծառայութեն լուծ՝ սաստկացալ. տարկուէն կապ՝ զօրացալ. ունօղն յարկին կառուցման՝ ահա անկալ. բարձրութեն վտահարան՝ կործանեցալ. ընտանութեն միաւորութի՝ անջրպետեցալ. սրբութեանն սիրօղ Հոգին՝ այ տրտմեցալ։

3 Այ քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութի, տանջանաց խեթա տխրութիս, վիշտս Հոգեկանս, ցաւս անխնամարկելիս, տարակոյս անյուսադրելիս, ամօթանս անպարտութելիս, խայտառականս անվերադարձելիս, պատկառանս անհամարձակելիս, փսխութիս անդառնալիս, հալածանս անմարդասիրելիս, երկայն ուղևորութե՝ ապաձեռն անթոշակութիւնս. իսկ դու փրկութի զօրութի և օգնութի, ողորմութի լուսաւորութի քաւութի և անմահութի՝ տէր յիս քո, որդի այ կենդանւոյ, արարիչ երկնի և երկրի. որ ընձեռեաս ջուր պապակելոյն՝ ի ծարաւութա վայրս անապատի, օրհնեալ, բարեգութ, հզօր, մարդասէր,

երկայնամիտ , խնամակալ , հնարաւոր , ողջերու . պաշտպան աննախանձ , պահապան յաղթօղ , կեանք անկորուստ , վճռորդ երկնային , լուսաբիւն անսուաղ , երանութիւն տօնելի , ձեռն ձգեալ սիրոյ՝ ողորմութեան քոյ աջոյ՝ ընկալ և մատո քաւեալ և սրբեալ զիս զամենապարտս՝ բանդ կենդանի՝ առ հաւատոյ բռպատիւ քո հոդի , զի քեզ վերստին հաշտեալ՝ յիս դարձցի : Այլ ի ձեռն քո՝ իւրովն կամօք մնքուր նուիրեալ՝ զօրեղն իւքնուիրեալ զիս հօր ընծայեալ , անդէն առ նմին՝ նովիմբ միշտ ի քեզ շնչոյս ողջունիւ կապեալ ընդ հնորհիդ՝ ի քեզ միանալ անբաժանելի : Այ՜ քեզ՝ ընդ հօր քոյ՝ հոգւովդ սրբով՝ երրեակ անձնաւորութեդ՝ ի միում բնութե և ի մի աճութեան փառք , և ի ստեղծականաց էից՝ գոհաբանութիւն , յաւիտեանս յաւիտենից .

ամէն :

Այ էրոքին յաւելուած էրէին հետեւութե՝ նորին հոգւոյ , առնոյն աղբս հաղիանայ բանէ : Ի խորոյ սրթէ խօսի՝ ընդ =ոյ :

* Կան . Իե :

1 Բայց քանզի ի վերայ այսքանեաց գերութեց ամենաթշուառ վտանգաւորիս՝ մի զմիով եղ և ելս առնելոյ , զոր զիերպարանս անցիցն՝ ի մտանէ վերաճառեալդ նախագրեցին , ուստի և փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղուութիւն աղէսիս :

2 Այն զի ծուլէ լինէ ծփանաց կենդաղոյս բերմունք՝ յայժ նմանագոյն . յորում կոհանիզք բազմք անթիւ դի-

դիմեցմանց՝ տատանեալ հոգիս ՚ի յայսմ աշխարհի՝
մարմնոյս չհնոաճով իբր ՚ի նաւակի։ Օ որ ե-
սայիաս մարգարէ՝ զյանկարծադէպ կատարածն, որ
՚ի պարսկականն հինից՝ երուսաղէմի և տաճարիայ կոր-
ծանմանն, նմանութիւ այսր օրինակի կերպաւորե-
ցոյց։ որ և առ իմն հոգևորական խորատուին ղա-
դաձայնեալ՝ ոչ է սխալական։ Վասնզի ինչդեռ ըս-
էի ես յանհոգութիւ՝ անտարակոյս վտանգիւ,
դայլն կասկած արկածից ՚ի միտ բերելով առ խորոց
փոքր միջոցին, որ ՚ի մէջ հանգստեանն և աշխատու-
թեն, իբր այն թէ հասեալ իցէ ձմեռն՝ յամարայնի,
բքաբեր հողմով ժամանեալ՝ երեքալեանն դիմակ
ցուիեամբ, ամբոխեալ զհանգարտութիւն։ Ուստի
նաւն՝ ՚ի բախմանէ վայրենի ալեացն՝ խորտակեցաւ։
Ովկեանն ձեռնարկութի՝ քայքայեցաւ։ կայմն ամ-
բարձման՝ ՚ի կայից իւրոց խլեցաւ։ առագաստին թըր-
ջարան՝ յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ։ շին-
ուածոյն շուք՝ անզարդեցաւ։ առաստնք ձգողակա-
նացն՝ խզեցան։ տեսարան գլխոյն դիտակի՝ խոնար-
հեցաւ։ ապատանդակին պարան՝ կտրեցաւ։ ապա-
ւինութի խարխին՝ լուծաւ։ լուծք սոսկալք ա-
մրոցին կցորդութիւ բաժանեցան։ սամիք ուղղացն
հետոց՝ դալարեցան։ լաստ հիմանն հաստարանի՝ ըն-
կղմեցաւ։ զեկացն կառուցմունք՝ անդրէն սուզան։
ջրոյն յարմարուի՝ պակասեցան։ ողնափայտին պա-
տապարան՝ խակոյն բեկաւ։ կապարանք զըստին հաստ-
ուածոյ՝ յօշատեցաւ։ գոդք ամիոխման ծոցոյն կազ
մածոյ՝ անարգեցան։ խելք շրթանցն եզերացյ՝ խախ-
տեալ ոստեաւ։ պաղպաջունք բազմականացն՝ անկեալ

բարձաւ • վանդակապատին վայելչութիւն՝ յատակեցաւ • գահաւորակին հանդստարանն՝ շինեցաւ • մածմռնիք տախտակաշարք՝ ի միաբանուեցեալ միմեանց անջատեցան • հեղոյսք պնդմանն բևեռացին՝ քարշեցան • Արդասիք իրին՝ յիշատակարան ողջոյ ինձ նը մնեցաւ • Աւուրցին՝ հանդիպ նաւին դեղեբեալ ողջոյ , ձեռն ի ծնօտի եդեալ՝ արտասուաց գետս իջուցանէ • Աշմարիք սակաւ մնացուածոցն՝ ի ծայրից ծփմանց աղբելոյ ծովուն , իբր խողխողեալ բանաւոր՝ ողբմագին թախծանօք հեծէ • Ա՞ր դի թէ զբարի նաւապետան՝ երկնաւորքն զօրօք՝ յայնաբերիս ծովու առ ի զհորտակեալս իմ տապան խնայալի գոյութեանն՝ առցէ աշխարել բանիս յարմարութիւն , ոչ ինչ վրիպեսցէ ի տուգութէ • Հանդի արդարև ելոյց բարեգութն տէր՝ յատակ մարդկութեամբ՝ զթաղեալ ազգակիցն • ելոյց առ նմին և զերծուսաղէմ մոլեալ , և զյուդաս մոլեգնեալ • յորոց երկուցն՝ կորեաւ վստահութի՝ յօրինակ նմանութե աղաւորեալ նաւի • իսկ միւսն՝ հասեալ յատակս անդնդոց , առաստան յուսոյն՝ ձեռամբ ունողին՝ յանքոյթն արտաբերեաց խաղաղուէ •

3 Արդ՝ ինչ թէ յաւելից հայել զգաղմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ՝ նորոգեալ • Ինչ արդեօք տեսանել զնշրեալս նաւ ողջալի հոգւոյս՝ ողջացեալ • Ինչ արդեօք տեսանել զաժանեցեալս միջոցաւ մեծաւ՝ վերստին կցեալ • Ինչ արդեօք տեսանել գյոքնաթախիծ սիրտ վշտացելոյս՝ բերկրեցեալ • Արդ՝ ինչ ակն ունել նայել զյաւէտ խաթարեալ կերպարան բնութեան՝ կրկին հանդերձեալ •

Աչք արդեօք թէ տեսից զքահանել տաղաւար թըզ
ուառատցելումն՝ միաւանգամ կանդնեցեալ։ Աչք
արդեօք յուսալի նոյել զաստմերժեալ գերիս՝ ա
զատեալ։ Ապաքէն գուցէ ակն ունել՝ զանկեալս ի
ընորհէդ լուսոյ՝ դարձեալ կազդուրեալ։ Արդեօք
տեսից զվայելչութիւն ընտանիդ քո պայծառութիւն՝
յողբմութիւն ինձ երևեցեալ։ Թէ տեսից երբէք
զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ՝ ժպտեցեալ։
Արդեօք լսից ընդ ձայնի գուժիս՝ աւետեց համ
բաւ՝ ինձ առաքեցեալ։ Արդեօք տեսից զբիւրա
կործան վնասեցեալս անօթ՝ կազմեցեալ։ Աչք թէ
տեսցեն պատուհանք աչացս իմոցուց՝ զմուրհակ պար
տուցս իմոյ՝ պատառեալ։ Թէ յայտնեսցի օրն
իմ անձկութեան՝ ընորհին քաւութիւն՝ բարւոք ինձ
ծագեալ։ Արդեօք մտից ի խրախճանութիւն խո
րանին լուսոյ՝ քէն առաջնորդեալ։ Աչք թէ կեն
դանի լինիցին ոսկերքս, ըստ եզեկիէլի, ցամաքելոց
ի կենդանութիւնց՝ եկաւորութ ազդողական ընչոյս՝
զօրացեալ։ Աչք թէ յաւելից հայել ի տաճար սո
քո, աղաղակաւն մարդարէին ի պորտոյ կիտին, հեր
քեալս ի լուսոյ՝ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ։
Թէ լինիցի խաւարանութիւն մթագելոյ՝ ծագ
ման առաւօտ։ Թէ հասցէ տեսանել զառաջնա
պեալս միտասաւոյց՝ յերգնակս գարնանն մօտ։ Թէ
տեսից զցօղ անձրևոյն՝ կանաչացուցանօղն հոգւոյ՝
ինձ արօտ։ Թէ իցէ արդեօք նկատել զպատանա
բեկ հերքելի ոչխարս՝ վերատին կամոյ դիտութեան
քո հօտ։

4 Ե քանզի ըստ բանին յոբայ, շուրջ պատեալ են

չարեացն հնարք՝ ընդ որ ոչ կարացից անցանել, իսկ
եթէ լոյս ողորմութեանդ բարերար կամաց քոց՝ ցուցցի.
գթութիւնդ քոյ դուռն՝ բացցի. ճառագայթ փառաց
քոց՝ ծաւալեսցի. խնամք ձեռին քոյ՝ յայտնեսցի.
արեգականդ կենաց օր՝ տարածեսցի. առաւօտիդ
ըղձալի տեսիլ՝ մերկասցի. առաւոտիդ քաղցրութիւնդ քոյ՝
աղբերասցի. վտակ արարչիդ կողից՝ հոսեսցի. ծո-
րումն անապակ սիրոյ քոյ՝ հեղցի. ծագումն աւե-
տեաց շնորհի քոյ՝ երևեսցի. պարգևիդ քո ծառ՝
ծաղկեսցի. մատունք օրհնեալ մարմնոյդ՝ բաշխեսցի.
համառօտեալն ակնկալութիւն՝ հանդիպեսցի. հատ-
ուածեալ ձայն ողջունի քոյ տէր՝ լսելի՛ցի. հեռա-
ցեալդ խաղաղութիւն՝ մերձեսցի։ Զայսոսիկ յաւէտ
սովին տահմանաւ երանականաւ՝ հաստատ ընկալեալ
յուսոյ հաստատանոյ, ապաւինեալ՝ ի հոգիդ քո սբ,
որ ընդ հօր քում պաշտի ձայնիւ՛ քաղցրութիւն՝ ընդ
քեզ փառատրեալ՝ ի լոյս անմատոյց, որով կեանք և
երանութիւն քաւութիւն՝ հանդերձ՝ ընծայեալ ինձ
մեղապարտիս։ Զաւանդ անկորուստ ընդ իս պա-
հելով՝ առ հաւատչեայ Աշմարիտ յիշատակի. ի՛ձեր
անեղծութիւն՝ անսկսմբդ անձառելեաւ աստուա-
ծեան՝ տզօրի սբ միոյնոյ և անքննելի սէրութիւն՝
երրեակ անձնաւորութեդ. որ եադ յիսկուե յեուե
և յարակայութիւն բարձրութիւն՝ քաղցրութիւն ողոր-
մութիւն և մարդասիրութիւն՝ պահեալ հանդերձեալ
և թագաւորեալ։ Ա. յո՛ առ ամենեսին, ամի՛ն՝ ամի
կարօղ ես՝ գլխաճ. և քեզ վայելէ փառք յայտ յա-
ւիտեան, և ի հանդերձեալ միանձնաւորութիւն յայտ-
նութիւն աւուրն մեծի, յաւիտեանս. ամէն։

Ա Երեսին յաւելուած էրէին հեծուածք՝ նորին հսկողի, առ նոյն ազէրս նշանակեալ բանք։ Ի խորոյ պրակի խօսք՝ ընդ ոչ։

* Կան. Ի.Օ.։

1 Լաւ արդ՝ ստուգապէս և իրաւաբար, ընդ որս որք ըստ ձայնից կողմողանացն՝ և զբանիցն յարմարութիւն հանդերձեն, ի նոյն գիր բերեալ զաւարտմունս տանցն, որովք առաւել սաստիկ մորմոքել ճմլեցուցանեն զսղէաս կարեացն սըրտին ըղձից՝ առ արտասուացն բղխմունս. ուստի և բազմեալ եմ ի գլուխս պարու՝ ակմբից դասու՝ այնր երախանաց, որք զլալեացն յեղանակեն բանաստեղծութիւն, և ես ընդ նոսին՝ նոցին հեծութիւք՝ աւազական ձայնարկութիւք՝ զանձինս տարաժանեմ զվըշտակրութիւն։ Որ ոչ բնաւին մեռեալ աշխարհի, և ոչ իսկապէս կենդանի ՝այ. ոչ ջերմ սուկ, և ոչ ցուրտ յատուկ, ըստ առակի աւետարանչին՝ գրեալ ի յայտնութեն. երիցս աւելի՝ երրեակ աւերուեն, և ամենատես արարչութեն։ Լաւ այս են պատկանեալ թախծականացն կերպադրութիք, կրկին ոլոր մէկ այսու երևեցեալ, որ ի մի գիծ սահմանեալ կացուցանեն զիշատութեցն զօրինակ, այսպիսի կցորդութիք շաղկապեալ։

2 Պարտուցն ժխտել՝ ընդդէմ՝ ճեպով մեծաւ ի տուժից. ես ապիկար մատանել՝ անարժան գործովքս յիրաւի. վանիչ արքունի գանձուց՝ կրկնադատ և անթափելի. պատասխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի. բիւր քանքարոց խնդիր՝ ճես ջանիմ կշռու մի ունկի։ Ընդարեհոս կապեալ՝ ի պահեստ՝ դատն արգելանի,

Հեծումն և վաստակ ցաւոց ձաշկեալ յանհաշիւ բանալ,
անապատէն տանջեալ անթոշակ՝ կամ ողորմե լե ։
այլ յեղանակ ինձ ողբականաց՝ աստուստ կնքեցեր ,
փոխատրեցեր սովին բարբառով կոծ կակծե լե ,
կարդադրեցեր շրջաբերութեամբ՝ ի նոյն պայմանի ,
անհատական Թիւ խորհրդական՝ երկեակ տասնեկի ։
Աղքատութեանն հնոց՝ յամենուստ մատանց մրրկի ։
անպատսպար թշուառ՝ վտանգեալ սրտիւ ի գրաւի ։
տարակուսեալ հոգւով ապաշնորհ այր ի վըիպակի ։
անխնամելի հայցմամբ՝ դառնութեան յինէն պահանջի ։
Աերազ և մինդ զինուք՝ զայրարն գաղանեցս խոցի ։
անփրկելի մատնեալ բռնութեամբ՝ չարեացս գերի ,
սուր սուսերաւ սատկից՝ գոյութիւն բնութես յօշատի ։
Ցիշատակաւ բեմին՝ աստատին ի գատաստանի ,
անճագելի մեռայլ՝ չարատես աչացս երևի ։
անձեռնկալ կապեալ՝ եղկելիս ի տարակուսի ,
ահարկութիւն դիմաց՝ պատկերի վերնոյն տեսանի ։
Ցոյժ անարև՝ և անվերարկու ի տարտարոսի ։
անապատէն մոլար՝ մորմոքեալ ի հուր գեհենի ։
անյայտանելի կորուստ՝ կործանեալ ի մեղաց վհի ։
Ահա զոր ունիմ արծաթ անպիտան՝ ոչ երբեք յարդի ,
և ոչ ընդունի և կամ համբարի՝ ի գանձ արուեստի ,
հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր՝ աննոխրելի ։
Աւր բեկեալ սրտիւ մատանց տատանմամբ՝ յոյս առել
դարձի , ղեկմն ի յերկիր եղել պղտատիմ՝ մերդ չի ։
բարեխօսեան մաղթեան քաւուն՝ ինձ մեղաւորի ։
դու զօրաւոր փրկանակ կենաց՝ խակուհի երկնի ։
քեզ օրինութիւք ձայնիմ և բարմունք՝ ինկոց ի յերկրի ,
և անուշիմ իւղոց մատուցս՝ մեն յամենայ նի ։

3 Ա՛րդ՝ յաստիճան ողբոցս հիւսո՛ւած՝ այլ մանն յա
ւելի , բարերարին ընդհանուր արտասո՛ւց պատուղ
մատուցի • զկորստեան խորս չափելով զղբանն եր֊
բեք ո՛չ դտի • մանաւանդ բանիւք ի՛ հանդէս՝ նո֊
րին ջանացի • զմտացս արագեալ զթիւս՝ յերեւոյթ
իրին ո՛չ հասի • զուշին պարտութի յանվթարելեացն՝
բաժակ բարկութե՛ ի ձեռն իմ առի • զտարտամու֊
տարակուսանացս՝ իբր ձաշակումբն մահու արբի •
Ա՛ւ այժմ զյանցիցին յաճախութի՝ ողբմելի ձայնիւ
յերդ արկի • աներեւոյթ կրակարան տապոյ՝ բղբղք֊
մամբ մեծաւ անզովանալի • անտեսական իմն քրայս
հալոցաց՝ սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի • սլաքս նե֊
ռից պատականեալ դեղովք՝ ի շահմարան խորութե՛
սրտի • խիթք ցաւոց խոցոտման մահու՝ ի գնացս ե֊
րակաց գոյութեան լերդի • կիրք երկանց անճարակ
ձեռպ՝ ի պատուհա՛ աղեացս անելանելի • անզօրելի
դեղոց ջերմո՛ի՝ ի յերիկամանց մատնս երկակի •
անհնարաւոր գառնութիւն մաղձի՝ ի նախադուռն
իմոյս կոկորդի • Ա՛ղաղ ձայնիկ լքուցանողաց՝ ի
փողս շնչոյս խոշընդս ինչի • բազմահատուա՛ծ էու֊թի
բնութեա՛ ներհակք միմեանց ի պատերազմի • երկ֊
չոտութե՛ կարծեաց վարանեալ՝ ամենայնիւ կայ ի
վտանգի • հարազատաց դաւաճանութի՝ անհաշտելի
ի կոտորո՛ածի • ո՛չ մեռեալ և ո՛չ կենդանի՝ թա֊
ղեալ ի մեզս գարշութեան տղմի • կասկածաւոր
պատժապարտութեամբ՝ վերահնարկելով քեզ բարե֊
րարի , յանահնիկալս կենաց վհե՛ արտաբերել ի լոյս
անձկալի :

4 Ա՛յն ինքն որ զայս՝ բան տպաւորեաց , ընդ եր֊
է

ջան

Ջանկա՝ ըն պահեսցի. ակնարկելով զո ողորմութիւն, անարատի՝ ըն հաղորդեսցի. վասն զենման ոյ բա- նիդ, բարեգործեալ՝ քև կենդանասցի. օրինութի՝ դովեալ զո շրթանց՝ ի դլուխ բաշխողն այսր մա- տենի. հաստատեսցի ըղձականութիւն՝ սաղմոնեան բանիս առակի. նկարադրեա հոգւով զո բարձրել՝ ի նորոգումն անեղծանելի. Օ՛ի դու միայն ես եր- կայնամիտ, ներօղ՝ քեզ փառք յաւիտ. ամէն.

Ո՛ երեսին յաւելուած էրէին հեծուե՝ նորին հանգչէ, ա- նոյն աղբս յաղնանոց բանէ. ի խորոց սրտից ընդ ա՛.

* Կան. Ի՛.

1 Ա՛ ե՛ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծու- թեանց վերընծայելոց զդրութիւն թուոցս յարմարեցի կաման և հեծուելի, հառա- ջանք կողկողադինք, դառնութե լալումն և արտաս- ուաց երդ, դարձեալ սկսայց զնոսա պաղատանացս՝ խոստովանօրէն զղջականաբար, զգաղտնածածուկն յայտնաբարբառ. զի անդրադարձութե սկզբամբն՝ և վերջաւորգն բառիւք, զնոյն համաձևութի՝ ի մի թախանձ նմին մաղթանաց՝ հոգեկեցոյցն խոնար- հութեան՝ աստանօր եդիս.

2 Ա՛ղէյ մեծիդ բարերարութե, անարգս մեղայ. մեղայ ծագմանդ ձառագայթից, խաւարս մեղայ. մեղայ ընդհայդ անբաւ երախտեց, արդարս մեղայ. մեղայ սիրոյդ վերնամ դթութե, յայտնապէս մեղայ. մեղայ առաջողիդ յոչ հնութե, ստուգապէս մեղայ.

մեղմ դերունակ դոդոյդ դրկանաց, անբաւ մեղմ.
մեղմ անհոգ լուսոյդ վայելման, նենգօղս մեղմ.
մեղմ ձաշակման անձառդ կենաց, բաղուսմ մեղմ.
մեղմ անհաս պարգեւացդ ձրից, հանապազ մեղմ.
մեղմ գովեալ մարմնոյդ ոյ, մահու չափ մեղմ.
մեղմ պաշտելի արեան արարչիդ, խակապէս մեղմ.
Այս արդարև օրհնեալ է հաստուածն բանի՝ յուսադրական սրտի՝ այսր մեղայի. սոյն սա՝ պատուելի աւանդ. անմոռաց պատուէրն. հայրենեացն տուր. նախահարցն օրէն. համայնից թոշակ. անհերքելի բան. զօրաւոր պատասխանի. կենդանուէ կամուրջ. ախորժելի վերնոյն. սիրելի սրբոց. անխզելի կապ. հրաշալի բարբառ. անշրջելի պատճառ. բաղձալի աղերս. փափաքելի սեղան. սրտաբեկ հնչումն. անհնարից ձարակ. կարծրութիւն վանիչ. ահապաշտից սահման. հեթանոսաց գիրք. վաղնջուց կանոն. քրիստոնէից հարազատ. արարչութեն յաղթօղ. անջրպետ հղօր. խորոց ահաւոր. արուեստ բարձրութիւն. խորհուրդ կրնքեալ, ընդ որ չիք ուրեք անցանել, եթէ ոչ անընդհատ նելի մտաց արագման՝ զսա ծանիցէք: Այսր բարեպատեհ հրաշագործական, որ ոչ յիշատակեցաւ ի վերջին դատաւնիւք դաստուն լքելոյ. զուցէ առնային իսկ զեալ համառօտ զվերիժակն իրաւանց մահուն հատելոյ, յորմէ ընտրութիւն ապագործ եղեալ, զսահմանն յաւիտենական քակտեցէք: Արդ փառաց ահագութիւն, որում նոյն ինքն ահագութիւնն պատկառալ բարդաւաճի: Կանգնի ոչ ոք դիմեալ կալաւ վերջ ջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան, և ոչ առ ժամայն պըր-

պրծեալ ՚ի պատժոց՝ անարատ գտաւ։ Իսկ եթէ ա-
քար զարմեան, և սատուղ կիսեան, և յուդա սիմն
նեան՝ սահելով զոյն ոչ արդարացան, և ես վկայեմ՝
իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանիւ, զի
ահաւասիկն բռնադատելոց՝ ոչ ե կատարեալ սէր,
ուստի և ոչ բովանդակապէս փրկութիւն։ Իսկ ես
կամաւ Տաճառեմ դարձեալ կրկնելով զերջանիկ
բանիդ զկրտութիւնս Տարազատս։

3 Եղոյ երախտեացդ մոռացութիւնե, վերատին մե-
ղոյ. մեղոյ մարմնոյ ձեռն՝ յոդի Տարեալ, յի-
մաբս մեղոյ. մեղոյ առ կեանադ դժրազութեան,
իսկ և իսկ մեղոյ. մեղոյ բանիդ ապականս առնելոյ,
չարաչար մեղոյ. մեղոյ ՚ի յօր սատակման՝ ինձէն ըս-
տիպեալ, վատթարս մեղոյ. մեղոյ պարտականս ան-
կենդան մահուն, ձաղելիս մեղոյ. մեղոյ անպատ-
կառս քո բարձրութե, տապալակոիս մեղոյ։ Ա երջին
ինձ կրկին աշխար Տոգևոր, զի ՚ի կորուստ և ՚ի կոր-
ծանումն ինձ երևեցոյ. զի անդարձս վարատեցոյ.
զի որդիս՝ Թշնամի գրեցոյ. զի ՚ի բարձանցն երկնից
ընկեցոյ. զի փուշս վարուց դիզէ։ Նա և ես առ սմին
ողբ աղաղակի, զի անձամբ զանձն անարգեցի. զի
բազին կորուսչին գտայ։ Ա՛յլ իմն կսկիծ դժըն-
դակ սրտի, զի զիս ունին՝ առ որ չեմ, զարտաքնա-
յարդար բաժակս անմաքուր, զբռեալ որմն գար-
շունակ, զսին պարծանաց պատուհասեալս, զայս ՚ի
մեայլ շրջեալ, զդերանակիր ակնա Թշնամացեալ,
զջահս փառաց՝ շիջեալ, զանմիւս յանմի առ իրաց ալե-
սակարս, առ անօրինականան արուեստիանս. առ յոյս-
նութիւնն աճապարիս. առ երևմտնան արարչագիս.

առ Տեառնարհուեստեան առաքաւիելիս . առ այն՝ զոր տեսի աչօք իսկ իմովք : Զի որ մեծ է պատասխանատուութիւնս , քան առ Տէօրէին աւետարանին՝ զսրմանս , հիացմունս . հոգս հալոցականս . անդաձմունս անհնարաւորս . թուականութիւն՝ մտայ անբարդելիս . երևումնս անհատարս . իմմունս անհաստատս . յուսահատութիւնս յարմարականս . յանդիմանութիւնս պատշաճականս . ձայնանս պատեհագոյնս . նորոգս իրաւացիս . անէծս արժանահատոյցս : Զորդ՝ այս քիչ են մեղաւորիս իմ կշռամբութիւնք , և ինքնահարմաճ տանջանաւորութիւն :

4 Զի քանզի կարօղ ես զայս ամ զպարտս Թողուլ , և զհայթհատճաճս մահու բժշկել՝ աչր ողորմութեանց , ած բոլորից , քո Թագաւոր՝ բարձրեալ Տէր որդի , ստեղծիչ դիաճ՝ բարերար , օրհնեալ առատ՝ Տարաստ , ահաւոր՝ Տէրր՝ ողորմած , տեսուչ՝ ձեռնկալ՝ Տաստիչ , ապրեցուցիչ՝ դարմանիչ՝ կեցուցիչ , երկայնամիտ՝ անդխակալ՝ ապաւէն , բժիշկ՝ գովեալ երկնաւոր , անճառ՝ լոյս՝ կեանք , յարութիւն՝ նորոգութիւն՝ քաւութիւն , եթէ Տայեսցես մարդասիրութիւն , ըստ որում քոյդ են սովորութիւնք , նայեցեալ ի քեզ՝ կողկողիմ և ես : Զթէ լսիցես , Տաւաչեմ . եթէ ունկն մատուցանիցես , պաղատիմ . եթէ անսայցես , աղերսեմ . եթէ ներհսցես , աղաչեմ . եթէ առ իս դառնայցես , դոչեմ : Զպա եթէ անտես առնիցես , կործանիմ . իսկ եթէ առ ոսն Տարկանիցես լամ . եթէ զոդեպատն ոչ ընծայեսցես , մեռանիմ . ապա եթէ աՏարկու դէմս յուսանիցես , սատակիմ . իսկ եթէ սաստեսցես , դողամ . եթէ խեթիւ տեսանես ,

սոսկամ. ապա եթէ սաստկանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես, հեծեմ. իսկ եթէ ընդ վայր հարկանիս, հերքիմ. եթէ զբոյ վհատութեես ոչ առցես, տագնապիմ. եթէ խստանաս, փախուստ. ապա եթէ սպառնաս, ընկճիմ։ Իսկ եթէ քննես, քարկոծիմ. ապա եթէ ուժդինս ակնարկես, սուզանիմ. եթէ ոչ անխայեացես, մերժիմ. եթէ կոչեացես, խիթամ. իսկ եթէ աչս յառեացես, ամաչեմ. եթէ ձայն տայ ցես, երկնչիմ, զբարեացն պարգև մատնեալ. զերկնաւորին թողեալ. զընորհն լքեալ. զուխտն ցրեալ. զաւանդն կենաց՝ մոռացեալ. զհամարձակութեանն վտահուն՝ կորուսեալ. զսահմանադիդ էիցս՝ բարկացուցեալ. զանձառութիւն շնորհին՝ ընդոստնեալ. զզպատուհանն պատկերդ՝ այլայլեալ։ Իսկ եթէ առցես խեղդ մահու հեծուեն ցաւոյ մարդասիրեալ առնիս ժամանեկուացես՝ տէր յո՞ւ զաղդեալն գիր լնանիլ ի յիս, եթէ բժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեզս մեծամեծս. որով ամենառատ քաղցրութիւն պատուհաստեալ ի քեզ զբոյդ կերպարան լուսոյ նը կարեալ յոդի՝ վերստին դառեալ պնդեցոյց քաւել, և սահեցեալ կրկին ի փրկութիւն անմահիդ կենացն անախտականաց. և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն։

Ա Երանի՛ այնմ ժողովեալ էիցին հետ ծովելի՝ նոքին հանդերձ, առ նոյն
սիրելի նաւահանգստեան բանի։ Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այս։

* Ի՛ն. ԻԱ՛։

1 Ա՛ստղ՝ զիրս յայտնեցիր, և յաղագս ոչ
նշանակեցիր, և վա՛ր սրպիսեաց ձառեցիր,
և զիրքան ծածկեալս մերկացուցիր, և կամ
վա՛ր որոյ խոստովանեցայր։ Օ՛ ներկայիցս՝ զոր ար-
դէն ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր ժամերեցի. զապա-
գայիցն՝ յորոց կասկածեմ, թէ զբազմաւոր շարժու-
թեանցն՝ յորոց գլորեցայ. զիմքըն ինձ համարեալ՝
որ է այ մեծ գրեցեալ, թէ զանկերպագրելին ընդ
յիշատակելի. զնոճանըն՝ որ է առաւել, թէ զթեթեւա
գոյնան՝ որ են ծանուցեալք։ Օ՛ հոգեկանացն կրից կո-
րուսչաց, թէ զմարմնականաց ախտից սպանողաց.
զառ դրունս հեշտականացն, թէ զծայրակատար վը-
նասակարութեացն. զներքնութիւնն, թէ զտեսակա-
նացն. զառձեռն հպատրութիւն, թէ զառ նոյն ինքն
շունչ հեռաւորութիւնն։ Օ՛ լայնականացն դիւրին
խաճմանս, թէ զերկարաւորն նեղասաղմութիւ. զկո-
րութեանն զանչափութիւ, թէ զամենածախն յայտ-
նատեսիլ. զյոքնագլխին պռունկութիւ, թէ զառող-
ջութեն անբժշկութիւ. զպարարացն չարին մարմ-
նոյն, թէ զառիկն բարւոյն հոգեւոյն. զնուամնին
հանդիսանալ յոչ ախորժելիսն այ, թէ զբռնադա-
տութեանն առաւել ձգիլն՝ ի նոյն մոլեգնութիւ.
զառ՝ի մահն մեղայ, թէ զընդունայնութեանն
կարծեցայ։

2 Ա՛ղաւրև ոչ կամաւ խելագար զերծել՝ի ձորձոյ,

զառականացս տեսիլ յանդիմանելի , զընդդէմն դոր ծեալ իմասանոյն , որ՝ թէ Հանճարեղքն վերարկեցեն զամօթս իւրեանց , օտարացեալս ՚ի կրօնից . հեռացեալս ՚ի կարգաց . ՚ի սրբութենէ անասրբ . ՚ի կուռս թենէ անմաքուր . յարդարութեան ամբարիշտ . ՚ի բարեպաշտութենէ վնասապարտ . բերանոտիս մերձ առ ստացողն , և հեռի երկիամբք . շրթամբքս պատռ ուածոյց , ըստ մարգարէին , այլ ոչ եթէ սրտիւս . Եւ եթէ պարտ է զքստմնելիսն ասել աստանօր , զար քան զանջանան յանդգնութիւն , իբր զուր իմն պաշտօնատարս ոչ , ՚ի միտս անկայնս երկեակ ձա նապարհաս մահու վտրանեալս՝ ջանամ , և ոչ ինչ օգտիմ . պնդիմ , և ոչ հասանեմ . փութամ , և ոչ ժա մանեմ . անձկամ , և ոչ տեսանեմ . փափաքեմ , և ոչ հանդիպիմ . կարօտիմ , և ոչ պատահիմ . ունիմ զամ երկրի , և եմ պատգամաւոր աղօթանուէր ամ աշ խարհի : Այլ թող զբազում զայսոսիկ բարերար , և մի՛ ունիցիս . դիւրինք են քեզ զսոսին եղծանել , քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել . վա՜ այնորիկ դրեցի առանց խնայելոյ , զի դու առատապէս ջնջեսցես՝ օրինեալ : Ոչ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար , ըստ մաղթանաց բանի՝ հեծութե սրտի՝ եղբի երջանկի . յոյժ նեղեալ անձն և ձանձրացեալ ոգի՝ բանին յիշատակաւ , որ զսոյն պատմէ . յամ կրից մահացուցանողաց վտանգեալ , անկեալ ՚ի վիհ գարշութեան մեղաց՝ անդնդականաց ապականութեց . քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ , ըստ յոբայ ձայնին : Այլ՝ ես ինձէն ինքնադատով անձնադատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ

բնութեանս , արդեւք փակեցի կնքեցի առ յինէն՝ յամ մասանց՝ զկենացն հնար , զի ՚ի փրկութի մեղաց
կապելոյս՝ կրկին մեծասցիս դովեալ ։

3 Այլ քանզի ՚ի մարգարէէն բարւոք խրատեալ փորձ
դոյզք , մաղթել ընդ նմին հոգւով քո երջ
գեալ՝ յուսով հաստատանով ՚ի քեզ ապաստանեալ ,
առէք ընդ ձեզ բանս , ասէ ովսէէ , և դարձարուք
առ տէր ձեր , և ասացէք ցնա , կարծր ես թողուլ
զմեղս . զի ընդունիցիք զբարիս , և վայելեսցեն ՚ի
բարութեան անձինք ձեր ։ Այս ասէ տէր , և
ոչ եմ որ ոչ լսէիցէ . նոյն ինքն վկայեաց , և ոչ է որ
ոչ հաւատասցէ ։ Այդ՝ այսոքիկ վճիռ պաշտելի .
նուիրեալ պայման . սահման նոյնագոյ . կենաց ա
ւետիս . կէտ սէրունի՝ դուռն բարւոյ . սփոփա
նաց հրաւէր . ճշգրիտ պատկեր . անստգիւտ դանձ .
անմոռաց յիշատակ ։ Այսու առ սոյն և ես հաստ
ընկալեալ , աստուստ վկայեմ սմին՝ ընդ մարգարէին ,
կարծր ես յամի թողուլ զմեղանս բազմաբեղուն .
և և զօրասցիս կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենաթըզ
ուառ կործանեալ հոգիս ։ Յամի իշխես . ամի բա
ւես . ամ ուրեք հասանես . ամենից բռնութեց յաղ
թես . զամ կարծրութի փշրես . զամ ընդդիմակար
վանես . զամ խստութիւն վանես . զամ սրացեալ
ընդոստնես . զամ դառնիս անուշես . զամ դժուա
րամոքելիս քաղցրացուցանես . զամ զպարտս շնոր
հես . զամ յանկանս թողուս ։ Արօր ես՝ զծրաւոր
հղօր հնարաւոր ամենարուեստ՝ զամենեցուն զմեղս
ընկալեալ՝ և չքացուցանել բառնալ ՚ի միջոյ , իբր ըղ
ձաձանչ փոքու կայծակն՝ սահմանեալ ՚ի ջափ ոչխից՝
ան-

անկեալ ընկղմեալ կորուսեալ՝ ի տիեզերատարածն
ծովու։

4 Այդ՝ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մա-
տենի, ողորմեա՛ վա՛ խաչի և յարչարանաց մահու
որդւոյ քոյ՝ Տ՛էր դթուե՛։ Ակիզբն առաքող՛ ող-
բերգութե՛ ձայնի՝ այսմ արուսրաձին նուա՛ւթի, որ
զայս դեղ փրկութեան կենաց՝ մեզ յարմարեցոյց,
եղիցի՛ բժշկեալ յանուն քո Տ՛ղոյ։ Որ հետս եղիր
խոստովանութե՛ մեզ նկատեցոյց՝ այսու պայմանաւ
պատշաճականաւ, լեր՛ անարատ յիւրոցն պարտեաց։
Որ զՏպարտութե՛ն թեւս՝ Տարթել մեզ վարդապե-
տեաց՝ ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի, եղիցի՛ զեր-
ծեալ ի չար կապանաց մահու արկածից սկզբնակա-
նաց՝ վերջնոց՝ և միջնոց, երերորդութե՛ բարեդոր-
ծեալ, ի նորոգութե՛ լուսաւորութե՛։ ընդ որում և
մեք գրեսցուք երջանիկ դասեալ ընդ սմին։

Ընդդէմ այս նուագ աղերիդ։ և դէմ առ դէմս
Էջն նապաստակ ախտաբորբեց առողջով դարմին։

5 Այդ՝ այսքանեաց անբաւից հրաշից հանդերձիչ
Տ՛էր ամենատեղեակ՝ անուանդ աՏաւոր։ Ձոյն
սարսափելի։ կոչումն ընտանի։ բան Տամբուրելի։
ազդումն սքանչելի։ Տրաման սուակալի։ էութի՛ ան-
քննելի։ գոյութի՛ անճառելի։ խոկութի՛ անբաւելի։
զօրութիւն անզննելի։ կամք ամենաբարի։ ուրութի՛
անաՏմանելի։ մեծութիւն անչափելի։ բարձրութի՛
անբռնադատելի։ որքանութի՛ անկշռելի։ առաւե-
լութի՛ անՏատանելի։ պատճառ որդւոյ Տայրութի՛,
այլ ո՛չ նախադրութի՛։ քեզ՝ և՛ ի ձեռն քոյդ անպա-
րա-

բազիլը զօրավարեդ՝ սատանան տագնապօղ և դիւա-
կան տենդից ջերմութեան , որ սպրդեալ մուծաւ
ընդ մեզաց՝ ղի փախիցէ ի մարդոյս , զարհուրեալ
ի սխրալէն և յանբաւելի արեան վտակէ՝ գառինդ
երկնաւորի . որով սրսկեալ միանգամ ի մշանջենա-
ւորս՝ համայն մաքրեցաք :

6 Եւ արդ՝ յայս պատկառելի խոնարհութենէ ա-
բարչահերոս խորհրդոյ , ամաչեսցէ սատանայ ի
դործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց . տանջեսցէ՛ և
հալածեսցէ՛ , հեռացեալ և արտաքս առաքեալ ի շին-
ուածոյ խորանէ քումէ բնակութեան՝ յարտաքին
խաւարն : Եւ ջնջեալ մաքրեա զարատաստս ողբոց
ի դիմաց մերոց , և զհառաչումն ձայնիս հեծութե
ի սրտից մերոց : Եւ յիշատակաւ հարման հեղու-
սից՝ քաւութեամբ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից ,
որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին , ցա-
լեսցէ՛ չարին : Եւ ի կողահերձ սպրատուր սլաքէ
ուժգին բախմանէ , որով զվէրն մեծ ընկալաւ , իւ-
պսո տատակեսցէ սկզբնարար մահուն : Եւ զի խո-
նարհեցոյց զգլուխն քո՝ յաւանդել զոգին ի
ծոց քո՝ բարձրեալ , ապստամբուի անբարի բարուն
բեելիարայ՝ ի կոր կործանեսցի , ամիւ հեղբեալ ի կո-
րուստ : Եւ զի զօրեալ ծածկեցաւ անմահն խակու-
թիւն՝ յորովայնի երիկի , այսու ամբարձեալն Տիար
տուքի՝ կարծեալ գուռոցն՝ ի յատակս մնհու դը
ժոխոց՝ մթին տուներին՝ յաւեալ դիտեսցէ . և յի-
հեսցէ զառաջինն հարուածն անբժշկական , որով մա-
հացաւ դիմամարտութի թիւնից վիշապին՝ կենա-
բարն կրիւք ամենազօրին : Այսո զի ի փառս քո՝

հայր ողորմած , լեր ի դավեսա որդւոյ քոյ՝ հոդ-
ւովդ սրբով զայս խոստովանիմ . քանզի ոչ պի-
տակ ինչ սուկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն՝ առ մի
խորհրդականն խորութեան , այլ զանակիզքն բանդ
անձնատուր՝ ընդ անժամանակիդ հօր փառաւորեմք :
Այս քեզ միոյնոյ սբ երրորդութեդ , հաւասարա-
պատիւ տէրութեդ , համաբուն՝ անբաժին ինքնու-
թեանդ՝ օրհնաբանութի , դոհութի , զօրեղութի , և
անճառ վայելչութի մեծութե , բարեխնճակ հար-
թութե , զուգակշիռ հաւասարութե՝ յաւիտեանս .
ամէն :

Ի ԼԵՐԱՓԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԼՒԼԻՆ ՀԵՅՈՒԲԵ՝ ՆՈՐԻՆ ՀԱՅՈՂԷ , ԱՒ ՆՈՅՆ
ԱՂԷՐ ՅՈՂԲԱՆԱԾ ԲԱՆԷ . Ի ԽՈՐՈՑ ԱՐՈՒԷ ԽՕՍ՝ ԸՆԴ ՅՈ :

* Կան . Իմո .

1 Ա ւարդ՝ դու միայն սկիզբն բարեաց՝ գը-
թութի անճառ՝ որդի բարձրեալ միոյդ յոյ ,
որ զողջոյն զօրն՝ թողութե ցուցեր փըր-
կարան , և ոչ կորուստեան դատապարտարան , յեղանա-
կեալ ինձ զաւուրն չար՝ առ մեծ աւետիս ակնկա-
լութեան : Ակնկիռ ախտացելոյս . հովիւ՝ մոլորեալ
ոչխարիս . տէր՝ ապաւինեալ ծառայիս . գինի անա-
պակ՝ մեծ արտասուելոյս . սպեղանեաց դեղ՝ վիրա-
ւորեցելոյս . ազատութի՝ մեղաւ գրաւելոյս . օրհ-
նութի բարեաց՝ մերժելոյս . կինիք շնորհաց՝ խոտե-
լոյս . օծումն կոչման՝ կապտելոյս . կանգնումն վէ-
րըսին՝ կործանեցելոյս . պատապարան հզօր՝ գլորե-
ցելոյս . օժանդակ վէհ՝ գայթակղեցելոյս . դուռն

բարձրութեանէ տարակուսելոյս . տանդուխք երանու-
թեան՝ եղկելոյս . Ճանապարհ շաւղաց՝ մոլորելոյս .
թագաւոր ներոյ՝ պարտեալոյս . քաղցր յուսադրու-
լքեալոյս . ձեռնկալ կենաց՝ հերքելոյս : Ա՛ԵԴ միայն՝
և ամենառատ , որ զլինութիւն բարեաց սահմանեալ ,
հեղուս անչափ յաճախութիւնք քան զոր խնդրեմք և
իմանամք , ըստ պօղոսի դոհաբանութենն : Ո՛րանզի
լինելոյ յինքից՝ և թուոյ երից՝ և չորեակ տասանց՝
ի վաղորդայնէ տուընջեանն՝ առ մուտս արեւուն ,
անդուստ առ նմին յաւէտ կարկառմամբ՝ իսկ և իսկ
ի սոյն՝ անարգել արտիւ , ի վեր է քան զաղերսանաց
ակնկալութիւն՝ մարդկան բարեգործել միանց շնոր-
հատրութիւն . իսկ առ իմն թշուառութիւնք և անար-
գութիւնք զքոյդ եդեալ փառս՝ ամենակարող զօրու-
թիւն ահեղ՝ բոլորից աճ՝ օրհնեալ սուր քո , որովք
սահմանեսցի կշռութիւնք չափոյ՝ հաստողիդ ընդ հո-
ղոյս հաւասարուն կցորդեալ : Ո՛րանզի մնաս յայ-
սոսիկ անբաւ և անհետազօտելի , ամենևին բարի՝
անմահն բարկութենէ խաւարի . ուստի յոյժ նուազ են
քումմէ ծածուածքն Թիւք , զորս գոյացու-
ցեալ յոչէից , յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր . և
կամ հնութիւն երկրի՝ ի յօդս հեղեալ , զոր ի չգոյից
հաստեալ , տարածումն յատակի կառուցեր , քան ինձ
նախագրեալ համարդ սակաւութեան , որովք քեզ
նմանիլ վարդապետեցեր :

2 Ա՛Հա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ ի քոյդ լոյս կա-
մաց երկայնմտութիւնք հանուրց ջարդութիւն , իբր
դոյզն մեալ՝ ի տապ արեւու . և որպ աստուստ իսկ
կիրք բնութեանց զհասարակաց բարւոյ ցուցանէ :

Վանդի ոմ ոք ի մարդկանէ մեղաւ , և ոչ պղծացաւ . ոմ ոք զազրացաւ , և ոչ ամաչեաց . ոմ ոք գարշեցաւ , և ոչ պատկառեաց . ոմ ոք սխալեաց , և ոչ ապաշաւեաց . ոմ ոք կործանեցաւ , և ոչ հեծծեծեաց . ոմ ոք դայթակղեցաւ , և ոչ տրտնջացաւ . ոմ ոք պարտեցաւ , և ոչ ինքեամբ ըմբերանեցաւ . ոմ ոք պատրեցաւ , և ոչ յոգւոյ եղաւ . ոմ ոք ճաշակեաց լերդ , և ոչ դառնացաւ : ՈՒմ ոք անկաւ ի բարձրութէ , և ոչ ընդոստեաւ . ոմ ոք կորոյս մեծութէ , և ոչ աշխարեաց . ոմ ոք զրկեցաւ յերանութէ , և ոչ եղաց . ոմ ոք կապտեցաւ ի շնորհէ փառաց , և ոչ ողբաց . ոմ ոք գտաւ ինքեան վնասակար , և ոչ ստգտաւ . ոմ ոք մերժեցաւ յերեսացն աց , և ոչ հառաչեաց . ոմ ոք լուաւ զայ սպառնալիսն , և ոչ սոսկացաւ . ՈՒմ ոք ընդ մի չարեացն՝ հազարս չաւաղեաց . ոմ ոք մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ , և ոչ զոհացաւ . ոմ ոք անօրինեցաւ , և ոչ քարամբք զմիսան կոծեաց . ոմ ոք եռեաս զատրուկն յիւրում մեծութէ , և ոչ զկծեցաւ . ոմ ոք կատարեաց չարիս , և ոչ զինքն խակ նըզովեաց . ոմ ոք ախտացաւ , և ոչ զանձն դարմեաց . ոմ ոք յամօթալեացն դրծեաց , և ոչ զերբն մարմին ձաղեաց . ոմ ոք ի պատկառելիսն չպեցաւ , և ոչ զօրն իւր անիծեաց : ՈՒմ ոք զդրծեցեալսն յիշեաց , և ոչ տապացաւ . ոմ ոք զդաղտնիսն մատնեբեաց , և ոչ խորովեցաւ . ոմ ոք զծածուկսն նըկատեաց , և ոչ մահ կորստեան խնդրեաց . ոմ ոք զանհրևոյթսն էբպատուեաց , և ոչ կրկին յերկիր կոծացաւ . ոմ ոք ընդ մեղսոյն հեշտութէ՝ բաց անշէջ հնոցն ոչ խառնեաց , ոմ ոք զվնասակարսն բնութէն , և

և ոչ պապակեցաւ . ոմ ոք զկամաւ ներդործեալն ,
և ոչ սատակմանն ինքեան ազօթեաց . ոմ ոք զանձա-
ռելիսն , և ոչ խռովեցաւ . ոմ ոք զանկրելիսն էու-
թեանն , և ոչ թախծեցաւ . ոմ ոք զնեծամեծան , և
ոչ մաշեցաւ . ոմ ոք զանբծութեն ապականաբարն ,
և ոչ տոչորեցաւ . ոմ ոք զտարագրութեն պատճառ
յանցմունս , և ոչ սաղնապեցաւ . ոմ ոք զերեսացն
աղտեղի տեսիլ , և ոչ բարկութեան վերնոյն զանձն
պարտ վարկաւ . ոմ ոք զմի ի կրեւորացն մեղաց յաչս
կերպացոյց , և ոչ զինուք մահու խոցեցաւ . ոմ ոք
զնոյտառականացն , և ոչ վայրս վհատութեան ընդ-
հեծութիս ձայնին հիւսեաց ։ ՈՄ ոք յարքայական
գահոյիցն տնանկացաւ , և ոչ կարկամեալ ի վայր գը-
լորեցաւ . ոմ ոք ընդ պահկին պերճութեան՝ հող ի
դլուխ եղեալ , և ոչ կրկին ջարչարեալ յոդի մա-
հացաւ . ոմ ոք ընդ պայծառ պատմուճանին՝ քրձա-
զգած եղեալ , և ոչ տխրեցաւ ։ ՈՄ ոք զկեանս իւր
կորոյս , և ոչ արեան արտասուս երկնեաց . ոմ ոք
ընդ արկանելեաց լուսոյ՝ խաւար զգեցաւ , և ոչ նը
ւաղեցաւ . ոմ ոք ի վէր ադոյ սիրելոյ ոչ թառա-
մեցաւ ։ ՈՀա այս կերպարանք ճշդրտագոյնք՝ պար-
տաւորիս յանդիմանութե , տխուր դէմ . քաղեալ
ճականէ . ցամաքեալ խոնաւութիւն . երկնացեալ
շուրթն . անշքեալ տիպ . արտմեցեալ ոդի . այլայլեալ
ձայն . կրկնեալ պարանոց ։ ՈՉ զի թէ ոք զնոսկու-
թիւնն իսկ նշանակեացէ , ոչ անօրինէ անանբարտա-
ւան միտ՝ անհպարտ սիրտ ։ ՈՆինդրօղ պարգևի՝
թշուառ . անաղերսալի պապաքեալ . ինքնակշտամբելի
դեգերեալ . իրաւամբ տալեալ . արդարալուծ

կերի զղջման մեղաւորին , թէ և առ յետին իսկ
դրթեցլին դարձաւորութի առաքն պատ-
ասարդ՝ ճշմարտեացի՝ բան զի՝ ողորմած՝ 1
ծոլորից աճ՝ ներող և օրհնեալ , ի բազմա-

* Լուսն . Ա .

ալէքս յաւելուած էլին հեծութե՝ նորին հոլշէ , առ նոյն
ալէքս ծալքոնոց բանէ . ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ :

քաղցեալ . պատշաճադատ հարուածեալ . ինքնավկայ
մեհատարտեալ . արժանապէս հանգեալ . անձնանձիծ
եղկելի : Այս զայս թարգմանեալ յունգանէ արդա-
րադրծ փարիսեցին կշտամբել , և մեղապարտ մաք-
սաւորն բարեհամբաւեալ :

3 Այս արդ՝ եթէ զբարին՝ հնարաւորութիւն բան-
սարկուին՝ դատողին զմեզ դայթակղեալս , զիւրան
ի մեզ սերմանիս առ օրն հատոյ եսցի , զիարդ ոչ ըզ
բարին անկեալս ի մեզ հոգւոյ արութիս՝ ի խնա-
մակալութենէ կամացդ կեցուցչէդ՝ օնևօն գրեսցես
տէր բարեգութ , հզօր և յաղթօղ . քանիչ մեղու-
ցելոց . կարօղ յամի՝ առ ամ փրկութի : Եթէ զան-
դունդս առ երկինս փոխես , և կամ զևսաւար մեռու-
թիս ի լոյս հաստեացես , եթէ զդառնութի լեզուոյ՝
ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես , և կամ զկոծ
աստկութիս վշտաց՝ ի պարս դասուս բերկրութե հար
առնեաց կարդես , դիւրինք և հնարաւորք են քեզ
այսոքիկ : Այս և այս քան զոսկին բաւես առ նոսին՝
տիրեալ համայնից ահաւորապէս . և քեզ փառք յա-
ւիտեանից յաւիտեանս . ամէն :

Ա էջսին յաւելուած էլին հեծութե՝ նորին հոլշէ , առ նոյն
աղէքս ծալքոնոց բանէ . ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ :

շունչն իցէ ընտրութիւն, և կամ՝ ի մէջ էարուեն փո-
խադրութիւն։ Այսանաւանդ զի՝ գիտեայ կցորդս այս
անձնիշխանական՝ միշտ մնրտիկ. խաբօղ շողոքորթ,
յարեալ՝ ի ստուէր, ըստ առակողին, արաճօղ հոգմոյ
գիտաւորութեան. հաստողին փախչօղ. գերեալ սրտ-
ղին. մոլեկան մարմնոյ՝ ներշակ անկակից, յոգնա-
պատճառեան ամենավարան. զոր քո է գիտել զքա-
նեացն յաճախութիւն։ Եւ զինի մեղանացն, ողորմ-
գինս իմն ողբարկութիւս վհատականս՝ տաժանակոծ՝
բազմաշարելիս, քո առաջի ՝որ դիտարկութիւն՝ գը-
րեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեց կար-
գելոյ՝ անբաւս չար վտանգից մեղաստաձնապ պաս-
կառեցելոյն։

2 Եւ զի մի՛ կրկնաբանութիւս ՝ի շատախօսութիւ կըր-
թեսցի, առաւել քան զայն՝ այսու ողբալի.
քանզի ո՛չ երբէք համարձակի խնդրել իւր զար-
քայութիւն, այլ զտանջանացն թեթևութիւն. ո՛չ ընդ
կենդանեացն ՝ի լոյս, քան թէ ընդ գերեզմանակա-
նացն՝ զգայական շնչովն ՝ի խաւար. ո՛չ ընդ ամբար-
ձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն և ընդ խորտակեալսն։
՝ի հանգստեան իւրում վաստակեալ. ՝ի խրախութիւն՝
ինքեան տրամեցեալ. դիմաք ժպտել և մտաք խոցեալ.
կերպ ՝ի ծաղր և աչք ՝ի յորդումն. երեսք զսփսիանս
ձևացուցանել և արտասուքն զդառնութիւնն սրսին
ճշմարտել։ Մպանակք երիկս՝ յերկոսին ձեռին,
միոյն սրեամբ և միւսն կաթամբ։ Երիկս բնութ-
նոյք կոյծակինասողք, միոյն խնկով և միւսն ճենճե
րիւ։ Կատաւակք կրկին կրատրակայք համոյ,
միոյն քաղցու և միւսն դառնութ։ Հաժակք զոյդ՝

առ երկուս բերմունս , մինն արտօսր և միւսն ծը
ծումբ : Տաշտք կրեցեալք ի ծայրս մատանց , մինն
դինի և միւսն լեղի : Ոտունք տեսանելեաց ներ-
հակաց , մինն ի լաց և միւսն ի վերիպատմի : Յանու-
թք հալոշականաց հակառակութեց , մինն արծարծէ և
միւսն շիջուցանէ : Հայեցուածք դիմաց երկուց ,
մինն դոյզն ողբանոք և միւսն անանխայելի բար-
կութ : Համբարձումն երկակի բազկաց , ոմն ի հար-
ուածս և ոմն ի մերժումն : Ոտք կրկնակի կեր-
պիւ , մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ : Կշռամ-
բանք՝ ընդ միոյ երկու , մինն աստեացս և միւսն ա-
պառնեացն : Պատճնութիւք կարծողականք , մինն
դոնէ և միւսն թերևս : Ի մի բերան երկակի բար-
բառ , մինն եղկութիւ և միւսն խռովմունք : Երկուս
ազդմունս ի միում սրտի , մինն կեղակարծ յուսոյ և
միւսն ձշդրիտ կորստեան , Մի լրթագոյն ահագ-
նատեսիլ՝ կրկին տեղացմանց , մինն նետս և միւսն
քարինս : Ոտոտումն ահեղ՝ երկոցունց բերմանց ,
մինն կարկուտ և միւսն հրացան : Յայգ ցասագին՝
երկուց վտանգիւ , մինն լալոյ և միւսն մահու : Ձա
ւօտ սգոյ՝ երկուց բողբմանց , մինն սաստից և միւսն
սպառնալեաց : Ընդակունք երկու՝ ի յերկուց
ծայրից , մինն խաւարի և միւսն կիզման :

3 Թէ հարուածոց ալ կառուցանի , ինքեան վար-
կանի . և թէ ձեռն պարզևաձիր , ոչ իւր ակն
ունի : Ի պարծանս ուրուք՝ կորանայ . յամբարձումն
գլխոյ՝ ընկճի . ի չարեացն յիշատակ՝ հեծծէ . ի ձառս
մաքրոց՝ պատկառէ . ի պատմութիս հանդերձելոցն՝
երերի : Թէ օրհնի յուսիքէ յայտնի , ի ծածուկ

զանձն անիծանէ • եթէ գովեստ յուժիքէ լսէ , պար
սաւանօք զինքն կշտամբէ : Եթէ դարուեսցի սատա
կապէս , ինքեամբ ինքեն վկայէ • եթէ ձաղեսցի ուժ
գին , տակաւ հաւատացումն առաւել պարտուցն գը
բեսցէ • եթէ ըղձումն մահու ինքեան լսիցէ , այո
սէ , և դարձեալ կրկնէ : Եթէ որոգայթ մահու
ձայթեսցէ յերկինէ , հազիւ զդէմն համբառնայցէ :
Օ իւրոց իրաւանցն մատեան՝ խփեալ • զպատաս
խանուածեանն յոյս՝ լքուցեալ • զհամարձակութեն
ընթացս՝ փակեալ : Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւոր
կորուստ գերելոյն , զիւրովքն երթալ ոչ ինչ դան
դաղէր : Արդարև վայ մեղաւորին՝ որ տարակու
սեալ կայցէ ի վերայ երկուց ձանապարհաց , ըստ հո
գելից բանի իմաստնոյն :
4 Եւ արդ՝ զնարդ ոչ ողորմեացիս՝ բարեգութ ,
այսքանեացս ձայնարկութեց՝ կողկողագինս հե
ծեծանաց , որ անուճամբս այսու մեծացար , թէ ողոր
մած եմ ես տէր : Ո՛հ առ քարութի գերեալս ,
բարութի քո • առ մնայապարտիս դառնութի , քաղց
րութիւն քո • առ կորուսեալս յայտնութի , ձառա
գայթ քո • առ յանդգնեալս մոլութի , ողորմութի
քո • առ խակութի վնասակարիս , հեզութի քո • առ
կործանեալս այցելութիւն , աջ քո • առ ընկղմեալս
վերբերութի , ձեռն քո • առ բժշկութի անողջանալի
խոցոտածոյս , մատն քո • առ պակուցեալս պաշտպա
նութի , ոտի քո • առ ապախտաւորիս իմ վստահութի ,
երկայնմտութիւն քո • առ օձումն ամենադժնէիս ,
զօրութի քո • առ մեղաւորիս քաւութի , հրաման քո •
առ փախուցեալս ապաւինութի , ոտք քո • առ սրացեալս

պատապարութիւ, բազում քո. առ վրիպելոյս առաջ՝
նորդութիւ, լոյս քո. առ տարակուսելոյս հնարաւո՝
րութիւ, հանճար քո. առ անիծելոյս կրկին սատանայէն,
օրհնութիւ քո. առ վհատելոյս քաջալերութիւ, խրախոյս
քո. առ վշտագնելոյս մխիթարութիւն, բաժակ քո.
առ նեղելոյս ընդարձակութիւ, կամք քո. առ սահ՝
ելոյս կոչմէն, սէր քո. առ հաստատմէն սասանեցե՝
լոյս, բան քո. առ հոգւով վերաւորելոյս, կաթուած
արեան քո. առ աներևոյթ մեթերս ցաւոցս, ակնար՝
կութիւ քո. առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութիւ,
իշխանութիւն քո. առ պատուաստումն կարեցելոյս,
կցորդութիւ քո. առ խաւարաբար մահու ծածկելոյս,
նշոյլ կենաց քոյ. առ խոովեցելոյս իմ հանդարտու՝
թիւն, խաղաղութիւ քո. առ վայրագութիւ օտարա՝
ցելոյս, ողջոյն քո. առ մոլորելոյս դարձաւորութիւ,
ձայն քո։ Ո՛վ դու տիրես ամէն գթութիւք, և չլի՛ք
ի քեզ մնան ինչ խաւարի. և ո՛չ է բարութիւն ա՝
ռանց քո. և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս
ամէն։

Ա՛ր արդ՝ քանզի բազմացաք ապականանաք քա՝
նիս՝ զաղէտ տագնապի հեծութիւք ձայնիս
մեծ հառաչանացս՝ անսփոփելի խնդոյս վը՝
տանգի, զի դու՝ ողորմած միշտ նայիդ խոստովա՝
նութիւն անձայտ ծածկութիւց՝ արդէ այ կենդանու՝

Ա՛ երանի այնմ՝ որում հեծութիւն՝ նորին հնչէ, առ
նոյն աղբր ողբանայ բանիւ՝ ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ։

ար յո՛ք , քաղցրութի՛ւնս զգեսցին քաւել ։ Ա՛րդարև կարօղ ես . ձշմարտապէս բաւական ես . եթէ կամիս , հնարաւոր ես . կամիս առաւելապէս , ոչ և կարես ։ Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն , քան եթէ ընդ առնուլն . բազմանան քեզ դանձք ի ցրուելն , քան ի ժողովելն . յաճախեն ստացուածք քո ի սփռելն , քան ի ճշդելն . կուտին քեզ համբարք ի տարածանելն , քան ի շտեմարանելն ։ Հաւատամ այսմ ասացելոյ , զոր ասացեր ինձ , զոր ոչ ոք կարէ հակառակել ։ Հաւատամ ասացելոյդ՝ ընդ պատուականին . յուսամ ընդ աբրահամ , և ընդ անոսյի . զի միոյն բանիւդ քո հաւատաց , և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անասց ։ Այլ և ոմն՝ ի խորին ծերութե՛ն՝ անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ , զառանցելն և զամուլն արդանդ տալոյ՝ անդաստան պտղածին արդեան օրհնութեան՝ բազում ժողովրդոց՝ մարգարէից նբ՝ և թագաւորաց ընտրելոց՝ հայել յուսացաւ ։ Իսկ միւսն՝ զանհանդերձելի երկիր՝ որովայնին սենեկի , եօթնեակ զաւակօք բարգաւաճեցոյց . որ է թիւն մի անբաւութեան , զընտան նշանակելոյ զեւթե՛ն՝ ածուէն յաբակայութե՛ն՝ սահման անհեռազօտելի , և աւազանին նորածին որդւոց՝ անհաս յորդութե՛ն ։ Այս թիւն պանծալի՝ որում ոչ է կէտ կցորդի , և ոչ սպառումն վախճանի . այլ կոյս ոմն է՝ ուրոյն ընտրութե՛ն նուիրեալ՝ յաւէտ անձառ վիճակաւ համայն յաւիտենից , դժուարաթարգմանելի մերոց խնամոյ ։

2 Ա՛րդ՝ համարեա՛ յարդարութե՛ն անյուսալի փրկութեան հոգւոյս՝ զամենավարան ձայն կոչողաց նաց սրտիս հեծութե՛ն , ընդ նախադրելոյն երջանկայ

եդեալ և դասեալ զայս դաւանութիւն փոքր հատ՝
ատոյ՝ խնայս խնդրուածոց · զի կեցից և ես առ նոքօք՝
բերկրեալ ընդ նոսին , բուռն հարեալ քան զնմոյ
գործոյ՝ զքոյդ շնորհայդ · Այ՝անաւանդ զի՝ կրկին
բարձունք են և փառաւորք՝ և քան զքաւ կշռութիւն
բանի գերագոյնք՝ խնամն խռովութիւն հաշտարանք ,
և հզօրապէս քաւարանք , և կարծեաց թերութեան
մեռոյ սլացեալք · Ի՝նդ արեան քո ահաւորի՝ և ըստ
մեղանոյ ծնօղդ քո խնկելի · Զարք առաքելոցն · դասք
մարգարէիցն · դունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորեալքն
հետևակ՝ սպառազէնն արիութեամբ՝ մերկամարտիկն
մրցութիւք · դումարք միանձանց · բոլք բանականաց
ընտրելոց · ժողովք բարեկրօնից · հոլք հոգեղինաց՝
յերկրէ երկնաւորաց · զինուորութիւք վերնականաց՝
ընդ մեզ կցորդելոց : Ա՝ղանդք երախայրեաց · մա՜
տուցմունք զուարակաց · լուցմունք ղամբարաց · բուր
մունք խնկոյ՝ խղոյ հանդերձանօք · յաղթանակք
փրկական նշանաց · կառուցմունք խորանաց ածաբը
նակաց · Ձեռք քահանայից՝ շնորհիւ կատարելոյ՝
առ շարժուն անձին յիշատակ այ · առ փոխոխուն
գարշապարի · առ կարկառուն աջոյ , և ամբարձուն
բազկի · առ բարխ՝ գոհութ , և առ դիել՝ ազաչանք ·
Ի՝ր բանս ընտանիս · առ խօսս հաստարակաց · առ ձայնս
բնաւորականս · առ գործոց յաջողուածս · առ առա՜
քինութիւն ջերմութիւս , որ ի՝ տունջեան և ի՝ գի՜
շերի՝ ընթացմունս օգտակարաց հոգևորաց՝ քև ա՜
ռաջնորդեալք · ի՝ նիրհել և ի՝ զարթնուլ · ի՝ պատե՜
րազի ազգաց · ի՝ մարտս դիւաց · ի՝ հակառակութիւս
հերձուածողաց · առ փոքունս , առ մեծամեծս · առ

ձգումն ընկելեաց և ճաշակումն կերակրոց • և որ ինչ միանգամ ի հիւրս մեր կերպանան , եթէ հեշտականա՝ եթէ տատամելիս • վա՛ ոմանց աղօթս՝ ինալ ի նո՛ սին , և յաղագս ոմանց՝ զի զերծ արասցես զքանչէ՛ լսելիս հնարիւք անճառիւք • հաւատացեալ յամե՛ նեցունց , թէ բաւական ես ամի • կաթնաբոյծ հա՛ սակաց , ոխոց պատանեաց , մտաց վայրենեաց , ստամ՛ բակաց դուռոյց , մինչ զի առ թաւտերս տեսարանաց , և առ կոյս խառնիճաղանճ բազմութեց , և կամ առ կոքաս կայթից անասնոյժականաց կամաց հղօրիդ՝ ոչ ես մոռացեալ։

3 Ա՛րդ՝ դու ստացար զամենեսեան , և քո են ամե՛ նեքեան , և ողորմեացիս ամենեցուն՝ միայն բա՛ րեգութ • զի թէ և մեղկեն , քո՛ են , վա՛ զի ի քո՛մ համարի են , քանզի գիտեն զզօրութի՛ քո , ըստ ա՛ ռակողին մաղթանաց • Որո՛մ և ես կցորդիմ թըշ՛ հառաս բանիւ՝ վկայեալ սորին յանցաւորապէս • յան՛ դըգնիմ ասել , թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ , ծանուցեալ զքեզ թէ իցես , թէ և եօթեամբք իցէ վարակեալ՝ կրկնապատիկ պատժաւորութի՛ , առ այս օրինակ կիրթ ձեռնարկութե՛ , զնաշդ ոչ քո իցէ • Օրա՛ է տեսանել ի մէջ արջնաւոյս ագռաւուց՝ ըս՛ պիտականիշ երամն ազանեաց • ի մէջ խրոխտակա՛ նաց ձիոց անմաքրից՝ որոյս հանդարտաբար • ի թիւ՛ շանց զազանականաց՝ գառինս նոր իրելիս • Հեղու՛ թիւն ի խաւութե՛ • կատարելութի՛ ի թերութե՛ • խոնարհութի՛ յամբարհաւաճութի՛ • ճշմարտութիւն ի սուտ՛ • միամտութի՛ ի մանկութե՛ • անբծութի՛ յայլամաւթե՛ • բարօրութի՛ ի չարութե՛ • պարկեշ

տուԹիւն ՚ի լիտուԹԵ · աղօրմուԹի յանգԹուԹԵ · ապաշաւանք յանցուսուԵ · քաղցրուԹի ՚ի բարկուԵ · հաշտուԹի ՚ի ԹշնամուԵ · անխոԹի ՚ի խաԾանաղուԹԵ · քաջալերուԹի ՚ի լքկուԹԵ · օրհնուԹի ՚ի նեուաձգուԵ · {}որ ոչ բաւականացայ երբէք ՚ի դատել Ճշդապատիժս , ԹԷ ոՀ յերկրաԾնաց աստի կանխեսցէ ժառանգել զքէզ , որ միայն անաչառաբար կշռամբես իրաւամբք զարդարուԹի՝ առ ամբարիշտ մաքուրն , և առ պոռնիկ զղջացեալն · առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն Թագաւոր օրհնեալ ՚ի բարձունս , և յաւ յաւիտեանս · ամէն ։

Ո ՀԲոպին յաւելուած Հրէից հեԾուԵ՝ նոբին հոչակէ , առ նոյն աղէբս նաշԼեանոց բառէ ։ ՚Ի խորոց սրտից ԽօսՀ՝ ընդ ՟ց ։

* Լան · Լ՚Ը ·

1 Լ Ա՛ արդ՝ ես յեանեալս ՚ի նախադրուԹեանց արժանաւորաց՝ գրեալ ինձէն ընդ պարտաւորն պատԺոյ , Հայցեմ զաղօրմուԹիւն ընդ ամէն մաղԹանաց ։ ՚Ընդ նկուն և անՀամարձակս · ընդ ուխտան և փոքրկուն · ընդ ընկեցիկան և արՀամարՀեալս · ընդ տարագրեալսն և առ քէզ դարձեալս · ընդ երկուձեալսն և Ճշմարտեալս · ընդ կոյծանեալսն և յարուցեալս · ընդ ընկճեալսն և Հաստատեալս · ընդ դլորեալսն և կանդնեցեալս · ընդ մերժեալսն և ընկալեալս · ընդ առեցեալսն և կոչեցեալս · ընդ ապշեալսն և զդաստացեալս · ընդ անառակեալսն և զապեալս · ընդ Հեռացեալսն և մերձեցեալս · ընդ Հերքեալսն և սիրեցեալս · ընդ պատ-

կառեալն և զնւաթեացեալս . ընդ ամաչեցեալն և
խնդամեալս : Ա՛ւ էս պատուիր աստանօր դար-
ձեալ՝ ոչ զվերջն երրուսաղէմի , ըստ մարգարէին Տ֊
բամենառութեանն , որ առ ժողովուրդն նախկի , և
կամ տանն յակոբու զանօրէնութիւս նոր , այլ խնդա
ժամանեցից յայսմանութիւն . քանզի աւաղ ընդ աղետս
մահու յարելով , ըստ մարգարէին , յանդիմանեցից
զիս ինքն՝ ինձէն խնդվս ձայնիւ , ըստ սաղմոսողին .
ոչ զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոս֊
տովանութիւ ոչ կարօտացեալ կրկնակին , միանդամայն
խապառ սրբեցայց՝ օրինեալ Տրամանաւ Էիդ :

2 Ա՛ւ արդ՝ կրկնելով ծուռնր բարերարիդ քաղցրու֊
թեան , ապրածեալ զանձն իմ առաջի , զ՚ի մահ
գլորմանն ցոցից կերպարան . որ ՚ի Տող խոնարհեալ
մածայ ընդ երկրի , և ընդ անցաւորս այս կենցաղ
կորստեան՝ անասնական գետնաքարշութեան սովնոյ
սահեցմամբ՝ կամք բևեռեցայ : Ա՛ւ ՚ի քեզ տեր
յեցեալ՝ իբր ՚ի հաստարան կենաց գաւազան՝ ՚ի յար
մատոյն դաւթի ընծիւղեալ մալմնով անձառ շաղ
կապմամբ յանեղ ածութիդ , կանգնեցայց անդրէն
կիսայար՝ պատկառեալ ՚ի քոյդ երախտեաց՝ ՚ի վայր
կորացեալ դիմօք , աչք ՚ի բարձունս յառեալ ողոր֊
մագին տեսութիւ՝ ՚ի քեզ՝ մերձ ՚ի հեծուն , բնա֊
կին ողորմելի , բոլորովին քաղցրութիւ , զլիճ լու֊
սոյս արտասուօք լցեալ՝ պաղատանս յուսոյ առաջի
մեծիդ վերընծայեցից : Ա՛ւ ուր ամենառատ անուր
հաղ երկայնմտութեամբ՝ քո դառնացուցչիս , միայն
դու ՚ի յոմի սահման փրկուես , ած բոլորից . ան֊
ձառ մեծուի . անբովանդակելի բնուի . անքննելի

խոհութիւն · հղօր զօրութիւն · կարօղ բարեբարութիւն · անպակաս լրութիւն · անճառ ժառանգութիւն · վայել չափան վճռակ · առատ պատրաստութիւն · անսասանելի իմաստութիւն · տեղեալն տուրք · անձկալի ձիր · բաղ ձալի բերկրութիւն · անտխուր հանգիստ · անտարակոյս գիւտ · անկապուտ կեանք · անծախելի ստացուած · անփոխանորդելի բարձրութիւն · ամենարքնեաս բժիշկ · անտասանելի հաստատութիւն · Պարձուցիչ մոլորելոց · դարձիչ կորուսելոց · յոյս ապաւինելոց · լոյս խաւարելոց · քաւիչ մեղուցելոց · ծածկարանդ փախուցեալոց · անդորրիչ խռովեցելոց · փրկութիւդ մահացելոց · արձակիչդ կապելոց · ազատիչդ մատնելոց · պատըսպարանդ սահեցելոց · վշտահիցդ դայթադղելոց · երկայնմտութիւդ տարակուսելոց · Ուսոյ տեսակ · ցըն ծութիւնե ցոյցք · օրհնութիւնե անձրև · հոգի երեսաց · զօրութիւնն դիմաց · հովանի դվեայ · շարժարան շըրթանց · ազդումն բանի · կառավար անձին · բարձումն բազկի · ձգումն ձեռին · երասանակալդ սրտի · Անուանի անուն · մերձաւոր ձայն · կցորդութիւն հարազատ · խնամածութիւնն հայրենի · խոստովանեալ անուն · պաշտեցեալ պատկեր · անպարագիր տիպ · երկըպադեալ տէրութիւնն · բարեբանեալ յիշատակ · խնդութիւն մտաց · անվրէպ շաւիղ · փառաց դուռն · ճշմարտութիւն ճանապարհ · երկնաճեմ սանդուղք · Աստուած բազմութիւնն բանիկ դովեստից անհամար կարդաց՝ և տանց անբաւից , զըր ոչ բերէ բերան երկրածինն , և ոչ տանի գործի մարմնեղէնն , և ոչ ականջն լուեալ հոգեղէնք ·

3 Ուռ քեզ Տէր ամ ակն տեսողի՝ ամ ծդ ամենայնի ·

նայեա՛ ի պաղատանս Հառաչման ձայնի քոյոց ծա՛ռայից , և թէ յաղախնեաց ոք աղաչեսցէ ։ Եւ ընդ՛ կո՛ղ զջօղ ողբերդու՛թեան լալոյ արտասո՛ւց աչաց ցանկասիրի՛ յանարատ ոտս մարդեղու՛թե՛ քոյ՝ ք՛ս՝ , և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՛ զառ քեզ դարձն և զդաւանու՛թի՛ . և համբու՛րիւ շրթանցս առ ձաշակ փրկու՛թե կենացդ հաղորդու՛թե՛ համաշնչապէս զանբա՛կ միու՛թի՛ . և զնոյն գթու՛թի՛ նորին ողորմա՛թեամբ ընկալեալ ի քէն՝ բարերար , գթաւականեսցե՛ս զմեծդ պարդև՝ ընդ փոքու՛ հաւատոց . և ի ձեռն գթու՛թե սիրոյ քոյ առ քո անձ կալի անուանդ խոստովանեալ ծառայիս , դարձցին ձեռունք հողմոյն խաւա՛թե՛ ի յօդ հանդարտու՛թեան . և մրրկին սաստկու՛թի՛ ի սիկ ախորժու՛թե . և կարծիք երկիւղին՝ ի մեծ վստահու՛թի՛ . և պատուհաս պատժոյն՝ յերանու՛թեան պատահումն . և վտանգք թախծանացն՝ ի հոգևոր խրախճանու՛թի՛ . և ալեկոծու՛թիւն ծփանացն՝ ի խոր խաղաղու՛թի՛ . և ղեկացն թևարկմունք՝ յանքոյթ նաւահանգիստն . և բերդք բեռանցս մեղաց՝ փոխարկեսցէ՛ ի թոշակ շը նորհաց ։ Եւ յայսքանեաց ամենից բխուսց բա՛ րու՛թե՛ն ի քէն եղելոց՝ մեծասցի՛ անուն հզօրիդ խնկեալ և խոստովանեալ . ամաչեսցէ՛ բանասարկուն չարեաց՝ հերքեալ և չալածեցեալ . ուննյնասցի՛ն մուր հակ մեղաց . խղեսցի՛ն խաղքն . որոշեսցի՛ն որոգայթքն . կապեսցի՛ն կապանքն . վանեսցի՛ վիշն . վերասցի՛ն վնասքն . պարսեսցի՛ն պատրանքն . ջրեսցի՛ն մեղքն . պատառեսցի՛ն պարտիքն . խորտակեսցի՛ լուծն . քակտեսցի՛ն քեղնքն ։ Եւ ընդ մեսյլ մեծու՛ե

էարեացն յանցանաց , և դիւացն բանակաց պաշարո-
ղաց՝ արև փառաց քոյ ժամանեսցէ՛ կեցուցանել
փրկել և լուսաւորել , յաջէ և յահեկէ , ի դիմաց
և՛ի թիկանց . և եղիցի՛ նշոյլ առաւօտու Հոգւոյ քոյ
նայնոյ ընդ ակնկալութիւնէ սպասաւորացն քոմդ երև-
մանն : Ո՛վ ի դու ես բարերար առ ամենեսին , և չը
նաբասար են քեզ ամենայնք . և ամենեցուն ղեկալն
կամիս , և զերկութիւնն բաղձաս :

4 Ա՛ղ ամենապարգև ձեռն յիւ քէ , և առ իս դարձ-
ցես կարկառմամբ հնարից աջոյդ քոյ սիրէ բնա-
կեալ միացեալ , և ոչ հեռացեալ յանձկութէ սրտէ
սիրոյ սեղեկիս . և անեղծական քո նկարագիր՝ նըշ
խար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկաւէտ կոչ
մանն՝ ընդ իս պահեսցի , միջնորդեալ ընդ քեզ ի
մտաեան յաւիտեան՝ կտակաւոր կենաց՝ Հոգւոյդ ա-
ւետեաց՝ երկնից յօրինողիդ : Այս քեզ միայնոյ պատ
ճառիդ , և միայդ ի միոյ պատճառէ , և ունողիդ ըզ
պատճառ միոյ , երրեակ աճեալ արութեանդ և միոյ
աճութեդ վայելեն փառք յերկնաւորացն վերհից ,
ի սրբոցն դասուց , յաւիտեանս յաւիտենից .

ամէն :

Ա Էրոպէն յաւելուած էրկին հեծութէ՝ նորին հոյոզի . առ նոյն
աղերս նոգնոյոց բանի . Ի խորոց սրտից ընդ աց :

* Ի ան . Լ Ի :

1 Ա՛ռդ՝ զյարմարութիւն պաշտամանն բանիս՝ ի
խոյրեաց Հոգւոյս քեզ նուիրելոյ՝ օյնեալ
բարեգութ , կցորդելով ընդ խնկազգես

տիկն զուգամանապէս՝ խառնեացես ի յանու-
շութիւն կազմութիւն իւղոյն մարիամու՝ կնոջ բարե-
պաշտի ։ Որ հաւատարեալ նոյնութիւնք ընդ երջանիկ
պառնակացն՝ ի քէն ընկալելոցն յաւետարհրաշ յայր-
դանաքն , պարարեացին մեծապէս խմելս բանիւն նը
հաւատիւ , ընկալեալ յանհաս և ի բարեբանեալդ զը
լուխ բարձրելոյդ ։ անկշտամբելի ի բամբասանաց
սատմանին , մի՛ օծեալ զտերև ոտից դատաւորին՝ իւղ
մեղաւորին ։ Ա՛յլ արասցե՛ս զօրանալ կրկին յաճա-
խութիւն՝ բուրման խոստովանութիւն այսր մաւեանի՝
ի բաղումն ազգեալ , համասփիւռ ամենատարած և
աշխարհալիր տանն տեառնական , ըստ օրինակի համե-
մատութիւն նոցայն յիշատակի ։ քանզի դու նոյն ես որ
զդաստացուիչ նախնի չարախորհիւդ կանանց մեղա-
ւորաց ։ Որոց առակեալ զմարգարէին ձերպարան՝
քումդ ճշմարտատիպ պատկերի յերանակեցեր , ան-
տուստ առ սուին անձառ ներգործութիւն՝ ի յիս վե-
րաբերեալ զծայրագոյն ընտրեալն կատարումն ։ Ընդ
անասնական գարշոյն կերակրոյ , զբազմահամբար պը
տուղ ցորենոյդ՝ կենացդ հացի ։ ընդ ապականացու
արծաթոյն , զարքունականդ պատկեր ։ ընդ յիմարա-
բար թմբրութեն գինւոյն , զբաժակդ արեան արար-
չիդ ։ ընդ իւղոյն առելոյ՝ ի յայրատ կնոջէն ննոյ ժո-
ղովրդեանն , զօծումն ընտրեալն առ իս դարձելոյ ։
ընդ վերծանն դևսաշրջ կաւոյն , զանապականութե
վերարկուն ։ ապարանջանին պճնութ , զթռիչս բա-
րեմասնութեան , օրինակեն և աւետարանաւն՝ հան-
դերձ գործնական առաքինութեբն ։ ընդ ուսկանն
գնդի՝ վայելչականն զարդս , զանատուերը յիշատակ

տրունականդ ձայնի · ընդ քայս՝ պերճութիւն լան-
ջայն , զդրնահարաւք աւանդս ուղղութիւն քոյինաց
կրօն լծոյդ քաղցրութիւն ։

2 Կայց զի՞ է յայսոսիկ ինձ պարծել , և ո՛չ վերըս-
տին 'ի սոյն պատառել ։ Կ՚ելլ յոյլ օրինակ փո-
խեալ զմտաեան մաղթանաց այսր ողբերգութիւն , որ
ինչ ինձ է յարմարատար , ամի՛ն հատուցից զպատիժ
պարտուցս իմոց մեղանաց , 'ի մարգարէիցն տառից
բերել համառօտս՝ 'ի սոյն յարկ մուծից սատիկ դա-
տախազ · ընդ ողբոց նոցին լծակցեալ , քան թէ ընդ
բերկրութեան նշ պարել · յորս հառաչանս , ձայնս հե-
ծութիւն , բողբոջս բարկութիւն , նախատինս խորտակման ,
լալուաին կարեւոր ։ Կ՚ելլ մեծիդ 'ոյ դիտութիւն ամե-
նաժամեան՝ կանուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրութիւն ·
առաջ՝ զղջմունս , խոստովանութիւս , աւետիս , պար
գեւս · լուսոյ երեւմունս , խրախոյսս ածոյինս , փա-
ռաց ժառանգութիւս , հրաշից յայտնութիւս , պատ-
ճելեաց տեսութիւս ։ Յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն ,
և ոմանք վհատութիւս բազմաս մատուցանեն · յորս
ես կամաւ կործանեալ՝ կորատեանն վճռակեցայ ։
Օ՛ի եթէ զգեստ 'ոյ զվարագուրին պատրուակ ,
ասաց եզեկիել , յորում արար ժողովուրդն կուռս
կարկատուն՝ որով պոռնկել ասէ 'ի նա · իսկ մըրքան
պատիժ անմաքրութիւս եղիցի՝ զած զսեցողիս ներ
քոյ և արտաքոյ ։ Օ՛ արմանամ , թէ զնմրդ ո՛չ կի-
զում · հիանամ , թէ ինքը ո՛չ այրիմ · ափշիմ , թէ ոչինչ
չափշտակիմ՝ տանջեալ , լքեալ , չարչարեալ , ջա-
խեալ , մանրեալ , խորտակեալ , կարեալ , բաժանեալ
'ի յօրինակէ ժանեաց կորուսչին , ըստ դրոյն ։

Ա. Յայ այս միայն է պահեցեալ ինձ նշոյլ յիշատակի փրկութեանդ յաւոյ, զի քեզեան աւետարանն կեանս է ամենեցին, ի կերպարանաց պատկերի բանին Ծանուցեալ։ Որով առ Մեղանն՝ դարձն. առ պարտիսն՝ շնորհն. առ եղծումն՝ նորոգութիւնն. առ անօրէնութիւնն՝ քաւութիւնն. առ վէրն՝ բժշկութիւնն. առ վտանգն՝ անդորրութիւնն. առ պատիժն՝ ներումն. առ պատերազմն՝ հանդարտանալն. առ հուրն՝ անձրեւն. առ պատուհասն՝ պարգեւն. առ ակնկալութիւն սպասման՝ ձիրն. առ գործարան մահուն՝ կենացն ազատութիւնն։

3 Ա. Զինչ է ինձ զայսպանեաց յիշմանց ի թիւ արկանել, և ոչ զանձառելիսն աստանօր դասել։ Յիշատակաւ հօրն բարձրելոյ՝ յորդին կցորդութիւն. յանուն Միածնին՝ առ Հայրն ընտանութիւն. սոցին ակնարկութիւք՝ ընդ հոգւոյն հաղորդութիւն։ Խաչին փրկանք. բանին սփոփութիւն. բարւոյ վարձ կամացս՝ առ կշռութիւն գիտողին. աւազանն կենդանարար՝ հաշտութեն միջնորդութիւն։ Ա. սուրբ ամենայնիք անթիւք բարիք՝ ի բարերարէն բարդեցեալք, ազատք ի հարիկ, արձակք ի լծոյ. իշխանականք և ոչ իշխեցեալք։ Ա. յաղթիկ են՝ որ ինձ ի մէջ դառնութեամ մահու՝ կեանս անուսարակոյս աւետարանեն. քանզի երբէք ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի իակ և իակ, ըստ բանի երգողին։ Ա՛ փոքրկութիւն որդւոյ զՀայր փառաւորեմ, ոչ նուաստ տութեամբ հոգւոյ՝ զորդի նախադասեմ, Տամսիաս ունիմ վերնեսեան՝ և նոյն արարչութիւն։ Վասնզի և ի դէմս հոգւոյն Աբէլ՝ այս են աղաչանք նախընծայ

սկզբան պատարագին՝ յորում գառնդ երկնաւոր զե
նանի , զայս աղօթեցի ։

Աղեր։ , որ նախ ան զպատարագն նպատցանէ ։

4 Ամենակալ բարերար մարդասէր Ած բոլորից ,
յօրինող երեւութից և աներեւութից , վեր
կող և հաստատող , խնամող և խաղաղարար , հօր հր
զոր հոգի , հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչ
մամբ հեծուեր՝ յանդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ ։
Ստուգիւք մեծաւ դողուք՝ սաստիկ երկիւղիւ՝ մատու
ցանել նախ զբանականս զայս պաշտաց՝ քում անշննին
զօրութեդ , իբր ահռելւոյն փառակոյ և արարչակոյ՝
հայրենի անկապուտ պատուոյդ , և քննողի ծած
կութեն խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց հօրդ
եմմանուէլի՝ զքեզ առաքչի , փրկչի և կենդանա
տուի և արարչի ամի ։ Ի ձեռն քոյ ծանուցաս մեզ
երբեակ անձնաւորութիւն միասնական ածութեդ
յորոց մի և դու Ճանաչիս անկաս ։ Եւ , և ի ձեռն
քոյ առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք՝
սեռանօղք անուանակոչեալք , զսնգեալն և զգա
լոցն , զերեքեան և զոչ գոյացեալսն , անատուերաբար
բարբառով բանի վերապատմեցին ։ Ադի այ քարո
զեալ զքեզ մովսէսի , որ ի գնալն քոյ ի վեր ջրոյն՝
անպարագիր զօրութեն , ահեղ շրջարկութեք ածո
ղականաւ՝ թևապարիկ պաշտպանողբէն՝ գթասէ
րեալ ի ծնունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ
ծանուցեր ։ Որ կերպարան օրինակուեր՝ նախ քան
զկատարեալն զայդ մածուած վերջնում վարա
գուրիդ՝ յօրինեցեր կարօղ տիրապէս զբովանդակ

բնութիւն ամենից բնաւից բոլորից դոյից ամ էից՝
յանէից ։ Որ և ստեղծանին ի նորոգութիւն յարու-
ցեալ ամ եղեալքս առ ի քէն՝ յայնմ ժամանակի , որ է օր
վերջին՝ այսմ կենցաղի , և օր առաջին՝ երկրին կեն-
դանեաց ։ Որ զ ինազանդեցաւ միութիւն կամացն՝
ոչ հօրն իւրում , աղաւաղիչն քո՝ էակիցն հօր՝ անդ-
րանկին որդի ։ Մերոյս կերպիւ զքեզ աւետարա-
նեաց ձմարիտ ած՝ հաւատար և համադոյ հօր իւր
հզօրի , և զառ ի քեզ հոյհոյութիւնն անքաւելի քա-
րոզեաց , և իբր զածամարտիչն զքո հետեւողին՝ էա-
րաբանական բերանս կարկեաց , և զիւրն ընդհեաց՝
արդարն և անարատն՝ գոհչն ամի ։ որ վասն մեզաց
մերոց մատնեցաւ , և յարեաւ վ ս զմեզ արդարա-
ցուցանելոյ ։ Ելմա փառք ի ձեռն քո , և քեզ բա-
րեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի , յաւիտեանս
յաւիտենից ։ ամէն ։

Վարչեալ էրկնէսցի ի նոյն չարչ բանի , դնելե վարահութիւնն
ըստոյ հրաշագործ յայտնէսցի աչերեալ ։ աւետարանել վերոգին
ղէրէնն խաղաղութիւն ։

Ընդ աչեմբ և աղերսեմբ արտասուալից հառաչմամբ
յամ անձնէ՝ զիաւաւորեալ արարչութիւդ՝ անդ
եղծ և անաւերծ՝ անժամանակ հոգւոյդ գիտածի ,
որ բարեխօսդ ես վ ս մեր յանմահանչ հեծութիւն՝
առ ողորմածդ հայր ։ որ զբան պահես , և զմեղա-
գեալն մաքրես՝ և տաճարս կազմես կենդանի և կէ-
ցուցիչ կամաց բարձրեալդ հօր ։ Որդ՝ ազատեա զմեզ
մեզ յամ անմաքուր գործոց , որ ոչ է հաճոյ քոմդ
բնակուել ։ և մի՛ շնչին առ ի մեզ՝ լուսոյդ հնորհաց

փայլմունք՝ ի տեսականացս աչաց իմոցուց. վ՚ն զի զքեզ ուսեալ միանալ ի մեզ ի ձեռն աղօթից, և ընդ սիր վարուց խնկելոց։ Այս քանզի մինդ յերրորդս թենդ պատարագի, և միւսդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկի Լուսոյ. իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, և յարդարեսցես զմեզ օթևանս պատուականս առ պատրաստութեամբ՝ ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր գառնդ, առանց պատժոց դատապարտութե՛ ընդունել զայս անմահ հացս ցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութե։ Այս Հալեսցի՝ ի հրոյս յայսմանէ գոյթակղութիս մեր, որպ մարգարէին կենդանախարսիկ կայծակամբն՝ ի ձեռն ունելեացն մատուցման. զի յամի քսոյ քարոզ զեսցի գթութի, ոյզ որդւովդ այ հօր քաղցրութի. որ զանառակ որդին մերձեցոյց ի հայրենի ժառանգութիւնն, և զպոռնիկան յառաջեցոյց յերկնայինն արքայութին՝ արդարոյն երանութե։ Այո՛ այո՛ և ես ամէն ի նոցանէ. և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութե կարօտեալ մեծի, շնորհօք քո ապրեալ, զարեամբ քի ստացեալս։ Ո՛ի յայսմ ամի՝ յամի ծանկոյի քո աճուրդ՝ ընդ հօր փառաւորեալ համապատուաբար ի մի կամս, և ի մի իշխանութիւն գովութեան. զի քո է գթութի, և կարողութի, և մարդասիրութիւն, զորութի և փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ի Երուսաղէմ յաւելուածք իրիկնի հինգշաբթի՝ նորին հանդիսի, առ նոյն աղբերս խաղաւանաց բանի։ Ի խորոց սրտից իմոց՝ ընդ այս։

* Ման. Ի.։

1 Արդ՝ առ այսոքիկ թշնամասացեալ շնչոյս իմոյ իղձք, և առ քեզ դաւանութիւնք յարմարականք, որ բովանդակես բանիւ զամենայն՝ ածս, զոր ի նախանձն ձառել և յերկրպագութեան ցուցից։ Լսակ յանդիմանութիւս գրաբանականաց՝ ի կայսս բազմուեղ ազգաց, և թարգմանուիս՝ ժողովրդոց, զայս արդահատուիս մաղթողականաս նոմիրեցի, զոր ներքնայ շարեալքդ սահմանադրեն գոհաբանութիւք։

Ի հանդիսարանս խաչիդ աթենի՝ բանս խաղաղանաց, որով հոգին այ հալածեալ հասանի յօժարահնութիւնս։

2 Ղաչեմ զանխոխոսելի տէրութիւն ամենազօր հոգւոյդ հզօրի, առաքեա զլոյս քաղցրութեանդ քոյ, և բարեգործեա ի յանձին՝ և յիշխանական աղգանն զգայութիւնք զամենալից շնորհս բաղմապատիկ գեղ քո ողորմութիւնք։ Լու հերկեա զբանական անդաստանս՝ մարմնեղէնս կարծրացեալ սրտիս, յընդունակութիւն արգասեաց հոգեւոր սերմանդ։ Զի ամենիմաստ էութիւնդ խոստովանիմք զամ պարգեւս ի մեզ ծաղկեալ և աճեցեալ։ որ ձեռնադրես առաքեալս։ լցուցանես մարգարէս։ ուսուցանես վարդապետս։ բարբառեցուցանես հաւերս, և բանաս վճակեալ ականջս խլից։ ոչ ազգակիցն քո՝ էակիցն հօր՝ անդրանկին որդի, քոյին գործակցութեամբ ներգործելով զայս ամ՝ քարոզեաց զքեզ՝ ած հա-

ասաբակից խակութեանդ հօր։ Շ Ընդհեան և ինձ մեղաւորիս խոսել համարձակութիւն զկենդանարար խորհուրդդ աւետեաց աւետարանիդ. հետևել արա դաթոիչ ընթացիւք մտաց՝ ընդ անհուն առաքելս քոյնեաշունչ կատարանաց։ Եւ՝ ի մատչել իմ՝ ի գը լուխ հանդիսի՝ մեկնութ բանի, նախաժամանեսցէ առիս գթութիւն քո, խօսելով յիս զարժանն և ըզ պիտանին և զհաճոյն քո՝ ի ժամանակի, ի փառս և ի գովեստ անճոութիւդ քո, և ի լուսաւորիչ շինութիւն կաթուղիկէ եկեղեցւոյ։ Եւ կարկառեա՝ ի վը իմ զամենամեծդ ազ քո. և զօրացո զիս ընդհօդ գթութեանդ քո։ Վարատեա՝ ի մտաց իմոց զմէդ մթութիւն մոռացութիւն, ապաքինեալ ընդ նմին զհասարակ մեղաց, ամբառնալ ուշիւ իմասիրաց՝ ի կենցաղոյս երկրէ ի բարձունս։ Ուսուսուրեա՝ ի յիս վերատին՝ զծածդումն անտուէր հրաշից գիտութիւն ածութիւն քոյ՝ հնչղօր, արժանի լինել՝ առնել և ուսուցանել՝ յօրինակ բարեաց ածասէր լսողաց։ Եւ քեզ ամ փառք՝ յամ, ընդ հօր ամենակալի, և ընդ որդւոյդ միածնի և բազ երբարի, այժմ և յանվախճան յաւիտեանս. ամէն։

Ասկ զհաւատոյ սահման բանի՝ ընտրութիւն հնոհի՝ կենաց կանոնի՝ առ համագոյ սբ երրորդութեն՝ զայս վարդապետեցի, զոր շաւիղ կարգիդ վերանկարէ։

Աղաչեմ զանաչելիան նորոգ ասեղծութեանդ, ազդեալ ոչ, յոր ինչ ի նիւթոյն ստիանէիցս հաստատ։

3 Ի ոստոսականիմք և գաւանեմք, պաշտեմք և երկրպագեմք զզոգագործ միութիւն ամենասբ երրորդութեանն։ Ոչ ածութիւն անճառ. միշտ

բարի · նոյնպէս , հաւատարմապատիճ · անհաս իմաստից Թեոց սլացման , ի վեր քան զօրինակ և անդր քան զնմանութիւն , դերազանց գոլով սահմանի՝ անպարագիր բացարձակութեամբ , յառաջ քան զհիմն յաւիտեանից անտարբառիակ էութեց , ստեղծակա՝ նաց կարգաց , օրինաբանութիւն անթարգմանելեաւ՝ ամենահարուստ մեծութեամբ՝ յաւէտ պահակեալ · հաստիչ ժամանակաց՝ և որ ի ժամանակի են կերպաւորեալք · ինքն պատճառ հանդերձիչ՝ և յարմարակս յօրինիչ՝ ոեսականաց և աներևութից · Ո՛չ անուամբ չափեալ , և ոչ յորջորջմամբ նշանակեալ · ոչ որակութիւն նմանեալ , և ոչ քանակութեամբ կշռեցեալ · ոչ օրինակաւ ձևացեալ , և ոչ որպիսութիւն ծանուցեալ · ոչ ի թերութենէ տապածեալ , և ոչ ի լրմանէ ամիսփեալ · ոչ ուրեք երբեքէ դրաւեալ , և ոչ ի տեղւոջ վայրի երևեալ ·

4 Այլ Թուիցէ՝ ունօղ ամի , և ածխ հանուրց՝ որ յերկինի և որ յերկրի , բաց ի բանէն միայնոյ՝ որով զամ ինչ ունի · Ստեղծիչ և առնիչ շնչոց ամենից , բաց ի հոգւոյն իսկակցէ՝ որով զհամայնն կազմեաց ·

5 Այ՝ինն յերջանկափառ հանգոյր աստուածութենէ երիցն անձնաւորութեց , խոնարհեալ ի վերուստ՝ աստուած ի տորինս · որ էրն իսկ ի բնէ անբաժ ի ներքնոցս՝ անկապուտ ճեալով փառացն աթոռոյ , և անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ · Այ՝տեալ ի սենեակ կուսին արգանդի պարզաբար , և ելեալ անտի յօդաւորաբար մարմին էապէս՝ անորոշելի · անթերի մարդ

մարդկութիւնն , և անպակաս ածութիւնն : Այլ որդի
հօրն միայնոյ , և միածինն անդրանիկ՝ ածամնոյր սի-
րածին կուսին , արարչին՝ յերկրականումն մարդ եղեալ
ձգմարիտ սկզբնածինն . ահա ոչ զնին եղելոց երկրաս-
տեղծից նմանութիւնք , այլ նոր և չքնաղ , թագաւո-
րաց վերադառն , որ ոչ ցուցաւ ի դարս , և ոչ գոյա-
ցաւ ի ժամանակս , անդրանիկ՝ ըստ սաղմոսողին ,
քան զամ թագաւորս երկրի . անապական խառնու-
թիւն՝ կերպացեալ զմերս ի մարմնի , ըստ օրինի հոգ-
ւոյ ընդ մարմնոյ , և ոսկւոյ ընդ հոյն , և կամ յայտ-
նապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ . ոչ փոփոխեալ
և ոչ անջատեալ : Այլն ինքն եկեալ կամաւորութիւ
ի խաչն մահու , իբր զգառն անարատ՝ ի սպանդ վա-
րեցաւ , և հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութիւն՝
զարարածոց իւրոց փրկութիւն . ջարդարեալ իսկու-
թիւն կենդանեաց՝ եդաւ ի շիրմի անորոշելի յածումն .
եռօրեայ թաղմանէն՝ ի դժոխս սանդարամետակա-
նացն վհատելոցն բանտարգելեցին՝ քարոզեալ ցու-
ցաւ նորոգումն և լոյս : Եւ աւարառեալ զանօրի-
նականացն զփրկանաւորն զանառումն , ածապէս
վերակենդանեցաւեաց . և կառավարեալ ի թիւս հողմոց՝
եղեալ ի քրովբէս՝ ամպով անքննուն ծածկեցաւ .
համբարձեալ գեր ի վերոյ ամ երկինի , նստաւ ձա-
խումն յաթոռն իւրական սկզբնաժառանգ հօրն
հաւասարութիւն , յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկնեաց-
եալ , անկորուստ առեցելովն , և աննուազ սեպհա-
կանօքն : Որով և եկեսցէ ի դատաստան հատու-
ցումն , քննել զծածկեալսն կշռութիւն ջուխոյ՝ արդար
իրաւանց . որում սպասեմք , և յոր աղօթեմք , հա-

ատաչեալք յամի՝ ամին ամենակալ տերութիւնն նորա. որ արդարև մինն է միայն ի միոյնոյն՝ ի միոյն վա-
ռակցութիւն յաւիտեան երկրպագեալ։

6 Արեքանեմք միշտ և օրինեմք ընդ որդւոյ և ընդ հօր, և զհոգի էութիւնն նոցին՝ ամենազօր. ճշմա-
րիտ, կատարեալ, և աբ. որ յանէից գոյացոյց զերկիր եղեալքս ամ. ինքնագործ համիշխան երկուցն և ա-
ընդ նմին՝ անեղծ և աննահման թագաւորութեան. որ ինչ պատճառն առաջին, և բանն ահաւոր նորին ինքնութիւն, նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ։ Արի՛ ինքնակալ, ամենից բաշխիչ զհօրն պարգեւս՝ ի գո-
վեստ անուանն փառաց միածնին. որ ազգեաց յօ-
րէնսն, ընդեաց ի մարգարէսն. փչմամբ աղբակցին՝ տպաւորեցաւ յառաքեալսն. կերպիւ աղաւնւոյ ցա-
ցաւ ի յորդանան՝ ի մեծութիւն փառաց եկեղեցւոյ. վայելեաց ի գիրս աւանդականաց. որպէս հանճարեղս. զօրացոյց իմաստունս. լցոյց վարդապետս. օծ արքայութիւն. օժանդակեաց թագաւորս. ետ վերա-
կացուս. հրամանատրեաց փրկութիւնս. շնորհեաց ձիրս. հանդերձաւորեաց քաւութիւն. զմկրտեալսս ի մանն քրիստոսի ի բնակութիւն իւր մաքրազարդեաց. զոր հայր և որդի, զնոյն և հոգին ներգործեաց. և
ինքն է աճ խնկեալ տիրապէս՝ ամ յամի։

7 Կանգն ոչ նախաթուեալսն յերրորդութենէն ոք մեծ ինչ քան զիւսն. և կամ զնոսին անուանին՝ նուաստագոյն առ նմանն. և կամ ի մինն ասելով խառնակուիլ գոլ դիմացն. և կամ յերիցն սրտմտիլ՝ ուրոյնութիւն ել կամացն։ Կանգն անեղծապէս հայր՝ ամին, եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութիւն.

ոչ ոչ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհաղորդ ումն և անկենդան՝ և առ ամ հրամանն նոճազնէլ։ Իսկ բանն՝ եթէ ոչ անուամբ հօրն ծանիցի, որբ ումն՝ և կամ լքեալ, և կամ ի մանկացուէ ումեմնէ ոչնչի։ Որ և հոգին՝ եթէ ոչ ի պատճառէն նշանակեացի, ապա շրք ումն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի։ Այլ եթէ ոք հակաճառակին բանիւն՝ յատակինի կապ տեալ զնոյր ի յիւրմէ բանէն, որ թէ էր երբեմն, յորժամ և չէր, և անբանուէն բամբասանօք պատռեալ վարկանի զվերինն մեծութիւն, և կամ տարկուի տապէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գոլով հոգևոր, որով այլ ինն գոյութիւն օտար՝ մուծանել, և կամ ամբոխումն ինչ այլայլական՝ յանարատ պատիւն միութեան երրորդութեանն, զայնպիսիսն՝ քարամբք պարսից՝ հաւատոյ բանից, իբր զժնդակ գեւս դիմամարտիս գազանականս՝ հերքեալ ի միջոյ՝ ի բաց հալածեմք։ Եդեալ ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին, փակեմք ընդ դէմ նոցին զվերնացն մուտ եկեղեցականս գաւթի։ Ասաի զնոր երրորդութեանն փառաւորելով ի նոյն տէրութեի միակցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն սրբութեանն, հանգուցեալ հարթութեամբ, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկինի և յերկրի, ի ժողովս անդրանկացն, և յազգս երկրաբնակաց բանականաց, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

8 Որդ՝ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց կերպաւորելոց յայսմ մատենի, ամենալուր ականջաց մեծիդ այ ընծայեցուցի։ սովիմբ սպառազինեալ, և ապա մտի ի հանդէսն։ Այլ ոչ եթէ կարօտեալ իմոյս ինչ ձայնի այսու մեծանալոյ, որ միանչեւ սակաւ

ծեալ էր քո զամ՝ նախ քան զլինելն երկնի, փա-
ռաբանչըքն անմահից՝ և երկրաստեղծս բանաւո-
ղօք, դու քեզէն ի քումդ լըսթիք փառաւորեալ
իսկ էիր, այլ զի զմերժեալս զիս յարգեսցես՝ ան-
ճառ քաղցրութիւն, ճաշակել զքեզ բանիս հաղորդ
դութիք։ Իսկ զինչ պարտ իցէ ըստ արքունական
հրամանիդ՝ կենաց կանոնիդ՝ ասել ադոնայի տէր,
և զհրամայեալ պատուիրդդ ոչ առնել. որ ինձէն իսկ
զիս զոսկեղէն տախտակս խօսուն՝ նոր իրեալ քումդ
պատգամի, զգրեալս մատամբդ ոյ՝ եղծի, որ և խոր-
տակէզն է իրաւացի. և ես տխրատեսակ մրով զերկ
րորդն նմանութիք առեալ հայթայթեմ։ Իսկ արդ՝
քանզի բաղմօք պաղատեցայ գրոհ տիօք խանդաղա-
տականօք, որ ոչ է գրեալ ի յայս կարդ ձայնի, լռե
բարեգութ, ըստ սմին բանի՝ այնմ ասի. Հղեցի՝ և
այս աղերս բարբառոյ հայցման աղօթից՝ յօդեալ
ընդ նոսին. Թերևս ի մաքրոց և ի կամարարից այս
նոր հայի՝ պանից բաղարջոց՝ իւղով զանգեղոց՝
ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ։

9 Իսկ դու բարերար և յաւժ մարդասէր, քեզ մի՝
ոյ միոյ. հզօր և ամենակալ. որ յաղթես գթու-
թիք խնամոց քաղցրութիք քո, ոչ հաստարակականաց
միայն մարդկութիւն՝ խնդ գոյակցաց, առ որս յա-
ւէտ է ամբոխութիք և բիւրամանեայ հակառակու-
թիւն, այլ և հրեշտակային անախտականութիք. նաև՝
և ևս քան զայս՝ արքանեղոցն անարատութիք, յորոց
մի էր և հեղեսա. որոյ ցոյցք խստութիքն՝ ի քորեք
լերինն նշանակեցաւ յերից օրինակս. ի շարժումն
մեծ, ի հողմն ուժգին, ի հուրն կիզանողական. իսկ

քոյդ հեղութի երկայնամտութե՛ ի հանդարտութի մեղմութե՛ օդոյն քաղցրութե՛ . քանզի կամաց ողբ մուրե՛ց՝ դու միայն ես , ըստ գրելոյն ։ Ա՛ւ վի թէ և հաճոյք գոյան մերասերքս՝ առաքինութի՛ն յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնային , սակայն երկրածինք են և նաքա , ընարեալք ի մարդկանէ ։ իսկ դու ոչ ունիս չարանալ՝ իսկութեամբ բարիդ ։ յամի օրինեալդ ։ ամենևին փրկութի՛դ ։ ամի՛ն հանդիստդ ։ համայնից անդորրութի՛դ ։ համօրէն ախտացելոց՝ դեղ առողջութե՛ . աղբիւր ջրոյ կենդանի՛ , ըստ երեմիայ ։ Ա՛րձ առիս և ողբամ ինձ ։ որ այնքան ծարաւես պատիս անկարօտդ ։ ի՛ մոմ փրկութե՛ , մինչ ղ զմարթենոյն երկնից անմահից օրինաբանողաց՝ բան իմն ընծայեցեր մարդկօրէն փրկական քահանայապէս և քաւչապետաբար՝ անեղծական յարակայութի՛ն՝ միանձնաւոր պաղատանս օրինեալդ քո գթութե՛ ի մերոց դիմաց կենցաղականաց՝ վա՛ խմ լքելոյս հաշտութե՛ մաղթել , ողբամ եղէմի ։ որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ելանելոյ մեծիդ յայտնութեան , առ հրեշտակականն թափուր տեղի ստորանկելոց , ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդութի՛ն՝ աւետարանեալ առաքաւ այսր օրինակական եղէմի ։

Ա՛րդարև լուա՛ր՝ բարեգութ . անսացեր թնդալոր . ունկնդրեցեր կեանք և յոյս . ի միտ աղեր երկնաւոր . յարդեցեր հրէշտ . նկատեցեր ծածկագէտ . տեսեր խընամակալ . կարեկցեցեր անպատում . խոնարհեցար՝ միշտ բարձրեալ . նուաստացար անհատոր . յայտնեցար անճառ . ամփոփեցար՝ անսահման . քա

քանակեցար անկենին • մածար ձմռագոյթ • մարդագոյար անմարմին • չոշափեցար անքանակ • կերպաւորեցար անորակ , լցեր իսկայ զաղջղոյացն բաղձանս : Այս իսկ եղեր թշնամացելոյս ինձ՝ ձայնիւ զնարթնոցն՝ բարի բարեխօս • միջնորդ կենդանի • պատսպարագ անմահ • ապաստ անվախճան • նուէր մաքրութե • ողջակէզ անճախ • բաժակ անապատ : Այդ ոդոր մածո , մարդասէր , օրհնեալ , միշտ կատարեսցես առ մեղուցելոյս զբարեբաստութի կամաց քոյ կենդանացատուց , դովեալ երկայնամիտ • և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս • ամէն :

Ա էրոպին յաւելուածք էրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ , առ նոյն աղերս ուղղանայ բանի : Ի խորոց սրտից խոստ՝ ընդ այ :

* Կան • Ա :

1 Ա՛ ւարդ՝ տէր զօրութեց , մեծութի ահեղ , անտարակոյս տեսաւորութի , կամք ամենընդարձակ , առաստութի անպակաս , ով ոք զօրեացէ ոտնել Հանդիսին պարերգութե՝ ի միոյ կաթուածոյ ցօղոյ քումդ բարութե , որ ցանկ դեդերիս պատրաստել պատճառս ինարիցդ՝ խոմ փրկուեան : Այս զոր մեծն է գրեցիդ՝ պատմել յապառնիան • քանզի ոչ անուանեցար հրեշտակասէր , և որ զպետութիւնս նոցունց հաստատեցեր , այլ և զերկինս զամբարջ նոցին՝ զնաստանց քոյ գործ , ոչ գրեցեր երբէք սիրել զնոսա • այլ առեր ի պատիւ մեծաց գովեստից առաջին դասեալ զմարդասիրութիւնն • Ա՛ որոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն

անձառ ՚ի խորհուրդս սոսկալիս • զերկնայինս լո-
սակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխա-
ւորս յատուկ մատակարարութեց • իսկ զստորնայինն
ծնունդս մահկանացուաց՝ տիրական և ՚ծառական պաշ
տելի անուամբդ պերճացուցեր ։ ՚Ընդեալ վերստին
ըստ սահմանն կշռուեր չափոյ , լայնեցեր քեզ կտակս
գրոց՝ ձառից անբաւից՝ զանապակ ծովմանն ծայ-
րագունին վերնում բարութեն ։ ՚Այս և ՚ի մարդա-
նալդ քո միդ յերութեն , ոմանց վե՛ր ինքեանց , և կի-
սոց վե՛ր այլոց՝ զեղեր առատութե՛ զտուրս կենաց •
արուեստս բազմօրինակս • պքանչելիս ՚ածադործս •
նշանս ՚ճշմարտատեսիլս ։ ՚Ոչ զի թէ անդամալուծին
պակասելոյն ՚ի հաւատոյն , հոգաբարձացն առաքալ-
կութեամբ զգոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար ,
և ՚որչափ զօրեացէ առաւել բան քո ամենակալ՝ առ
ախտալից մարմնոյս մեքրութե՛ աղաղակողիս հառաչ
մանն • քանզի արդարև մե՛ծ են չափք հրաշից՝ քան
զանմեքրեալս հոգի՝ ՚ոք հաստել , զլո՛ւացեալս պատ-
կեր՝ անտիրելի ազատ ներդործել • նա զի և երկ-
րորդս առաւելութե՛ յաւազանին շնորհ յաճախեալ՝
զփառան հայրենի բարձրացուցանէ •

2 ՚Դու ես տէր , որ սրբեաս զմեզ , ոչ ընտրեցելոյն
քոյ նախատապատուրեցեր մովսէսի • դու ես , որ
՚ի մեղս և յանօրէնութի՛ վերակացու եղեր տոհմին
յակոբայ , մինչ յեգիպտացւոցն երկրի՝ ընդ խա-
ւարն հեթանոսաց ընտանեննային ։ ՚Դու ես , որ օ-
րէնագէտ առնես զմեղաւորսն ՚ի ճանապարհի , ըստ
բանի երգողին դաւթայ • դու ես , որ փոխատրես
զբարեղէն սրտից կարծրութե՛ն՝ ՚ի լոյծ կակղութե՛

մարմնոյ գոյութիւնք բանի ընդունելուք ։ Ոչ ես , որ բաւես ընձեռել սիրտ այլ , և ձանձրոյ մի՛ երկըն չել ի քէն՝ զբովանդակ կենացն սահման ։ Դու ես , որ տաս զերկիւղ քո ի միտս խոստուք՝ առ քեզ ուշ ունել հաւատովք , ըստ մարգարէիցն ձայնի ։

3 ❡ Օրհնեալ քո շրթանցդ՝ զաշխարհասաւեղծ բե՜ բանոյդ՝ զայծեղէնն անձրևացդ զկեցուցանօղդ կաթուածս , մատո լսելեացս դրանց բացարան , որով զձին խորամանկուքի՝ բանասիրուքին թիւնիկ՝ բարձ՜ ցես և բժշկեսցես ։ Ոչ մենակալդ ձեռօք՝ զնուսնա՜ կանացս շարժողական գործ ի ըմբռնեալ՝ ազդեա զո՜ րովթի ձայնի ։ որ տաս բնաւից ընտրութի բանի , զի դաստիարակեալ զպատուշաճականն՝ մի՛ յանդգնա՜ բար խօսեալով իբր զնախնին՝ լքեսցէ ի յուսոյդ , և անբանութե մատնեցեալ վանեալ յորսոցէն ։ Ոչ ա՜ ւորեա վերստին զնաւարեցեալ Հոգւոյս աչս կեն՜ դանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ , զի մի՛ համարձա՜ կութեն շինչեալ լսպտեր՝ շնչմամբ վիշապին՝ ի ներ՜ քոյ գրոնանին առորածաձկեցայց ։ Ոչ արձ զանօրէ՜ նութիւնս իմ տէր , և ընկեաւ ի խորս ծովու ։ որ է փոքր առակ մեծութե քումդ անբաւութե , ըստ մարգարէին , զնմա ընկղմել չարութի ։ Ոչ անդնեա կործանեալս անձին՝ նշան վստահութե , զի մի՛ յա՜ սահատութեն կոթող կառուցեալ՝ զծաձկեցելոյն բողոքեսցէ ։ Ոչ տէր ողորմ և դթած , զբժշկարանիդ կենաց վարդապետարան , զի զառ ի ներքսյան մըշա՜ կութեան կորուսչին սերմանց՝ մանկտաւրս կամացդ՝ հատ առ արմատ խուզեալ չնձեսցես ։ Ոչ եմ եդեալ հետևել առ քեզ բոլորիցդ ած , պետրոսեան օրի՜

նակութիւն, ՚ի կենցաղիս ծուլու մեղանացս ալեաց՝ ընկղմուցոյ, մատո՛ ժամանեա՛ զաջդ կեցուցիչ յօդ՝ նակառնուի՛ ինձ սատանեցելոյս։ Ո՛նդ քանանուհւոյն ձայնի՛ ՚ի խորոց սրտիս պաղատիմ, սովեցելոյս՝ առ պաղհատապաս կաղկանձողական ամենաթշուառ վտան դաւորիս, ապրուստ կերակրոյ փշրանաց հացի՛ ՚ի բազմազեղդ քո սեղանոյ մանաւորեացես։ Ո՛չ ըմպիր փրկութի՛ նիւթոյ խորանիս՝ որդւոյս դառնութե՛, որ եկիր խնդրել և կեցուցանել զիս զկորուսեալս։ Ո՛ի քո՛ է մեծութիւն, յաղթութի՛ և զօրութի՛. և դու ես քաւութի՛ և բժշկութի՛, նորոգութի՛ և երանութի՛. և քեզ վայելէ փառք և երկրպագուի՛ յաւիտեանս, ամէն։

Ո՛չ էրսիին յաւելուած էրկին հեծութի՛ նորին հանդէպ, առ նոյն աղէրս նաշխանաց բանի՛։ ՚Ի խորոց սրտից՝ ընդ ա՛։

* Լան. Ո՛։

1 Ա՛ւ քանզի անթիւ՛ են յաշխարհեցեալ, և գե՛ րազանցութի՛ միշտ առաւելեալ, փրկանաւորդ արգասիք ընորհաց՝ առ պարտուցս իմոց առաւելութիւն, չարչարանացդ Հանդէս և յանձնառուի՛. Ո՛ափդ ամփոփիչ՝ ամենից Հոգւոց դողից արարիչ՝ ՚ի գործարանի մահուն՝ նշանի խաչին Հեղուսեր, զի զձեռնարկութի՛ իմ ընդդիմամե՛ կամաց քոց՝ լքցես։ Ո՛ ընթացողականդ լծակցութի՛՝ երկոցունց ոտիդ կեցուցանողաց՝ յանարգելութի՛ս պատճառ՝ ՚ի պատժարանի փայտին մածուցեր, զի

զնախաչեալս վկայարարուքիւն Թշնամասցելոյս՝ գրա-
սականեսցես գնաճաբար ։

2 Ա՛Է գօսանալ ձեռաց կռփողացն հրամայեցեր՝ օրհ
նեալ դադաթանդ , որ զքեզնոյն տունկ՝ առ-
ժամայն չորացուցեր , զի և զառխս ներելոյդ օրի-
նակ՝ կանխաս աւետարանեսցես ։ Ա՛Է գանողացն ա-
պիրատուքիւն զնաստուածանելդ ՝ա՛ծ՝ սպառնացար , որ
զարուսեակին մթացուցեր , զի մահացելոյս անձինն՝
բարուքիւն՝ հանգստեամբ հանդերձ գործեսցես ։
Ա՛Է զմայհոյչացն ինարատոր չարաբանուքիւն կապաե-
ցեր , որ զլուանին պատիկ՝ երանգաս արեան գու-
նեցեր , զի զանհամարձակ լեզուս՝ ի գովեստ քեզ
զօրացուսցես ։ Ա՛Է նախատողացն մոլեգնուքիւն սաս-
տեցեր , որ զտարերս սատանեցեր , զի զքշնամասցելս
գլուխ՝ գթուքիւդ օծմամբ խաղեսցես ։ Ա՛Է ի մոլը-
բեցուցիչն կարդալ զքեզ ՝ա՛ծասպանիչն՝ զոդուած
ծնօտիցն բաժանեցեր՝ քակտեալ ի միմեանց , որ ըզ
կարծրուքիւն վիմացն հերձեր , զի զանունակս բա-
րեաց հոգիս՝ ի բերմանէ ընդունայնուքիւ՝ ողոր-
մուքիւնդ հանդարտեցուսցես ։ Ա՛Է զպահապանացն
սուբ՝ ընդերաց իւրեանց մատուցեր , որ զորովին
օձին սահեցման հոլոյ մատնեցեր , զի զտառապեալս
մարմնոյ ոսկերս՝ իբր ի գանձարանի պահեալ , կե-
նաց յարուքեան արժանացուսցես ։ Ա՛Է ի կնքելն
գշիրմին փականս՝ կենդանակիր քո գերեզմանին՝
անդրէն յորսայնելս զնոսին՝ յանդունդս երկրի սու-
զեցեր , զի ի տապանակի անձինն՝ զնշխար լուսոյդ
հանդուսցես ։ Ա՛Է ի համբաւելն զքեզ կորուսեալ ,
և իբր զերկրաւոր մարմին գողացեալ , համայնաջինջ

և ամենասպառ՝ զսերմն ծննդոցն կրճատեցեր , վի
զիս զանարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց՝
անկորուստ և անվնասելի՝ ընդ փրկեցելոցն հաղոր
դեսցես : Ո՛Է յայծաթոյն կրկնակապէն կաշառա
ցդութիւն , որ ՚ի գանձարանէ հօր քո՛ նո՛իրաց՝
քեզ գրաւ մատնութե՛ և անարգութե՛ մատնաւո
րեցին՝ զուրացողացն մելեդնելոց , ըստ հին հարու՛ած
ծոց հանուցն մովաբու , ՚ի յայնման քարւի յերզնա
կեցեր , զի զնս վերիպեալս ՚ի հաստատութեանց՝ և
ընդ իշխանութե՛ մնդու վաճառեալս՝ արեամբ քո
փրկեալ՝ ՚ի հաստատութե՛ վիճակ կառուսցես : Ո՛րդ
նեալ կրկին , օրհնեալ վերստին , յայտի միշտ օրհնա
բանեալ՝ յաւիտեան յաւիտենից . ամէն :

Ո՛ երթեալ յաւելուած կրկին հեծութե՛՝ նորին հոլովէ , առ նոյն
աղերս ուղղեանց բանէ : ՚Ի խորոց սրտէ խոս՝ ընդ ես :

* Լան . Լ՚Լ՚ .

ՈՒրդ՝ այդ գուսարական վերադասեցեալ բա
րեշնորհութեան քոյդ պարգեւաց առ իմն
երախտիս , ո՛վ ամենագութ բարերար գո
վեալ և ամենազօր , թէ և առակաւք շարադրեցան
աստանօր եղեալ , այլ արքայազունք են , և իշխանա
կանք ինքնակալութե՛ց . որդիք զօրութե՛ց , ծնունդք
վեհից . մեծափառք , լուսանորոգք , և հրաշապատիւք :
Ո՛աղթողական վերամբարձութե՛ դրօշիւք հուչա
կեալք , ըստ գլխոյ գլխոյ պատկապաճոյճ դեղազար
դելոյ , բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութե՛ս
օրհնաբանողաց , համբոյրս հեզս՝ երջանիկս և խա

զաղաւիանս՝ ՅԾ-սյին Տարազատու-ԹԵՑ՝ սյնոցիկ նա-
Տանգայ , զորոց մարգարէն մաղԹեայ ասելով , զար-
Թո՛ւ սէր զզօրու-Թիս քո , և Եկ կեցու-ցանել զմեզ .
ոչ յոյժ զօրեն Տալածել զմեզս , և զանյա-տու-ԹԵն
կարկուա՝ Տալով և փախու-ցանել , քան Թէ նախա-
մարտիկն զինո՛ւորու-Թի երկնային պարուն՝ զՔրիս-
բաւարն խաւարասէր սկզբնաներՏակ՝ բարւոյն ՅայՏ-
Տանգի և զբնաւն այսքանեայս ձրիգ՝ որ ՚ի բարձ-
րելոյն ինձ անձրևեցաւ , տկարիս՝ Թշնամւոյս՝ և ա-
պահատուոր Յառաջիս , անձառ է ասել . իսկ եԹէ
Տամարձակեցայ ոք՝ զօրել խօսել , զսակաւս ՚ի բազ
մացն՝ քան Թէ զիակու-ԹիւՆ Տամանգամայնիկն . առ
այսօրիկ՝ զառաջինն նիւԹն յիշելով յորմէ Տաստե-
ցաւն , իբր զակար ոք նկուն՝ ՚ի զօրու-ԹենէՆ մեծէ
Տեղբեալ պարտեսցի .

21. ՅԼ ԹԷպէտ և այսպէս գրեցի , և դարձեալ ըզ-
նայն վկայեմ առ ԹԵրի խակու-ԹիւՆ Տոգւոյս՝ և
կատարելու-ԹԵ Տաստողիդ , և առ բարիսն իմ չար-
ժանու-ԹԵ , սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազ
մաղեղուՆ գովեալ արարչու-ԹԵդ զօրեղու-ԹԵ՝ վա-
ՆեալՀ են կարծրու-ԹԵք արտաքերու-ԹԵ սրտի բանի
սարկումն . որ քարին առակաւ՝ յուսահատն վՀատու-
ԹԵ , սպառմամբ խոպանացման աղբերացս երկուց ,
որ ՚ի զպայտանս եդեմայ բղխել պատրաստեաց տըն-
կօղն , զի ոռոգեալ Ծաղկեսցի նոքաւ՝ որ ՚ի չիս բա-
րեգործու-ԹԵ կենաստուՆկն դրախտ , ահա մի՛ ցա-
մքու-ԹԵ արտասո՛ւաց՝ աղաՆդահնար պատրանօք՝
չարաչար խորամանկեսցէ վերստին Տանել ՚ի փախիս-
ԹԵ նախնեաՀ վիճակին . Իսկ յորժամ կացցէ ՅԾ՝

համբարձեալ հրաշիւք արուեստից՝ ի մէջ աստուածածոց հաշտարանացն խաղաղութեամբ, բարձեալ ընդ ինքեան զընտրեալն կտակ, առ որ ամ վնասակարութիւք խարդախութեց՝ և կարճմտութիւք սրանեղութեց, իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութեան բաղևսեցեալ ցնդին՝ ըզոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ, և կամ հողոյ՝ խորտակմամբ փշրեալ։

3 Ա՛րդ՝ էև իմ կշտամբանքս՝ ըստ ձայնին յոբայ՝ ի մարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին հրամանիդ՝ մտեալ ընդ խղճիս տադնապ երկիւղիս, սոսկմամբ տատանեալ յամ կարծեաց, ապաւինիմ և արդ՝ անձամբ բեկելով ի յոյդ հաստատուն կենդանի անեղծ. զի ողորմութիւն նայեցեալ ի յիս՝ իբր ի պարտաւոր կորստեան պատժոց, առաջի բարերարութեն երկնայնոյդ յանդիման եղեալ՝ ապաձեռն անթոշակութիւն, զբոյդ երախտիս անպատում փառաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ. որ ոչ մոռացմամբ զբաղեալ նիրհես, և ոչ թարթափմամբ աչաց ընդ միջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտես։

Ա՛երայ՛ յինէն աղաչեմ զքեզ, խաչիւդ լուսոյ՝ զգ խեղդ վտանգիս. հոգարկութիւք տրտմեդ՝ զտապակսել տխրութիւս. փշանիւթ պատկան՝ զբոլ բոլ մեղացս. զարկոճածով դանին՝ զհարուճած մահս. ապտակին յիշմամբ՝ զկարիս ամօթոյս. թշնամանօք թքոյն՝ զանգոնել գարշութիւնս. լեզույն ճաշակմամբ՝ զոդւոյս դառնութիւն։ Ո՛չ՛ քո են այս ամ բարութիւ անբովանդակելիք՝ այլ միոյ միածնին որդի. առ որով զբարութիւս իմ յիշատակել՝ զամենօրհնել անուն քո կարդամ բարձր աղաղակաւ՝

խնամալուացս պատասանեզք ։ Տե՛ս ՚ի խոստովանութիւն
զղջման պարտուիմ ամաչելոյս , և տո՛ւր ողորմու-
թիւն որդւոյս սատակման մահուն անմահի ։ զի ՚ի
բազմութիւն խնդոյս մեղաց՝ վերստին կրկնակալ նովին
աչեցմամբ առաւելութիւն՝ քո ողորմութիւդ աւետա-
րանեացդ , հռչակեալ ինչմամբ տհաւորութիւն յերկինի
և յերկրի ։ Այս քեզ ընդ Հօր հոգւովդ սրբով
փառք՝ յաւիտեանս ։ ամէն ։

Ա Երթոյն յաւելուած իրիկն հեծութիւն՝ նորին հանգոյ , առ նոյն
աղերս հաշխանայ բանի ։ ՚ի խորոց սրտից ընդ այլ ։

* Ման ։ Ա ։

1 Բայց արդ՝ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուա-
ծի՛ որ ՚ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ ըզ
մեղանացն զնաւարարային ծնունդս գնա-
ւորացն՝ օրինացն՝ մարմնականացն անդամոց՝ գրեցի ,
յորոց տիրեցոյ ժառանգս մնհու , նոյնպէս և յայժմ
սահմանս ընտրութիւն բանի՛ զլուսաժնեալսցն զպա-
տարան օրինս հոգւոյն կենաց՝ որ ՚ի սէր յի՛ յիշա-
տակեցից նո՛ւազս յոգունց , իբր յանբաւ բազմութեց
ծովու՝ կաթիլ մի առեալ ։

2 Կանգի են արդարև կայսերականք ոմանք ՚ի բարձ
րութիւն գահի բազմեալք , թօշակաւն շնորհաց
լցեալք և հարստացեալք ։ Ոմագաւորն՝ և սիրե-
ցեալք իւր ։ արքայն՝ և պատուաւորք իւր ։ պահակեցն՝
և իշխանականք իւր ։ բարեհռչակեալն՝ և հնչմունք
իւր ։ յաղթողականն՝ և փոքք իւր ։ զօրաւորն՝ և մար-
սիկք իւր ։ գովեցեալն՝ և փառք իւր ։ փեսայն՝ և

պարտաւորք իւր • դշխոյն՝ և օրիորդք իւր • փեսա-
ւէրն՝ և հանդերձանք իւր • ազատութիւն՝ և շնորհք
իւր • այցելութիւնն՝ և ձեռն իւր • խոստումն՝ և
քաւութիւն իւր • պահպանութիւն՝ և աջ իւր • պար-
գեւն՝ և զարդ իւր • նշանն կենաց՝ և ամրութիւն իւր •
կնիքն՝ և նկարագիր իւր • ամպն՝ և հովանի իւր •
արուեստն՝ և հրաշք իւր • հոգին՝ և անեղծութիւն
իւր • բանն՝ և կատարած իւր • ուխտադրութիւն՝ և
լուծն իւր • զօրութիւն՝ և հրամանք իւր • լուսա-
բանն՝ և աքանչելիք իւր • մանանայն՝ և անապակա-
նութիւն իւր • վէմն կենդանի՝ և վտակ իւր • սիւնն
հրոյ՝ և ճառագայթ իւր • որոտումն՝ և ազդմունք
իւր • լոյսն վերին՝ և փրկութիւն իւր • ծառն օրհնու-
թեանց՝ և պտուղք իւր • բարութիւնն՝ և բարութիք իւր :
Եւ զի մի՛ զբնաւն ասելով յամենայնին վրիպիցուցց , իբր յարեգակնէ այլայլեալ աչաց տկարութիւն , ի շատն ասել լռեցից՝ և ի սակաւն ժամանեցից , բա-
նականացեալ ամենապիկար կարիւ :

3 Այլ աւա՛ղ յաւէտ աստանօր՝ թշուառացեալս եղկելի անձինս . քանզի կարդ բանիս բերել ինձ խառնել ընդ ձայն աւետեացս՝ բոլոր գոչիս . վա՛յ զի ընդ այսոսիկ առ ընթեր սորին գոյ , արդարութիւն՝ և կշիռքն . վճիռն՝ և հատուցմունքն . քննութիւն՝ և լոյսն . յանդիմանութիւն՝ և զամբարքն . մերկութիւն՝ և պատկառանքն . յայտնութիւն՝ և ամօթն . ամբիծն՝ և վաստակքն . թիւրեալն՝ և պատիժքն .

4 Արձել վերստին աշխար՝ կրկին եղկելագոյս . քանզի գոյ հատանէ առ հասակ հատակիս՝ անչարին բար-
կութիք , մանգաղն՝ առ հունձան . դատաւորն՝ առ

տեառնն . Հզօրն՝ առ բեմն . սպառնացեալն՝ առ կո՛
րուստն . բազուկն՝ առ դատաստանն . գաւազան իսկ
բառուն՝ առ Տարուճածն . սպառազինութիւնն՝ առ նա՛
խանձն . Տովիւն՝ առ ընտրութիւն : Ո՛րանզի բանն՝
զոր խօսեցար ընդ իս , նա դատի զդատապարտեալս
՚ի վերջնումն աւուր Տատուցմանն : Ո՛յլ կանխեա՛
բմբռեցուածդ , նախընծայ քաղցրութիւն՝ առ նուա՛ղ
հեծութիւնն վարանական երկիւղիս . և զօրութի
ընձեռեա՛ ձեռամբդ օրհնութիւն՝ ՚ի յետին տագնա՛
պիս՝ առաջինդ քո օգնութիւն մխիթարել բժշկել ,
քաւել և կենսագործել : Ա՛ս քեզ փառք յաւի՛տ յա՛
ւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Ո՛ էրօսին յաւելուած չէին հեծութիւն՝ նորին հոգւոյ , առ
նոյն ազէրս հազկանաց բանէ : Ո՛ խորոյ սրտէ խօսի՝ ընդ Տ՚ :

* Ո՛ան . Ա՛ա .

1 Ա՛ս քանզի զկերպարանն առաջին լքի՝ ՚ի
վնասակարին թեւադրութենէ՝ խնամս ծու՛
լութիւն կորուսեալ իսպառ , ցուցից արդ
այժմուս զինոյն յիս տեսակ . ողբամբլի հեծութեամբ
թախծեալ ՚ի հոգւի , անաչառ խոյսուռականաբար հրա՛
պարակաւ՝ ՚ի յեկեղեցիս բազմութիւն ազգաց՝ վերա՛
պատմեցից բարձր ձայնիւ՝ բարբառով մեծաւ ա՛
ղաղակելով :

2 Ա՛ատեանս շնչական՝ բարդեալ ՚ի յինքեան ներ՛
քոյ և արտաքոյ ողջս՝ և վայս՝ և ձայնս , ըստ
տումարի տեսլեանն եղեկիէլի . քաղաքս անպատ՛
ո՛ւար և անմխիթարձան . յարիս ունայն՝ ՚ի դռնափակաց
ամ՛

ամրութեանց • աղբ տեսակաւ , այլ ոչ համեղութիւն • զոր աղտաղտին՝ անախորժելի ծարաւեաց արբ֊ման • գետինն՝ անօգուտ հերկագործութիւն • սահ֊մանս լքեալ՝ հեղեղավայրս կենիւնոյ • խոպանացեալ և տատասկաբեր անդաստանս • ահաւասիկ երկիրս անձնատուր , որ բանասարկուին պատրանաց մշակեցոյց • եւ զընծիւղ փայտս պտղակրոցս • հատանելի ծառս ունայնաբոյս • կրկնամեայ՝ խօսուն տունկս անոյս • ամենաշէն հրաւարանս անբոյս : Ա.ՐԴ՝ վերստին առ սոյն բերելով զայս նմանութիւն աւաղականաց , բազ մաք կրկնեցից • որ ամենայն դաւն պատուհաս՝ պա֊հեալ կայ հիքոյս • կրճումն առատանց , և անկէտ լո֊ւմն աչաց եղկելոյս • հայրական ցաստումն անպտու֊ժելի՝ դառնութիւն որդւոյս • ապականութիւնն աննո֊րոգելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս : Բ.որ կշտամբութիւն դատողիս չարեաց՝ ախտացել հոգւոյս • տարտամ տագ֊նապի տարակուսանաց՝ ելից գերելոյս • զոր երկնային զօրքըն մատուցանեն՝ թշնամասցելոյս • ի խլծունս որոմանցըն վկայելով՝ վտանկեցելոյս • ի ձայն ահար֊կու՝ զանգիշխութիւնն ազդել լքելոյս •

3 Ա.Նա արդարև երգս կատակերգութեան ջնա֊րահար պոռնկի • յածեալ և կոծեալ քաջ նըն֊չեցուցեալ , ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս , ըստ առակաւոր բանին եսայեայ՝ որ ի պատգամին տիւ֊րոսի • Օ ի թէ նա զդիպուածն փոքր անցից ա֊պառնեացն՝ ի մեծոյ իմն տպաւորեալ , բողոքեր դի֊մակս դիմակս՝ կերպիւ կերպիւ աւաղականաց , ըստ կոծողացն կաքաւելոյ , իսկ առ իս ոչ ձայնս և ոչ ի֊նչս ձայնս մղձեցից վկատեցուցիչս • որ դալստեան

ՀՈՆ ապաեալ առանց վրխպանաց, մնացի անպատրաստ
և անհանդերձելի։ Ընդ՝ եթէ ղազատաստանացն ա-
հաւորութէ կրկնեցեալ, բազմացուցից ինձ աշխատ.
ապա եթէ զնորձն խակութէ ցուցից, յաճախէ ինձ
երկիւղ. իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ դրեցից,
առաւելուն ինձ հատուցմունք, զի կանխաւ նկա-
տեալ զայնս՝ և ոչ անսպասն ապաշաւեցի։ Ո՜վ
խնայեա յիս՝ դլխաճ, մնրդասէր, հնչղոր, բարե-
րար, ամենապարգեւ քո թագաւոր, օրհնեալ յա-
ւիտեանս. ամէն։

Ո՞վ երանի չաւելուածք կրկին հեծութէ՝ նորին հոգւէ, առ նոյն
աղբիւր ծոգընանալ բանի։ Ո՛ խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՛յ։

* Կանոն. Խ.

1 Ա՜մենակալ ածք բարերար ստեղծիչ բոլորից՝
լուր հառաչանաց ձայնից վտանկի, և
յերկիւղէ տագնապի ապաստանիցն կար-
ծեաց՝ փրկեա կարօղ զօրութէ զերծեալ ի պար-
տեաց. քանզի բազմիան են յանմի առ ամ հնարս զօ-
րանալ անբաւ մեծութեամբ և խմաստութէ ան-
սահմանելոյս։

2 Այս քանզի ուշիմ մնայա՝ տեսեալ ի հեռուստ
վհանդերձելոյն հանդէս աշխարհակալ նկա-
տեմ ինձէն առաւնօր կանխաւ զսիւն լուսոյ՝ աբգին
յուսոյ, զօրն խաւարի՝ պատժապարիս պատուհաս
սի. ուստի ոչ զօրէ ոք յերկոյս՝ առ պատսպարան փա-
խըստեան։ Ոչ անդունդք խորոց. ոչ վիհք վհից.
ոչ բարձրութիք լերանց. ոչ անձաւք քարանց. ոչ

կարծրութիւք արձանաց • ոչ ծերպք ծակաց • ոչ փսե-
պարք փոսից • ոչ սոյք հեղեղաց • ոչ բաւիղք խոր-
շից • ոչ շաւմարանք յարկաց • ոչ ծածկութիւք սե-
նեկաց • ոչ եմակք հովտաց • ոչ ծործորք դժուարաց •
ոչ վերադրութիւնք բլրոց • ոչ արձակմունք շնչոց •
ոչ անբաւութիւք ծովուց • ոչ սահանք յորձանաց •
ոչ հեռաւորութիւք եկեղեաց • ոչ ողջմունք ձայնից •
ոչ հեղեղք արտասուաց • ոչ տատանմունք մատանց •
ոչ հաբարձմունք ձեռաց • ոչ պաղատանք շրթանց •
3 Ա. յոցիկ սաստկութեանց մատանց անճողոպրե-
լեաց՝ դու ես՝ տէր քո՛, հնարք և դադարք դի-
րութիւն և անդորրութիւն փրկութե ամենամեղս հոդ-
ւոյ • արդ՝ Հայեա՛ ի յանդերձ վտանգիցս շրջադրու-
թիւն՝ միմյնդ քաղցր առ ամենեսեան • Լսեա՛ սու-
սերաւք յաղթական կենագէն խաչիդ՝ զցանցս վար-
միս, որ յամ կայից պաշարեն ի մահ զդերիս • և հան
ի յանդորր՝ զոտս սասանեալ թիւր ընթացողիս •
Լուծեա՛ զհրատապ ջերմնական տոչորումն՝ մղձկեալ
արտիս • մերժեա՛ զդիւայնն չարաճճարութիւն շշուկ
քո պարտաւորիս • հալածեա՛ զյուսահատ անձկութե
հոգւոյս մխութի՝ չարի կենակիցս • ցրուեա՛ զծխա-
մած թանձրութիւն՝ բռնութե մեղացս երևոյթ՝
մռեղոյս ի յիս • կորո՛ զզազիր թիատիպ կրեցս՝ ապա-
կանութեանս կարիս • Որոգեա՛ զպատկեր լուսոյ՝
պաշտեցեալ փառաց մեծութե անուն՝ Տէրդ՝ յո-
գիս • զբոյսն զընորհիդ փայլումն՝ ի գէղ դիմացս •
և ի կերպարան տեսութե մատուցս հոգեղինիս, յար-
մար յերիւրմամբ կոյս յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերդ
նկատումն՝ նշուլաղարդ մոքրութե զտեալ զմեայլս

մեղաւորիս , ամէնայնին կենդանի անեղծ երկնաւոր լուսով քո ճանկեալ յօրինակս երիս : Ո՛վ դու միայն ես օրհնեալ ընդ հօր՝ ի դովեստ հոգւոյդ սրբոյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Ա Էրսին յաւելուած էջին հինգերորդ՝ նորին հայոցի , առ նոսին աղէրս խալիանոյ բանի : Ի խորոյ սրտիյ խօսի՝ ընդ այ :

* Ղեան . խԱ :

1 Ա Ղդի այ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի , հօրդ ահաւորի անքննելի ծնունդ . որ ակա՜ նանոյ առ ի քէն և ոչ ինչ : Ար ի ծագել անստուեր նշուլից՝ ողորմութեդ քոյ փառաց , հալին մեղք . հալածին դեւք . ընկճին յանցանք . խզին կա՜ պանք . խորտակին շղթայք . կենդանանծնին մահա՜ ցեալք . բժշկին հարուածք . ոչնանան վէրք . բառնին ապականութիւնք . տեղի տան թախտութիւնք . նահանջին հեծութիւնք . փախուստ խաւարն . մեկնի մէգն . մերժի մառախուղն . փարատի մռայլն . սպառի աղջամուղջն . վերանայ մռնչն . դնայ դիշերն . տարագրի տագ՜ նապն . չքանան չարիքն . հալածին յուսահատութիւնքն . և թէ ուրեք ձեռն քո ամենակար , քաւիչդ ամի :

2 Ար ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս , այլ կեցուցանել , թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ բազում ողորմութիւդ . ղի դու միայն ես յերկինի անճառ , և յերկրի անշնին . ի տարր գոյի , և յերջս ծագայ աշխարհի . սկիզբն ամի , և յայտ . ամենայն լրմամբ օրհնել ի բարձունս . և քեզ ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս . ամէն :

Ա էրոպին յաւէլուած լրիւն հեծանքէ՝ նորին հոգոյ, առ նոյն աղէտս ծաղկանաց բանէ։ Ի խորոց սրտից խօսի՝ ըստ այ։

* Ման. Խդ.

1 ՏԷՐ աճ դիմումք փրկութեանդ եւ ողորմութեանդ, քաւութեանդ եւ նորոգութեանդ, բժշկութեանդ եւ առողջութեանդ, լուսաւորութեանդ եւ կենդանութեան, յարութեանդ եւ անմահութեանդ, յիշեա զիս յորժամ գայցես արքայութեամբ քո՝ սահատոր հզօր բարերար՝ եւ ամենասքանչելագործ կենդանւոյ գովեալ ամենակատար, մերձ ի հեծութիւն հանգոյն եղեալ։ Ընդ խաչեցելոյն ընդ քեզ՝ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ վանն քոյ՝ եւ ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ՝ եւ ոչ բեւեռեալ, ոչ վիրաւորեալ յանուն մեծիդ՝ եւ ոչ անարգեալ, ոչ լսկեալ՝ եւ ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ՝ եւ ոչ մնայեալ, եւ արքայութեանն արդարոյ մասին անձկալեաց լուսոյ՝ արժանի ցուցեալ, իրաւամբք ուխտի երդմնականաւ ամենիւն ազգեալ զանփոխոյթ բարեացն առնելոյն, փառաւորեցեր առ յոյս փըրկութեանդ խոպառ լքելոյս։

2 ( )ՐՆեալ՝ օրհնեալ, եւ դարձեալ օրհնեալ, եւ զիս ընկալեալ նովին հաւատովք, կանգնեա՛ ի կոր ծանմանէդ բարերար. բժշկեա՛ ի հիւանդութենէս ախտից՝ ողորմած. յերկերաց մնհուս դարձո զիս ի կեանս՝ կենդանութեան. քո եմ եւ ես, կեցո՛ ընդ նմին՝ ապաքինութիւն՝ անձամբ մեռելոյս՝ կենդանական շունչ ընծայեցո՛ յարութեանդ կեանք անմահութեան. անպակաս բարութեանդ, անապական շնորհ, անփոփոխ ներողութեանդ. ա՛լ ամենազօր, ձեռն ամենիշխանի, մնոցն ամե

ամենամերձ : Ամեն մէր՝ և փրկեցոյց . ակնար կեամ միայն դմա՝ և արդարացոյց . ասա բանիւ՝ և վաղվաղակի անարատ գոյացոյց . մուտսդ զքիս ջան բեացն՝ և անդստին համարձակեցոյց . առատաձեռ նեա՝ և արդէն ի քեզ խակ պատուաստեցոյց . փա ռաւորեալդ յաւժ յաւիտեանս . ամէն :

Ա Էրսին յաւելուած իրին հետեւեալ՝ նորին հանդէպ , առ նոյն աղբս նաշխանաց բանի : Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ :

* Ղուկ . Ի՛ .

1 Բ Ժշկական կրթականութեամբ ամենափորձ հը նարաւորութեամբ՝ պատճառ կենդանի անախ տականաց , թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝ տէր յիս քս . ած ամենեցուն , խմանալեաց և տեսա կանաց . ահա դու ի յիս , ըստ մարդարէին՝ որ ընդ առելոյն նոր կցորդութեամբ , առ որ բարեզարդ դա շամբ այս բանիւ՝ ընդ քեզ միութեամբ , լուսաւորեցոյց կրկին ողջացեալ ընչով և մարմնով , ամին կարօղ և անվանելի :

2 Ա՛ր ոչ կարօտանայս սպեղանեաց , առ պատրաստու թիւն պատանաց՝ հոգեկան վիրաց . ոչ ժամա նակի . ոչ միջնորդի . ոչ աւուրց երկարաձգութեամբ . ոչ փոփոխս մատուցանելոյ . ոչ հատման . ոչ խար ման . ոչ սրագործութեամբ , ըստ երկրաւորս դեղատո ւթեամբ , առ որս միշտ ես վերիպուի և ամենասխալ տա րակուսուի : Ա՛յլ քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմ նոց , ամ ինչ լուսաւորեալ ես . ամ ինչ առաջի՛ ես . ամ ինչ դրեալ ես . ամ ինչ դիւրի՛ն ես . համայնն՝

ՀՆարաւոր է · իմանան՝ դլխաւորեալ է · խոստումն՝ լցեալ է · կամէին՝ կատարեալ է · քո կամէն՝ աւետարանն է · քո վճիռն՝ ազատութիւն է · քո մատեանն՝ ընծրհ է · Ոչ փակեալ ես ընդ օրինաց · ոչ պարսպեալ ես ընդ կանանաւք · ոչ արգելեալ ընդ նուաղութիւն · ոչ խոնարհեալ ընդ Հնազանդութեան · ոչ պատրեալ ընդ փոքրկութեամբ · ոչ չափեալ ես ընդ ամենեսեան · ոչ վերիպեալ ի բարկութենէ · ոչ պղտորեալ ինչ ի ցասմանէ · ոչ սխալեալ ի խստութենէ · ոչ ամբոխեալ ի խռովութենէ · ոչ դղրդեալ յանդիմանէ · ոչ փոփոխեալ յողորմութենէ · ոչ պակասեալ ի բարեգործութենէ · ոչ լքեալ յայցելութենէ · ոչ տկարացեալ ի փրկութենէն · Այլ ակիզբն՝ և լրումն ամի · և ի քէն է ամենայն · և քեզ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս · ամէն ։

Ա Էրեսին յաւէրժած լիլին հեծութեամբ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղբր նուիրեալ բանէ · ի խորոց սրտից ընդ ։

* Ման · Խ՝ ·

1 ԶՆ անասկման, ծնունդ ոյ հարատատ անթարգմանելի · արարիչ բնութեան երեւոյց, քո թագաւոր · լոյս ի խաւարի սրբոյ մտից մթագելոց · ընդ մեզ լսմամբ, և ընդ աւետչիդ խոհութեամբ · մեծայնովս զքոյինդ ծանուցանող հրաշագործս · Ոյր զօրինակ երկնաւոր անձաւ՝ որ աւետեացդ զքեզ ի վերուստ, ուր փառակիցդ ես արարչութեան, այնպէս հոգւացաւ փրկութեան խնդ տարագրեալ դերոյ, մինչև զքեզ խակ մանեաց մարդ

մարդկան։ Իսկ դու կարօղ գոլով ՚ի վեր քան զվիշտս՝ զնմաեստութիւնն աւարտեալ խորհուրդ, հաճեցար ընդ պարտեցելումն՝ զմահուն ձաշակել բաժակ՝ անթերի մարդկութիւն, և անպակաս ածուք։ Իսկ հոդիդ սբ կենդանարար՝ ոչ քոյ, և հօր քոյ իսկակից, և համապատիւ էութիւն ծնողիդ՝ և ծնեալ ցելոյդ։ Ի երրորդութիւն կատարեալ ՚ի դիմաց երից անորոշելի հատուածոց։ անհիզեն և անժամանակ։ բնաւին բարերար։ համայն կենդանարար։ բոլորից խաղաղարար։ ստեղծիչ գոյից, և յօրինիչ ամենից։ անքակուք՝ և միավ բնութ փառաւորեալ։

2 Իսկ եթէ հայրն գթած երկնաւոր հզօր՝ միւնչեւ թենէն՝ վա՛ մահապարտիս յանգանագ մատոյց ըզ միայնակ ծնունդդ յանքննին ծոցոյն՝ ոչ անխայեալ յորդիդ ՚ի համապատիւդ և ՚ի սիրելիդ, այլ կամաւնո՛իբեաց մահու՝ չարչարողացն զինու, ըստ մարգարէութեն զաքարիայ։ վա՛ զի զարթնուլ սրոյն ՚ի վա՛ հովանին, և հարկանիլ նոյն ինքն հօտապետին, և ցրուիլ ոչխարացն հօտին, ոչ օրինակին նուրբ նախադրին՝ և ուխտադրուժ խորանին՝ և նո՛իրուման արեան սպանդին՝ և առակ խորհրդոյ աբրահամեան պատարագին, զիրկութիւն թշո՛առացելոյս՝ ՚ի կամաց կեցուցչէդ յատաջագոյն նկարագրեր։ և արդ հիմ արտիս՝ ա՛նձն իմ կործանեալ, ոչ յածուստ հնարաւորութեց, այլ ՚ի քումդ ինքնագործ հակառիութեց։ կամ ընդէ՞ր զիս խաւրես՝ յատահատութիւն սատանայականաւ զիտս հարեալ։ յատա՛ յածէ, խոստովանի լեր նմա, և նա հոգոյ վասն քոյ, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսախրախոյան բանի։

3 Լսակ յեղանակ խնամարկելոյ Հաստողին՝ ի վեր է քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և երկրականաց. և եթէ բիւրս կրկնեացն, ոչ լինի չափեալ. քանզի անբովանդակելոյն և բարերարելն է անձառելի։ Ասաղ ումն օրհնեալ՝ զումն օրհնաբանեալ յերրորդական Համադասութենէն առաքեաց. իսկ նա ի հաճութենէն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ ի յերկուցն հաւանութենի՝ մեծաձայն բաղձանօք մաղթէ։ Լսակ համաբարոյ միակամութեանն ցուցակ՝ առ ի զնոյն բարի ներգործել, որպէս հոգին կենդանացոյն, և բանն բանականին, պայծառութեի փառացն, և կերպարան էութեն։ Ընդ կեանան փոյթ. առ ողորմութենին սիրտ. առ ձեռնկալութենին պատրաստ. առ փրկութենին կնիք. առ առաստութին յորդ. առ յաճախութենին զեղուն. առ անբաւութենին լի. առ աննուազութենին փարթամ. առ երկայնմտութենին ճոխ. առ անհատութենին բարեբերեալ. ի երրորդութենի կատարեալ՝ ի յանձանց երից. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Ի էրոսին յաւելուած էջին հետեւեալն՝ նորին հայոզէ, առ նոյն աղբր նաղբանաց բանէ։ Ի խորոց սրտից ըստ ։։։

* Լան. Խա. *

1 Ես սրդ՝ յոյս բարեաց տնկեալ ի սրտի՝ անձն իմ կործանեալ. և գօտեւաւն Հաւատոյ պնդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝ զերկնապզտոր խորհրդոցդ զցանկականիդ դործաբան, խոստովան լեր բարերարին այլ. Ո մտացդ՝ իբ-

3 Լսակ յեղանակ խնամարկելոյ Հաստողին՝ ի վեր է քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և երկրականաց. և եթէ բիւրս կրկնեացն, ոչ լինի չափեալ. քանզի անբովանդակելոյն և բարերարելն է անձառելի։ Ասաղ ումն օրհնեալ՝ զումն օրհնաբանեալ յերրորդական Համադասութենէն առաքեաց. իսկ նա ի հաճութենէն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ ի յերկուցն հաւանութենի՝ մեծաձայն բաղձանօք մաղթէ։ Լսակ համաբարոյ միակամութեանն ցուցակ՝ առ ի զնոյն բարի ներգործել, որպէս հոգին կենդանացոյն, և բանն բանականին, պայծառութեի փառացն, և կերպարան էութեն։ Ընդ կեանան փոյթ. առ ողորմութենին սիրտ. առ ձեռնկալութենին պատրաստ. առ փրկութենին կնիք. առ առաստութին յորդ. առ յաճախութենին զեղուն. առ անբաւութենին լի. առ աննուազութենին փարթամ. առ երկայնմտութենին ճոխ. առ անհատութենին բարեբերեալ. ի երրորդութենի կատարեալ՝ ի յանձանց երից. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Ի էրոսին յաւելուած էջին հետեւեալն՝ նորին հայոզէ, առ նոյն աղբր նաղբանաց բանէ։ Ի խորոց սրտից ըստ ։։։

* Լան. Խա. *

1 Ես սրդ՝ յոյս բարեաց տնկեալ ի սրտի՝ անձն իմ կործանեալ. և գօտեւաւն Հաւատոյ պնդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝ զերկնապզտոր խորհրդոցդ զցանկականիդ դործաբան, խոստովան լեր բարերարին այլ. Ո մտացդ՝ իբ-

իբրև զգործոց · զկորհրդոցդ՝ իբրև զլսութեանց · զանտեսին՝ իբրև զայտնեցելոց · զսրտիդ ծածկութեից՝ իբրև զբարբառումն ձայնից · զակնարկուչին՝ իբրև զարդիւնականաց մեղանաց · զաղեղ շրթանցդ՝ իբրև ի գլուխ եղելոց չարեաց · զոտիդ հեռոց՝ իբրև զպատուիրանաւն ոչ վազողաց · զձեռացդ ձգումն առ չաստումն՝ իբրև ի հեղումն արեան գործողի · զծիծաղելն բնաւին՝ իբրև զկամաւորական լքումն ընկերի · զերդմնակոնն , որ թէ ի հանդէպս՝ թէ ի տարադէպս՝ իբր զգործակցութիւն խաբողին : Ո՛մ բարեաւանութին՝ իբր զհին կործանիչ նախաստեղծին բարձրութիւն · զսրտին նեղութի՝ իբրև զթշրութիւն հաւատոց · զմեղկութին՝ իբրև զպարտուի զօրաւորին պնդութեան · զտրտունչն առ վտանգս կրեցն՝ իբր զսրբացութիւն ուխտին , որ առ ոչն · զպարսաւանութիւնն՝ իբր զթոյն խմն անգթութեն · զամբարշտաճճութին՝ իբր ոչնչութիւն առ վեհան գոռոզութիւն · զհպարտութին՝ իբր զկամաւոր հարազատ գտողին չարեաց : Ո՛ակամայիցն՝ ընդ կամաւորացն · զբռնացելոցն՝ ընդ հաւանականացն · զկամիցն՝ ընդ բնաւորականացն · զանօրէնութիւնն՝ ընդ ապաստաճածութեն · զխոքութիւնն՝ ընդ սաստիկագութիցն · զնոճաղութիւնն՝ ընդ յոլովիցն : Ո՛անձաւիցն խմոյ՝ իբր զճառելոցդ դիտողին · զանդրեցոյ վնասուցն՝ իբր զնկարելոյ տեսողին՝ ի յարձան մարդ նեասիս վիմի · զթեթևագունիցն առ խոխիր մտոյ՝ իբր զառաւար ծանրութի բեռանոց · զանդիր չափոյ ծածկելոցն՝ իբր զճշդով պահանջումն սատերն սակի ի բերանոյ կիսին կորնչի՝ չորեքգրամեան կշռութեն ·

զանդնդակունացն գործոյ՝ իբր ի յահանջս այ արագ
ժամանելոյ։ Օ այսոսիկ յաճախեա կուտեա լրկին
յանձնառութիւն, վերստին պատմեալ աստանօր մե
ծաւ հեծութիւն, ղէեոյն՝ իբրև զեղելոյ. ընծայեալ
այ զպարտութիւն վանեցեալ անձինդ, ղի ընկալցիս ի
փոխատուէն ընծորհք թողութիւն պարտուց մեղա
ւորին, զոր ոչն արդարացոյց, և հրաշափառութիւն հուչ
կեաց, ամենապատիկ ներբողիւ կրկնեալ զգովեստ
ղջմանն՝ քան զպարտատանս մեղացն։

2 Ա՛արդեա և դիզեա անձինդ մեղապարտի՝ բամ
բասանս յոքունս, զբոյսն խոհերս բազմանա
նեայս՝ անձն իմ կշտամբեալ յոքնութիւնդ բանիւ։
Օ՝ ջարութիւն, զանօրէնութիւն, զվրիպութիւն, զառ
ի մարտին հանդիսէ փախուստ. զպարտութիւնն,
զմոլեգնութիւն, զամբարշտութիւն, զապշութիւն, զլ
ութիւրութիւն, զբունն արթնական, զառ ի յրն թացան՝
զնիրհումն, զխորհուրդն օտարոտի, զբանիցն նան
րութիւ, զզազրութիւն հաճութիւ, զյամենալն ի նմին,
զփափագելն՝ այ առելեացն, զաներկիւղութիւն, զան
ամաստութիւն, զանհարթութիւն, զթերութիւն, զթիւրութիւն,
զլծութիւն, զճշդութիւն, զանկապ արձակումն։
Օ՝ ծիծաղականն, զվրնջականն, զկատակերգա
կանն, զգայթագղականն, զպատրոզականն, զան
դէպ քաջութիւնն, զանյարմար մարտն, զառանց
օրինի արիութիւն, զխեղդմունս հոգւոյն, զստատան
ղականն զերկչոտութիւ, զբազմատեղնեան ճիւղն
զրահեստականն, զանպատկառ փարաքսմնեան, զգբա
ռութիւնն, զգժդմնութիւնն, զանդամ ատելութիւնն,
զմարմանջմունն դիւրըմբռնողականս, զփոքունչն

զանկշռութիս , զնոստմանցն դժրողութիս , զուխ տիցն մոռացութիս , զնմանեացն այլակերպութիւն , զկեղծեացն քողարկութի , զփառամոլութեն մըռատութի , զօձնիցն յաւակնութի , զապիրատութիան , զինքնասիրութիան , զնախադասիցն տենչութի , զըհատուցանելն եղեռնականացն , զնոցինան՝ զանշահ աղճատանան , զվայրապար բերմունան , զընթացակցութիանան խորամանկութե բանասիրմին : Օ բանին սերմնակութութի , զվաճառումն կենացն՝ ընդ դնոց սատակմանն , զկորուստ աւանդիցն , զհայրենեացն ծախս , զնապարանն ձգողական՝ զհոկով լծոյ երնջոց անխղելի ըմբռնմամբ՝ զանօրէնութիս , զյարաթաթաս տղմաբնակութիս , զլքուածն լաւացն , զընթադրութիանա անկարծիցն , զկնի դարձին՝ առնոյն դարձ դաժանական : Օ նորոգ մտացն , զօտար խորհրդոցն , զանկայուն կամացն , զհաչման հագագին , զեռութիւն շնչոյն , զևան քան զահման կանոնացն դրութե՝ զիշխանականին զամենասփիւռ բայարձակութե . և զոր չէ ճառելի , և կամ դրելի , և կամ պատմելի , և կամ յերեսս դիմաց բերելի :

3 Ա՛ւ արդ՝ զինքդ բժշկեացիս՝ անձն իմ եղկելի , ի յայսքանեաց տիգաց խոցոտեալ , բարձեալ Քողեալ այր մի տարադիր անողջանալի , ըստ մարգարէին . քանզի մի ի վերադրելոցդ՝ բաւականանայս զօրէ սատակման , Թող թէ այսքան դասք սպանողաց՝ դըժնէից դահճաց՝ շուրջ պաշարողաց : Զանաւանդ զի ոչ այսու և եթ նմանագրութեամբ կշռի տարացոյց տարժանեցելոյս . այլ զոր օրինակ անթիւ բազմութե կայտառաց կարճաց խայթողականաց՝ ի տորին

մասունս ծայրից տանուցն զօրհասական թոյնս բերել-
լոց, և յաման մաշկեղէնն արկեալ ամիսոիկ զելից-
շաւիղ կապարանին շրջափակութիւնք, յուցանի ար-
ուսքուստ բարիւք, իսկ ի ներքուստ համբաւք չարի,
և պահեստ կորստեան, և կոյտ կսկծման, և գործ-
նեայք սատակման, և մշակք մահու։ Ա. ԸԴ՝ այսո-
քիկ են ամբարեալքն՝ զո անօրէնութիւնէ ապա-
թիշատաքիրան թոշակք՝ ունձն պարտական կրկին
սատակման. որ կամաւորաբար ընկալար ի քեզ, զոր
թշնամին սերմանեաց ի վերայ ցորենոյն՝ յագարակի
աշխարհիս. ոչ այր անմաքուր՝ ամբարիշտ և ծոյլ,
բնաւին առեցեալ, սիրօղ՝ մտացդ ախորժմամբ՝ ըզ
լցեալսն ամ անառակութիւնք. և զոր առաքեալ ցու-
ցանէ զքիւս բանիցն՝ սարսափելեացն կշտամբողաց,
աստուստ սկսեալ մինչև ի կատար կանոնի այնր պայ-
մանի, և որ հասեալ են ասէ, յոյ իրաւանցն վերայ.
եթէ որք զայսպիսիսն գործեն, և կամ կամակից են,
արժանի են մահու։ Ա. ԸԴ՝ ես քենէն զիս ինքն
պարտ վարկայ, կրկին հատուցման՝ կորստեան սա-
տակման՝ ի մահ դատապարտութեան. այլ անխոցեա
յիս ողորմութիւնք՝ բարեգութ, կենդանի, հզօր,
կամարար, կարօղ, հնարաւոր, օրհնեալ յաւի-
տեանս. ամէն։

* ԼԱՆ · ԽՕ ·

1 Ա ՐԴ՝ վրիպեալս ես յաչէս ամենատեսիւ, միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ՝ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ. արուեստ զերամանիս զազերս՝ վայրապատանս խոզից արօտակա նաց՝ գարշելիք մեզաց, նախատ վարձկանութեց։ Չոլիճս տաճոզական զՀօրանս ուլուցն անմպաբնակ կայ՝ ի վրանս Հովնտացն, ըստ երդմանն երդուց առ իս առակին. որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբեք դիտել, թէ չոլ, և չոլը պատկեր, և վնասը զգացայց։

2 Ահա ի յոտս տանուղականս կրծոյց երկուց՝ միա կցորդ խորհրդականաց, ըստ ձևոյ հրեշտակի կառուցաւ, իբր ի թուիչս թևոց կրկնաբարձ բազկաց վերատանուղաց՝ յաշխարհն հայրենական հայել, ոլ լիմար, զնաիրդ քեզնէն կորացաւ յերկիր, զաս տեաւցս միշտ հոգացեալ դիպուածս, ընդ ցիուս ազնատականս համարեցաւ։ Իբր զՀրադ բազմաբեռանեան՝ ի յաշտանակի մարմնիդ հատեցաւ գվնասդ բոլորութեն, զի և այսու ի յօրինակէն ընորհէ մի՛ օտարասցիս զձեռ տեսանել, և զմնացականացն իմաստասիրել։ Լանակատութենն յարդանօք՝ կրկին ձեռացաւ, զի զյաղթանակ բարեմասնութեան՝ որ առ քեզ երեն, անարգել լեզուով խօսեացիս։ Զհնդիւ հատանեօք՝ յարմարուտեան մատանդ շառաւեղք՝ զգործնականացն անօրինել զանառեսութ, իբր կցորդ համացեղութեն ամենաբաշխ աջոյն այ՝ ած կոչեցար։

Լուրէց Տարիւրոց՝ և տասանց վերջից յօդիւք շաղկա-
պեցար, յարեալ ՚ի քեզ ընդ նոսին ՚ի նոյն՝ և պատ-
շաճական մասունս չափոց ազդուլականաց՝ հինդ ըզ-
գայուքեց, զի մի՛ և երեւելիդ ներքնականութիւն
քումդ տեսութե՛ մնացդ դիտման անդատ եղիցի.
զի ոմանք ստուարք են՝ և զօրաւորք. և այլք փոքունք՝
են և պիտանիք. կէսք կարծրակերպք՝ և ազդուլունք.
են և դողրականք՝ և պատուականագոյնք. զարձեալ
կարևորք՝ և պատկառելիք. Եւսկ Թարգմանութիւք
սպին տեսութե՛ ՚ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի
անջնջականի՝ անձն իմ եղկելի, ոչ զի և տարր ժա-
մանակաց՝ և շարունակ հետևման աւուրցն առ պը-
սակ ամին, իբր կանոնաւ ի՛ւիք սահմանեալ մա-
սամբք՝ անսխալ և անայլայլելի պահեցեալ.

3 Զարձեալ այլ օրինակ հոգևորական, որ զերկրոյն
յօդուած շաղկապէ ՚ի մի առ երկեղեցի, զիս խոր-
հըրդածի. իբր զի առանց բնաւից զուգամասնու-
թեան՝ կապակցել լծով հաւանականաւ զլեզն ընդ
փորուն, միասեալ է հաստուածոյն անարատութի՛ն
յանուն քի՛ ժողովելոցն. ոչ ՚ի հատուա՛ծ և ՚ի նուա-
զե՛լ միոյ յանդամոցս անարգացս պատուասաեալոցս
՚ի մարմնի, կրճատեալ ինն է յօրինուա՛ծ կազմուքե՛
մարմնոյ քումդ սենեկի զգայականի, և շրջեալ է ըն-
տանութի պատկերին յանարդ փոխոխութի. Զի արդ
այսպիսեզք, և ևս բազմք անզուգական հրաշակեր-
տութք եղական պատկեր ՚ից՝ կշռատմբեալ խոպատ
ոչ իմ գերի, և թէպէտ յառաջին նմանուէն կողոպ
տեալ գտար պատուիրանին յանցաւորութք՝ ՚ի դրախ
տին կենաց, այլ աւազանին լուսաշարդ շնորհին

զՀոգւոյն փչումն առեալ, և նմանութիւ ես կերպա-
րանին. և արդ ընդէր կորուսեր զնաւան երկնա-
ւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվճակն երկրա-
ւոր՝ յատկին դարաստանի. ընդէր փակեցեր քեզէն
քեզ զերկին, և զվերելիցն դուռն աղեսեցեր. ընդէր
խառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան՝ զսխալ արատա-
ւոյդ տարժանութեան. ընդէր զլուացեալ զձորձ
վերարկուին՝ դարչելի դործովք զաղտացուցեր. Հիմ
զեդեալ Հանդերձին մեղայ պատմուճան՝ անառա-
կութեամբ վարուք քեզ արկեր. ընդէր զտանողացդ ո-
տից սրբութիւն՝ ճանապարհաւն ժանդից աղտեղեր.
ընդէր կրկնեցեր իրաւադատին՝ զնախատանացութիւն
հին պատուհասանին։ Ընդէր մերժեցար ի պաղոյն
ընորհաց, իբր զադամ ի ծառոյն կենաց. ընդէր
նենգեցեր քեզէն զո կամաւ՝ զանաւուրեր յուսոյն
յարակայութեամբ. ընդէր պատկառանաց անհամարձա-
կեցիր՝ քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ընդէր զինեցար
ընդդէմ զո ներհակ, ոլ ընդունարան խելագարու-
թեան. ընդէր որսացար ի ծուղակ մահու՝ թողեալ
զարահետեան վստահութեան. ընդէր կարթիւ պատ-
րանաց ածար՝ Հաղորդ մարմնոյ կենդանաւորին։
Այլ վերստին յուսացեալ ի նա՝ կարդա նմա, ա-
պաէն և լոյս, քաւիչ, նորոգիչ, փրկիչ, կեցուցիչ
և կենդանաւորս. ողորմած, խնամող, մարդասէր, և
անսխակալ բաղմադութ, օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն։

Ա Էրեսին յաւելուած էլլին հեծուելէ՝ նորին հանդիպ, աս նոյն
աղէրս ուղղանաց բանէ։ Ի խորոց սրտէ խօսէ՝ ընդ այ։

* Ղան. խ։

1 Ա՛ս արդ՝ զինչ գոյ ասել ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ աշաւորութէդ, բայց եթէ համրանալ, և հոգ ի բերան եղեալ լռել ի սրտի, ըստ մարգարէութեան խրատու, ահա ի բարւոյն կարկառեալ ի լոյս։ Իսկ եթէ զնահանս շարժողութէդ շրթանցս բացից բռնադատեցեալ՝ խօսել կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնակական եղերերգութեան լալեաց բաղմութէդ խէթ մատցս յառաջադրէ։

2 Ա՛ս արդ՝ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ կամաւ առ ի մահ՝ զնորին դոչմն երկրորդեցից և ես ընդ նմին. մեղայ տէր՝ մեղայ, և անօրէնութէդ խոց ինձէն վկայեմ։ Հիւսեալ ընդ նմին զբանս յիսներորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ ըզպարտուցս սակ՝ անձինս մեղանաց՝ քան զհիւղ երկրի հոգմանցս փոշւոյ՝ ընդ օդս ամ տարածեցելոյ։

3 Ա՛ղաչ յերկինս և առաջի քոյ, ըստ անառակ որդւոյն պատկառեցելոյ՝ հայրենի գթոյդ վերըստին դարձեալ՝ թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն աղերսանաց՝ արտօսրածին ողբովք գոչման՝ ի տըխուր դէմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածանեմ՝ հայր գթութէդ ած բոլորից, չեմ արժանի կոչել, և ոչ բնաւին առ այս անուանիլ, ոչ միայն որդի, այլ և անպիտան ապաքան վարձկան։ Ի նկալ զսովորեալս տարագրական, պարտական ձնասուց. և զցաւ քաղ-

քաղցոյս՝ լինանց նեղոյս նոճաղերգելոյս՝ կենաց քո
Տայիւդ բժշկեսցես։ Եւ երբ ընդառաջ քո ողորմու-
թեամբդ՝ ի սիրելնաւորս ապաւինութեան։ զդեցո՛
զքեզ ամենայն ճշմարտութեամբ՝ ընդ
նախահայրապետ Տանդերձին ծածկոյթ։ աւանդակո-
րոյս ձեռացս աղաւեղեալ մեղաց՝ զնիւթ մատանւոյն
Տամարձակութեամբ ամենատես կամաց մատուսցես։
զգաշտապարացս թշնամութիւն մերկութեամբ ոտից՝
պատրաստութեամբ աւետարանական ամրամերարկու օ-
դիոյս կօշկաց՝ ի յօձին թիւնից միշտ ամրացուսցես։
Օ զի՞արակդ պարարակի եղինդ երկնայնոյ, որ է
միածին որդիդ քո օրհնեալ, իսկապէս մարդասիրու-
թեամբ՝ կարօտեալոյս բարեաց՝ նոճիրեան։ որ մատուցեալ
միշտ՝ և անպակաս ճոխ՝ ի լուսե, յարակայ զինեալ
՝ի սպանդարանի անձին սեղանոյ անապատութեամբ,
բոլոր յանձնեսին՝ և բնաւ յանմատ, էութեամբ յեր-
կինս՝ և խակութեամբ՝ ի տարին, անանձաղ մարդկութեամբ՝
և անթերի ածութեամբ, փշրեալ և բաշխեալ՝ ի մատունս
անհատս, զի զհամայնն հատուածեսցէ առ՝ ի նոյն մար-
մին իւրում դիւոյ։ քեզ փառք ընդ նմին՝ հօր
ողորմութեամբ յաւիտեանս։ ամէն։

Ա՝ էրսին յաւելուած իւրին հեղինակէ՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն
աղէքս նազիանոյ բանի։ ՚ի խորոց սրտիս խօսի՝ ընդ ՚ս։

* Լան։ Խմ՝։

Ա ւրձրեալ, հեզոյր, անակնկալեա, անեղ, ան-
բռնադատելի, աննկուն ակնդ նկատող,
ծընող անքննին փառաց միածնիդ, իրա-

ացուսցես զիմն ողորմութիւն՝ հեղեցեալոյս ընդու-
նելութիւն առ երկնայինս և առ երկրաւորս։ Տ՚օնեա՛
զկեալս կորուսելոյս՝ վերնականացն պարերդութիւ։
աւետարանեա՛ բանիւդ օրհնութիւն՝ զկենդանութիւն
իմ մահացելոյս։ զբարեբաստութիւն կամացդ յայտնեա՛
դժուեալ՝ բոլորից դոյից եղելոց։ ստացիր անուն քեզ՝
անճառ, և ինձ թշուառիս՝ նորոգ փրկութիւն։ կո-
րուսցես զգիր մուրհակի՝ մեղուցելոյս ամբաստա-
նութիւն։ զվճիռ հոգւոյս մահու՝ ջրեսցես կայլա-
կօք արեան՝ որդւոյդ սիրելւոյ։ վատահութիւն փըր-
կութիւ բարեաց՝ արեամբ քո՛ զո նկարեսցես։ ցոյց
զաքանչելիս զո բարեգործութեանդ՝ ի ձաշ հարանեաց
քոմ հարազատ։ Ա՚ի՛ փակեսցես դիմելոյս առ
քեզ՝ զուարճաստ սրահի՝ կենացդ յարկի։ մի՛ տրո-
հեսցես ի բազմականացդ, և ի բարեացդ զո զրկես-
ցես։ մի՛ պահեսցես ի գանձարանիդ՝ զնիւթեալ իմ
պարտուցս անօրէնութիւ։ մի՛ կնքեսցես ի քակ բա-
րեացդ՝ զշաղգութիւդ իմոց գարշութիւ։ մի՛ երկարս
ինձ զվէրս մեղացս՝ ի յախտալից մարմնիս ծածկես-
ցես։ մի՛ զփոտութիւ նեխուեր ցաւոցս՝ ինձ անկակից
մահու մնացուսցես, այլ բարձ բանիւ քոյդ ողոր-
մութիւ՝ զժանտութիւն ապականարար, որպ զի զա-
տեալ ի հիւծմանդ ախտից՝ առողջութեն պատրաս-
տեցայց։ Ննարաւորեա՛ գթութեդ հայր, մեծ խոց-
ուածոյս՝ զօրել սպեղանիս, կարևոր կործանմանս՝
բարի այցելութիւնս։ Օ՚ի քո՛ եմ՝ տէր ոգեսէր,
թէ և առ մի նուաղ բիւրս մեղեայեմ, բայց ո՛չ գը-
բեցայց հանդերձ մեղուցեալ՝ առ՚իչ կենդանի իմոց բա-
րերար՝ ի շնորհ պարգևաց կենաց քոց ապաւինեալ։

ղէ ձանաչելդ զքեզ՝ բովանդակ արդարութիւն է , և գիտել զաղօթելդ քո՝ արմատ անմահութիւն , ոյղ և կանխաւ իսկ դրեաց խնամատուն . և դարձեալ՝ սիրելդ քո ասէ՝ ամենեցուն , խնայել տայ քեզ յամ. և դարձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս , կարող գտանել :

2 Այս սողոմոնի յուսոյ աղերսանք՝ խնդրս առեալ տիպ . քանզի ոչ այլ ոք բաղմամեղ՝ որքան զնա՝ ինձ զուգաշաւիղ : Երբեմն որդի , ապա ասելի . երբեմն միջնորդ խաղաղութիւն՝ այ ժողովրդեանն , և յետոյ խորոց որոշման՝ բազում խռովութեան . երբեմն օրէնք կենաց կացեալ , և յետոյ մուրհակ մահու հաստատեալ , զերկնաւորին պաշտօն ընդոստնեալ , և զօտարին անուն ծանուցեալ : Ընտատձառ օյտօղ . անկարօտ զրկօղ . անսովելի գող . գրգեալ տրտնջօղ . փափկացեալ փախստական . սեղանանենգ սարսուցեալ . անպատասխանի վնասապարտ . քաղցբասնոյց հայհոյիչ . զաւակ հայրատեաց . կտակարարացն մատնիչ . մովսէսի չարաչաօ . մռռացօղ երախտեացն . խնամատուն սխալական . ամենադէտ յանցաւոր . ամօթապարտ զղջացեալ . տարակուսեալ աշխատօղ . աղաչաւոր կռապաշտեալ . յամրոյին դարձաւոր . կաղակարծ ընկալեալ . կասկածաւոր հաշտութիւն . յապաղս յիշատակ . յերկեղս փրկութիւն . չաւատալի գիւտ . ի մանկ հնացուածս . խորդաւանեալ գերի . կիսակուռ պրծել . կամաւոր անձնասպան . տմարդի յղփացեալ . բազմավնասիչ հանճարեղ : Յընթացս բանից երկեակ որոշմանց՝ ամ ուրեք բանս արկեալ ողջոց և ձաղանաց , մեծ պարսաւ՝ և փոքր դովեստ .

իբր ի վե՛ր ինքնագրաւ կորստականի՝ երգիծանուելի
խառնեալ ընդ աշխարս . բան նը՝ Թեւադիր բարգա-
ւաճումն Թեան ամ հասակի , և խոտորումն նորին՝ ի
շրթունս բնաւից՝ Թառանչ Թախծութե ողբմելիս
իմն ազդեալ :

3 . Օ արմանամ՝ վհատիմ՝ տարակուսեալ ապշութ ,
զի Թէ նա այնքան գԹեաց , ինձ զինչ պատա-
հեսցէ . զիարդ անկաւ ամբարձեալն . զիարդ սասա-
նեցաւ հաստատեալն . զիարդ կործանեցաւ կառու-
ցեալն . իբր օտարացաւ ծանուցեալն . զիարդ զակա-
տեցաւ զաւակն ընտրութե . զիարդ սրացաւ մեր-
ձաւորն . զիարդ աղօտացաւ փայլեցեալն . զիարդ պա-
տանդեցաւ ազատեալն . զիարդ անօրինեցաւ ուս-
ցիչն . զիարդ նուաղեցաւ հռչակեալն . զիարդ ա-
նարգեցաւ փառաւորն . զիարդ փոքրկացաւ մեծա-
տունն . զիարդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն . զիարդ
ամբարհաւաճեցաւ ընտրօղն . զիարդ ունայնացաւ
պատարունն . զիարդ կարեաց զուխան՝ որ ընդ բարձ
րելոյն : Պատկառեմ ասել , Թէ՝ և ընդ անդարա-
մետականին կապեցաւ . զի կայր նը՝ և կոյց . ուստի
սերն ընդ պատկերաց . վե՛ր էր կամքն ընդ խորանաց :
Օ իարդ ո՛չ յիշեցաւ յանդիմանութին սամուէլի՝
առ սաւուղ եղեալ . հմայք ասէ՝ մեղք են , և ցաւս
և աշխատութի՛ն ածէ Թերափ ի վե՛ր : Օ իարդ ո՛չ
հայբենի յանդիմանութին , կուռք ասէ՝ հեԹանո-
սաց՝ դէք և անշունչք են , և նման նոյ լինին պաշ-
տօնեայք նոցա : Ցր միայն ածէր զնա , մինչեւ նա-
խադրեալ յաւաջաձայն ձաղանաք՝ սատիկս իմն ամ-
բաստանէ , ո՛չ էր ընդ նոսա ասէ՝ ածս օտարոտիս ,

զոր ոչ Հանաչէին Տարք նոցա ։ ՈՐ է մահամատոյց այլազնեայ արձանն փագովըոյ ։ որ ոգեղն և անպանծալին սիրտնայուց՝ իգական ամենանզով ձուլածոյն ։ որ կանայկ կերպին անգրեղին խայտառակութիւն զազիր տեսակին ։ որով ամենայն մարգարէքն զանանուէրն դիմեցուածն անխորհուրդ ։ յանուն չարութիւն անժուժկալ դիւին՝ անհաճոյական ձօնեալ մուէին ։ Տարաւ զէութիւն բարեբաստութիւնն ։ որ զնահանին որսայ ի կորուստ ։ յալիեաց մեծութիւն՝ իմաստից առաւելութիւն ։ գերեաց գոռոզութիւն ։ յիմարեցոյց փափկութիւնն ։ վանեաց արծաթն ծառայեցուիչ ։ յոգի դատեցաւ զայրն ոճնելի՝ հին զէնն կործանողին ։ ի գրկացն ՚այ Հանեալ ի յոտս ստամբակին դիեցոյց ։ մեռոյց մեղկութիւն ։ թմբրեցոյց ծուլութիւն ։ արբեցոյց շնայաուութիւն ։ ՈՎ դիւրապաիր մարմին երկրածին ։ որովք ձայնարկուէք զքեզ աւաղեցից ։ քանզի ոչ տիրապէս առնա հանդիպի ընդդիմաբանութիւս ։ այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ վերիպելոց ։ վ՚ զի նուաւ է իմանալ, թէ անիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ ։ եթէ ոչ աստուծով դատեալ ընտրեսցի ։ որ զի թէ առ այս պայմանի յիմար ոք իցէ ։ և ի հաստչին կամ յոտատոյն ։

ոչ և՝ ի նորոյոց անտի ինչ կրեսցէ ։

4 ՈՒլ քանզի սատիկս և քամնելիս ունի սողոմոն զդարձին իւրոյ յիշատակարան՝ ինքնապարսաւն կշտամբութիւն ։ իբր մեռեալ խոկապէս համոյն աշխարհիս անձնասիրութիւն ։ զոր եթէ զինքն ոք նկատեսցէ ։ ունայնութիւն է իմանալի ։ այլ և՝ ի մատեանս քահանայիցն՝ և՝ ի գիրս պատոյ սիրնատոյ ։

յորում զինչին իւրում ընթացիկին՝ արատաւելիս
ինն յեղանակէ ։ Օ ուր ջան ։ անօգուտ վաստակ ։
անմիտ հետևուածն ։ անշահ արշաւանք ։ անկայուն երկիր
օտարին խմատք ։ ոչնչից հոլովք ։ բամբասելի բերք ։
անյարմար վարկածք ։ անուռի սերմանիք ։ աւազափուլ
շինուածք ։ ապականացու ստացուածք ։ քամահանաց
տաժանմունք ։ ինքնամարտ հրիւք ։ ընդ ոտս յու-
րում դատ ։ ընդունայնաթոռ քիրան ։ վնասակար փո-
փոխք ։ կորստական շաւիղ ։ վրիպակ ճանապարհ ։ կոր-
ծանական կրթութիւն ։ մոլորապատիր վարժութիւն ։
հանապազախտ տեսութիւն ։ ակնայայրատ պչրուն ։
պոռնկահերպ կերպարան ։ ախտաբորբոք նիւթ ։ դըժ-
նեստեսիլ գոյն ։ յոքնատիսուր դէղ ։ յոլովամեղձ
ծուխ ։ շոգի ցնդելի ։ վտճառ մերձ ի յատ ։ տաղտ-
կալի քակտելի ։ ընդվայր աղաղակ ։ անպատճառաւոր
ծաղր ։ արհամարհելի ատպարէզ ։ անձնավստահ դիմ ։
ստահակական եղք ։ անճոճ մտածմունք ։ տոյժագ ճառ ։
զայրացուցանող զրոյցք ։ եպերանաց խծբիծ ։ խե-
լագարութիւն խնդիր ։ ամօթանաց ցոյցք ։ խայտառա-
կանաց յայտնութիւնք ։ առակ ապառնեայն ։ ապշաց-
ուանաց գործ ։ ըմպահկանաց պատմութիւն ։ հեղգացե-
լոց օրինակ ։ խորխորատ ծածուկ ։ որս խաւարային ։
մահագուշակ վիհ ։ անյաւակնելի անդունդք ։ ուղե-
կցութիւն ապականչաց ։ յիմարութիւն բարբանջմունք
դարանակալաց վայր ։ խորխոր յարկ ։ շինուածք տա-
նանեալ ։ կամուրջ խախտեցեալ ։ երևոյթ փախչելի ։
խաբօղ շողքորթ ։ անուպայ մատնիչ ։ ընդդէմ բարձ
բերոյն հակառակութիւն ։ Օ այս ամ մատուցանս բանիցդ
խոստովանական կանոնադրութիւն ՝ ի սիրոյս բնաւից

նախասեբմանեց ժողովոյն՝ կինոնադիր դարձելոյ զըզջ
մանն . ոչ զի մի՛ պարծեսցի ոք ի մարդկանէ բամբա
սաւորօք զինուորեալ նեռիւք՝ զանձն և զընկերն
խոցոտելով . քանզի կուսապարիշտ է քաղուլ ծածկեալն ,
որ զկերպարանան միայն ունի , և զոչ ախորժելիս
ստեղծչին կատարել ։

Տես արդ նա՝ որ ոչ այնքան մեղաւ , որքան զըզ
ջացաւ , մի՛ իսպառ պահարակեսցի . այլ յիշեսցի՛
այրն այն ի բարի , իբրև զհին յոտատրութեբ՝ ի
ճրուանի ոտն դնելոց , յորժամ հոգւովն էլ յայ
ցելութեի ածութբեն անբաժանելեաւ՝ կենագործել
զանդ խոստովանեալն . զոր մեռեալքն՝ ահա կեն
դանեացս անտարակոյս բերին աւետիս ։ Ընդ որում
մաղթեալ իմ պարտաւորի՝ խնամոտութեն ոչ ժամա
նելոյ , ի մեղանացն մնան կարգեալ , բարեբանեալ
մեծիդ պաղատիմ . լից զնոճազդ իմ բանադրութի
ի յերջանկին հանճարեղութի . նիւթեացին ներ
կայիս հայցմունք՝ ի բարգաւաճին յարգաւորու
ի գերաշխարան արքային աղերս . այցելութի խնդ
րոյս դիպի՛ քո ընտրեալ վեհ արքայորդւոյն , զոր
միածնիդ օրինակեցեր ։ Յարեանն կցորդութենէ՝
զքո փառակիցդ ճաշակեցաք . տուր փրկութի քոյոյ
ծառային՝ ամենահնար զօրեղ աշխարհ , ի ստեղծո
ղիդ փառս աճեցուցեալ՝ զանքաւելի մեղացն ջն
ջումն ։ Յիշատակաւ խորհրդոյ բարեաց՝ ընդ ողոր
մեալն նորոգեսցես . որ ամենահամ ախորժաճաշակ
բազմապաճոյճ առաքինութբեբ՝ զծաղիդ քո քա
րոզեալ՝ ի մասեան լուսաղարդ կտակի եկեղեցւոյ ,
ընծայեաց հեռաս բարութբեբ՝ խոստովանութբ մատչել

առ քեզ՝ Տ՛ր։ Վասնզի ոչ հեռի յողորմութէ առ այս ցոյց բանի է խմանալի, թէ անյուսութեն կաթոճաճ չէր անկեալ ի յեռանդն սրտին ըղձիւ, որ ըղձեալ ըղձանն՝ փոքր ինչ կասեաց։

6 Ա՛րդ՝ ի յուշ բերեալ ըղր ի քեզ անճառելի բարեմասնութիւնք՝ զթութի քո ողջունեսցես. որով զկոչմանեալն ի բազում դարուց՝ բամբասանաց քարաձգութէ, երանութէ վերարժանայսն. որ յոք նահատան արտասուաց ելիւք՝ զմէջ յատակի յարկին հեղեղեալ՝ ապարանիցն իւր խրախճանութեան՝ աստիակակիծն ապաշաւանօք, Տ՛ր կրկին գերազանցեաց՝ ողորմելի ոգւոյն հեծութէ. զոր ի յաչաց բանիդ քո արտօսր՝ առ որ մերովս ի յիւրն ախտակրեաց, երկայնամտիդ ներողութեամբ՝ միացուցեալ խառնեսցես՝ գլխած. և զանյարմարն առնա կարծեցեալ զաղմնային բարեբանութէ, ի փառս էակցի որդւոյդ՝ կնքելով նովաւ՝ կեցուսցես զնա քաղցրութէ՝ ընդ աղքատս ժողովրդոց։ Ո՛վ այս պոռնիկոս ոմն բարեշնորհ՝ արգահատեր ընդ սողոմանի, ամենի վարձս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայնութեամբ՝ իբր կենդանեօք նովաւ՝ ընդ նմին վերնոյին աղերսել առ քեզ, զոր յաւելուած կարդիդ անտեսէ։ Վասնզի և օստացոյն ի նմանէ ստեղծեալն՝ բազմահրաշաւորն՝ մարդարէաճառն պատմագրութէի՝ ածուէն արդարացուցիչ զսողոմոն ողորմեալ կարպէ, որ զի անպարտսա է աղօթէլն, քան չարաբանելն վերնոյին։

7 Ո՛վ որ և էս մաղթեմ մեծ վստահութէ՝ նմանակից այսր հեծութէ՝ և զնմն ընդ նմին ընծայել

գոչումն . զի թէ կորուսցես զմեզ դատեալ ըստ գործոց , ոչ պահասին փառք քո , զի իրաւամբք քո ձանձնաչես . իսկ եթէ գտցես , այնքան բարձրանաս , որքան մեծութեիդ քում վայելէ . քանզի յաւէտ օրհնաբանեալ ես դու երկրորդաւս՝ ողորմածութիւն , քան նախահրամանն սաստկութիւն : Վարձիր տէր՝ զարձիր քաղցրութիւն ի խնամս գթութեիդ ձերի և ամենատես պարգեւօք սիրոյ՝ մխիթարել յաւէտ զորտմեալքս համաշաւիղ ապաշնապաւ տապոյ տոչորման անբժշկականի : Ձեռն եդեալ փրկութեիդ՝ նորոգեսցես վերըստին , քաւեալ և պատսպարեալ ի մեղսակործանս խորտակմանէ : Այս քեզ փայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ , ընդ սկզբանդ , և սկզբնաւորիդ սկզբանց՝ որ երրորդութեիդ և միում աճութեիդ փառք և իշխանութի՝ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Ա Էրսին յաւելուած իրին հեծութիւն՝ նորին հոգւոյ , առ նոյն ազէբ ծաղկանաց բանի . ի խորոց սրտից՝ ընդ ։

* Ի ան . խմ .

1 Ա ւարդ՝ մի՛ տիրեսցեն անօրէնութիք քում պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ վերնում՝ ա՛ծ բոլորից լուսոյ . մի՛ կապտեսցէ գուռզն ապստամբ՝ զզարդ փչմանդ շնորհի՝ ի քո ստեղծեալս կերպէ . մի՛ թագաւորեսցէ մեղքն խաւխանեալ՝ մարմնոյս մահացու՝ առ ի դրաւել զիս ի նոյն : Այլ իմ թագաւոր առ իշխել ընչոյս՝ բաց ի քէն ք՞ , որ անբռնադատ ինազանդեցուցանես ըծոյն քաղցրութե . որ բառնաս զկարիս մեզաց ամե-

նա-

նախատարդ բանին. որ արեամբդ քո առացար, և մարմ
նովդ կերակրեցեր. որ կարգեալ սահմանեցեր ուխտ
կենաց անփոխադրելի. որ յոդի քո կնքեալ կցորդ
քեզ գրելով՝ հօր քում մատուցեր ժառանգակա
պէս. որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո ընդ
առանց՝ առ նոյն բարերար աղօթել համարձակե
ցեր, առեղծիչ ամենից և կեանք. Ով ես ած համ
հոգւոց, որ մեծացուցեր զայս առաքս շնորհաց՝ քան
զամ գործոց քո հրաշս. ոչ զերկինս խոտովքն զար
դուք և հրեշտակացն պայծառութիւք. ոչ զերկիր
և զմարդկութիւս, և որ առ սոսա են զարմանալիք.
ոչ զաստման լայնութիւն ծովու, և որ ի նմա են ե
ղելութիւք. ոչ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ, և
որ ի նմա են անբաւութիւք. ոչ բարձրացար յօրինե
մամբ այսքանեաք վերհիւք, որչափ առ քեմ կարեկցու
թի՝ յասելն քո՝ եթէ մարգարէին՝ քաղցրութեամն
յուսոյ բարութի, ոմ է ած իբրև զիս կարօղ, թո
ղուլ միշտ զմեղս և ջնջել զանօրէնութիս. Ո՛չ
արդ խնկեալ են բանք քո՝ ոգորմած, և խոստովա
նեալ բարերարութիւք. փառաւորեալ խորք խորհրդ
դոյդ, և երկրպագեալ վեհմանիք շնորհացդ.

2 Ո՛չ ըդարև ոչ ոք բաւէ յերից թարգմանել խո
սիւք նիւթական լեզուի՝ ի մասանց այսր քաւմդ
գթութեց՝ զոր առ խա ցուցեր՝ յօրինիչ. քանզի և
մեծ իսկ է զօրութի՝ զնայեալն անդրէն նորոգել
ըստ առաջնումն պայծառութե, քան յանգոյից ըս
առեղծագործել. Ո՛չ զի ոչ է քո սակրութիւն, որ
զօրութիդ ես ած, առ որ բան քո միայն աղեաւ՝
զօրութի գործոցն գլխաւորե, ասէ յարիցես փա
ռա

ռաւոր լինել՝ բարեգործ , ի սասցուածս այս կրկին
անյուսալի փրկութեաս . զի իրաւամբք ուխտի բարձ
րասցի , հաստատուն եղեալ մեծապէս՝ օրինաբան ա
ւետեաց քո ձայն՝ ի քաւելոյդ շնորհ ծանուցեալ ,
ողորմութեան լուսով ուղերձեալ , քան ի ճանա
պարհ առեղծանելոյն : Ո՛ի առ միւնն՝ արարիչ միոյն
Ճանաչիս . իսկ առ միւսն՝ առաջնով կոչմամբն՝ և ե
րախտաւոր . ընդ կերպացուցանելոյն՝ և քաւիչ . ընդ
նորոգելոյն՝ և բարերար . ընդ հաստատելոյն՝ և ողոր
մած . ընդ կաղմելոյն՝ և հնարաւոր . ընդ յօրինելոյն՝
և հեղ . ընդ նկարելոյն՝ ամենազօր . ընդ առաջնոր
դելոյն՝ և լոյս . ընդ տածելոյն՝ հովիւ . ընդ դար
մանելոյն՝ խնամիչ . ընդ ողջ պահելոյն՝ բժիշկ . ընդ
ձեռնկալութեանն՝ զօրավար . ընդ անապատութեն՝
թագաւոր . ընդ արարչութեն՝ քաղցր . ընդ ամենա
տուր պարգեւացն՝ առատ . ընդ միշտ անսալոյն՝ նե
րող . ընդ ոչ բարկանալոյն՝ անսխալ . ընդ կարեաց
վշտակցելոյ՝ ծածկապետ . ընդ յանձանձելոյ գթոյն՝
ապաւէն . ընդ գերունակ գորովոյն՝ ճաշ . ընդ ան
սպառ բարութեն՝ օրինեալ յաւիտ :

Յ Ո՛ր՝ ոչ առեղծեր միոյ ոչն իսկ էի , և ծանու
ցար ինձ գոյացուցիչ , և այժմ զհոգի մաղթո
ղիս մարմնոյս տաղտարար՝ յարդարեան անդրէն վե
րըստին յանարատութիւն մաքուր սրբութեաց նախնի
լինելութեն . զի բազմասցի առաւել աճեցուն և
ղեալ՝ յաճախս տուչութիւն անսահմանելի քոյդ պատ
չելեաց՝ նորոգ ներկայիս , քան զանցելոց ինոյն ըստ
ուերականաց : Ո՛ւ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղաց՝
որքան մտացս թիւս ընթանայ զանբերելիան յիշատակել ,

արդարացոյց յանուն քո Տ֊ղօր . և ՚ի պատմել ինձէն
զանձին խնդ բիծ , և դու թողցես զամբարշտու֊թի
բաղում մեղանաց խոստովանելոյս՝ Տ֊ղօր ծածկա֊
տես ամենաթրկիչ , զի մի՛ ծայրագոյն լրու֊թիք աւե֊
տեացս , դարձեալ նախնոյն կարօտացոյց՝ երանե֊
լով սաղմոսիւն՝ զնորՀօք փրկեալսն մկրտու֊թիւն .
և փշուիք մեղաց յոդի խոցոտեալ , ձեռն քո միեւոյն
յիս առաւելապէս այժմիկն վերստին , ծանրս առ֊
նելով զբեռն պարտեացս՝ քան զքաղցրու֊թի պար֊
գեւացդ . այլ ազատեա զիս օրինաբանեալ Հոգւովդ
սրբով , աղաչեմ զքեզ՝ տէր ամի , յօրինաց մեղայն
և մնհոս : Վա՛ւ լիցի , թէ անկցի ընդ տկարու֊թիք
սահմանաւ ՃշմարտութիՆդ ծագումն՝ իբրև զգոյն
օրինակ . քանզի ուր քաւու֊թիւն է թագաւորեալ ,
վտարեալ են մեղք . և ՚ի խրախոյս կենդանի բանիդ ,
ոչ է յուսահատու֊թի . և ամբարձեալ քոյոդ ընդ֊
հաց , Հալածեալ են պարտիքն . և մերձ գոլով ձե֊
ռինդ այլ ոչ գոյ անհնարու֊թի , այլ ամենևին լու֊
սաւորու֊թի , բովանդակապէս զօրու֊թի , անպարտելի
կարողու֊թիւն : Վա՛ւ է փրկու֊թի . կենդանու֊թի .
նորոգու֊թի . ողորմու֊թի , միանգամայն և քաղցրու֊
արքայու֊թի . անեղծու֊թի , և փառք յաւիտեանս .
ամէն :

ՊՍԱԼՄՈՍ ՃԱ.

1 ՅԼ արդ՝ քանզի որպէս ոչ է առանց քէն՝ ոչխարաց վիրուսութիւն, և ոչ առանց տեսանն աչաց՝ առ լոյս զննարձակութիւն, և կամ առանց արտաբերիչն նշանակից՝ արևու երբեմն քաղցրութիւն, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութիւն՝ և սպրդանաց անձին՝ քաւութիւն։ Օ՛ թէ զինչ օգուտ քեզ է մեքրութիւնդ, եթէ ընդ ինքեզ ոչ ընտրեցան դասեսցին. և կամ զինչ ինասեսցեն զիս պարտիքս, եթէ ընդ մեքսաւորին դովեցայց. և կամ ո՞ր ասի պարտաւեալ՝ մարգարէն յովել, երթայս կըրկնելով զանձինն եղկութիւն. և կամ զի՞ դուցէ ՝ի բաց ոչ դառնասցի՝ առ՝ի յիշատակ աւուրն մեծի. և կամ ինքը արդեօք անմաքուր խնամոյն շրթամեքք եասցի՝ հեռին ՝ի դործոց տանն իսրայէլի. և զինարդ ածի՝ պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնոյն՝ իմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս առ Տէր աղօթել. և կամ յորս թարգմանի առաջ առակին, թէ սիրտ խնամատնոյն՝ ՝ի տան սգոյ, և սիրտ անմտին՝ ՝ի տան ուրախութեան։ Օ՛ թէ որ զսխալեալն ադամոյ՝ անձին իւրում ոչ դբեացէ, և զվերջ ամենից՝ ինքեան ոչ համարեսցի, իբր երջանիկն ալքայից զՀարցն, կորոյս զիւրն արդարութիւն՝ ոչ անախտահիւր դոլ բնութեա։ և ոչ բերկրի սիրտ՝ առ զննարթութիւն երեսաց առաջեալ յուսոյն, ըստ ասացելոյն, եթէ ոչ յուսալեցայն քէն ուսեալ՝ ամին ահա ըստ նոյ ատամեացն։

2 Ը.ԻԴ՝

2 Ա. Ըդ՝ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խրատն հին՝ նորոգ ընկալեալ՝ հոգւոյս հանճարեղին , զոր ասէն իսկ երկրորդեաց , երթալ նաւել , ոչ յառաջին բարձին հպարտից ընդ ամբարշտացն նաւնրախորհուրդ ժողովելոց • ուստի դաւիթ և երեմիա՝ ուխտիւ կա նանի սահման հաստատեալ հրաժարեցուցին , այլ ընդ զղջացեալսն սրտիւ՝ պատկառեալսն մեղաց՝ և ի դաստատանաց մեծին պակուցեալ աչիւ հաստուցմանն , յեռնոյն հաստատեալ աստէն ի յերկրի կամաւ խոնարհութեամբ , ուստի բարձրեալն ածպարարել բերկրի • որով ընդ նախադասեալսն ի բազմականան երանութեամբ համարձակեցայց , թէ ես՝ և թէ նա՝ հետևեալ սովիմբ • Ա. որ զերծեալ ի բամբասանաց բանի մարգարէին , որ ի վէմս ոմանս ակնարկի , մի՛ յիս ասէ՝ մերձենար՝ մաքուր եմ , և ոչ զիս տեսանիցէ • Ա. յլ զանկշիռն խոնարհութեամբ երջանկին դաւիթ՝ ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ նմին , ես իբրև զանասուն համարեցայ , հերքեալ ի զգայութեամբ • և հասին ջուրք ինձ շրջանակի • և նեխեցան և փտեցան վէրք իմ ի յանզգամիս անբժշկութենէն • Ա. զայլոց ոմանց ընտրելոց ի յաստրեաստանի՝ զիս մաւորն կշտամբութենէն մեղապարտութեամբ անձանցն անարատից • ընդ որս և զերզրի մեծի քահանայի զասելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ , թէ և ոչ զերեսս բաւական իցեմ համբառնալ ի վեր առ քեզ՝ աստուած •

3 Ա. Ըդ՝ ես ձշգրիտ պատկեր ամ երկրի՝ զնմն խառնեալ ընդ նոցին պարսիս և ի նոցայոցն զառիս դառնութիւ կրկին առաւելեալ , նոքօք հեծեծեցեալ •

թէպէտ և չէ ինչ պիտոյ գարշուքեդ դունոյ՝ դար-
ձեալ ոդեղուքի ։ Ա՛յս արդ մեղայ՝ զի անմտու-
դործեցի ըղչ հաճոյսն քո՝ բազմիք սխալեալ յան-
ցաւորութիւք ։ Նայեա յիս գթածդ , ոչ երբեմն յո-
բացուեն ըմբռնեալ պետրոս՝ զի յոյժ ունայնացայ ։
Ա՛ուսաւրեա ինձ զողորմութիեդ քո ճառագայթ՝
անհնեւին բարեբարութիք , զի ընկալեալ զօրինու-
քի քո՝ տէր , արդարացայց կեցից և մաքուր երեց յան-
ստեղծիչն քո՝ իմոց լսկողաց ։ Ողնիմ համարձա-
կութիւն ընծայարար ձեռինս հաստուածդ առ քեզ
տարածանել , մինչև մատուցից զօրինեալդ քո զայ
ի նորոգութիւն դատապարտելոյս ։ Ա՛րդ՝ յաղեաց
վերստին իմումն յանառուն քոյին հեզութեամբդ
առ իս ժամանեալ մարդասիրապէս ։ և զնոյն յան-
նոյնի ամիւ քո կարողութիդ , զառաջինն չարիսն՝ միշ
նուքն և վերջնականքն թող ինձ՝ հրնարաւոր ան-
հասիցի՝ քո թագաւոր լուսոյն արդարոց ։

4 Ո՛ եմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ , զի վը-
նասակոր եմ բարեգործիդ՝ մանու հարուածոց ։
Ա՛ւ կնիքն ։ առ շնորհն ։ առ փչումն ։ առ պարգևն ։
առ աւանդն ։ առ ձիրն ։ առ անունն ։ առ որդեդրու-
թիւնն ։ առ պատիւն արքայական ։ առ պատկերն ։ առ
դրոշմն ։ առ օծումն ։ առ ճոխութիւնն ։ առ համարձա-
կութիւնն ։ առ ընտանութիւնն ։ առ կեանսն ։ առ լոյսն ։
առ երանութիւնն ։ առ յոյսն ։ առ փառսն ։ առ անխո-
նարհելի բարձրութիւնն ։ առ պահն անհապաղելի ։ առ
խոստմունսն ծածկելոցդն , որ քեզ՝ տէր քո , բազ-
մօք աւետարանեցաւ ինձ յամառելոյս՝ իժիս և քար-
բիս՝ ունկնդրելոյ և լսելափակ անլուր ականջաց ։

որ միշտ յառաւելութիւն քումդ բարութիւն յոքնա-
պատիկ յաւէտ քան զայն չարիքն իմ յաճախեալ՝ իւ-
պառ կործանեցին, մերժեալ ի կենաց՝ ընդ մահ կա-
պեցին՝ ծառայ կարդեալ ապականութիւն։ Եւ արդ՝
դու միայն իրաւակիւռ և ճշմարտադատ բարերար՝
օրհնեալդ ի դիւթութեան, մեղայ քեզ՝ անօրինեցայ՝
անկրաւեցայ, վնաս որոյ և եղծայ՝ ղեղծայ՝ յանցեայ՝
ամբարշտեցայ՝ և ոչ լուայ խոստովանեալ և երկիր-
պադեալ դովեալ քո բանիդ։ որ դու իսկ երևեցար
անճառելեաւ քո սիրովդ, զոր դրեն իսկ մեծ է,
և նշանակելն սարսափելի։ Վասն արդարութեի և
փառս և մշտնջենաւոր դովութեի, և ինձ պատկա-
ռեցեալոյս ի քէն՝ խնամակալ, քաւութիւն և ողոր-
մութեի և բժշկութեի։ օգնութեի և պահպանութեի
սրտի և ոգւոյ։ բարեբանեալդ յամի յաւիտեանս։
ամէն։

Ա ՀԲաթին յառելուած ի[ր]ին հետևութեի՝ նոքին հոգիդ, առ նոյն
աղերս նոյնանոյ բանի։ Ի խորոյ սրտէ իմոյ՝ ընդ ։

* Ման։ Ծ Ա[ն]։

1 Եւ արդ՝ առ երկրածին ոք պարատեցայց
այրս մահացու ամենապատիր եղէ, ընդ-
դունայն է աղաղակելն։ առ մահկանացու
բանական եղէ, սուտ իցէ փրկութիւն առ յոտնի
վտահութիւն։ առ մարդ ոք եղծական եղէ, ընդ
տկարութեէ բանին՝ և նանիր է ըղձութիւն։ առ իշ-
խանս երկրաւոր գահիյ եղէ, անցաւոր է ընդ ին-
քեանս և խրեանցն բարութիւն։ առ եղբայր ոք

Տարաշատ եմ, կարծ է կամելոյն առ անձինն անդորրութիւն. առ հայրն իմ երկրաւոր եմ, պակասեալ են խնամականքն ընդ աւուրց նահապետին. առ մայրն իմ որ երկնեաց եմ, կասեցան դիտութիւնքն ընդ նահանջել կենդանութեն. առ թագաւորութիւնս աշխարհի սրդէզք, որք զմնայացուցանելն միշտ արուեստաւորեն, քան զկենագործելն. այլ առ քեզ բարերար ած օրհնեալ ի բարձունս, որ կեն դանի ես և զկենդանութիւնն տաս ամի. որ և յետ

վախճանին զօրես անեղծապէս նորոգել։

2 Որ եմ վախնալք ի քէն, դու զկնի ընթացնաս. եմ տկարանալք, զօրացուցանես. եմ վըհատիմք, շաւիղ դիւրութեամբ ուղղես. եմ պատկառեմք, քաջալերես. եմ ախտանամք յանձն և ի մարմին, բժշկես. եմ դարշանամք մեղաց, մաքրես. եմ տեսեմք, զո Աշխարհաստեղծդ արդարացուցանես. եմ յանդունդս նեղբինս սուղեալ գլորիմք, յերկինս ցուցանես. եմ ի կամաց մերոց ոչ դառնամք. դու դարձուցանես. եմ մեղանչեմք, ողբաս. եմ արդարանամք, ժպտիս. եմ օտարանամք, սրդաս. եմ մերձենամք, ուռնես. եմ տամք, ընդունիս. եմ յամրանամք, երկայնամտես. եմ մեք ժրիս տեսիք, դու առաւոտապէս շնորհեալ ընձեռես. եմ լքանիմք, որտմիս. եմ արիանամք, խնդաս.

3 Ըստ Տարիւրորդ երկրորդ տաղմանն օրինաբանն Հրաշաւորական՝ զվհատելոյս զերիս սփոփէ, և մեծ յոյս կենաց աւետարանէ առ փրկութեն հանդէս, որ յաղթականն է դիւաց, և տարակոյս բանսարկուին. որ իբր զնաչին որոնի նշան բարեբաղդ

պանծալի սքանչելագործաւ՝ անխոնարհելի բարձրութ
լեամբ և անպարտելի վերնային զօրութ՝ կանգնեալ է
ախոյեան անվանական և անչարժական՝ ամէն չա՛ր
տեսական՝ ընդդէմ անբարի բարուց բռնութեան
բեւեռաբոյ · որ ունի յինքեան դանձս հոգևոր օգ
ուից դիտողաց մտաց՝ ընծայեալս զպարտուսն մեհու
և զուարճութեան միջոց , և ցոյս կրկին՝ յերկուս չա
փառեանս , և զնորոգութեան խոստման անեղծութե ար
դարոցն , կանանս բարեհրաւէրս և կենդանատուիս՝
գրեալս հոգևովն Սուրբ · ոչ ամ իսկ երդ սաղմոսացն՝
մանաւանդ սրտից է տեսանելի կուսակ կենաց մարդկան
նկարեալ ։

4 Ո՛չ թէ ի նախնումն տիար կերպարանն՝ զոյս
աւետիս և վստահութիւն ընդդոգեալ ունէր՝
կործանման մեհու նախաժամանն մեծ աւետագիր՝
և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս՝ միշտ անձա
ռելիս · և այն ջնջական գիրն , և յեղանակաւոր օ
րինակն , և պաշտօնն դատապարտիչ վճռաւոր չան
չաւորացն , և խափանելի կուսակն երկրային , և տիար
հաշտարարութիւն միջնորդացն , և թերութիւն բանից
մաղթողացն ։ Ոչ զի թէ մանասէի փրկութիւնն խոս
տովանելի է , անտուաստ վկայեալ չէտ այնքանեաց մե
ղանաց անբժշկականաց · որ արեամբն արդարոյ՝ երկից
վնասիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք
հայրենի , ըստ մարդարէագիրն անտուտ պատմուէն ·
որ և զմեծն իսկ տեսանողաց՝ բազմերախտիս ձեռն
կալութե՛ խնամոզորէնն պաշտպանութեան՝ նախ
նակերտ յարկին տեսչութե՛ , մանկավարժ ինքեան
և նախնի , մեքենայիւ մտնու սղոցեաց , ի յերկուս

մասունս խղեալ՝ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, իբր խորհրդով ապստամբութեանէ զմասայն փրկանակ կըտրեալ։ Նա որով զբար յաւերժածին մելեզնական՝ ըզքրեական վերնամարտուն՝ ի բարձրեալն յանդըգնութեան։ քանզի ոչ պատկառեաց երբէք զառեղծողին պատիւ և զանուն՝ յիւրաքնական խորանին մերժել։ Տալածեալ զայ Տոդին, բեկեալ զանձն դառանութեաց։ Քանզի զնոյն տաճար տիրական՝ խնկարկութեան հաստոցին սահման՝ հոչակաւորն երկրի տեսարան՝ զարտասխելին ազանց սրբարան, ուր տեսիլք հրեշտակականք և ածայնին հրամանք յաղթողականք՝ լուսաւորապէս յայտնութեամբ ազդեալ երևէին, զայն վայր երկնանման ահաւոր պանդեստառս, քանզոյ ուժմն քառադիմակի՝ նախանձարկու պատկերի՝ աւերածոյն անապատի, պաշտօնեաղ գարշելի և դիւահաճելիք զոհարան պատրաստեալ կազմեաց։ Ո՞ ըկեալ զաղքոյն երկնաւոր՝ ի յարքայականն կայից, զամենահարուստն՝ ունայն ի լուսացածոց իւրոց, զտանուտէրն՝ անհանդիստ և թափառական տատանեալ։ Ներհեղեբուղայ ձեռնն նկարեալ, և զանուանն ահել՝ վտարանդի արարեալ։ գերի տարեալ զաւանդ դովելոյն, ողբալի զաղօրմածինն մանն նուաղեցուցեալ։ աղուեսուն փոքուապարանք՝ զարահն լուսոյ կարգեալ, և բնաւից ոնողին՝ և ոչ դևնոյն տաղաւար յիւրայնոցն եդեալ։ Տառեալ զյանկ հզօրին, բախտից Տմոյից՝ զեղանակ մեծախորհուրդ արեանն սրսկման՝ երևեցուցեալ։ Այնեալ հետս բազումս ընթացելոց ի դայթակղութիւն։ Տոմին կորսեան՝ հօտին սատակման։ մինչ

րու-

րութիւնք բուռն վարդապետ . և այն՝ դիտութիւնք կրօնական օրինաց , հայր ունելով զնոճն եղբկիա՝ զնմա նահիւնդ դաւթի ։

Յ[1]նքան առաչեալ դամենայն ջարեաց , որ և զայ պատիւն՝ որ վարքայութենն փառս ընծայեաց նմա՝ հայհոյեալ և թշնամանեալ . և զաղօթիւերայն բազմութի՝ առաջեալ մահու խողխողեալ ։ [2]Նահանջ դաւաճան . մերձաւոր վտանգէ . հարազատ առակիչ . կցորդակից սպանօղ ։ [3]Ո՛ւ ձեզ ոչ գոյր դառնալ , զի ուրացեալ էր զնա . զբերահամ ոչ էր յիշել , զի խորթ այեալ էր ի նմանէ . խաչահաւս ոչ էր աղօթել , զի նզովեալ էր ի նմանէ . խրայելիւ ոչ էր պարծել , զի տարագիր էր անտ՝ան կշմանն մեծախորհուրդն շնորհի . զդաւթեան երգ ոչ էր նուագել , զի կշտամբիչ էր նորին . ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ , զի պղծեալ էր զնա . ի տապանակն ձեռագիծ ոչ էր ապաւինել , զի ընդ դարշութեան ձուլածուին էր փոխանակեալ . առ մովսէս ոչ էր կարդալ , զի անքաւելի էր պարտիքն՝ որ առ նա . առ ահարօն ոչ գոյր աղաչել , զի վնասապարտ էր առ նա . առ մերձաւոր մարգարէիցն գոնդ ոչ էր դիմել , զի սպանօղ էր նոցա ։ [4]Ո՛ նիր քաւութիւն մեղաց , և արքայութիւն թագաւորութենէ վերստին պարգևեալ տա՛ւս . զի քեզ՝ բարերար , բազմացուցեալ կարգեացեալ գովեստս անձառս և անլռելիս՝ ի յաղգս տոհմից և ի դարս ժամանակաց . և զդուռն յուսոյն մտից անխափելի պահեցեալ՝ ի փառս քոյդ բարձրութենէ և ի փրկութիւն դատապարտելոցս . անմահութեանց պարգևաց տա՛լ քո՛ , գովեալ յաւիտեան . ամէն ։

Ա ՀԵՍՈՒՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ՀՂԻՆ ՀԵՒՈՒԼԵՔ՝ ՆՈՐԻՆ ՀԱՒՈՂԷ, ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐԻ ՈՂԲԱՆԱԿ ԲԱՆԷ։ Ի ԽՈՐԴ ԱՐՒՆ ԻՈՍՈՒ՝ ԸՆԴ ՅՈՎ։

* ԼԱՆ · ՆՈՒ ·

1 Ո ՐՔՆԵԱԼ ՄԻՐԱԲԱՐ Ի ՔՈՒՄԴ ԷՈՒԹԵ, ԱՆ-ԱԽՀՄԱՆԵԼԻ ԵՒ ԱՆԱՓԱԽԱԴԻԼԻ, ԻԱԿԱՊԷՍ ԲԱՐՒ · ՊԱՇՏՕՆ ԽՆԿԵԼԻ, ԵՒ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԵԼԻ ԱՄ ԵՐԿԻՐ · ԵՐԿԱՅՆ ՅՈՒՍՈՅ ԱՄԵՆԱՊԱՏ-ՐԱՍՏ ԱՒՏՈՒԷ · ԴԻԱԾ ՈՂՈՐՄԱԾ , ՈՐ ՈՉ ՊԱՀԵՍ ՈՒԱՍ ԲԱՂՄՈՒԹԻԱՆ ԱՄՈՑ ՄԵՂԱՆԱՅ՝ ՔԻԹԻԼ ՄԻ ԱԿԱՆ · ՈՐ ՀՐԱՇԱՒՈՐՍ ՁԱՐՄԱՆԱԼԻՍ՝ ԳԵՐ ՔԱՆ ԶԱՄ ԱՂԵՒՆ ՆԱԽ-ՆԵԱՑԻՆ՝ ԱՆԱԱՀՄԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՆ՝ ԿՐԿԻՆ ԸՆԴ ՄԻՍՅ ՀԱՃԵՑԱՐ ՀԵՂՈՒԼ ՂՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՆԱՀՈՍ ՎՏԱԿ ԱՄԵՆԱԽՆԿԱՒՈՐՍ Ի ՀՆՈՐՀԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆՆ ՆՈՐՈՒՄ։ Ա՛Ր ՊԱՆԱՐԱՍՏ ԶՄՆԱՏՍ ԼՈՒԱՍԱՐԱՆԻ ՊԱՏԱՐՀԱՆԻՆ ԱՆՁԿՈՒԹԻՆ ՆՇՈՒՂԻՆ ԱՂՕՏԱԿԱՆԱՅ , ՀԱՓԱԿ ԴԻՏՈՂ-ԹԵՆԻՆ ԸՍՏ ՍՈՂՄՆԻՆ , ԵՒ ԻՒՐ ԻՍԿ ՆՄԻՆ , ԵՒ ԻՆՁ ԸՆԴ ՆՈՐԻՆ՝ ԲԱՑԵՐ ԸՆԴԱՐՁԱԿԵՑԵՐ ԹՇՆԱՒԱՑԵԼՈՒՄՆ ԶԱ-ՌԱՋԱՍՏՆ ԱՆՋՐԱՊԵՏԱՐԱՆ ԵԼԵԻՆ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՆ ՁԵՐ ՊԱՐԳԵՒԱՅՆ ԾԾԱԿԱՆԱՅ · ԶՐ ԸՆԴ ՄԵՋ ԻՄՆ ՄԱՍՆԱ-ՒՈՐՈՒՔ ԱՒԵՏԱՒՈՐ ՅԻՇԱՏԱԿԱՅ , ԵՒ Ի ՆՈՒՇՆ ԶՍՅՍՐ ՏՐ ՊԱՏՈՒՐՈՒԹԻՆ ՕՐԻՆԱԿԱՒ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐ՝ ՂԱՐՁԱՓԱՐՈՒՔՆ ԱՌ ԽԱ , ԵՒ ԵՍ ԴԱՌՆԱՄ ԱՌ ՁԵՁ · ԵՒ ՅՈՐԺԱՄ ԴԱՐՁ-ՅԵՍ ԵՒ ՏԱՌԱՁԱՍՑԵՍ , ՅԱՅՆԺԱՄ ԿԷՍՑԵՍ · ՙԱ՛ՍՊ ԶԻ ԵՒ ԶՍՂՋԱՆԴԶԻՆ ՍԵՒՈՒԹԻ ԴՈՒՆՑԻՆ՝ ՓՈԽԱՐԿԵԼ Ի ՁԵԱՆ ՊԱՅԾԱՒՈՒԹԻ · ԵՒ ԶԱՐԱՆՑԻՆ ԱՐԵՒՄԲ ՆԵՐԻԿԱՑՈՒՑԻՆ՝ ՅԵ-ՂԱՆԱԿԵԼ Ի ՊԱՏԱՐՀՈՒՄՆ ԴԵՂԵՒՆԻՆ , ԸՍՏ ԵՍԱՅԵՅ ԵՒ ԶԱՔԱՐԻԱՅ · ԵՒ Ի ՄԵՋ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆՆ՝ ԴԱՐՁԵԱԼ ԶՅԴ ՂՈՂՈՐՄՈՒՆ · ՔԱՆԶԻ ԱՆԱՊԱՏԱՆԱԼ ՔԱՂՔԱՑԱՆ ԼԻԶԻ ,

և դարձեալ բնակիլ . և ճանապարհացն ամայի լինել
՚ի չգոյէ մարդկան , և անդրէն հեաւիլ . և լքանիլ
՚ի սովոյն ոգւով , և դարձեալ զօրանալ ձեռամբ . և
գնալ ոմն ՚ի տեղի իւր զայրացմամբ , և դառնալ ողոր-
մութիւն . ըստ ներողութեան ղեկան , և ՚ի մէջ սաստիցն
սպառնալեացն՝ կրկին պաշտպանութիւն , և ՚ի սրտին
խոովութեան յուզումն խնամոց գթութեան : Այս մար-
գարէիցն ձայն խնկելի , որ զօրհնեալդ քո գալստեան
զազատարարդ Հրեաստան կանխաւ ազդէին :

2 Այս զոր չէ՛ բանիւ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ
արկանել վա՛ն անբաւութեան . փոքունք են և
նուաղունք օրինակք և նմանութիւնք , հինք և ժա-
մանակաւորք՝ առ աւետեացդ քո յաւիտեան , և խա-
չիդ վերկացութիւն : Այր յամ վայրի կառուցեր
զնորանն վկայութիւն արեան քո ուխտի , որք մեծա-
բարբառ միշտ աղաղակեն՝ քան զդատաւճիռք մահուն
հաբելի՝ զյաղթանակ բարեաց քոմէ հանդիսի ,
կեանս կրկինս և անմահականս՝ շնորհաց , մկրտու-
թեան , նորոգութեան , առ քեզ ընտանութեան ,
ընդ հոգւոյդ սէր միութեան . քաւութեան , ազատու-
թեան . լուսաւորութեան . մշանջենաւոր մաքրու-
թեան . խակապէս երանութեան . ընդ վերնայնոցն կցորդու-
թեան՝ անկա-
պուստ փառաց . ՚ի շրթունս մեր ձայնիւ՝ բարձրելոյն
հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք : Այս զոր ահաւոյն է
ասել , կարգեմ՝ ստանալոյ յիշատակ եղեալ մեծիդ
երախտեաց՝ ձեզ իսկ լինել ընտրութիւն շնորհին , և
ընդ հաստատիդ միանալ՝ տրունկ մարմնոյդ Ճաշակ-
մամբ , և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութիւն . զոր կա-
տարումն երջանիկ խոստմանն , ըստ պօղոսի բանին ,

ոչ ունէր օրէնն։ Եւ յայլ դու փրկութիւն եկիր հայրենիդ քո հարստութիւն, արարեր և կատարեցեր ըստ յոսայն յերկարաձգութիւն, որ առ քեզ պահեալ ան՝ համառօտիլն քոմիչ ամի։ Եւ քեզ փառք ընդ հօր քում՝ ի գովեստ բարեբանութեն հոգւոյդ քո սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ո էրեսին յաւելուած էրկին հիմնարկէ՝ նորին հանդէպ, առ նոսն աղէտս նազելոյ բանէ։ Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ։

ՏԻՐ

*Լան. Ինդ.

ԱՒր զօրութեց՝ բոլորից գոյից թագաւոր, օրհնաբանեալ ողորմութիւն՝ ամ ամենուն։ Որ յաղթես սահմանի լայնատարած ընդ արձակութիւն. ամ անբաւութեց դու ես ոգբանութի. մինչ ղի կործրն քեզ հասանես է, և լոյծն քեզ պնդակազմ, և չիք զո ի իր անհնարաւորական՝ յաղթօղ զօրութիւն ահեղ. հուրն՝ ցօղ իմն է զովական, և անձրեւն՝ ծով կիզանողական։ Ո քարն բաւես ցուցանել կերպարան աղդման, և զբանականն դնես անխօս և անշունչ արձան։ Ո պարտաւորն ոչղբեալ պատուական առնես, և զկարծեցեալն մեքուր՝ իրաւամբք քննեալ դատես։ Ո մատուցեալն ի մահ՝ բերկրութեամբ բարեաց արձակես, և զամաչեցեալն զոնարթ տեսութիւն օծեալ՝ դարձուցանես։ Կանգնես զմանուկն հաղթից գլորման, և զսասանեալն՝ ի վստահութիւն վիպիդ հաստատես։ Ո ախտացեալն բազմահատաչ՝ երջանիկ կարգես, և զտառապատեալն՝ դարձեալ անդրէն ի կետս նահանջես։ Եւ յորժամ

սպառին առ ի մինչ բարւոքն, զառաւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործեա. քանզի վա՛ր քո դիտեա Թո՛ղուլ զմեզ և ջնջել զանօրէնութիւն, և քաւիչ լինել անիրաւութեանց և զմեզս մեր ոչ յիշատակել, ըստ եսայեայ և երեմիայ։

2 Այլ առ ընդ հորդ փրկութեան՝ բազմաք դո՛հաբանութիւք հետևեալ, ի յաճախութիւն անբաւիցն՝ լռեալ առ սմին իսկոյն կարկեցայ. քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիդ, որ ի քէն առ իմ յամառս թշուառութիւն, քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցիկ, յարմարեալ դարձեալ ի նիւթս բանիս զառաջ ողբերգութիւնս այսր մատենի, լծիկ թախծութեամբք և հեծեծանօք։ Այլ առեալ խառնեցիկ ի տուողիդ հաճութիւն, ընդ ցաւոցն՝ զդեղն. ընդ վհատութեն՝ զխրախոյսն. ընդ յուսահատութեն՝ զյիշատակդ անուն հատողիդ. ընդ տխրութեանն՝ զսփոփանդ. ընդ խռովմն դառնութեն զքաղցրութիւն կենարարիդ. ընդ պատիժ օրինին՝ զնորն. ընդ պարտս անիծիցն՝ զազատարար օրհնութիւնդ. ընդ մարմնոյ մահուն՝ զամենահոգութիւնդ։

3 Ցաւատամ հզօրիդ բանի, ուստի վկայեմ. լուր լռութեն սրտիս՝ տէր յա՛ր, որ ինձ ամէն ես առ քեզ մեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ։ Ար մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ, և քահանայապետապէս անօրինակդ՝ զօրինակին խորհակել զլուծ, ընդ զենմն մահու անասնոյն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նո՛ր ի բրմամբ, անմահապէս միշտ մատուցանես, և աննո՛ր ազաւաբար քաւութիւն շնորհես. ոչ սակաւամեղիցն միայն, այլ և որոց հատեալ ե ակնկալութիւն առելս

կենաց։ Օ՛ի ոըքան զօրէ մարմնոյ անդամոց առ
մեղս կենդանութիւն, թէ և բիւրուց ամաց ունկոյն
յերկարաձգութիւն, յորժամ ածդ բոլորեցուն վա՛
սոլին՝ կամաւ և յօժարութիւք զենուին ընկալեալ,
մահու համբերես բաշխեալ ՚ի քաւութիւն։ Օ՛ի ո՛չ
եթէ մաքրութեդ աղբիւր՝ պարտական գոյ մահու
յօրըստօրէ կատարիլն, այլ կամաք քովք հոգեւոյդ
գործակցութիւք, ՚ի հաճութիւն հօր՝ և ՚ի մեր հաշտու
թիւն ցանկ մատուցանիս։ Իսկ եթէ ամենիցդ ած
անքննին՝ իմովս վա՛ իմ առ իմ փրկութիւն, ՚ի դէմս
իմ, իբր թէ ընդ քոյդ էութիւն ես իսեմ մարմնով՝
պարունակողիդ կցորդ միացեալ. և դու բարերար,
յաղագս իմ ՚ի յիմն կերպի փոխանակեալ, ընդ ի
մում պարտեաց և մահ ընկալեալ անպարտդ՝ զմա
հապարտիս վերատուց պատուհաս, և ՚ի յիմ անուն յան
ցաւորապէս, ոչ թէ կամաս ընդ քեզ ես կրիցեմ,
բաղումն մեռեալ՝ և մնաս կենդանի. ո՛չ ուրացո
ղային ձեռագ, այլ դաւանողացն հաւատովք ածապէս
նոմիրեալ, և ՚ի մատունս անհատս բաշխեալ։

4 Ա՛սեր ոմն ողբաւոր՝ չաւատալեացն պաշտօնատար.
մեծ ինձ և անկշռելի առ սմին դատեր՝ անյար
մարագիր անձին յուսադիր, հաւատամ զիտաս և
զերջանկութիւն, քան թէ մարտիրոսութիւնք իսկ՝ թո՛ղ թէ
ուղղութիւնք իմն թշուառութիւնք՝ յանցաւոր մարմնոյ
վախճան ընդունել։ Իսկ զանճառութիւն խորհրդոյս՝
այսու դիտեցի. դաւաներ իսկոյն, որ զի և մաքրոյն
անձինք առանց նոմիրման այսր յիշատակի՝ չէ՛ն
իսկապէս կատարեալք իսպառ, եթէ ոչ ընդ այս հը
բաշակերտութիւն մեծութիւն հոգեւոր խառնեսցին։

Լսա թէ մեղաւորիս մասին, կրկին մատուցար քա-
ժին սաբբաթ յաւասիր, իբրև այն՝ թէ ես ինքն ե-
զեր ձմարտիւն, գրաւեալ զիս դաժանութի ընդ
քում համեղուէ, պատարագեալ քոյինանիւթ զանգ-
ուածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ։ Ո՜յաւ ամիւ
'ի վերնատանն նախանձէր բարեշնորհութե՝ անկը
նարաւոր ախտիցն ճարակ՝ զմարմին և զարիւն իւր
բաշխեաց 'ի քաւութե, 'ի վեր կարծեցուցանէր քան
զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ. յա-
սոյս օրինակ յարդաւորութէ գրել զիս 'ի փառս,
այամ փրկանաք հատատալի երևեցուցանէր, քան թէ
քաւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որչափ ածակա-
նիդ առ մարդ զօրութիւն. և սիրական ածախաւն
մարմնոյն կամաւորական նոմիրուն՝ առ անասնական
սպանդին մատուցումն. և անմահն՝ առ մահկանա-
ցուս. լոյսն աշաւոր՝ առ սոռներայինս. յաւիտե-
նականն՝ քան ղանցաւորս. բարձրեալն՝ քան վերկրա-
ւորս. անապականն՝ քան վերապականս. բարին իսկու՝
քան պիղծ բեռութեամբ. մանաւանդ զի իւր ե
կամէն, և իւր կենագործն էր. օրինութէն առիթ՝
քան զանիծիցս պատճառ։

Ո՜րդ՝ տուր խոցելոյս 'ի սիրտ և յոգի՝ աղաչեմ
գրիտած, զառ 'ի յերկինս ընծայեալ զեղեգ
կենաց. մատիր քաղցրութէ՝ առ ախտացեալս մեղաք.
քաւեա 'ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականութի։
Նակ առ 'ի յինէն՝ այս է ճշմարիտ և անխաբելի կեր-
պարան բանի, որ զի հաստիցդ ամենից 'ի նոր բը-
նակես. և ըստ տարազդ սերմանն՝ և ինձէն է իրա-
ւացի, ըստ ճշմարիտ բանին պօղոսի. և աշխատասցն

ի տապ արեւու՝ ոչ է զօրուի։ Ա. Յլ դու բնրերար
հատուիչ յոչնչից՝ յարդեաս յաւիտ խակապէս հանցին,
և զդաւանելին զքեզ՝ բաւական առ կենդանուի. և
ոչ ես ընդ սահմանաւ փակեալ օրինի, այլ յաղթեաս՝
մնասուանդ թէ խզես վկապ կանանի, և դու միայն
մնաս պայման աւետեաց՝ համբրչեն յանցաւորաց տա-
բակուսելոց։ Այս քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով
փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն։

Ա էրապին յաւելուածք ի հինգերորդ՝ ընդէն հանգչէ, առ նոյն
աղբր ուշադրանայ բանի։ Ի խորոց սրտից խոյր՝ ընդ ա։

* Ղան. Ը։

1 Ա Ես արդ յամի՝ առ ամ ակնկալութիւն՝ քո է
ողորմութիւն, սկզբնալոյսդ աշաց տեսանե-
լեաց և սրտի խնամոց քո է բարե-
բարութիւն, կեանք և անմահութիւն։ Ալարձ առ իս
դիտուք, և հանդերձեսցես դառնալ ինձ առ քեզ
կրկին բերկրութիւք. զի առանց քոյ կամաց՝ ոչ ու-
նիմ լինել նորոգ փոխոխեալ. և եթէ ոչ կամք քո
դիտացին, ոչ զօրեմ փրկիլ մահու պարտականս. և
եթէ ոչ կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել ինձ
հետս ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ, վիհ է ինձ
խորոց յաջմէ և յահեկէ։

2 Ա Հա ոչ պարծիմ՝ առ իրզք նախատեալս. ոչ պան-
ծամ դատուելոյս. ոչ խրոխտանամ լբեալս. ոչ
մեծաբանեմ պատանձելս. ոչ ըմբոստանամ ձաղեալս.
ոչ երջանկանամ եղկելիս. ոչ արդարանամ ամբաս-
տիչս. Օ՛ ի ոչ երբէք հարթ ընթանայ երիվար՝

առանց սանձակալի. և ոչ նաև համբառնայ հանդէպ՝ առանց ուղղչի. և ոչ արօր կշխու ինչ գործէ՝ ա՛ռանց մաճակալի. և ոչ երկուորեակք լծոցն ՚ի ճահ ճեմեացին՝ առանց եզողի. ոչ ամպ վերաչուէ՝ առանց հողմոյ. ոչ աստեղք ցնդին և կամ գոլմարին՝ ա՛ռանց ժամնակին. ոչ արեգակն փոխաբերեալ ուր շրջանակի՝ առանց ասրրական օդոյ. և ոչ ես նոքօք հանդերձ՝ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնար՛ կութե՛ս. Օ ի դու միայն ես տո՛ւիչ կենաց բանա՛ կանաց, և խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց, և ՚ի քէն ե՛ս ինձ փրկութիւն, ըստ սաղմոսողին, և դու ձայնեա՛ բարբառ խնդալից աւետեաց ՚ինչման՝ յա՛ կանջս լսելու՛ե՛ ամ հասակի, եկայք ՚ի հանդիստ իմ բնա՛կին աշխատեալք՝ և ես մաքրեցից զձե՛զ ՚ի պար՛ տեաց. Լսակ զինչ օգուտ ՚ի լուացմանէն, եթէ կըրկ նակի զազրացայց. և կամ որ օգուտ ՚ի ճաշակմանէն, եթէ գե՛հենին մատնեցայց. Լ՛ու կամ զիարդ յաբ՛ բահամ պարծեցայց՝ խորհածեալս ՚ի գործոց նորին. որդիս գարշութե՛ե՛ հօր ամուլհացա՛յ, և մօր քեռա՛ ցո՛յ, կամ քանանացո՛յ, ըստ մարգարէին որ առ իս՝ յանկաւոր ձայնի. Ժառանգս մերժելի եթովպացի՝ և ոչ սենեկին սառայի, ըստ տեսանողին առ իս ա՛ ռաջի. եղբայրս շամբնի՝ և կամ գոմորայ. Համբակս անլուա՛ց և անաղելի՝ խակակութ պորտոյն խակութե՛ ոողայ և ոզողեբայ, ըստ եզեկիէլի կրկնանախատան կշտամբութե՛ե՛.

3 Լ՛ու քանզի ՚ի ծուփս բազմալուսանգս ալէտանջ հող մոյ սաստկապէս զղա՛ե՛ալ՝ ուժգին լսկանօք իս՛ պառ տագնապմամբ ՚ի ծովին՝ փոխեալ ընկեցեալ

'ի վտանգն վայրենական ողողիչ . առ որս՝ զմատունս
ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ , իբր 'ի հոսանաց
բռնութեանց գարնանաղայր գետոց , արտաձգեալ
յակամայ ընթացս ողորմագին գլորմանն՝ ջրակուռ ո-
գեսպառ պղտորարբուքիւ՝ գաժանահոտ սկահառն
մահաբոյս խառնախուճ՝ մահաբեր երկամբիւ վա-
նեալ , ըստ որոց յուղխոյն հեղեղելոցն՝ հեղձուցեալ .
Ա. յսու առակաւ և ես եղկելիս՝ խօսին , և ոչ լսա-
նամ . գոչեն , և ոչ ինչ լսեմ . բարբառին , և ոչ զարթ
նանամ . հնչեն , և ոչ փոխադրիմ . փողեն , և ոչ գու-
մարիմ . վիրաւորիմ , և ոչ և զգամ , կռուին գարշուե
նմանեալ՝ թափուր յապրմանէ բարեաց խմաստից .
Ա. րդարև չար առաւել յաւէտ իսկապէս քան զօ-
րինակդ՝ ճշմարտութիւնս , ատելի և մեղադրելի , և
ատենին քո արժանապէս մասնելի .

4 Ա. ւ քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ՝ առ
աւեալս պարտեաց՝ զայս կտակ թողի՝ որոց ըն-
թեռնուն , իմով բանիւ առ ածծ կարդալ հանա-
պազորդութիւ , այս կացցէ սահման յանձնառական
խոստովանութեիւ՝ մշանջենաւոր ձայնարկու առաջի
քոյ՝ ա՛մենակալ . զոր գիրդ ընդ մարմնոյս , և բանդ
ընդ հոգւոյս՝ զանսահմանելիդ միշտ թախանձեալք ,
իբր յանեղծական մեղթողէ ընկալեալ աղերս 'ի յի-
մոյս ձայնէ՝ բարեգութ մարդասէր , օրհնեալ յա-
ւիտեանս . ամէն .

ա ՝էրսին յաբելսած իրին հեծուբե՝ նսրին հսհոզի, աս նոյն
աղէքս նոզնոսոց բանէ։ ՝ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ սոյ։

* Լուկ. Ա.

1 Զի վասն զի ապացեալ ոգւոյս Թևոզ ՝ի Թիւս
անբաւից Ծննդոց մարդկան՝ եդի ՝ի կը-
շիռս խմանալեացս մոզց, ոչ դոի զոք հա-
մեմատ ինձ պարտաւոր, և առ այս զդատեան սակ
մսին զբանն ՝ի յերդ ինձ առի՝ դառն կշռամբեաե
գաւազանաւոր դոզծավոր. ոմ յարիցէ ընդ իս ՝ի
չարիս՝ հաւասարել յանօրէնսն իս։ Զի քանզի այս
ըստ սմին մսին՝ կնքեցաւ և ՃշմարտեցաւԱս այսր
մտոզ, և ես վկայեմ կրկին հաստատեալ. առ այսր
իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղծանիլ խոպատ,
քան իմովս բանիւ բազմոց տարապրիլ. Թերևս սո-
վիմբ առ այսս արդեօք՝ և ինձ չնորհեացես, չնոր-
հողիս զպարտիս իմոցն։

2 Զի արդ՝ զինչ քեզ աղերս հաճոյական ՝ի յայսմ
և ՝ի սոյն, և ՝ի ծուխ անուշիկ ընդունելի իմն-
կոց մատուցից՝ գովեալ Թագաւոր երկնաւոր քո,
եթէ ոչ՝ զառ ՝ի յինէն անկծեալն՝ օրհնել մաղթեմ.
զկապեալսն արձակել. ազատել զդատապարտեալսն.
բարեգործել զնզովեալսն. պահել զՀշնամանեալսն.
սփոփել զտրամեցեալսն. դարմանել զվարսահեալսն.
խնամել զարտուղեալսն. պատսպարել զնեղեալսն,
զվերաւորեալսն ՝ի մարմին՝ յոգի բժշկել։ Եթէ օրհ-
նութեան բանիւ առ մատուցայ, լուիցես. իսկ
եթէ անկծիւք, մի՛ Հայեսցիս ընդունել գլխած։
Զս տառապեալս ամենաՀշտաս ՝ի վերջին սպասել

ւորութեան մաղթանաց այսր մատենի, ՚ի բովանդակ մտաց ընդրհեցի խմոյն՝ փակեալ առ ՚ի քէն զանիծիչն դժնդակ ըղձիչն չարաշուք ձայն. և դժնդից նեն՝ գողացն խմոյ՝ ընդ բարիսն ՚ի բոլոր սրտե հաշատե արդահատեցի. վա՜ որոց և ծուռնր պաղատանաց կըրկ նեցի. ոըչափ դու ինձ ահա յայց ելեալ առաւել ողորմեացիս ըստ քոյդ մեծութե՜ գովեալ ինամա՜ կալ, կեանքդ՝ մահացուիս. հզօրդ՝ տկարիս. ամենա՜ կարդ՝ վարանելոյս. իմաստութեդ աղբիւր՝ յիմարիս և թմբրեցելոյս: ՚Վանզի յաւէտ սխալեալ անկայ իբրև զողողակ մթայնն ոչ ընդելական՝ ՚ի հաղես մա՜ հու անզգայապէս, չխմացայ զկորուստն. չգիտացի զորոգայթն. չտեսի զմբռնող որսոյն ծածուկ մե՜ քենոյս. չկարծեցի զնաբուծն կերպարանաց կեղ՜ ծաւոր վարմին. չնկատեցի զպայթակղութե՜ն շուր՜ ջանակի. չզօշափեցի զպատանդիչ գցանցարկ կարթին. ժամանեցին ինձ չարիք, և ես ոչ կարացի ձանաչել,

ըստ սաղմոսողին.

3 ՚Վանզի և ոչ իմաստակի ոմեծն արտաքնոյ բար՜ ւոք թոռնեցաւ չար ասել զմահ՝ առ չիմանալոյն պատճառի, և ես վկայեմ իմովս բանիւ. քանզի իբր զանզգայ պաճարս անասնոց մեռանիմք, և ոչ զար՜ հուրիմք. կորնչիմք, և ոչ հիանամք. թաղեցեալ լի՜ նիմք, և ոչ խոնարհիմք. տարագրիմք, և ոչ տագնա՜ պիմք. եղծանիմք, և ոչ զղջանամք. մաշիմք, և ոչ մը՜ տաւեմք. պակասիմք, և ոչ պատրաստիմք. գնամք, և ոչ զգուշանամք. դերիմք, և ոչ ևս զգամք: ՚Վակ հանգիստ ասել երջանկին յոբայ զվախճան մարդոյ, և ես խոստովանիմ զոյն ընդ աբգն, եթէ ոչ ունէի

զբեռն աշխատուեն մահացու գործոց ըստանձնեալ։ Ա-
նանուանդ զի՝ որոգայթն գաղտնի, և հնարադիրն
աներևակի. տարր ժամանակիս յանէից, անցեալն ան-
յայտ, և ապառնին կարծողական. ես անհամբեր,
և բնութիւն թերահաւատ. ողբ անհաստատք, և միտք
ցնդեալք. կիրք հարկաւորք, և բարք անժուժկալք.
մարդին մեղսամակարդ, և յօժարութիւն երկրասէր.
դիմամարտութիւն մնկակից, և խառնութիւն ներհա-
կական. բնակութիւն կաւեղէն, և անձրևք ուժգնա-
կիք. կարիք անթուելիք, և պատահարք ամենադէ-
րաք. միտք չարախնամք, և տենչմունք բարիատեսչք.
կեանք առօրեայք, և զբաղք սակաւաւորք. խաբ-
մունք յիմարութիւն, և խաղալիք տղայականք. աշխա-
տութիւք ընդունայնք, և վայելմունք երազականք.
համբարք ոչնչից, և պահեստք հողմոց. նմանութիւք
ստուերաց, և կերպարանք ծիծաղելիք. Կանգուն իբ-
րև եկն եհաս պատուիրանն, ըստ պօղոսեան բա-
նին, անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան, մեղքն կեն-
դանացան յանդիմանեալ յարդարութեցն, և ես մա-
հացեալ կենայն, և կենդանացեալ կորստեանն։

4 Ողջացան օտարք չարին գումարք՝ զստացուածս
արտիս խմաստից, ըստ գրոյն կանխաբանութե-
որով եկն եհաս իսկոյն աստանօր խմաստութիւն ինձ
նուաղանալ, ըստ առակողին, և առաւելուլ ոչ բար-
ւոյ ցանկութիւն. Այլ յառեցի զակն ոգւոյս ի գը-
լուխն իմ կենացս քո, որով ընդ ուղիղն հետևեցայց,
Կանգուն կամելով ուժգինս ընթանալ, ընկալայ սաստ
կապէս. յանչափն ձգտիլ, խմոյն ոչ հասի. ի մեծա-
գոյնն ամբառնալ, աստուստ գլորեցայ. յերկնայինն

ուղղոյն՝ անդնդոց մատնեցոյց • ի զգուշանալն ա-
ռաւել, յաւէտ վնասեցոյց • յանապատն պահել, մանր
խորտակեցոյց • կարծելով ընդ ահեակին մրցել, յայլն
դիմեցի • ի վերկրորդն խուզել, զնախնին կորուսի •
ի խնդիր սակաւուն, ի կարևորացն զրկեցայ • ի յու-
սին պահել, դաշինն դժրեցի • առ սովորութեանն
կորիլ՝ կորուսիչս դտի • ի փոքունցն փախուցեալ՝ մե-
ծամեծացն մատնեցայ • զոր ես ինքն ինձէն ստեղ-
ծեալ՝ չարաչար դատախազ անձին կարդեցի • Ո՜-
րոց փրկել զմատնեալ դերիս դա՝ միայն զօրեացես,
կենդայ մատուցեալ՝ զընծայեալս մահու՝ զհոգիս •
զի դա միայն՝ Ա՛ր յա՛, Ճանաչիս բարերար, անսահ-
ման փառաք՝ ընդ Հօր և Հոգւոյդ Սրբ օրհնեալ յա-
ւիտեանս յաւիտենից • ամէն •

Ի Երուսաղէմ յաւելուած երկին հեծութիւն՝ նորին հայոցի, առ նոյն
աղերս նաղեանայ բանի • Ի խորոց սրտէ խօսք՝ ընդ Ա՛յ •

* Լան • ՆՕ՚ •

1 Ի սկզբանէն՝ մահու դիպուածս՝ դժոխքս
մատ ծառայս դառնութեան պատուիրս, ըն-
տանիք թշնամիք, հարազատք հակառակք, և
որդիք դաշանաւորք, ստորադրեցեալք մասամբքդ
նշանակեցից՝ դրեալ յանուանէ, որ են այսոքիկ •
2 Ի բուռս նանրախորհուրդ • բերանս չարախօս • անկս
յայրատաւս • ականջս վրիպաշուր • ձեռնս մա-
հաձիգ • երիկամունքս անմարձ • ոտնս մոլորաշարժ •
ընթացքս աներկիւղ • հետք խոտորնակ • շունչդ ծը-

խախտանք • գնացք խաւարային • գոյութիւն լերդի վիմական • խորհուրդ ծորեալ • կամք անկայուն • չար անփոխոխ • բարեմասնութիւ սասանեալ • անձն տարաբիր • աւանդ վաճառեալ • Ազգն վիրաւոր • թըշնամն նետահար • փախստական քարալէժ • ըմբռնեցեալ վնասակարս • աւազակ ծովակուր • Ո՛չնո՛ր նենգաւոր • մարտիկ անպատրաստ • սպառազէնն անժուժկալ • մշակ հեղգացեալ • Աղօթական անխրախոյս • բեմական տարինաքարշ • քահանայ անկնդրուկ • օրինական աննո՛ւէր • Ազիր կշտամբեալ • խմաստակ խելագար • Ճարտասան անճոռնի • Վերպ անպատկառ • դէմք անամօթ • երեսք լպրշեալ • գոյն անհամբոյր • տիպ տմարդի • գեղ ծանակեալ • Խորհուրդ խանդարեալ • Ճաշակ գարշեցեալ • այգի գաղձնաւոր • որթ որդնահար • պարտէզ փշաբեր • հասկ ուռճացեալ • մեղր ի միանց Ճարակեալ, անպատուական անկեղ • Անապարծ յուսահատ • անհամոզելի նզովք • անհաշտական բաժանեալ • ունայնաբան շաղակրատ • պաճուճեալ գոռոզ • անասնօրէն ապիրատ • դժոխային աղտ • աներեսան յանդուգն • Ողեգնուի անաճ • ձեռնածգուի սպանող • տատասկացան երկրագործ • երջանկութիւն եղկելի • մեծութի վատնարեալ • վայելչութիւն անչքեալ • կարողութի սկարացեալ • բարձրուի խոնարհեալ • փառաւորուի ընդոստնեալ • պատուիրանազանցուի յարակայ • մեսալանք ինքնակամ • Անասակարար կամակոր • խորհրդակից նենգաւոր • բարեկամ հատուածեալ • Տաղարաւետ գողամիտ • մերձաւոր կծծի • բաշխող ժլատ • վերատեսուչ կարկամ • ոգի անախտակիր • իղձք անսէր • բաղձ առեցող •

աղիք անդթականք • գնացք անխոհեմ • աներևոյթք
վնասակարք • ծածուկք անիծեալք • դիպուածք թշ-
նամանեալք : Ո՛ աշխատական վաստիկ • շահարար շը-
ւնոյտեալ • պաշտօնեայ արքեղօղ • գանձուց ոսկի-
կան երկիտ • պատգամաւոր բանասիրու • դռնապան
քնէած : Ո՛ղբատ հպարտ • մեծատուն ժխտօղ :
Ո՛ւխտանապետ անօրէն • պահապան մատնիչ • բնակա-
կից չարախօս • սուրհանդակ անժամանն • թղթաբեր
պարտատոր • առաքել խռովարար • միջնորդ անիմաստ :
Ո՛ղբոյ արտալած • թագաւոր թերմտատար • կայսր ո-
ճէկործան • իշխան տիրադաւ • զօրաւար զրկօղ • դա-
տաւոր ակնառու • ռամիկ ինքնագործ : Ո՛ախատողի
ծաղր • սիրելոյ աշխար • բանագրի դարով • յանդի-
մանչի դատախազու՛ : Ո՛ահանչի և՛ վերհաղուածիդ
կոչմանց՝ էր ուրեք արդեօք՝ զի էի • իսկ ի՛ վատթա-
րականացդ մատանց՝ երկն երբեմն եհաս՝ զի եղէ :
Ո՛ՂԴ՝ այսքան վնասակարութիւնք խորդախութեց
յաճախագուշիդ , յորոց յոմանց խաբեցայ իբրև զո-
յիմար , և յոմանց սիրեցայ իբրև զտիար՝ կամա-
մատանեալ զիս ինքն մնհու :

3 Ո՛ՂԴ՝ զնրա՝ ի վերապրելոցդ մատանց՝ քեզ առե-
լեաց , և իմ կորուսչաց՝ ի սպաս պաշտամանն քեզ
ընծայեցից • զորպիսիս ապականու թիւ պարագրեալս
ամենայնիւ զո մեծուքեան հանդէպ կացուցից • և
կամ ոչքանեւիզ երկայնմտու թիւք համբերեցեալս այս-
քանեաց պարտուց • ոչքան նեղեալ • որպէս լռեալս •
զիարդ խակ անասցեալս • իբր ոչ մատնեալս հարուա-
ծոյ գանիցէ զարժանիս սատակմանն մահու : Ո՛ՂԴ՝
այսոցիկ աննշոյլ մթուէ՝ հոգւոց խաւարի՝ ոզոր-

մուքեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցեմ՝ բժշկել, քա-
ւել, և կենադործել զծրեղուքի անվթարելի. և
քեզ փառք յաւենայնի. ամէն։

Ո Էրսին յաւելուած իրին հեծուքի՝ նորին հոյզ, աս նոյն
աղէրս ուզնանայ բանէ։ Ի խորոյ սրտէ խօսի՝ ընդ ։։

* Լան. ծոլ.

I ՔՆ ՊՀ, անուն ահաւոր. մեծուքեան
սեռակ. անքննին բարձրուքե պատ-
կեր. անսահման զօրուքի. կերպարան
փրկուքե լուսոյ. պաշտպան կենաց. դուռն ալքայու-
քեան՝ վերնուայ հանդուտեանն. ճանապարհ հան-
դարտուքե. ապաւինուքի նորոգ և անսխրական ե-
րանուքե. ամենակալ ինքնիշխանուքի՝ բոլոր էա-
կանուքեան. օրհնուքե կոչումն. աւետեաց ձայն.
բերկրուքե բարբառ. անմահուքե դէզ. որդի ան-
ճառ ։։ միոյ. Որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է.
որ ինձ անհասն է, քեզ սահմանեալ է. որ ինձ ա-
նանցն է, քեզ հպատոր է. որ եղկելոյս ինձ ծածկե-
ցեալն է, քումդ երանուքե մեծաւոր է. որ ինձ
անկարելին է, քեզ կատարեալ է. որ ինձ անկշռե-
լին է, քումդ անճառուքե չափեալ է. որ ինձ յու-
սահատուքեանն է, քեզ սփոփանալ է. որ ինձ ան-
բժշկականն է, քեզ անվհանգելի է. որ ինձ հե-
ծուքեն է, քեզ ինդուե է. որ ինձ ծանուցք են,
քեզ թեթևագոյնք են. որ ինձ եղծեալն է, քումդ
զօրեղուե գրեցեալ է. որ ինձ կորուսեալն է, քեզ
ընդունեալ է. որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է.

որ ինձ մեռցին է, քեզ ձառագայթ է. որ ինձ անթիւն է, օրհնեալդ քումմ ձեռին բռնադակեալ է. որ ինձ սոսկալին է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ փախչելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյց է, քեզ դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քումմէ եա-

կանեաց զօրուն ընդ ոչ գոյն համարեալ է.

2 ԱՀ դու ողորմած աստ բոլորից որ յաքս, և այսմ զօրես առելոյն հնար՝ եթէ գթասցիս. վա՛ն անուանան փառաց մեծութեանդ հօր քոյ օրհնելոյ, վա՛ն կամաց գթութեանդ ողջոյդ քոյ սիրելոյ, տէս ի տա-

ժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութեանդ, և ի խորոց սրտի ինքնամռայլ դառնալազութեան. նայեա՛ ի բնութեանս ամենապատառ խակութեան, և պարգեւեա՛ բժշկութեանդ վերացս, և հնարաւորութեանդ կորստեանս. զերծումն բազմամանեայ մահու, և շաւիղ կենաց ապականելոյս. նորոգութեանդ եղծմանս, և մուտք յոյսոյ ամբարշտելոյս. Եթէ ես զանմանն ինձ կամ ցուցի, որչափ առաւել դու զընաւորականդ քո զընտանի բարերարութեանդ. եթէ ի փշոյ պտուղ ընծայեցաւ քաղցրութե՛ն, որչափ առաւել ի ծառոյդ կենաց՝ ճաշակ անմահութե՛ն. եթէ ես իմոյ առելեաց ողորմութեանդ մաղթեցի, դու քոյոյս զհարդ ոչ կրկին

մատուցես հրէշտ՝ յանհնազանդ առաստուէ.

3 Ընդ՝ տէս ի քոյդ մեծութեանդ՝ բարձրեալ, նայեցեալ ի յիմն փոքրկութեանդ. ընկալ զաչաւ խոստովանութիս անհամար մեղացս, որ զընաւն համայն տեսանես. և որպէս զվիմին գթել՝ ոչ գրեցեր, և զաւազոյս փքաւ սասանել՝ մի՛ համարեացիս. և իբրև զաւթին՝ ընդ մեղայն ասել՝ խոյին անցուցեր

զպատիժ պարտուցին, և առ իմ ձայնիս հնծութիւն՝ ընդոյն գործեացեն երկայնմտութիւն. որ տաս ամենեցուն առատապէս անաչառութիւն՝ ունել յաղթօղ բարի բազմիմաստ. և ոչ նախատեսս զչեռնեալ սորուիս՝ ունել ողորմած և ամենատեղեակ. առասկիր վերստին, և միւս կորուսանելոց զբուժեալս արեամբ քո, և զբուծեալս սուեամբ քո՝ գրքիդ. Օ՛ի քո է փրկութիւն, և՛ի քէն է քաւութիւն, և քեզ վայելէ փառք յամենայն ի յաւիտեանս. ամէն.

Ի էրսին յաւելուած ի հինն հնծութեանէ, նորին հանգէտ, առ նոյն աղէքս նազիանզոյ բանի. ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ աջ.

* Լան. Ծո՛.

1 Օրհնեալ ես դու ընդ հօր, ի կամս հաճութեանէ հոգւոյդ քո սքեղ. և օրհնեալդ ես՝ առ ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն որդի օրհնելոյ. ձի՛ք իմ թագաւոր իշխեցօղ ընդոյս բայ ի քէն՝ ք՛ս. Այս է օրհնութիւն յակոբայ՝ ասէ եսայի, յորժամ բարձից զձեղս նոր.

2 Որդ ողորմեայ ինձ՝ տէր բարեգութ՝ ըստ նախանձի քո սուղորութեան, և օրհնեա զանօթս քո բանական, ըստ ձայնին դաւթի՝ և ըստ մովսէսի. զի բանիւդ քո փրկուիմ ժամանեալ, հասիցէ քաւութիւն՝ օրհնեալ առ ի քէն. Ձապատիս ինձ հրաշագործեան՝ ողորմած արքայ երկնաւոր, ունել անկեղծին ի բազմաժամանակեայ մահճային խշտիս, ժողովելոյն ի սրահին բեթհեզդայ. Որով մի էր և կրկին թերահաւանն՝ երից տասանց և ութ ամաց ախտացեալ

յօդիցն լուծմամբ , որում ոչ անխայեցեր զբժշկու-
թեանն ձեռնտուութիւն , իբր դիտելով զանբոյժ չա-
րութիւնն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մահուանդ
դառն դիշերին սիրամարտութիւնք երախտաւորիդ ,
մեծիդ և բարերարիդ : Որ թէպէտ և կծնխաւ իմն
զգուշացուցեր , թէ մի՛ մեղանչէր՝ զի մի՛ կրկնեացին
կրկին քեզ չարիք , ոչ ինչ վերջացաւ լինել ձեռնէ-
րէց սկզբնաւոր անհամբուրելի դատողացն զքեզ
՝ի խաչին : Այլ դու այնպիսւոյ անյարիր չատուկ մա-
հու ծնգեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար , անձնա-
բարութիւն . սխրալի՛ մարդասիրութի՛ . սարսափելի՛ նե-
րողութի՛ . սոսկալի՛ երկայնմտութի՛ . անբաւելի՛ քաղց-
րութի՛ . փառատրելի՛ հեզութի՛ : Որ միշտ յաղթիս
՝ի դիւթութիւն , և ոչ թշնամանիս . պարտիս յողորմու-
թիւն , և ոչ պարսաւիս . բռնադատիս ՝ի մարդասիրու-
թիւն , և ոչ անդրանկիս . հարկիս ՝ի բարութիւն , և ոչ հայհոյիս .
տռիսպիս ՝ի սիրոյ , և ոչ բամբասիս : Պաղատիս դար-
ձին իմ առ քեզ , և ոչ ձանձրանաս . արագեա զկնի
ապերասանիս , և ոչ լքանիս . ձայնեա չլսողիս , և ոչ
սրամտիս . փութաս մեղկելոյս , և ոչ խափանիս :
Այլ ջարա՝ ես բարի . առ ամենապարտս՝ ես ներող .
առ մեղաւորս՝ ես քաւիչ . առ խաւարեալս՝ ես լոյս .
առ մահացեալս՝ ես կեանք .

3 Այս են դիրք՝ ամ հոգեշունչ օգտակարութիւնք ,
որ յաճախս ծնանիլն երկնաւոր պտուղ՝ ան-
ձառս և զարմանալիս : Այսպէս և ինձ թշուառացե-
լոսն՝ օրինեալ ամենապարգև , սրբ՝ սո զմահիճս
խշտացդ մեղաց ՝ի վայր կործանմանդ , և հեռևեալ
ժամանեալ յանդորր հանդիստ անաշխատ կեանց .

խզեսցես ամենակարող տէր զերիս բանիդ հրամանի՝ զերիզապնդեալ մահազդեստս պարփակութիւն դժո՛ խաղնեալ կապանացս . և լոյծ ինձ զհանգոյցս խեղ՛ դողականս ոգեպահանջ սաստկութեանս , առաքելով զարժանաւորս մահու՝ յազատութիւն վերին անանց բերկրութենն , կենսաբեր և անծայրին քո բանիւդ : Ա՛յ տակաւ տակաւ ազդեսցես , և մի՛ օր ի յօր յերկարաձգեսցես , զի մի՛ ատուար ծանրութիւն բեռանցս մեղաց՝ տիրեսցէ թիկանցս ազդերաց , և կործանեալ զիս կորացուսցէ՝ հայել ի դժոխս , և ուժգնակի դողոզ բռնութիւնք՝ անպարապ հոգևորականն զինուն ապարեալ , մահու ծառայեցուսցէ : Ա՛յլ օգնեա՛ ինձ բարի վշտակից՝ հեծութեանս կարեացս մահու երկանչ , առեալ յինէն զփայտ սատակմանն , ոչ երբեմն յուսոյ պահակին . որով կառուցեալ զվայելչականն յաղթանակի արի զօրութեանն , պնդապէս հաստատով յուսոյն կաթողութիւնք ընդ քեզ բևեռեալ անսպառ քեզի : Այս քեզ ընդ հօր՝ հոգևովդ սրբով՝ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս . ամէն :

Ա՛ երեսին յաւելուած է յիւրն հեծութիւնք՝ նորին հակոզի , առ նոյն աղերս նաղիանոյ բանի : Ի խորոց սրտից ընդ ա՛ :

* Լան . նոյն :

I աւաւամ և վկայեմ մեռոյ գիտութիւնք՝ ի քէն ազդեցեալ ոգւոյս խնամոյիւ ուշիւս տեսանի . զի ըղձալի են քեզ՝ բարերար , աղաչանք մերս աւրոյց , քան զինդրուածս արդարոյ : Ո՛վ ի միոնն՝ զապարտութիւն անձինն յայտնեալ՝ շնորհիդ քո ապաստ .

առ որ ծանուցեալ զբնութիս էաք , և մեծ կշտամբիչ աստէն համբարձեալ՝ ինքնոգոր մարտակից նմին իսկ ինքեան , և դառն դատուիչ և ծածկատես դատաւոր : Իսկ միւսն՝ յարդիւնս բարեացն իւրոց նայելով , յանձին հարեալ ձեռն վատահութիւն , մոռանայ զատհման բնութիւն , և պարգեւաց՝ քան ողորմութիւն դիտեալ ակն ունի : Ա՛ւ որոյ առ միոյն՝ անթիւ են առեղծուածք ձառիւց , որ զողորմութիւնդ քո՝ փողով բարբառոյ ազդէ . իսկ առ միւսն՝ լռեալ են քոյդ՝ մնքննին աշխարհ և ամենահնամ . ամաչեմ ասել , թէ և երկրաշարժիս դործոց պատմութիւն՝ զքոյդ յայտնաջեալ : Ա՛րդ՝ արի՛ տէր , և մի՛ զօրասցի քան զքոյդ՝ աչ հողեղինի . մի՛ կշռեսցին ողորմութիւնք քո՝ ընդ չնչից մարդկան :

2 Ա՛ւ արդ՝ առաղքն անդամք՝ անկարօտք են բըժշկութիւն . և սեռանողականքն աչօք՝ չունին պէտս առաջնորդի . և փարթամքն ընչիւք՝ ոչ դեղերին առ դուրս լինոյն . և անիւ յղփացեալքն՝ ոչ սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի . և սրքն վարուք՝ ապէնիայ են ողորմութ : Ա՛ւ արդ՝ ի՛նձ դթասցիս ողորմել՝ բարձրեալ երկնաւոր հզօր , ամենատէր վարանեցելոյս : Վասնզի թէ էի իբրև զօր , ասէի զանձն իմ իբրև զնա արդար և անարատ . թէ իբրև զմեղսէս , ասէի վատահութիւն գնորայն , ծանիցէ որ զայնոսիկ՝ որ իւրն են . եթէ իբրև զդատիթ , ասէի՝ արարի զերատունս և զարդարութիւն . և դարձեալ՝ զմեծն քան զբնութիւն մարմնոյ , զմեղս թէ տեսանէի ի սրտի իմում՝ մի՛ լռիցէ ինձ տէր : Վասն էի իբրև զեղնա , ասէի զանձն իմ այր այլ . թէ էի իբրև զե

զերեմիա , զքոյդ ճշմարտութիւն յանձն օրինակէի . թէ էի իբրև զեզեկիա , պարծէի զբարութիւն և զիրա- ւացին՝ գնացի առաջի քո արդարութիւ . թէ և իբրև զպօղոս , ասէի զիս բնակարան ազգարան և ընդու- նարան սուրբ բանին : Այլ ես անօրէնս ի մէջ գիտու- թիւն օրինացն , ոչ միայն չուսումն զանձն իմ քեզ ըն- ծայել յարգանօք բանիւ իբրև զնուաս , և զբնաւրէն չարս՝ ոչ զբարիսն զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել , այլ և ոչ զամենուստ դոյից զբարեհոչակեալ անուն- հոլոր՝ ամբարշտեալս լեզուով դովել : Այսուհետև դու առ ամ հնարս զօրաւոր՝ մատո ինձ ոգի փրկութիւ . աջ պաշտպանութիւ . ձեռն այցելութիւ . հրամանն բարու թեան . լոյս ողորմութիւ . բան նորոգութիւ . պատճառ քաւութիւ . գաւազան՝ կենաց օգնութեան : Օ՛ ի դու ես յոյս ապաստնութիւ՝ ակն յո՛ . օրհնեալ ընդ հօր հոգւովդ սբով՝ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Ա ՀՐոպին յաւելուած ի հինգերորդ՝ նորին հայոցի , առ նոյն աղերս նամբանոյ բանի : Ի խորոյ ոտից՝ ընդ սա :

* Ղան . Ա :

1 Ա՛ սուրդ՝ որպէս զի ոչ վայելէ օրինաբանութիւ ի բերան մեղաւորի՝ ի ճշմարիտն առակէ կանխաւս իսկ ուսոյ , զիարդ յաւելից կըրկ- նել զնոյն դովութիւ՝ աղաչաւորս բազմապատկու , որ Տանապազ ընդունիմ անէծս ի սատմոսիս բարե- բաստութիւ : Օ՛ ի իբր երգեցից ինձ վտանգս , և արձանացուցից նախատինս . և ի մերկութեան գրկի՛ փու-

փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից։ Օ Տէրդ ընդ դաւթի համարձակեցայց ասել, թէ զատամունս մե՛ղաւորաց փշրեսցես։ Օ Տէրդ դարձեալ, թէ մի՛ անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց։ Օ Տէրդ, թէ դատ արա ինձ տէր ըստ արդարութե՛ն քո, ըստ անբծութե՛ն իմոյ որ յիս։ Օ Տէրդ, թէ կատարեսցի՛ն ջրիք ի վե՛ր մեղաւորաց։ Օ Տէրդ, թէ խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի. և զայն որ զննի։ Օ Տէրդ, թէ տեղասցե՛ ի վե՛ր մեղաւորաց որոգայթ հուր և ծծումբ։ Օ Տէրդ, թէ սատակէ՛ր զշրթունս նենգաւորս՝ և զլեզուս մեծաբանս։ Օ Տէրդ, թէ փորձեցեր զիս իմ և՛ զ գտեր ա՛նիրաւութի՛ն։ Օ Տէրդ զյաջորդն ամին, թէ ես պահեցի զձանապարհս խիստս։ Օ Տէրդ զևան, թէ ես արդարութե՛ն երևեցայց երեսաց քոց։ Օ Տէրդ, թէ և ես եղէց ամբիծ ընդ նմա։ Օ Տէրդ զմիւսն, թէ հատո՛ւսցէ ինձ տէր ըստ արդարութե՛ն իմում, և ըստ սրբութե՛ն ձեռաց իմոց։ Օ Տէրդ անձամբ ինձէն զատութիւն իմ ծանակեցից՝ ասել ընդ նըմին, թէ լուացայց սրբութե՛ն զձեռս իմ։ Օ Տէրդ ի մէջ նանրութեան, զամբարշտացն աթոռս բամբասեցից։ Օ Տէրդ զերջանկին պարծանս՝ թշնամասցելումն կերպասորեցից, թէ դատ արա ինձ տէր՝ զի ես յանբծութե՛ն իմում գնացի։ Օ Տէրդ օտարս ի բարեաց գիտողիդ գաղտնեաց արգահատեցից, թէ մի՛ համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ։ Օ Տէրդ ես ինքն գոլով՝ զայլս անիծեցից, թէ տո՛ւր նոցա տէր զործս նոցա։ և ի կարդ բանիցն համարձակեցայց։

2 Կանգնէ թէ զկետինս բանիցն առաջնոյնքան առ
ատենօր եդից, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք, և
յաճախեսցեն դառնութիւք. Այլ ի շեղջեցելոցն
արտասուաց դոյզն ի չափեալ, բաւականացայց հա
նապազորդեան յանդիմանութիւք տաղմտարանին ըն
տանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ.
առ որս՝ և սպառնաճաճ քառասներորդի հինգերորդի
հատուածի բանի յանդիմանողի՝ զիս դարշեցուցեալ,
հանապազ խայտառակէ. խոցեալ զբերանս ի վառա
բանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ. ածոյին
ձայնիւն դառնահաղեալ, յակնկալութիւք կենաց լքա
նէ. միանգամայն և վիրդս մահու ինձ՝ իբր ի պատ
նըշէ առաքէ. Կանգնէ թէ չար է անէծս առնուլ
յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չա
րագոյ. իսկ եթէ չառնուլ նախատինք ի մերձաւո
րաց՝ օրէնք են, ապա ի տեսողէն հայել զայսոսիկ,
կրից արեան տաժանմունք՝ վիշտք աղէտից և խէթք
մտաց. Այլ թէ առ խոնարհութենէ անձին իւրում
մանեացի, չնեալ և կշտամբեալ անիծիւք ի լեզուէ
իւմէ, ի խոստովանեալ և յամենիշխան շնորհանց բե
րանոյ վերնոյն՝ օրհնեացի. զի ճշդութեալ թարգմա
նեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքա
նելով. սահմանաւն սիրոյ՝ զպարտեացն արմատ կըր
ճատեաց, ոչ տիրեալ ի խարդաւանաց չարաբանողաց.
ոչխար հօտին քո գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով ի յաղն
բուժիչ աղեացն արկածից. Այլ և անբանական
բարոյից է ասուն կենդանեաց՝ ի մէջ դալարոց ծաղ
կածին վայրից՝ կենաձիր բանիւ՝ թմբրութիւք մտաց ի
յարօտս մահու ձարակել.

3 Լսարդ՝ քանզի իմ է առակս վերջին կշռամբ՝
ղական, և առ իս ակնարկէ զդիպուածոցն չար
պատահմունս. որ ինձէն անձին նուիրեցի միշտ զեղ
մունս կիզանողականս հրոյ տոչորման, հոսեալ ի երկիր
նուաստ զդոյին գագաթանս խմաստնարանի բազմա
կիս։ Վանզի զնարդ ի յարդիւնս ինձ օգտից սաղ
մոն եկեսցէ, յորժամ անպտուղ ի բաղմերգուէին
լինիցիմ, ոչ նուագեալ հոգւով, ըստ Թէլադրելոյն
պօղոսի։ Օ՛ նարդ՝ ընդ մարգարէին և զտէրունին
խաւնեցից՝ մեծս մեղաւորաց՝ նկունս պիտանեաց՝
ասել ընդ նմա, Թէ ի բաց կացէք յինէն ամենայն՝ որ
գործէք զանօրէնութիւն։ Օ՛ նարդ ոչ ունելով ի
բազմացն պատճիրանաց կատարեալ շնորհին և օ
րինին՝ բարբառեցայց վերջանկին, որ նախ ինքն ա
րար՝ զոր մեզ կանոնեաց, Թէ քանզի ծառայս քո պա
հեցի զայս. և որ զհետն դան ասացեալքն։ Օ՛ նարդ
Թափուրս ի լրութիւն խմաստից կենաց՝ ընդ երկիւ
ղած ան օրհնեցից։ Օ՛ նարդ ընդ մեծին մաղթա
նաց զնմա յօդեցից, Թէ զմին խնդրեցի ի ննէ՝ զը
ռեալ վայելչութիւն նր, և զհրամանատրութիւն տա
ճարի նր։ Օ՛ նարդ ի հրաժարելին ինձ ձեռնամը
խեցից, յորժամ լսեմ, Թէ ուղղոց վայելէ օրհնուի։
Օ՛ նարդ շրթամբք խմովք զանձն իմ անիծից՝ ա
սելով զնմի յորմէից առեալն, Թէ երեսք ան ի վե
րայարգործաց՝ աստահել զդիշատակս նոցա յերկրէ։
զնարդ զմիւսն դալձեալ, Թէ չարք վաղվաղակի սա
տակեսցին։ Օ՛ նարդ զներպարանացն իմ նմանու
թիւն, Թէ բազուկք ամբարշտաց խորտակեսցին։
Օ՛ նարդ սատակման ինձ պաղատեցայց, Թէ ահա մե

մեղաւորք կորիցեն։ Օ՜ Տիրդ զբաւմայածեան լե-
զուս ի յօրինեաւն բան միսեցից, թէ սասպի պահել
զնանապարհս իմ, զի մի՛ մեղայց լեզուաւ իմով։
Օ՜ Տիրդ փշուք մեղաց հեղձեալս՝ զանարատին պար-
ծեցայց, թէ այլ ոչս յանբծութեան իմում ընկա-
լար։ Օ՜ Տիրդ ես մեղաւոր և կրկին պատժաւոր՝
զհանդունակիսն դարուվեցից ապրել ի նոցունց,
թէ ի մարդոյ մեղաւորէ նենդաւորէ փրկեա զիս՝
սաստուած։

4 Օ՜ Տիրդ իբր ոչ կռապաշտեալ անպատկառապէս
պերճացայց ունայն պանծանօք ասել ընդ դաւթի,
մի թէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն ՚ից, կամ ձգեալ
զձեռս ի մաղթանս օտար աստուածոց։ քանզի որ ի
մեղս դարշութէ խոնարհեացի, առաջի՛ կայ նորին
կառուցեալ առել ի պաշտօն յաւնականացն ախտաւոր
ծարծիցն պատկապատիր պատկերացն կերպրան՝ աս-
տարտայ և քամոսայ և մեղքոմայ արմաւրձանի, և
թարահատայ թարմատարի, ընդ զազրութեացն կանա-
ցեաց՝ իշանդամիցն պատկառանաք՝ անվերարկու ծա-
նակութէ։ Իբր ոչ պատկառեցից տալխմբ ասել ընդ
նահատակին, որ զայս դիմագրաւութէ առ բարին
ունէր միշտ, թէ վա՛ր քո մեռանիմք զօրհնասպաս։
և որ ի կարգին է սորին՝ սաղմոս։ Իբր յիմարս յարս
և վատթարս՝ ասել ժպրհիմ, թէ բերան իմ պատ-
մեսցէ զիմաստութի՛ն, և սիրտս զհանճար։ Իբր մարդէ
լոյղ կերպարանաւոր՝ զմարդահաճոյիցն ոսկերս ցըր-
ուել մաղթեցից։ Իբր զկրկին երկրորդելոյն մեծա-
նուն բարութիւնս, թէ հաճոյ եղէց առաջի տեն
յերկրին կենդանեաց։ Օ՜ Տիրդ ունօղս անբասից

մեղաց՝ զարդարոյն առեալ կարդացից , թէ ո՛չ մեղք իմ և ո՛չ յանցանք՝ առանց մեղաց ընթացայ , և ուղիղ եղէ : Ո՛ իմարդ զիս ինքն մատնեցիչ կոստեան՝ յաւելն զայս բան , թէ մի՛ ողորմիր գործողացն զանօրէնութիւն : Ո՛ իմարդ , թէ ոչ հալի մամ առաջի հրոյ , այնպէս և մեղաւորք յերեսաց նոյ : Ո՛ իմարդ դրդեալս ապականացու փափկութիւ՝ սահմանեցիչ զանձնման ինձ բան , թէ խոնարհեցուցի պահաք զանձն իմ . և զազախիցս նորին ընդ նոյն , թէ ես ի՝ նեղել նոյ՝ քարձ զգենուի . և իբրև զադաւոր և ըզտրտում՝ խոնարհ առնէի : Որպէս հանդարտեցիչ զնմանեացն իմ պատիժ միշտ յիշատակել , թէ սակայն մրուր բարկութեն նոյ ո՛չ ապառեսցի , և արբցեն ի նմանէ ամ մեղաւորք երկրի . իբրև զնան առ սմին , թէ զամ եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցեմ : Ո՛ իմարդ զապերախտութիւն յահոբայ ի ձառ առեալ հենգնեցիչ , որ ընդ սուրերին զնշմարտութին ընկալեալ , մուացայ ընդ նոսին՝ նոցին թերութիւ զերախտիան քի՝ ածայնովքն արհեստիւք խաչին փրկանաք , քան նոքա զգօրաւորութին մխիթարի՝ ցպղն սքանչելեաք , որ զօրինացն նկարագրեր տրունական անտեսութեն : Ո՛ իմարդ զյարուցեալդն ի մէ՛ դիւաց զաղէտս ցուցիչ , իբր նոքա զօտարացեալից խուժադուժ ազգացն՝ ասելով , թէ արկին զդիակունս բարեացն որ ի մէջ կուր ախտակարացն թռչնոց , այս է՝ այսոցն օդայնոց . որպէս զանկեալ զաբրին ի ճանապարհին . և զիաբանեալ զկամն ընդ ջրին՝ նոր անհնանեցիչ , իբրև զնմանակիցն առ ի նոյն չաւիղ ջրին պատեբաալի՝ գուպար գաղանամարտ մտացս օգտելոց , զոր

ես զօրացուցի՝ գործակիցեալ ինարիւց բանասարկուին։ Եւ ոչ ունիմ աղերսել, թէ մի՛ լուեր և մի՛ դադարեր՝ ա՛ծ. և խորհեցան ի վեր սբց քոց և ասացին, զոր ի կարդէ սաղմոսիս է աղօթել։ Քանզի յոյժ պատեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ ի վեր բռնութեանէ մոլեկան դիւացս միշտ ճակատելոյ՝ առ ներկայիս խը ռովուի, և ընդ նոսին՝ նոցին միակաց։

Յ Որոց դու տէր քո՛ որդի բարձրեալ մեծիդ այ պահեսցե՛ս և ամրացուսցե՛ս, երկնային զօրուդ շրջափակութե՛ յամ ընթացից խաբողին հողմոյ՝ խաչիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ. որ զի՝ թէ և գըլուխին յիս անօրէնութիք բազմօրինակ, այլ ոչ հայհոյութիք։ Որ ոչ հանգեալ ի կորուստ նմանեացն իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենագորով թախանձմամբ ընդ եղծման ջրղողն զազրագործաց՝ կրկին վշտացար, տատղակալի զմահու նց դիպուածն քեզ դրեցեր, ասելով զզարմանալիսն լսողաց բան, ածեալ ըզմտաւ ոչ և և յաւելից անիծանել զերկիր վն գործոց մարդկան։ Եւ մխիթարիս մեծ լիմն պարարեալ, ընդ կեանս՝ անմահից և պարտաւորաց սատակման. որ երբեմն առակաւ դիմեալն՝ զանխայտելն ի կործանել լինն ցուցեր՝ ողորմած. և առ այլ ոմեմն՝ նեղեցար սաստիկ վտանգեալ, ընդ յամրանալ անձրևին առ ուրացողացն գարման։ Ընձառելիս ցուցեր բարութե՛ տեսակս յիշատակաց ասնելիս՝ ի վերջին աւուրս. քև ի ձեռն առաքելոցն քոց, ողջոյնս հասարակաց անհամբուրիչն հեռաւորաց քաղցրաձաշակս հըրամայեցեր։ Եհա և յիս ցօղեա կենդանի զՀայրենի դիտութեանդ զսէր, զի և ես փրկեցայց քաւեալ՝

ամէնառատ քո այցելութիւդ։ Լո՛ւր եղիր ընդ հօր՝
հոգւովդ Սբով փառաք՝ յաւիտեանս. ամէն։

Ա Էրեսին յաւելուած էրկին հէնուրէ՝ նորին հանդէպ, առ նոյն ալէքս Նալպանոյ բանէ։ Ի խորոց սրտից իօսէ՝ ընդ այ։

* Բան. ԼԸ՝։

1 Լ Ո՛ ընդէր է ինձ քնաւն որ ի սաղմոսին այն պիտեայ բանիցն՝ ի կիր արկանել. որ ի նա խոստնոյ՝ միանդամայն և ի նզովս ինձ յա բակոյին, հանապազ երգել խմովս տաւղաւք։ Քանզի զնոյնդ արդեօք զլաք երջանկին ինձ դատապարտե լոյս նմանեցուցից՝ ասելով ընդ նմին, թէ ոչ մեր ձեցաւ առ խս Թխւրեանն սրտիւ։ Օ՛ խարդ զկար դադրու Թիւնս տանցն՝ ի յայսմանէ զնոի Թոնելոյն զարհուրեցուցեալ՝ ընդակից կայից կանոնաց օրի նաւորին՝ զնոնօրին և Թագաւորին, և մարմնական հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են համբուրե լիք՝ ասելով, ոչ յոսասհատ եղէց ի կենաց պատմող աւետեացս և նորոյս աշակերտ՝ անմահն յամենատես բարեկարգուԹեաց։ Օ՛ խարդ ըստ իրաւախորհ ար դարոյն, ընդդէմ մեղաւորացն՝ մանկու զինեցեալ ա ռակաս առաւօտին ի սկիզբն արԹնուԹեանն միշտ պատրաստական լինելոյ, որ և ոչ զանդամն մարմնոյս դանեալ խրատեցի. զնարդ մանանակեալ մեծին ա րուԹեա՝ սատակեցից ի քաղաքի նոն զանօրինեալսն, որ և ոչ զբուսեալ բիծս հոգւոյս խնդ մեռուցի։ Օ՛ խարդ սուեցից դրողին չև յայտնելոյն, Թէ ըզ մնիկիր որպէս հաց կերայ. զնարդ, որ ոչ միայուցի

յիմացս կըից կաթիլ մի պղտոր՝ ընդ յստակ արտօսր աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին, թէ զընկելիս իմ արտասուօք խառնեցի. և արտասուօք իմովք զան կողինս իմ թացի. Օ՜ որս ինձ դրեցից մեղօք մահացեալս, յորժամ սիրօղն այ ի բոլոր սրտէ՝ զանց մունս նախնեացն ի՛ր վարկանիցի, թէ մեղաք մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք. և որ ի վախճանն յանգիս սաղմոս՝ իրաւամբք առ իս, քան առ իսրայէլ։ Որմէ յարգեցայց դասիլ ընդ բարիան, յորժամ մարդկային ճնարիկ այս դեղ պատուհեցաւ՝ որ ոչ յիս գոյաւ, ի գալշուքենէ կերակրոց ի մահ սոլեցեալք և յանձախութէ ձգանց ի հոգւոց նը ճաղեալք, ըստ խորութէ ինքնօրէն կրօնից՝ հրեից և հեթանոսաց։ Օ՜ լսող՝ արդարուն իմ մնայ յա հետեանս, զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի։

2 Ա՜ղ մի՝ սաղտկացայց յամեալ ի բանից, ի հա մառօտել զսոյն փութացայց։ Օ՜ ինչ ունիմ ասել ի տեղի բանիցն՝ զոր ածաշունչ ձայնն նոճա գեաց օրինէրգոյն դաւթի, թէ բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ. զիարդ ընդ սին զձեռն քան զայս, թէ յամ ձանապարհէ էարեաց արգելի զոտս իմ. ի՛ր ընդ եղեալս և զայն մատուցից, թէ ի սրտի իմում թաքուցի զբանս քո՝ որպ մի մեղայց քեզ։ Որպ զնայնու թենէս իբր զլծուեց ձառեցից ընդ պարս մաքրոց, թէ ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, առեցի զամ ձանապարհս էարեաց։ Օ՜ իարդ զնեղոյն ձմար առութիւն՝ իմում սուրթեաս մշնջենական երդմնա հարութի՛ կարգեցից՝ ուխտեալ ընդ հաստատմին, երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս ար

դարուքիե քոյ։ Օ՛ Տէր, ինձ հրեշտակ մահապոյժ անհրաժեշտ վճռի՝ զբանին պատգամ կրկնեցից, թէ հեռի է ի մեղաւորաց փրկութիւն։ Օ՛ Տէր, ջուր իսկապէս՝ զբարեացն գրեցից՝ որք ի՛ նէ առնուն զնոյն հաստատութեամն՝ զայս տուն յեղեղել, թէ բարի առնէ տէր ուղղոց սրտից։ Օ՛ Տէր, զհամառօտն փոխատրութիւն անաչառութեամբ վրիպեցելոյս ինձ սահմանեցից, թէ զթիւրեալն յարիշտակութիւն՝ տանի ընդ այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութիւն։ Օ՛ Տէր, զճշմարտութիւն պանծանս՝ ամաչեցելոյս ինձ պատճառաստեցից՝ ասել զնորայն, թէ տէր ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ, և ոչ զբօսան աչք իմ. և որ յետ սորին պատմին ասացեալքն։ Օ՛ Տէր, զանճառն քան զմարմին բան՝ ի ցոյց առից քաջալերութիւն վկայելոց, ես դանձ գեհենին՝ ասել ընդ օճեալն այ Հոգեառն, թէ յառաջագոյն տեսեր, զի ոչ գոյ նեղեալ ի լեզուի իմում. ի սկզբնաւորն նախանձայնեալ առմնախ՝ մինչև ի լրումն աւարտման բանիս։ Օ՛ Տէր, դասակցութեամբ դժնեից մարդոց համաբան՝ այս մանու և որդիս սատակմանն՝ բարբառիմ զբանիւորհին, ոչ այլ զատելիս քո՝ տէր ատեցի. և ըզմեծացածն սորին կարգի։ Օ՛ Տէր, մեծաւն վրատութիւն ծանելի վերին՝ անձն իմ և դու աշխարհ աշխարհի՝ զանդատ քո ոգի յառաջ ընծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պահելոյն, թէ փորձեա զնա՝ տէր և ատես, թէ իցեն անօրէնութիւք ի ձեռս իմ. և ըզյաւելուածն որ զհետ սորին։ Օ՛ Տէր, ես գոլով և յայլոց աղօթիմ ապրել՝ յուսայելոյն յաճախացեալ, պահեա զնա՝ ա՛ր ի ձեռաց մեղաւորի, և

և ի մարդոյ չարէ ։ Օ՜ խորհրդ համբարձայց ընդ փա-
ռաւորեալն մեղթեալ ՝ոյ , թէ դու ես յոյս և բաժին
իմ յերկրին կենդանեաց ։ Օ՜ խորհրդ իբր հանդիսա-
ցեալ ընդ Ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթանակի թա-
գաւորին մատուցանելով՝ զառաւելեալն քան զբրի-
նակ աղերս աղօթից , թէ ինձ սպասեսցեն արդարք
քո մինչև հատուսցես ինձ ։

3 Նաբեբանեալ է և այս խմաստ հոգևոր՝ և Տրունի
գործոյն նմանի , որ զփորձիչն պատկառեցոյց ,
յորժամ զնա արհամարհիցէ՝ և զսկզբնապատճառն
եղելոց միայն ընարիցէ՝ ասելով , թէ երանի՛ ժողո-
վրդեան , որոյ Տէր Աստ է նորա ։ Աստ է և այս բարե-
բութիւն շնորհի՝ և զգուշական համարձակութի լը-
ցեալ երանութիւ , թէ սիրք քո օրհնեսցեն զքեզ ։
Նշանալի է և այս ընտանութի մերձաւորական հոգևոր
հաղորդութեան՝ յաճ յուսալ և ի նոյն արձանանալ՝
բանիւ սաղմոսին բերկրեալ , թէ զկամս երկիւղա-
ծաց իւրոց առնէ Տէր . և զկարդ բանին կատարէ ,
մինչև զողջալին և զզօրացնելին ազդեսցէ , թէ պա-
հէ Տէր զամենեսեան որ սիրեն զնա . և զամ մեղա-
ւորս սատակէ Տէր . ի գլուխս լըմանն գրոց նուագա-
րանաց սաղմոսիս՝ իբր թէ զբրինակն իսկ եցոյց վեր-
ջին հատուցման՝ արդարոց և մեղաւորաց ։ Օ՜ ու-
գակցորդք են միմեանց և զնի երդեցեալքս . զի թէ
ընդունի զՀեզս Տէր՝ և խոնարհ առնէ զամբարտա-
ւանս մինչև յերկիր , ապա ինձ ոչքան եղկութիւնք
կան առաջի . իսկ եթէ հաճի սէր ընդ ժողովուրդ
Նը , և բարձր առնէ զՀեզս ի փրկութե , ապա հեր-
քեալս ի բարեմանութեէ ես՝ ոչ հատատեցայց .
իսկ

իսկ եթէ օրհնելի է ՝ի սբս նը սիրասէս , ապա օտարս ես ՝ի մեքրութեէ՝ ընդ որս դասեցայց . իսկ եթէ ՝ի կանխերգիչն մերձ այսր եդից յիշատակարան ինձ կշտամբութեէ , թէ սիրեցէք զնը սբք նորա , զի ստուգութեէ խնդրէ ՝ուր՝ և կրկին հատուցանէ ամբարտաւանիցն , ապա յորմէ գնդի ես գայցէ՝ դերեալս ՝ի գաղտնեաց գոռոզին չարեաց : Կանզի զնը օրինակ տատանին տագնապաս տերևք անկոց եղևին ծառոց՝ շարժեալք ՝ի հողմոյ ուժգնին բախելոյ՝ հոսեալք ՝ի խոնարհ , այնպէս չանացաս չարդել զընթացից իմոց վերարձակութեէ քոյ՝ քաջաբեր ուղիշ՝ ըզյարմարեալս ձեռամբ անեղ միակիդ : Օ որ հատուտեցեր արմատացուցեալ վերստին դարձեալ՝ նոր պտղաւորութեէ անատականաս , յանդաստան կենաց խնամոց քոց կամացդ՝ ամենատարգև թագաւոր քոյ , օրհնեալ յաւիտեան . ամէն :

Ա էրոպին յաբելսաճ իրին հեճուրեէ՝ նորին հպողի , առ նոյն աղեր նաշխանոց բանէ : Ի խորոց սրտէ խօսի՝ ընդ ած :

* Ման . ԱԱ .

1 Ա յլ արդ՝ ընդեր ոչ ՝ի վերադրեցեալն տաղմոս նախահաճառական՝ և յայլ մարգարեիցն տան ինչ յօդեցից : Կանզի զինչ վայելուչն էր ասել՝ զայն ասացեալ է , եթէ անզգայեալ ցաւոյ ուսիցեմ . և կամ զնը շահ տալոյն ունիցի , եթէ ոչ ՝ի միտ առնուցում : Կանզի նզովեմ զնս ինքն ՝ի նոսին , և ոչ խանգամ . լսեացեալ լինիմ , և ոչ պայծառանամ . արևս ծագեալ , և ոչ լուսաւորիմ . մեղը

ձաշակեմ, և ոչ քաղցրանամ. ուրանիւ լնանիմ, և ոչ
բժշկիմ. միշտ կանխեմ ի նոյն, և դատարկ երևիմ.
հանապազ ձաղիմ, և ոչ երբեք խրատիմ. ողբիմ
դարձեալ, և ոչ զգաստանամ։

2 Ո՛ դարև՝ մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես
մաշիմ ի նոսին, ըստ մարգարէին՝ որ ի դիմաց
պարտաւորացն բանի. և արուեստական առակին՝ հին
ակոյն և նոր դիւրաւն։ Ա՛ւ զի թէ առտակին անօ-
րէնք և մեղաւորք ի միասին, ըստ եսայեայ ձայնին,
ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձել պահի։
Գանգի ասեմ զաղմոսն, թէ հատուցանէ այնոցիկ
որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն. և կցոր-
դեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր ոն ի վե՛ր հպար-
տից և ամբարտաւանից. ասեմ, թէ օտար երևեն մե-
ղաւորք ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ,
յարեմ առ սմին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկ-
րի, և ամբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մեր-
ժեսցին ի նմանէ։ Ա՛ղբք ինձ կարդացէք առ ձայնն,
թէ զերօրինակ վաւէ եղէգն ի կայծականց հրոյ,
այնպէս սրբեսցին մեղաւորք ի բորբոքեալ բոցոյն.
լացէք առ սաղմոսն, թէ արիցե՛ս ի վե՛ր նոցա կայ-
ծակունս հրոյ. աշխարս պատմեցէք ի բանս ահաւոր
վճռին՝ մարգարէին ազդեցեալ, թէ ո՛չ կամիցէք
լսել ինձ, սո՛ւր կերիցէ զձեզ. կոծեցարո՛ւք առ սաղ-
մոսն, թէ մա՛հ հովո՛ւեսցէ զնո՛ս. աղի արտասուա՛ց ո-
ղորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւս իմ յարմարեցէ՛ք,
յորժամ բարձրեալն ընդ իս լնլի և ինձ ասասցէ բա-
նիւ սաղմոսին, թէ ժողովո՛ւրդ իմ ո՛չ լսե՛ա ձայնի
իմում. ասա՛ղ կարդացէք Թշնա՛առացելոյս, յորժամ

այլ մարդարէ զնոյն դիցէ , վայ նոցա՝ զի վաղեցին զինեւ ։ Առաքեա փողեցէք ի սիրտ մղձկեալ նոր ա՛ղաղակի , յորժամ տեսանիցէ աստուածով ամաչեցուցեալ զնա կշտամբեացէ՝ ընդ ապարատան տանն յա՛կոբայ , տեսէք սրհամարհոտք՝ զարմացարո՛ւք և եղծարո՛ւք ։

3 Այլ դարձուսցե՛ս և ամիռուեացե՛ս զբարձրացեալ զսուր բարկութեան ահաւորիդ սպառնալեաց՝ ի սատուցելոյս յերեսաց մեծիդ ։ և խնամով աչդդ բարեբաշխութե՛ առ իս ժամանեալ , օծուա՛ն կենայց պարգեւատրեսցե՛ս զո՛ աղաչողիս ։ Առ քեզ փա՛ռք՝ յերկինս ի բարձունս , և՛ի մնհացո՛ւած յերկիր ի խաղաղարհ , ի սահմանս բոլոր ազանց , և յամենայն յաւիտեանս ։ ամէն ։

Ա Էրոպին յաւելուած ի հինին հեծուրե՝ նորին հոյոզի , առ նոյն աղէբս նաշխանաց բանէ ։ Ի խորոց սրտից ընդ ա՛յ ։

* Լան ։ կԳ ։

1 Բ արերար և բազմագութ , մարդասէր և երկայնամիտ՝ միայն Թագաւոր , ընդ հօր քում պատուեալ և օրհնաբանեալ սո՛ր ամենայնի , որդի՛ այ կենդանւոյ ։ Ընդպատճառդ միշտ խնամ կորտեան ։ որ ամենևին անփորձ ես ի չարեաց ։ որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորի ։ որ փրկութի՛ են ի քոց կամաց ընծայեցեալ ։ որ դարձուցանես զմերիկ մեղաց՝ ի յօդ քաւութե՛ ։ որ զհուր բարկութե՛ յանձրև փոխարկես ։ Որ զբեանեալ զկինն ի բարեաց՝ կրկնակի գոյնի նահանջեր՝ երկեակ բնութե՛ ի նոյն

արձանի, ոչ իսկապէս ընդ անպարտան, և ոչ համայն
ընդ պատժաւորան։ Որ զլուծութի ծովուն սահա-
նաց, իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ յեղանա-
կեցեր։ Որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին, ի վի-
ժակս վտակաց հոսեալ բղխեցեր։ Որ զյորդանա-
նու ջրոյն սրաշարժ վայրերութի, հրաշալուր անդ-
րադարձութի՝ ի յետնորդս հեթանոսաց լուսաւոր-
աւազանին՝ ի թիկունս առաքելոց։ Որ զպատուա-
տեալ պարիսպն երիքովի, յօրինակ կործանման քրի-
նութեն սատանայի՝ իբր զթեթևութի յարդի ցընդ-
եցեր։ Որ զինաստակար ջուր նորին, ի յատակ այ-
լայլութեան՝ առ ի բարին փոխարկութե՝ քանանա-
ցոյն փրկութե՝ խորհրդական աղբիւն համեմեալ
անուշեցեր։ Որ զմեռային դառնութի, իբր վնասց
անհաւանուի, կենացին փայտիւ ի քեզ յարմարեալ՝
պիտանի արարեր։ Որ զառեալն ի դեւոյն, ի գե-
ծագրութիւն անսահմանդ քո հրամանի անորակիդ
գոնակութե՝ ի նոր երանդ բոսորային՝ մածեր ա-
րիւն ի ցամաքի։ Որ զանկենդան ցուպ գաւազա-
նին, ի կերպառութե՝ առ ի զբոյդ մերովս նկարա-
գրիլ, այլ և յօտարազնիցն ընտրութի՝ ի տիպն ա-
պագային կերպիւ վիշապի՝ նմանեալ ցուցեր։ Որ
զերջանիկ ձեռն աջոյն մովսիսի, ի ցոյցս տեսութե
ապագային հրաշից մարդեղութեդ քո՝ բարձրեալ,
և քև՝ ախտաւոր մարմնոյս մարքուր լինելոյ անխա-
փոխ փոխատարութե՝ կրկին գուշակեցեր։ Որ յոյս
քանեցաց շրջագրուի, բարեխնամապէս արուեստիւ
սրոյ՝ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց
նշանակեցեր։

2 Որ ինեւ ամենագութ , որ բառաչանաս յերկիր դալարի , զմեռեալն՝ յանշնչականէն . որ զան շարժն՝ իբր զընթացօղ կառավարես . որ յանարդ արդանդէ՝ կոչես քեզ պատկերակից . որ տաս պատանեւիայ՝ աղերիս ըմբռչնեւելիս . որ յայտս մանրուս՝ հերս ընծայես . որ զսաղարթ սեռութիե վարսից , ի ձեան կերպարան զարմանագործես , ցուցեալ՝ թէ առ ամ սահման հեռաւորական , յաղթօղ ես հզօր . որ փոխես զշրթունս բնաւորականս , ըստ բանին յոբայ , ի կամս հաւատարիմս : Որ սասանես զերկիր , և զսիւնս նորին ի հիմանց , նշանակեալ հաստուածին գոյիւ՝ թէ դու միայն մնաս անկործնչելի . որ հոլովես զտարերս՝ իբրև զանցաւորս , և դարձեալ ի նոյնն կապես՝ իբրև զյարակայս , յայտ արարեալ՝ թէ և առ մեզայ բազմութիւն՝ դիւրապէս ունել կամ թողուլ դոյնպէս զօրաւոր իցես : Որ զարուսեկին անզգայ էութիւն՝ իբր երասանաւ իմն դաստիարակես , երևեցուցեալ սյնր իւր կերպիւ՝ թէ զենուես չար դիմեցուածն՝ յորժամ և կամիս՝ հանդարտ առնի ցես : Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին՝ կարգես ունայնս և պատարուանս , լուսաւորել զպատճառն առաւեւտիս տեսողաց՝ թէ ի նուազութէ բարեաց ըզպարտաւորս մարդին՝ դու ածես ի լրումն առաջնաստեղծ հարստութեանն : Որ զպատկերս անխօս աստեղաց , իբր զդասակս դոյզն հօտից՝ տրոհես և ժողովես , յոյս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ՝ քաղցրահայեաց տեսութիե , թէ՝ և անաղաչաւորաց լեզուաց՝ կարողապէս բաւես ողորմել : Որ ի մէջ մահու և կենաց՝ շաւիղ վստահութեան ուղղես ի

ծովու , վկայութիւն եդեալ Հաւատոյ , թէ՝ և յան-
կասկածաւորն վայրի՝ քան պաշտպանիլը անգայթագ-
ղելի . որ իբր զջուր կաթսայից՝ ի հրոյ եռացեալ ,
որպէս զմեղայ մերկ պղտորեալ՝ բանիւ կամաց քոց
փախուցանես : Որ հայիս յերկիր և տատանես զսա ,
զի անբանիւն՝ զմոռաւորս զգաստացուցանես . որ իբր
զակատ մի անձուկ նաւի՝ ի վեր շարժուիլ ալեաց՝
զանբաւ թանձրութիւն գետնոյս դղրդես , որով ծա-
նուցեալ լինիս ամենից հաստուածոյ՝ թէ իցես ան-
երկբայելի , որ ի բան քո զօրել՝ հիմնայեալ ունիս
զամ : Որ սերմանես զարտաշնչացեալ մարմինս յեր-
րի , և զնոյն անկորուստ պահել՝ կրկին կենդանա-
ծընես . որ ապականացուս աւանդեալ՝ անեղծս ըս-
տանաս . որ ընդ մահացու նիւթոյն՝ զնշխարդ կե-
նաց խառնես , որ հրամանաւ ակնարկութիւն՝ ի խոն-
վայրկենի կազմեցեր պատրաստ կացուցեր զանզար-
դութիւն ամենից եղանակաց : Ո՞վ է զօրութիւն և
կարողութիւն , որ շրջանակեաս զժամանակս ամաց հո-
լովմանն աւուրց՝ յայլ նմանութիւն բարեպատեհ տեսո-
ղութեանդ : Որ կարդաս զանմուռնչան , իբրև զկենդա-
նիս . որ ազդես միայն , և նոքա ընթանան . որ միայն
հնչուս անկանես անձաւս արուեստիւն հնարագի-
տութեան՝ մեզ և առաւօտս : Որ յետ նախակարդ
յօրինուածոյն առաջնոյստեղծ լինելոցն , արարեր
զիրաւարութեան մեծամեծս հրաշակերտիչն հան-
դիսից , ըստ դրոյն երջանկութեանդ կանխահիացն զար-
մացման , այլ իմն գոյացութիւն տօնելի տեսակիւ անեղծ
աշխարհագործութեանդ և քան զոյն՝ ի մարդանալդ
քո , որով ոչ դոյ թիւ :

3 Ալ ահա զինեան մեր՝ քեզ դրեցեր . որ զարդա-
րութիւն քո մեզ շնորհեցեր . որ ընդ քեզ կրե-
ցեր զհաշտութիւնն մերում փրկանակ . որ ոչ երբեք
լքանիս յողորմութենէ , դարձիր զամբարշտեալն՝ ի
պաշտօն բարի երկիւղի , զթմբրեալն՝ ի զգաստու-
արթնութիւն սրտի . զանմաքուրս՝ ի սրբու-
ղութիւն պայծա-
ռութեան կերպարանի . զբազմաբիծս՝ յամբծու-
հանդարտական նբ պատկերի . զբեկեալս՝ յողջու-
որ ի դիպմանէ ոչ խորտակի . ըղձացեալս՝ ի խնդու-
զհարթութենէ անտարբելի . զյուսահատեալս՝ ի սեր
միաւորիչ անքակտելի . զանհնչեցեալս՝ ի վստահու-
հաստատութենէ անշարժելի . զխաւարեալս՝ ի լոյս ե-
րանութենէ անմեկնելի . զմահու գերեալս՝ ի կեանս ,
որ ընդ երջանկամբ ոչ անկանի : Ո՛ի փառաւորեցիր
անուն քո՝ յի՛սուս , խոստովանեալ յաւժ , ընդ հօր
և ընդ հոգւոյդ նբ՝ ի բարձունս երկնի և ի տարած
երկրի՝ և ի բնակիչս նոյ , յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն :

Ալ էջսին յաւելուած երկին հնչուին՝ նորին հանդէս , առ նոյն
աղերս մաղթանաց բանի : Ի խորոց սրտից ընդ ս :

* Լան կո՛ս .

1 Ա՛ւ արդ առաւմ բան՝ յաւմ ուղիղ ես՝ ա՛ծ .
իրաւամբք դատիս . արդարութիւնք հշդես .
ճշմարտութիւնք ջափես . օրինութիւնք հետևիս .
բարուք ընթանաս . ատելգութիւն սիրես . յատակուի
կամիս . լուսաւորութիւն համբուրես . փորձիւ յանդիմ
մանես . երկայնմտութիւնք քննես : Ալ՛ ուրախ նեղգուի՝

և ոչ գոռոզութիւն, այլ ամենևին հեզութիւն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն։

2 Արդարացար վերին խմաստութիւնն անսպայլական հօրդ հանճարոյ՝ կրկին վկայեալ անվեղջ գովեստիւ յորդեգրեցելոյն հնարհօք, ըստ բանին սրբութեան՝ որ ասէ տարանաչն կենաց՝ ի քէն ընկալաք. որ ոչ՝ ի կոծելն ողբացի, և ոչ՝ ի փողելն կաքաւեցի։ Լացեր անօրինիս, թէ մի՛ անօրինիր, և ես՝ ի նոյն չարիս պնդեցայ. մեղաւորիս, թէ մի՛ ամբառնար եղջիւր՝ ի բարձունս, և ես զընդդէմն քեզ գործեցի, և ոչ զացի երբէք զառաջեալս, թէ՝ ի ձեռին քո՛ են եղջիւրք արքայութիւնք հպարտից ամբարձեալոց, խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել, ըստ ամբակումայ, դաւթի և զաքարիայ։ Օրհնութիւն ինձ կամեցար՝ ողորմած, և ես անիծեալս՝ մեծ տարագրութիւն խոստացայ յարժանին ինձ մանն. սիրեցի բարկութիւն, և ոչ բարուն. չօշափեցի ըստ գրոյն՝ ըզխաւար, և ոչ զլոյս. կենդանի ձայնիդ քո՝ դէմթաճ, ապաւառմն պատասխանեցի։ Ո՛ որդին անմահ ասացեր՝ բանիւ եսայեայ, և զհուրն՝ անշէջ, և զկրճտումբութիւնն՝ անվախճան, և զտեղին՝ յաւիտենից, և զօրինակ նմին՝ առակաւն, և ես ոչ խմացայ, ըստ առաքմառողին, և ոչ մտառեցի. այլ՝ ի մեայ մտաւորական կուրութեան գնացի։ Ցուցեր մարդարէիւն, թէ զօրինութիւն առացի՝ որ զօրէնս դնէ, և ես համառօտեալ զնոյն փութացայ։ Արձան հոգևոր վիմի զբերեալ մատամբ քո՝ տէր յիս քս, զդաւիթ իւրովքն բանիւք կանգնեցեր, ասելովն ինքեան ընտրութիւն առնոյն, թէ պահեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ,

յաւիտեան • անդրադարձուք թէ բանին միջնորդեալ
զկրկին հաստատուքին , թէ և յաւիտեանս յաւի-
տենից • ընդ որս՝ և զսորին նմանիս պարծանաց՝ առ
իմն իրաւացս , և ոչ զկնճռեցայ • Ձեպեցայ ՚ի տունս քա-
հաղս , և ոչ այլ • ՚ի յերկուս հետս երկմտութեան՝
կրկին կաղացի կասեալ ՚ի բարեաց , ըստ երդիծանե-
ղին հեղհեղս : ¶ Ենիմ զմտածս իւրովքն օրինակօք
եկեալ ՚ի մեռելոց , և զառաւս մարդարէիցն՝ դրեալ
՚ի յոգի , և զմտաւորացն առաքելոցն՝ ընդ մտաց մտան
յեռեալ , և զորդ հասարակաց՝ կտակաւն աւետեաց՝
յարուցեալ ՚ի թաղմանէ անթիւ ննջեցելովք , և ան-
հաւատացեալ քան զնգետին եղբայրակցութիւս այնր
մեծատան , որ է առակ իմն յարմարական , նմանեալ
զդասականացն մասանց՝ անողորմից յղփացելոց , մը-
նայի իբրև զսալ դարբնաց անաստ՝ յամառեալ քա-
րացեալ սրտիւ , որպէս օրինակին է բեւեռոյ , և ոչ
ապաշխարելոյ :

3 ¶ Յլ ազդեա վերստին առ սոյն կերպարան լքեալ
կրկին ողորմութի՝ բարի , մհատուր , մորդասէր ,
խնամակալ , կենդանի , սուրբ , լուսաւոր և անվախճան
թագաւոր , զորութք պանծալի խաչիդ խորհրդոյ ,
՚ի կարծրացեալս մեղօք անբեր անդաստան՝ երիկա-
մանցս յիմարութք՝ և անպտուղ սրտիս լքութք • զի
առեալ նպաստս օժանդակութք ՚ի գթութէ կամաց
ամենակալիդ , որով տացէ բղխեցեալ հոգիս , ընծայել
աչաց վշտադնեցելոյս՝ վտակս արտասուաց արբուցա-
նողաց՝ ինձ ՚ի փրկութի և ՚ի մաքրութի , և քեզ ՚ի
հաճութի ընդունելութէ՝ ամենապարգև տուրդ բո-
լորից , փառաւորեալդ յաւիտենից • ամէն :

Ա ՝Երուսէն յաւելուածք իրիւն հեծուրէ՝ նորին հոյոզէ, աա նոցն աղէտս նաշխանաց բանէ ։ Ի խորոյ սրտէ խոսո՝ ընդ այս ։

* Ըան . ևև ։

1 Ե՛ս արդ՝ ես նախանիս ամբարշտաց . գլուխս մեղաւորաց . պետս անիրաւաց . առաջինս պարտաւորաց . պատկերս յանցաւորաց . առ տիկեցիս ըստ վատթարութեանց , այլ ոչ ըստ բարեբաստութեանց , ահա զանձառիւն խմոյ ձառեցի . զպատկառելիսն խայտառակեցի . զգաղտնիսն հրապարակեցի . զծածուկսն յայտնեցի . զինաքրտցեալսն յուցի . զամփոփեալսն տարածեցի . զդառնութես մաղձ ձայթքեցի . զգործակցութիւն չարին՝ մատնեցի . զամբարեալ թարախ վէրիս՝ քամեցի . զնորս պարտեաց խմոյ՝ ծանուցի . զպատրուհսն կեղծեաց՝ առի . զքօղ տըգեղութեն՝ վերացուցի . զամօթալեացն զգեստ՝ մերկացուցի . զգարշելիսն՝ յանդիմանեցի . զմրուրն մատոյ՝ փախեցի . զպալարս հոգւոյս խածուածոց՝ քահանայապետիդ քէ բացի . Յանձինս վտանգ՝ ոչ անխոյեցի . մարմնոյս սիրոյ՝ ոչ աչառեցի . զարմատն հըներութեն՝ տեսիլ արարի . բնութես կարեաց՝ ոչ ողորմեցայ . զմիաբանութեն կապ՝ խզեցի . զդրեակ սրտիս՝ քանդեցի . ընդ կամաց ոտից՝ իբր ընդ դարանակալի մանուկ՝ կռուեցայ . զպահեստ անյայտիցն՝ արտաքս հանի . զմերկութեն գանձ՝ մերկին գուշակեցի . զդատաստանսն՝ դատաւորին հանդէպ կացուցի . զապատնեացն զմորձ՝ այժմիկն իսկ գտի . զդաշն կործանողին՝ կորեցի . զուխտն խաբողին՝ ցրուեցի . զկատարած մատուին յաղթութեան՝ ի քեզ ուր յո՛ ապաս

տանեցի . զպատերազմին խոսմբ՝ գրգռեցի . զիմաց դրութեի դիմեցմանն՝ բանիդ աստուածոյ յօսացայ . զնաւարարսիրացն փաղանգ՝ լսաեղինացն զինուց սադրեցի :

2 Այս արդ՝ սահմանիչդ ամ եղելոց քո որդի բարձրեալդ այ , զաստէն դսրսվեալս յայսպիսեաց բանից , և զհարուածեալս յայսպանեց գանից՝ մի՛ կշտամբեացես կրկնակի դատել ի մեծի աւուրն : Հա հնչեղ անքննին անձառ բարերար թագաւոր անանց , առ այս կերպ պատկառանաց՝ ինքնապարտաւս խոնար հոգեք , որ ինձէն զանձն՝ մեծաւ ձաղանգ յոգի դատեցի , լից նուազգ այսր մտանեի՝ անարգանգ ամօթոյ՝ զդէմն ատամանայի . և զերեսս կերպի պատկառեցելոյս՝ նշանաւ խաչիդ զօրացո : Ի՝ հասցի՛ կը նիզդ լուսոյ՝ ի գեղ տեսակիս . ամրուեդ նշան հասատեսցի՝ ի տիպ դիտակիս . երևակ կենացդ փայտի ձևասցի՝ ի պատկեր այսոհ . արմատ հրաշից՝ ի ճակատիս շուք նշանակեսցի : Ի՛ այլայլեսցի յինէն՝ դրոշմդ լուսապճոյճ . մի՛ բարձցի ի տեսանելեացս բնաց՝ ճառանչդ օրհնութեե . մի՛ մերժեսցի ի գլխոյս՝ առ հատատչդ վստահութեան . մի՛ սասանեսցի ի բերանոյս ամրութե սեմոց՝ փառք տնադրութեդ . Պահպանակդ երկրպագելի՝ ի զգայարան սրտիս միասցի՛ . ջրիցս նիւթոց խմոյս գոյութե , քառաթևիդ նշոյլ աղբեսցէ՛ . ձեռնա կարկառման , փրկչիդ իշխանութի օժանդակեսցէ՛ . մտաւոցման հատատ՛ածոյ մտինս , խորհրդարանդ համարձակութե բարեպարծեսցէ՛ : Ի՛ մեկնեալս խմա՛ , մի՛ հեռասցի սրբութիւնդ . մի՛ լքցի պահե՛ ի պատիլն պարտաւորիս . մի՛

մի՛ մերժեսցի ՚ի յոգւոյս՝ անդաւաճանելիք փրկու-
թիւն. մի՛ ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ ՚ի քո
դրեցեալս ընդ. մի՛ եղծցի նկարտումն արեան զօրու-
թե՛ ՚ի տիրատիպ խորանէս. ընդ իս բնակեսցէ յի-
մում գերեզմանին. ՚ի ծորել մարմնոյս Քրիստոսի, ջ
ծումն ընդ հոլովիդ առ իս պահեսցի՛. ՚ի նորոգու-թեան
աւուր, սուրբ հանդիպեցայց փառաց վեսայիդ. ՚ի
քոյոց այսի ծանուցայց, քոյովքդ վաստակօք պրկե-
նեցայց, երախտեօք մեծիդ յարդեցայց, աւազանին
զգեստիւ պերճացայց՝ քաւեալ ողորմու-թե. Ա՛ստ
բարեգու-թ, զվերարկու-դ անապականու-թեան՝ տա-
ժանեցեալս մեղօք մարմնոյս. մի՛ յարիցէ ընդ քոյս՝
բանսարկուին. հնացուցիչ հոգւոյս՝ վատնեսցի՛. խա-
ւարաբնակացն պատիւք՝ մի՛ ընդ իս վերերևեսցին.
Ո՛րչեսցի՛ անուամբ քո գլխաճ՝ վիշն իմ հանգըս-
տեան. ողորմու-թե՛ քո լցցի՛ գու-քն իմ գերու-թե.
ընդարձակեսցի՛ քև ինձ՝ տեսին Քրիստու-թեան.
անդորը եղիցի խըղճամտի՛ ինձ բանսն բարկու-թե.
անուսկ զիս առ յաշուս՝ արգանդն վհու-թեան.
յուսով քո շտեմարանեսցէ՛ զիս՝ յարին այն անձկու-ե.
ձեռամբ քո պահեցայց՝ ՚ի խշտին տարտամու-թեան.
թևօք քո ընկալայց՝ ՚ի տունն տագնապի. դու գո՛
վեալ ընդ իս՝ ՚ի սենեակին վտանգի. Ա՛շտղս ինձ աս-
տանօր՝ ՚ի Քրիստ հաղորդաց, զի երբեմն եմ վերնային,
և այժմ անդնդային. երբեմն տօնելի, և այժմ
աշխարելի.

3 Ա՛յլ և արդ՝ կրկին դու օրհնեալ ՚ի բոլորից գոյից՝
յերկինսնոց և ՚ի ստորնայնոց՝ և ՚ի անդաստամեսս
կանաց մեռելոց՝ սնապարտականդ այս տարագրու-ե.

Այս վերեցայ · ես օտարացայ · ես չիմարեցայ , պար-
տեցայ , և խոտան գտայ · ես լքայ , կամեցայ , և կոր-
ծանեցայ · ես մոլորեցայ · ես մոռանեցայ · ես մերժե-
ցայ · ես խորթացայ , դերեցայ , և գայթագղեցայ · ես
նզովեցայ · ես թշնաւառացայ , արբեցայ , և վատթարա-
ցայ · ես ընկլուզայ · ես խաբեցայ · ես անօրինեցայ ·
ես ապականեցայ , մահացայ , և խոպառ եղծայ · ջնջ
զո առ այս՝ ինչ մեան ջարի , որ ես միայն անփոխոխ
բարի · Աստ՝ կամք զո չիս , և խաւարն ինձ ձա-
ռագայթ · Ճրագ չուսոյ զո անդ , և գիշերն վաղըր-
դայն · մարմնոյ զո հաղորդեալ , և յամօթայն կոր-
ծեաց ապրեալ · Ասէ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կեն-
դանի՝ վո անփոխելի վախճանին · դարձեալ՝ զիս ոչ
վարկանիմ կորուսեալ՝ վո աներկեան նորոգմանն ·
Այր և փակեալ համարիմ ինձ զբան կենացդ՝ վո ան-
քաւելեացն պարտեայ · դարձեալ՝ բացեալ ինձ ըզ-
դրախտն՝ վո փրկութեանն աւետեայ · քանզի ոչ
այնքան վհատութեն գոյժ տագնապէ՝ որչափ փրը-
կութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ · Աստ՝
տէր տէր՝ տուր ողորմութիւն , առ ամ ձայն գոհա-
բանեալ , օրհնեալ յաւիտեանս ·
ամէն ·

Ա Էրատին յաւելուած էրէին հեծութիւնք՝ նորին հանգչէ, առ նոյն աղերս նաշխանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խոստ՝ ընդ այ։

* Ղան. ԼՀ. *

1 Ընդ՝ որ զբ և առցէ զայս դեղ մաղթանաց այսր մատենի պարկեշտականի պատուել առ- ւաւ, եթէ ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն, եղեց և ես իմովս բանիւք կցորդեալ նմա. իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յատաջեալն, գոյցց և ես սովիմբ՝ ընդ նմին ողորմեալ նմա։ Ա՛պա թէ երջանկասցի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ գրել զեղուքիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ։ Այլ յիշեսցէ՛ նա զտղումն և զբանս նը զհոգեշունչս, թէ ոմն ոք վատահասցի սիրտ ոբ ունել, և կամ ոմն պարծեսցի մաքուր լինել ի մեղաց. և զի ոչ յարեաւ մարդ երկրածին՝ պատեալ ի պատասխանեաց. և ոչ ընտիր ինքնարշաւ վազելոյն, և ոչ թէ և ի թուիչս ամբարձման թևոց բերելի. առ որ զգոյշ լինիցի կըր կին երկուցեալ ի վիճին իսկ հատուցումն թեան՝ ու սեալ ի պօղոսէ, գուցէ անկեալ ի յերկիր՝ սահմանողն այսմ կանոնի իրաւադատի՝ կշռեալ նմանեսցի։ Ա՛յլ առցէ զայս կշռաճշութիւն մաքուրն՝ նիւթ պըսակաց, առ ի չիջանել անընդոստաբար յանձեռնհասն բարձրութիւնէ. և պատժապարան՝ առիթ ազատուելոյ, որով ամբարձեալ ի կործանմանէ հոգևորական մահուն՝ ապրեսցի յոտս։ Իսկ ինձ եղեցի՝ պատգամս այս բանի՝ արձան փորագրեալ՝ ամենևին անեղծանելի, որ փոխանակ իմոյ եղելոյս անձին մահացուի՝ անդադար ինչմամբ հեծութեան լալոյ՝ առանց լռե-

լսելոյ միշտ աղաղակէ · լեցի՛ և ասկերացս քակտեցէ՛ լոյ ի՛ տալապատեան շիրիմ վերարկուին անմահունէ ձայնին զայս խոստովանել · հասցէ՛ և մարմնոյս ի՛ հող լուծելոյ՝ բարեբաւով իմն անազդեցեաւ՝ ծածկատեսիլ զոյն պաղատել ·

2 ՅԻ՛ դթութեէ , աղբիւր ողորմութեէ , պարգեւք բարութեէ , որդի՛ բարձրելոյ տէր յիս քո , ողորմեա , խնայեա , մարդասիրեա · նայեա՛ ի վտանգս · անկարկեա՛ ի բեկուածիս · խոնարհեսցայ ի թշնամանս թիւնս · տես ի տարակոյս անձեռնհաս տագնապիս · հասիր հաղորդել կորստականս կարեաց · Ո՛չ օշաձեա բժշկապէս՝ զամենաթշնամանս ախտաւորութիւնս · ունկն մատուսցես քաղցրութի՛ ողորմածին հեծութեանս · լուր ի՛ խորոյն անդնդոց մնհուն գերեզմանի՛ անմունչելի հառաչմանս · մոցէ՛ յականջս ամենալուր լսելեացդ՝ ձայն պաղատանաց վտանգեալ անդամոցս · Լա՛ւ վա՛ղ գրաւական կենդանութես ա՛ նապական է , անխոխիմ լեցի և սիրոյդ քո գթութի · կոչեաց լեր հեզութի՛ տաժանաւորս տկարութե · Ա՛ռեալ պատկերիս՝ մի՛ ոխս պահեսցես · ընդ անշունչ կերպարանիս՝ մի՛ ի դատ քննութե մոցես · մնհու տանջեցելոյս՝ մի՛ հարուածս յաւելցես · ընդ բեկեալ խեցեղէնն անօթոյս՝ մի՛ ուժգնութի՛ մարտիցես · վճռաւ կոչնձելոյս՝ մի՛ բարկութիւն կերակ նեսցես · կործանեալ շինուածոյս՝ մի՛ պատուհաս մատուսցես · շանս սպանելոյ՝ մի՛ քարինս արձակեսցես · լուսոյս ջախջախելոյ՝ մի՛ սաստիկս որոտացես · հողոյս անպատուհելոյ՝ մի՛ իբր ամբարշաւաճի ուժգինս մի՛ ընդհնացես · Ո՛ մխիթս մերժելի՛ մի՛ ի դատ ընդ-

րութիւնէ կոչեսցես. զհոգիս ցնդելոյ՝ մի՛ իբր զբո դիմամարտ գացես. զտիղմն տաղտկալի՝ մի՛ իբր զոսոխ վարկանիցիս. զգարշութիւնս անգոհանալի՝ մի՛ իբր զգբռնամարտիկ վանեսցես. զնեխթս՝ ի բաց ընկենլի՝ մի՛ նիւթ գեհենին պահեսցես. զայրքանեաց բազմապատիկ բանիւ կշտամբեալս՝ մի՛ վերստին յանդիմանեսցես։

3 Ա. յս ամենաթշնամւոյս և խաւարարդելոյ շիրմին են ահա սրտաբեկ և յոքնաթախիծ արդահատութիւնք. հաստատեսցէ՛ օրինեալդ քո բան՝ անփոփոխական լինել, ըստ սրտի արդահատելոյս. քանզի և այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ, մեռեալ եմ անհաւիդ. ոյլ՝ ի կորուստ մահուն սատակմանն՝ ամենազօրիդ հրամանի՝ անէղծ եմ հաւատովքս։ Ա. րդ՝ ազգեմ զքեզ՝ տէր յո՛ քո, հայեաց յիս ողորմութիւնդ, և մի՛ թողացուսցես լինել անակից ինձ բեւլարայ. և զմահազեկոյդ տապանին ազդումն անկենդանատուրն թնդման՝ թշնաւն թաղման՝ աղաղակ ձայնի հառաչանն լալեաց՝ քեզ հաշտեցուցչոյ՝ յարդեսցես լսել՝ միայն բարեդործ, հոգեսէր, հզօր, մարդասէր. և հոգիդ քո բարի բնակեսցէ՛ ընդ իս՝ լոյս առնելով ինձ ի խաւարին։ Ա՝նասցեն ընդ իս կենարար քո կրից պաշտեցեալ մասունք, զի իբր զառանդ գանձս զիս պահեալ ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայեցուսցեն. օձառք անվատանելի վիճուց ինձ պատկանեսցին, ընդ իս յարտկայեալ քարինք պարսից՝ հոգեւոր հնարից՝ զգարին հալածել զգունդ։ Ա՝ռաւն որ առ իս՝ քե՞ր վանեսցի՛. զի եթէ յարիցէ՝ ի վէր իմ պատերազմել, սեւեալ գբաղաքն ունայն ի զօրաց՝ և

և զաղտուղականացն գործի ապաձայն, զքեզ ՚ի ու-
նիմ մշանջենաւոր և անխիրհելի պահապան։
4 Եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ
քան զօրն կառարածի, և անշաւիղ արդելան ինձ
պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթան տէրունականն՝
նմին գան մանու. Եթէ ՚ի վայր զնա ինարի կործա-
նել, զծնրադրութի արարչին. Եթէ ՚ի մխիթը երկրի
թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն նայ ՚ի նոյն մա-
ծուցումն՝ զնա հերքեսցէ. Եթէ վաստակս ինչ գա-
ւոյ նիւթեսցէ, քրտունքն յուրելի արեամբն զան-
գեալ փրկչին աշխարհի՝ զնա խոնեսցէ. Եթէ յընդ-
թայից բարեաց զշանչս իմ պատանդեսցէ, կապանք
ամենատեղին՝ զնա արձակեսցէ. Եթէ յուրացու-
պարգեաց լուսոյն բռնադատեսցէ, հայհոյութեան
համերուրի յանծամարտիցն՝ զնոսին ընդ նոյն կոր-
կեսցէ. Եթէ հարուածս նետից գաղանաձիգ զինուց՝
ինձ արձակեսցէ, կարի ինարից ազերան փառաց հօրն
կապարձից՝ նմին պատահեսցէ։ Եթէ քօղալ լու-
սոյ խաւարականի՝ մտանել ընդ աչս անամօթեսցէ,
կնքուածն գլխոյն ձորձով պատեցեալ լմանն ամե-
նից՝ զնա տանջեսցէ. Եթէ մոլեսցի զաստհութիւն
ձեռինս կապել, եղէգն մատուցեալ ՚ի յաջ գոյա-
ցուցչին՝ զնա չարչարեալ ըմբերանեսցէ. Եթէ ձա-
զանգ այպանանն՝ զնա կատակեսցէ, տանելն ծաղու-
ամենազօրին՝ զնա հենդնեսցէ։ Եթէ բժժանգք ինչ
յուրելից՝ կախարդել խորամանկեսցէ, ապտակին դի-
մաց հզօրին նոյ՝ զնա սաստկապէս ամաչեցուսցէ.
Եթէ ՚ի մեռաս գիշերային մթոյն՝ խաւարաս խա-
բեութեն լինելոյ մարտիցէ, ՚ի ճառագայթից լուսոյ
երև-

երևման քո՝ տէր, խայտառակեսցի. եթէ ի քէջ
րեկեան տապոյ փորձութեանցն՝ արեգակնակէզ վատ
նիչ խորշակին՝ զնա ի յարմատոյ խախտել կարծիցէ,
ի զօրութէ նշանիդ լուսոյ իլեալ գօսասցի. Եթէ
ի փշանն չնորհէ ունայն զնա առնել հնարաւորու
ցի, թուքն զոր ընկալաւ տէրն քրոջէդեից ընդ մե
ղաւորիս, զնա պատկառեցուսցէ. Եթէ ժանիք խա
ծօղք ինձ կուգանիցէ, լուսնի երկնաւորին բերա
նոյ՝ զնա պատանձեցուսցէ. եթէ խաժմանա աղճա
կանն հոգւոյս ազդեսցէ, բևեռացն հարմանիք հաս
տոցին բնաւից՝ զնա կակծեցուսցէ. Եթէ չընթացս
անիրաւութեայ խորհրդոց զնա մերկերեցուսցէ, սեւեռք
ոսկւոց անհասանելոյն՝ զնա կապեսցէ. եթէ հըրա
պոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ, քացախն ընդ լեղ
ւոյն խառնեալ ի յորբուսն բարերարին՝ զնա դառ
նացուսցէ. Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զնա
գայթ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ՝ խա
չառ պարտաւորեսցէ. եթէ ընդվզել ընդդէմ հնա
զանդութէ ոտն հրամանի զանձն իմ ուսուսցէ, բէ
րութեան պարանոցի անսահմանելոյն՝ զնա կործանես
ցէ. եթէ ի մահ սատակման զնա վանեալ վերաս
րեսցէ, սուր սաբ սէգ զինու միսելոյն ի կող՝ սուրճ
չին ազատոյ՝ զնա հերձեսցէ. եթէ երկամբք վշտաց
դժոխականաց զնա պարիսիեսցէ, պատանացն կուսա
էից ուռողին՝ զնա ըմբռնեսցէ. եթէ յատակս մա
հու հայել զնա խորդախեսցէ, բնակել կենդանւոյն
ի վէմն մահու՝ զնա մեռուսցէ. եթէ խնդասցէ ընդ
մարդիօրէնս իմ գայթագղութիւն, կրիչին կորսցի
կարկաղեալ կամաւ, յորժամ անմահն ած յարուցեալ

փառաք՝ ընդ իւր նորոգեաց զբնաւ մահացեալս։ Եթէ ընդ լուծանել փգբր կապանաց Հազարամեայ՝ բերկրեացի, դողացի կրկնեալ վերատին իսկոյն ընդ վերջին շղթայս անզերծ տագնապին ըմբռնման՝ սատ կագունի յանվախճան տանջանարանին։ Եթէ ընդ առաջին Հարուածն դժոխարեայի, դոյժ կորստեան յեանուամ սատակմանն անչէջ դեհենին՝ որ պատրաստեալն է նմ և նորին հրեշտակաց՝ նմա պատճառի, որ յաւուրն մեծի՝ մեծին առեալ։

Ոչ ինձ ապաւինելոյս՝ ի քեզ՝ տէր յն, միայն թագաւոր ինքնակալ զօրեղ՝ արարիչ երկնի և երկրի՝ և ամ զարդուն որ ի նմա, որ գալստեանդ քոյ ակն ունիմ, և ողորմութիդ փրկչէդ սպասեալ յուսամ. ի յոտս քո անկանիմ, և զաչերսպարիդ հետս համբուրեմ. զպարտութիւնս խոստովանիմ, և զմեղանս հրապարակեմ. կշտամբանաց քոյոցդ կոծիմ, և հաւանօք սրտիս տապանամ. ի խեթ խղճիս խոցոտիմ, և բոցով ընչոյս ճենճերիմ. աղի ցօղով արտասուացս այրիմ, և երիկամանցս աղմամբ կիզանիմ. յուսակտուր օդով ցամաքիմ, և դառնաշունչ հողմով շնչանիմ. թախանձանաց բանիւս երերիմ, և կողկողագին հեծութիդ դողամ. տաժանելի կրիւք տուայտիմ, և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ. ի կոծ մըրկաց ծփիմ, և ի բախանիդ ալեաց սասանիմ. ի լըրութենէդ համբաւոյն սարսեմ, և յիշատակաւ անկին կորնչիմ. կերպարանօք առեղին հալիմ՝ և սպառնալեօք մեծիդ մեռանիմ, լուր՝ բնչմագութ, քաւիչ, մարդասէր և երկայնամիտ. քաղցրութիւն անճառ, օր բարի և տիւ տեղչալի։ Վանզի կարծ ես յա-

Ամէնայնի և առ ելս ընչեայս իմոյ՝ փրկութիւն մեծի. և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս. ամէն։

Ո երթոյն յաւելուած էրիմն հեծութիւք՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղէքս նաղլեանաց բանի. Ի խորոց սրտից ելօր՝ ընդ այլ։

* Լան. կա՛։

1 Բայց քանզի յոյժ արդար է բան իրաւանցն քո այս առ իս՝ քան առ սկզբնահայրն ջրեայ սատանայ։ Ո՛ի վասն նո՛ր՝ յայն սակս յայտնեցաւ, զի լուծցէ զգործս նորին. և վասն իմ՝ զի զնացեալ պատկերս նորոգեսցէ, առեալ զկերպարանիս բոլոր էութի՝ կերպիւն իսկութեանն մեծին այլ միացոյց ինքեան անշուշտ խառնութիւք. նորա ոչ էին ընդհակառակ ի բազմացն, և ինձ զբովանդակն եհեղ աստուածութիւն. վասն նո՛ր ոչ երբէք չարչարեալ, և վասն իմ հանապազ պատարագի՛. նա՛ անհաղորդ է կենացն, և ես միշտ վայելեմ ի փրկութենն. նա՛ վանեալ է խաչիւն, և ես զօրացեալ նշանաւն։ Նա՛ հեղեալ ի լուացին, և ես միացեալ ընդ փառացն. նո՛ր ոչ խոստացաւ հանգիստ և յերկրի, և ինձ զերկինս սեպհականեց. զնորայն կորեաց զառհասատչեայ, և զիմն՝ առանց խզելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս խոշինն արգել, և յիս ինքն զօրացաւ. զնա կարճաց օրինակեաց, և զիս ճառագայթ նշանակեաց. զնա առնոյ նմանեցոյց, և զիս իւրումն անուամբ ինքեաց։

2 Նակ ես զերախտիսն այլ լքի՝ զայսքանեաց բարեաց արարողն, և ջարին զինի միտեցայ՝ հայել ընդ նո՛ր

նմին յատակս դժոխոց՝ ահա անարժանս բարեց. անձ
ձիրս երախտեաց. անընդունակս սիրոյ. տուառքիք մե
ղաց ձգեալս. յերիկամանս խորոց խոցեալս. քան
ցեալ ծառս արմատենից. դինիս յեղաշրջեալ. ցո
րեանս հեղեղեալ. մատրհակս ջրեալ. վճիռս պատա
ռեալ. կինիքս սլակերպեալ. նմանութիս փոխեալ.
արիանելիքս կիզեալ. ընդանակս կորսուեալ. նաւս
ընկղմեալ. մարդարիտս մանրեալ. ակնս պատուականս
սուզեալ. տունկս գօսացեալ. նեցուկս խորտակեալ.
փայտս ամենևին փտեալ. մանրագործս աղաւաղեալ.
յարկս տապալեալ. խորանս խարխլեալ. բոյսս ար
մատաքի խլեալ. ձկիթս հեղեալ 'ի գետինս աղբևաց.
կաթնս հոսեալ 'ի կոյտս մսխոյց. այրս մահու 'ի յա
րեանց դնդից. Վանզի միշտ խրատեալ ընդ երու
սաղէմ՝ առակաւ բաբելոնի՝ 'ի մարգարէիցն ձայնից՝
անձն իմ ողբալի, և ոչ ինչ խրատեցեալ. որ աստէն
անգոնեալ եմ, և անդէն խայտառակեալ. աստ դրս
րոմեալ, և անդ կշտամբեալ. աստ ձաղեալ, և անդ
նախատեալ. աստ թշնամանեալ, և անդ յանդիմա
նեալ. աստուստ ապշեալ, և անդանօր լքեալ. Աստ
հեծումն, և անդ հառաչանք. աստ կարծիս, և անդ
կատարած. աստ խեթ, և անդ հատուցումն. աստ
արկածք, և անդ հանդիպք դատաստանի, ուր ոչ ե
բան խրատանց, և ոչ ձայն պաղատանաց. ոչ թիւք ա
ւուրց, և ոչ ելք ժամանակաց. ոչ ուղք յուսոյ, և
ոչ դրունք ողորմութեց. ոչ աչ պաշտպանութեան,
և ոչ ձեռն այցելութե.

3 Աւ դու ապաւինութի. դու ինքն փրկութի.
դու այցելուի, դու և քաւուի. դու երանուի.

քև բժշկութիւն. քո ողորմութիւն, միայն Տէր՝ կեր-
դանի՝ անձառ սիրդ քո բարերար ձեռ. օրհնեալ,
օրհնեալ, և գովաբեալ օրհնեալ, ընդ Հոգւոյդ քո սրբ
յաւէտ բարձրացեալ ի փառս Հայրենի իսկութեան
մեծիդ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Ա Էրոպին յաւելուած էրէն հեծութիւն՝ նորին հոգոյդ. առ նոյն
աղէր մոշլանաց բանէ. ի խորոց սրտէ խոս՝ ընդ ձ.

* Լան. կի՛.

1 Ա՛ւ սրդ՝ ի յիշատակ ահարկութեան վերա-
գրեցելոցդ՝ որք յաճախուստ են սպառնալիք
ինձ ժամանեցեալք, զնմարդ դադարեցայց
ի նորոգ ողբերգութեց, և կամ որպէս զցանկութեամն
առցէ հեղեղք արտասուաց: Օ՛ի եթէ զբերբերը-
տակեան առաջն գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ,
որ զերեմ և զերկիր առ հասարակ ոռոգանէն՝ լինա-
պէս բաւականութիւք բաշխեալ ամի, և զբղխումն ե-
լից խրեանց՝ առ աչս իմ երեւալ, զանձինս մեղաց
սատկութիւք զբոց զովացուցանել՝ ոչ բաւականա-
ցին: Ա՛ւ կամ մարգարէին սրբ ըղձականութի՝ կրկին
ինձ լցցի գլուխս ջուրց բաղմութիւ, և ծրագարան
տեառնեց կերպիս՝ աղբերց կոյսակմունք, զբեկման
ոգւոցս չափել զվառանդ՝ ոչ ձեռնարկեսցեն. և ոչ
եղերականք ջայլից համբրէն՝ բանահիւսից կանանց
լալականաց՝ ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց, զաղէտս վը
տանկիս ի յերգ արկանել, և կամ ի նոճագս ձայ-
նիս բերել:

2 Ա՛մ է օրն լինելութիւք նզովեալ, և ոչ յոբայ՝ կամ
երե-

երեմիայ • քանզի տօնելի է օրն նոյ՝ զորոյ ոչ ի նո-
ցանէ ոչ արժէ աշխատել՝ և ոչ տարագրելի • ապա ու-
րեմն զիս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ՝ և կամ
միոյ մանաւանդ բարւոյ, զանդիպումն աւուրն անի-
ծին՝ յորում ես գոյ կորստեան որդիս և մանկու-
դրացիս • մշակս մեղայ և արբանեակս անօրինու-
թեանց • Որ ոչ կայցի յուխտին կենաց՝ զոր դո-
ստմանեցեր՝ ա՛ծ բարերար • ոչ գնացի ի քո պատ-
ուիրանն կենդանական անմահացուցիչ • ոչ վաստա-
կեցի ի հունձս արմտեացն, որով ի մուտս ձեռանն՝
աւուրցն խռովութիւն կերակրել պատրաստեցայց •
ոչ կառուցի ամրութիւն որմոց՝ և ոչ ձեղունն յարկաց
ձգեցի, որով ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց •
ոչ համբարեցի նշխարս պաշարաց ի յուղին անեզրա-
կան, որով զտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից • ոչ հան-
դերձաւորեցի քեզ աղերս աղօթից, որով առաջի քո
կալ համարձակեցայց • ոչ կազմեցի թոշակ փրկութիւն
վարուց մաքրութիւն, որ զնորոգութիւն հնձ երաշխա-
ւորէ • ոչ եռաւ զընտրութիւն հաշիւն ի կենցաղոյս
ճանապարհի՝ իմոյ մատնչին, զի ի դատաւորին ձե-
ռանէ՝ ատաչին իսկ փրծայց • ոչ լուսէք ձեռին օրհ-
նութիւն մատեայ յանդիման, որով օրհնադրին մաս-
նակից գտայց սրբեցեալ • Ոչ դիմայ եռաւ զգա-
շութիւն, և ոչ թիկանց պատապարութիւն, ոչ աջոյս իմ
զինուորութիւն, և ոչ ահեկիս պարածածկութիւն, որով
ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց • զերիվարս ոչ ըզ-
գեցուցի զրահիւք, և ոչ զմարտիկս՝ սպառազինու-
թիւն, որով զճակատն յարդարեցից • Ո՛ կանուխն ոչ
կապուեցի պտուղ, և անագանին ոչ ժամանեցի, և

ահա տարակուսիմ ունայն ի բարեաց . մաքրութեան
ծաղիկ ոչ ունիմ, և ոչ իւղ ողորմութե , և գիշերոյն
մեայլ աննշոյլ . ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ, և
տագնապ կոչողին փողոյ սոսկալ . զզօրդ հարսանեաց
կրկին մերկացոյց , և զձէթ վարուցն վերստին լեալ ,
և դուռն մտին հարսանեաց աւասիկ փակի :
3 Աւարդ՝ զիարդ առից միխիթարուի այսքանեաց
վշտաց , և կամ ընդ որքանեաց տարակուսանաց
խաւարի՝ լուսաւորուի յուսոյ կենաց խառնեցից .
և կամ ո՞ր արդեօք զգաշրշապարս ոտին կառուսից .
և կամ յո՞ր վտահութե զաչս իմ յառեցից . և զինչ
անդորրութե ծփանաց նկատեցից . և կամ յո՞ր ըղձա-
կան դիւրութե ձեռն համբարձից : Ո՛ի եթէ ի
ձեղուն բարձրութե երկնի , անտի անձրեւեաց հուրն
սոդոմայ , ոչ ասացեալ է . իսկ եթէ յատակ խորութե
երկրի , սա եբայ վկայորդն ըմբռնողական՝ և եկուլ
զդատան բանակաքն աբիրոնի : Աթէ յանդգնեցայց
փախչել յունողէն , դուցէ կալցի զնս վիշապն ա-
հադին : Աթէ ընդ գաղանս ինչ թափառեցայց ,
արագունք են խնդրել զվնասս առաւել
առ իս՝ քան երբեմն զեղիսէին՝ առ մատաղ մանկունս
բեթելացիս քրմորդիս : Աթէ յամենատարած օդոյս
պարզութե , այն եղև եգիպտացոցն՝ խաւար շօշա-
փելի : Աթէ ի թռչունս բարձանց , նոքա են կո-
ջեցեալք ի սպանդն զոհին՝ բռնարար դիականցն :
Աթէ ի ակարան խիզախեցից , վտանգիմ ի պիծակացն ,
և զի՞ պիտոյ են ինձ առիւծունք : Աթէ յարջոյն
պատառողաց ապրեցայց , մժիկքն արեան ծարաւիք
ինձ պատահեսցեն : Աթէ յանհոգս ուրեք նստիցիմ ,

մեղուկքն անարգագոյնք՝ իբր ցնցուղս հրոյ եռացման՝ զինև մաղեսցին։ Եթէ յեղբերկ միեղբերոյ փախնուցում զերծեալ, նիւն ճիրանք աղկաղկայ ճնոցն մարմնոզաց՝ զնս կեղեքեսցեն։ Եթէ ի սենեակս շաբաթանաց խորշից ղողեալ ամիսիցիմ, տաղտկատեսակ գարշութիւն գործոցն՝ մեղայ օրինակքն՝ զնս զազրացուսցեն։ Եթէ ի վայրս ինչ դատաստանաց կայել վերեղեցայց, շարք շանաճանճոյն սարմից՝ զինև պատեսցեն։ Ողորմ ասել զնատնիճն և զջորեակն զզօրն զօրաւոր՝ ընդ թունաւորն թրթուր, և ընդ անկենդանական երեխէն, հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն, և ապականագործ եղեմամբն. որ առաջագ տեսիլ՝ ապաղենք և նոճաստագոյնք, բայց ի յայնարիեղն այ յաւէտ գոռոզաբար ուժգնութիք հարին՝ հանին՝ վանեցին զպարան ամբարտաւանութեան փարաւոնի բռնութեն բռնն գաւազանին՝ յաղթող վիճակաւ. որ են կերպարանք թագուցելոյն կրից լկողաց՝ անձնականացն աներեւութիւնք եգիպտացւոյն անօրէնութեաց՝ յոգի և ի մահ տանջողաց՝ գաղտնի ներաստղաց։

4 Այլ դու ամենազօր արարիչ բնաւից տէրդ բոլորից, ի յատեանն հանդիսացիր հերքել զնս. և ինձ ողորմեա կրկին գթութիք՝ ձերձն մատուցեալ փրկութեն՝ տարակուսեցեալ կոչմանեալ վարանեալ ի մահ պարտելոյս։ Օ ի դու միոյն ճանաչիս ած փառաւորեալ միշտ ընդ հօր հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից։

ամէն։

* ՒՍԱՆ. ԿԱՅ.

1 ԼԱՒ արդ՝ ՎՃ զի ՝ի ձեռն ՄԵԾԻԴ և ամենա-
ՀՂՈՒԱՐ ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐԻԴ իմն եղանուԹեան
ՈՆ և ՈՅ՝ ԼԵՐ ՝ի ՔՐԱՅս ընտրուԹԵ փուԹոյ
քոյ սիրոյ՝ Հանապազ եւառ՝ և ՈՉ երբէք պարղիմ,
միշտ խառնիմ զուգիլ՝ և ՈՉ և ևս միանամ, ասՀ զուր՝
արԾաԹագործԴ երկնաւոր՝ իմ Ձարտարապետ, ՝ի սը
նոտիս վաստակեալ առ իս աշխատիս, ըստ մարգարէին
յայտնի առակի, և ջարուԹիս իմ ՈՉ Հնդեցար. զոր
ինձէն մուեալ ջարաչար՝ ԼԵՐ զնեզագար դիւաբախս
իմն ողորմելի՝ յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմն ըզ
պարտիսս ածեցուցանել, քան ՀաշտուԹԵ ՆՈՐս ինձ
այսու կազմել. ԼԱՒ զի մի՛ անընդելի դիպուածԴ՝ և
անկիրթ պատահումն՝ և անՀաւասար Հանդիպումն՝
պատրաստուելիք Հանդերձելոց տանջանարանացն ինձ
երևեսցին, ամենևին անմոռաց պաՀեաց առաստին
՝ի յիմում մարմնի՝ նշևսր ՄԱյոՒածոց նախանումն ա-
նիծիցն. զոր ՝ի փոքրՈՒԵ տարրէ անարգէ՝ զմեծն է
ուսանել.

2 ՒԱՆզի խաղալն ինքնաբերական դիւտք որովայնի՝
բոտոտք ձագուկք շարժուղականք, և ազգի ազգիք.
որդունք աղեաց գաղտնակուցք. խաղաւարտք Հրա-
կայծակք. և բիծք բոցակիծք. և անիծք անկերպա-
ւորք. և երամակք ոմանք քրտնածինք զազրաԹոր-
միք կակԾեցուցիչք և մարմնաջղականք. ՒՊատակք
պլուց վայրենեաց, ըստ նմանուԹեան դիւաց դիշե-

բամարտից՝ և մեկնալէն բարբարոս դնդից խաւա-
բասիրաց, և գազանաբէ քանասար գայլոց արաբաց-
ւոց՝ կորակոր գնացիւքն, արջնաթոյր գունովն, կըրկ-
նապարոյր կուռածաղ կոցաւն, որ զօրէն ունի խայ-
թոցաց կարճի, իբր գժնիկ փշովք՝ խոցոտեալ ծը-
ծեն, ձգեն զարեանն խանաւարթիւն, և յանկողնիս
մահճաց հանդատեանն՝ վաստակս կրից ցուցանեն։
Եւ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել վճա-
տուցումն նոցին, վաղվաղակի զգան զվնաս վտան-
գին՝ զոր ազդէն մարմնոյն, և անդէն խկոյն լերկա-
մարմին փոքր հատակաւն՝ իբր թևօք իմն թռիչս ար-
ձակեն, և ըստ մարախի ձևոյ ոստոստել՝ այսր անդր
տարաբերին. և ըստ բազմապատիր նենգութեանց բա-
նից դաւօղ աղուեսաց՝ խորամանկեալ խուսափեն
ի պատուաճաս բազում եղից, զի յերկիւղէ մահուն
ապրեսցին։ Եւ այնպէս չքուոի և անքատ անձամբքն
ոչ միայն զազգիկան և զնաւնիճաղանձս, այլ և զթա-
դաւորս հզօրս և աշագինս փախուցանեն հանեն
տարագրեն ի դաւիկոն յարկի ապարանից բարձրու-
թե, և կամ ի բայլ բնակեցուցանեն. քաջք արանց
արեաց, որք խշեցին ամբոխից, և սիրեցին ժողովըր
դոց, և առին զբաղաքս ազգաց, զպարտուի իւրեանց
զօրաւոր ձեռինն՝ ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ
կարացաք ի դիմի հարկանել վհշին բռնութեան,
վա՛ այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի։
3 Եւ զինչ է ինձ փոքունդ և զանկածիկ ծաղուա-
կանաց անանց գոյութեանց ի կիր արկանել, որք
զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են ածութեան՝ յի-
շատակել ինձ վճանդերձեալն, որք ի մարմնոյս անօ-
րէ-

բինելոյ՝ ընծային պատուղք դառնուցեն։ Ի նոյսոսա և եկամուտ սատակչացին ախտից գիւտք, և կերշացն կոյտք անողղբելիք. յորոց չէ զերծանել, քան թէ հարկաւ մարմնոյն վտանգի՝ զապագոյիցն սոքօք խնայսատսիրել. և ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝ փախուցեամբ անկանել առ նոսա. այլ առանց կամաց քումդ ակնարկութեանդ, և մարդասիրին կարգ և հնարք վրիպեցան։ Ասկ դու բարերար՝ զամ ունիս բաւականապէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեսցիս փրկել, նորոգել, քաւել, բժշկել և կենագործել. և քեզ փառք յաւիտեան յաւիտենից. ամէն։

ա Երոփն յաւելուած էրկին հիմնուին՝ ասին հայոզէ, ա նոյն աղբս նաղեանաց բանէ։ Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ։

* Ղան. ՀԱ։

1 Ա ւ քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս ի փոքունց սատի երկրայնոյ՝ ճշմարտելոց ընդդայս՝ եղելոց ի մեծագունիցն տեսակս, սատկից զոծանելի հանդէս իրաւանց աշխարհին անցաւութեան։ Ար զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն այ իբրև զնախածանօթ հայրապետութեան, և կամ մարդասիրագոյնք՝ ոչ մարդարէիցն, կամ անբծագոյնք՝ իբրև զառաքեալսն, կամ ընտրելագոյնք՝ ոչ մարտիրոսն, եթէ ոչ դու մարդասիրեացս աննուազ բարիդ և անփոփոխ խնամակալութիդ և անպակաս ողորմութիդ, ընդունայն է ինձ փրկութիւն առ ի նոցանէ։

2 Ո՛ւ եթէ առ նոսին ինքն աբրահամ ձայն արձակեմ, իբր ողորմագին առակ ընտրելին ինձ

վարդապետէ, 'ի տապոյ անտի պապակեալ, կաթի միոյ
ջրոյ ոչ բաւականանայ. քանզի և նա փակեալ է ընդ
կարեօք հաւատարակաց անհնարութեան: Իսկ եթէ առ
մովսէս, և նա զգածեալ է տկարութէ, որ ոչ զօրեաց
առնել փրկութեան, որ ըՀայթայթանայ կրկուան՝ 'ի
պահպանութէն աւուր ժողովէր: Իսկ եթէ առ ա-
հարոն, և նա ինքնին իսկ կարօտացաւ մաղթողի:
Իսկ եթէ առ դաւիթ, 'ի մէջ բարեացն առաւելու-
թէ՝ սգացեալ է և նա: Իսկ եթէ առ նոյ՝ և յոբ՝
և դանիէլ, զայս եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց՝ յան-
ուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին
իբր 'ի դիմաց ոչ ազդեալ, կենդանի՝ եմ ես՝ ասէ տէր,
թէ ոչ ապրեցուսցեն զուստերս և զդստերս իւրեանց
'ի բարկութէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ինքեանք
միայն ապրեսցին: Իսկ եթէ առ պետրոս վէմն հա-
ւատոյ, 'ի քումդ խնամոյ խուն մի խիթացել՝ և նա ըզ
կրիւք իմն գրաւեցեալ: Ողորմ ասել զազգացն
գոմարութէ՝ խնարհչեալ առ կարիս կարիս, թէև
յաւէտ երջանիկք էին: Ընդ որս և յովհաննէս ոմն
մրջերէի՝ 'ի մէջ անապատին սպասաւորութէ մարդկա-
յինն գոյութագրութէ՝ ճոխ յոլովից անթարգմանելի,
թէև 'ի դէմս իմն մեղուաբէ ձևակերպեցեալ:

3 Եւ քանզի չափեալ ասհմանեցաւ զօրութէ փըր-
կութէ մարդկան, և յուցան նոքա ողորմելոք
բարեբարեդ՝ և զօրացեալք ամենակալիդ. կոչեցեալք
պաշտպանողիդ՝ և քաւեցեալք հնարաւորիդ. ընդ-
հեալք ազատեցուցչիդ՝ և բժշկեալք անախտակա-
նիդ. կենդանարձեալք անապականիդ՝ և լուսաւորեալք
նորոգողիդ, այսու հետև դիտացեալ զանկն որքա-
նու-

նուիրեց հոգածին բնութիւնս, որք միխիթար են օրի-
նակաւն նմանաբար հարազատապէս վհատութիւնս յու-
սահատելոց, ասի առ քեզ դիմեցից՝ որդի՝ ոյ կեն-
դանութ քո օրհնեալ յաւմի։ Անատանդ զառակին
ազդակից այսմ մաղթանաց աստանօր յիշեալ, զվե-
րապրելոցդ բան վերատին արդարացուցանէ. բարի է,
քան խնամտանոյ ուժին երջանկի, անկանել՝ ի ձեռս
նոն, և ոչ՝ ի ձեռս մարդկան. զի ոչ մեծութիւն նոր,
և ողորմութիւն նորին։ Այս այս բան՝ թէև զգա-
թին իմն գծագրեր, որ զերբեքմանեան հարուածն
ահեղեան առաջի եդեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամա-
րար զգաստակնիք մահուն սատակման՝ իբր զկեն-
դանի քի հաւատոցն յաճախութիւն, քան զերկուան
և այլ փոքրկունս՝ որք տանջեանն և ոչ ողորմին, սա-
կայն և իմն օրինակութիւն բանիս պատկերի ձարա-
կեցելոյ ինարս կենաց կորուսեալս անձին՝ ոչ է այ-
լայլեալ յարմարութիւն. զի ոչ երեք զփրկեալսն նը-
հաստատեմ՝ ի մատենի այսր ողբերգութեան,
առանց որոց ոչ է մատչել առ որ, այլ զփրկողին ա-
նուն պատկեմ, և զշնորհ նորին՝ առ ամենեսեան բա-
րերդեակեմ. և զբնաւին բարձանն՝ ի թռիչս վա-
րուց՝ խոստովանիմ բանիս պայմանաս, յաւէտ կա-
րօտեալ ողորմութենն դեղոյ։

4 Այո դու կեանք, դու փրկութի, դու բժշկութի,
դու անմահութի, դու երանութի, դու լուսաւորութի,
արա ինձ անդորր՝ ի մեղացս աշխատութեց, զի և քեզ
լեցի հանդիսա՝ ի մշտադնաս հեծութեց՝ ձանձրացու-
ցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ ինչ, քան թէ փրկու-
մարդկան պարարիս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Ա ՔՐՈՊԻՆ ՅԱՐԵԼՈՒԾԱԾ ՂՐԻՆ ՀԵԾԱԼԵՔ՝ ՆԱՐԻՆ ՀԱՅՈՂԻ, ԱԱ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐԱ ՆԱՂԼԱՆԱՑ ԲԱՆԻ. Ի ԽՈՐՈՑ ԱՐԻՒ ԽՈՍ՝ ԸՆԴ ՆՑ.

* ԼԱՆ. ՀԻ.

1 ԵՐ քանզի երջանիկքն և փառաւորեալք սբց պարբ, յորոց ոմանք դոյզն ինչ գԹեցին, և յաձախագոյնս հաստատեցան. փոքունս սատանեցան, և մեծագոյն վտանգաւք նշուլից հոգւոյն մնքրուԹ լուսաւորեցան: Որոց միոն՝ զանկուածոյն յայտնէ զհաստարակաստեղծն ակարուԹի, իսկ միւսն՝ զերազանցն քան զբնուԹեն օրէնս՝ վարս և առաքինուԹիս հրեշտակականս: Լաւ արդ՝ նկատ որ օրինեալքն են յամենիշխանն բերանոյ աճուԹե հօրն քո, ընտրեալքն, ասնեալքն, խնկեալքն և բարեբաստնեալքն, իբրև զանդամն քո պաշտեցեալք, և իբրև զօԹեվանս հոգւոյն սբց յարդարեալք. յորս չիք ինչ նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենևին անկեղծուԹիւն՝ և լուսաւոր արդարուԹի. և որքան մնրԹ է՝ զնարդն այ՝ այ նմանեցուցանել: Արեւք պարզք և անպատկառելիք. կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք. կեանք զգաստք և անգուտանելիք. պաշտօն առաձք կարծր և անփոխարկելի. ընԹացք աբիսականք և անկասելիք. ձշմարտուԹի միաւորք և անցնդելի. դիմագրաւուԹի զօրեղ և անհերքելի. տեսաւորուն պայծառ և անապշելի. խնամատարուն վերնական և անկոխելի. պատկեր մնքուր և անաղարտելի: Որոց կերպարանս և զգիշատակս անուանցն ազաչել՝ ձճ իսկ վարդապետեայ, և նոքօք Հաձուի ի մէջ խառնուԹեան՝ արարչիդ բան լուսաւորեայ:

Ես ես անպիտանս յաճախ, և ոչքան բան զօրէ պարապաւելս. որ մինչդեռ արթունս եմ, նիւր հեմ. մինչդեռ զգաստ երևիմ՝ թմբրիմ. ՚ի բարեպաշտելս խնամ՝ գայթագղիմ. մինչդեռ աղօթեմն և վկեպիմ. ՚ի յընթանալս խնամ՝ և կասիմ. յարդարանալս իմ՝ և մեղանչեմ. ՚ի խաղաղանալս խնամ՝ ամբարձիմ. մինչդեռ արշաւեմն՝ առ ՚ի յետոյն հալածիմ. ՚ի ջնջելն խնամ՝ ընդ կրունկն գառնամ։ Ընդ լուսոյն մասին՝ և խաւար յարեմ. ընդ քաղցրութեն ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ. ընդ կուղս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ. ընդ կանգնելն՝ և կրկին գլորիմ։ Ծաղկիմ, և ոչ պտղաբերիմ. ասեմ, և ոչ առնեմ. խոստանամ, և ոչ կատարեմ. ուխտեմ, և ոչ վճարեմ։ Կարկառեմ, և անդրէն ամփոփեմ. ցուցանեմ, և ոչ ընծայեմ. մերձեցուցանեմ, և ոչ մատուցանեմ։ ՚Ի ճարակել խոցոճածոյս՝ անդրէն վիրաւորիմ. ՚ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խռովեմ. զուր հանդիսանամ, և իրաւամբք պարտաւորիմ. գրիմ, և խոկայն եղծանիմ. նաւեմ, և ՚ի գիծն թուլանամ. սկսանիմ, և ՚ի հանդիսան ոչ ժամանեմ։ Կարգիմ, և դարձեալ սասանիմ. ընանիմ, և կրկին հեղում. շարունակիմ աստ, և անդ ՚ի ստուեր հոսիմ. բարդիմ, և անդէն տոչորիմ։ Հիմն արկանեմ, և ոչ գլխաւորեմ. սակաւ վաստակիմ, և բիւրս վատնեմ. դոյզն դանձեմ, և անթիւս սպառեմ։ Ո՜ այլս խրատեմ, և ես ինքն անփորձ եմ. միշտ ուսանիմ, և երբէք ՚ի ճշմարտութիւն գիտաւեր ոչ հասանեմ։ Ո՜ չիջեալ չարիս նոյնչափ ար-

արծարծեմ. սուղ ինչ քայլերիմ, և առաւելապէս
լքանիմ. լարիմ, և խակ և խակ առ նմին մեղկիմ. զայս
կարկառեմ, և զայն պատառեմ. խլեմ զեղջճն, և
տատասկ անկեմ. Ի նդ ամբառնալն և այսպէսն բե-
րիմ. մոեմ ի բոյնն աղաւնի, և անուռաստ ագռաւ
եղանեմ. գամ սակաւ մի սպիտակ, և սրանամ գառ-
նամ բնաւին սևացեալ. ասեմ զնա քեզ դաւանել,
և սպանողին նոքիրիմ. ընդ յանդիման լինելն, և
թիկունս դարձուցանեմ: Ի սքրիմ, և այլ մրճոտիմ.
լուանիմ, և նովին զազրանամ. կերպարանիմ զդա-
թին, և գործք զաւուրզայն կատարեմ. շրթամբք ձըշ
մարտեմ, և ատեմ երիկամամբք. աջովս մատակարա-
րեմ, և ահեակ կողմամբս աւերեմ: Ի նդ երկրագոր-
ծութիւն ցորենոյն՝ որոմն սերմանեմ. ի բարձրագոյն
իմաստիսն՝ վայր իջեալ ես ինքն գտանիմ. Ի րեշտա-
կանամ յերեսս, և ի խորհուրդս դիւանամ. ի յոտս
հաստատիմ, և ի միտս տատանիմ. սուտ ձևանամ, և
իրօք խոտորիմ. կեղծաւորիմ աթոյր, և արդեամբք
ամբարշտեմ: Գասիմ ի պարս հեզոց, և ընդ սյոս
կաքաւեմ. ի մարդկանէ գովիմ, և ի տեսողէդ պար-
սաւիմ. ի հողածնեալոցս երանիմ, և յորդւոցն լռ-
սոյ աւաղիմ. հաճոյանամ յեսին ոսկին, և թագա-
ւորիդ մեծի յաչաց եղանեմ: Ո ստեանն գատաւո-
րին թողեալ, խաղնակրօնիցն աղերսեմ. հերքեալ
ի վերինն, սոսկականացն սպրդիմ. մարմնովս արտա-
քոստ պճնիմ, և անձամբս երինիւք ձայնն ձանա-
չիմ. Տպաւորիմ գաշն հաստատել, և ուխտակորոյս
արտաքս մերժիմ: Ի յաօր մաքուր հոգեկիր, և վա-
ղինն մոլի խեղագար. զերծանիմ պատուհասն լքեալ,

թեւադրութեանց օձին հետեւիմ. արիանամ զօրապետս, և վատթարագոյնս ընկրկիմ. զծանրութեան աւուրն բառնամ, և ի ժամ վարձուն անմահն ելանեմ. ի բաց ցատսատ ճոռոմն խօսիմ, և ի պատասխանատուութենն պահու պապանձեալ կարկիմ. ի յելս արեւուն հասնուստ երեւիմ, և ընդ երեկս ունայն դեգերիմ. ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցորդիմ. ննջեմ խեթիւ, և արհաւրօք զարհուրել զարթնում. ո՛ անդաստանս կամացս՝ չարաչարս հերկեմ, փայթ խնամով ի չարիս. միշտ անառակ որդիս. անդարձ տարագրեալս. անզղջական զառածեալս. անմխիթար սրտմտեալս. ինքնագրաւ գերեալս. մահու և ապականութեանց ծառայեալս. անողջբերի տանջեալս. անփրկելի մատնեցեալս. անպատուաստելի հաւուաց ծեալս. անարծարծելի շիջուցեալս. անկազդուրելի խորտակեալս. անհանդերձելի կործանեալս. ի՞նչ եթէ պարտ է զաստիճն աստանօր ասել անօրինեալս անձին նախատինս, ահա գրեմ, գրեմ և ոչ անխայեմ ի խռիւս նիւթել զեհենին. ո՛տացուածս նախանձու նորոյս ադամոյ երկնայնոյ, ոյք և կայենն առաջնին՝ հնոյն և հողեղինին. որ ունիմ զընաւն աստուստ ի յանձին զնշանակ ամբաստանութեանս, ոչ զընչղոյս աւրհնաւորսն, այլ զբանիցս կշտամբուն.

3 ի՞նչ արդ՝ ոճր իցեն փրկութիւնքն ուր սկզբնաց հոյրն հաւատոյ՝ ի յուսահատութեանն վայրի՝ զանդթութենն իմ չարիս կրկնել. ճճին մատղաւիկ՝ քարամբք բանիւ կոշկոձէ. արիւն բոլեբատ՝ աչեղին նիզակաւ՝ ի մահ սատակէ. պատկեր ճշմարտին՝ ընդ աքարտս համայնից ջնջէ. ճճարեալն վերիւ՝ յատս

գողացն վրիժուց մատնէ . մարգարէացն տեսանողն՝ ընդ ամաչելիացուցն առաջի նո՛ն սպանանէ . նախանձաւորն ոչ՝ երկնատեղաց բոցովն վատնէ . սուտ երիցն լրումն՝ և նորոյս սկիզբն՝ հեծանոցին ընտրութեամբ հոսէ . պետն առաքելոցն՝ ընդ սափրոյն ի կենաց զրաւէ . զարմանալին քննութիւն հոգւոյն՝ բուրմանն ինձ մահու՝ ի կենացն քարող խաւնէ . Ո՛ր՝ անաչառք և ինձ կաճառք երջանկացն , և ուժգնութեամբ հրամանի վերնոյն՝ արի սպառազինք . ընդ հրճշտացն՝ և մարդիկ . ընդ տիեզերաց երկրի՝ և տարերք . ընդ անզգայիցն՝ և շարժողականք . որովք դատեալ միշտ լինիմ տուժիւք լկանաց՝ յօրինակ և յիշատակ տակալեացն ապագայից , իբր հոլմով փոթորկի ա՛լեաց յատկութ մերկեալ կենացս վատահութիւն՝ ինոյ անկայուն՝ ի հաստատութենէ : Ո՛ր եթէ զբ խմաստութի՛ն ի քննին առեալ խուզեսցէ զբաղականն բազմատեսիլ զանազանութի՛ն , զմանուանս փոքունս ընդ մեծամեծացն դասեալ , որ առանց թո՛ղլ և քանակութե՛ն համարոյ՝ թինդս առեալ անբաւ երամից , եռան վեռան սլանան՝ ի մարմնիս ծովու , վկայեսցէ և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացեալսս բանդրութիւն :

4 Ո՛ւմ դու՝ ինքն օրինաբանեալ անմահ թագաւոր՝ բարի երկնաւոր մարդասէր քո՛ , ոչ կենդանոյ միածին որդի , հզօր , բարձրեալ , անքննին , անճառ , քա՛ւիչ , ա՛ստուր , աստեա՛ ի ձեռն ամբոխեալ ա՛լեաց ոգւոյս ծփանաց . արձանացո՛ զծարաւս մերս դին շարժման սրտից խառնուրդ . ընդտանեա՛ ի տանձս կապոյ երանելոյ ըմբռնման՝ զգնդեալ մտաց վայ-

բազումքիւն։ Աղեցի՛ խաղաղութի՛ հրամանաւ մե՛ծիդ՝ ամենակալին բզկոյս սատանայի. սատակեա՛ խաչփանեա՛ զբազմագլխեան անդամս ուրո՛ւականա գայլոնեաց ամբոխոյս՝ երկրակենցաղս հինից։ Աւրհնեա՛ք աղօթս մտամտոյցս զայս նորընծայ տուր ողորմելիքս թախծագին ձայնի ողբերգարկուքեան այսր մատենի։ Զան՝ ի խորոց մահուս անդնդոց՝ ձքնաղ ապրեցեալ, ընդ մարգարէին փրկելոյ. ընկալ զխոստովանութի՛ անձնադատ բանիս՝ ի տուր անուշիդ. շնորհեա՛ միխթար գառնութե՛ վշտաց ուժգին հեծութեան յուսահատելոյս։ Աւ քեզ ընդ հօր հոգեւովք սրբով փառք պատի՛ւ և իշխանութի՛ յաւիտեանս. ամէն։

Ա ՝էրպին յաւելուած էրկին հեծութե՛ նորին հոկոզէ, առ նոյն աղբս հաշխանաց բանէ՝ ի խորոց սրտից խօսի՛ ընդ ե՛ս։

* Ան. ՀԱ.

1 ԱՀ ահա ձե՛զ ասեմ ո՛վ եկեղեցիք միանձանց՝ և աշակերտուհիք կրօնաստանաց, որք մերկամարմին մատանցդ ձեռօք՝ առ ակնկալութի՛ն յուսոյն պարգեւաց բարեացն անբաւից՝ ան զինուո՛րեալք, որոց զայս սեղան հանդերձանաց խորհակաց բանից ընծայեցու՛ի, ընկալարո՛ւք զայս աւանդութի՛ խոստովանութե՛ ի՛ շինուա՛ծ փրկութե՛ հոգւոց։ Ո՛ւաներո՛ւք սովիմբ զմարմնոյս պարտուի՛. մի՛շեցի՛ք զմարգարէականն՝ ընդ առաքեալականին ա՛ռեալ մեզ ի՛ խրատ, զի մի՛ պարծեսցի՛ մամարմին ա՛ռաջի՛ ոյ, և զո՛չ ոք ե արդարն և ո՛չ մի։ Ո՛ւրուա՛նաս

նականն մի՛ մոռանայք , ՚ի կատարածն իսկ պատուի՛ր
անին գոգջիք զձեզ ծառայ անպիտանս . մի՛ եղիցի
լինել ձեզ որպք խաբողին . զուշացարո՛ւք և դրոյն ,
թէ կերակուրք նո՛ր ընտիրքն : Հանգի՛ր և ես իսկ ,
որ զայս նո՛ւազուածքի մանաւանդ պղծոյ ձեզ ջամբե՛
ցուցի , վկայեալ զանձնէ կամաւորական սոգոտանիք
բիւր բամբասանաց՝ անբժշկական մեղանաց , ՚ի սկզբ՛
նահապետն սկսեալ մինչև ՚ի սպասուհին ծննդոց նորա՝
կամայականն յանձնառութիւն հաստեցի եղի զնա ա՛
մենայնիւ պարտականն չարեաց :

2 Ո՛հայ յուսամնիկ ոչ պարտաւորի , և ո՛չ հաձե՛
ցայ , ՚ի յասելն նո՛ր անյարմարապէս առ այն , որպ
առաջի ո՛չ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի , թէ ո՛չ
երբեք չնացայ , ո՛չ պոռնկեցայ , և ո՛չ զաշխարհիս ինչ
համբուրեցի ձաշակս մնհու : Ո՛չ ո՛չ ընդհատ ինչ
յանօրէնութէ . Թողցի՛ նմա ար ամ զայսոսիկ , թէև
ձմարտիւ իսկ գրեցաւ , ո՛չ ընթացաւ , որքան թէ
գթեաց , ՚ի յասել զանյարմարն ՚ի դիմաց ժողովր՛
դեանն իսրայէլի՝ բանիւ զաքարիայ , օրհնեալ ար , և
մեծացաք . որ է փաբխեցոյն ձայնի կերպարան :
Այլ ես քանզի դիտողին այ մանաւանդ եմ գատաս
տանի , որ զկիրս աներևութիցն մտաց ՚ի կշիռս ե՛
դեալ համարի գատել զնա ըստ ամենիրաւ հա՛
տուցմանէ , ո՛չ կերպարանեցայց տեսողին . ո՛չ կեղ՛
ծաւորեցայց քննողին . ո՛չ ստեցից զաչ գործեցեալն
նկատողին . ո՛չ խաբէութէ ընդ միտ ինչ մտից մե՛
ծին . ո՛չ ՚ի տեսիլ բարւոյ՝ ցոփութէ զարս քաղարկե՛
ցից . ո՛չ ՚ի պատկեր ընտանի՝ զասկիարս երբեք յար՛
գեցից . ո՛չ խենեշեցայց ՚ի զարդ օտարոտի . ո՛չ պղծ՛

նեցայց այլով պայծառութ. ոչ պահճանս յարմարեցից տգեղութես դեղոյ. Ես զի մեղաւոր իբրև զիս. ոչ զի անօրէն. ոչ զի ամբարիշտ. ոչ զի անիրաւ. ոչ զի ջարադործ. ոչ զի վրիպեալ. ոչ զի սխալեալ. ոչ զի մոլեգնեալ. ոչ զի խարդախեալ. ոչ զի շաղախեալ. ոչ զի ամաչեցեալ. ոչ զի դատապարտեալ. ես միայն եմ, և այլ ոչ զի. ես ամենայնին, և յիս ամենն: Ես հեթանոսք, զի ոչ գիտէին. ոչ հրեայք, քանզի կուրացան. ոչ տգէտք և խառնիճաղանջք, քանզի յիմարք էին խմաստից: Վասն վարժից կոչեցայ՝ յանձինս դատախազ. ուրբաթ ուրբաթ անուանեցայ, և ըղ դուխտան առ ած՝ եղծի. բարի ասացայ՝ առ եղկութեանն ժառանգութի. նբ վկայեցայ ի մարդկանէ, որ եմ անմանաքուր առաջի նոյ. արդար դատանեցայ՝ ամ իրաք ամբարիշտս. հեշտացայ ի դուխտս մարդկան, զի ծաղր եղեց յատենին քրի. յաւազանէ կոչեցայ արթուն, և ես ի քուն մահու ննջեցի. ի փրկութեն աւուր հսկող յորջորջեցայ, բայց զզաստութեանն աչս կափուցի: Ես դատաստան. ահա յանդիման նութի. ահա նոր կշտամբանք, և հին դատապարտութիւն. ահա ամօթ դիմաց, և տագնապ հոգւոյ. ահա խնդիրք փոքունց, և կշիռք մեծամեծաց:

3 Ես դու միայն՝ տէր ած մարդասէր, անխոնարհ և երկայնամիտ, համարեալ մեղապարտս անձինն՝ ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահաւորի՝ զայս կսկծեցուցանող ինքնաբանական նախատինս: Ա՛ի լուսոյ՝ ի քէն զայսոսիկ՝ գլխաճ, փոխանակ զի ես ինձէն անձինս դրեցի: Ա՛րդ՝ բարձրեա և վերացուսջես զպահ պարտաւորուե կանանիս՝ ընդ քեզ կա-

կապելոյս տենջանոզ հոգւոյս : Ձմեն զնախատինս պատկառանաց խայտառակութեանս . ծածկեա՛ աջովդ կարողութեդ զոգեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան . մնատ Տանգաստեան զթապետլս ուժգին մեղայս բեռամբք . կարգեա՛ ինձ սահման հեռուց բարութեան՝ առելս կենացդ . պահեա՛ յիշատակ ինձ ողորմութեդ և զնի մահու՝ կեա՛նք ամենևին , օրհնեալ յերկինս , և գովեալ յերկրի . բարեբանեալ միշտ յաւի՛ յաւիտեան յաւիտենից . ամէն :

Ո էրսոին յաւելուած իրին հնծութե՝ նորին հանոզէ, առ նոյն ապէրս նազնանաց բանէ : Ի խորոց սրտից ելոյ՝ ընդ ՚ձ :

* Լան . ՀԿ :

1 Ով ապաւոր բարձրեալ հզօր ահաւոր՝ օրհնեալդ միայն ար յո՛ք , զո՛ր է փոխարկել յանանկնկալս կենաց յուսահատութեան՝ զատակիչ անէծս՝ առ կեցուցանող օրհնութիս . զղ պարսաւանս վհատութե՝ առ զուարթացուցիչ գովեստի . ընդ տմօթոյն՝ համարձակութի . ընդ պատկառանացն՝ պատի՛ . ընդ տարագրութե՝ յոյս բարութե . ընդ բաժանմանն՝ անկալութիւն միութե . ընդ սպառնականացն բանից՝ ողբական սիրտիանս . ընդ միանգամ դատապարտութեանն՝ կրկին աղաստութիւն :

2 Ողորմեա՛ տէր՝ մահու մեղապարտիս յաւուր արձակման շնչոյս կենդանութե , մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս ՚ի բարձունս կողկողիցի՝ զբաղ մարկածեան ուղղոյն զանզերծ ընթացիցն զանփախ

ջելին Ճանապարհ յաչս բերելով մտացս տեսանելոյ
ամիւ վտանգեալ. և ի յերդ ընակութիւն յարկիս նը-
կատեալ յելիցն շաւիղ, թշնամասցեալ կիսամեռու-
թեամբ, դիմագ պղպղութիւն, տատանմամբ մատանցս,
կարկամ հառաչմամբ, նուազ հեծութիւն՝ նրբական
ձայնիւ, յոգի թախծուեր յոքնամանեայ տարակու-
սանաց՝ ի խորոյս աներեւութիւց զգործեցելոցս ոչ-
բալով հառաչեմ. Կարծ ես բարեգութիւն՝ և անդ
հրաշագործել յաւէտ զօրեղութիւն՝ ասելով, թէ ոչգ
եղիջիր յոչնոյդ խորտակմանէ. և կամ թողեալ լի-
ցին քեզ մեղանք քո. կամ թէ երթ ի խաղաղութիւն
սրբեալ ի մեղաց: Այս զոր յայնմ ժամու ոչ ժամա-
նեցից պաղատել, այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս,
ոչ երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց: Զորիմ՝
որ այժմ բանապատճոյճ խրոխտաձայն սիպացօղ բարձ
րապարանոց՝ անկեալ դնիմ դի անկենդան. կարկեալ
ի խօսից. կաշկանդեալ ձեռագ. լքեալ անդամագ.
խփեալ շրթամբք. կափուցեալ աչագ: Ցախտակ ան-
շարժուն. կոճղ կիսայրեաց. արձան անզգայ. պատ-
կեր անբարբառ. գոյութիւն անշունչ. ողորմելի տե-
սիլ. աշխարհելի կերպարան. ողբալի օրինակ. եղկելի
դէմք. արտասուելի նմանութիւն. լռեցեալ լե-
զու. ցամաքեալ խոտ. թօթափեալ ծաղիկ. ծորեալ
դեղ. շիջեալ ջամբար. դատարկ կոկորդ. խոպանա-
ցեալ սիրտ. աղխեալ ազդարան. սպառեալ աղբիւր.
թալկացեալ մարմին. ժողխեալ որովայն. քակտեալ
տաղտար. կոտորեալ ոսկր. բաժանեալ յօդք. հա-
տեալ ծառ. սղոցեալ արմատ. թողեալ տուն. ննձեալ
արտ. ստորախոնջեալ բոյս. օտարացեալ բարեկամ.

մեռանելոյ պահեստ. թաղելոյ դարշութիւն. մերժելոյ առելի. բարձեալ խէթ. անարդեալ կմախք, և իբր զանպիտան առ ոտն կոխեալ. Վարօտեալ սլլոց մաղթանոյց, որք զհաւատոյ՝ թշնամուխս ձայնին նուաճեալ աղերս հառաչանաց, ցօղով արտասուաց՝ բարերարիդ զթութեան՝ ի բարձունս տարածանեն:

Ոտ քեզ դարձն յերանակէն յարդահատելով, զոր օրհնեմ. զնշան խաչիդ փրկութիւն, զոր երկրպագեմ. զյարութեն շնորհաբաշխութիւն, որում հաւատամ. զփառաւորդ քո յայտնութիւն, զոր փառաւորեմ. զտառապանսն անիծդ աղաւորութիւն, զոր խոստովանիմ. զբանիցդ յանդիմանութիւն, յորմէ զարհուրիմ. զհոգեւոյդ սէյ ինձ ուղեկցութիւն, զոր պաշտեմ. զօծմանդ առաւնալ դրութիւն, զոր և համբուրեմ. զթագաւորելն ընդ քեզ՝ տէր յս, որում պաղատիմ: Ի.րդ լքաւ՝ մերժեցաւ՝ բարձաւ՝ տրտնջեցաւ՝ փախեաւ՝ սրացաւ՝ տեղի ետ կցորդութիւն զգացողացս կենդանեաւք. և յոտսդէ որ ի քէն պարգեւ՝ մնացական և անընդհատ յիշատակարան պահեցաւ:

3 Ես ողորմութեամբ ի տարակուսանս վտանգելոյս՝ միայն բարեգութ փառաւորեալ որդի ոյ, քաւել, բժշկել՝ կենադործել՝ պաշտպանել՝ նորոգել՝ նկարել՝ կանգնել՝ հաստատել՝ վերստին առեղծագործել յերջանիկն անարատութիւն. քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն, քո ողորմութիւն. ձեր քո անկարուն, այլ ամենեքին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշխանութիւն, անվախճան թագաւորութիւն, խակութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի բացարձակութիւն, բարերարութիւն, լուսաւորութիւն. փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս և

և անյաւէտ՝ ինձ եւ ամենայն հաւատացելոց ի քեզ, որ ես Աստուած մեր, եւ քեզ ենք յարգանս մատուցանեմք, հանդերձ անճառ հօրդ քում եւ սուրբ եւ կենդանարար հոգւովդ քում, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։

Ո՛վ երանելի յաւերժահանգիստ հոգին հիւծուածը՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերսս մաղթանաց բանիւ։ Ի խորոց սրտից՝ ընդ այս։

* Լան. Կո.

Ո՛րքայ երկնաւոր՝ տէր բոլորեցուն, առ ամ բան՝ յամի միշտ երկայնամիտ, այ կենդանի ոդոյ անքննելի որդի։ Ո՛հա անդ է ողորմելն խնդալիս, յորում հատուս անհնարելութիւն վասակայն. անդ է բարեգործելն, յորում տեսութիւն իմաստիցն խոհականեցաւ. յայնմ ժամու է մարդասիրելն, յորում ակնարութիւնն վտանգ պաշարեալ սիրեաց ներքոյ և արտաքոյ։ Ո՛նդանօր է բժշկութիւն ածոյին քոյ ձեռնդ, յորժամ բնաւ անդամոյն տեղի ես կենդանութիւնն. այն վայր է այցելութիւնդ, յորում երբ ինարիկ ոչ գոյ։ Ո՛յն է քո մեծութիւն, յորժամ զյուսահատութեան վերն ողջացուցանես. այն է հարատաւ քումդ ազգակցութիւնդ, երբ յանալ կընկալն ժամու արհեստաւորեսցես փրկութիւն։ Ո՛յն է հանդիսարան քում յաղթանակի, երբ ըզփակեցն մեռաս կենաց ի տապաստանի շնչոյն բացցես. այն են քո շնորհք վայելչականք, երբ զբարեացս իմոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես։ Այսմ ես անհնարակալ, երբ ապահատաւորիս՝ ըստ երախատաւորացն

խնամարկեսցես. ի սոսին ծանեալ դիտացից, եթէ նայեցար ի նոքա բանիս՝ նախնի գթութեդ, եթէ զսովորութիւն չարեացս բարձցես։

2 Յաղագս այսորիկ հնուսին բանք, և եղանակին նը՝ հաղորդութիւք, յորժամ տերն բարի՝ ջոյն ծառայի՝ զբարեգործացն պարգևեսցէ, որ մինչ իրաւամբք ճեպացէ բանտի, նա յարքայական ապարանս զնա հանգուսցէ. մինչ հրաւիրեալ է ի դուք տղմոյ, նա ի բազմահանս ամենապատիկս գահուց գրգեցուցանիցէ. մինչ բրելոյ զաչեն դիտեացէ, նա ի բարձրութիւն բերկրութիւն հայեցուցանիցէ. մինչ ծայրատուութեան մատանցն սպասէ, նա մատանի համարձակութիւն մատուցանիցէ. մինչ հայի հարուածոց գանիցէ, նա գթոյ գիրկս արկանիցէ. մինչ պատրաստել յուսոյ կորսանէն, նա երևելի տեսողաց բազմաց առնիցէ. մինչ ակն ունի սատակման մահու, նա ընդ կեանացն և փառս ընծայեցուսցէ. մինչ հատման գլխոյն նայեսցի, նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ։

Ա՛յս պատուղք օրհնութիւն՝ գլխած, պանչելարմատ քումդ շառաւիղաց. այս արդասիք կենաց՝ արարչական քո հրամանաց. այս խղճք խորհրդոյ՝ խոստովանեալդ քո տենչանաց. այս նշոյլք լուսոյ՝ ամենասփիւռդ ճառագայթից. այս ախորժութիւն ճաշակաց՝ բարեբանեալդ քո քաղցրութեն։

3 Ո՛վ միայնոյ են այսոքիկ տէր, ի քէն ազդեցաւ գրել ինձ զսոսին. ահա զքոյդ յատուկ ալերս աղաչեմ՝ օրհնեալ, ի քոյոց այսի պարգևեալ շնորհեա. բայց տէր զանձս քո բարիս, ըստ աղերսանաց առաքելոյն։ Ա՛յ խառնեսցես ի համբաւս բարեգործ քոյ՝ ի

'ի չարեացն իմոց • մի՛ չտեմարանեսցես զատեկեան քո՝
որ են ոխութիւնք և ցասումնք , ընդ սիրելեան քո՝
որ են դիւութիւնք և ողորմութիւնք • մի՛ պահեսցես 'ի
առացո՛ւածո քո պաշտելիս՝ զանախորժելեան քո՝ որ
են մեծութիւնք և դաժանութիւնք , և զիմ վեսաելիքն՝
որ են մեղք և թշո՛ւառութիւնք • Ա՛ի՛ դրեսցես աջովք
օրհնութե՛ն 'ի մատենիդ կենաց՝ զմարդկակ պարտուց
իմոց անիծից • այլ զանհնարաւորսն ինձ համարեալս՝
մեծացուսցես կրկին առաւել զանուն քո աւե՛ր՝ 'ի
նոսին , ցուցանել զդոյն ինձ դիւրինս և հեշտակա՛
նագոյնս • Ե՛ւ մի՛ են իմ պարտիքս և անդր քան զը՛
թիւ , այլ ո՛չ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմո՛
թիւնդ • բազո՛մ են մեղանքս , այլ յաւէտ են նը՛
ւաղեալ առաջի քոյդ ներողութե՛ն • յաճախ են չա՛
րութիւնքս , այլ յաղթական են համայնից՝ տէ՛ղւոյ ա՛
մենակալ , քոյդ մարդասիրութի՛ն • ինձ են անհամար՝
իմոյս անձին բիծք , այլ քեզ՝ յոյժ դրաւեալ են ընդ
սահմանաւ • Ո՛չ են այնքան զքաւողք առ կենդա՛
նութի՛ն՝ զինք մեղանաց պատկառեցելոյս պղտաբե՛
րութե՛ն , որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ՝ առ
վանուամն կործանողին բռնութե՛ն • Օ՛ , ինչ ազդեսցէ
փոքր խաւար՝ առ լոյդ այ • զինքդ բաւեսցէ դոյդն
ինչ աղքամուղջ մեծիդ Ճառագայթից • զինքդ համ՛
բարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կրից՝ խակուի հեշ՛
տութե՛ն՝ մարմնոյս տկարութե՛ն • Օ՛ , ինչ երևեսցի
յաչս ամենակալիդ քոյ առատութե՛ն՝ կոյոք մեղանաց
ամ տիեզերաց • ահա կոշտ մի հողոյ դիւրափխրելի՛
'ի կարծրութե՛ն բախման վանեցեալ , իբր զզղջակ
անձրեւոյ բազմաղեղ հոսմամբ քո կամացդ՝ չքացեալ

պայթեալ անդստին։ Ո՞ վինչ պիտոյ են քումդ զո-
րութեանդ ամենաճնարդ կարողութիւնք ժամանակաց
առաւելութիւն՝ առ յանցուածոց իմոց քաւութիւն.
ոչ քթթել մի ական. ոչ խոնն մի տեսութիւն ածա-
ցական. ոչ սակաւ մի նայեցուածք փայլական. ոչ կի-
սամանեայ յամրուկ. ոչ փութացելոց ոտից յեղե-
ղումն. ոչ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի
ակնունելոյ. ոչ գիծ մի չափոյ՝ մնաց հետեւեցելոյ.
ոչ նշուղից արագութիւն. ոչ շնչոյ տատրակատութիւն.
ոչ վինչ յայսմ յանդոյ և յանտպատորական նմանուէ
անձն օրինակաց յաւէտ անկայից՝ այնքան առ ժա-
մայնք, կամ հարեանցիկք, որքան եղծմունք, ցընդ-
մունք և հալմունք մեզաց տառնամանեայ պահես-
տի՝ քումդ զօրութիւն՝ ա՛ծ ամի տր յո՛ քո՛ որդի ան-
քննին կենդանուդդ ՚ոյ։ Ո՛ր տաս պարգևես արև
քաղցրութիւն՝ չարաց ընդ բարիս. և անձրևես եր-
կաքանչիւրոցն անաչառապէս։ Արշռես սահմանես
իրաւամբք՝ և զվտանգս կրիցն հաւատարաբար. որոց
մեծ է հանդիսան առ ակնկալուն պարգևին, փոքր
խթանատ փորձութիւն՝ զսակաւուն պարտուցն աս-
տէն վճարես. իսկ որ զերկիր ընտրեցին, ներես ո-
զորմութիւն, տալով և սոցա դարման ընդ նոցա՝ միշտ
առ քեզ դարձին սպասես։ Ա՛ր քեզ փառք ամենա-
զօրիդ՝ առ ա՛մ հրաշագործութիւն բարեխնամող եր-
կայնմտութեանդ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Ա ՀԲԱՅԻՆ յաւէլուածք ՀԻՒՆԻՆ ՀԵՒՕՒԼԻԷ՝ ՆՈՒԻՆ ՀԱՅՈՂՔ, ԱՒ ՆՈՅՆ
ԱՂԷՔ ՅԱՂԼԱՆԱՅ ԲԱՆԻ. Ի ԽՈՐՅ ՕՐԻՑ ԽՕՍ՝ ԸՆԴ ԱՅՑ.

* ԼԱՆ. ՀԱ.

1 ԱՒՍՐԴ՝ ԸՆԿՂՄԻԱԼ ՂՄԱՅԼԵԼ ԵՒ ԽՍԱՒԱՒ ԾԱԾ-
ԿԻՒԱԼ Ի ՅԱՆՁԱՒԱՒՈՒԹԻՆ ԱՒԱՒԵԼՈՒԵ՝ ԲԱՂ-
ՄԱՄԱՆԱԿԱՅ ՅԱՃԱԽԱՒԹԻԱՆ ՄԵԾԻՒՆ ԵԼԱԽՕ-
ՏԵԱՑ, ՈՐ ԱՄԷՆԱՒԱՒԱ ԼՐՄԱՄԲ ԱՆՆՈՒՈԱՂԵԼԻԱՒ՝ ՅԱՋՔԻ
ԵՒ ՅԱՀԵԿԻՆ՝ Ի ԴԻՄԱՑ ԵՒ Ի ԹԻԿԱՆՑ ՀԱՄԲԱՔԵԱԼ ԿԱՆ
ԱՆԲԱՒՈՒԹԻՒՆՔ.

ՊԱՐՁԵԱԼ ԱՒ ՆՈՒՆ ՅԻՆԱՊԱՏԻ ԵՒՐԻՊԴՈՒԼԻՒՆ՝ ԾԱՅԻՆ ՀՈՎ-
ՈՒՆ ԱՂԵՑԵԱԼ, ՈՐ ԻՆՔ ՅԱՒԱՒԵԼՑԱՆ ԱՒՀԱՆԵՑԱՒ ԱՒԱՆԴՈՒ-
ԼԻՆ՝ ԱՒ ԱՒ ՀՈՎՈՒՈՐՈՒԼԻՆ ԵՒԵՂԵՑՈՑ ԴԱՒԱՆՈՒԼԻՆ՝ ՌՈՒՆԱ-
ՊԷՈ ԵՂԵԱԼ ԱՒԱՒԱՆՕՂ. ԱՀ ՈՐ ԱՒ ԱՆՂԼԱՀԱՆ ՆԻՒԼԻՒՂԻՆ՝
ՅՈՅՍԱՆ ԵՐԱՒԱՒՈՐ ՀԵՐՊԱՂԴՈՒԼԻՒ ԱՆՃԱՒԵԼԻ.

2 ԱՊ ԱՒՈՒՀԱՆԵՄ ԸՆԾԱՅԵՄ ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՒՈՒԱՆՕՂ
ԱՒԱՆԴ ԴՈՂԵՒԱՒՆ ԴԱՒԱՆՈՒԱՆ ՀՂՈՒԱՐԱՒԱԿԱՆԻՆ.
Օ ԻՆՁ ԵՐԲԵՒՆ ՀԵՐՃՈՒԱԾԱԿԱՆԻՆ ՀԱՐԱՒԱՒԱՒՈՒԹԻՒՆ՝
ԱՄԵՆԱՊԱՒԻՐՆ ԽԱԲԷՈՒԹԻՒՆ՝ ՆԵՆԴՈՂԻՆ ԿԱՐԹԻՒՆ
ՀԱՒՈՒԱԾԵԱԼ Ի ԲԱՑ ՀԵՂՔԵՑԱՅ՝ ԵԼԵԱԼ Ի ԴՐԱԽՏԻՆ,
ԱՐԴ ՄԻԱՒՈՐԱԿԱՆԱՒԱՒ ԱՅՍՈՒ ՈՒՂԻՂ ԱՄԲԾՈՒԹԻՒՆ՝ Ի
ՅԱՒԱՆԴ ԽԱԿԱՊԷՍ ՀՆՈՐՀԻ՝ ԱՆԴՐԻՆ ՄԻՒԱՆԴԱՄ
ՀԱՄԲԱՐՁԵԱԼ ՍՈՒԼԻՄԲ Ի ԹՈՒԻՉ ԹԻՒՈՑ ԼՈՒՍՈՅ, ԱՀԱ
ՅԵՐԻՒՆԱ ԺԱՄԱՆԵՑԻՑ ՀԵՏԱՒԵԱԼ.

3 Ա՛. ՅԼ ՔԱՆԶԻ ՅԱՐԳԱՆԴԷՆ՝ ՅՈՐՈՒՄ ՅՂԱՑԱՑ ՀՈՎԱՒՈՐ
ԵՐԿԱՄՔԵ ԾՆԻՑԵԱԼ, ՂԱԾ ԵՒ ՂԵՐՁԱՆԻԿ ԴՇՆԱՑ Ա՛
ՆԱՐԱՏ՝ ԱՄԵՆԻՑ ԿՈՒՍԻՑ ԽԱԿՈՒՏ՝ ՂԱՓԱՆԾԱԼԻ ՄԱՅՐՆ
ԻՄ ԴՈՂԵԼԻ՝ ԱՒՕՐՍ Ե ԿԱՆՈՆԱԱ ԱԱՀՄԱՆԻ ԲԱՆԻ ԱՐ-

ձանապրել յայսմ մասենի . զի ծանիցի յուցցի և այլոց և ապագայիցն աղգաց պատմեցի զբանութիւն փառաց խնկելոյն՝ արժանաւորապէս պաշտամամբ պատուհաս , իբր մանուր մարմին՝ ընդ գլխոյ մարդեղութեան բանին աց , ի յիշատակ ձառիս հաւատոյ եր- բորդութեն դաւանութե : Այս արդ՝ ի յայս օրիս նակ հոգևնկաը պատկերի բանի , որ զևորանէս լուսոյ յարմարի՝ , ընկալ զիս՝ գլխաճ օրհնեալ , քաւեցեալ և սրբեալ ի սմին՝ Հայն սուրբ ի հոգւոյս ըզնախատինս մեղացս . անմեղս և անբիծս ընդ հովնեաւ սորին բազմեցո . յաւել զսկսբս ի տունն դաւթի , և անտուաստ փախեալ ի տունդ աց , ըստ մարգարէին Հայնի՝ որ ի քեզ յա՝ ակնարկի՝ Ա՛ի՝ տակ ըզմարիցն , և մի՝ անօգուտ զերկնցն հետևութի՝ արատցես . մի՝ զՀաւատոյս Ջերմուի՝ յուրտ համարեաշես , և մի՝ զհամբոյր ողջունիս՝ անկարդ ինչ վարկանիցես . մի՝ զպաշտօնն՝ ապաշնորհ գրեսցես , և մի՝ զերկրպագութինն՝ անխորհուրդ լքցես . մի՝ անպատուղ լինցի տեսականութի պատկերին , և մի՝ անհոգ կերպարանինն սբանչելութի . մի՝ անհոգ ողջակիզին սպանդ մեռցի , և մի՝ պատարագ ուխտի այս Ճառի՝ արատքոյ չրեսցի . մի՝ Ճաշակդ լուսոյ՝ ինձ մահու լինցի , և մի՝ բաժակ քո կողնցդ սրեան՝ ի դատապարտու-

թիւն եղնցի :

4 Զգաջեմ զքեզ՝ տէր յիս միդ յեութիդ , որով զդխաութի հօր քոյ և հոգւոյդ սբ Ճաշակեալ ծանեաք . քանզի ի քէն իսկ վարդապետեալ զամենապարգև կարգս եկեղեցւոյ , և ի սմին աղօթանը- ձէր լուսաբան կենաց փրկուե բարեաց , տարածեալ ըզ-

զսիրտս՝ ձեռաց համբարձմամբ՝ զոյս կնդրուկ բանի բնակողիդ՝ ի սմա՝ սիրողիդ բնաւից երեքբերինիդ մատուցեալ, յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսաւ բարեբառող բարեշնորհութեան։

Յաւ որ ի նիւթոյն ասհանէցաւ բան, այլ էին խորհրդածուէ ածոյին առանդուբէ։

5 Փառաւորեմք վերամայնեալ նուիագք օրհնութեբ երգոյ՝ ի հաւատս պաշտաման բանի՝ զբաղբերհրաման պատճառն եղելոյ՝ զերրորդութեբին անակնդղն՝ անհամեմատ բարձրութեբ՝ անհասական խորհրդոց և անըմբռնելի իմաստից, անշննելի ըզգայութեց և անբերելի եղելոյ • քանակութեբ վերնականն երկնի, և անսահման նեղբնային խորոց • լրութեբեւն սպառմանց, և նախադրութ սկզբանց • միյերից անշխութ կերպից • և երից՝ միոյ անհատուածելի խակուեց • ի վերքան զմտաց անարգելութբ՝ յաղթաձեալ ամ ուրեք բովանդակ։ Անփոփոխ բարի • անսասանելի ուղղութեբ • անխառն կերպարան սիրոյ • մեծութեբ անչափոյդ • բարձրութբ անխոնարհելի • անվանելի տեսականութբ • բարերարութբ աննուաղելի • կամք կայուն • հրաման կենդանի • ակնարկութբ փրկչական • երանութեբ ճշմարիտ • ակնկալութբ հաւատոյ • խոստումն անստեղի • աւանդ արգասաւոր • ստոյգ աւետիս • վերամբարձութբ անձեռնարկելի։

6 Ա՛ի հայր՝ միոյնոյ որդւոյ՝ միական հոգւովն պատուեալ • ամենահարուստ բարութբ՝ ամենևին ունայն ի չարէ • օրհնաձայն գոհաբանութեբ՝ անքննին ներբողիւ գովեալ։

7 Ա՛ին

7 Ա՛ինը բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատիւն կցորդութեց, անպատում աղաչանութեց, եռալուսեանն զուդակցութեց, անյաւելուածն լուսկանութեց, ինքնիշխան կամաւորութեբ պատուասիրեալ առ հայրն հանգուցանելով՝ գործակցութեամբ հոգւոյն սրբութեբ՝ խոնարհեալ ի ջերկնից, աննուազ գոլով յընտանի փառացն, հաճեցաւ մանել յարգանդ մայրենի աճած֊ին կուսին մաքրութեան. յորում աճեցոյց զնոյն օրինութբ՝ ի լուսաստհման անդաստանին անսարատութբ, ընդ ամենակատարն էութբ համանեալ յանանջրպետ փականութբ՝ թափանցական խառնութբ յածութբեն ոգի՝ բաղկացոյց զդոյութբ ընչից հրաշապէս։ Որով անառամբակելի երասանաւ սանձաց կրթութբ՝ զստակոյտ իմ հանդարտեցոյց. և կամաւ ընծայեալ խաչին՝ ամբարձաւ ծաղկին պտղոյն կենաց՝ ի ծայրս լրութբ անմահականն անկոյ, ի մահ վիրաւորեցաւ, ածութբեն անընդմիջելի ի մերասեղն մարմնոյ, որով կենսացոյց զգործին պարտեաց, արարչութբեն իւրում՝ ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն ընդ նիւթական մարմնոյն վճռացեալ։ Ի ջերմ՝ ի վայրս խաւարային դժոխոց, եհան զկապուտան իւրաստեղծ ի կապանաց օգտողին. և իբր ի նիրհմանէ քնոյ զարթուցեալ, յինքն ներհանջեալ զդիմեցումն մահու, կանգնեցաւ կենդանացաւ ածապէս՝ երեալ ի ջերկրի հաղն կենաց և հովիւն հօտից բանաւորականաց։ Հաւատարիմ եղև յաշխարհի. և երևեցեալ նոյնութբ ա֊մենևին աննուազելի, ոչ եկն հանոյն, և համբար֊ձաւ բովանդակ. բազմեցաւ նստաւ ի գերունակին գա֊

գահոյս՝ նախնականին պարգեւք՝ արարչական փա-
ռաւորութիւն։ Օ՜ որ խոստովանիմք ՚ի քէն բարերար և
՚ի քէ բոլորից։ որ դատի զամ երկիր արդար ընարու-
յաւուրն մեծի։ որ ինքն է սկիզբն՝ և ինքն կատա-
րած։ նոյն առաջին՝ և նոյն առյապոյ, անպակաս բա-
վանդակութիւք թագաւորեալ ՚ի լոյս անմահոյդ։

(8) Ընաբանեալք ընդ հօր և որդւոյ՝ և ընդ սուրբ հո-
գւոյն ՚ի մի էութիւն՝ նոցին փառաւիղ հոգւոյն ՚ի
թեան։ (1) Որ ստեղծ զբնաւս և կենդանանաձնէ զամ-
նոյն։ որ անդստին իսկ ՚ի բնէ համապարփակ մեծու-
թէ աշխարհակալն միւթ՝ շրջէր նկարեր և կերպա-
րանէր ամենանկատ ջուրբքն անբաւութէ երկրատա-
րած ծովու՝ ՚ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ ըզ
նբ աւազանն լուսոյ։ (1) Այն արար, և այժմ գործէ։
գոյացոյց, և միշտ կատարէ՝ արուեստս, զբանչելիս։
նախատեսութիւս սրբասնելոյ։ ազդմունս ՚ի օրինաց։
զօրութիւս զարմանասորս։ մարգարէս, առաքեալս,
վարդապետս՝ վարժօղս կրթութէ հանճարոյ։

Օ՜ սրբարարն մատուցման արեանն քո՝ յարդարեաց։
քաւութիւնս անձանց՝ առողջութիւս մարմնոյ՝ ըստ
նմանութէ քո՝ ողորմութէ հրամայեաց։ (1) Ակրատեաց
և զեր քան զքուր, ինքեան միայն բաւականութէ՝
նորոգեաց լուսաւորեաց։ Հանապազ նովին բարե-
գործութէ զօրանայ։ (1) Կայեաց միածնին ՚ի
թէն՝ ՚ի հոսանան յորդանանու։ օրինակաւ տեսու-
ամպոյ՝ ցուցաւ ձայնիւ հօր ՚ի լերինն թաթօրական։
՚ի նոյն սիպ նմանութեան՝ հովանի եղև յակոբեան
տոհմին՝ ՚ի յերեսն եգիպտոսի։ յուղեդնացութէ զօ-
րավարութէն մովսիսի՝ հողմով սաստկութէ՝ զնաբա-
ն-

ընկղմեաց։ Վհատանայս կատարագործէ խմաստունս կազմէ. թագաւորս զօրացուցանէ. քաւութիւս ընձեռէ. կեանս շնորհէ մահացելոց՝ ի նորոգութիւն յարութեն։ Այն ինքն է օծումն մարգացելոյն այ. միանգիւնաւոր հաւատարութիւք ընդ հօր երկրպագեալ՝ ի պատիւ մեծութե որդւոյ. անապականն փառաւորութիւք օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Այրէն ասացեալ ի խորհուրդ սէր եկեղեցւոյ. ընդդէմ պիղծ աշնեցաւորացն Նովատիանոսի, նոր Նանիթեացւոյ։

9 Ա աւանեմք ի հաւատ ուղիղ և անխոտորնակ ամբծութեան՝ համբուրիւ շրթանց ողջունեալ, զկատուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ աճոյին բնակութե եկեղեցւոյս շինուածոյ։ Որ գերազանց գոտւս և երկնի ամենազարդ բարձրութիւք. որ ի նոյին իսկ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնոյն խնկեցաւ, ի սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ։ Այիղձն առեալ կենացս այս գանձս՝ ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդադահատարն վայրէ, զոր հոգին այ լցոյց, փայլեցուցեալ ի նմա զօրութիւն՝ յաւուր մեծի պենտակոստէին. նախ զտունն բարեւսեալ՝ յօրինակ սրբութե կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար սահաւելութե, յորում ապա և ի նմին բնակչացն՝ զբնաւ լուսանորոգ բարեփառութիւն։ Ասոյ արիւնն հզօրին այ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ քան զնաբելին մահու՝ գութ արկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութե՝ կենդանութիւն անմահութեան՝ ի սմա ազդելով։ Կանգն ոչ է կար զօրութե ուրուք ընդ երկ-

երկնաւ յանդիման արեգական՝ ի սպասաւորութի
խորհրդոյ այսր աշաւորութե ձեռնարկել, եթէ ոչ
ընդ թևօք սրբին պահեսցի. նա զի ոչ երկնիւք բա-
ականանայ այս նոքէր տէրունի մարմնոյ, եթէ ոչ
զայս ձեղուն օրինութե՝ ծածկոյթ ունիցի. վասն զի
մահու անիծիւք հեղբէ այր ըստ օրինին, որ արտա-
քոյ խորանի այս վկայութե՝ զծածկին պատարագն
մատուցանէ. մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կո-
չեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արիւն՝ յայս նոքի-
բան ընծայեցուսցէ. Ա՛ի՝ ի սմա լուացումն ի մանկ-
քէ, զի մի՛ յանդիմտս անարդեալ՝ ածութին, ի ծա-
նուցելումն ընախանին կրեսցէ. Ա՛ի ձեռնադրութի
ի պատիւ օծութե լսասցին, զի մի՛ յանբծութիւնն՝
խաբէութե խառնեսցի. Ա՛ի և շնորհօք, քան թէ
ապաշխարութեամբ՝ քաւութե, զի մի՛ ճշմարտութին
կեղծաբանօք խորամանկեսցի. Ա՛ի յընտրութին՝ ա-
պառնի հաւատս, զի մի՛ սպառնալիք հատուցմանն՝ զը-
րոյցս ինչ օտար համբաւոյ դրեսցի. Ա՛ի երկաքան-
չիւրոյ դոյութեայ մերոյ իրաւամբ կշռամբուի, զի մի՛
կիսամանեայ առ մարդն ներքին և առ արտաքին՝ չա
րի և կամ բարւոյ փոխատրութին՝ կարծիցի յանմահ
զօրութե արքայական որդեգրութե, զի ընդելութ
երկրայնով՝ առաւելութե վերնումն թագաւորու-
թեան՝ յայտնապէս ճշմարտեսցի. Ա՛ի յայս կենդա-
նութե առ անեղծութին աչք, զի աներկևանութի
խոստացելոցն՝ ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ
հաւատասցի.

10 Ա՛. յո դշխոյ պաշտելի՝ անշնչական եկեղեցի՝ տայ
կեանս, և մահու իշխէ. ըստ օրինակի ադամեան
պըտ-

պտղոյն յարմարապէս ճաշակելի. գերազանց քան զբանականաւ յանշնջութեանն հրաշագործէ. մինչ ալ կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ, վերստին նկարել ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ: Որպէս և սա է տեսակ մեծութեանն վերնումն կամարին՝ սկզբնաւոր յառաջակառոյց քան զբնակիչս հոգեղինացն ի նմա զօրութեց: Որ իմն ընծայէ թուիլս մարմնոյ՝ ընդ թեթեւութիս հոգւոց, պատուականին հաբրստութիւ՝ զանարգն յարգաւորեալ: Ոչ ինքնակիր մեզք զազրանայ, եթէ ոչ՝ ի մարդոյ ջարաց, և կամ անհաւատից կոխիչի: Տիպ իմն է զարմանաւոր՝ յաղթօղ խնամոյ մերս տեսութեց. անքաննն ի բանաւորին կառուցեալ, նմին օժանդակեալ՝ իբր վեհապոյն յաչս նոմաստի: Ոչ եթ է քան զմարդ, որքան ընտրեցելոյն մովսիսի՝ ցոպն յաղթօղական. առաւել քան զբանաւոր, որքան զաշխարհն՝ գաւազանն խորհրդական ծաղկեցեալ. գերազանց քան զմտաւոր, որչափ քան զեղևնաս և զեղևնէոս՝ գետահերձ մաշկեակն սքանչելահրաշ՝ փայլեալ արուեստիւ: Օգնութիւ պարգեւէ կրկին ամենակատար սրբանեալ ձեռաւք՝ մանբաբար, քան թէ զինապէս, մարմնին նիւթական՝ քարի և հողոյ գոյակից, հարազատ զգայականաց և սրբոց: Իբր զվէմն անմահ կենդանի՝ ի կործանումն է և ի կանգնումն. ոչ զբաստաւորն այնինչ հոգւոյ՝ հանդիսանայ հրաշապէս ազդմամբ՝ յանէծս և յօրհնութիս. իբրև տեսօղ աներեւութից՝ զոմն հրապարակէ, և զոմն տածէ. առ ինքն կոչէ գերեալ յանուանէ՝ իբր զտիրօղ հրամանատար էիցս: Իբր զքառն յաւիտենական՝ անհարուածելի է ի

դիմամարտից · ըմբռնէ զհոգևորս՝ իբր զինարատը բռնի մեծին արուեստի · անվէրս և անվըխատութիւն՝ ըստ քէ հետոյն ընթանայ · բարձր ձոխութէ անպատկառաբար համարձակապէս՝ զոր ինդովելոյ գլուխ ամբառնայ ·

11 Ա՛յնքան մեծ ունի սրբութիւն, մինչ զի զորս ըստ պատկերի ոչ եղեն, կանոնաւ խորէ · Ես յո՛ գունդ ընտրուեցի փորձիչ՝ թէ համարձակեսցի մարդ ոք սխալեալ՝ ի գաւխթս նորին մտանել՝ ոչ պղծի, այլ ընդ անպատրաստութիւն թերութեանց դժուարի · ոչ նղովի, այլ տեղի տայ ոչ դիտողաչն աշխարհին ըստ ջաւ · ոչ լքանի ինքեամբ՝ պարտաւոր խրոմին գըտեալ, այլ ի մերոց գործոց խրթնանայ · ոչ թողացուցանէ երկիցս մատչել յըմբռնուած ոտիցն կենդանի նատուածց, ըստ տիրական անճառ խորհրդոյն, ոչ կըրկին չուն յաւուր՝ զնոյն ցուցանէ, զի մի՛ անընտրաբար՝ նը ի բրանն խոյտառակեսցի · 12 Ա՛շտակէ կարեաց զոբապէս՝ իբր անախտակիր ապականութեաց՝ որ ի մեզ շարժմանց · առանց բարբառոյ ակրապէս հրամանաւ դատի ·

12 Ա՛ս զի և տապան իմն է մաքրական, կրկին երջանկական, ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահպան · 13 Ա՛ջ բազմօք անբանիւք դազանաց դատաւք և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվերինսն չինքն հաւասիք · ոչ յաչիս խռովութէ բերի, այլ ի բարձրութէն երկնի համբառնայ · 14 Իբր զաշակերտս հրահանգեալ հոգւոյն սուրբ՝ փախչէ ի նենգութէ · ոչ ի բողոք մահու՝ մարմնոյ հարուածոց, այլ ի կենացն աւետիս՝ ըմբռնեալ ածէ · ոչ նոյնի ձեռ-

ձեռնարկել գործել, այլ հաստողին հրամանաւ չինի.
ոչ մովսէս ընդ բեսեղիել, այլ միաճինն այ՝ հոգւովն
սրբով զսա հանդերձէ. ոչ յարաշարժ չանաւալաս-
փոխ, այլ մշտակառոյց հիմամբ անսասանելեաւ զսա
հաստատէ: Վարձել իբր զառապանակն անխոս փայ-
տեղէն մածեալ տախտակդ առանց զգայութեաց՝ տե-
սողականաց մեզ առաքնորդէ. ոչ կերպարան անքա-
նակ էին յառաջ հեաւեալ՝ ի հանդերձանս լուսոյն
կենաց՝ տեղի պատրաստէ: Ընդ ոզիելի անտուստ
սատակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերիցի. սպանա-
նէ վատնեալ վաղվաղակի առ ժամայն, եթէ անաս-
նային լծակցութեբ երկրասիրաբար գեանակոխ սոյ-
լիւք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնաղնին բարձեալ տա-
նիցի: Ո՛չ լեզուաւ մարդոյ, այլ բանիւ հրեշտա-
կաց խօսի. ոչ ունկան գոյականութեբ, և արագապէս
մոռառեալ լսէ. ոչ ձայն կերպարուրական բարբառոյ,
և զպատգամն գործոցն յի՝ համօրէն ազանց պատ-
մեալ հռչակէ. ոչ խաղալեաց շարժականութեբ, և
ածայնով իմն կենդանութեան հագագաւ ազդէ.
Ո՛չ ոսկերաց և ջլաց յօդուածք, և երկոքք հալարօք
կանգնօք լայնութբ՝ իբր զգունդն անհամար՝ բարձ-
րեալն այ, վկենդանական զօրուն գումարուտ՝ հեթ-
րայական վառեալ ամբոխին, և այժմ ընդ նոսին՝ իբր
զանմարթս ի սրբութբ զմանս ախտից մեղանաց
ջեռեալս՝ հատուածեալ յինքեանէ հեռի ուղեկցէ,
ապրեցելոցն ի տաժանաւոր ազիւսարկութեանցն:
Զոյն իսկ էութեն այ մարմին եղելոյ՝ անուամբ այս
վիմի նշանակեցաւ. պատուամբք կողին զբնաւս ար-
բուցեալ: Ո՛չ արեան երակաց ընթացք, այլ լուսոյ

վերնոյն շառաւիղք, Թափանցանց միւոք զոյն կենդ
դանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ. ոչ սողմոն կամ
զօրաբաբել մահկանացուաց ոստիկանուն, այլ ամե
նից ունողին իմաստ զսա գծադրէ. ոչ աննուիրա
կան հասարակաճաշակ իւղով առ՝ի յակոբայ պարարի,
այլ աշաւորին արեամբ՝ և փառօք մեծին օծանի.
Ա՛ն տուն երկրային նիւթոյ՝ քան թէ մարմին երկ
նային լուսոյ ա՛յ՝ զորին որդիս կինքեալ ձեռնադրէ.
ոչ կենցաղոյս յերկրէ յղացմունս, այլ արքայու թէն
երկնից ժառանգս կրթէ. զ՝ի ծոց իւր դրդեալն՝
գոգոյն աբրահամու ընծայեցուցանէ: Վեհասյ հարս
նուիրեա սորա՝ որդին ա՛յ կենդանեայ. օրհորդք իւրն
ձայից սորին՝ հայրապետացն գումարք: Ա՛յն ինքն
մոռացումն առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլուէ,
զի զերկնայնոյն ա՛յ ունի զծանօթութի. օտարու
թիւն է ա՛ստի դիցն դրօշելոց, զի՝ի համօրէն քա
րինս սորա՝ քո՛ երկրպագի. քակտումն է յայտնապէս
ուրո՛ական ըղձիցն անտառաց, զի՝ի բնաւից մայրից
աշխարհի՝ նմանութի կենացն վայել՝ ի սմա տէրն
նո՛ւիրի. խորտակումն է տանջից դիւապատիր յոր
թիցն արձանաց, զի քարն գովեալ կարկեհան ակամբ
և վիմօք կենդանեօք՝ այրէին հաստատի:

13 Ա. յս յարկ չքնաղ և ա՛ծ ընկալ՝ ազատ է միանգա
մայն՝ի յամենուստ ծառայութէ. ոչ օրինակ
վերնոյն սիօնի, քան թէ ձչմարտուն նմին ճանաչի.
ոչ կուռպաշտութէն կապաւ՝ բագին, և կամ ըծով
օրինին՝ տեղի պարտաւորութէ, այլ տրունի բարե
բարուն պարգևարան՝ի մէնջ համբուրի: Ա՛յ սկսա
նի երբէք՝ յայլ իմն կերպարան ձևոյ փոխարկեալ,

այլ ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ընդարձակի. այլ
ինքն և երկին երկնի՝ յերկրի լուսապայծառ կեր-
պիւ հռչակի. Արդ էջ առանց հօրն քո, և ոչ ա-
ռանց այսր մեր արդանդի յոգի կատարիլ. Նոյնո՛ն
ըզքէն անբովանդակելին, եթէ ոչ ի սին տան տապա-
ստարեսցի. ոչ ունի տեղի դևնոյն Հանգստեան՝ տէրն
բողբոջ, եթէ ոչ ի յայս կայարան կենաց մտերալ ա-
դանիցի. Զան ի կամար վերնայինն երկնի՝ ի յայս
հիւթաւոր բնակուի առաւել պարծի. անբաւուի
ածեան լուսոյն, որպ զդէմս մարգարէին՝ և զօրի-
նակս սորին ծածկեցին, ոպ փախեան ի փառաց ե-
րեսաց նորին, և նմանութեան սորուն՝ որ ի տաճա-
րին՝ ոչ Հանդարտեցին, ի տօն Հանդիսի մեծի գո-
վեստի, և ի բանականացս պատսպ խմբեալ նոճադի.
Այս օրինի կրկին բաղձանօք, քան ի դրախտն
վայելչական.

14 Ա. յս մայր Հոգեւոր՝ երկնաւոր՝ լուսաւոր, քան-
թէ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ մարմնաւոր, զիս զըգ-
ուեաց որդի. կանչ սահանց սորա՝ արիւնն քո.
Այթէ ածածկին իսկ պատկեր զսոյն ոք դրեսցէ,
ոչ անօրինի. Այբ զնչան խաչին փրկութեանն՝ զօրու-
թիս զարմանալոյն՝ և արուեստս բազմօրինակս կա-
տարեալ Հրաշագործէ. բեմ ահաւորին տեառնի՝ ի
սմա Հաստատեալ տեսանի. սուրբ խորհրդաբարոյիցն
Հերձուածողաց՝ մեղադնացաւ բերանք կարկին.
Անի և քարինս իմն խմնալիս և բանաւորականս,
որով զգազանամիտս անմոքուս՝ բացուստ ի բաց տր
ընկեալ տարագրէ. Նմանի և ածս ոմանս եղականս՝
պատկերս մաքուրս՝ միոյն ոյ քո. Անի և զգիրն իւր
ընդ

ընդ արևելս՝ ի տեղի խոստման քնակութեն մերոյ առաջնոյ. ձեռամբ իմն ցուցանել յայտնապէս զգալոցանն ոյ շուխլ. զխոյլականն առակ տիրական՝ ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ՝ զերկնութիւնն ի յերից անուն Ծագման արուսեկին՝ քնեան երևմանն ի վերջնոյ առուրն, արարածոց երկրի թարդմանն: Յաւս Տալածէ. ախտաժէտս բժշկէ. դիւաց բռնութեց զօրէ: Երդանդ որովայնի սորին՝ աւազանն կենդանարար. ի պար Տաքանեաց սորա՝ դասք առաքելոցն: Ինքան Ճոխացաւ բարդաւածեալ երանութեամբ, մինչ զի նոյն ինքն փրկչին անուամբ՝ վայելեցուցէս յորջորջեցաւ. տիրամօրն լուսոյ կոչմամբ՝ ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կինքեցաւ: Ծնվելոց մեզաւորաց՝ նաւահանգիստ Տանդարտութեան, խորհրդանարան՝ վերնոցն դասուց. բժշկարան անախտելի՝ տարակուսեալ պարտաւորաց: Երրորդութիւնն անպատում՝ ի սմա փառաւորի՝ օրհնեալ յաւիտ:

15 Եւ ասէ ցնոսա. ձեզ ընդէր է ասել զիս թէ ո՞վ եմ ես. Պետրոս ասէ. դու ես Քրիստոս որդի Աստուծոյ կենդանւոյ: Եւ պատասխանի եղեալ Յիսուս ասէ ցնա. երանի քեզ Սիմոն Յովնանու, զի ոչ մարմին և արիւն յայտնեաց քեզ զայս, այլ Հայրն իմ որ յերկինս է: Եւ ես ասեմ ցքեզ թէ դու ես Պետրոս, և ի վերայ այսր վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ, և դրունք դժոխոց ոչ յաղթեսցեն նմա: Եւ տացեմ ցքեզ զբանալիսն արքայութեան երկնից, և զոր կապեսցես ի վերայ երկրի, եղիցի կապեալ յերկինս, և զոր արձակեսցես ի վերայ երկրի, եղիցի արձակեալ յերկինս: Յայնմհետէ սկսաւ Յիսուս յայտնել աշակերտացն իւրոց, եթէ պարտ է նմա երթալ յԵրուսաղէմ, և բազում չարչարանս կրել ի ծերոց և ի քահանայապետաց և ի դպրաց, և սպանանել, և յերրորդ աւուր յարիցէ: Եւ առեալ զնա Պետրոս սկսաւ նզովել զնա և ասել. ողորմած լիցի Աստուած քեզ տէր, ոչ եղիցի այդ քեզ: Եւ նա դարձեալ ասէ ցՊետրոս. երթ յետս իմ սատանայ, ոչ ինձ ես գայթակղութիւն, զի ոչ համի զաստուածայինսն, այլ զմարդկայինսն: Յայնժամ Յիսուս ասէ ցաշակերտսն իւր. եթէ ոք կամի զհետ իմ գալ, ուրասցի ինքն ի սմանէ, և առցէ զխաչ իւր, և զհետ իմ եկեսցէ: Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել, կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր վասն իմ, գտցէ զնա: Զի զի՞նչ օգուտ է մարդոյ եթէ զաշխարհս ամենայն շահեսցի, զանձն իւր ապականեսցէ. կամ զի՞նչ տացէ մարդ փոխանակ անձին իւրոյ: Զի որդի մարդոյ գալոց է ի փառս Հաւր իւրոյ հանդերձ հրեշտակօք իւրովք, և յայնժամ հատուսցէ ամենայն մարդոյ ըստ գործոց նորա: Ամէն ասեմ ձեզ, եթէ կան յայսոսիկ որ կայցեն աստ, որ ոչ համեսցին զմահ, մինչև տեսցեն զորդի մարդոյ գալոց ի թագաւորութեան իւրում:

քաղաք ոչ կենդանութ, և մեռեալ կենդանեաց՝ ազատ
ի պարտեաց, և Աշխարհս տեսակ կերպի երևակիս բա-
նական, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, և շշմափե-
լին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեանն անդանձառիւ՝
գերազանցեալ նոր սրբութիւն, և քեռանն նշանաւ՝
պայծառապարծ պատկեցեալ, զայնպիսի ոչ խոստո-
վանողն՝ մերժէ յերեսաց իւրոց Հայրն ամենակալ՝
ի ձեռն բանին իւրոյ էակցի, բարձեալ ի նմանէ և
զաւանդ շնորհի հոգւոյն փառակցի. փակեսցէ ըզ-
դուռն կենացս այս առաքեսցի յանդիման նորին.
Լսակ մեք զորս դրեցաք՝ սին և վկայեմք, հաւաստա-
ցեալ որում կերգեցաքս. յանուն և ի փառս ամե-
նակալ երրորդութեն և միում աճմունեն, յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն։

Այս է հաւատ ընդհանրական. և այս ի հայրն էր ըս-
փոռ՝ խոստովանեալ դաւանութիւն։

Ա էրոպին յաւելուած հրին հեծութիւնք՝ նորին հոյզք, ա նոյն
աղէտս ծալրանալ բանք։ Ի խորոյ պրկեալ խօսք՝ ընդ այ։

* Կան. ՀՕ.

I ՅՈՂՈՒՄԱԾ, բազմագութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ. որ ոչ ելանէ երբէք ըստ բաւ քո՝ իր անձ ձեռնարկելի, որ և մտաց է անհնարաւոր։ Որ է հաւատալ պատուղ քաղցրութիւնք ընդ փշոյ խոստութեան, սկզբնահայրդ այսմ նորոգ և զարմանաւոր կանոնաց կենաց. քանզի բարի առնել առեալ ոչ

աղօթս ի վե՛ր հալածչին, և փրկուԹի՛ հայցել խոյղ
ղին, և սպանողին ներուՄն խնդրել՝ ի քէն ընծայե
ցաւ պտուղս այս հրաշից. որոյ քաղցրուԹի՛ն անՃառ է
քան զօրինակ, և բարեբանեալ կամաց քոց ախորժե
լիք, և դովեալ շրԹանց քոց ՃաշակելիՔ. Հոգի և
րեսաց՝ և զօրուԹի՛ գեղոյ մերոյ՝ տէր քո՛ օրհնեալ
՝ի բարձունս։ Ա՛յլ մարդք երկրածինք և ամենավը
րէպք, և բարեմասոյց ձեռաց՝ չարիս դարձուցին.
իսկ դու լայս և տո՛ւիչ լուսոյ՝ ո՛չ լսես անէծս. ո՛չ
ախորժես չար. ո՛չ կամիս կորուստ. ո՛չ ըղձանաս մահ.
ո՛չ յուզես ի խռովուԹենէ. ո՛չ սիրես ի ցասմանէ.
ո՛չ հարկիս ի բարկուԹի՛. ո՛չ մՃանաս ի սիրոյ. ո՛չ
պլպլայես ի դԹուԹենէ. ո՛չ փուփոխիս ի բարուԹենէ.
ո՛չ ԹիկանՑ շրջուՄն, և ո՛չ երեսաց անդրադարձու
ԹիւՆ, այլ ամենևին լուսաւորուԹի՛ն և նկատուՄն
փրկուԹեան։

Ա՛ԹԷ քաւեացես, կարօղ ես. եԹէ բժշկիես, զո
րաւո՛ր ես. եԹէ կենդանացուցանես, բաւական
ես. եԹէ շնորհես, առատ ես. եԹէ ողջացուցանես,
հնարաւո՛ր ես. եԹէ պարգևես, ամենալի՛ ես. եԹէ
արդարացուցանես, ամենարո՛ւեստ ես. եԹէ մխիթա
րես, ամենիշխան ես. եԹէ նորոգես, ամենակա՛լ ես.
եԹէ հրաշագործ եացես, ամենաԹագաւո՛ր ես. եԹէ
վերատին հաստատես, արարիչ ես. եԹէ կրկին գոյա
ցուցանես, Ճա՛ ես. եԹէ հոգւոյս ընդ մեր, ամենա
տէ՛ր ես. եԹէ կորզես ի մեզայ, այցելո՛ւ ես. եԹէ
չարժանեացս ընձեռես, օրհնեա՛լ ես. եԹէ յորսողէն
զերծուացես, փրկիչ ես. եԹէ զեղցես ի քոյոդ ի
մեզ, հարո՛ւստ ես. եԹէ նախքան ի մէնջ խնդրելն՝

դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լայնես նե-
ղուես, անդորրիչ ես. եթէ զվերջացեալս կոչես, իբր
նամակիւ ես. եթէ զասասանելս հաստատես, վէմ ես.
եթէ պապքելոյս արբուցանիցես, աղբիւր ես. եթէ
ղծածկեալսն երևեցուսանես, լոյս ես. եթէ զօդտա-
կարան իմ ծանուցանես, բարի՛ ես. եթէ զբիծան ան-
տես առնիցես, երկայնամիտ ես. եթէ ընդ փոքուս՝ի
դատ ոչ մտանիցես, բարձրեալ ես. եթէ ծռելիս ձեռն
մատուսցես, ստացող ես. եթէ աջմուդ քո պաշտպա-
նեսցես, յանձանձիչ ես. եթէ վհատելոյս դարման մա-
տուսցես, կերակրիչ ես. եթէ զանգիտս պարարես-
ցես, վարդապետ ես. եթէ զդիմեալս առ քեզ ըն-
կալցիս, ապաւէն ես։

3 Եւ արդ՝ քո են այսոքիկ՝ տէր ողորմութիւնք. ոչ
միայն գրեալ, այլ կատարեալ և գլխաւորեալ
նախանձի նահատակդ Համբերութիւնն վկայիչ. որ վասն
իմոյ փրկութեանս հանդիսացար զօրապետ յաստպարիսի
ճակատուն, զի կակղեսցես զկարծր բռնութիւն մարմ-
նոյս գոռոզութիւնք՝ վարժմամբ կրթութիւնք չարչարա-
նացն վտանգի. և յանպարտակիրդ մարմնին՝ չափեալ
զբնութիւս մերում զաժանականն տագնապ տուժի,
զի զդիւթութիւնդ որ առ մեզ արդեամբք ցուցցես
՝ի քեզ օրինակեալ. օրհնեալ յաւիտեան։
ամէն։

Ա Երեսին յաւելուած էրկին հեծեալքն՝ նորին հսկազն, առ նոյն աղբեր ճաշականաց բանի. Ի խորոց սրտից իւրոց՝ ընդ այլ։

* Լան. Հ։

1 Վե քանզի օր է օրհնութեանեալ և լուսաւորուք՝ կշռութեան երկուց ընտրութեց արարածոց սատանութեց՝ յերդանակելոյ յայլ իմն էութիւն երկնահնչեցեալ անփոխադրելի, ամբարձելոցն խոնարհութիւն, և կործանելոցս վերբերութիւն, սարսափելի ուրբաթու մեծի պատճիս, յորում եկին եւ հաս ժամ բարեպատեհ դրել ինձ զայս նոճապ ձայնի հեծութիւն՝ զուարճախառն երկիւղիւ, ահա ըղձալի համարիմ առել աստանօր ի քոյոց այսի՝ զոր ընդ իմ կրեցեր՝ ա՛ծ բոլորից։

2 Այսեր յատենի քում ստեղծուածոյն խմուս կերպիւ. ոչ խօսեցար՝ տուիչդ բանի. ոչ բարբառեցար՝ հաստիչդ լեզուի. ոչ ձայն արձակեցեր՝ սաստանիչդ երկրի. ոչ մռնչեցեր՝ առնադեցիկ փողդ մեծութիւն. ոչ երախտեցաւն քո յանդիմանեցեր, և ոչ չարեաք նոցին ըմբերանեցեր. ոչ մատանեցեր ամբիծոյ՝ զմատնիչն զքեզ տանջանաց մահու. ոչ ի կապելն զքեզ դիմադարձեցեր, և ոչ յապտակելն դէմ առարեցար. ոչ ի թքնուլն երեսաց նոցա, և ոչ ընդ կուժելն երբեք խռովեցար. ոչ ընդ կատակելն սըրտմտեցար, և ոչ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխեցեր. Ա՛երկացուցին զզեստ պատմուճանին իբրև ի տխրել, և դարձեալ ագուցին իբր անփրկանաւոր ըմբռնեցելոյ. Այլ ոչ էր արբեալ կրկնակի քացախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ոչ էր հեղել մաղձն իմ

վԹերեալ նախնի դառնութեն. Ճաշակեաց վհատու-
Թեամբ, և արդել անդէն տարակուսանօք. առին մե-
լեգնաբար, և դարձեալ մատուցին անպատկառապէս:
Զանին Տարօնացոց յետին անարգութեան ի մէջ
խառնիճաղանջն ամբոխի դատապարտեցին. Ծունր
կրկնեցին նախատանաց, և պսակ եդին արհամար-
հութեան:

3 Ո՛չ եւս ն հանգիստ կենդանարարիդ, եթէ ոչ՝
զգործի մահուն կրել քեզ պատրաստեցին. ըն-
կալաւ իբր երկայնամիտ. առեր իբրև զհեզ. բար-
ձեր ոտ համբերող, ըստանձնեալ իբր զպարտական՝
զնոյան վշտաց: Որպ զծաղիկ շուշանաց հովուաց՝
ուսով բերեալ զղէնն կենաց, զի յարհաւրաց գիշե-
րայնոց՝ զիւրակերտս գահաւորակս մարմնեղէն դոյ-
Թեանս՝ պահպանեսցէ ի դատապարտութեն վայրի՝
իբր ի խրախճան խնճոյից: Հանին արտաքս իբր զղ-
ջակեզ. կախեցին իբր զնոյն սաբեկայ՝ ձգեալ զեղ-
ջերայն. տարածեցին ի սեղան խաչին իբր զպատա-
րագ. բևեռեցին ոտ չարագործ. պնդեցին իբր զա-
պըստամբ. զնաղաղուիդ երկնաւոր՝ իբր զաւազակ.
զանկապուտ մեծութիդ՝ իբր զոտառապեալ. զառ ի
քրովբէից պաշտեցեալդ՝ իբր զքամահեալ. զսահ-
մանդ կենաց՝ իբր զարժանաւոր սատակման մահու.
զսեւտարանիս նկարիչ՝ իբր զՀայհոյիչ օրինին. զոր
և զկատարումն մարգարէից՝ իբր զհամառօտիչ գրե-
ցելոցն. զձառագայթդ փառաց՝ և զկնիք անբծնին
խորհրդոցդ հօր՝ իբր զներհակ ծնողիդ կամաց. զօրհ
նեալդ իսկապէս՝ իբր զստորագրեալ. զկապոյ օրինին
լուծիչդ՝ իբր զայր ի նզովս գրեալ. զհուրդ ծախիչ՝

իբր զհերքեալ ինն կալանաւոր. զահաւորդ երկնի և երկրի՝ իբր զհաւաստի պատժաւոր. զի լոյս անմատոյց ծածկեալդ՝ իբր զողածին ըմբռնեալ։

4 Ա՛ղ քաղցրութիդ և երկայնամիտ բարերարութիդ ողորմածիդ դիմեմք, որ վա՛ս ապախտաւոր և անօրինեալ ծառայիս, այդ բոլորից՝ զայս ամ կամաւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ տարեալ՝ մայ մեղայդ միւք՝ ի քեզ ընկալար. և միմեանս՝ ի քնաքան շնորհին տապանի՝ անպակաս՝ ի լուսէ ամբողջ նոյնութեան ածանքնին՝ վնասն կրեալ նախատինս անճառ համբերութե, յարեար կենդանի ինքնիշխան բարձրութիք լուսոյ՝ աննո՛ւազ մարմնով, և անթերի ածութիք։ Օրհնեալ փառաք, գովեալ գիմեմք, բարեբանեալ միշտ ողորմութիք, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

---

1 Ը՛նդ այսոքիկ յաւելուածք երկին հեծանեաց՝ նորին հանդէպ, առ նոյն ազգս մաղթանաց բանք։ Ի խորոց սրտից խոստ՝ ընդ ա՝։

* Լան. հիմ։

1 Ա՛ռ արդ՝ անկեալ յերեսս հողանիւթ կերպի՛ս, ի վայրս խոնարհեալ ծնրադրական երկրպագութեամբ զբարեգործիդ ողորմածութիք զկենդանարար ոտս համբուրեմ, զայս օրինակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ։

2 Ա՛ղաչեմ զքեզ միայն խնամակալ, մնրդասէր, գթած, կեցուցիչ, հնազոյ, այցելու, պահպանող, միանձնայնացի վաստակն աշխատութե փրկականդ կրից մարդացելոյդ վա՛ս իմ՝ այ. մի՛ առակ եղիցի քրտանցն կաթ-

կաթուած խառնեցեալ արեամբ՝ ի մանուքն ա-
ւուր գիշերին . մի՛ լեզի ստուերացեալ լուսոյդ ե-
րախտիս , զոր ձրի և առանց փրկանաց Քրիստոսէ
լուսն ինձ պարգեւեցեր . մի՛ ջնջեսցին շնորհագդ ա-
ւետիս , զոր կողից քոց կայլակէ նորոգեցին . մի՛ ան-
շէջ եղիցին կրկնդ պսուղք , զոր կարօտութեանս
համեմատեցեր . Մի՛ պարծեսցի բանսարկուն վա-
նեալ զքո ստացեալս իւրացուցանել . ահա յայտնեսցես
կամաք քո՝ ըղձից չարին . վերստին ապշեսցի՛ միան-
գամ զարհուրեալն . կրկին պարտեսցի՛ խոպատ դա-
ւեցեալն . Մի՛ անխոցեր զազատարարդ քո բան , որ
զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ
դարձուցանէ . զանճառն արարեր բարերարութիւն՝
յանակնկալ ժամուն յուսահատութեանս . յորժամ ըզ
նաւ իսկ կարեալ և ծառացեալ էր կենդանութեան
շարժողութիւն , մեռար անմահդ՝ և զմահացեալս նո-
րոգեցեր . եթէ զկանոն համաձեւութեանդ օրինին փո-
խեցեր , արդ զդիւրինն և զհեշտականն և զևս հը-
նարաւորն մի՛ արդելցես՝ ընկղճնաձիր ողորմածու-
բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ Թագաւոր :

Ա՛զգեա՛ բանիւդ ամենազօրաւ՝ որ զդ-ոյութիւն լու-
սոյն ստեղծեր՝ ի նախնումն աւուր , և վաղվաղակի
փոփոխեալ գտայդ՝ ի լաւ անդր . և փոխանակ զի ես
ոչ խնդրեցի հեռևել լուսոյդ , դու ելեցես ինձ յայդ՝
Ճնուաղայիթ ծագման հայրենի կերպիդ , և կոչեցայդ
առաջի քոյ ծառայս միաստապատ՝ ողորմեալ շնորհել
առ՝ի քէն . ոչ է ժամանակ յերկարաձգութեան առ՝ի
զպարտան հատուցանել , ահա շնորհեա՛ ինձ տառապե-
լոյս զերեսս քո՝ լոյդ՝ ի խաւարի սրտից վհատելոց :

Արգել և ինքեան զննութեամբ նայիլն, որ միշտ զբաղուն բարեքն հոսեալ ի յուշս իմ տեսութեէ. պահեալ ինձ զնորհ ամենապարծառ գանձուդ մեայնականաց, որով պատճառական գտեալ քո անուանեցայց, պաշտպանեալ ի քէն անսահման բարւոյ.

3 Կոչ ողորմեա ինձ գլխաճ, աղաչեմ գթել ողորմեա ինձ հնչեղ, կրկին ողորմեա. Ի փարխարեր երկունս ցաւոց՝ ընդ չարեաց իմոց բարիդ ամենևին. մի՛ բառնար ի վանգելոյս՝ զառ ի քէն պարգևեալդ շնորհ. մի՛ կապտեր զիչխանն ամենօրհնեալդ հոգւոյ. մի՛ լուծաներ զինակեալ զինիք արքունական պատկերիդ. Ի յայտնեացին փուշք մեղանացս՝ ի սրբութիս մտացս. մի՛ խզեր զկապ միութեան՝ զընդ քեզ սիրոյն պնդութէ. մի՛ մերժեսցես զարուեստս զօրութէ լեզուոյս յարմարուէ. մի՛ պակասեցուցաներ զպարտաճած աշխոյն՝ առ ի գլուխդ մատնել. Ի՛ գրեր ի դպրութեան կենացդ մատենիդ՝ զմահն պարտիս. մի՛ պահեր. մի՛ ինձ հնազմարիր. մի՛ յիշեցուցաներ. մի՛ ամաչեցուցաներ. մի՛ նախատեր. մի՛ ոտն հարկաներ. մի՛ սրձանացուցաներ զմեղկութէն. մի՛ ամբարեր զկորստեանն. մի՛ իբր սատանել իմն ամբաստաներ. Ի՛ յարուցես ընդ իս զծառն անիծից. մի՛ սրձակեր ի յիս զսաղարթ վերնասուցն. մի՛ ընծաներ զծաղիկ մեղացս. մի՛ բերցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս. մի՛ արտաբերիր զբութէ պատգին. Ի՛ թուեսցես ի ճիւղս երկրընտրեալդ մատանեդ՝ զգիւտս գործոցս. մի՛ մատուցցես բան ընդդէմ ահեղ՝ զանօրէնութիս իմ յիշատակել. մի՛ մատնեսցես իմոցս կսկիծ զաւանդս հոգւոյդ՝ վա-

վարել ՚ի գերութեան . մի՛ աստէն զնա փառաւորեր՝ զի անտանօր դատապարտեսցես . մի՛ նոճազուբ այսր անցաւորի՝ զյաւիտենական բարիսն տուժեր . մի՛ ՚ի սակաւամայմ ժամանակի՝ զանվախճանելի զփառան չափեր . մի՛ ընդ հովիտս վշտաց հեծութեանց զանախտական զկեանդ գրաւեր . մի՛ ընդ տառապեալի այսր մնթութեանց՝ զանձառելիդ լոյս փրխանակեր . մի՛ զերասանակ մտացս լքցես՝ ըստ արտուղի հետս հետեւել . մի՛ զկամուրճ կենցաղոյս գրեսցես՝ ինձ հանգստեան բաւականութիւն . մի՛ զհովիտ հանձարոյս տառապական պահեր՝ ՚ի հանդերձեալն ինձ հրապարակել : Այլ ամբարեա զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս , մեռայց կենդանւոյն . եթէ շահեմարանեա ՚ի սրտի , ապրսուին կիզեալ անբոց այրեցայց . եթէ քննեսցես զանօրէնութիւնս , առանց յանդիման քեզ լինելոյ՝ խոպառ հալեցայց . եթէ տնկակից ինձ թողցես զգեղն , ՚ի նոսին վառնեալ մաշեցայց :

4 Կնարկեա միշտ զօրեղ ամենակարող՝ փախնուլ չարութեացս որ կիս , զի բարիդ քո եկեալ փութանորդեսցէ . հրամայեա գլխաճ , խնամակալ , գովեալ , լոյս անշէջանելի , զօրութիւն անսահմանելեաս , զի նոր հաստատեսցի գոյութիւն բնութեաս մարմնեղէն չարիկ անդամոցս . յորում հանգուցեալ անկքանելի՝ բնակեսցես բազմեալ ախորժ տենչանօք՝ միութեամբ հոգւոյս իմ ընդ քեզ . զապականութիւն մեղացս մերժեալ խոպառ՝ յանարատութիւն զիս պատրաստեսցես՝ ամենակեցոյց Թագաւոր անմահ՝ որ կաս քո , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

Ա Էրսին յաբէլսաճ էրկին հեճուրէ՝ նորին հանդէպ, սա նոյն աղէտս նաշխանայ բանէ՝ Ի խորոց սրտից խօսի ընդ ն։

* Ղան · Հմ ·

1 Յիշեա տէր, տէր գթութեանց, սիրողդ իրա-
ւանց ած ձչմարիտ. նայեա վերատին ի բը-
նութես կերպարան միշտ սխալական. զննեա
ինձ դարձեալ զամէնընթաց տարածմունս՝ ելից ա-
րեանս շարժառուէ. բժշկապէս մտիր տեսանել,
զի մարդ եմ հատատեալ մռաք խակութեան թերի
խորհրդոց՝ յոյն ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տեսօղդ
ոչ էից՝ միայն դու անմահն ստութեան խաւարի։
Ա՛պա իրաւունս է գրել ինձ ընդ մեղուցեալան մարդ-
կօրէն վերիպանաց սխալմամբ, պարտեալ կրկին՝ իբր
զերկրածին մահացու մարմին, քան բանիդ քումս ստա
երևեալ. քանզի արդարև գիտակ իսկ ես, թէ չար է
արարն՝ և ընդաբոյս չարութիւն մեր, և ոչ փոփոխին
խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հոգեհանճար
խմաստնոյն կանխագէտիդ առակի։
2 Վ.եթևացո զսաստկութի տանջանացն, որ պատ-
րաստեալ և մնայ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհե-
նին՝ զարդ մահուն յաւիտենականի. բարձ զամօթոյս
պարտիս, որ պահեալ է յոյժ նեղել թշնամանական յե-
տին առեներին յանդիմանութե։ Ա՛տրատ խաղաղութե՝
յաւաչապարգև ողորմութե քո ընծայեցո, զի մի՛ ան-
տանելիքն ահաւորութե՝ ի ցոյց ինձ եկեալ կեր-
պարանեսցին՝ անյոյս տպշուե ընդ կենաց զղջման
առաջի կարգել, դատաստանին ահաւոր. անկաշառ և
անխաբելի դատաւորն. ամօթն սոսկալի. կշտամբանքն
սար-

սարսափելի · յանդիմանութիւն անփախչելի · տագնապն անճողոպրելի · պակուցումն անխրախուսելի · դողումն անվճարելի · լալումն անափոփելի · կրճտումն առանձին անբաժշկելի · ապականութիւն անողջանալի · անհնձէն սարսափելի՝ ածային քո բանիդ · փակումն դիոյն , և արգելումն ողորմութեան : Որ ընդ դառնութեան երկնի՝ և ընդ երկրի դղրդելն ընդ կարծրութիւն յատակիս , ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովեաց ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով , մի զմոյ հետս խափանեն կանեալ յերկոցունց · և տատանեալ տատանեալ լայնատարած գետնոյս թանձրութեան ի հիմանց անտի , ընդ ուժգնակի բախման ինդելոյ ներքնային խորոց՝ հարթէ զլերինս , և հալեալ հրոց դեհին բնութիւնք վխմաց և ամ տարերաց դոյից · այ լայլեն երկինք՝ յանդգն փոփոխութիւն , և յեղանակին արարածք տարերօք իւրովք՝ ի նորոգ նմանութիւն : Ածկութիւք դործոցս հրապարակին , և աներեւոյթք կրից մեր յայտնին , վարք կրօնից ներդործեցելոյ՝ ի մարմինս մեր նկարին : Ադաւորն երկնից՝ յատենի նստի , վճիռ հատուցանէն ի ձեռին իւրում : Վայ վայ ինձ ահաւնից անդամ կրկին եղկութիւք , ըստ չափ կշռութիւն այսր համարու , որ զանբաւութիւնս թուոյ պարագրէ : Ո՞վ ինչ դործեցից ողբալիս հոդի՝ յայնմ մեծի աւուր վտանդի · քանզի սասանիկ է յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զվանդիսումն · զոր ոմն մարդասէր՝ զորինակին նմանութիւն ի դէմս բերելով , զձեռս տագնապի անձերծ փախստեանն նը շանակէ ասելովն · զնորօրինակ եթէ փախնուցու ոք ի ձեռաց առիծու , և պատահեացէ նմա արջ · և փախ

ֆախնուցու յերբեսց արջային, և մռանիցէ ի տուն, և յեցուսցէ վձեռն իւր ի յոտ, և խածանիցէ զնա օձ. և դարձեալ կրկին ասասիացուցանէ առնոյն կերպարան իրի՝ զաեսիլն քառնեալն. ոչ ապաքէն՝ ասէ, խաւար է օր նո՛ն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և մառախղոյ։

3 Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենդանիցէ, հզօր ոստիկան՝ իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանօղն աշխարհ՝ արդարութ յանդիմանեսցէ։ Պատառոյն թագաւորին առանց խնայելոյ խուզպեն, զմանս ի կեանս հրաւիրեն, և զմանս յաճմնեն դատապարտեն. կիսոյ՝ դէմն լցեալս ծաղուցուցանեն, և ինձ՝ աշխարհս և քառնեալս երևեցուցանեն. ոմանց՝ պատիս լուսապաճոյճս մատուցնեն, և այլոց՝ կորուստ մահու բաղձեն. արդարոյն ձայն աւետեաց, և ինձ գոյժ անվախճան վշտաց։ Յորժամ առ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն խոստանի, և ինձ չարագործիս կրկին չարակայք. ուր դբանն բաղևէ՝ ոչինչ ազդիցէ, վշաբ եղեալ դերութեանն առնէս։ Յորժամ դպրութիւք հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն սեռակք՝ մարդկայինն բնութեան գործոց, յաղագս որոյ եղեն գոյութիւնք ամ էից՝ յիւրաքանչիւր մարմինս անպակաս գրութիք խակցին երևին. և խորութիք անճառիցն կնքեցելոց յիմաստից աստեղացս, առաջի աչաց մերոց կերպարանին։ Ուր այժմ շահավաճառութիք ոզբոց և արտասուաց զերկինս գրաւեն, և անդ իբր զապաժամանն ընդունայնութիք՝ արհամարհեալք լքանին. հառաչմունք

հեծութեան՝ ոչ կանխաւ աստի առաքեալ, էի՛ եր-
քէք գտանել անդէն. ողորմութիւք Ճշդով սերմա-
նեալ, ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի։ Ա-ր
առապանն նախայանցիցն, և կտակարանն տիրանալ
գիցն, և նշանն ահաւոր այժմուցս՝ յանդիման եղեալ
մեծաձայնս դառնախաղէն. յորում սոսկալի վայրի՝ ոմն
զուխան կցորդութիւնէ հայրենի, և ոմն զնորանն վը-
կայութեան անտեսիցն, և ոմն զարիւն մեծին այ՝
ամբաստան իմն իրաւացի առաջի իմ տարաճանեն։
Ո՛ տանջանարանն բազմապատիկ՝ անձամբ անձին
աստէն իսկ պատրաստեցի, զիարդ մխիթարեցայց հա-
մառօտեալս յուսոյ. զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դասուք
արդարոցն, որ փառաւորեալքն են երանութէ, սար-
սեն դողալով, ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ է-
րեսաց մեծ դատաստանին, ես եղկելիս՝ աւանդակը-
րոյս սատակմանն որդիս՝ ո՞ր երևեցայց. որ ոչ միայն
չեմ պատկերոց, այլ և պատուհասն իմ անառանելի՝ և
կորուստն անսպառելի։

4 Այլ արագեա՛ ամենապարգև՝ զօրութիւնդ անճառ
ձեռն փրկուե՛ ի կորուստ դերելոյս, զի օգ-
նեալ ի քէն՝ դարձայց միւսանգամ ի դրանց դժո-
խոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենևին ան-
վտանգելի՝ պրծեալ ի պատժոց. աստանօր տեսեալ
մոգացս խմաստից զապագայիցն դիպուածս, բաւա-
կանացեալ ի լուր երկիւղին ի տագնապէ տանջանաց՝
աչին համբաւով, կամզբ քո բարեաց զերծեալ ապ-
րեցայց. և մի՛ մատնեցայց կորեանցն առիւծուց, որք
խնդրեն ի քէն զնս ի կերակուր՝ ծախել առատմբքն
գազանութ, զի զորովայն մնհուն լցուցեալ՝ զաստուա-

պարարեալը՝ անդ ձգեալ Տալէն, ուր անապատ պա-
հի մնայուճաճ մեթերիցն՝ ի ծախսումն յաւիտենից։
Օ ի դու միոյն բաւես կորզել ի ժանեաց սատակ-
մանն՝ ի կեանս և յերանութիւն, բնաւից ապաւէն
թագաւոր լուսոյ՝ տէր յիս քս, օրհնեալ յաւիտեան։
ամէն։

Ա էրսէն յաբելսճաճ էպիսկոպոսէ՝ նորին հոգւոյ, առ Տայրն
էրանութիւան՝ աղերս Տաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից Տոգւոյ՝
ընդ պէս-Տոցն։

* Լան. Զ։

1 Ե արդ՝ ի վեր այսքանեաց յուսահատութեց
և Տարիւրս սրտաբեկութեց, պակուցանող
զկեան սատկութեց ճճւային բարկութեց,
տագնապեալ ոգւով թախծութեբ խոպառ, աղաչեմ
զքեզ սիրբ ճճաճին։ Հրեշտակ ի մարդկանէ։
մարմնատեսիլ քերովբէ։ երկնաւոր ալքայուհի։ ան-
խառն էբրև զօդ։ մաքուր որպ լոյս։ անշաղախ ըստ
նմանութեան պատկերի արուսեակին բարձրութբ։
գերազանց քան զբնակութի անկոխելին սրբութեց։
երանաւոր խոստմանն տեղի։ եդեմ շնչական։ ծառ
կենացն անմահից բոցեղէնն սրովն պարսնակեալ, ի
բարձրեալն Տօրէ զօրացեալ և Տովանացեալ, Տան-
գըստեամբ Տոգւոյն Տանդերձեալ և մաքրագործել
բնակութբ որդւոյն յարդարեալ և տաղաւարեալ։
Ա յսօր՝ և զքեզ անդրանիկ։ որդի քո ծնեալն
գեամբ՝ և տէր արարչութբ։ Ի նդ անապատ մաքրու-
թեանդ՝ և անբիծ բարի։ ընդ անարատ սրբութեդ՝
և

և խնամակալ բարեխօս · ընկալ զմաղթանս այսր ա-
ղերսանաց՝ զոր դաւանողիս , և մատո ընծայեա ըն-
ծային խառնեալ զբանն իմ նախին՝ ճաճիդ ներբողի
՚ի քոյդ պաղատանս · Ինքեա միայն զհզօրացեալս
դառն հնծութիւն՝ ընդ քումդ երջանիկ և խնա-
մեալ հայցուածոց՝ տունկդ կենաց պտղոյն օրհնու-
թեան · զի ՚ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ ,
և ՚ի մաքրական քո ծնեալս թիթեղ ապաւինեալ և լու-
սաւորեալ , կեցից քի որդւոյ քոյ և աճ ։

2 Ո Ո Ո

Թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեացես՝ միշտ սէր կոյս.
Թէ զմերժեալս ընտանեցուսցես՝ մեծարեալդ ոչ .
Թէ յիս ցուցցես զթածութիւն՝ լուծիչդ անիծից .
Թէ զծփեալս հաստատեացես՝ հանդիսա . Թէ ի խը-
ռովեցս յուսմանդ փոխեսցես զիս՝ խաղաղարար .
Թէ վերսկելոյս ինձ հնարաւորեացես՝ գովեալ .
Թէ վասն իմ մոցես ի հանդէս մինհու նահանջիչ .
Թէ զգաստութիւն իմ անուշեացես՝ քաղցրութիւն .
Թէ զբաժանմանն իմ խորոց քակտեացես՝ հաշտութի .
Թէ զանմաքրութիս իմ բարձցես՝ երգմանն ընդոստնիչ .
Թէ զմոռանալս մինհու փրկեացես՝ կիներանի լոյս .
Թէ զլեացս ձայն հատցես՝ բերկրութիւն .
Թէ զնորատակեալս կազդուրեացես՝ դէզ կենաց .
Թէ ի կործանելս յիս ակնարկեացես՝ հոդելից .
Թէ ողորմութիւ ինձ պատահեացես՝ կըտակ նոր-
բեալ , օրհնելոյդ միայն ի շրթունս անբիծս լեզուաց
երջանկաց , ասյ կոչիլ մի կոչին՝ քոմդ կուսա-
թէ՝ յանձն իմ առնուլ կենաց ինձ զօրէ , մնչդոյդ
բարձրելոյ ոն չի արարչին երկնի և քնաւին երկրի .
O որ անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն և
համայն աստուածութիւն , որ փառաւորեալն ես ընդ հօր և
հոգւոյն սրբոյ էութեամբ , և անքննութիւ մերոյին
բնութիս միացեալ , ասմ՝ և յաւիտենից , մի յեր-
ըորդութիէն . նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս .
ամէն .

Ա Երուսաղէմ յաւելուածք լինին հիմնարկեալ, նորին հանդիսի, առ նոյն աղբիւր նաշխանաց բանիւ։ Ի խորոց սրտից խոստ՝ ընդ այս։

* Կան. ԶԱ։

1 Ընդ ածածկին մաղթանաց՝ ահա և զվերնոցն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զաղերս հայցուածոց, որ վասն իմ դուխեն առանց լըռելոյ հանապազորդեան արդահատուիք մաքուր բերանոց՝ ընկալ բարեգութ։ Ոլոր են բարիք բարեդործեալք ի բարերարէդ՝ անկիրթք չարեաց, հասաւեալք յամենիշխան հրամանաց էիդ։ զօրութիւնք հզօրք՝ ակնարկութեամբ բարձրելոյդ։ սէք, մաքուրք, անարատք, օրհնեալք, վայելչականք, յաղթօղք և անպարտելիք։ և ըստ ընթացից տեսութեան մտաց՝ արագունք։

2 Ոլոր և պտղակորոյս անկոյս թզենւոյն եռամեանն դառնարկութիւք, որ զբնաւ յաւիտեանս պարունակէ ժամանակին, զանցեալն ընդ ներկայիս և ընդ ապառնւոյն՝ յամայր յամրութեամբն յերկարաձգելոյ՝ յայգի աշխարհիս արմատացելոյ, որն սաղարթիւն պսակ ճոճելոյ՝ զրկեալ ի պտղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր թշուառ մարդկութեան, սուքա բարեխօսք՝ հանդերձ ձիւք՝ այլև խնամակալք։ որ դեղերին հանապազ առ մեզ ընդ մերում կրկնս կարեկցելով, բարեմասնութեն մեր սպասեն։ և յաւիտենականն կենդանութեամբ վրկութեանն մեր աղօթեն՝ զայս բան ասելով, զգործս ձեռաց քոց մի՛ անտես առներ։ Հանդիր արդարև մեր են այս աղաչանք ի բարերարէդ այդ՝ վասն մեր կարդեալ առնես։ զի նոքա բանիւ են

են ստեղծեալ , և մեք ձեռօք ներդործեալ : Որք և գալոց են ընդ միածնիդ՝ վկայք սոսկալի դատաստանին Տատուգմանն , Ճշմարտաբան դատախազք յանդաւորութեանն երկրայնոցս , յահաւորին ստեղիծ՝ յոյսնիչք իրաւամբք զմատակարարութիւնն՝ որ առ մեզ . որ և անտանօր կարեկցեն ազդեալ Տառաչմամբ ըզմշտանուէրն նուագ ձայնի , ողորմեա՛ դու ստեղծեր մի՛ կորուսաներ :

3 Որդ՝ ընդ գոհաբանութեանն ձայնիցն խնդրուածոց՝ անմահականացն վերկոչ՝ և ի մեր հեծութեանս հոտոտացիս՝ բնաւից արարիչ , որ յաղթեաս դժութեանդ քո վերնոցն և ստորնայնոցս . քանզի քո է բարերարելդ առ մեզ և առ նոսին : Որդ՝ վա՜ բարեզարդուածութեան անախտականացն , հրաշատեսիլ հրաշակերպիցն , անշաղախ մաքրոյն , անաղեղնոյ , բոցանիւթիցն , հոգեղինացն , և անվանեղեցւոյն . ամենաճեմելոյն առաջելութիւնք ի բարձրն ընտրականութիւն դերաբիայլ յաճախ գիտութիւնք՝ անցուրտ ջերմութիւնք ջեռուցանօղք՝ ինքնաբուն տարուցն ածախրութիւնք ըստ ինքեանց ըզմերս սառնասէր սրտիցս անբորբոք շիջումն , այրիլ անաղօտ ի մեծախորհուրդ սրբութեանդ՝ որ ի խորանիս , առանց նիրհելոյ և գանգաղանաց սպասել հրամանաց երանելոյն կեցուցիչ կամացն ամենատեղծիդ . քրովբէօրէն առաքինութեամբ յածմիացեալք անբաժանելի : Որք երկնատար պետութիք են մեծք , և զինուորութիք անբիծք ահաւորք , երկնաւորիդ՝ այ՝ ազատաղնեայ պաշտօնեայք , ի յամենայն լուսոյ՝ ցոլք նշուղից ,

4 Որովք և ինձ մեղաւորիս հոգեղինի մարդասի-

ընտ-

տեսի, և ինձ ողորմեացիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին
կարի առ ի փառս քո՝ տէր ամենի, յայլոմ բանիւ պաշ-
լոյ, զորոց զգոմեան արժանաւորութիւնք ըստ իմում
ռացդ ձեռնադրելոյ, և հոգւովդ սրբով օծե-
ւ. ըդ՝ վա առաքելոցն սբց յերկնաստեղծ քո ձե-
բեցեր զառեցեալն ընդ ամենայնիւր աճուրդ-
տումն և հանդերձեցեր զհրաշալիսն, մինչև կատա-
զուցելոյս եկեալ մարմնացար • գործեցեր զանապ-
լոյնատարր հանգստարան • որ յաւուրս մե-

ՏՐ՝ ԱՆ • ՁԻՐ •

Ի ՏՐ՝ աճ բարերար բազմապարգև Թագաւոր,
կենդանոյ պատուարան, լուսոյ կերպարան,
որ ի քեզ անքննին ընդ հօր անհասի՝
Թոռակցութիւն հոգւոյդ անճառի՝ վայելէ փառք պա-
տիւ և երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից •
ամէն •

Ա էրոպին յաւելուած չիլին հեծուելիք՝ նորին հանդէպ, առ նոյն
աղբիւր նուագնոց բանի • Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ Աս-

ընտրութիւնե։ Հ ոսիլ ինձ եղեցի նոքազ՝ և Հանդերձ
ձեռացեն յերանուելին փափաքելի։ Ձայն բարի Տովհ՛ան
Թեան նոցին՝ ՚ի յողջոյն ինձ կենաց քաղցր լսի՛ցի։
Ա՛ման կալայց ՚ի յանեղծութի՛ փրկու՛ե տօնեցեալ
յուսոյն՝ ընդ առաքնորդացն կենաց, սկզբնաշնոր
հիցն պատո՛ոյս, փառաւորեալն դասուց, գետոյն
բանականաց, աւետարանչացն բարձանց, իշխանացն
պանծալեաց, լուսապայծառ Թագի՛ն պճնելոյն, ՚ի
զարդ անկապուտ զօրութեան շնորհին պայծառա
ցելոց, իւղոմն զո՛արթութեան տիրական լուսոյն
կատարելոց։

3 Ընդ աշակերտաց մեծի՛դ Հրամանի բարձրեալդ այ
քի՛՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակու՛ք,
որք մնացու և վշտաչարչարս մարմնով, վտանգաւոր
և ամենակիրն անդամք, երկրաւորական և Հոգա
զանդո՛ածն բնու՛ք՝ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից
ամ նիւթից՝ պսակեցան բարձրացան և կենդանա
ցան Հոգեպէս. արիաբար եղեալք ՚ի յերկիր, ըստ
մարգարէին, վկայք ճշմարիտք աննախորձն մահու.
խմնալեացն անտեսից և ծածկելոց՝ աներկեայ բա
ղեացն՝ յուսով տեսելոյն աստէն նկատիչք. աշա
կերտք առաքելոյն և ջարչարակիցք նոցին. որ Հա
ւատարեալ գործովք ընդ նոսին, կատարեալ լսմամբ
անպակասելեաւ՝ պարեն ՚ի խրախճանս անկէտն ե
րանու՛ե. որոց Հաճոյական և ընդունական մաղթա
նօք, արիւնընծայ վաստականո՛ւեր քրտնակնդրուկ
աղերսին յարդմամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոսին
մասին անեղծ փրկու՛ք ՚ի քեզ արձանացեալ։

4 Ընդ խաղացեալսն Տուրբ և սուսերբ՝ արեամբ

ներկելոյն, և ձգնաւորացն սրբոյ Տարսն միանձանց՝
և քեզ հետեւելոյն՝ որդի ես, անպարտելի քաջութիւ
և անպատում զաստուածային, ընդ գժնեայ գոռոզի մարտ
նոյս բռնութիւ՝ արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վա-
նեցին զանմարմինն բեւեր. և մշտամարտ հանդի-
սիւ յաստպարիսի կենցաղոյս՝ առանց զղջմանայ ծան-
րաբեռնութիւ՝ ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս
ծովու՝ տապանակաւ մարմնոյս թանձրութիւ զքե-
թեւութիւ հոգւոյն թռուցեալ՝ ի նաւահանգիստան
կենաց հասեր. և իբր սիրողք վերնում վիճակին՝ ա-
ռանց յետնոցն մնածութեան, զքաղդն յաղթութիւ
համարձակապէս՝ պսակաւ ճախութիւ պճնեալ խա-
կասէս՝ ի գլուխ կապեցեր. վասն նոցին արժանաւոր
մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց՝ և զիս զմե-
զաւորս ի պատժականաց՝ ընկալ ընդ նոսին.

Եւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան՝ ընդ նա-
խադրեալ երջանկացն փառատրական աղերսար-
կութիւն, որ վասն իմ գոչեն քեզ ի հաճութիւ, և ես
ընդ նոսին իբր դառնութիւ եդեալ ընդ քաղցս,
կամ տատասկ ընդ ողորկութիւ. տգեղութիւն ընդ
վայելչութիւ, և տիւմ ընդ դեղեցկութիւ մարդարտի,
կամ հող ընդ յատակութիւ ոսկւոյ, և կամ քարինս
անարդս ընդ պսակաւորութիւ արծաթոյ. բռնաւորութիւ
ընդ ճշմարտութիւ, կամ աւազ ինչ առամնաւոր ընդ
կակղութեան զանգուածոյ հայկ. արդ լուր՝ հնչմար
ինարաւոր գովեալ, վնասոյն վասն իմ, և զիմն ընդ նո-
սին՝ ի նոցին գովեստ, ի փրկութիւն իմ և ի փառս
քո՝ ամենագութ, բարերար, օրհնեալ, երկայնամիտ,
կարող, անքննին, անճառ, անեղծ և անստեղծ.

Ո՛չ են պարգեւք , քո են շնորհք . դու սկիզբն և պատճառ բարեաց ամի : Ա՛ես դատապարտիչ , այլ ազատիչ . ո՛չ ես կորուսիչ , այլ գտիչ . ո՛չ ես մահաց ուցիչ , այլ կեցուցիչ . ո՛չ ես տարագրիչ , այլ ժողո վիչ . ո՛չ ես մատնիչ , այլ ապրեցուցիչ . ո՛չ ես ընկղմիչ , այլ վերածիչ . ո՛չ ես գլորիչ , այլ կանգնիչ . ո՛չ ես անիծիչ , այլ օրհնիչ . ո՛չ ես վրիժառու , այլ շնորհիչ . ո՛չ ես թշնամասպասուցիչ , այլ միսիթարիչ : Ա՛ես եղծա նես , այլ գրես . ո՛չ սատանես , այլ հատատես . ո՛չ ոսն հարկանես , այլ սիրտս . ո՛չ պատճառս յօդես մա հու , այլ հնարս խնդրես կենաց . ո՛չ ես ՚ի կամս շար ժեալ սատակման , այլ ՚ի փրկութիւն ողորմութեան : Ա՛ես մոռանաս զայցելութիւն . ո՛չ լքանես զբարի . ո՛չ արգելուս զգթութիւն . ո՛չ բերես վճիռ կորստեան , այլ կատակ ազատուես : Ա՛ես թշնամանիս յառաջուեց . ո՛չ բամբասիս ՚ի շնորհաց . ո՛չ հոյհոյիս ՚ի պարգեւաց . ո՛չ նախատիս ՚ի ձրի ձրոյց . ո՛չ անգոնանիս յերկայնմա տութեց . ո՛չ եպերիս ՚ի ներումն եց . ո՛չ բանսարկիս ՚ի բարուեց . ո՛չ անպատուիս ՚ի քաղցրութեց . ո՛չ քամահիս ՚ի հեզուեց . ո՛չ առաքին այսոցիկ տուրընջ մունք , այլ անլռելի գոհաբանութիւք : Ա՛ստ զվեղս իմ՝ հնչող . լոյծ զանէծս իմ՝ օրհնել . քաւեա զպար տիս իմ՝ ողորմած . ընկեա զյանցանս իմ՝ գթած . մատո մատն այցելութեամբ , և անդամին իսկ կատարե ցայց . զինչ քեզ տէր , քան զսոսին դիւրագոյն , և կամ զինչ ինձ պատասխանիս կարևորագոյն : Ա՛յլ կենդանագրեա բարեխնամ՝ քոյինասեղծ պատկե րիս՝ փշրեալ կրկին ՚ի շունչ նորոգման լուսաւորութե մաքրական շնորհի՝ զամենամեղս ոդի պաշտպանեալ ,

6 Մի՛ ածեր ողորմած՝ ինձ օր տաբաժամ ի համա-
ռօտս երբի՝ անթոշակ ապաձեռնութեամբ՝ ընդ
անկատար ուղին հետևել. մի՛ մատուցաներ բաժակ
դառնութե՛ ի ժամ ծարաւս. մի՛ փակեր գլխած՝
իմ հանդէպ՝ զյաջողուածք հոգևոր օգտիս, և մի՛
իբր յանկարծադէպ հինից ատպատակ՝ գիշեր մահուն
ինձ պատահեսցէ. մի՛ տայ ոօխտին յանպատրաստ պա-
հուն՝ զարմանս հատեալ ցամբեցյուսցէ, և մի՛ լուս-
նական դիպուածք հասեալ գաղտնեօք վհատեսցեն.
մի՛ պահեսցի ինձ սառն մեղացս, և մի՛ հոսանք ու-
խից կենցաղոյս զիս ողողեսցեն: Մի՛ հանգիստն մահ
բերիցէ, և մի՛ ննջումն ի սատակումն յառաջեսցէ.
մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի, և մի՛ նիրհումն ապա-
կանութե գործեսցէ. մի՛ վախճանն անյարմար՝ ի վե-
րմարշաւեսցէ, և մի՛ շնչոյս վերադարձութե ըմբռ-
նեալ՝ ի խռնարհ լքցի:

7 Աւո՛ւ ես տէր. դո՛ւ գթած. դո՛ւ բարերար. դո՛ւ
երկայնամիտ. դո՛ւ ամենակարող. առ ա՛մ բան
անհատութե անճառ զօրաւոր, քաւել փրկել կե-
նագործել, լուսաւորել, վերստին հաստատել, ի ժա-
ղեաց կերչաց գաղանաց՝ և կամ յատամանց վիշապաց
ի կեանս կորզել, ի խորոց անդնդոց ի լոյս բերկրու-
թեան ածել, և ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց՝ ընդ
արդարս երջանկաց՝ փառաւք բազմեցուցանել: Ա՛մե-
նայն ոք ի քեզ ակնկալեալ յուսով ապասէ, կարօ-
տեալ քումդ շնորհաց. եթէ երկնայինք, և եթէ երկ
րաւորք. եթէ անկածն մեղաւք, և եթէ ամբարձեալն
արդարութե. եթէ տէր, և եթէ ծառայ. եթէ սի-
կին, և եթէ աղախին. և՛ի ձեռին քո է շունչ կեն-

դանական բոլորեցուն։ Այս քեզ ընդ հօր և հոգ-
ւոյդ սբեյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ա էրեսին յաւելուած չիլին հեծանութիւն՝ նորին հոչակի, ա նոյն
աղէքս հաշխանաց բանի։ Ի խորոց սրտից իւոր՝ ընդ այ։

* Կան. ԶԿ. *

1 Բարձրեալ անքննին. զօրութիւն ահեղ. տէր արարածոց. թագաւոր երկնի. ստեղծիչ հրեշտակաց. դոյարան մռայ. հաստիչ հրեղինաց. պետ բարի հոգւոց. աչ ապաւինութիւն. անդորրուի հանդստեան. տեսարան լուսաւորութիւն. պայծառութիւն բերկրութիւն։ Ճանապարհ երանութիւն. պատճառ կենդանութեան. առիթ բանաւորութիւն. փրկութիւն առանց չարութիւն. առաջնորդ խաղաղութիւն. պարիսպ ամրութեան. պատուար պահպանութիւն. ցանկ բոցոյ մեծի օրինութիւն. տհմման անոխակալութիւն, յիշեա յայսմ ողբերգութիւն մատենի բանիս խոստովանութիւն՝ և զոր ի մարդկային ազնիւ թշնամիս մեր՝ ի բարի, և արա կատարեա նոցին քաւութիւն և ողորմութիւն։ Ա՛ի բարիացիս նոցա վա՛ խո՝ տէր, իբրև զաբա բամբասողաց՝ առ յաճախ սիրոյդ որ կիս, այլ որպէս զՋաքա կշտամբողաց և իրաւամբք նախատողաց՝ ներեաւ յանցանաց նոցա։ Այս արդ մնաւտցեալ երկնքանչիւրոցս ահ ջի քո՝ արդարադատ, ոմանք առ մեզ վնասակարագոյնք՝ սակաւուք թերևս՝ և չիքաւ բամբասողս, և ես առ քեզ՝ ամենասպարդև, անթիւս և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտազանցութիւն,
2 Ա՛րդ՝ յիշեա զքո մեծութիւդ՝ տէր, նայեցեալ ի

ի յիմն անարգութիւն. և ընդ խնդրելս իմ ի քէն բարի իմոցն առելեաց, և դու առ քոյս՝ ըստ քումմեծութեդ՝ անձառելիս հրաշագործեացես։ Ի՝ սատակեացես զիմն խածանօղն, այլ փոփոխեացես. խլեալ զխոտանս բարս երկրաւորս՝ զբարիան արմատացուսցես, և յիս և ի նոսին։ Ա՝նաւանդ զի դու լոյս ես և լոյս, և ես խաւար և յիմար. դու խոհութիւ բարի դովելի, և ես համայնիւն չար ապիկար. դու ճոր սուրիցս և երկնից, և ես անիշխան շնչոյս և ոտքոյս. դու բարձրեալ ի կարեաց զառեալ, և ես տաժանաւոր և վտանգաւոր. դու ի վեր քան զկիս երկրիս, և ես կաս անարգութեդ գարշութեդ. դու՝ ըստ մարգարէին, մեաս յատեանն յանբաւ բարեբութեան, և ես միշտ կորնչիմ՝ ըստ նորին բանին. ի քեզ ոչ է մեղութիւ կամ նենգութիւ, և ես բովանդակին իսկ եմ՝ որ զաւանդն իմ ոչ պահեցի։ Չան զիս ի բանտէս. արձակեա ի կապանացս. զերծ ի շղթայիցս. փրկեա ի խեղդմանէս. ազատեա ի տագնապէս. քակտեա ի չերկաթիցս. լծոյ ի պաշարմանցս. արտաքսեա չերկմտութեացս. սփոփեա ի սխրութեացս. հանդո ի նեղութեացս. փարատեա ի վշտացս. հանդարտեա ի խռովութեացս. ապաքինեա ի լալոյս. մերժեա ի հեծութեացս. հեռացո ի յողբոյս. կազդուրեա ի կականմանցս։ Ի՝ ողորմութեդ և սպրդեաց քաղցրութեդ, մի՝ զգրաւեալս արեամբ Տեառդիդ՝ անտես արարեալ ընդ վայր կորուսաներ. կանդնեա զՀասեալս յափն մահու՝ ի բազմավտանգ հիւանդութենէս։

3 Ո՛չ բարեգեցան կուտեցան շրջանակք ամաց ընծ

դուն այնուհետեւ , յորմէ հետէ յայտնեցեալ ցուցայ յոչ պէտս երեւեալ , ի յանդատանէ մերն իմոյ սենեկի փուշս դժնկի՝ մեղայ շառաւիղն . մի՛ լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ ոյզ անդ տոհմին յուդայի , և կամ զաւակին եփրեմի : Եւ քանզի բուսուցեալ անկեցի յոդիս՝ փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութեան՝ խառս խայթողականս ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս , ըստ գրոյն բանի՝ որ երկեղ է քան զաւետիսն , զհարդ ոչ կոչեցից զանձն իմ՝ գարշելի անդաստան անիծաբեր փշովք մեղաց հեղձեալ : Եւ սերմանեցի արդարութիւն , ըստ բանին յովսեայ , և զհարդ ինձեցից և ժողովեցից զկենաց պտուղն : Նկատ առիկք կուսուք՝ անձինս մաքրութիւն , ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ իսրայէլ , կարծէս՝ տէր , ի նոյնն հասատատել . Այնեցի ընդարձակեցի , ըստ մելեկան բարուցն յուդայի , զանկողինն կամացս՝ դիւացն հոմանեաց , ի ձեռս քո է ամփոփել զարձեալ՝ ի նոյն զգաստութիւն : Եթէ մարմնապէսն կցորդութի՝ ընդ տեսանողին , անարատ գործեաց զպատնին , իսկ դու փրկութի՝ հոգեպէս միացեալ ի յիս՝ կրկին մաքրեացես . եթէ արեգակնս այս անկենդան՝ առեղծեալ առ ի քէն երկրիս մատակարար , և զկարակուտն մերից ցամաքէ , և զտնաս պտուղս հասուցանէ , իսկ ստացօղդ ամենից՝ հոգիդ՝ այ՝ ոյքան զօրեացես զսիրմ չարեաց աղտոյ՝ և զթաղ բախ պղծութե մեղայ մթերից՝ խակոյն սպառել . Եւ ան այսր կանխաւ խակ ժամանեցի հայցել առ ի քէն բարի՝ առեղեւոյն խոց ի կարդ այս բանի , զի զհերքեալ միաստակարս պարտուց մահու , յամենակալ նամաչաց հզօրիդ մի՛ մերժեացես՝ օրհնեալ գթութի՝ արդ՝

արդ՝ կենագործեա զիս զամենամեղս անդամագ մարմ
նոյս՝ ընդ բնութիե հոգւոյս խորհել միշտ զքոյդ ։
Իսկ բարեգործային խնդրել բարիս, բնութեան են
օրէնք՝ անբռնադատ կրիչն յարակցապէս առ սոյն
բերումն ։ Ռանզի արդարև՝ առ միդ այդ պատուէր՝
ամենայն հասակ զօրանայ ։ իսկ միւսոյդ երկրորդի
առաջնոյդ խնամով հանդիպել, ածականիդ է նմա
նութիե ։ յաղագս այսր իրի՝ նախնի դասեցի զիրք
նամեայն իմոյ՝ աղերսանս, քան զերախտաւորսայն
բարիս ։

4 Այս արդ՝ յիշեա զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ ի քո
անուն բարձրացեալ՝ զանարժանս զիս ընկալան ։
և առաւր նոցա՝ տէր ամենատաւ բարերար և անհա
կալ, վարձս արդարոյ և մարգարէի, թէև ես յաւէտ
թափուր իցեմ յարժանեայ, ըստ հաւատոյ նոյ և առ
յոյս նոցին ակնկալութիե, որ առ պարտաւոր դերիս՝
ողջամիտ կամաք ակնարկեն, ոչ թէ ի մտանեցդ քո
կեցուցչայ՝ ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի
լիով ունելցիմ ։ Այլ զպատժաւորս՝ անամփոփելի ի
քոց տեսութեց, և անխաբելի ի յուղիղ կշռութեց՝
քաղցր դիւութեամբդ անաչխմանելեաւ մերձեցեալ
առիս՝ մանչուր արասցես, անխոչոտաւակելի պահե
լով ի տիեզերական յանդիմանուեն ։ Այս որպէս շուք
իմն վայելչական դնել ախորժեն ինձ անարժանիս՝ սի
րելիքն քո՝ վասն քոյ, նայեցեալ ի կրօնս զեւաստաս
բարեկերպուե, չդիտելով զբիծս գաղանեացն՝ եր
ջանիկ կարդան եղկելոյս, և դու հնարաւոր ամենա
պարգև օրհնեալ մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած ։
վո՛ ամենաթշուառիս հեծութե՝ հաշտեաց ընդ նա

ըստ

ըստ հաւատոյ նոցա. ընծայեալ նոցին մատո պար-
գևեաւ զանեղջ մեծութիւդ՝ և զանթառամելի ըզ-
պսակդ՝ յահաւոր աւուրն յարութեամն հատուցմանն
ամենափարձ ընտրութենէն։

Ո՛ դու ես գրաւ փրկութեանդ մեծոցդ անվատ-
նելի և անծախ գանձուց տրիսիս և սովեցե-
լոյս, ի վառեալ վերնային շահու օգտութեանդ բանիդ-
որ ի քէն՝ յարդեալ Հոգեառնէդ։ Ցատս լինիմ տահման՝
ջոյլ հանգստեան. արձանացի անփոփոխ՝ պատրաս-
տական վաստհութեանդ. կարգեալ օրինաբանեալ՝ անկե-
ղակարծ յուսոյ ամրութեանդ. տուր ամենախնամդու,
անուղղտ պաշտպանութիւն. տաստանեցելոյս՝ բարեաց
անդորրութեանդ. տարահուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինուն.
աշխարելոյս՝ մեծ երջանկութեանդ. վհատելոյս՝ կենաց
օգնութեանդ. լքելոյս՝ անդադարելի օժանդակութեանդ.
նահանջելոյս՝ անսպառ վերընթացութիւն։ Ո՛ի
քո է բնաւդ, և ի քէն է ամենայնդ, և ի ձեռն քո
բաշխին հատուցումք պիտանացուցդ համբոյնիդ կե-
նաց. և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն։

Ի ԵՐԿՈՒՆ ՅԱՒԼՈՒԱԾ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻՆ՝ ՆՈՐԻՆ ՀԱՅՈՂԻ, ԱՒ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՀԱՂԻՒՆԱՅ ԲԱՆԻ. Ի ԽՈՐՈՅ ԱՐՈՒՅ ԽՕՍ՝ ԸՆԴ ՈՅ։

* ԼԱՆ. ՀՂԻ.

1 Ընդայ երկնաւոր. թագաւոր բարձրեալ. տէր
բոլորից. ամենից ակնկալութիւն. տեղեակ օդ
տեսակեանայ. հատուիչ խնամալեացդ. պատ-
ճառ եղանութեանդ. կազմիչ հանգերձելոյ. տուիչ

լուսոյ • առիթ առաւօտու • պատրաստիչ վաղորդայնի • երևեցուցիչ երեկորի • տարրիչ խաւարի • արուեստ տուր բարեհնար • իմաստուԹեան դործ ունեայ • քաւարան օրինեալ • Հալիչ մեղանաց • Հալածիչ ցաւոց • քակտիչ դառնուԹեց • պահպանարան Հանգստեան • հնարք նիրհման • յարմարիչ քնոյ • պարդևիչ ննջման • շնորհ յարակարգուԹի • զդայուԹե առողջ • ցրիչ ցնորից • յեղանակիչ անրջոց • փոխարկուչ զարհուրմանց • այլայլուԹի տխրուԹեց • խափանիչ խիԹմանց • ընդարձակիչ կարծեաց • ՀամադրուԹիւն ծփմանց • ահադնուԹի խարդախմանց • Հարուածիչ դիւաց • փախուցիչ սխտից • ընկղմիչ գայԹագղուեց •

2 Պաշտպանեա երկնաստեղծ ձեռամբդ • զօրացո բարձրացեալ քո աջովդ • ամփոփեա ամենակալդ Թևիւք • ծածկեա ՚ծածկան խնամիւդ • ամրացո վերայկացուԹեամբ վերնայնոյդ • շուրջանակի պարսպեա դումարտակիւդ անմահից • ՚ի յամենուստ պարփակեա՝ կցորդուԹիբ հրեշտակացդ • վանեա զընդդիմամարտն իմ՝ զինուորուԹիբ զոմարԹնոյդ • պատսպարեա զսատանեալս՝ ՚ծածանիդ մաղԹանօք • զբանակս անդրանկացդ՝ բարեկարգեա ինձ պահապան • Կաց ընդ աչաց դիմաց՝ և զմտացս իմ տեսանելիս • զգաստ արա ընդ ոտից՝ և զծանրաբեռն կրիցս դանդաղուԹիւն • վերացո տէր ՚ի զդայուԹեցս՝ զմածեալս յիմարուԹի • բարձ միայն բարեգործ՝ զպատրուակիս ԹանձրուԹի • Կնդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողորմուԹի քո ծագեա • ընդ ելից արեւուն՝ արդարուԹե արեգակնդ ՚ի յանձկուԹի սրտիս մտցէ • ՃառագայԹ քո փառացդ՝ ՚ի յիմաստից խորհրդանոց ջահեցի՛ •

խաչիդ տեառնագրութի՛ն ընդ շունչս և ընդ մարմին համասիրտ տարածեայի՛ : Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս զքո յարմարեալ տաղաւարս պահպանող ոգւոյն՝ որ ի սմին : Ո՛ վ դու ես ած անքննելին , առ ամենեսեան բաւական , և յամենայնում բովանդակ , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

Ա էրսէն յաւելուած կրկին հեծութի՛ն՝ նորին հանգչէ , առնոյն ազէրս նազլանաց բանէ : Ի խորոց սրտից խօսի՛ ընդ նմա :

* Բան . ՁԸ :

1 Ասկ արդ՝ վա՛ղ զի արթնականն մեր զուարթութի՛ն՝ քեզ ննջումն իմն է համարեալ , իսկ ի խոր թմբրութի՛ն լռելն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն ի քեզ անթարթափ բացութի՛ն աչաց , ուղղեա՛ հոգւոյդ քո խմաստութի՛ն զյաջողուածա՛ ձեռինս դոր ծոյ՝ ընդ հեծութի՛ն ձայնիս մաղթանաց : Ո՛ օրացո՛ տէր՝ ի հանդէս բարի ձգնաւորական արի վաստակոյ : Կցո՛ւրդ լեր կաթեայս տկարութե՛ն . թեթեւա՛ կացո զաշխատութե՛ս այս սկիզբն . արագեա՛ միշտ կարօղ՝ զյառաջադրեալ ձեռակերտս . դիւրաւո՛րս ընթացո՛ ի յաւարտումն լրմանն : Ի վախճան իրին՝ բերկրութի՛ն զնս հասո՛ . ժամն կացուցեա՛՝ ի հանդիպումն յուսոյն . կցո՛ւրդ լեր ուղղոյն՝ ձանապարհիս ընթացից . ի թռիչս ամբարձմանն՝ փութացուցեա՛ յօգուտ կարն . ընդ աջմէ լի՛ լեցիս՝ ի վառգիս ծանրութե՛ն . զձայն քո լսե՛ի՝ ի յանձկութե՛ն պահս . ձեռամբ քո կեցո՛՝ ի կորստեանն ժամու . մատամբ քո ազդեա՛՝ ի սահմանին անձկութե՛ . հարթեա՛ զնստոյց՝ ամենասաղ

խափանմանն. Հոգեղենին առաքմամբ, ըստ ամբակում մոյ, ինձ հնարեա. քան ինձ հնարէ՝ ի յատենի բազմութեանն. խնամատե՛ր յիս անկեա՝ ի հանդիպման քննութե։ Մինչով կամաց քոց Տէրանացիր հրաշապես. Հանդարտեցո՛ փոյթիդ կենաց՝ զծովուս մրրիկ. սանձ ձեա՛ զաստեաց կենցաղոյս պատկերք՝ քոյին հրամանատա՛դ. քանզի թէ աստ ողորմութի՛ քո տէր՝ կամեսցի, այս լուծուի՛ կոհակաց կարծր է քան զվէմ. և թէ ի ցամաքի՛ անտես առնիցես, իբր զանկայուն՝ պնդուի յատակիս ի նեղըդոյ աստէ Տոսեալ սասանի։

2 Ընդ ընկոյզ յիւսա՝ զպաղատանացս ձեռնարկութիւն՝ քեզ ի Հաճուքի, և արա՛ ինձ զանճառկարծն գայթակղութի՛ մեծ վատահութի։ Որպէս ի ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու, որք ի Տարթատարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոգս կեցին, յողորմութիդ ամպի մնացեալ կորուստն. իսկ ընդ Տովանաւոր մածուածով լաստիւն յոգնատատան հիմանն Հայթայթանաք՝ յանուն գթած-իդ յեցեալ պահեցան. ընդ որս՝ և զպաշտօնս մշնատատան՝ ի նաւս Հանգիստն խաղաղութե՛ մարդասիրապէս պրծեալ ապրեցո՛. վարձս ի քոյոգդ ընդ իս բերելով Տոգևոր շահից, զատորաբերս այս սուրբութիւն պարտուցս լքեալ բանիդ առակս, ի քէզ՝ որ անկայց միացեալ խոպան անբաժանելի՝ օրհնեալ յաւմ։ Աւ կցորդեալ այսմ մաղթանաց Տոգեղենքն ամենամաքուր Տոլեղինացն մաշարկոսաց, որք ջրով և Տրով փորձեցան, և յեղից զերծմանն ընդ մեր խնդրեցին, և մեզ յիշատակ Թողին օդնութե, աստացէ՛ն ընդ մեզ Համաբանաբար զուգամանութե՛ եղիցի՛ եղիցի՛։

1 Ընդ

Ա Էրատին չաւէլուճած իրէին հէծուելէ՝ նորին հսկիչէ, ա՛ն նոյն
աղէտս ուշքնանայ բանէ։ Ի խորոց սրտէց խօսի՝ ընդ ա՛ն։

* Կան. 20. *

1 Ի նդ այսր հառաչանաց թախծութէ ողբոց՝ ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմե՛ դիմել և երկնաւոր թադաւոր։ Զայս ոչնոցիկ առաւել՝ որոց հատեալ է ակնկալութէ փրկուե կենաց. որք ննջեցին անպատ յուսաւքար՝ հնջեալ լապտերօք իւղոյն պակասութէ։ Ա՛հա յիշեա՛ տէր իմ դիմումն, և ի յոյս և պատճառ իրաւունս ինձ դրեա։ Զանգիր թէև ի փառս աշխարհութեան աքանչելեաց մեծից՝ հակառակաբնն հանդերձեցեր զկամած մարդոյս, զոմն ծանուր՝ և զոմն թեթև. զմին զոմ՝ և զմիւսն հրոյին. վն դիմումդրութէն ի հակառակայն հարթ պահեցեալ՝ այդուիք կոչեցար հաւատարիմ հաւատարութէն, և ի յոյսդարման առաքինութէ վերաբերեալ ընդ ամբարձեալոյն զևռնարհութէնն առ կաւն դիտման անմոռաց պահեալ՝ պակ ընկալցուք Ձգնաւորական։ Ա՛յլ քանզի յոյսդ կանանչ ուխտի վերկեցար, և անաղնաբար սահեցմամբ ըստ հոգւոյն զկնման՝ ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ՝ և այլ ոմն անգթութէ. միւս մանն մոլութէ ամենաբաղձ կերակրոյ՝ իբր գաղան մշտաբոյծ՝ յարակոյ կապեալ ընդ բնութէս։ Այսկ ի քառիցս՝ ոմն անըմբռնելի և անողոքելի սլայմամբ ի բաց ոստոստեալ՝ վայրենագոյս ամբարտաւանէ՛. եթէ ջեռնութէ տագնապ սիրոյն որ ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ ի մեզ, ցուրան առընթեր կենաւիոյ նմին՝

զնոյն կատեցուցեալ բարւոյն ընդ միջէ՛ . եթէ օգտ
կանաւն հրեշտակայնոյն յառիւղիւք ի քեզ ծանրա-
թիւն թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս հողւոյ՝ ի
ստորև քարշեալ խափանէ :

2 Այլ արդ՝ յամենատ պարտեալ և խապատ լքեալ՝
իբր զասլիկար հաշմեալ հերքեցայ կորեայ վա-
նեցայ . վատանեալ ի բազմաց՝ ի մահ դրաւեցայ . վայ
ի պարզևականէն զրկեցեալ յողորմութեանն կողմ
նայիմ . և պատկառեալ դիմաք համայնից ունօղ՝ ըզ-
բնաւից աղերսաբանեմ զմեռելոյն քեզ՝ կենդանեց .
քանզի կարծ ես յաւէտ ճարիւք և կորստականացն
ըստ իս մեռելոյն . ամ ինչ քեզ զօրելի է . նա զի՝ և
ընդ անտկար կարելոյդ՝ և կամելդ է ախորժելի :

3 Լուր՝ այց երկուց բարդաւաճ շնորհաց նորոգ-
չաց՝ առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն ,
բարձեալ եղիցի և յուսահատութենէն վհատութիւն
աղղաց մեղաւորաց . և ժամանել հասցէ՛ աւետեացդ
լոյս՝ հոգւոց բժշկութեան քումդ հրամանի՝ տէր ամի ,
օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն :

Ա Էրոթին յանէլուծած չէլին հեծուլնէ՝ նորին հալոզէ , ա նոյն
աղէրս նալչնանաց բանի : Ի խորոց սրտից խօս՝ ընդ ձեզ :

* Կան . ՁԱ :

1 Ա՛ր սրդ՝ քանզի ի դլուխս կատարման հա-
սեալ սակաւամանուկդ կտակի այսր ողբերը-
գութիւն , սրան տէր՝ վախճան դադարման
առնուլ ընդ այսց բանից մաղթանաց՝ ինքնանախատս
հշտամբութեան՝ և որ յիս կրկին չար սովորութիւք :

Որ քեզնէն կարգեցեր սահման աւետեաց ակնկալուե
դատապարտելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առաջի Հօր
իմոյ՝ եթէ կորնչիցի մի ոք ի փոքրկանցս. և դարձեալ,
այս են կամք Հօր իմոյ՝ զի զամենեսեան ինձ յանձնս
բարեալն ոչ կորուսից։

2 Հա օրհնեալ ես ի դիտութե. բարեբանեալ միշտ
ի քաղցրութե. խոստովանեալ յերկիւղմանուե.
ծանուցեալ ի յայտնելութե. քարոզեալ տեր ի փըր-
կութեան. ներբողեալ դու յառաւտութե. պատուե-
ցեալ ի պաշտպանուե. փառաւորեալ ես ի փրկուե.
երկրպագեալ յանբաւ բարձրութե. պաշտեցեալ ի
յանքննութե. գովեցեալ միայն ի յաղթութե. վե-
րամայնեալ ի մեծ զօրութե. խնկաւորեալ յոյսը-
մածութե. համբուրեցեալ յանձառ հեզութեան.
Ճաշակեցեալ ի խոնարհութե։ Ընդ քեզ և ծնօղդ
քո երկնաւոր ածդ բոլորից միխիթարութե. ըստ ո-
րում Հոգիդ քո սբ բարուե, որ զանկեալ զգրաստ
թշնամւոյն՝ և զպղծադեալ մարդն անբանութե՝
կանոնեցեր ոչ անտես առնել։ Որոյ երախտիս հը-
զօրիդ ի յիս, և առաքինութե մեծիդ ի բարձունս
ոսկեալ անդադար յանվախձան փառաբանողաց. ո-
րովք զայս ձայն աղերսական յարդել ընկալցիս՝ մար-
միրոսացն պաղատանօք ի հոտ հաճութե բուրման
անուշից։ Եւ այսու փրկանօք հաշտարար բանի՝ ըզ-
նախնեացն պարտս և զանեղեալսն վերս՝ միշնովքն և
վերջնովքն մահացուցանողքն զանձն և զմարմին բը
ժշկեա՛ ամենակարող. զներքինս և զարտաքինս.
զսիրտ և զերիծաքն, և զխարանս հարուածոցն. բար-
ձեալ և մաքրեալ դեղովք ողորմութեանդ զկտեալ

խաճուճածս բազմագունիս, որք դարշելիս ընդ ախորժելեացն քեզ ցուցանեն զեռուիդ բնութես։

3 Այլ եթէ հասիցէ յամս ծերութիւնդ քո առաջնորդեալ՝ այժմանիս մահու, մի՛ թողցես զսկարուիս. մի՛ անարգեր զալիան. մի՛ կորացուցես զկորճունեալն. մի՛ ղիջուացես զկքեալն. մի՛ վայրաբերեր զհանարհեալն. մի՛ ընդպահիկուցես զդեղեալն. մի՛ անվերարկու առներ զառուցեալն. մի՛ անդարմանն լեցի տագնապելն։ Այլ՝ առանց տածելոյ յարկին խարխալեալ. մի՛ անպատմե՛ պատկերն հնացեալ. մի՛ պարարտութիւնն անհամեալ. մի՛ շուք ընորհին անարգեալ. մի՛ հնութիւնն քամահեալ. մի՛ նաւ հոգւոյս ալեկոծեալ. մի՛ երկարուի յուսոյն կարեցեալ. մի՛ լար շահիղին խզեալ. մի՛ ուշ իմաստին բարձեալ. մի՛ դոյնն կազմած զեղծեալ. մի՛ ամբարձմանն թևք փետուեալ. մի՛ զնարթութիւն զեղջոյն տգեղեալ. մի՛ ձաձանչ նշուլին քաղեալ. մի՛ պատուհանք աչացս փակեալ. մի՛ լուսաւորութիւն նորին խափանեալ. մի՛ պատկերն խօսուն անկեալ։ Այս աղաչեմ զքեզ՝ բարեգութ, ամ սրբովք պաղատիմ, լուր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանազանն մի՛ մոռասցիս։ Դու առաջնորդեցեր ինձ, ըստ սաղմոսողին, և ապրեցուցեր, Տէր՝ ընդ երգողին՝ և ի կարծեցն կասկածանաց, յորմէ երկնչեմ։ Այսուհետև ես չեմ արժանի ի քեզ և ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ դու կարծող ես առնելոյ զայն՝ և առ զըլացօղս բարերգործել։ Այո՛ են զարմանալիք անճառից բարեաց՝ միայն հրաշագործ առ ամ երկայնամտութիւն, ընդ Հօր և Հոգւոյդ սբ՛յ օրհնել հնչիցէ յաւիտեան յաւիտից. ամէն։

ա՝ Էրաքին յաւելուած էրկին հեծուելէ՝ նորին հպարձէ, առ նոյն աղէքս մաշկեանաց բանէ։ Ի խորոց սրտէ խօսէ՝ ընդ աց։

* Լան. ԶԻ.

1 Լաւ արդ՝ ջուր կամաց և կաթ արտասուաց՝ բեկուելոյ հոգւոյս՝ մտացս լքմամբ՝ խոր տակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի՝ զմարգա րէին յիշեցուցանեմ զարտամեթացւոյն սամուէլի, զոր առեալ էհեղ ի սկաւառակէ յանդիման քո՝ ամենատես, առ ժողովրդեանն օրինակութիւն զանձն արկանելոյ՝ խոստովանութիւն և հնազանդութիւն կենդանի նահապետ գարշապարաց։

2 Լաւ արդ՝ ընկալ զայս հիւսուածք բանի աղիողորմ հեծեծանաց, և հոտոտեսցիս յայս նուէրս բանի՝ անարիւն զոհի՝ թանձուր երկնի. և օրհնեալ սրբեա զտառ մատենի այսր ողբերգութեան. և գրեալ դը րոշմեսցես յարձան յաւիտեան՝ ընդ հաճոյականացն սպասաւորութիւս։ Կացցէ՝ առաջի քո մշանջենաւոր, և յիշատակեսցի՝ ի լսելիդ քո հանապազ. բարբա ռեսցի՝ շրթամբք ընտրելոց քոց, և խօսեսցի՝ բերա նովք հրեշտակաց քոց. տարածեսցի՝ հանդէպ աթո ռոյ քոյ, և ընծայեսցի՝ ի սրահ սրբութեանդ քոյ. խընկեսցի՝ ի տաճար անուան քոյ, և բուրեսցի՝ ի սեղան փառաց քոց. պահեսցի՝ ի գանձարանի քում, և համբարեսցի՝ ի տաւցուածս քո։ Պատմեսցի՝ ի յահանջս աղաց, և քարոզեսցի՝ ի լուր ժողովրդոց. նկարասցի՝ ի դրունս խնամոց, և տպաւորեսցի՝ ի սեամս զգայու թեանց. իբր կենդանեաք՝ զիմս պատմեսցէ խոստո վանեալ զանօրէնութիւն. և թէպէտ վախճան ընկալցի

իբր զմահացու , այլ յարակայութիւնք բանի այսր աս-
փերի՛ գրեցայց կենդանի : Որպէս՛ սա անեղծ
՚ի կամս քո տէր՝ ինձ պատժապարիս համբարձեալ
միշտ՝ անդուլ դատիչ . անաչառ կշռամբիչ . անպատ-
կառ յանդիմանիչ . անանխայելի դատուիչ . անողո-
քելի պարտաւիչ . անհամբոյր ծանակիչ . անմարդա-
սիրելի մատնիչ . անփրկելի տանջիչ . անկաշառ կա-
տարիչ . անխնամելի յայտնիչ . ապստամբ հրապարա-
կիչ . աշխարհալուր բողբիչ : Պողով մեծութեան
աղէտին՝ առանց լուռե և կամ դադարման՝ զխմդա-
պարտեացս խոստովանեսցի՛ :

3 Այն գիր՝ խմոմա ձայնիւ՝ իբր զիս ընդ իմ աղա-
ղակեսցէ՛ , տարածեսցէ՛ ջրածիւեալն . հոչա-
կեսցէ՛ զգաղտնիսն . կականեսցէ՛ զկատարածն . հընչ-
եսցէ՛ զմոռացեալն . յայտնեսցէ՛ զաներեւոյթսն . բար-
բառեսցէ՛ զբարուրսն . քարոզեսցէ՛ զլսելոյն . պատ-
մեսցէ՛ զեղացն . մերկացուսցէ՛ զանաեսիցն . ցուցցէ՛
զկերպարանս թաքուցելոցն : Զօշափեսցի՛ն սովա-
րութքն . գոյիւն գայթագղութիքն . յանդիմանեսցի՛ն
անճառք . քամեսցի՛ն չարեացն մնացուածքն : Այս թէ
դատորեսցէ՛ն կեանքդ շնորհաց ողորմուե քո՛ ք՛ս ,
՚ի գանձս պահեստի ոսկերային ցամաքելոց . որով ՚ի
ժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մոլ
գարնայնոյն՝ նորոգման աւուրն պայծառութեան՝
քոյոյդ ցօղով յոդի աճեցեալ այսու փրկութիք ան-
մահականաւ . և անցամաքելի վերամբարձուք շառա-
վիղս ձգեալ իմանալեացն բարեայ՝ դարձեալ դա-
լարացեալ և կրկին ծաղկեցելոյ , ըստ քոյինաշունչ
գրոյն յուսադրութեան : Այս զեզ միայնոյ փրկողի՛ և

և Հոգւոյդ քումմ Հօր խակակից՝ միասնական սիրոյ Թեանդ և անձառ երկրորդութեդ՝ խորհրդական գո՛ վեստիւ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս ։

ամէն ։

Ի Երասին յաւելուած ի[illegible]ին հիմնուին՝ նորին հանգիստ, ա՛ն նոյն ալէքս հոգևնաց բանէ ։ Ի խորոյ սրտիկ խոտ՝ ընդ ։

* Բան · ՀՅ ։

1 ԱՅՆ և ՏՐ · կեանք և արարիչ · ողորմած · գթած · լոյս · երկայնամիտ · անօթակալ · մարդասէր · ամենագութ · պարգևատու · փրկիչ · օրհնեալ · գովեալ · բարեբանեալ ։ Որպէս ամրուէ · պատասխանի վստահութիւն · առանց նեղ գութեան բարի · առանց խաւարի ճառագայթ · քաւիչ մեղաց · ողջացուցիչ վիրաց · անհատանելեաց հը նարք · անմատչելեաց հպատուր · անյուսութեան ելք · անուն քո խոստովանեալ՝ ով որդի · և հօր քո ընդ քեզ հոգւոյն և աշխարհի ։ և Հոգւոյդ ամենակալի՝ և ընդ քեզ երկրպագելոյ փառք և պաշտօն գոհացանութեան՝ յաւիտեանս ։

ամէն ։

Ա ՝էրոպին յաւէլուշած էրլին հէնրէ՝ նորին հանդէպ, առ նոյն ազէրս նաշխանաց բանէ. Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այս.

* Կան. Գ.

1 Բարեբանեա՛ ինձ երկնաւոր, միայն արարիչ, տէր ամենակալ. մեծութիւն ահեղ. գթութիւն օրհնաբանելի. ողորմութիւն խոստովանելի. բարերարութիւն երկրպագելի. խնամակալութիւն պաշտելի. մարդասիրութիւն տօնելի. պահպանութիւն խնկելի. բարձրեալ անքննին. մեծաւոր կամարար. ապաւէն անկասկածելի. միխթար սրտից. փարատիչ վշտաց. ապաքինիչ ցաւոց. սպառուածն վերհասուածոց. բարձուածն պարտեաց. փոխարկիչ կրեաց. կարգաւորիչ կրից. յարմարիչ բանից. սանձարկու լեզուի. շրջադրութեանց ընդդէմ. կացուցիչ հաւատոյ. ամենափիչ խորհրդոց. կրթարան կամաց. արձանացուցիչ յուսմանց. հանդարտութիւն մրրկաց. խաղաղութեանց ծփանաց, որ ունիս զվերուց ամենեցունց իշխանականին, և խնամատութեանդ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես:

2 Պահաբանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեղուք անդադար պարտութեանդ երկայնամտեալ հանդիսս տեսչաց նոցա անձառ հրաշիւք՝ յանձինս սրբոց: Մեծագործ էից համայնից, ահիւ ծանուցեալ գթած. սկզբնատայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընդհացից. Ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութեամբ՝ դիմելոյս ի լոյսդ վերին: Ընդունելու մեծ վստահութեամբ, որ ոչ թողացուցանես գայթագղելոյս ի վայր կործանել. յոտից կերպարան, ճշմարիտ առ հաւատացեալս աղա-

ջոլաց մատանց յայնմի երևեալ. ապաբինուի հան-
դըստեան, որ ոչ երբեք մատնես վտանգի դատա-
պարտութե. Աղաւնի շնորհաձիր, որ տաս լեռապես
առանց փոխատրութե փրկանաց. առաւուի անմա-
խանձելի, որ քոյին փառաւորութե՝ զանարդ նիւթ
հողոյս ձոխացուցանես. Պայծառուի անատուեր,
որ ձառագայթիւք ահեղ բարձրութե պարածած-
կեալ զիշուառս՝ կրկին բարգաւաճ առնես. Ա-
ւիշ մեղանաց բազմաց, որ զհեղքեալս ի փրկութե
առաջնումն պայծառուք նորոգեալ՝ վերստին վայել
չացուցանես. Նշնարաւոր դիւրահաս առ ամ-
բաւ գերամբարձութե յաւէտ յառաջեալ. եղբ վըս
տահութե առ խոստացելոյն վայելս. երանութիւն
անձկալի, յոր զկենդանուի շնչոյս լքանելն է ախոր-
ժելի, զի զքեզ գոից՝ կենդանի. Կամք անփոխա-
դրելի՝ առ ի քաւութե գերոյս զօրացեալ ամենադո-
վելի. անսխալելի դեղ կենաց, որ և մեռեալս՝ բնա-
բին եղծելոց առնես զաքանչելիս. Վենատեղծ
անեղիկայելի, որ զհուրբ կիզեալն, և զհողմով հո-
սեալն, և զժանեռաք գազանաց ծախեալն, ի քթթել
ական նոցին հիւթախանութե անպակաս յարուցա-
նես. Ընհատատար համարձակուի, յորում ամ-
պանձանաք պարծելն է իբաւացի.

3 Հայեաց տէր՝ յերկնից զնաւարթ քաղցրութեամբ՝
յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և արա՛ ան-
դորր հանգստական դիւրաւոր՝ ի բազմատագնապս
հեծութե. Աչս զգայրուցեալ գոմարս սատակչացն,
եթէ ապաւալէնք այսական դժնեայ հնարաւորու-
թե բռնն մարտակցաց պատճանեալ զինուք, եթէ

մեղաց տպել՝ և քո առելի կերպարանք, եթէ ցաւոց
և ախտից վտանգէ և կորստական նշմարանք, մերժես
ցնս հանցես հատցես խափանեսցես և չալածեսցես՝
հեռի սահմանաւ խաչատ տարագրեալ անդարձ ո-
րոշմամբ վերսին կորսեանն. և կառուսցես կա-
ցուսցես նպատակ կենաց և ամուր մնայուձան՝ ըզ
նշան խաչիդ՝ ապահինելոյս ի քեզ՝ փրկութիւն:
Ո՜ յաւետ անպարտ և անպատիր և անվանելի ար-
ուեստից ահաւորիդ մեծուձե, լուծցին որոգայթքն
պաղանաձաձուկ սատանայականք. կապտեսցին մե-
քենայքն. վանեսցին դայթակղութիքն. խայտառա-
կեսցին չարչիցն դրութիք. յայտնեսցին երևոյթք
որոցն. գոցին նենգողին ծուղակք. վերասցին վար-
ժին վերսրկոք. տոչորեսցին որոմանցն բոյսք. նզո-
վեսցին բանաւորին չարաբանութիք. կտրեսցի՛ լար
խաբէութե՛ի մահ որսողին. պարսեսցին պատրողին
բանսարկութիք. պակասեսցին զենք զրպարտողին.
անկցին սուսերք մահաբերին. սուզեսցին սադրո-
ղին պարտաստութիք. արձակեսցին տուունք տազ-
նապողին: Ո՜ յլայեսցին սուտ կերպարանք կեղծա-
ւորին. սատակեսցին խրոխտակնացն խիստ յարձակ-
մունք. գրուեսցին կցորդութիւնք կերշացն. բա-
ժանեսցին աղինք աւազակացն. քայքայեսցին բոլք
բարբրոտացն. քանդեսցին ամրոցք ապստամբողացն.
արդելցին ամպրոպք յանդգնելոցն. փարատեսցին
փորձողին անձրևք. Տալեսցի՛ և յամնքեսցի՛ եղեամն
աղանդաւորին: Խորտակեսցի՛ եղջիւր գոռոզին.
մնայեսցին ամբառնալիք դրօշիցն կերպարանաց. փըշ
րեսցին ամբարհաւաճութիւնք հպարտացելոցն. նա-

հանջեսցին դիմեցմունք ձախատեղցն • քակտեսցին միաբանութիւք ղօրացն բեղխարայ , թէ անմարմինք և եթէ մարմնաւորք , փախիցեն ընդ նոյն ձանապարհ ի մի շաւղայ հետոց՝ յեօթն տարակայս , ի դուբն ինձ փորեալ՝ ինքեանք ընկճեսցին • Յեղանակեսցին ձը մերունք ձանձրացուցչին • Հատոյ՝ կապն կցորդուք մշտաջան աւազակին • նողկասցի՝ մնացս կայից՝ համբայր շողոքորթին • ընդ-ելջեալ մեհենեսցին՝ նետաձգութիւք նեղչին • կացցէ՝ ի սասանման՝ նաև խարդախողին • խլեսցին յարմատոց անտի՝ առամունք խաղտողին •

Ճանողին •

4 Ո՛ փայտիդ օրհնուէ կենաց , յորում պրկեցար ձեռդ անյաղթնելի • յիշատակաբեր եղեռնացդ , որով ի գործի մահուն մաճուցար՝ արարիչդ երկնի և երկրի • արեամբդ աւրունականաւ , որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար • լեզուին դառնութիւք , զոր արբեալ՝ զդեղատուն ի կորուսչին արտասբս հեղեր • պատմաբանութիւք բղձական ձառիւք կրիցի սարսափելեայ , որով զլրբութիւն հակառակողին ընբերնեալ ամաչեցուցեր • անո՛ւամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելոյդ , յորմէ դողան և դատապարտին սուկացեալ սատանիկ սարսափմամբ՝ բնութիւնք ամ երևութից և աներևութից , եղիցին այս ամ պարգեւք ընտրեցեալ՝ խոստովանելոցս ի պաշտպանութիւն , ի բժշկութիւն և ի քաւութիւն • Լե մնա բեր դառնաթոյն օձին , և որ ի նմա ազդեալ տիեզերատաւ չարութիւն , ի սատակումն եղեկի նորին • նոյն ինքն ի կորուստ և յանբժշկելին հարուածս տանջանացն՝ սուաւ մահանեսցի , կապեսցի և ըմբռնեսցի •

Լ՚ղեցի՛ ողորմութիւն առեղծողիդ ընդ իս , և շունչ
ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միաց
ցեալ ՚ի մի ։

Լ՚Աւ որ ոք ընթերցցի զայս աղերս ձայնի՛ մաղթա
նաց դոչման՝ աղօթից Տայցման , ծերոյ և տղ
ղայոյ , կուսի և երիտասարդի , և եթէ յաղխինաց ոք
պաղատեսցի ընծայիրաբար , Տաւատարապէս անաչա
ռութեամբ ընկալցին ՚ի քէն մանն երանութ պար
տուց ազատութիւն , Տաստեալ վերատին յանարատու
թիւն նորոգ մկրտուն , նկարեալ դարձեալ զքոյդ
կերպարան անխոխրխելի ։ Լ՚Տա տիրապէս՝ Տր՚նա
րաւոր զօրեղ ա՛նպատում ա՛նՏատ ա՛նիմանալի , տես
ցե՛ս աստանօր ՚ի Տառաչանս կողկողանաց այսր Տե
ծութեան , որ ՚ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ
մատուցանի , վ՚ս Տօր քոյ երկնաւորի և բարերարի ,
և Տոգւոյդ սրբ փառակից և կենդանաւորի ։ աստ
ո՛ւած ածանիդ բարեխօսութեամբ , և խնդրո՛ւածդ ամ
ենայն սրբ ։ Լ՚ի դու ստեղծեր զամ ։ և ՚ի քէն
եղեն ամենայնք ։ և դու տիրես ամենայնի ։ և քեզ
փառք յամենեցունց՝ միդ յիսկութենէ անժամանակ
երրորդութեդ , զուգակցապէս փառաւորեալ յան
բաւս , և յաւիտենից յաւիտեանս ։

ամէն ։

Ա ՀԻՒՍԻՆ յաւելուած երկին հինգշաբթի, նոյն աղբիւր նուագեանայ բանէ։ Ի խորոյ սրտից խօսի ընդ այ։

* Ման. Գ.։

1 ՏԵ՛Ր դթութեանդ և աճ ողորմութեց. անուն մեծութե. ձայն աշտարութե. կոչումն սաստկութե. լուր անհատե. բարբառ դողութե. ինչումն հիացման. յաւադրութիւն բարերարութե ամենողորմ քաղցրութեան։ Զորմէ երկուցեալ սաստիկն ամ բնութիւք եղելոց. ի քո սպառնալեաց ահիդ պակուցման՝ սաստկութիւն սերոբէից. ամիծփիւն քերոբէից. պարսպրիւն պարիք լուսակերպիցն. երկնչէին հիացմամբ բոլոր պետութիւք վերնոցն։ Նոյնք ցնծան դողութիւք մեծաւ ի մի նաւակատիս բերկրութե. զարհուրին դիւք. ընկրկին չարութեցն դունդք. պակասին խաւարասիրացն հնդիք. անդնդոց մանկին հրեշտակք օտարին։ Ապա ալին նշանաւ խաչին՝ յարձակմունք դիմամարտին. փակին ի սաորին բանակ՝ քինաւոր ամպրեկացիքն. անխզելի հանգուցիւք պաշարին՝ խոմիք հակառակորդին. արդելլին անզերծ զնդանաւ՝ մահապինդսն կաճառք. պնդին ի մեսաղս ահեղ հրամանիդ՝ այսպէս կանայն դուսմարք. պապանձին կարկեալ ընդդիմաբանիցն դասակցութիք. պարսաւանդին հիւծմամբ կորսանն աներեւութիցն ժողովք. անլոյծ շղթայիւք նեղին՝ առաքելոյիք դերապրիստսն։

2 Ա՛Հա կարկառեմ մատամբք ձեռին՝ զտեսանողքս ընդ նշանիդ ի ժամ գիշերիս, որ ոչ ա՛ծանաս

խաւարաւ անգիտութիւնէ ամենևին ի տեսականութիւն, քան թէ ի լոյս անմատոյց հանդուցեալ բնակիս։ Ընկալ զաղաչօղս վոանդաւոր դոհաբան՝ ընդ պահպանութիւն թևոց հզօրիդ։ փրկեա ի ցնորից՝ եկամուտ պղտորութեց։ սուրբ արա զզբաղմսեան հայելեաց՝ սրտիս նկատմանց։ ամրացո փայտիւդ կենաց՝ ի տխրական անրջոց։ արեամբ քո սրակեա՝ զշրջարկութիւնս կայից։ զհետս եղումիցն՝ կաթուածով կենարար կողիդ գծագրեա։ երդոյն պահպանարան՝ քառակերպիդ ձևակերպութիւն եղիցի՛։ հանդէպ տեսութիւնէ աչացս ամբարձման՝ փրկականդ քո կրից խորհուրդ առդիցի՛։ ընդ բարեաւոր յարկիս՝ ջարդրանաց քոց գործի հաստիցի՛։ զծառայդ օրհնութիւնէ՝ հաւատոք յուսոյ իմոյ կախեսցի՛։ Լուրեղ տէր՝ սովաւ զատակիչն հոգւոց։ մնջէ՛ անկասկած՝ պաշտպանն լուսոյ։ և ընդ տատիկ ծանրութեանց ցաւոցս՝ և զբեռն պարտեացս թեթևացո՛, զոր ի լռարանի մտացս ամփոփման մահճացս անկողնի՝ ուշաբերեալ զյուսահատութեցն դառն պողոցն՝ խոստովանիմ ամենագիտիդ զանհամար մասունս դործոց չարաչար առնօրէնութեանցս։

Յանգո զվաստակեալս ի բազմածուփս աշխատութենէ։ բարձ զտագնապ տարակուսանաց ոգւոյս կործանման, զդառնութիւնն ընդ վշտացն։ զհեծութիւնն ընդ կարեացն։ զանձկութիւնն ընդ թշուառութեցն։ զհառաչմունեան ընդ խորտակմանցն։ զբեկութիւնան ընդ ափշութեցն։ զթմբրութիւնան ընդ շրտմանցն։ զարբեցութիւնն ընդ յիմարութեցն։ զթերամտութիւն ընդ խելագարութեցն։ զասուամն սիրոյն, և զհրոյին

ջերմութիւն աղուհացական ախորժին։ Ժանդակ լեր տը-
կարութիւն բազմատարբ տարտամութիւն, բարեդործ
աջովդ շնորհի. ձեռամբդ նորոգուղի. մատամբդ կեն-
սաբաշխի. փառաբդ մշտափայլի. յարակայութեամբդ
անեղծի. երեսաբդ զուարթականի. խակութիւն եիդ
պաշտելի. բարձրութիւդ երկրպագելի։ Հատո զբարա-
բար հեծութիւն՝ կորստականաս խեղդման, զնոր գիւտ
բարին. զհին խաղդախտութիւն բանասարկուին. զօտար
ազդեցմանն՝ ի մահ կրթողին. զանյարմարական ե-
րեւոյթս՝ հնազանդողդեան եղեռնագործին. զառ աչս
հնարադրութիւն դժնդակ դիւին. զղղրական բուռ-
ընչութիւն ձգօղ կախարդին։ Պահեա՛ ի տեղւոջ
հանգստեան մեռօրինակ այսր դադարման, յանե-
րեւոյթ մտածութեանց. ի մանուածոր սիրոյդ թեց.
ի մեծագոյն գոյգագղթեց. ի փոքրագոյն ոանա-
ռութեց. ի խաբեբայ բար ձանձրութեց։ Հեռացո՛
զանհանդիպ մտածութիւն ի զգայութեց ծառայիս
յանցաւորի, զնիրս բասրելիս. զվարս թշնամանելիս.
զդիպուածս պատկառելիս. զհեռս վրիպելիս. զպա-
տիրս ձաղելիս. զսորհուրդս անպտուղելիս. զաւելա-
բանութիւս նշմարելիս։ Նախալ հոգւով և անշա-
ղախ մարմնով զապաւինեալս ի քեզ հանդերձեա՛,
ի հնչմանէ հողոյ. ի զարկմանէ բռնութեց. ի բախ-
մանէ փոթորկաց. ի յոտմանէ մրրկաց. ի յարձակ-
մանէ գազանաց. ի կափմանն աչաց՝ հոյեցուածս սըր-
տիս մի՛ տառեբասցի, այլ՝ զուարթասցի պայծառաս
ցի՛ վայելչասցի՛ ընդ քեզ փայլեսցի՛ տէր յիս քո,
լուսաւոր վառմամբ անչիջանելեաւ։ Հանիւ քո սըր-
բեա՛ զպատսպարանս բազմականիս, ի խորամանկուեց.

յի զբաղմանց . յի քո առեալ յիշատակաց . յի վերնա-
մատր մատածմանց . յի քրիստական մերոսութենէ . յի ան-
բանենդ անշնորհութենէ . յաստուածընդդէմ հերձ-
ուածութենէ : Այնդիւք վերնայնոցդ՝ վերակացու-
ինձ լեր , պետութեամբք . իշխանութիք . զօրա-
ւորօքն անյաղթականաց՝ մեքուր մատակարարաց՝ ընդ
ածութեանդ . առաքեալքն՝ աւետեաց աւետարա-
նաւն . մարգարէքն՝ կռակարանօքն . մաղթանք երջ-
անկացն՝ յի կատարած աւուրն ընծայեալ : Ամովք
նիրհեցիկ երկիւղիւ լսա քեզ տրտմութիք , և զար-
թեալց ընորհօք քո՝ կրկին ուրախութեամբ . եթէ
վհատութիք ննջեցիկ , յարեալց դարձեալ հոգևո-
րական բերկրութիք . եթէ ընկողմնեցեալց մեղանօք ,
կանդնեցելոց վերստին զատեալ յի խղճէ անաղտ ամ-
բծութեամբ :

4 Ա՛ռ ընդրուած ամենահառաջ ձայնիս հե-
ծութիք՝ միայն բազմագութ , բարեխօսութիք
ընդ ածածնիդ , և ամենայն արդարոց , և նահատա-
կաց քնարելոց : Այս քեզ փառք յամենեցունց՝ յիմովն
դոչմամբ վերառաքելեալ սրբովք զուարթնոցին ան-
մահականաց դասուց՝ յի գովեստ հօր քոյ ընդ մերոյ ,
և հոգւոյդ ընդ բնաւից հաստողի և նորոգողի ,
յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն :

'ի գործան երջանիկ բարեբաստութեան՝ ժամհարքին խորհրդա-
ծութեան. ազաչանս եդեալ ընդ ձերբպարան ընտիանութեն։

* Ղան. Գ. Ր.

1 Գ ոհանամ զքէն բարեգութի՝ միայն մարդա-
սէր, արարիչ երկնի և երկրի, որդի՝ այ կեն-
դանոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկութէ
սիրոյ քո յիշատակի՝ 'ի լուսոյ ինչման՝ փայտիդ հը-
րաշիրման։ Որով բախեալ զձայնարձակութեանցն
զաղաղարան, սքանչելեցաք, 'ի վեր յարու-
ցեալ 'ի մեռօրինակ թմբրմանէ. ուսուի իբր կոչ-
մամբ սիոհանոց բանի՝ բերեալ ձգեցաք 'ի ժամ պաշ
տաման օրհնաբանութէ, յանդիման լինել քեզ ու-
րախութէ՝ հանդէպ հատուցմանն բեմի։

2 Ա՛հա փառք քեզ՝ անսահման անուն՝ և անբռնա-
դակելի զօրութէ, որ այսքանեօք հնարաւորու-
թեամբք՝ ընդ փրկութէ իմոմ հոգւոցդ. գոհա-
բանեալ անեղծ խակութէ, որ կերպարանեցեր հրա-
շի՛ք աստուածն զհանդերձելոյն նմանութէ, հան-
դարտ դործեալ վայելչականաւ փայտի անօթով՝ առ
քառնս անյարիր՝ սաստիկս որոտացեր։ Այլ թէ ընդ
ծուլութեա դանդաղուի՝ զյանդիմանութէ խրա-
տուդ խառնեցեր. 'ի հայրենի սիրոյդ հեղութիւն՝
զուժգնութէ ձայնմանն յարեցեր. յընդոստ զարկ-
ուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրաբար քաղցր անձ
րևեցեր. ոչ մեղուիթէ մեղմական վանդիւ նիրհ-
մամբ ընկղմեցեր, և ոչ անխնամաբար ահաւորութէ՝
զուսուսափեալ հոգիս զարհուրեցուցեր։ Ընդարձա-
կան երկրպագութէ սահեղծիդ բոլորից, որ այժմէն

ցուցեր Համայն յայտնապէս՝ զօրինակ ահեղ բարբա-
ռայն՝ մեծի աւուրն յարութեան. կենդանացուցեր
ի դադարմանէ դժոխական անբանութենէ. ի խնդիր
եղեալ կոչեցեր զպակասամիտս՝ ի դիմիդ ուրախու-
թեան. արարեր զսոյն՝ լինել հանդերձիչ անարատ
հարսինն՝ առ սէր փեսայիդ. երկուցեր փոքր այս խը
Թանաւ՝ զապարասանին զվիճախարուի. լուծ ստուար
կրթուԹե՛ ստամբակիւն ուսոյ՝ զոյս իր դործեցեր.
վարապան վանիչ՝ չարախօսին կղակաց եդեալ կաղ-
մեցեր. Ստուգութեալ յաւէտ անբաւ բարձրուի
մեծիդ այդ, որ փոխարկեցեր զնոյսին պարախ՝ յա-
զատութի՛ շնորհիդ կենաց. խնամանացուցեր վերըս-
ին դարձեալ՝ զսիմարս ցնդեալ՝ Հոդևորական հան-
ճարովդ. կարկառ կռճմամբ՝ զանբժշկուի՛ հարուած-
ոց օձին՝ առանց մոռացման միշտ Թարգմանեցեր.
ընդ երրորդութեդ գծագրուի՛ զկապն երեքկին՝ իմ
ինասակարին՝ ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր.

3 Ստուգեա՛ ներբողիդ՝ բուրմամբ խնկոց վերստա-
քեմ քեզ՝ ամենախնամ, զի՝ ի ստապատիր կռոցն
բազմաստուածութենէ՝ առաւել յաճախագունիւք
որսացար զանձն իմ պարտաւոր՝ ի քո երկրպագուի.
Խրոխտ և ահարկու նմանիրեալ փայտիւն՝ զնշմարտու-
թիւնն քարոզեցեր. մեծացուցեր այսր պատճառաս
պատշաճականաւ՝ զնոր աւետարանութեդ պատիւ.
Այն լինքն աղաղակ բարձրուեր դոչման սպառապի-
նութեանդ քո՝ արքայ պետութեդ կայսերացդ երկրի
ամբ քո. նշան խրախուեր աւարտման հանդիսի մարտի
քոյ՝ յիսուս, յորում խնամալին փարաւօն կապեալ
ընկղմեցաւ. կռիւիչ հանապազորդեան՝ դլխոյ դա-

գաթ ան Տպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տա-
շեցեալ : Սովս գումարին ի պատերազմի որդիք
սիոնի՝ ընդդէմ աշխարհակալին Խաւարի . տօն լին
ածաւանդ կրթութեան կարգեալ ի հեռուստ՝ այս
դրօշակ իւղեալ առանց հնանալոյ և կամ խափան-
ման . նշանակիչ ժամանակի ապագային Տատուցման՝
ի բացուստ անդր ծանուցմանէն . ազգակից Հանգու-
նամանն կենացն փոյթի՝ որ ի դրախտիդ այ . կոչ-
բան բարուք Տաւաքման փոյթ ընթացիք՝ ի յարին
օրհնութենէ . պատկեր տեսակի անկոյն գիտութեան՝
ի կարդ ընտրութենէ բարւոյն և չարի . յիշատակ մեծ
տեառնագրութենէ յերեսս կերպիս Տոգւովդ սրբոյ
ընշան խաչիդ . նախազեկոյց աւետամատոյց փառաց
գալստեան՝ ի դշնոյն պահեալ սբ Թագաւորիդ .
յորդորիչ քաջալերական՝ մաքրապարիսին խրամատ-
նութեան . անախտական սիրարկու՝ անձնատամբոյրն
կցորդութենէ . շքեղաշուք քողընծայ՝ ամենածին կու-
սի Թագուհւոյ . յարդարիչ ծածուկ պճնութենէ , որ ի
Տոգին է վայելչութեի . նմանութենէ պատգամին սինայ ,
որ ի տերունեացն արտաքս առաքիւք . միշտ օրիորդ
պանծալի անշուշտ որդւոց մոյր անարատիկ՝ սուրբ
փառաբարդեր :

4 Վերադոյն քան զերիքովին փողն եղջերեայ՝ ըղ-
բառնութին բեղխարայ՝ սուրբ Տարթեալ տապալե-
ցեր . քարինս արձակեցեր պարսիւս այսոր փոյթեայ՝
ընդդէմ գողհադու . գայիսան նորոգ կառուցեր՝ վը-
կայ աՏարիկու՝ կործանմանն սատանայի . զի խոր ածե-
ցեալ արմատս մեղացն՝ մեքենայիւս այսոր խրեցեր .
զմռացեալ գործոցս իմ պարսիս՝ այսր երախտեաք

ընդ իս կապեցեր ։ Օ՜ որ եթէ այլ իմն ձայն բանիդ
այլ անուն անուանեմ նախապատում եկաւորութեան՝ ոչ սխա-
լեմ, քան թէ ճշմարտեմ. ի տիար ամենս այս նիւ-
թոյ հոգեկրի՝ մեծութեր գործոդ չի՝ առաւելապէս
պատմել հուշակի ։ բիւրաւոր օգնականութիւն վերջ
նապարդեա և քոյինատուրս՝ ի յոյսմ անպատասպար
ապաւինուէ՝ երկրականաց զարմանագրեցեր ։
Տ ատովանեալ անուն անքննին՝ մարդասիրիդ բա-
րեհնամութեան , ինկեալ խորհրդով սրբամա-
նուէ՝ անդադարելի կերպարան լուսոյ ։ որ կրկնա-
ձիր նշանաւս այսու՝ նետս արձակեցեր հեռացիդս
ձայնատրականս՝ օդաչուս և յարմարարուիչս՝ ունօղս
յինքեան հոգի կենդանի ։ որով անխախտ հանդիպ-
մամբ զնպատակին խաւարային աղերնաւորին գաղտ-
նութէ՝ յատկապ կործանմամբ՝ ի կեսս ընկճեցեր ։
Իբր զպանիչս ամրաբերձ բերդամարտութէ՝ կանդ-
նաւորս անվայրագրելիս աստուածս անսանձոր զկռեալ
դիպուածս այս փայտի զարկմանն՝ հրեշտակ կամ-
բար՝ թշնամանայն ներհակ վերյուզարկեցեր ։ Կանխի
հրամանի մեծիդ ակնարկութէ՝ օծութէ շնորհիդ
արեամբ քո խառնեալ՝ զայս եղջիւր խեթիկիչ՝ մոլի
դառոյնն , իբր զնաւչիդ փրկանակ կեսանեալ սրեցեր ։
Ի մեծ ազգմանէ այսր աղազակի գեր քան ի վեր-
նոյն՝ քանդեալ վերթացաւ դրանդն ամրութէ կամայ՝
անվայելուչ և ամեներկնչոտ խեղնեղութեան կարճա-
մբարին , ընդ հրեական սրտին խմաւոիչ՝ և ստուերա-
կան տանն կործանութէ ։
6 Տատաբանութէ քեզ վերընծայեմ՝ անմահ Թագա-
ւոր ։ զոր սրտերը և հաստատեցեր աջովդ քո հզօր՝ ալե-

ապաչեմ զքեզ՝ կրկին ներդործեալ ։ Ընդ այսոսիկ
սա՝ վասն հերքեալ առ ի մէնջ՝ զնեխի դժնդակ խորամանկ
ութեանն բանսարկուին ։ զսաժանական ատակ մեղաց ։
զՀողմն դառնութեանն շնչման խաբողին ։ զսարը արկած
ին մահու երկիւղի ։ զառ ի յօդից ցնդմանէ վնասակար
բերմունս սխրեցուցիչս ։ զայսահառն հեծեծութիւն
թիս թալկացուցիչս ։ Յրոմէական վերստին քոյինաղէն
հեծանաւս՝ օժանդակեալ թևօք նշանիւդ՝ զանգս հր
ծծինս ։ զորոտմունս կարկտաբերս ։ զցաւագին ցող
մունս հրախառնուտ կեղծաւորութիւն փչման՝ բազմ
տանի վիշապին ։ զսուր սատակման ՝ զձակատամարտ
դիմելման ՝ զյարուցեղոցն ի վէր վայրենական խոր
հրդոց ՝ զդիւացն կաքաւս ։ Յորմէ զարհուրին յայսմ
իրէ փոքրիկ՝ տեղի տուեալ մեծաւ դողութիւն ՝ կիրթ
իմն ծանօթութիւն յայտնի գիտացեալ ՝ թէ յայս աղէ
ձայնի՝ յառնէ ահր ի դատաստան ։ Ի խրախուսին
յոգի արութիւն՝ զրահեալ պնատպէս առաքեալս հո
գւոյն՝ ածարեալ մարտիկք ամենայն՝ ի ձև կանոնի
այսր յիշատակի ՝ որ զամենափորձ հրոյն ընտրութիւն
դոյմամբ անկերպագրելեաւ՝ համօրէն ազանց քա
րոզէ ի յօրինաւոր առաքելոյ երջանկաբար նահա
տակութեան ։

7 Ահաւասիկ վասն աւագահոյ ՝ համբարձաւ սա
վասն ամենայն ծնօդ օրհնութիւն ։ պատմեցաւ առվիմբ ամենայն
երկրի ։ հնչեաց ի լսելիս բաժանման հեծանոտաց ։
ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ ՝ ըստ բանին եւ
սացեալ ՝ և ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծացուք ։
Յնդեցան ջրոյն առակաւ՝ ի ձեռն սորին՝ թշնա
միք խաչին ։ անպատճառեցաւ ձաշակն պողոց առաքին

փայտին. տանեցաւ նիւթն այս խորհրդական՝ կենաց անմահանալ. անարդեցաւ երկաթ՝ առ ի պէտս պատերազմի. իբր զորբուհի՛ ան՝ ի սանձս երիվարին մծծին նշանի՝ այս փայտ կենաձայն յարմարադ ըստացաւ. ամիսփեցաւ օծեալս ցայսմ հովանին երկնայնոյ՝ առ իշխանութե մարդկային ձեռնին։ Ա՛յ գծեաց ի քար տաճարին՝ մուրճ հնչդարծողն, իսկ յածակերտս խոնան՝ փայտս այս նոճիրեալ ընդ խաչին Թեւոց սըլացեալ զօրէ։ Ա՛յ ի դլուխս անասին, և կամ յեօթնիցն եօթներորդս յորելինիցին՝ յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց՝ և ընդ ծիրս երեքաց՝ ի ծոցս ջուրց բազմութե ծովուց և կղզեաց նոցա՝ յաճախ առաքութե անարգել ճայթմամբ լսին ածայնով հնչեցեալ աւետարանիդ։ Պատրեցան առաքեալք առաքողին՝ այս փայտի յուսմամբ, յանօգտակարէ անտի մեզ փոխադնեալ՝ ի խոփս և ի մանկաղս։

8 Ա՛յ արձագանգք արձանաց՝ ի խորոց հնչ գանձուէ խխտոս առաքեցեալ, և ոչ դժնդակապէս, ըստ համատակի ումեմն օտարի, զոդ վերաւորեալ. ոչ անաղարժ սրտէ ընդ ունին մտեալ, և ոչ զաման ուղղոյն անկամակուէ ջար թնդեցուցեալ. ոչ ահկերցն փուշ խրատուցման՝ յանձն բռնաւորեալ, և ոչ մտացն այլայլ ապշուէ առաջի արկեալ. ոչ զանդակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաղեցուցեալ, և ոչ քար ընդ վերդս տալի առանց քաղցրութե առնոյն զարկուցեալ։ Պարսկաստան անհաւատակելն նորոյս սիոնի. մի սա՝ ի սպասուին կալ մուճածոյ արարչաստնդիցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցական՝ քրիստոնէից՝ ընդ վաստակաւոյն զգուշա-

ւորապէս բարձեալ յանձանձեն. օրինակ ձայնի հրեշ
տակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսո
տեսակս զայն ապաւորեաց. նոր գործ ի շնորհն նը
հագարանաց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն սը
առ մեզ, քան առ օրինաբանութիւն տաղմատարանին՝ ի վե
հեղեհին. Այլընդհակառակ նախընթացութեանն աղէկ յարմար
չափակաց բարեառւիղ ողբերգարկուածոյ բարացու
ցական բամբռան բառացի բարառնութեանց՝ որինակ նո
րոգ պղ լիճն տեսակս առեալ մեզ ընդ հնոյն փոխա
նորդութիւն. ոչ հեթանոսօրէն ուրոյնաձայն ինչման,
և կամ հրէաբար խախտմունք, զոր մարգարէն
տերամբ ազդեցոյց՝ ի բաց արա լինէն, այլ զսա սի
բեաց և կրկին պատուեաց մեքրատան տածմամբ՝ ա
Տարկու դիւաց և ամ չար պատահարաց.

9 Եւ արդ ընկալ օրինութիւն յարդեալ դաւիթին
զայս առաւ արբութիւն՝ ինձ պահպանութիւն և քո
փառատրութիւն. քո պաշտօն՝ և իմ դաւնութիւն. անապանդ
արուեստ բարձրութիւն՝ արարչական փառատրութեդ.
Առցէ՛ ձայնդ այդ ահաբեկալ ընդ պատուհաստ յօդիցս
շաղկապութիւն, հանել ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց՝
և զմոտս անիծից՝ և մեղաց ապականութենէ. Լրաց
ցես լինել զայս իր՝ նշանակիչ ինար ջահաւորական՝
անջրելի նամակ՝ ջատագով անխափանական ուրու
նական անօրինականացդ. Հա պարգեւեա սովո
բարեգութ, ազաչեմ հրէզր՝ կրկին մեզ շնորհեա
պահպանութիւն ի դիմմորակից յաներեւոյթ և երեւելի.
Ինձեռեա մեզ ձեռն ամենալի, որ բանաս և մատու
ցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ի մատունս բազ
մապիսի, օդոց քաղցրութիւն. անձրեւաց շահեկանութիւն.

պահասեցին քոյով Հրամանաւ այսու բարբառով Հոդմ տապալուսն , շնչումն ցաւագին , յարձակմունք Հինից չար խարդախուեց . սուաւ խափանեցին ամ դիմամարտութիւք զինուորուեց՝ դժնեայ մանչին . Հալեցին Հասցին և մեռցին յերջանիկ ձայնէ՝ օ՜ ծեալս այս վայոյ՝ որդն և ուտիչ , և ամ նմանք սո՜ ցին , որ ՚ի մերոց մեղաց զօրացեալ՝ ընդ մեզ պատե՜ բազմին : Ա՛. բմնատացո մեզ սուաւ տունկ երանուե՛ զյուսոյդ ՚ի քեզ մեծ պաշտպանութի՛ տեղծիչ բոլո՜ րից տէր արարածոց , զայս ծառ սաբեկոյ , որ ունի կախեալ ՚ի դիտակ ուտոյն՝ զաւանդ սը նորոգ՝ այժ՜ մու փրկութես ծաղկեալ քև՝ քրիստոս , ՚ի պտուղ կենաց անմահականաց : Թախիցն յանհուն հեռաս տան խորին խաւարի՝ այսր փայտի փառաւորելոյ բա՜ րեգեղեցիկ ձայնարձակութի՛ նէսաղք ներհակ սատ՜ պատիլն ստորնականաց՝ բազմաձեռնեան խորհրդա՜ նողաց : Ա՛երթեցին սուաւ ՚ի յանդոյ՝ պղտատոհ՜ մական արօրադրութեանց մերոց սահմանաց՝ և ՚ի քո մշակեալ կենդանի երկրի՝ վէրք վառնիչք , և հոյլք մորմոքեցուցիչք . կտրեցին սուաւ՝ յաւելուածք կրկ նատգեղ և անվայելուչ պատահմանց՝ ՚ի հնարից չա՜ րին ՚ի մեզ յայտնելոյ . խակապէս վանեսցի սուաւ , որք յերկաքանչիւրոյ բնութեցս մերոյ վերերևին ինքնատեղծուածք՝ մերձաւոր դատաճանողաց , յա՜ մեն օտարին վրիպակ մտածմունս , և յայլումն գործ դոյութիւնք՝ անմաքուր զեռնոյն ապականողաց : Փրկեա տէր յա աղաչեմ գքեզ , փրկեա բարերար . կարկառեա առ հս զձեդ ամենազով , և օգնեալ ինձ սուաւ՝ զերծո զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց :

10 Յովհաննէսի՝ միասի՝ հրամանն քո՝ ի սոյն՝ առ՝ ի փո-
խարինել զնդամանդեայ սիրոյս յիմարել՝ ի քոյին
բանիդ արդիւնատուրութիւն. Տարցես միանգամ զայս
նեցուկ հրաշից քումդ պանչելեց՝ ի սիրոյս ծորեալս
և յոդիս լքեալս, և հաստատեսցես կազմեալ պնդա-
պէս՝ ի կոյսումն ուղիղ անսասանելի. իսկ զանըն-
դոստն կակղացուսցես զորթնուլ և զամստ լինել
յոգի հեզութիւն՝ ածանդ քո պատուիրանիդ, ան-
զաղօսն և զմատեխոսն։ Իշեցո՛ մարդասէր պատ-
ուելոյս այս փայտիւ՝ զերախտիս խաչիդ, որով զան-
ճառան ներգործեցեր. բարձ յինէն՝ կեցուցիչ, ըզ-
վանդ պարտեացս՝ պանծալի լծակօք ամբառնալեց
նոր տապանակիդ։ Ասցին կամք քո՝ հնչեր, ի յոյս
ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց. լուիցեն
յոյս մեծի բարութիւն քումդ ակնարկուեր՝ ականջք
խլեից. պարզեսցին՝ ի ձեռն սորին՝ լեզուք համրացե-
լոց. լուսաւորեսցին՝ ի սոյն՝ տեսարանիք աչաց, հայել
մաքրապէս՝ ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար. զղջասցին
դարձցին կազդուրեալ՝ կամք յափրացելոց. ընձեռել
տացես տէր՝ տադնապելոյս՝ անձրև արտասուաց։
Աղեկի՛ քեւ սա մեզ՝ լուր ցնծութիւն. ձայն ուրա-
խութիւն. բարբառ բերկրութիւն. նուագ հանգստեան.
նիւթ երանութիւն. պատճառ փրկութիւն. առիթ քա-
ւութեան. մերժումն վշտաց. խզումն խեղդմանց.
ընդարձակութիւն նեղութեց. համառօտումն խեթմանց.
Տալածումն հեծութեց. թեթևութիւն թառաչմանց.
յապահովութիւն կարեաց. կարգադրութիւն կրից.
սփոփութիւն վհատմանց. բժշկութիւն ցաւոց. ան-
հանութիւն հեղգութեց. ուշադրութիւն անտեսին։

11 Ա յայս կամաւրէն յանկարել անխոտոր և անխոտոր-
նակ, և ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբասէր
սանդուղ երկնաչուռ, առ Հայր քո օրհնաբան աշաւար
անուն՝ ձգեալ մատուսցեմ՝ բարերար, հոգւոյդ ա-
ռաքնորդութիւք միանալ ի քեզ անընդմիջելի. որով
և սէր միոյ՝ միայնոյ և միասնական երրորդեանդ՝ և
անեղծ արարչութեդ՝ ի կենդանեաց և յանշնչակա-
նաց հաստելոյ՝ վայելչական գոհութիւք փառք և իշ-
խանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

---

11 Էրոպին յաւելուած երկին հինգուրէ՝ նորին հայոզի, առ նոյն
աղերս ասղնանոց բանի: Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ:

* Ման. ՀՀ.

ՀԱ ընկ՝ խարգիանօրէն վասն արքայոյս գոհանի.

1 Վ՛րբ աշաւար անուն՝ բարձրեալ անապա-
տում. անձկութիւք փափաք յարախորժելի.
ի սրբերդենիցն փառատրոցաց միշտ սրբա-
բանեալ՝ բնակեալդ ի սրբում. լի և ամենազեղուն
բարութիւք առատատձեռն աննուազելի. լոյս բարի,
և ծագումն գովելի. երկրպագեալ փառաւորելի,
աղեղ և անզննելի. ամէն և յաւիտեանս: Ո՛յսու
բանիւ դաշտմբք յուսոյ ուխտ ընդ քեզ միութիւն
հնչեալ, այո, ամէն, ալէլուիայ. գովեալ թագաւոր
Տանուրդ. ածծ բոլորից. սաեղծիչ գոյից, և որ կա-
մարար. միայն առիթ պատճառաւորաց. փրկիչ և
օծեալ միտապաշտելի:

2 Աստ մեկնապէս թարգմանել ՚ի մեզ զայս գանձ անվաճառ՝ և հարստուն անփոխադրելի՝ յո՛ք աքեայ երկնաւոր . որում դողութիւ մեծաւ սպասեն անմահականայն ահեղից լուսաբերան բոցաշնչութիւք , կրկնեալ քեզ յօժարութի՛ ՚ի հաճութենէ անխոտոր մտաց՝ ծունր դոհութի՛ե . սահղծող էութեց , որ են ՚ի սեսման և ՚ի ծածկութի՛ : Որ ետ և էին միայն բամանդակ ամենևին անպակասելի . առեր զմերս իւ կապէս համայն , զի ՚ի լրութի՛ քումմէ լցաւսես . օրհնեալ և բարեբանեալ՝ ծանուցեալ յաւէտ միշտ անքննութեամբ ոգւոմն մեզ ՚ի փրկութիւն , ՚ի փառս և ՚ի դովեստ անճառ բարձրութե՛ ահաւորիդ բարերարութի՛ , սկզբնաձիր օծմանս հնորհի՛ մեծաց խորհուրդ հրաշազարդուե՛ : Որանգի լոյս քո մեզ ծանուցեալ՝ ճառագայթ անհաս . ծագումն անսահման . արեգական անաչառասիրու . աստղ սահմանիչ երկակշիռ տարրութեանց . ճրագ ոսկի՝ և լոյս հեռամանց , որով ՚ի ցոյցս իմաստից եկեալ սեսութի՛ բանիս այս յարմարութե՛ , տօնեմք պարերգութի՛ հրեշ տակօրէն յստակամտաբար՝ փրկչավայելուչ կնդրկաւ խնկեալ զպարգևաբաշխս առատատուրութի՛ ամենիմաստիդ՝ յիւղ զմարթ անբիծ դաւանման : Որանգի ՚ի սկզբան անդ՝ կապուեցելոյ ոգւոմնէն սխրականութեամբ՝ ՚ի փչմանէ բարձրագոյն հնորհին՝ հայրն իմ սկզբնատեղծ՝ և հնացեալ յաւէտ մեզացն դերմամբ , ՚ի մահ գրաւեցաւ . կապեալ ընդ երդմանն ապականութե՛ անզլիւք հանդուգնի՛ , ՚ի ծառոյն պատճառուրեալ յանկումն անյարիր ամենակրծման գըլոման , հերքեալ ՚ի լուսոյ՝ այսր խաւարեն վայրի

մատնեցաւ • խակ դու դրթած ՚ուր ողորմութեան ,
քանզի յաւէտ քան զնոյն ծանեար զոր ստեղծեր ,
և զի չէիցեն ակնկալութեամբ՝ չեկաց յոր ինչ էրն ,
որով անկարողանայր խափանէս տեսանել ՚ի լոյսն վե-
րին անմատոյց գերակայութիւնէ անսահմանելոյդ , ո՛չ
միտասիլ յարակից վառմամբ անաղօտելի տարածա-
նեցեր , այլ գիշերայնոյն ոտնակիրծ վիճին արհա-
րաց՝ ձեռնկալութիւ՚ն ՚ի քէն՝ շարամանութիւնէ նիւթոյ
պատրուակի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ քո անսխա
միութիւնէ ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւ-
սեալ կազմեցեր • զի որ ՚ի տուէրս մանու տարա-
գրելոյ գոսք՝ կանխակորուստ անկումն պարտեայ ,
՚ի պատճառ իրին՝ ազգակցաւ պղծոյն ջահաւորեցեալ
հաւատոյն վառմամբ՝ ՚ի նոյնն դարձոյք խնկաւորու-
թիւն • ոչ և փայտիւն մանու՝ մածմամբ՝ քո ՚ի նա՝
ածեալ մածուցեր զմեզ , առակաւ մեծի խորհրդոյն՝
միաւորեալ ՚ի փայտն կենաց ։

3 Լաւ արդ՝ որպ ո՛չ է օր լրմամբ՝ առանց գիշերոյ ,
և ո՛չ անօրէնութի՚ն յարիւ՚ առանց ձիթոյ պի-
տոյից խնդրոյ • քանզի իբր օրինակն հաստարակային
ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութի՚ն լուսա-
ւոր առնէ , նոյնպէս և մարդեաւն քոյինաշունչ շը-
նորհին՝ ընտրութեամբ անխմանալեաւ՝ զաներեւոյթ
հոգիս միութի՚ն ՚ի մեզ անտեսիդ՝ հրաշափառապէս
պայծառացուցանէ ։ Օ ՚ի որպ յիջումն լուսոյանի
աբ աւազանին՝ լուսոյմամբ մարմնոյն՝ զանձինն հա-
ւատոյք առնուլ արքութիւն , այնպէս ՚ի յօծումն
իւղոյն պարարեալ յուսով՝ զհոգւոյն զօրութի՚ն սո-
վիմբ և ՚ի սոյն՝ համարիմք ունել ամիւ աներկմտելի ։

Լաւ ոմն հրամանդ տրուն[illegible]ական օրինաբանելի զքա-
ւութի մեղաց ախտացելոցն նախաձեռնիւր . իսկ ոչ
հաւատ ունողացն առ այն բժշկութիւնն հրաշալի
յանդիմանակաց անտեսաստ առնին մոլութեան տե-
սակի՝ հաւատարիմ վկայ անդարձիցն հաստատեիր ,
այնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կատարեալ
հեղեալ ի մեզ օծանէ զարտաքին խորանս . իսկ ըղ-
նեղբին մարդս աներեւակ՝ ծածկապէս մաեալ նոր
կենդանացանէ :

4 Պատկեր պանծալի այս զանգուածս նիւթոյ՝ ա-
բարձիդ երկնի . քանզի որք զնուղսն կրեցին օգուտի՝
որ յողորմութէն շահընծայուէ , և դու ի գովեստ
քեզ զայս բան տայմանեալ , թէ ողորմած եմ ես տր .
քանզի ոմն սիրոյն անուն կցորդիս ած , նոյնպէս ի
մանանէ և այսու զիջեալ գծագրիս՝ ըստ անտեսուէն
որ առ մեզ : Ի եհագոյն մեծուէ խորհրդոյ յարմն-
բաւոր դիմակերպուէ՝ այս ձարպ պարարտուէ՝ երկրի
թանձրութէ՝ հողանիւթ գոյականուէ . զի ոմն սոյն
մանն ի կենդանւոյն՝ ոչ ի կերակուր հրամայիւր անդ՝
ըստ օրինին , այլ արարչութեանդ բոլորովին պտուղ
որոշիւր , նոյն նմանութէ և աստանօր՝ իբր ըզ-
զօրութէ ոն մատչելի յայս աւանդ՝ հաճուէ էիդ
այ վայելչապէս տոնեալ նոմիրի , հոգւոյս հարազատ
զուգաձանապարհ , արարողիդ պահեալ և ուխտեալ .
քանզի ոչ շունչ արեան՝ և ոչ ձենձեր ինչ զմար-
մնոյ օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս՝ ընդ ան-
դամանիւս մնոյն ծախի , այլ աբբայուեդ վերնում
վիճակի՝ տրունական բազմականին ձօնեցեալ ճաշակ՝
այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղօտելի .

տ Ա՛ն էր մատչելի ՚ի նախադահութիւն արու անդրա-
նիւ դատիչ քննողաց , եթէ ոչ օծմամբ ինչ
նշանակին • ոչ քահանայութիւն ՚ի յանկսկելին տեղի
ձեռնադրիչը , եթէ ոչ այսու կատարեալ լինիր •
Յակոբ զբարին պատկեր վիմին՝ ՚ի խորհուրդ երկար՝
խարանին ընտրութիւն՝ օծմամբն տպաւորեալ կերպա-
ցոյց • առ որ զինջումն անձառ բարձրելոյդ՝ տեսութիւն
անդրոյն յարմարութեան , և զիս ՚ի վեր տանելոյն
անդուղկցութեն , զարձանն իւղեալ կառոյց նպա-
տակ՝ ՚ի ցոյցս տպաւնեացն յիշատակի • Ահարոնեան
քահանայութեն պայծառութիւն՝ հրամանաւ մեծիդ
՚ոյ՝ օծմամբն ձոխանայր • որով ՚ի գլխոյ անտի ՚ի մո-
րուան զեղեալ՝ գերափառ իւղոյն՝ զարմանազան կեն
դանագրութիւն , ըստ սաղմոսողին , զփառաց նախնւոյն
առակին զանդրադարձութիւն , և զընդարկիչ կենաց
սրբութիւն՝ ընդ մեզ խառնութիւն • Ապաւորութիւն
ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագոր-
ծիդ , եթէ ոչ եղջերք իւղոյն օրհնութիւն ձեռնադր
րեալ՝ պատկառ պճնութիւն թագին՝ յանուն քո քո
գլուխ ամբառնայր • Այս զնոքիդ զնախնին վերհից մո-
ռացոյ՝ զծառոյն մեծիդ՝ և զկերպարանն անպարա-
գրելոյդ • ոչ աշա մեզբխեցեալ՝ յօրինակ ձչմար-
տիդ աշաւորութիւն՝ ՚ի ձիթաստանեաց լերինն , ուր
յետոյ ոտք մարմնացելոյդ ՚ոյ զետեղեալ կայցն , ՚ի
վերնոյ անտի հրեշտակաց՝ ՚ի պտղոյ տեղւոյն իւղե-
ցաւ • ուստի շնորհի սկզբնահօրն պաշտպան՝ եպիսկո-
պոսական արքայապատիւ ձոխութիւն՝ ՚ի քէն հանդեր-
ձեալ նոսաւ , մինչև յայտնեցար երևեալ լրմամբ՝ հա
մայն իսկութիւն ադամային կենագործութեանդ •

6 Եւ արդ՝ քանզի քո են շնորհք, և քեզ վայելեն
գոհաբանութիւք՝ օրհնաբանեալ որդի այդ, դու
ինքն յարմարեա բարեհնշմար տպաւորութիւք զաղաչանս
իւրաւորականս՝ խնկապատարս՝ զմտաւելիսս՝ պատճառ
քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութեան.
մատո տէր յո, վերացս աներևութիւդ՝ զայս ձէթ լու-
սանիւթ. և արդ՝ ի սոյն խարանս խոցոյ մահացուի՝
զկաթուած օրհնութիւնդ իւղոյդ փրկութիւն՝ անապակ
դիմեաւ սիրոյդ, միութիւք արարչականաւ պատապա-
րեալ պատանեաց խնամոց. զի յիշատակարանս թարգ-
մանօրէնս բանիս մաղթանաց՝ վայելչական իմն յար-
մարութեամբ՝ ի թիւս հոգեոյդ զկարգ իւր գտցէ.
ի վե դաւթի՝ հոգի քո բարձրեալ՝ յոյնմ օրէ խա-
ղաց, յորմէ օծութիւնն նուիրեցաւ. Աւուղ յոյր
յայլ՝ և ի մարգարէս ոմանս անտուստ խոկ գրեցաւ,
յորժամ օծումն ժամանեցաւ գագաթան նորին.
Ընդայսմանէն ասորեստանեայց՝ օծմանէն գրաւեալ՝
մատուցաւ ի կցորդութիւն իսրայէլի. Այսպէս
ոմանս նշանաւորս վեհս և երևելիս՝ ի խժականաց
բարբարոս ազգաց՝ իւղս այս կենսայնցուղ ցօղով
անձրևեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ ի յընտանութիւն
հպատակութեան մեծի այ. Ոմանն որ առ կիւրոս
երկնաւորին պատուասիրութիւ՝ զօծեալն ձայն՝ նմին
մեծ վարկաւ. Զայն սաղմոսողին՝ գեր քան զմարգ-
գարէութիւ՝ զօծեալն անուն նախայարմարեաց, կա-
նխահաւատ ընդունելութիւք պատուէր աւանդեալ,
մի՛ մերձենայք և մի՛ մեղանչէք. Ոչ հեղիսս առա-
քելութիւն՝ աճապարին հրամանաւորութեն, նշանակ իմն
հանելոյ ի պաշտամանէ անտի բահաղու, զօծելութիւն
ի

'ի քորեբ աղեաց յհուայ և ազայելի ։ Ուղ թա-
փեալ անուն փեռայիդ՝ 'ի հոդելից բանից իմաստնոյն
վերամկայեալ՝ կանխաւ իսկ դրեցաւ ։ որպ վն հոգի
այ յատկ պատիւր և նշանակիչ, զի փոքուս զմեծդ
հերպագրուսի քև նկարագրեալ՝ ընդ քեզ միասցուք
առնմանբ քո հնորհիդ ։

7 Նա զի և ես երկար՝ պատուածօրէնն՝ բացակա-
նագոյնն՝ դծագրականս և առակաւորս շարա-
դրեցից առաջի վերնոյդ և ահաւորիդ մաղթողական
բանաստեղծութեամբ ։ տէրդ և կենդանարարդ՝ արա-
րիչդ երկնի և երկրի՝ 'ի յօծմանէ անուի սկսար քա-
րոզել զաւետարանն արքայութեան ։ վկայեալ անուաստ
'ի յհովաննէ՝ օծեալ և գառն այ՝ բարձող մեղաց աշ-
խարհի ։ Ո՞ 'ի թէպէտ ընդ օծմանն օրհնութեան՝
հոգին էր քեզ իսկաբար լրմամբ, և ածուէն խոս-
նուի բովանդակապէս, այլ անուանն պաշտի խորհուրդ-
դեամբ հնորհին հրաշափառապէս աղբերայ 'ի ածան,
զի զտարկուսի ադամեան մարմնոյն՝ մեծանալ յաւէտ
այսու յորդորմամբ պատրաստ արասցես ։ Կայեալ
զառածս մարգարէուէն եսայեայ՝ դու ինքն ածո-
ղիդ մարդացեալ՝ ընթերցար, հաւատարիմ առնել
զբան ծառայից քոց՝ սէր ։ և իբրև ծանուցեալ ե-
ղեր օծութիւնն 'ի կարգ անդ բանին, թէ հոգի տն
'ի վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս, առա փակեցեր 'ի
հանդիսաւորն օծելութիւն՝ զորքանութ երկուքան-
չիւրոցն յայտ արարեալ խորհրդոյս առմնանի՝ ընդա-
ձակ հետաւորութիւն մեծաւ կիրճեցեր, զիերս կար-
ուածով ինչ հնորհալորդեալ, և զբայդ խոհութիւն
ընդ հօր՝ և ընդ հոգւոյդ հաւասարութիւն թարգմանեալ ։

'ի նախաճանօթ մերակերպութեանն՝ պանծալի ինն
գովեստիւ օծեալն կոչմամբ՝ 'ի հրեշտակացդ փա-
ռատրազոյ՝ արարածոց երկրի ծանուցեալ։ Օ՜ որ մար
գարէն կանխաւ դուշակեաց զ'ի յորդանան, և յընտ-
րեալն լեառն Թաբօրական՝ հայրենի ձայնիդ եկա-
ւորութիւ, թէ որ պատճ 'ի մէջ մարդկան զօծեալ
իւր։ Օ՜ որ ստղմանին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հր-
զօրիդ փառաց զայս պատիւ՝ առ 'ի զառեալդ ձեռ-
նադրելոյ, օծ զքեզ ՚ած՝ ՚ած քո իւղով ուրա-
խութեան։

8 Ոդի երեսաց մերոց ՚որ քս. որ է օծեալ անուն-
իակոյն, որով զնիշխանն կենդանութ 'ի դէմս մեր
լոյս՝ բարերարութիդ քո ազդեսցեր. խոստուի ու-
մեծն երջանկի՝ մարդասիրութի խոստովանելի, ասե-
լով առումն, թէ հոգ վիայուի առաջի ՚ան օծելոյն.
զնոր աւետեաց վկայելով, թէ կոչնիս անգամ ոչ
առի յամ մնեղեաց։ Արդոյն երդ՝ իւղեփեցական
գինի՝ զաստուածով ծանուցեալ զնորհուրդն՝ 'ի գո-
վեստ հարսին ՚ած եկեղեցւոյ՝ զմուռս առաքինու-
թեան հանդերձ ՚ամ առաջին իւղվն. և և զմուռս
և կնդրուկ մաքրութ վարուց ՚ամ փոխեաց անուշիդ՝
իւղվքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջաբե-
րեաց։ Վանիել զկենսատու մահու քո՝ քս թա-
գաւոր երկնի, 'ի վեր քան զօրինակ կոչումն ձայնի՝
զայս անուն անդրեալ վկայեաց յայանի, թէ զնի
վաթսուն և ինն եօթնեերորդացն՝ սպանցի օծեալն,
և օծեալ առաջնորդ զքեզ յոյնորքեաց։ Արդարիր
աշտանակն զաքարիայ ադդոյ՝ որ 'ի բարեբեայ՝ ի-
ղոյն բարեբաշխ բացատրութ՝ 'ի մատունս եօթանց

առաջադրութեց գնդիցն վառելոյ՝ ի ջահէ անտի
զօրութէ անեկամտաբար վիճակաւորեալ, զի քոյր
լուսէ ի մեզ փրկութէ և օծելութէ դերաբնակս
նախատեկուցեր։ Ո՞ր ըստ օրինին անտուստ գու-
շակմամբ՝ ի խորանին որ՝ ի տաճարին՝ ամէնընդել իմն
կրթութէ սովորաբար մատուցեալ լինէր, պանք,
բաղարջընծայք, և նաշխինք՝ իղովք խառնեցեալք,
և զնարակք եզանց իւղարկեալք, և տիրական ան-
ուամբ ձայնեցեալք, և հատուց ամանոց թաթաւմամբ
յազգակից ձարպին՝ ի յարիւն, այսր խորհրդոյ՝ առ-
ձեռն տեսակք և նշանակիչք յարմարիկք քեզ՝ միա-
ծին ծնունդ օրինաբանեալ մեծիդ այլ։ միայն դու
օծեալ նորոգ և զարմանալի՝ ինքնութեամբ համայն
էութէ՝ իսկապէս լրմամբ ամէն անպակասելի։
9 Եւ զի և այս իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս
մեծ խորհուրդ անհասանելի, և ոչ ձաշակել
զքեզ՝ քոյցդրութի։ իմանալ քեզ պայ՝ թէ զինչ իցէ
իւղն, եթէ ոչ՝ զսխրութէն՝ ի փայտն պարտեայ՝ սո-
վիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսողին, զնմանէ գործեալ
ցեսս։ Եւ զինչ պարարտութէն, եթէ ոչ՝ զկերա-
կուրն մահու՝ սուաւ մոռասցուք լցեալ՝ ի սմանէ։
Եւ զինչ օծութէնն, եթէ ոչ՝ զմխրայն թշնա-
տեսէնն՝ ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք՝ ի պայծա-
ռութէ յաւէժ ուրախանք։ անուանմբ քո փրկեալ
յոգի զօրութէ՝ հօր անուանեսցուք։ Եւ զինչ
արդեօք մարդարէին հոգևոր ըղձակատութէ ամ-
նատեսչ բաղձանայն իցէ իմանալ, որպ ծերութէին
առակի՝ ի ձէթ պարարտութեան, և կամ օծանելն
իւղով զգեստոյն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ՝ զհին

խարդախութիւնէ սգոյն սաստկութիւնէ ի մահ կործանմանն՝ կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատապարեալ օժանդակեացես։ Եւ զինչ ճրագին լուսաւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ՝ ի մէջ իմն անյուսութիւնէ մեղացն միւթի և կռապաշտութենն խաւարի՝ կերպակցապէս միւնչ ի յիս եմմանուէլ։ Եւ կամ զինչ մարդարէն աճապանեալ ի սխոփանս զսքարանս օրհնութեան՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս ամանց աւետ, օծելին իւղով ի մերոյ պարզելոյ. և կամ իմաստունն՝ ի դիմաց հարսինն՝ ասէ օրիորդացն, հաստատեցէ՛ք զիս իւղով, և գեղեցկալարդ խնծրով յարկեալ ծածկեցէ՛ք, և ի պարտէզ իւղենեաց տածեալ գրգեցէ՛ք, եթէ ոչ՝ այսր աշխ ընտրական նիւթիւ՝ հոգւովդ քո լցեալ՝ ի սոյն լոյս տեսցուք զանխմանալին ի մէզ բարձրութիւնն՝ գովեալ։

Եւ արդ քէզ միայն խնամակալ, պատճառ բարի բնաւից եղելոյ, ձեռն համբառնամ տարածմամբ բազկացս՝ երիկամանցս գործակցութիւն՝ սրտիս հեծութիւն՝ լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութիւն, լուր ողորմութեամբ՝ տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առ քեզ կարդալոյս. շնորհաւորեալ այսու պարգեւաբ գոհանութիւն քեզ վերընծայեմ՝ հզօր աշխարհ բարձրեալ անքննելի, անմիակ փափաքմամբ միշտ համբուրեցեալ, սիրբ սիրբ և միայն միշտ սիրբ, օրհնեալ հանապազ յաւիժ անդադար երգածայնութիւն։ Ընձեռեա առաւել բարերարութի՝ խապաս վերիպելոյս. տուր յոյս քաղցրութիւն՝ ոչ մասին միոյ մատուցմանն լուսոյ՝ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լայնել քո բարի ընդբուն ծածուկ խորհրդոյս՝ գրգռել

խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ դաւթի ։ ընկալաք
ա՛ծ զողորմութի քո ։ և ղծածուխս գաղտնեացդ ան-
տեսից՝ իմաստութիք քով յայտնի արարեր ։
10 Այս արդ՝ մեծութիւն քեզ՝ ամենակալ առաւա-
ձեռն աննուաճելի՝ ամենախոյթ առ ի գթութի՝
մշտայօժար ի բժշկութիք ։ զի միացուցեր խառնեցեր
ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ ընտանի նիւթոյս՝ զը-
հրաշս անձառս քումդ պանչելեաց ահաւորութիք ։
Կանչէ զոր երկինն ամ բարձանց՝ երկրիս լայնու-
և անդնդոց ներքինոց խորութիք՝ ծովուց բազմու-
ոչ զօրէ տանել ։ այլ իբր զդյզն ի մեծ բերի ։ ի
փոքր գոյս առեականեցեր զօրութիք՝ սահմանեալ
ձմարտապէս անհրապուրելի ։ զի մի՝ նորոդ իմն և-
րևելով յայլ էութիք առ աչս հարևանցի երևակա-
նութի ինչ վարկանիցի՝ վիրաւորել ։ քան թէ բժշ-
կել անընտրաբար զկարծիս մտաց ։ Կանչէ ոմն մար-
մին՝ քեզ հաւասարապէս՝ օրինաբանեալ որդի ոյ ։ ին
կութիք և ոչ օրինակ՝ ի յարդեանցն ցորեկոյ արար-
չապէս միշտ հանդերձեցեր ։ և կայլակ կողիդ՝ զա-
րիւն խաղողոյ ։ և արգանդ կենաց հոգևոր ծնընդեանն՝ զառատութիք ջուրց յորովութե ։ նոյնպէս
հոգի անմահիդ փչման՝ սուաւ և ի սոյն արդիւնա-
տրեցեր երկունք կենաց ։ որոյ կերպարան՝ յառաջ ե-
կելոյն ։ և ոչ հեթանոսութիք է փոխարկուի ։ որպէս
ոչ տեառնագրութիք խաչական փայտի ինչ երկրոր-
գութի՝ նատելոցս յերկրի խաւարի՝ ըստ նմանութե
քո ա՛ր՝ ծագեցեր ։ Կանչէ յայս կերպարան շնորհի՝
զանպակաս լրութի անհասիդ յայտնեալ աշխարհի լո-
սաւորեցեր ։ զի մի՝ տնանկին կարօտասցի՝ և մի՝ ընչեղն
բարե-

բարձրամտեսցէ , ըստ օդոյ հաւասար բաշխման , և լուսոյ արեգական տարածմանն , և ջրական վտակաց ղեղման • զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց մանանային զուգամասնութիւն փոքունցն առաւել , քան մեծամեծացն ։

11 Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորուն խորին խորհրդոյ՝ և՛ի բնութեան անտուտ հրաշապէս ունի զթարգմանութիւն • ոչ զի ոչ երկմիտ ինչ շուարափութեամբ անհաստատապէս զտեղի փոխէ , և ոչ նեղդողաբար զբնակութիւն ինքեան լքանէ • քանզի ոչ վերջնակաց նզբ աճառովք հեղբի , և ոչ յընդդիմակից ումեք ողողեալ արտաքս ելանէ ։ Այլ զի որպէս պատահումն դունոյ յէութիւն մարմնոյ՝ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ , որ գոլովն գոյացուցանէ՝ և ոչ գոլովն ապականէ , այսպիսեաւ իմն յարմարութիւն՝ իւղոյս զօրուն անդամին՝ ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ունողի՝ միաբնական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր՝ տէր յա՜ քա՜ , ընդ իրին գոյի՝ և զօրինակն լծակցելով • քանզի զանխմանալին տեսութեան աչաց և մտաց ըղձից՝ ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր • ի պղտոց երկրի ճնշեալ մղելով զարմանալեաց հրաշագործութեամբ մնատակարարիլ մեզ պատրաստեցեր ։ Այնաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից՝ ի մի եկելոց խըմբակցութիւն զանազան ծաղկանց , ըստ հնոյն և ստուերին բազմաբուրեան սլայլութիւն , զայս իւղ օծութիւն հրամանատրեցեր , այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն առաջս՝ դու ինքն խառնեցար ի սոյն մաքրութիւն վերնալոյս ձիթոյ ։ Այր թէպէտ անճառ են համեղութիւք քումդ անուշութիւն , և ընդ օրինակաց իրիք

ոչ համեմատի, այլ ծաղկի դաշտի և շուշան հովտաց՝
և նարդոս ընտիր՝ և եղեգնախոտնկի խառնեալ հալ-
ումբիւ՝ յարմարութիւն հոտոյ քրքմոյ՝ փթթեալ ողկու-
զոյ և ազնիւ գինւոյ, ոչ սոսկ՝ քան թէ խաղոյ միու-
թեամբ պատշաճապէս օրինակեցար. փառաւորեալ
անուանդ անքննին, որ զամ ընտս, և յիւրի խմբէն ա-
մենևին ոչ կարօտանաս։ Սակս ոչ շնորհելովք ի
հակառակաց բռնադատութեաց՝ բաժանեալ կամաց՝
մեկին առակի, այլ ի սիրոյ հաւանութիւն ածապէս
ի միմեանս պարարիս, վասն մեր ըստ մեզ առ ամ վայել-
չական նմանութիւն օրինակեցեալ. առ որս լոյս բարի՝
և հուր ջեռուցիչ, տապ սիրոյ առանց մասին ինչ
շնչման անդթական սառնապրութեան՝ այս զանգուած
նիւթոյ՝ կաթուածոյ ձիթոյ՝ մնքուր մաց տեսակ
իմանի, որով յիրաւի սովաւ ի յաճ ես միանալի։
Սոդ սովմանի օծելոյ որդեգրեցելոյ այ՝ երգեմ բե-
րանով հարսինն՝ երկնաւոր փեսայիդ բարեբան գո-
հաբանութիւն, համբուրեալ ի յիշձս մաց՝ զհոտ ի-
ղոյ քոյ քան զամ խառնիկս. և իբր զբանս կենաց յա-
խտեհականաց ուսողի, ըստ հոգելից բանի իմաստ-
նոյն՝ և ածաբան աւետարանչին, զհետ քո ի հոտ
իղոյ քոյ ընթացուք. լուացեալ զերեսս ջուրբք
կենաց, որ ի վեր է քան զերկինն օգոյս այսորիկ, և
օծեալ զգլուխս անախտական իղոյզ երկնայնով
յանդիման եղեալ քեզ ուրախութիւն, զուարթապէս՝
և ոչ տխրաբար։

12 Այս իղ խնկիւդ պաշտեսցի և երանեսցի, ոչ սոսկ
օծումն ուղղոյս սեռիդ, և կամ հերաց վարսից
դադաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ աղու-
նա-

նական կենսատու խաչիդ անագ ըեսյն։ Այն իւղ
զարմանահրաշ օրհնութե լուսոյ՝ զերեսյն և զնուժն՝
զնդիկն և զբարբառսն՝ զակիւթացին և զելենա-
սյին՝ զդուժն դժնեաբար՝ և զարհօրատեսակ շանա-
գլուխն սոսկալիթխար, զտէրն ազատ՝ և զտորուկն
ծառայածին՝ քրիստոսեան արարել անուամբ քո կըն-
քե, և հոգւոյդ սրբ ընծայե, և հօրդ երկնաւորի՝
հարազատ որդի հաստատե։ Հազմօրինակ են սուա-
սրութեսից տեառնութ յարմարեցեալք, նախ նիւ-
թին՝ ապա զօրութեն։ Հանգի իբր անօթ փոյտե-
զեն մինչև օծեալ լիցե՝ դիւրաբար հերձի՝ և անօ-
գուտ եղեալ անպատուհի, նոյնպես և մարդ՝ ոչ իւ-
զեալ սուաւ՝ հեշտեաւ խորտակի, և մեկուսի եղեալ
առ ի քէն՝ ոչ լուսաւորի։ Ասան սա քո՝ յիսուս,
որով զհրաշալիսն զարմանագրես. քանզի իբր անգը-
ծելի կազմութ կարծր պահպանակաւ՝ առնապատ-
բասան շրջարկութբ պաշտպանեալ՝ ծածկէ յոյլե-
գունակ խրթնի եկամտից. մինչ զի այսու մաքրութբ
թափանեալն ի սմա՝ ոչ ներկի արեամբ, և ոչ տրիս-
բասեսակ երփնիւմ այլայլի։ Այս զի և թափանցանց
իմն խառնութբ հոգեպէս՝ ընդ թանձրութի մերոյս
գոյութեան մտեալ անցանէ. զի թէ անէծք սաղմո-
սողին՝ ձիթոյ առակաւ՝ ընդ ոսկերս չարին համայ-
նիւ բաշխի, որչափ և հոգիդ սայն ձարպով լուսոյ՝
զանեղեալն նուիրգնոյն տեսակս կենսագործեալ ողջա-
ցուցանէ, աղգատն տուեալ ի խորոյ անսուտ շնչման
հագագին՝ մինչև ի սպառումն ծովրիցն եղերաց՝
ղբնաւն ընկղմէ զիշատակ մեղուին մսհուն արկա-
ծից. քանզի կենդանականն զօրութի քո միշտ աճեալ

տէր յհաւս քրիստոս՝ ի սմին խառնեցեալ ընդ սոյն
իսկ բնակէ ։

13 Ա. յս օճումն բարեաեսիլ՝ և առ բռնամարտիկ
մերկամրցանակ ըմբիշն՝ իբր զօրաւոր հնարից
կերպարան ձգնաւորական՝ անըմբռնելի ձեռաց ներ-
հակին՝ օրինօք պաշտի , դիւաց և ախտից հզօր ա-
հարկու ։ Ուանզի յաքնապաճոյճ պճնուԹի բանին
եզեկիէլի առ իմանալին փարաւօն , հենդնաւոր ա-
ռակագրուԹիւ՝ ողբականօք շարադարմարեալ , յորժամ
եղեր՝ ասէ , և հանդերձեցար ընդ օճելոյ քերով-
բէին , ուր արձանիքն հրեղինք հաստատեալ կառու-
ցան ։ Որինաբանեալ ահաւորուԹի ամենավայր ձե-
ռընկալուԹե , որ միշտ անձնու ես բանիւ՝ և գերա-
զանցեալ քննուԹեց . որ աւետարանաւն կենաց խըն-
կիս յարակից՝ իբր նորածին օճեալ՝ ի քաղաքի դա-
Թի . և՝ ի քահանայապետին հարցմանէ , դու ես օ-
ճեալն որդի օրհնելոյն . և յերանաւորն դաւանուԹէ
պետրոսի՝ օճեալ միայն որդի ոյ կենդանւոյ . և յա-
պահաւատ քննողացն , եԹէ դու ես օճեալն՝ ասեն ,
ասա մեզ համարձակ . և՝ ի կանոնականացն քոյ՝ հա-
ւատովք յօճեալդ ուսուցիչ և տէր ամի . և հերովդէս
յառաջ քան զսոյն՝ զօճեալդ անուն յայտնապէս հար-
ցեալ . և ղնահդ դրեն՝ դու իսկ ասացեր , զօճեալն
ոյ զտէրն դաւԹի՝ զանակիզեցն որդի՝ ժամանակաւ
որդի ։ Ուանզի այսպէս ընկալաք վայելչաբար զայս
Թարգմանեցեալ , որ ի մեզ բերի ծայրն կատարման
խորհրդական կոչմանն՝ վեճակ քրիստոնէիլ նախա-
պատուԹեան ։

14 Ա. յնքան ունի ահաւորուԹիւն՝ միանգամայն և
սըր-

սրբութիւն՝ իւղաւորական խնկաւորուն՝ առակալ
անուանս օծութեանց, մինչ զի որպէս ոչ է համարձակել
ուրուք յերկրայնոցս ածել անուանիլ՝ այլ ածային,
նոյնպէս ոչ բերել մարդին՝ զբրիստոս անուն ան-
ձին համարել, այլ զբրիստոնեային. անտանելի նախ
նոցին մեծութեանց մկրտչին՝ զոր ըզդին հրաւի-
րողին, քանզի չեմ ես ասէ՝ օծեալն, այլ առաքեալ
առաջի նր։ Ովաւ շրջէին՝ ոչ բանն ազդէ աւե-
տարանչին մարկոսի, առաքելականացն լծակցութիւք,
իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ՝ այս վարե-
ցեալք. քանզի իւղով օծանէին՝ և առանց մարդ-
կային հնարից՝ անուամբ քո բժշկէին։ Ա՝ ը զի որպէս
խաւար՝ ի լուսոյ՝ և ցաւ յառողջութենէ, գիշեր՝ ի
տունջենէ՝ և մահ՝ ի կենաց, այսպէս և՝ ի սոյն իրէ
տիրապարտևէ՝ ամ ջարին երևելիք մերժին խափա-
նին և բնաւին ամփոփին։ Վանզի ոչ ձանձիք զա-
զերբ՝ և փոքր զեռունք սարդից և ուռնինամից՝ իբր
՝ի դեղոց մահու՝ յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին,
սոյնպէս լուսիք ընտրեալ օրհնութեանց սոյն իւղ զօրա-
ցեալ՝ և զայս վանէ, և զմնացեալս զարեաց ջրէ,
և զվիճիս մահու պատառէ։ Ա՝ է աւազան կատա-
րեալ՝ առանց օծման օժանդակութեանց։ Ա՝թէ աւա-
զակացն մահու խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ
փրկութեանն մատուցեալ տոհմս. եթէ անձաթակ վիրացն
յակոբայ և իսրայելի, սոյն իր պատուհասական յիշատա-
կեցաւ. այս իւղոյ փափաքեալ դաւիթ՝ իբր ձիթենի
պտղալից՝ ի տանն աստուծոյ յուսով յարակայի, լքեալ ըզ-
Թլփատութիւնն անդստին՝ զմկրտութեանս շնորհ գու-
շակէ։ Ա՝ը զի՞ է ինձ զայսմանէ ձառել և համայնին
կար-

կարծել հասանել, որև ոչ վերինքն զօրեն ձեռնար-
կութիւք ինչ բանի՝ զայն խորհուրդ ի մանաւորի
ինչ ձառելով նշանակել, թողում ասել՝ թէ այս-
կութենէ։

15 Պատուք քեզ միշտ և յաւիտի անմնաց թագաւոր՝ ի
յայժմու երկեցեալ օրինաբանութիւնս, զոր արա-
րեր և կատարեցեր առ իս՝ բարեխնամ դիտաճ և եր-
կայնամիտ, հարուստ և առատ ամենայաղթող. ան-
դրստին ի հարցն գծագրելով զօրինակն՝ մինչև ի
լրումն ածեր զնմանութիւնն ճշմարտապէս։ Դու լոյս
իսկ բնութիւք և արեգական մշտապայծառ՝ և զաշակեր-
տացն դաս՝ լոյս անմահանեցեր, որով զարթարածս ամ-
երկրի՝ ճառագայթիւք երջանիկ ընդոծին լցու-
ցեր։ Ընկալար զնուագութեան յոմեանէ՝ ի
յոտս, յօրինակ ընդունելոյն մաղթանաց առ քեզ.
և ի միամէ պռունկէ՝ ի գլուխս, նշանակ սիրոյ դիտու-
թեանդ առ մեզ. մշտափափաք բաղձանօք անատհմա-
նելիդ ի սոյն հոտոտեալ, մինչ զի ուխտիւ անփո-
խադրելեաւ՝ օրէնս յարակայս օրինաբանելոյս՝ քոյն
նահրամանն պատուիրս կենաց՝ ընդ համօրէն աշխարհ
քարոզել զտակաւաձեռն խղճոյն յարդաւորութիւն,
զարմանս հրաշից լսողացն՝ առ ապառնեացն յոտա-
դրութիւն։ Դուք օծութիւն ունիք ընբոյն՝ առաց եր-
ջանիկն առաքելութեց, մեկնեալ զխորհուրդն որ ի
մեզ զեղեալ՝ յառաւելութէ կենդանարարիդ անպա-
կաս բովանդակութենէ։ Ասասի յաւէտ իմն յարմա-
րաւոր և հանգուանատիպ՝ առ ի մանաւորն նմանութի
լուացեալ և հոգեոյդ ընբոյ՝ այս կաթուածած օրինաւէ ի
վերնոյդ բարեբաստութեց՝ անապառաբար սրսկեցեալ ի

ի մեզ, և ասի լայս, իբր զնախաթիւր դոլ ստեղծուածոց՝ և արարչութեդ պատկերակից, որով զնաւաւր մնուԹԵ մեզաց հալածես. իսկ հուր, վ յամ տարր արարածոց հաւասարապէս ունի զուգուի ըստ էականին կշռոյ բաշխուեր, ծածուկ և յայտնի, լռեալ և ձանուցեալ. և եԹԷ ոչ ընդարձակեն, ոչ յինքնասաստ յօժարմունԹէ բաղձայ բորբոքիլ. վառեալ և օծումն, զի արբայաբար որդեգրեալ ընդ քեզ ի ժառանգուԹի հօրդ մատուցանես՝ ողորմուեդ ազգակցաւ նկարեալ ի մեզ՝ անեղծանելի ի հանդերձեալ փառան փայլեացուք. դարձել և հոգի, զի մաքրեալ զարկածս խաբէուԵն՝ որ ի բանասիրուԹին ներգործուԵ՝ նորոգ փոխոխմամբ հոգեով և ճշմարտուԹիւ՝ հօրդ երկնաւորի երկրպագեսցուք, բևեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հաւատովք՝ ամենապարգև.

16 Ա՛հա արդարև յաւէտ խնդալէս՝ իւղս այս լուսապատար խնկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ տեսուի. Ա՛ն որոյ և պօղոս իսկ պատշաճ վարկաւ ի ձառ դնել հաբանուԹեն՝ ասելով յայտնի, որ օծ զմեզ ձեզք հանդերձ ի քո յո՛ ած է, որ և կնքեաց զմե՛զ և ետ զառհաւաստեայ հոգուն ի սիրտս մեր. և դարձեալ մի՝ ասէ, տրտմեցուցանէք զՀոգին սբ ով, որով կրնքեցարուք յաւուրն փրկուե. Պատկառելի և անվանելի օծումես յորմէորէ՝ իբր ի նորումն յաւէտքան ի հնումն. քանզի բանն դաւԹեան սաղմոսին՝ զաիրական անօրինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խորհուրդ՝ ճշմարտաբար վերստահմանէ, ժողովեցան կուտեցան իշխանք ժողովրդոց՝ վ՛ն տն և վ՛ն օծելոյ նր.

Աարգարեութիւն մեծ տպաւորեալ զանսրբելի ա-
րեանդ պարտիս՝ հրեխառնեալ ջուր մոլեգնութեան՝ որ
ի արդ յանդգնութիւ , ոմն է որ ձգիցէ զձեռն իւր յօ-
ճեալն ետն՝ և քաւեսցի . քանզի թէև յաղագսայնոյն
սպանեալ սատուղ , այլ ոչ իսպառ մերժեցան յամենի
և ի նախատինս ազգաց օտարաց , մինչև արեանդ այ
Տաղտրգեալ գտան : Ուրաւական մեծ յիշատակի ա-
պագային ժառանգութեանն աղօթանուէր աղերսար-
կութի ասել սաղմոսին , ևս դաւթի սիրելոյ քոյ՝ մի՛
դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ . և դար-
ձեալ , նայեա և տես յերեսս օծելոյ քոյ , և արա
ողորմութի ընդ օծելոյ քոյ :

17 Ձեռինդ քո՝ քրիստոս , երկրպագեալ պարգևա-
տուին՝ այս հիւթ լուսակիր . քանզի ոչ այլ մեծ
բարձրութի յաղեցայուեին ձոխութ՝ ասէ մարգարէն ի
դիմաց քո տէր , քան թէ՝ գտի զդաւիթ ծառայ իմ ,
և իւղով սրբով իմով օծի զնա : Ուսաի կիրթ իմն
յիշատակաւ՝ զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութի՝
տէր յա քո , ծանիցուք զքէզ անփոփոխ մշտնջենա-
ւորուն , թէ դու ես ամ՝ և յամի միոյն թագաւոր
թագաւորուեց . և ձչմարիտ օծեալ իւղելոյ , փառա-
բանեալ երկրպագութե , երէկ և այսօր : Ռանզի
զոր օրինակ պատրոյկ թագեալ ի ձարպտամ՝ ոչ երևե-
ցուցանէ ինչ նշոյլ մինչև հուրբ լուցեալ վառելոյն ,
այնպէս և այս օծութի լուսոյ առ ի մեզ հեղեալ՝
ի հանդերձեալսն ջահատրի : Ա՛յս է կերպարանին
մեկնաւոր բացերևութի , ի նախանձացն և այսր բե-
րեալ բարեհնչան իմն յարմարութե՝ հրաշատպագառ-
երանգաւ դունեալ :

Ա. Ըդ՝ այսոցիկ պատճառ վերագոյն մասանց կե-
ցուցացայ ածականաց՝ որպէսզի եդ Հարազատաց ,
առանց որոյ ոչ ի գրիլ քերեան , և ոչ նազովբեցի ան-
ուանիլ , և ոչ յիշատակիլ յորդիս յուդայի , և կամ
խրախոյս բառնալ յանուն նոյ յակոբայ : Ա. յս հիւ-
թականուի օրինաւ ձիթոյս , յորում ըստ երրորդութիւ
խառնեցեալ միաւորի , ձառագայթ հնորհաց . շուք մե-
ռելոց դիմաց . նկարագրուի երեսաց . բարեձևուի պա-
տահմանց . լուսաւորութիւ աչաց . տնազդուի բերա-
վայելչուի այտից . զարդ կերպարանաց . պահպանական
շրթանց . հանդերձիչ կրօնից . յորմարիչ վարուց . շաղ
կապ հաւաքմանց . զօրուի անձանց . ուժգնուի դի-
մեցմանց . խափանիչ յուսահից . քակիչ չմայեւկաց .
նահանջիչ ձեռնածոցաց . խոյտառակիչ կախարդաց .
դժիչ ալանդից . բռնախոյեան դիւաց . փարատիչ ցա-
ւոց . կատարիչ հնազեցելոյ . տեղեակ երախայից . ան-
զննին արտաքնոց . հիւսուածն հեթանոսաց . նախանձ
արկու անհաւատից . մերկացուցիչ գաղտնեաց . յար-
գանք յանոյց . փառք սարկաց . պճնուածն կանանց . ա-
ճեցուածն ազգաց . հրճուանք ծերոց . ձեռնադրիչ նը
ւիրեաց . զգուշացուի մանրոց . պատկ թագաւորաց . ձո-
խուի արքայից . յառաջադրուի կայսերաց . Ճանալի
զոր օրինակ ասեն ինչ հինգեալ՝ նշանակիչ իմն է նորը
նայնպէս մեծագնուած , նայնպէս բարձրուի հնորհին
ի մեզ սուրբ ծածկեցեալ յանուն քո՝ ա՛ծ արքայ քո ,
վայելչական իմն սեռական ծանուցեալ նշանակի իսկ
անուանն իակայն անդասին ի նայն յորմէրջեալ կոչ-
մամբ , ըստ հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ յեզ խոտա-
ցուց առաքն սիսեալ , ի դէմն ածելով զերկին կերպա-

1 Վանզի մեռանիս այս օրինաբանել, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց՝ գրեթէ զսոյն աղերսեալ խնդրեր, ըստ քերթուքեն բառի, որ ըստ խորութեն հոմերոսի՝ թարգմանեալ իմանի, ինձ մայր. այսինքն է՝ առ ի յիւրում ձգող զմեզ բնութ զօրապէս, և կայուն հաստատել զքնար փոփոխմամբ զջուրց լուծականութի՝ առ աւազանին լուսաւորութ. և իբրև զդեղ մածուցիչ կաթին՝ ի նոյն ինքն յեղանակել զընդհակառակ իմ վայրագութ, և զաղբերոյ հեղեղեալ մշտահոսութ։ Իսկ մանաւանդ՝ որ և այս միւռոն, ըստ սղոմ բառի ցուցանի. այսինքն է՝ մթին, որ և խաւարչուտ դող և ծածկեցեալ կամ անտեսական. որ և սոյն կոչումն դիմառութ՝ էէ օտարացեղ, քանզի արդարև յիրէ անտի անուանն նշանակի. վ՚ն զի անքննին է այս խորութ յաւէտ՝ քան զամսոյր բութ ՚աբց։ Ո՞ ի՛չ եթէ ջրոյ օրինակաւ զաղտ ինչ լուանայ, և կամ հացի բնութ զսիրտն հաստատէ, այլ Տէրոգ իմն յարմարութ ի մաստնոս ազդուղակացն անօրինապէս ոնագրի. ասկայն անհասութէն վերնականաւ՝ և զանուն ունի անքննին։ Վանզի որպ ՚ած իսկ և իսկ ի լոյս անմատոյց ասի, իսկ անսահմանն փառաւորութէն յեղանակաւ իմն անբաւութ՝ ի խաւար անգնելին ծածկել իմանի, փակեալ արտաքուստ ի ձեռնարկուեց մերոյ իմաստից, նոյնպէս և այս ծորումն լուսոյ՝ ի լերձաց ամանց Ճարտարապետ Ճահ Ճեմուեց՝ դրականապէս անուանադրութ՝ մեալ առ ձայնի՝ վ՚ն ո՛չ զօրելոյ երկրածին բնութէ զիսկն գիտելոյ։ Իսկ զերկաքանչիւրս ՚ած ականայն՝ անդրմին յինքեան Հարատաբար տիրապէս ունի. քանզի

'ի կոչումն անուանն բարձրելոյն նմանակերպեալ՝ կրը
կին մեծանայ իւղս այս նուիրեալ ամենաբուրեան
աղնիւ կնդրկաւ . վա՛ղ աճ մեր՝ հուր ծախիչ է ,
ըստ մովսէսի . և դարձեալ՝ լոյս է , ըստ յովհաննու .
ուստի և եսայի ճշմարտապէս զսոյն ակնարկէ , ե՛
ղեցի՝ ասէ , լոյսն իսրայէլի 'ի հուր ։

20 Վարձեալ այլ իմն կերպացուցանելով զբանս առ
'ի նոյն պատկերս յայտնուէ իրի . վա՛ղ ո՛չ մոռանամ
զիմն նողկուածի՝ որ 'ի գթուէ մեծիդ քաղցրացաւ՝
վերստին դովեստիւ օրհնել . քանզի՝ մեռայ , որ է դա
նուէլ , այսինքն՝ նշանակ իմն յարմարական չարչարաւոր
կրից տաժանանաց , որ և միւռոն առաւելաբանել մեկ
նապէս ըստ մեզ՝ մեռելուէ ազգականուէ . Վանզի
այսու օծմամբ հոգևորականաւ՝ խղեալ կամ չատել
'ի անուռիսէր մահակերպարան տաղտկագազրելին հեշ
տուէց չակառակողին , որ օգսխոնաւ մեղկութեամբ
զքնարս ձայնատրական՝ և կամ զարկուած վերածած
կուէ մշնարհեստ ուժգնաբարբառ խրոխտաճնչական
կազմուածոյ թմբկիս գործականութեբ ջրացիր իմն
դիջուէ՝ անվայելուչ թուլաթաշնակեալ 'ի ստորև կո
րստեան քարշէ զօրինակ մերս գոյուէ , կապիմք յուսով
վերստին դարձեալ ըստ անճառ խորհրդոյ խաչի քո՝ քո՛ ,
մկրտեալք 'ի մահ կենդանարոյդ՝ անվախճան կենացդ
սուաւ հաղորդիմք , 'ի քեզ իսկ աճ համայնից խրա
խուսեալ՝ խոպառ ամենևին անհատուածելի ։

21 Այս իւղ՝ զդրօշեալն քառակուսեան յանուն քո
յ՝ նշանի բարձրելոյդ հաւասար հաստէ . չնորհ
ընձեռել զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցու
չիդ՝ նոյն անվանելի փառօք պսակել մեծացուցանէ ։
Վայս անուանի իւղոյ օրհնութե , ըստ մարգարէին
կանխաձայնուէ , զի հաստարակաց կազմեցեալ բուսոց

անատուց զօրապետս ուղղեալ՝ ի խակուէ ջարին սր-
կածից և օտար կարծեաց՝ ի ստեղծողէ վերաբերել
առնոյն նիւթս կենաց՝ հատուն ներգործէ ։ Օ ի
և որ ի մեզ մնիցն պատուհասեալ մշտաբոյսիկ թափան-
ցանցութիւք՝ յանուն մեծուէ աֆաւորիդ զօրուէ՝ ի
խոհական իմն համաստութիւն քան անագրեցեալ առ ի
յղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անազդելի պատրա-
նաց ջարին՝ խաւարահոգի խարդախողին՝ այսու լը-
սով զպակաս ամիռափիւք ի նոճազ գոհութիւն երեկո-
րեան պաշտամանն՝ ընդ երկնայնոցն զամբարայ ։ առ օ
րինակ վառման շնորհիդ՝ որ ի մեզ, ի սոյն յիշատակ
փրկութիւն բարեացն՝ սովաւ անկեցեալ ծագի, և ծաղ
կաւէտ եղեալ պտղածնի ։ ի տպաս ընծիրեցին պատրաս-
տութիւն յանուամ գիշերի՝ ի մեծիդ գալստեան, ահա
զայս լոյս ճրագի համարեալ ի կիր արկանեմք ։
22 Ա ։ արձեալ՝ ըստ գծագրոյն գուսարուէ՝ քսան և
երիցն շարագրուէ որ յալփափետաց անտի վե-
րաթռիչ մինչև ի քսաներորդ երկրորդն կարդի ։ յո-
րում զայս խորհուրդ խորութիւն անտուստ թարգմա-
նեալ՝ ճաշակ հեշտալի որոց հաղորդին՝ ջամբել պատ-
րաստութիւք ամենակալի յարմարուէք ։ քանզի յո-
թաներ-
րորդէ անտի գրոյ՝ ի երիցքսարիւրն փոխաբերեալ՝
ստուգաբանօրէն քննութիւք ընդ ձիթոյն անուան՝
նիւթ ճշմարտագրի ։ որ է կերպարան արդեան խոր-
րոյ՝ յինքն բերողն զանդուածն զօրեզակէս ։ որ ոչ
սակաւս ի յոլովիցն պարագոյն, քան թէ ի նոյն իրն
դարձուցեալ, ըստ աւետարանական առակին, զամ
առ ինքն վերաբերեալ աճեցուն առնէ ։
23 Ա այն իւղ հնգուէ՝ միշտ համբարձման և խոնարհ-
հնուէ, օրինակ և նմանուէ, առ ոմն կակուղ պա-
տուաս մնատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ և բարե-
յար-

յարմար բանի կերպարան. իսկ համայնից լուծակ-
նաց՝ հոսանուտ և առատածորելի նուիրից՝ գերափառ
վերաշրջական հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր. քանզի
և յաման ինչ մերթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ դիմոյ ձեւոյ
և կամ ջրոյ թացուէ՝ մեզկէ, այլ ի սահման պատշա-
ճին պահէ. Ա՛յսպէս ընկալեալ զքոյոդդ բարեաց
անհատատար առատելութիւն՝ ոդդի՝ այ կենդանւոյ,
զորբանումեր այս օծելութիւն՝ ի ձակատ դիմացս ա-
րեամբ քո դրեալք. և ի բնութիւն շնչոյս՝ հոգեով քո
տպաւորեալք, հաւատոյեալ խորհրդով մտացս, եթէ
յաւէտ յայանեսցի նորոդ փայլեցեալ բազմաձաձանչ
ծայրարձակութիւն՝ ի տարածումն յոգնատեսիլ զարմա-
նահրաշ ընդարձակութեան՝ պատուղ իւղոյ ընծայել զոյս
ի փառս ապաւնեացն հանդերձելոցն. Ա՛յս ձարպ
հոգևոր երջանիկ և վերնանշոյլ՝ ի դէմս երեսաց իմոց
պատկերի՝ քումդ նշանաւ ջահաւորեսցի՝.

24 Ա՛ւ քանզի՝ իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ
զօրութիւն՝ արագ սլացմամբ՝ ի թեւս թեթեւս մի-
տաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ խմաստից՝
անհուն հեռաւմանն անհետ փախստեան՝ լայն իմն մի-
ջոցաւ խապաո որոշեալ, փակեցաւ չինէն, ոչ օրինաւ
կեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամասնութիւն.
ոչ սահմանեցաւ ձևակերպութիւն. ոչ կշռեցաւ ընկե-
րին չափով, այլ ահա ընդ ածեան խաչիդ նշանի՝ հա-
ւասարութիւն արեան կեցուցչիդ՝ հոգիապէս գերազան
ցեցաւ. Ա՛ւ արդ՝ օրհնեա զմեզ տէր սուրբ և ի սոյն.
ևս և անուանդ քո սուրբ, լուսաւոր, երկնաւոր և
զարմանալուր, ի գովեստ փառաց անճառիդ մաքրա-
կրօնից՝ բարբառաւս խնկեալ, սուրբ՝ սուրբ, անքննին,
անպատում, բարձրեալ, ողորմած, վերք երկեալ՝ ճշմ-
րիտ, բարերար և սուրբ, ալոյ սուրբ փրկուի. սուրբ և

քաւութիւն, պարգեւեայ բժշկութիւն. հանդերձաւորեայ
շնորհս առաքաձեռնեայ երանութիւն: Օծումն այս
հիւծոյ երկնանձրեւ լուսոյ՝ անարատ գոյոյ. յիւղելս
այս թեզան բանաւորական՝ մի մոգէ և մի գրաւեսցէ
սխրականութիւն աղտոյ մեղանաց՝ շաղախել երբեք զո-
գւոյս կերպարան: Աղիւսի՝ սոյն ինքն որոյ մատչին
օծանիլ սուրբ՝ հարանապատմոյճ պանծանաւք պճնել
գեղայօրէն սբ վայելչութիւն՝ երջանկապէս յոդի զար-
դարեալ: Աղիւսի՝ հուրս այս լուսափառ և աճապարի՝
մերձեկելոյն ի սոյն ընտրութիւն՝ մուխ կրկնեռաց և
բարեփափաք ջերմութեն այլ յօրինուածոյ, որով ամիւ
ամենապատրաստ պնդութիւն՝ ի կարծրականութիւն անսա
սան վիմիդ յարակայեցեալ միշտ արձանացոյց՝ ի քեզ
հաստատեալ աներկմտելի: Լիցի՝ նշանակ վերնամերը
ցանակ այսր պարգեւի սուրբ վառելոյն, ոչ ողողիլ
ջուրբ. ոչ ալրիլ հուրբ. ոչ ցրտանալ ի սառնութիւն.
ոչ վնասակար հողմով շիջանիլ. ոչ աղտեղիլ յոտից
կան ինչ պղծութիւն. ոչ զպահեալն՝ ջարին մատնել, և
ոչ ի տորև ելիցին՝ զմիթերս գանձուն կենաց՝ յիմա-
րաբար արտաքս հանել. ոչ անպատապար մնալ ի թևոց
քոց օդնականութիւն, և ոչ զեռացեալն ի մեզ օծումի՝
անմաքրապէս ի բաց մերկանալ: Այլ եղիցի՛ քեզ
ի սոյն հրացեալ. սուլիմբ պարարեալ. սուրբ լուսաւո
րեալ. այսու արդարացեալ աղտատացեալ պսակեալ և
թագաւորեալ: Այս քեզ միայնոյ միայն օծելոյ յա-
մենեցունց օրհնութիւք երդոց, ալելուք լեզուաց, հընչ
մունք ձայնից, յաղթանակութիւք գովեստից, բարեբաս
տութիւք շրթանց, սրբաբանութիւք սաղմոսաց, ընդ հօր և
հոգւոյդ սբ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Այս ի յեռանդիւթն ի սրբութիւն, և այս աջխաղերն
ի սրբութեցն սրբութիւն:

* ԼԱՆ. Կ.Ը.

1 ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ. ԲԱՐԵՐԱՐ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱԼ. ԱՍՏԵՂԾԻՉ ԼՈՒՍՈՅ, ԵՒ ՅՕՐԻՆԻՉ ԳԻՇԵՐՈՅ. ԿԵԱՆՔ Ի ՄԱՀՈՒ, ԵՒ ԼՈՅՍ Ի ԽԱՒԱՐԻ. ՅՈՅՍ ԱՒՆ ՈՒՆՈՂԱՑ, ԵՒ ԵՐԿԱՅՆՄԱՆԷ ՏԱՐԱԿՈՒԱԵԼՈՑ, ՈՐ ԱՄԵՆԱՍՐՍԷՏԱՍ ԽՄԱՍՏՈՒԹԻՔ ՔՈ՝ ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵՍ ՅԱՅՊ ՂԱՍՏՍԷՐՍ ՄԱՀՈՒ, ԱՆԼՈՒՄԱՐ ԾԱԳՈՒՄՆ ԵՒ ԱՆՄՈՒԱ ԱՐԵԳԱԿՆ, ՔԱՆԶԻ ՈՉ ՁՕՐԷ ԾԱԾԿԵԼ ՎՓԱՌԱ ՍՐՈՒԵ ՔՈ՝ ԽԱՒԱՐ ԳԻՇԵՐՈՅ։ ՈՐՄ ԿՐԻՆԻ ԾՈՒՆՆ ԵՐԿԸՐ ՊԱԳՈՒԹԵԱՆ ԱՄ ԵՂԵԼՈՑ՝ ԵՐԿՆԱԻՈՐԱՑ ԵՒ ԵՐԿՐԱՒՈՐԱՑ, ԵՒ ԱՆԱՂԱՐԱՄԱԲԱՆԱՑ. ՈՐ ԼՍԵԱ ՁՆԵԾՈՒԹԻՆ ԿԱՊԵԼՈՑ, ԵՒ ՀԱՅԻՍ ՅԱՁՕՂԱ ԽՆԱՅԱՐՀԱՑ, ԵՒ ԸՆԴՈՒՆԻՍ ՁԼՆԴՐՈՒԱԾՈՑ ՆՁ. ԱՍՏՈՒԱԾ Ք ԻՄ ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐ ԻՄ. ԿԵԱՑՔ ԻՄ ԵՒ ԱՊԱՒԷՆ ԻՄ. ՅՈՅՍ ԻՄ ԵՒ ՎԱՍԱՀՈՒԹԻՆ ԻՄ. ՅԻՍՈՒՍ ՔՍ ԱԾՈՂ ԱՄԻ. ՍՈՒՐԲԴ ՀԱՆԴՈՒԳԵԱԼ Ի ՀՈԳԻՍ ՍԲՑ, ՄԻԽԹԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎՀԱՑՑ՝ ԵՒ ՔԱՒԱՐԱՆ ՄԵՂՈՒՑԵԼՈՑ, ՈՐ ԴԻՄԵՍ ՁԱՄ ՅԱՒԱՂՔԱՆ ՁԼԻՆԵԼ ՆՁ. ԱՒԱՂԵԱՒ ՁՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆ ՁՕՐՈՒԹԻՒՆ ԱՂՑ ՔՈ, ԵՒ ՎՐԿԵԱՒ ՁԼՍ ԱՐՐԿԻՒՂԷ ԳԻՇԵՐԻ ԵՒ Ի ԴԻՒՑԷ ՉԱՐԷ. ԱՒՍ ՁԼ ՁԱՀԱՑԱԿ ՍՈՒԿԱՑԼԷ ԵՒ ՍՔ ՔՈ ԱՆՈՒՆԱՆԴ՝ ՄԻՇՏ ՀԱՄԲՈՒՐԵԱԼ ՀՐՃԱՄԲՔ ՀՈԳՈՑ՝ ԸՂՃՈՒԹԵԱՆ ՀՆՉՑ, ԿԵՑՑԻՑ ՊԱՀՊԱՆԵԱԼ ԸՆԴ ՍՅՍՈՍԻԿ՝ ՈՐ ԿԱՐԴԱՆ ՁՔԵԶ Ի ԲՈԼՈՐ ՍՐՏԷ.

2 ԱՀ Ի ԴՐՈՇՄ ԽԱՉԻ ՔՅՈՅ ՆՇԱՆԻԴ, ՁՈՐ ԱԾՈՂԻՆ ԱՐԵԱՄՔ ՔՈ ՆԵՐԿԵԱԼ ՆՈՐՈՒԵՑԵՐ, ԵՒ Ի ՆՈՅՆ ՀՆՈՐՀ ՈՐԴԷԴՐՈՒԵ ՁՄԵՁ ՄԿՐՏԵՑԵՐ, ԵՒ Ի ՓԱՌԱ ՊԱՀԱԿԵՐԻ

քո նկարեալ յօրինեցեր այսու պարզևօք ՚ի ձակաղ
նօք, ամաչեսցէ՛ սատանայ. քակտեսցին մեքենայքն.
բարձցի՛ն որոգայթքն. պարտեսցի՛ն մարտուցեալքն.
պահպանեսցի՛ն զէնքն այրատուլք. մերժեսցի՛ մէդն.
փարատեսցի՛ խաւարն. մեկնեսցի՛ մառախուղն. Լա՛ղ
ղուկ քո հովանացի՛, և աջ քո հնչեսցէ՛. վա՛յ ղէ գը
թած ես և ողորմած, և անուն քո կոչեցեալ է ՚ի վը
ճառայից քոց. Լա՛ք քեզ ընդ հօր՝ հոգեւովդ սրբով
փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

Ո էրոփն յաւելուած հրկին հեծութիւ՝ նորին հոյոզէ, աա նոյն
աչէրս նուլրանայ բանէ. Ո՛ խորոյ սրտէյ խօսո՝ ընդ ՚ոյ.

* Լան. ՊՂ.

1 Ա՛ղեղային արդար. Ճառագայթ օրհնեալ. լու
սոյ կերպարան. փափաք անձկութիւ. բարձ
րեալ անքննին. զօրեղ անպատում. բար
ւոյ բերկրութիւ. յուսոյ տեսուի. գովեալ երինա
ւոր. թագաւոր փառաց. քո արարիչ. խոստովանել
կեանք. Լա՛ս արդ՝ ղթերութիւ վրիպանաց բազմաց
խալ ձայնի եղկելոյս՝ ամենազօրդ բանիւ լցեալ մա
տուցեա յաղերս Տաճութիւ հօր քում բարձրելոյ.
Որ վասն իմ ՚ի փորձ եկիր անիծիդ, կերպարանեալ
զիմ նմանութիւն՝ ամենևին կենաց օրհնութիւն,
վերնոց և ներքնոց բարեխնամող առաջ Համայնից.
Ո՞վ է թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ՝ ՚ած և
արդ բոլորեցուն, որչափ Հաճեացիս առաւել և այժմ
վտանգաւորս կրկին կարեկցել ընդ իմ պարտաւորիս
միշտ

միշտ աղօթելով աղաչակաւս մերմնոյդ առելոյ ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր։

2 Այս վասն արեանդ պատճառականի միշտ մատուցելոյ ի տաճարի կանոց առաքելոյդ բարձրին վտանգք մեղուցեալ դատապարտելոյս։ Թողքին պարտիքն։ ապաքինեսցի ամօթն։ մեռուցիչն պատկառանքն։ քաջ բերդուածեալն դատակնիքն։ սատակեսցին որդունքն։ վերասցի լոյն։ հանդարտեսցէ կրճումն ատամանցն։ սպառեսցին ողբքն։ հատցին արտասուքն։ մերժեսցի սուգն։ տալածեսցի խաւարն։ վտանեսցի հուրն սաստկութեանդ։ հեղքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք։

3 Լկեսցեն գթութիւք կամողիդ և պարգեւողիդ կենաց ամենից։ ծադեսցի լոյսդ։ արագեսցէ փրկիդ։ հասցէ օգնութիւդ։ ժամանեսցէ այցելութիւդ։ կանխեսցէ ցօղդ ողորմութեանդ, յառաջեսցէ արբուսցէ զանդաստանս պապքեալ անկեալ ոսկերացս Քրիստոսի ի վիճն մահու։ ծաղկեցուսցէ պտղաբերեսցէ բաժակդ երկնաւոր արեան կենսարարիդ՝ զերկիրս իբր նամակալ աւուրն լուսոյ, որ անծախապէս միշտ պատարագի յիշատակ կենաց փրկուեն հոգւոց ննջեցելոց։ Ո՛ի ամէն մահացեալ հոգիս մարմնոյս մեղուց՝ շնորհօք քո գթածի, ի քեզ զօրացեալ քեզ ներգործեցոյց, զատեալ ի մեղաց անմահ կենդանութիւն ի յայլոյն աշխարհի, հօր քոմ օրհնեցիչ։ Ընդ որոմ քեզ փառք, և հպարտութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

ԱՂՕԹՔ Ա՛Ր.Ն։

Բան Տրդատայ ընթացից ամենակոյց յանձն շար-
ժուեր , որ ըստ լրատարածն նշուլադէղն ար-
փիաձաձանչ լուսակիրն օրակշռուն մղտափա-
րատն ակնատարար՝ ականն արեւու՝ ստեղծականն ու
րուսեակի , որ Տամբարէ Տոլովէ կուսէ ամաց յոր-
վուէ ի ջափս դարուց՝ ընչատարս և կենդանանորդ
առուղեկան յատիեներս , ի յաւարտումն կիրման ին
ներբեակ յոբելինին , ի սիրելն պսակելոյ մոի տանել
կին՝ Աբեթական տոհմիս տուամարի . յետ երից ամաց
անցելոց՝ որ զինի գալաճեն՝ ի կայս և ի կոյս կողմանց
հիւսիսոյ դիմաց արևելից՝ յաղթօղ և մեծ կայսերն
Հռոմոյ Ասալ , յորժամ ընդարձակ և մակագաւթ
կանոնաւ ըսփիւռ տարածէր՝ լիաառհման և անխորոց
ի տուէարակարիսատ կոթողս կարծր արձանաց՝ ի ձը
դումն ձեռին՝ և յանխզելի լարս պարանաց երկարա-
դունից՝ անթարթափ ի նոյն վերատեացել ի յաջ և
յահեակ՝ սեպհականել յատկութ բաժինս մնասանց
վիճակաց՝ խմբից աշխարհաց ի ծոց իւր .

Ապ՝ ի յայնմ անդորրուեն միջոցի , յորում եզեր-
եալ ընդոստնեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ , տաճկեալ
հիմնեցի , կառուցի , կարգեցի , կուսեցի , արձանա-
ցուցի , դիպի , բարդեցի , կացուցի , ցուցի , հաստա-
տեալ ի հրաշակերտութիւն միագոյ իրի՝ զազգա-
տեղնեան դրուածս դրութիւն այսմ տոմերի արգա-
տաւորի , ես Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ , յետին
բանահիւսաց , և կրտսեր վարժապետաց , գործակ-
ցու-

յուբ եղբօր իմոյ ընտրելոյ Յովհաննէս կոչեցելոյ նաբեկայ մեծափառ և բարձրապատիւ ուխտի վանականի · որք իբրև զմի մարմին բանական՝ ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ դիմաց կենցաղավարելով · ոչ միայն հարազատք , այլև միաշունչք միակրօնք համապատիւք զուգահաւանք , ի քառից աչաց առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք · Որ՝ հայցեմք ի ձեզ սիրակողացդ յայսմ սեզանոյ յոգնօրէն և ախորժահամ հանդերձելոյ յիշատակել զմեզ ի մատ Քանա ուղիղս և ի պատկանաւոր խնդրուածս , սեզրեն սիրով ի միտս բարիս · որով և դուք եղիջիք դրեալ ի մատեանս կենաց վերին դպրութեան ·

Յիշատակ վարդ հոգեւոր հոտաւէտ սիրոյ Գրիգորի ·

Ամենափայլ նշուլիւք ճառագայթից ընորհացդ հոգւոյն Քրիստոսի լուսապատառ պայծառազարդել Հոգւոյն ի մարմնի սքանչ գրիգոր՝ եր յանձնաձեռնեցաք գաւառաւ վանապետական աշխարհին · որդի՝ ան Յոսրովու անձնավաճառ եպիսկոպոսի · ի ժամանակս կայսերութեանն յունաց Լեւոնի և Կոստանդեայ · յաւուրս Լենեքարիմայ հայոց արքայի · և ի Հայրապետաւանէ ան Լ ահանայ կթղկսի · Լեր անեալ ի կարգ կրօնաւորութ ի Լ անս Լ արեկայ , որում և եղև առաջնորդ , ուստի և հռչակեցաւ Լ արեկայի · Այն սա երկնահանճար վարդապետութ գերփայլեալ մեկնեաց զերդն երգոց Սաղմոսի · Լեղեւկաց ըշ-

զՀատ Հայաչին, և զներբողեանս ի սբ Ա֊ճաթինն, ի Համօրէն դառնդա առաքելոց, և ի սբն Յակօբ մըճ֊բնայ. և զքարոզս գանձից: Ապա բանապատճէն պերճամանութիւք գրեաց զսոյն զիւրէ բանս աղօթից ի խնդրոյ Տայցման Հարց միանձանց, զոր Թողեալ մեզ վերջին Ժառանգաւն անսպառ մխերից՝ փոխեցաւ յաստուծ կենաց՝ վախճանեալ յերիտասարդական հասակի, ի քՀ֊ինէս Հայոց՝ դՃծբ. և ամիսս իեցաւ ի նոյն վանս նարեկայ: Իսկ յորժամ Ա֊ենեքսարիմ արքայ փոխեաց զերծուինն ի փոքրն Հայաստան, ապա և միանձանցն նարեկայ դիմեալ մերձ ի կողմանս քաղաքին Ա֊ինայ և Տ֊իւրիկեայ, շինեցին վանս յանուն Ա֊արեկայ, ուր բերեալ Հանգուցին զպատուական մարմինն, թէ և այժմ է աւերակ, և կոչի ուխտ Ա֊րքայկայ, յորմէ լինին նշանք բժշկութիւք ի փառս Ա֊յ: Որոյ Ա֊ջախօս մաղթանաց օժանդակութիւք արժանասցուք զմայրական տեսուՀն Ա֊յ. որում պատիւ փառաց ծնրադրական երկրպագութիւք յաւէտս. ամէն:

Աբբայն Գրէգորէ Պաբէցւոյ՝ Պերճաձեան ա- տուրեան Պատմաբանին ։

ոմանըք խմբից դասուց երջանկացն՝ պատուասիրեն բիւրաբեղուն բանիւք գովեստի՝ զկղզնալոյսն կենաց գոյից ի կիսս բանից ըղձաձայնութեանց ։ և որպէս փողովք տաղողք և քնարիւք զգայական արուի՝ շարժեալ զգործի՝ զգերազանցեալն ի լոյս անմատոյց ուրախութեամբ վերադրուստեն ։ Այս զանձառ արարչութեան հրաշագործ ամենատեղծն տէրութիւն օրհնելով , պատճառ փառաբանութեանց խոկութեան հաստչին զհաստատածոցս առնուն դոյութիւն ։ որպէս և ձշմարիտն բան ցուգանէ , ի ստեղծանելն ինձ զայս ամ , բայլք զօրաց դասուց

սուց երջանկացն օրհնեցին զնա մեծաձայն, և
ամ հրեշտակք իմ գովեցին զնա. Այսարդ՝ եթէ
հրաժայել և երագընթացն փառաբանչաք՝ վերնա-
թըռիչ պատգամաւորք՝ հոգիանիւթ և անեղծա-
կան կենդանեացն նա օրհնաբանի. որ թէպէտ
և նաքա վեցք են բնակութեամբ կայից տորիցս,
և նշոյլ երկրորդ՝ լուսոյ առաջնոյն. այլ սակայն
յոյժ անսեռապար տպաւորութեամբ առ բնու-
թիւն բարի բանին բարձրելոյ բարեզարդաբար բեր-
րանաք բերին. և որ գոհաբանի առ ի նոցանէ
սուրբ աճութիւնն՝ լայնաձիգ հեռաւորութեք և
ընդարձակ միջոցաւ յաւէտ անջրպետս նշուլիւքն
ծածկի ի նոցունց. Այսպա զայն՝ որ զանհասն հը-
րեղինաց ի հոգեղէն յարկին պարունակեաց. և զան-
ճառն ի սերովբէիկ զգալի մարմնոյ յօդիւն պա-
տեաց. և զկերակրիչն դասուց հրեշտակաց՝ կաթ-
նասուն սեռեամբքն դիեցոյց, որ երգ պատկա-
նագիր ի ձայն գովեստից օրհնեալ պատուհասցէ.
Ո՛ մարմնապարանն անտեսին՝ և զձեմարանն մեծին.
զտաղաւարն տիրական՝ և զկարանն ճշմարիտ. զը-
խառնարանն ճաշակման՝ անապական խրախճանու-
թեան. զսրբարանն մաքրութեան՝ և զընդունակն
զգաստութեան. զնպաստակն կուսութեան՝ և զը-
րինակն երանութեան. զհարսնարանն անլուծա-
նելի՝ անժամանակականն փեսային. զընակարանն հա-
ճութեան՝ կամաց անեղն աճութեան. Ո՛յսքան
փառազարդ շնորհաց ընդունակն, և ոչ նաքին
աճութեանն օրհնաւոք հրեշտակայն պարք՝ որպէս
պարտն է պատուել ժպրհին, թող թէ մարդ երկ-

բային ՝ի կշիռս չափոյ բերանոյ հողագանգուածս հիւթոյ մեղուիս մարմնոյ . քանզի անձառութեամբ անհասականաւ վեհագոյն ամենեցուն փակել զոս նի . և ոչ զօրեն երկնայինք զսրարչին անհաս անօրինութեանն զանգնին ճնշոյ՝ արժանապէս վերաքարոզել : Քանզի թէ ըստ առաքելական ձայնին պօղոսի , մարդն անձնացեալ ոչ յոմեքէ պատմի , ապա որ զլրութիւն բանին էութեան ածութեանն յղացեալ կրեաց ՝ի մարմնի՝ զնմոյդ զննեսցէ շարժութեամբ շրթանց լեզուս մարմնոյ ղէն զնա ճանաչել :

Ո՛ ՝ի թէ դասք պետութեանց անմահից վեհից վերնոյ բնակութեն՝ եկեղեցեաւս ՝ի յայս խորհուրդ խորին յառեցան . ապա յայտ է , թէ մեծ է առնոսա հիացումն պանչելի գործոյս այսորիկ , քան զհասումն երկրաւորայս բանից պատմութեան : Այլ սակայն երդեսցէ՛ բանս որքան զօրեսցէ ՝ի բաղձանաց սրտի փափագմանն՝ նմին ընծայ օրհնաւոք փառաց տեսչութեան . նա՛ զի թէ երկինք՝ փառացն ՝ոյ լինին պատմաբանք՝ և յանդրէն գարձ տարագրելոյ տոհմին յոդայի՝ ժողովք ժողովրդոց տեսին զփառս անեղին , ապա այժմ յերևիլ բանին ՝ի մարմնի և լինիլ մարմին աղաւեան կերպիւ , հնարկ է յոյժ ճանաչողապէս ոչ միայն անմարմնոցն՝ այլ և զպայնոյց արժանաւոր լըռմականութեամբ հնչել ըզձայն բերկրանաց բարբառոյ բանից օրհնութեանց : Քանզի խոնարհս այս երկիր՝ եղեալ սիրակիր՝ գտաւ լծակից ընդ ածակիր երկինն վերին . վասն

որոյ խրախուսեալ հոգևորական հրճուանօք երկուցին դասուց ՚ի մի խառնել պարուրաձև տունս տաճարեհանս փրկչին փայլման կառարեն. զպայական սեռս եղականաց, և անմարմին դասք հրեշտակաց. յերևելիս սեռականաց, և յիմանալիսն ծածկեցելոց. (՚Ընդ որս և մեք կցորդք այսօր եկեղեցի դուստր վերինն յարկի երինայինն առաքեալ դասուի, պարեալք հոգեպես տարփմամբ՝ երգելով քեզ ընդ երկնայնոցդ ձայն սրբասաց.

(՚Ով ամենասուրբ արարչընկալ տիրուհի և ածածին. որ զանսահմանելին երկնի բարձրութեան և երկրի լայնութեան, ծովու խորութեան և անդնդոց անհասութեան, զի՚ քեզ մարմնացեալն իսկութեամբ էութեան, յորովայն անձուկ սուրբդ քում սենեակի կրեալ զօրեցեր. (՚Որ որ հայեցեալ երջանկին յօբայ՝ պատուաբանեաց ՚ի ձև առաքինացն՝ զանբաւութիւն մեծին սքանչացուցեալ. յումեմն դիմաց ասելով, եթէ չունիմ զնա. և զայլմէ՛, թէ չէ՛ ընդ ինձ. (Որում երգակցեալ վերին յովհաննու ՚ի բանն յայտնութեան ասէ հիացմամբ, փախեաւ երկին և երկիր ՚ի մի սահմանութիւն ՚ի դիմաց էին, և տեղի ոչ գտաւ. քանզի արդարև յաւէտ անձկութեամբ ամփոփին ՚ի բերումն բովանդակութեան արարչական բանին հանգստեան.

(Ահ դու ընտրեալ ՚ի զարմէ և ՚ի զունդէ ածելոյ մաքուր զաւակի սուրբ ածածին. տարար զնա ՚ի քեզ ախորժ հանգստեամբ կամացն հաճութեան, եղեալ երկիր անձնական՝ բանական բուսոյն. և զպայ-

ղեսյական անդաստան՝ կենսայն հայկ . և վառա-
րան բորբոքման՝ անշէջ կայծական . և վայր դա-
լարաբեր՝ հայրական ծոցածին ծաղկին . և ծառ
երկնաղէղ՝ անթարշամ խնձորին . և դրծարան
գոյութեան՝ լուսատու մարդարտին . և լեռն
արձանուհական՝ երկրալիր վէմին . և այգ արփի-
ասկիզբն՝ աստեղն առաւօտին . և յարկ դիտա-
պետին՝ բանական հօտին . և արքայարան լուս-
կերա՝ անմահ թագաւորին . և մայր կաթնամա-
տոյց՝ բնաւից ստեղծողին . և հարսն սրբուհի՝

հօրն քրիստոսի :

Նդա և ուրախ լեր ձայնիւ երդոց օրհնութե ,
քոմիդ երանութեան բանագովութե . խրախա-
յեր և ձայնիւ ողջունի գաբրիէլեան աւետեաց՝
բերկրեալդ ի կանայս . բնակարան արժանաւոր
բանին խոնարհութեան . տընկատաղարդ մարմ-
նոյ ածութեանն խառնարան . իւղարան օծեալու-
թեան քահական անուանադրութե . որ նախ քան զծա-
նիլ բանին առ ի քէն՝ անթերի լրականութե հը-
րեշտակական թևացն սքօղմամբ՝ ցանգ արկեալ
պահէիր անապատ անբծութեամբ : Ա՛ռ որ հաճեալ
հաւանութե երրորդական փառք ածութեանն՝
ճանապարհ արար հանդստեան . քանզի հոգին
սբ. եկն ի քէզ յօրինօղն անախտ սրբութեան . և
բարձրելոյն հօրն զօրութիւն՝ մնդդ հովանացաւ .
որդւոյն պատրաստեալ զքեզ ընդունակ : Ա՛ռ
որ բնակեցաւն էակիցն հօր բարձրելոյ՝ էր ան-
ժամանակ . և որ յօդաւոր մարմնով ի քէն ծը-
նաւ՝ սկիզբն ունի էութեան նախ քան զարուս-
եակ

եակ . ուստի և զյօդաւորս մարմնին միակ , խառ-
նեաց ընդ ածականն բնութեանն իւր անքակ . և
սեպհականեաց զաթոռն հօր իւրոյ դաւթի յա-
խտեան . թագաւորեալ տանս աշխարհի և երկ-
րիս քաղաքի . արկեալ սոցա ուղ ճանապարհի
զիւրյատակերան դործի՝ հանել ի կամարն երկնից
առաքելի . և կանգնեաց զնորանն կոյծանեալ ա-
դամեան մարմնոյն՝ ի նորոգութիւն շինութեան
քրիստոսական ուխտին դաշնաւորութեան :

Լուր այսպիսեաց բազմութիւն և բարձրադոյն
բարեաց ընդունակ և մատակարար՝ միայն դու մի-
քոյ կուսութիւն էին խնկարան տիրուհի օրհ-
նեալ սուրբ ածածին . քանզի իբրև զնշուճն
խառնութեան խնկոց կնդրկի և զմուսկ ընդ-
տաշխին և կասիայի՝ բուրդեալ հրով մկրտու-
թեան բարդեցեր զծուխ բուրման անուշահոտ
սրբութեան ի հոտոտելիս այլ և հօր հաճութեան .
վարուք մկրտեալ , բարութեամբ լցեալ , հե-
զութեամբ արձանացեալ , առաքինութեամբ կա-
տարեալ , քաղցրութեամբ աղբիւրացեալ սուրբ
ածամայր :

Ոնդ և ուրախ լեր յարկ անճառ ծնելոյդ ի
քէն անեղ այլ . որ ի նմին յորդւոյն քո խնա-
մոյ՝ հրաշազարդ փառօք ամբարձար ի կատար ա-
ւարտման վերնայինն երկնի լուսապէս . և թևօք
թեթևութեան հոգւոյն սլացեալ՝ յիմանալիսն
վերաչըռեցեր ի կայանս հանդչել : Ուստի և
զանհատանելին իշխանականս խմացման՝ զանկապ-
տելին զբնութեան սրտի նկատման՝ զվայելս ան-

տեսիցն՝ անձնասպէս հոգիս գրկեալ , զանեղբին փառաց Ճոխութիւն՝ քեզ սեպհականեցեր սուրբ աճած-ին ։

Ելբողեալ ես մաքրութիւն , կրօղ ա- րարչին առաքինութեան . որ սքանչելարուեստ հրաշիւք ներդործեալ քև ի մեզ զինափոխումն մեծ արգասեաց փառացն ընդ փոքուն յեղանակեցեր . քանզի զանհայրն մանուկ՝ մայրդ որդեպէս զերա- գածուեցեր . և ըմբռնեալ բարձողաց ձեռացդ բազ- կօք՝ զանպարագիրն էակ մարդացեալ՝ ի համբոյր հպելոյ մատուցման շրթանցդ ողջագուրեցեր . ո- րում գոսաք մեք ժառանգակիցք՝ աբբայ հայր զաճ- առ ձայնել՝ ի ձեռն քումդ միջնորդութեան սուրբ աճամայր ։

Լարեհամբաւեալ ես մաքրութեան շաւիղ նա- խընթաց կուսից . որ զլրութիւն ունօղն գոյից՝ կարօտաբար կաթամբ լցուցեր . և աչաց մարդկուե զանուեան՝ ի մարմնի եռուր նկատել . վա՜ որոյ զամ բերան գոհութիւն՝ ստացար քեզ օրհնաբանս՝ անձ- կով տարփամամբ սուրբ աճածին ։

Լբանեալ ես դու ի լեզուս ամբիծս բնտրական շրթանց՝ ծաղկիդ յեսսեայ պտղոյն մեր կենաց . որ ի դրութենէ խառնութեան քառից յեղանակեալ տա- րերաց՝ անկցորդ մնացեր ի մանէ հոգածնելոցս հասարակաց . ոչ բերօղ ծանրութիւ բնականիր հա- մատեղծս կարեաց , այլ քերովբէօրէն հրաբերան բղխօղ նշուլից ։ Ուստի երագ ընթացիւք հետոց հեռայեալ ի վայրն անմատոյց , յարփին վերին ըն- ծայեցար սուրբ աճամայր ։

Աղախացիր յաւէտ հրճուանօք բերկրեալ ի կանայս . որ դժուարընտել դաստիարակու- խաչին վարժեալ կրթեցար , որդւոյ քոյ կոյր- դակցութեամբ , միատեսակն ժուժկալութեամբ՝ կրելով զերաշխատ վշտաց ծնկցելոյդ ի քէն ան . միտաչարչարն մեռելութեամբ անձնատուչոր տօ- թով խաղաղիեալ . իբրև զորոջ անարատ քահա- նայական նուիրմամբ ի վերայ սիրոյ սեղանոյդ մատեար՝ ապրաբոյս և սաւափխակ գեղջիաբարձ մաքուր պատարագ . ի ձգնաւորական վարս ոչ- ջակիզեալ , քան թէ ի սրոյ հանդէս խոսխո- ղեալ : Ա՛ման այսորիկ ի նուէրը քոյ զենման՝ հրեշտակացն պարք պաշտպանեալ , ընդ առաքե- լոյն գումար դասակցեալ՝ զհոյն արժանիդ պատ- ուեալ դովելին սուրբ ածածին :

Աղախացիր համոյն տարփանօք բերկրեալդ ի կանայս . որ ի կոյս և յանարօր արդանդէ բան բեղմնաւորեցեր . ցաւոց անլծիկ՝ արմատ օրհնու- թեան . հօրն ադամոյ՝ որդի բերկրութեան : Ա՛ման որոյ հնորհ ունելով քեզ օրհնեալքս ի յորդիդ քո փրկիչ աշխարհի , երանեալ քեզ սուրբ ածածին :

Աղախացիր անբաւ բերկրանօք հարան լուսոյ , ոսկեզարդ զգեստուք պաճուճեալ . որ յօ- րինս երկրայինս աղցաւոր կրից , զերկնայինն ածեալ մատուցեր . և զանմահն նմանեալ մի- ամանդուհած աղջի մարդկութեան՝ ի չափ հա- սակի դեղոյ՝ դեղեցիկ զտեղն վայելուչ ի լրբանանէն մեզ պարգևեցեր : Ասաի զպատկերն նո-

նախահօրն ՚ի քէն ստացեալ նորոգ հաստատեալ՝
դոհաբանեմք զտուրբ տիրամայրդ ։

Խրախացիր յողջոյն նախընծայ երկնային աւետաւորին՝ տանճար սրբափայլ . որ լուսով ձեռականաւ ուռճացեալ լցար . և երկրաւոր մարմնով երկնայնոյն աթոռ կազմեցար . և արեգականպէս հոլովմամբ՝ առ արուսեակին երթագ ընթացար ։ Ալ՚ասն որոյ բացեալ զերան պատասխան՝ ամլածին որդւոյն՝ օրհներ զօրհնեալդ ՚ի կանայս՝ ՚ած ձածածին ։

Ա՚ւ և դու լեր զտունն զաքարիայ բարեաւուրն դոհութեամբ , յօրինակ հանրական եկեղեցւոյ՝ որ է քո միշտ օրհնաբան . զի երանեն ասա յայնմ՝ հետէ քեզ ամ ազգք՝ ըստ բանի ձածազգակից քումդ դաւանութեան , սկզբնարան կուսից անարատութեան . ՚ի բերկրեալ լեզուս շրթանց զուարթնոց միշտ բարեբանեալ ՚ած ձածածին ։ Ո՚րանզի արդ ե՚կեղեցի դասուց անդրանկաց՝ զ՚ի քէն մարմինն ՚ի բանէն անանձնաւ՝ համապատիւ հօր փառաւորեց յերիս սրբասացս . առ որ Տպատր քո գոլով ա՚հաւոր խորհրդոյդ տեսող՝ զանձառն ուրախութիւն յաւէտ վայելես ։ Ո՚ ի ղոր նոքա թևաւոքեալ դիմաց ձածկութիւն ՚ի բացուստ ակնարկեն , դու յաւէտ համարձակ նմին կաթնաձիր մայր ցուցեալ ծանուցար . և ՚ի մէջ դասուակաց ձեռաց՝ ո՚ղ զմանուկ զծերն հին աւուրց դիտաց նօք ընկալար . երեալ կառք անձնաւոր կայից՝ բազմելոյն յաթոռ քրովբէից ։ Ա՚ւ զի ո՚չ ես քեզ միայն , այլև ՚ի քեզ . ո՚չ միայն փարեցաւ բազմեալ , այլև բնա-

բնակեցաւ տաղտապրեալ . ոչ միայն միացաւ ի զանգուածս մարմնոյ , այլև մարդացաւ , առեալ զկերպարան ի քէն սկսելոյ . ոչ միայն մի զօդացաւ քո յերկուց դոյութեանց , այլև ընկերացաւ յանապական անօսր էութիւնն՝ մարմնոյն վերբերումն . ոչ միայն միջնորդաւ անձինն ընդ հողոյ միաւորեցաւ դիմակ տեսակօք , այլ եռամասն խառնեալ էութեամբ միաւորեցաւ անշփոթելի . Ո՛ի որդի մերում բնութեամբ՝ յամենայն հօրն իւր աջոյ՝ յերկնաւորացն միշտ պաշտպանեցաւ :

Յաղագս որոյ և մեք երկրաւորքս՝ զմտասակարդ և զպատասուր մեծս խորհրդոյ երանելի ընձայեալ երդոյ զանժամանակին էութեան երջանիկդ ծնօղ . որ զնմի և ամենեցունց պատկերեալն՝ հոգեշունչ երդոյ ի քէզ ընկալաւ . ոչ ի մասնէ , այլ ի լրութենէ . ոչ հատմամբ , այլ հատատութեամբ . ոչ բաժանաբար , այլ ամբողջապէս . ոչ փոփոխմամբ , այլ փոխատրութեամբ . ոչ ի ծիրս սահմանի տեղւոյ , այլ ի սեռեակ լայնատարած ոգւոյ : Զանգի զբերօղն ի կշիռ ձեռինն զերկիրն և զերկինն՝ տարաբ յարդանդի . և ոչ միայն ի տես նկատման աչաց նայեցաւ ի նա , այլև շօշափմամբ ձեռացդ ծանեաւ . ոչ միայն ողջունեալ զանհուպն շրթանց , այլև ըմբռնեալ . ոչ միայն զննեալ զհատարակաշէն խորան մարդացեալ բանին , այլև տեսանեալ կոչմամբ յիրաս զքէն՝ այ . ոչ միայն տեսմամբդ անուղեր զանժամանակին ըստ աւուրց , այլև

այլև աճման հատակի զնոյն ընծայեցեր։ Օ որ խոստովանի հանրական եկեղեցի զծնեալդ ի քէն՝ աճ ճշմարիտ , ընդ նախեղակ դոյակին միայեալ , ի տեսութենէ իմաստից քննութեան մեր փա՜ կեալ։ Որոյ տիպն ապացուցի խաբօղն յայոց՝ ըմբռնեաց զմարտութեանն ընդ իւր պնդապէս ։ և զանխոտ խորհրդով զնծաւեան անուն ընկալաւ ։ Ո՛չ յապէս և որ ի քէն ծնեալդ մարմին՝ ի յարդանդ սրբոյդ սեներկի՝ ընդ աճ խառնեցաւ ։ և խաբեալ զերծումն մարդկան թշնամին՝ մարմնով գերազանց նմին բարձրացաւ ։ վասն որոյ ոչ տեսօղ աստուածոյ , այլ՝ ճշմարիտ աճ անուանեալ , զամենեսեան յիսրայէլ անուն փոխադրեաց ։ Ասա որոյ լի՛ բերանով զպաշտպանդ փրկութեան այսմ մեծս խորհրդոյ՝ երանեմք զիիրուհիդ ։

տուբք աճածին ։

Որոյ տեսչութեամբն այ՝ նախագիծ ի ծովէ քարն պատուական հրաւիրէ՝ և ըսպիտակ մարգարտին մաքուր կերպարան դոյացեալ ցուցաւ ։ Ո՛րանզէ արդարև՝ դու ես ակն պատուական յաշխարհիս ծովէ ընտրութեան , որ զնծայինն հրոյն տա՜ րար կերպարան ։ Ո՛վ ոքան մեծ է ի քէնդ ա՜ ւարտեալ խորհուրդ՝ սքրբուհի ։ զի թէ առածք մարգարէիցն հոգեւիր յղացմամբ՝ իսրայէլի ծը՜ նօղք ասացան ։ ապա դու որ զքանն աճ անձ՜ նաւոր՝ հայրենի բնութեանն հպատուր՝ ի սենեակի քում մաքրականի՝ մարմնապէս բացածանուցեր , զորպիսի արժանապատիւ գովութիւնս ոչ ընդ՜ դունիցիս ։ Ո՛վ հնոր հաշուք գեղով արփաւոր ծած՜

ծածկութիւն՝ յանմատոյց դէղեցկութենէն պա-
ճոյճ փալփաղեալ . ոչ համեստ հեզութեամբ
կանարհ անբծութիւն կերպասիւք լուսոյ ի հոգ-
ւոյն պարապօղեցեալ . ոչ զարդուք երկնայ-
նովք ոսկեզօծ սրբութեամբ , արծաթափայլ մար-
րութեամբ , ականակապ պսակ քեզ փառաց զարձ-
րեցոյն հոլանի ի գլուխ ընկալեալ . ոչ քառեակ
մանեկաւ նշոյլափայլ մարգարէ ուլանցն յեռամամբ՝
այ հոգւոյ և մարմնոյ խառնմամբ ի մի էութիւն
երիցն հիւսամամբ ի յորդւոյն՝ լանջք աբ քո շնոր-
հօք առ լցեալ .

( ) րինեալդ միայն ի կանայս՝ շքեղամբք քահանայ-
ուհւոյ մօր մարդարէին յովհաննու փառաւոր .
և ի դասուց հատազարմ նմանացեղից՝ ցանկալի
երգոք ներբողականս տաւղօք . ի թէ բանա-
կանս մարդոյ գոյութիւն՝ ի պատկեր այ ի սկիզ-
բանն ստեղծաւ , և այսր աղագաւ սաեղծողին
շնորհս կալաւ . ապա և առաւել քեզ պար-
տական եւք երկրպագութեամբ ունիլ շնորհ սիրա
մայր . որ այ ի ծառայի՝ կերպարան ստեղծման ե-
ղեր պատճառ . առ որ ի լրումն աւարտման՝ մար-
դարէական կտակն հաստնիւր . այն ըստ ասէ , և-
ղեսի՝ ի վերայ առն ձեռն քո , և աղ քո ի վերայ
որդւոյ մարդոյ ի քեզ խրախուսելոյ : և
հարողութիւնն և բազուին հօր միածինն ի քեզ
հանգուցեալ , և զամ որդիս մարդկան՝ վիպոյս .
և երկրպագուս իւր ղօրացուցեալ : ոչն նախ-
ճատիք՝ և կերպարանն հօր դոյութէ ի քեզ բնա-
կեալն՝ սրբութիւն և արդարութէ լման աշ-
խար-

խարհի ընձեռեաց։ Այս յիրաւի՝ և արժանապէս
հոգեշարժ քնարիւք զքեզ բարեհամբաւեմք սուրբ
ածածին։

Ի մարդկային զարմէ՝ հրեշտակ երկնային. յեղ-
ծականաց սեռիցս՝ անմահ սերովբէ. ի հողայ-
ին նիւթոյ՝ ոսկի սուրբոյ. ի ծովային բեր-
մանց՝ ընտրհալոյս մարգարիտ. ի յեսսեեանն բուսոյ՝
քաղցրապտուղ ծաղիկ. ի հաւուց նախնեացն՝ ճիւ-
օրհնութիւնք. ցօղոյն հանդարտի՝ ամպ անձրեւաձիր.
արեւուն ծագման՝ ակն արփիափայլ. մերկացելոյ
այգւոյն՝ ատտ առաւօտի. գիշերային մթոյն՝ խոս-
նակ բերկրանաց. օրինի ստուերին՝ տառ ճշմար-
տաճառ։ Այսպէս որոյ իբր զնիւթ դործունեայ այս-
քանեաց բարեաց օրինեալ ես դու ի կանայս. նա-
խատեղծին մերկացելոյ՝ փոքր անկողպատելի. վշտացե-
լոյ անիծապարտ մօրն՝ սփոփիչ քաւութեան. որ-
դւոց նոցին խռովութիւնք խաղաղութիւնք ձայնատու.
Այսմբդ՝ որ բան բաղդատելով զանհամեմատ քո
մեծութիւդ լինի կարող դերահդկակել. արարչին
մայր. անհասին ծնօղ. անբաւին գրկարան. ա-
մենակալին յանձանձիչ. փառազարդողին զգե-
ցուցիչ. վերօրհնելոյն գրգիչ. Այս յաղագս այ-
սոցիկ ըստ անասւս քոյ բանի՝ յիրաւի՝ տացուք
քեզ երանի մայրդ յիսուսի. Այնիերհելի դիտմամբ
լուսալիր աչօք նկատեալ տեսակ. կտակ մակա-
գիծ, անեղծ պայմանաւ արձան հաստատեալ.
սահման յարակայ՝ մեծութեանն կցորդութիւնք. եր-
կուց միութեանն անայլայլականի՝ կապ պատկանա-
կիր. վերնին պատկեր կերպիւ կշռորդեալ. թեթեւ
պար-

պարզութիւն , հիւթիւ բաղկացեալ . տուր տարբե-
րական , տողիւ ձևացեալ . տուման տեղական , ան-
սքնալ դրոշմեալ . մատեան մեծութիւն , ընտրիւ նը-
կարեալ . նամակ ընտրութիւն , բանիւք բարդ եղեալ .
արձան անձնական , խմաստիւք զօդեալ . կնիք մա-
տանոյ , տերամբ կերպագրեալ . Ո՛չ գեստ լու-
սանկութիւն , երկնից արքային . օթոց սրբութեան ,
անմահ բնակողին . յարկ վայելչութեան , անեղ
շինողին . առիթ մարդկութեան , բանի անեղին .
գործի մարմնութեան , վերին բնութիւն . պատճառ
պատշաճից , անպատկառ ճդնութեանց . օրինակ
ուղղութեան , անսայթալակ վերիպութիւն . անպակաս
առեղութիւն , լման թերութեան . խակութի երկ-
նային , կենդանեաց գաւառին . մանակից ընտրհ-
ընկալ , հայրական դիմութեանն . անպարտաւիրն
աղաչութիւն , երկնիչ վերատին . անամանակն ար-
գանդի , ծանուցօղ ծննդեան .

Ա՛ռ զՀօրն լուսոյ զորդի հարազատ՝ ի տո-
ներնս կոյս աշխարհի՝ մոյրենի կաթամբ ջամբ-
եալ դիեցուցեր . և որպէս թևովք խնայական
պահպանութեամբ զպարունակօղն պարիսակեցեր :
Եւ զվենցատոյս ընթացս՝ ընդ լուսազարդ կե-
նացն շաւիղ ձգեցեր . և ըստ նմանութեան ա-
րուեստին օդային թռչնոյ՝ ի յանձաւորաց աստ
փոխեցար . և ի մէջ դաստից հրեշտակաց՝ ուսոյ
ոյ յայտնեալ ծանուցար : Եւ լուսարփի ամ-
պով առ ի նոցանէ պատուհեալ համբարձար . և
հոլովէն հաստատաց՝ ի քրովբէից աղի հան-
գուցար . և ի կանանց աղանդն կերպիւ՝ արուես-

կին

կին տեսակաւ տեսար . և զնեալ բնութեամբ մարդկայնոյ յանձառաչնորհ խորհուրդ ծածկեցար . և ի տեղծողէն քո և Տէմայնից՝ հպատակօրէն ձեւով պաշտեցար . և հաստողին ծագաց աշխարհի՝ մեր օրինակ անուամբ ձայնեցար . և մեղուցելոյ լօգն առաջնոյ՝ առանց յանցանաց զաւակ գովեցար . և ամ անբծաց ընտրութեան՝ պատկ սրբութեան դու դաւանեցար . և իբրև զՀանդարտ երինջ անարատ՝ արարչաւանդ լծոյն մատուցար . և իբր յաւանակ կամաց անբասին՝ ճշմարտութեանն հետեւեցար . և ի խորոց ծովէ աշխարհի՝ շուշանական շաւղօք ամբարձար . և իբր ի դժնեայ փշոց խաստութեանց յաշխարհիս զբաղմանց ծաղկեցար . և իբր ի դառն արմատոց երկրի՝ քաղցրաճաշակ պտուղ յայտնեցար . և երրորդութեանն անտես թաքնութեան՝ խորհրդակից սիրոյ կոչեցար . և ծածուկ հաւաքման բանին՝ իբր լուսատու ձորձով պատեցար . և անքակ էին տէրութեան՝ սահման սահման վերակարգեցար . և ի սրբանեալ միջոց քո ստեղծոյ՝ զանկիւն ի տաշեին ծլար թաքուցեր . և ի կուսական քումդ բարուձակէ՝ զանմահարարն ողկոյզ հասուցեր . և միջնորդ կենաց երկոցունց՝ պարզեւապէս համարձակեցար . և համագիծ ի խաղաղութիւն՝ մերկածուփ շարժմանց կացուցար . և խրախուսից վերնոյն բարձրութեան՝ անկապտելի անուամբ պատուեցար :

Ուրդ՝ յայտնեա , և ի սոյնպիսիս , և յեւս ընտրեալական երդս բանահիւսից դերահռչակեալ ես .

վեհմեհան վարուց նախընթաց և յառաջաշարժ
սուրբ աճաճին։ Այլ զի ոչ երևեալն ի քէն մի
աճին անդրանիկ բնութեանն հօր՝ սկիզբն ասի
հետևմանն խաչատնակ մահակիր ձգանց. այսպէս
երանեալդ և բարեբանեալդ, գերօրինակ յու
մանն տեսակի աճակրօն կարգաց ծագեցար։ Եւ
զանմատոյց հուրն կիզանօղ՝ անապական ծաւք
մամբ ծախեցաք. քև զարագեալն ի թևս օ
դոյինս՝ ի քառընթաց կենդանիս տեսաք. քև
զանկցորդն տեսականաց, ի մարդկային կերպ
նկատեցաք. քև զդովեալ բարձօղն մեղաց, իբր
զդառն ձաշակ ընկալաք. քև դասեալսն ի չարա
գործից, որպէս ոչ ձչմարտի երկրպագեցաք. քև
զանճանաչելն հօր էութիւն, ազգակցապէս օրհնա
բանեցաք. քև զմերկակ պարտուց անիծիցն, ի
յաւազանին ջուր ընկղմեցաք. քև զանտեսն ա
ջոյց հրեշտակաց, տղայական տիպք գտանեցաք.
քև զանաչմանն բանին բնութիւն, ի հաստարակա
ծին տիպ համբուրեցաք. քև զադամն նոր հո
գեղէն, ի չափ հասակի առաքինոյն տեսաք. քև
զարեգակն արդարութեանն, կենցաղակից մեր կացոյց
ատացաք. քև զանժամանակ բանին էութի, սկը
սեալ ի դասնոյ պատմեցաք. քև զանհամեմատն
մարդոյ պատկերի, մեզ նմանատիպ գործով գրե
ցաք։ Եւ՝ այսքանեաց արբազնական մասանցս
ձառեցելոյ՝ դու միայնակ պատճառ՝ անարատ կու
սից նպատակ կրօնից՝ տիրամայրդ սուրբ աճաճին։
Ահաւադիկ թէ ելեր ի քէն աձեալ ուղիշն երկ
նային, ոչ եր պղտաբերեալ զանձաշակելին ի շրը

Թանգն մեր Տաղորդութիւն . և թէ չէր երևեալ
Հօրն արդարութիւն ի յերկինից , էլ՝ էր սկսեալ
Ճշմարտութիւնն ի յերկրէ . և թէ չէր յղացեալ
յանփորձականդ քոմ արգանդի , ոչ էր մարմ-
նացեալ . և թէ չէր յայտնեալ մերով բնութիւն ,
ոչ էր շօշափեալ և ըմբռնեալ անհան խմասից .
և թէ չէր կրեցեալ ի գիրկ բարձուցաց Հողեղէն
բազկաց , ոչ էր ծանուցեալ . և թէ չէր Տամ-
բուրեալ երկրաւոր շրթամբք՝ ոչ էր Ճառեցեալ .
և թէ չէր Հետևեալ ի մարդկան ընթացս , ոչ էր
քարոզեալ էակն ի յէից . և թէ չէր թափեալ
իւղն անապական ի վերհագուստն , ոչ էր զմեզ
օծեալ . և թէ չէր խառնեալ զմերս ընդ իւ-
րում , ոչ էր միրուեալ . և թէ չէր խրախուսեալ
մարդն ի յերկինայնումն , ոչ և էր սրբեալ . և
թէ չէր խոնարհեալ բարձրն ի յընտանի փառացն ,
ոչ էր վերացեալ ի ստորնայնոցս առեղծեալն . Այլ
մարմնացաւ , ոչքան մարդացաւ . նոյն և յայտ-
նեցաւ , ըստ որում ծանուցաւ . աւետարանե-
յաւ , ուսոի փառաւորեցաւ . իսկ մկրթեցաւ ,
որպէս երդեցաւ . իսկ միրուեցաւ , որ և վկայե-
ցաւ . նոյն իսկ պատմեցաւ , որպէս Ճառեցաւ . իսկ
անանկացաւ , որով Ճոխացաւ . իսկ հնազանդե-
ցաւ , որով պաշտեցաւ . իսկ երկրպագեցաւ ,
որով խոցեցաւ . իսկ կենդանացաւ , որով թաղե-
ցաւ . իսկ պատուեցաւ , որով պատժեցաւ . իսկ ամե-
նեցոյց , որով պատկառեցաւ . իսկ բերկրեցոյց , ո-
րով տրտմեցաւ . իսկ զգեցոյց , որով մերկա-
ցաւ . իսկ ողջացոյց , որով բևեռեցաւ . իսկ

կանգնեցաւ , որով վտանգեցաւ . և սլացաւ որպէս
վերնային , թռեաւ որպէս հոգեղէն . ծածկեցաւ
որպէս զանքննին . փախեաւ ոչ գտանիցաս . ՚ի յամպս
երկնից եդ զինացս , գովեցար որպէս միածին . բո-
սորաբուրվն կայլակօք ներկեաւ . անկից վերացն
խոցով հարցաքննեցաւ . ՚ի վերից անմահ հրեշտա-
կացն հաւատացաւ . յաղթօղ մրցման և մարտի փա-
ռաւորեցաւ . դատաւոր արդարակշիռ յամ ազգաց
վերապատմեցաւ : Ո՛հանգի ՚ի քէն հիմնադրեաց զըս-
կիզբն մարդեղութիւնդ անեղն խոկութիւն . և յընտ-
րեալ անպատում շնորհէ՝ զայս ամ անփոխանոր-
դելի պարգեւական ձիրս ընկալաք : Այս քեզ ամ այս
պատրաստութիւն բարեբաստութեան բազմերանեան
յուսոյ հրճուանաց մեղ հանդերձեցաւ : Այս զամ
փառս երանական լուսոյ նշուլից՝ վերնոց և ներքո-
նոց ծածուկ խորհրդոց , բազմագովեստ պայ-
ծառ յօրինման նոր արարածոց անճառ շինուա-
ծոյ սուրբ եկեղեցւոյ , ՚ի քէն ծնեալ կեր-
պիս մերոյ և բարձրացեալ անուանն յիսուսի , ծըն-
ունդ կրկնելովք մատուցանեմք : Ասաի և քեզ
բերկրեցելոյդ՝ զսովորականն օրհնաբանութիւն բանիս
երկրպագեմք :

Օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս , գլուխ նոցին
պանծանաց և պայծառ պսակ : Պսակ կուսու-
թեան , մսքուր հարսնութիւն . պսակ ընտրութեան ,
անփորձ գովութեան . պսակ անեղծութեան ,
լուսոյ նմանութեան . պսակ շնորհանորոգ , էին
ծնելութեան . պսակ երանական , բանին հօր
մայրութեան . պսակ նը պարծանաց , կենացն բարձ

րութեան • պատկ պայծառափայլ՝ վարուց իմաս-
տութեան • պատկ տիրապատճառ՝ երկնահան-
ձարն գիտութեան • պատկ պիտանական՝ եկեղե-
ցւոյ դեղեցկութե • պատկ պաշտելութե՝ սիրելի
նորոյ զարդարման • պատկ յոգնանկար՝ յարիւր
եօթանց փայլատակման • պատկ առաջնորդական՝
վերնոյն ազգակցութե • պատկ անբծութեան՝
շաւղացն արդարութեան ։

Ընդ՝ ամենեցուն վերակարգելոց Թուոյս այ-
սոցիկ՝ բնակարան բաղձալի և երանելի , և ըն-
դունարան ընտրական կամաց անբաւին , զբեզ
խոստովանիմք երկրաւոր ծնունդըս ստորաստեղ-
ծականն ադամայ • որոց անհամար և անթիւ ա-
զանց՝ ամրական և պահպանական պարիսպ կառու-
ցար ։ Քանզի յարժանահոյց և յամենաղօր քոյ
բարեխաւսութիդ միշտ ապաւինեալ , ծնամբ ի հաս-
տատութեան • խնամեալք և հանգուցեալք ընդ
հովանեաւ պաշտպանութեան ամուր պատուարի
սուրբ ածածնիդ ։

Պատուար պճնայօրէն , ի զանազան մաքրաղարդ
ականց յարմարեալ • պատուար հրապարիսակ , ան-
մատոյց ընդդիմադային հինից • պատուար բոցանը-
շոյլ , անհուպ և անհաս մատուցման դժնեայ
դժրոզաց • պատուար ամենահրաշ ըստ եղելի-
ելի , որ աղեսեալ զմուտ քո՝ ձգդրտասպատման
դրեաց • պատուար շրջապարիսպ ըստ դաս-
թոյ , որոյ հիմն անշարժութեան ի բարձրելոյն
հաստատեցաւ • պատուար ամրակառոյց քաղա-
քի վերնոյն ըստ պօղոսի , որում զհանուրս

բնակիչս արարեր։ Քանզի զայծ ծնաւր ի մարմնի, և զծնունդս մարմնաւորս սիրելի՝ որդիս արարեր վերնոյն հոգևորի։ Որոյ աղագաւ օրհնեցաւ արդարդ քոյ կուսութիւն ի շրթունս նոցին, և խոստովանեցաւ յամենեցունց մարմնարան և առաջաւ հօր իսկակցին։ Որով արդարապէս ի քեզ ընծայեալ բան պատմողին, երեր մեր օգնական և տուն ապաւինի՝ յուղիղ հեղեղաց յաւուր անձկութեան։ մանրութիւն կուսիդ, և սկզբնաշաւիղ դատուց երջանկաց։ մայր հիմնադրութեան հաստատութեան եկեղեցւոյ, և ծնօղ անարատ բանին այ։ Ո քեզ յաւէտ օրհնութեամբ միշտ պահեմք՝ ի նուիրեալ տեղիս սրբութեան քոմ տաճարի։ և ի թևս պահպանութեան լայնատարած քումդ մեղթանաց ապաւինեալ, զձեռս մեր ի սմա տարածեմք։ և աներկիւղ յուսով հաստատեմք ապրիլ։ Ո՜րդ աղաչեմք՝ ընկալ զերգաբան օրհնութիւն մերում լեզուի։ և չաճեալ տացես սմա զձիրս շնորհաց սիրելի և բեթղէհէմի։ Ուսուցի արժանասցուք ընդունիլ մանն փրկութեան՝ յաւուր դալստեան մեծի յայտնութեան՝ փառաց անեղծի, փրկչին անմահի, քումդ միածնի, միոյն այ, տեառն մի։ Ո՜ր իբր զպատճառ սկզբնաշաւիղ այսքանեաց բարեաց, ի սոյն կամարի դեղապճնե՜ լոյ զքեզ պատուեսցուք՝ անժամանակ ելին բարձրացեալ ծնօղ։

Ո՜ր ի քեզ յուսացեալքն ի քէն ոչ ամաչեն։

Վերազանց չափոյ կշռման երկնային բնութեան, և քրմավեսականն նախատաւութիւն եղեալ վեհականն, սրբութիւն պայծառ առագաստ փրկչին քո, և նորուն իսկ տեսաւորիչ վերս. ծանր կրկնեալ զի արժանապատիւ քումդ պատկերի. հայեցեալ զանս մեր առ ծնեալդ ի քէն առ ի մարմնի։

Ոպերից յոգնաթիւն մասանց բերկրութիւն՝ ազգդ այ և ազանց արմատ օրհնութեան. ի ծագմանէ փառացն երկնայնոյ՝ անառումեր նշոյլ տարփալի շողեալ ի տաղերինս տեղւոյ. անորիշ հպմամբ՝ մերձաւոր անմատոյց լուսոյ՝ անձառ խառնմամբ ապառնեացն յուսոյ. ի մէնջ պարտեցան զերծ զառ քեզ ապաստան ծառայքս քումդ որդւոյ։

Վերկրաւոր նիւթոյ մարմնաւոր վարուց՝ երկնայնոցն կրօնիւ եղեր հպատար. մերիամ առիթ տեսութեանց նոցին զանձնիւն որդւոյն կերպարան։ Ասմ տեսին զանկեան սկսեալ, և երանեցին զարմատ և զպատճառ. յորմէ և մեք հոյցեալք վերադարձք կենայ. և պաշտպան զտիրամօրդ ձեռնտուութիւն։

Վհասաւորեալ այսօր ի քեզ վհմնալեացն փարթամութիւն. որ սլացեալ հասեր ի բարձունս երկնից. իբր անընդունակ ապականութիւն և մահու լուծման. յորմէ պատկառեալ ամենայն պարտիքն մահու. և ցուցար բնակիչ արժանապատիւ կենդանեաց երկրին. ա՛րդ տիրամայր՝ արդարհատեա միշտ զաղաչանսն որոց պանդխտիմք ի վիհս ներքին։

Ահաւոր հրձիգանաց անթիւ խրախուեց ահագին անկեան խառնմանց՝ ի բուրաստանս անդստնեայ տիրական տնից

անկոյն · որոյ ստեղումնք շառաւիղացն՝ երկրային
ինարիւ դերագանց · անդր մնծցես զքո դաս-
նօղքս որ տիրուհի մայրդ յիսուս ։
Ողոմեմք ի քէն աղերսիւ բանիւ , որ ես քաղցրա-
լուր գրաւ աշխարհի · միայն երանեալ և բարե-
բանեալ · հօրն հաճութեամբ հովանաւորեալ · որդ-
ւոյն ծնօղ · հոգւոյն վերընդունօղ · երրորդութե
փառացն տարօղ · վերանկարեա զառ յաւազանէն
անախտ արգանդէ զկարդացեալս անուն՝ ի գիր
մատենի վերնում դպրոցիդ ։ Որ զերդաբրութիւն
սակաւամանաւեայ այսր դովեստի , արձան հաստատեա
միշտ անկործան սրբոյդ առաջի · ընծայեալ մարմ-
նոյս՝ զմիաշարս գիծ , և զգոյական շնչոյս՝ զը-
պատկեր բանիս · Օ ի էբր ի գոյից երկուց զո-
գելոց ի մի խառնուածիւն միոյ կենդանւոյ , միշտ
փառաւորեացիս դու սուվին օրհնութեամբ , որպէս
անեղծ պաշտօնէիդ օրհնաբանութեամբ ։ Ա-
րև լուս ի ձեռն զօրեղ քոյին հայցուածոց , լեցի մեզ
յանդատապարտ համարձակութիւն՝ յաւէնի մեծ և
աշխարհ սուրբ դաստառորին ։ Որ գոյութ արժա-
նի՝ անբիծ վարուք և ուղիղ դաւանութեամբ հա-
ւատոցն հաստատութեամբ՝ հանդիպիլ և անդա-
նօր ընծայի բանիւց քումդ երանութեան · փա-
ռաւորել ընդ քեզ և ընդ քոյն՝ յանդիման դի-
մաց պաշտելի և պատկերի քում՝ ձեռափայլ և լու-
սանշոյլ մեծ պայծառութեդ՝ զերութի անքակ և
անքննելի որ երրորդութեն՝ ի միում էրութե և արար-
չութե ։ Ո լուսաւ վայելչական պատիւ և գովեստ անդ-
դար երդոց · այժմ և միշտ յաւիտեան յաւիտենից · ամէն ։

Չմոռացողութիւն աղերսից եւ յոյժ վարդապետի դիւրայր գիրն խոստիցն ճգնաւորի եւ բանիբուն հռետորի՝ ասացեալ ի սուրբ պատարագին.

ՏԵ՛Ր իմ յիշ քո բան հօր և կերպարան, կենդանի և կենդանարար, յոյս և փրկութիւն ամենեցուն՝ որ կարդան առ քեզ: Որ չնորհես առաւել քան զարժանն. և տուս խընդրողացն՝ զպիտոյս կարեաց: Ո՛չ ո՛չ միայն արարքեր և առացաբ՝ ի վերստին յանցանելն մեր՝ չարչարանօք խաչի քոյ. այլև միշտ զքեզ եռուր փրկանս կենաց մարդկան: Ա՛՛՛՝ մեծ եղև մինչև յերկինս ողորմութիւն քո. և յամ երկրի ցուցաբ փառք քո: Եւ այնքան գերազանցեաց պարգևաց քոց նշանակ, մինչ զի ո՛չ միայն մարդկայինս հիանան ազգք. այլև՝ երկնային զօրքն, և առաւել մերձակայքն. ընդ որս սոսկացեալ փառաւորեն անլռելի ձայնիւ ասելով. Ա՛՛՛ Ա՛՛՛ Ա՛՛՛ Տէր զօրութեանց. զորս և ուսեալ մեր՝ երգեմք ի ժամ անմահիդ զենման՝ կցորդեալ նոքօք անմարմնոցն երջանկաց:

Ո՛չ զառ մեզ զանձառն տեսանելով զհորդիդ, ընդ մեր եղեալ զօրինակ մահուն ճշմարտի, մարդ կապէս ընդ մեզ եղանակեն վերդս օրինութեան: Ո՛չ եթէ զօրինակն անգիտանան գովասանութիւն միայն զտուրբն կարդան զանուն, ուսոյ զերեսան ճաճկեն և զտան: Այլ զմի ասացուք զօրհնութիւն կամ զգոհութիւն: Այլ միայն զքեզ օրհնեսցուք սարսափմամբ, և հաւատովք մերձեսցուք

ցուբ յանուեսանելիդ և ի սեռանելիդ անձառուն ։
()րհնեմք զՀայր՝ զառաքօղ փրկողիդ ։
()րհնեմք և զՀոգիդ սուրբ՝ զկատարիչ և զսրբիչ զաշխարհս օրինակի ։
()րհնեմք զանխմանալի զքո խոնարհութիւնդ ։
()րհնեմք և զմեծ քո քաղցրութեան կամդ ։
()րհնեմք՝ որ զկենդանարար մարմին և զարիւն քո սուրբ շնորհեցեր մեզ ի քաւութիւն ։
()րհնեմք՝ որ հուր ածութեան քոյ՝ ոչ կիզու զբնութիւնս հոգեղէն ։
()րհնեմք՝ զոր ոչ տանին երկինք ամբ, այլ տանին նիւթական և նմանատական եկեղեցիք ։
()րհնեմք՝ որ նստիս ի քերովբէս , և բազմիս ի սերան սրբութեան ։
()րհնեմք՝ զոր ոչ ունին երկինք վերին , և ինքնաբեր զասք անմարմնոցն , բառնան մատունք քահանայիցն ։
()րհնեմք՝ զոր և սերովբէն ունելոզք մատուցաներ ի բերան մարգարէին . իսկ աստ ձեռամբ բահանայիս հոգեղինաց և մատամբ մատչիս ճաշակողաց ։
()րհնեմք՝ որ ոչ դարչիս յաղտեղութենէ մարմնական կրից , այլ մաքրես սրբութիւնդ քով ։
()րհնեմք՝ որ զպէսպէս յանցանսն անտես առնես զաղքի մարդկան՝ որք հաւատով ապաւինին ի քեզ ։
()րհնեմք՝ որ միջնորդութեամբ կենդանար մարմնոյ և արեան քոյ՝ հաշտեցուցանես զՀայր քո՝ ընդ օտարացեալս մեզնք , տալով վճիռ անատելի , ոչ ու-

տողացն և ոչ ըմպողացն՝ ոչ ունել կեանս . և ուստ
ղացն և ըմպողացն՝ ղենակիչն ի քեզ և զքեզ ի նմ ։
Կանզի տիրապէս մարմին և արիւն քո սբ կատա
րեալ արձակումն է և ազատութիւն ի կապանաց
մեղաց ։

Օ՛ ի եթէ սբք ամառ հասարակ լիշին , և քոյոցդ
բարեաց կարօտին , զնարդ և ոչ ես՝ անկեալս ի
հնորհայ և ունայնս ի բարեզարդութենէ ։

Օ՛ ի եթէ այժմ ոչ ողորմիս , յորում բացեալ
ես զդուռն անճառ ձրիդ , երբ տայցես յայլում
ժամու . քանզի անվրէպ յայսմ ժամու է առնուլ
ի քէն զնադիրս , որպ և ստուբեք ի քաղցրութենէ ժա
մանակի ։

Օ՛ ի եթէ յորժամ ընդհանուր երկինք և եր
կիր առ հասարակ բարեխօսեն՝ ոչ լսես , այլ յո
րում ժամու զամենեսեան ժողովեցիլ ։

Օ՛ ի եթէ մինչ հիանան անմարմինքն դասք ընդ
առաստաւ պարգևացդ քոց , և զօրհնութիւս մատու
ցանեն , ոչ առնուս . յորժամ ի կշիռ դնես՝ զի
պրդ ընկալայց ։

Օ՛ ի եթէ յորժամ դասք հրանիւթիցն գոչեն ա
սելով ողորմեա քո արարածոց , մանն ինձ ոչ տա
ցի . ընդ որոց այլոց առից ։

Ա՛ղաչեմ զքեզ Տէր , մի՛ ունայն դարձուցաներ
զիս յամենանաբ երեսաց քոց , այնչափ պարգևացդ
իշխան ։

Յորժամ յորդեալ է իբրև զգետս ի լուութենէ
ծովու մեծիդ պարգևք . ուստի և ինձ կաթիլ մի
բաւական է ։

Օ՛ ի սակաւն քո՝ անչափ ուրախ մեծութիւն . և ա՛ռաւելեալ է քան զլսարս ծովու ։

Օ՛ ի երթէ՛ ի ծագիլ լուսոյ արեգականդ՝ ո՛չ լու՛սաւորիմ , ի գիշերի ոչի՛ պայծառացայց ։

Եւ երթէ ձրի բժիշկդ մերձ ես , և զդեղդ կե՛նաց ո՛չ տացես . այլ ո՛ր գտից բժիշկ , զի բժշկե՛ցայց ։

Երթէ յարուցչիդ պատահեալ մեռանիմ , և ո՛ զնս յարուսցէ ։

Երթէ բնութի՛ւնք ճոխացուցիչդ զաղքատութիւնս ո՛չ բարձցես . առ այլ ո՛ի երթայց՝ ի փարթամաց ։

Ընդ խաղաղութե՛ն աշխարհիս՝ զոր շնորհես , տո՛ւր և հինձ խաղաղութիւն յամբոխից կրից , ընդ հաստատութեան եկեղեցւոյ , հաստատեա՛ և զարժեալ անձինս ։

Ընդ քահանայապետից՝ և քահանայից՝ սարկաւագաց և դպրաց՝ և ա՛մ ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութեան , զօրութի՛ւն քո և զնս ընդ հովանեաւ քով ամրացո՛ ։

Ընդ թագաւորաց և իշխանաց , զօրավարաց և զօրականաց յաղթօղ և զնս ի վերայ աներևոյթ թշնամւոյն արասցե՛ս ։

Ընդ ննջեցելոցն հաւատացելոց յիշեա՛ և զնս տէր զմեռեալս մեզօք . զոր ի խորոյն հաներ անդնդոց , ընդ նոսին հան և զնս ի լերին բանդ՝ մի՛ջորդութի՛ւն կենսատար մարմնոյ քոյ և արեան , արժանապէս գոհանալ զողորմութի՛ւնդ քո՛ւմմէ ։

Վա՛ոհանամ զքէն ՏԵ՛Ր՝ որ արժանի արարեր զնս տեսլեան սուրբ խորհրդոյ քոյ ։

Վա՛ո՛ր

Վոհանամ՝ զի զսուտկալին և զտհաւորն լուսոյ
զօրինութեան։
Վոհանամ՝ զի զծածախօսութիւ քո լսել արժանացայ։
Վոհանամ՝ որ զՀոգիս յոսոմ լցեր, և զսիրտս
ուրախութիւբ։
Ո՞ր օրինութիւն կամ զգոհութիւնն քեզ մատուցա-
նեմ, ա՛ծ իմ յիսուս, զի արժանի եղէ կենաց հա-
ցիդ և անմահարար բաժակիդ։
Վխտեմ՝ զի չար է ինձ մերձենալն չարեզք, և տա-
րակուսանք հեռանալն։ մանաւանդ զի՝ անտուտ
սահմանեցեր, եթէ որ ոչ ուտէ զմարմին իմ և
ըմպէ զարիւն իմ, կեանս ոչ ունիցի յանձին իւ-
րում։
Ո՞հա յայտնապէս խոստովանիմ, զի ես մեռեալ
եմ, և քեզ յարուցանելն։ զի փառաւորեցից
զքեզ ընդ հոր քում ամենազօրի, և ընդ ամենա-
սուրբ Հոգւոյդ աշխարհի։ այժմ և միշտ և յա-
ւիտեանս։ ամէն։
Ամենակալ ամենահնամ Ա՛ծ՝ յամի օրհնեալ։ որ
յամի ես և ամենեցուն անհաս, և բովանդա-
կեալ պահես զամ արարածս, զհոգեղէնս և զհո-
ղեղէնս, զանհիւթս և զնիւթեղէնս, զի մահկա-
նացուաց կեանք ես և անմահութիւն յարամնացուի։
Այլ զդուռն ողորմութեան քոյ՝ գթած, և ծա-
գեա լոյս խաւարեալոյս։ զծանրացեալս բեռամբք
մեղաց՝ թեթևացո։ զսևացեալս ազտեղեալ կրիւք՝
սպիտակացո։ զսառուցեալս յածային սիրոյդ՝ ջեր-
մացո։ զվիթացեալս անառնական սահեցմամբ՝ զաս-
տացո։ զլմբենեալս ի ծուղակ որսողին՝ փրկեա և
ազատ-

աղաւեաւ • զմանրեալս ի ժանեաց կերջին՝ կորզեա՛
և կենադործեա՛ • և զոդիս խաւարեալ մեղաց՝ ան-
ձառ լուսով քով լուսաւորեա՛ , և միշտ առ քեզ
Տայերցո՛ • զգերեալ խորհուրդս ի դերոզէն՝ առ
քեզ դարձո՛ • զմեռանեալ կամս ի խարդախողէն
ղերծո՛ • զյօժարութիս՝ քաղցրութէ ի քեզ միացո՛ •
զբանական մասն հոգւոյս՝ խոհեմացո՛ • զպատմա-
կանն արիացո՛ • զանկականն ողջախոհացո՛ , և առ
քեզ դարձո՛ • զերիս մասունս՝ արդարութէ ամրա-
ցո՛ • զնսեմացեալ միտս՝ պայծառացո՛ • զներքսեամն
դրեալ բնութէն բանիս՝ հոգւով քո խառնեա՛ •
Օ արտաբերեալս յօգուտ լսողաց՝ շնորհք քո ներ-
կեա՛ • զզգայարանս կարկառեալն մտացս՝ առ քեզ Տայե-
ցո՛ • զզգայութիսն պատուհանացս՝ ազդմամբ քո
լցո՛ • տեսանելեացս՝ ցոյց զողորմութէ քո • լսելեացս՝
լսելի՛ արա զձայն քո • ճաշակելեացս՝ քաղցրացոյն
բանք քո • հոտառելեացս՝ բուրեցի հոտ կենաց
քոց • միշտ առ քեզ պաղատիլ և աղաչել և երկիրպա-
գանել • բաղմամբք կրծից , տարածմամբ ձեռաց , տա-
ռանմամբ մատանց , կախանմամբ ձայնից , հառաչ-
մամբ սրտից , հեծութէք ողբոց , արտասուօք աչաց ,
յայտնութէք գաղանեաց , խոստովանութէք մեղա-
նաց , և ի քէն ընդունիլ թողութիւն սխալանաց ,
քաւութէ յանպտանաց , հանգիստ փառաց , և զնա-
ճանալ տեսութէք աչաց , և վայելել ի փառս եր-
բեակ անձնաւորութեդ յաւիտենից յաւիտեանս •
Ա՛մէն •

Տէր Աստուած եռաւիծ Հոգեստէր՝ Աշխէրսի Երկնից Երանելոյ Գործիչդ տալհատոյն պիղծ բաղձալոյս Ա՛ր- գասպէտ • Աստուած սոյն Երբեմնեան ի Սուրբ Գործիչ Նաւթիսին •

Ընկիսական լոյս երկնային • յո՛ք Հօր միածին • լեզեր ընդրկին զո՛ր անքննին • զսուրբ գրիգոր Նարեկացին •

Ընդլեալ աղբիւր անհիւթական • անձառ Հոգեւով ածական • մեղսացելոց յոյս փրկուէ • յանցաւորաց ազգի մարդկան •

Գանձ անբասիս անապական • աննիւթ նիւթով շարադրական • զի որք առնուն փարթամանան • շա- հով երկնից արբոյսքէ •

Գեղ խոցելոց ի բանսարկուէն • և անջատումն ի ջար ախտէն • մեզ օգնական լինի և ղէն • ընդդէմ այսոց նեռատագուղէն •

Երանելի՛ որ սուրբ գրիգոր • դուրըն բացեր մեզ հոգևոր • ահաբո յուցեր մտաց մոլոր • բանիւ քոյին արդիւնաւոր •

Օ՛ արբոյն երկնից աչօք տեսար • զհոգին ածանոթ ընկալար • հօրըն լուսոյ ուռ կալմեցար • յորմըն քո պատուաստեցար •

Երին հըրոմն մաքրեցար • անտես բոցոլըն վառե- ցար • ընդ այլ խոսակցեցար • մեղսացելոց յուցեր դուռ ճար •

Ընարեալ ծաղիկս ի նոր գրոց • հաւաքեցեր ի մի շա-

Շարոց • դէղ կաղմեցեր Հիւանդ Հոգւոց • պարգևե
ցեր Ձիր մարդկայնոց ։

Ձախանձանաց բանս լալագին • բարբառեցար դու
՝ի խորին • խորտակեցեր զժանիս չարին • զդիւաց
գնդին լեգէօնին ։

Ամանակաւ յետին ցուցար • քան զառաջինսըն
պատուեցար • յերեկոյիս լոյս ծագեցար • քան ըզ
միջօրեայ պայծառացար ։

Մաստուիք զո անքննին • անբիծ վարուգդ իսկ ՝ի
մարմին • եղեր պարծանք տանս արամին • ապա
նաչեան Հոյկ արմենին ։

Ուսաւորչին Համանըման • գրիգորիոս արքունն
անուանեան • զի որք նովաւ ՝ի լոյս դարձան • և
առաւել քան ցնծացան ։

Կաչեալ մարմնով ընդ քի • զօրհանապազ միշտ յա
ղօթի • գրիգորիոս լոյս գերարուի • լուսաւորիչ
մեզ ՝ի Հոգի ։

Նաղիկ յաշնան ժամ յայտնեցար • անմահուքիե Հոս
բուքեցար • գրիգորիոս ծառ ծաղկեցար • պըտուղ
կենաց պարգևեցար ։

Կեանք մեղուցեալ մարդկան ցուցեր • յուսահատից
լոյս կանգնեցեր • գրիգորիոս բանս երգեցեր •
յանյաւորաց կանոնս եդեր ։

Չաղբըն չարին անխըզելի • որ ընդ մարդկան պա
տուաստեալ • գրիգորիոս սուր երկասըրի • սուրբ
աղօթիւքըդ խորտակի ։

Զայնիւ քոյին հըսկողական • ամենդարամեղքն ահիւ
դողան • գրիգորիոս դու աննըման • Հողանիւթ
եայ բնութեանս մարդկան ։

Ա ամբարափայլ ձառնանչ փառաց · ի գաւառին ըն ըշ-
տունեաց · քան զարեգակն ընդ աստեղաց · նոյն-
պէս բան քո ընդ այլ կուսակաց ։

Ընտրեաց եդեալ յաշտանակի · ըստ հրամանի տէն յիւ ·
գրիգորիոս մարմնով յերկրի · հոգւով ի դաս
հրեղէն գընդի ։

Աչտահոսան հոգւովն անճառ · յարմարեցեր բանիւ
մեզ ճառ · գրիգորիոս մըռաք պայծառ · փարատե-
ցեր զմեղաց մըռայլ ։

Ցանեղ լուսոյն լոյս կոչեցար · յաշտանակի մարմ-
նոյդ եդար · եկեղեցւոյ ջահ վառեցար · խաւար
հոգւոց դու լուսաւորար ։

Նախանձաւոր հարանց վարուց · ձգնաւորաց նախ-
նի դասուց · գրիգորիոս ցանկ խրատուց · բանս
խօսեցար վասն նոցունց ։

Ճառաւիղք բարեբունական · առեր շնորհս և գա-
ւազան · քարոզ լինիլ որդւոց մարդկան · կոխե-
լով ղօճն անդընդական ։

Ուրախանան յաւէժական · ազգըս հայոց Թորգոմե-
կան · յորժամ լսեն զքո խօսեալ բան · որ դեղ
կենաց է փրկութեան ։

Ձարին յաղթեմք քոյին երգով · և զնա ուժգին
խոցոտեալով · զլսակս մեղաց մեր մսրբելով · քաղց-
րանուագ այսու դեղով ։

Պարուց վերնոյն հրակերպեան · եղեր մարմնով հա-
մանման · գրիգորիոս կանդնեալ արձան · ըմբռ-
ունեալ ծովն յանդիման ։

Ջ ընդեալ ի միջնէ զաշտս մեղաց · սուրբ աղօթիւք
քո յոտընկաց · գրիգորիոս տէր պարծանաց · ակն
լու-

Լուսոյ Հայաստանեայց։

Ոտեհին կենաց մեզ կազմեցեր • առաւտապէս մեզ բաշխեցեր • գրիգորիոս կոչ արարեր • զքաղցեալս հոգւով կերակրեցեր։

Այբ և մաքուր բանից քոյին • սյլասեռից ազգ յանկայնի • եռափափագ սիրով եկին • և գծագրեալ առեալ դնացին։

Աղբտացելոց դու մխիթար • և նեղելոց անդորրարար • տէր սուրբ գրիգոր Հայր բարերար • այսահարից դեղ և ինար։

Տալանդ շնորհաց ընդ ընկալար • բազմապատիկ զայն շահեցար • գրիգորիոս կատարեալ այր • ածուքեն կամարար։

Բամից ստեղծչին դու խօսակից • ձգնաւորաց աղօթակից • վարդապետաց հանուրդ վարժից • գրիգորիոս պետ բաղձալից։

Յնծան մանկունք սուրբ հաւատոյ • ընդ լուսակիր աղօթըս քո • գրիգորիոս դու սիւն լուսոյ • հայաստանեայց եկեղեցւոյ։

Ախանդ հոգւոյըս մարդիայնին • բարեխօսեա ան յիսուսին • սուրբ աղօթից քոց կցորդին • բանք սիրատոր ածածանին։

Փայտըն կենաց սրբոյ խաչին • և ձայն սրբոյ կարապետին • ստեփաննոսին՝ սուրբ գրիգորին • յորդիս լուսոյ զմեզ ծընողին։

Վհև ըզ քեզ փառաբանեմք • ընդ հօր հոգւով երկրպագեմք • երրորդութեն փառս վերերգեմք • ածուքեզ մի դաւանեմք։

Եւ ասէ ցնոսա՝ Ոչ ոք ածէ զլոյս եւ ի սափոր արկանէ կամ ընդ մահիճս, այլ ի վերայ աշտանակի դնէ, զի որ մտանեն տեսցեն զլոյսն։ Զի ոչինչ է ծածուկ որ ոչ յայտնի լիցի, եւ ոչ գաղտնի որ ոչ գիտասցի եւ ի յայտ եկեսցէ։ Տեսէք ուրեմն զի որպէս լսէք՝ նոյնպէս արասջիք։ Զի որ ունիցի՝ տացի նմա, եւ որ ոչ ունիցի՝ եւ զոր կարծիցի թէ ունիցի՝ առցի ի նմանէ։

Եկեալ Յեհովաքեղ Յիւ Ուր Ասա Ասաբէսի։ Տրեն մեր Ցե Ուր։

Եւ շրջեցեր Ցե ընդ ամ կողմն գալիլեացւոց. ուսուցանէր ի ժողովրդս նոց և քարոզէր զաւետարանն արքայութեանն, և բժշկէր զամ հիւանդութիւնս և զամ ախտս ի ժողովրդ հանն։ Եւ ել լուր նր ընդ ամ երկիրն ասորւոց. և մատուցին առ նա զամ հիւանդս, որ նեղեալ էին ի պէս պէս ցաւս և ի տանջանս, և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս, և բժշկեաց զնա։ Եւ երթային զհետ նր ժողովուրդք բազումք ի գալիլէէ և ի դեկապօլեայ և յերզէմէ և ի հրեաստանէ և յայնկոյս յորդանանու. և բժշկեաւ զնա։

Ամէն երբեք էր ի լեռնէ անտի, գնային զկնի նր ժողովուրդք բազումք։ Եւ ահա մատուցեալ բորոտ մի երկիր պագանէր նմա և ասէր. Տէր՝ եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր և հասոյց ի նա յն և ասէ՝ կամի Սրբեսից. և վաղվաղակի սրբեաւ բորոտն ի նմանէ բորոտութիւն։ Եւ ասէ ցնա յն, զգոյշ լեր՝ մի ումեք ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո քահանային, և մատո զպատարագն՝ զոր հրամայեաց Մովսէս ի վկայութիւն նոցա։

Եւ մնել ի կափառնաւում, մատեաւ առ նա Տարիւ-
բապետ մի. աղաչէր զնա և ասէր. Տէր մնասուկ իմ ան-
կեալ կայ ի տան անդամալոյծ չարաչար տանջեալ.
Ասէ ցնա յի, ես երթից և բժշկեցից զնա. Պատասխան
ետ Տարիւբապետն և ասէ, որ՝ չեմ բաւական եթէ
ընդ յարկաւ իմով մտցես, այլ ասա բանիւ, և բժշկեսցի
մանուկն իմ. Եւ զի և ես այր մի եմ ընդ իշխա-
նութիւն. ունիմ ընդ ինև զինուորս՝ ասեմ ասա երթ, և
երթայ, և այլում թէ եկ՝ և գայ, և ծառայի իմում
թէ արա զայս՝ և առնէ. Լուեալ յի՝ զարմա-
ցաւ և ասէ յաւնսիկ որք զհետն երթային, ամէն ա-
սեմ ձեզ՝ և ոչ յիսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի եր-
բեք. Այլ ասեմ ձեզ՝ զի բազումք յարեւելից և յա-
րեմտից եկեսցեն և բազմասցին ընդ աբրահամու և
ընդ իսահակայ և ընդ յակոբու յարքայութիւն երկնից.
Իսկ որդիքն արքայութեան՝ եղցեն ի խաւարն արտա-
քին. անդ եղկոյղ լալ և կրճտել ատամանց. Եւ ասէ
յի ցՏարիւբապետն՝ երթ և որպէս հաւատացեր դու, եղիցի
քեզ. և ողջացաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ.
Եւ եկեալ յի ի տունն պետրոսի, տեսս զի զքաւնէր
անկեալ դնէր տապացել. Այլաւ զձեռանէ նր. և ե-
թող զնա ջերմն. յոտն եկաց և պաշտէր զնա. Իբրև
եղև երեկոյ, մատուցին առ նա դիւահարս բազումս,
և ետն զայսոսն բանիւ և զամ հիւանդան բժշկեաց.
Որպէս լցցի բանն որ ասացաւ ի ձեռն եսայեայ մարգարէի,
նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց և զցաւս մեր եբարձ.
Եւ իբրև անց յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց՝ պա-
տահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ի գերեզ-
մանացն չարաչարք յոյժ, ոչ զի էր ինար անցանել

ումեք ընդ այն ձանձրոյ : Եւ ահա աղաղակեցին և
ասեն . վի՛ կայ մեր և քո՛յ որդի՝ սո՛ւ, եկիր տարաժամ
տանջել զմեզ : Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ երամակ
մի խոզից արօտական : Եւ գևքն աղաչէին զնա և ա-
սէին՝ եթէ հանես զմեզ ասի , հրամայեա տուր մեզ
երթալ յերամակ խոզից : Եւ ասէ ցնո՛ւ երթա՛յք . և
նոքա ելեալ գնացին յերամակին խոզից . և դիմեաց ամ
երամակն ՚ի դարձ անտի ՚ի ծով . և մեռան ՚ի ջուրն :
Եւ խոզարածքն փախեան . և երթեալ ՚ի քաղաքն պատ-
մեցին զամ՛ , և զկրս դիւահարացն : Եւ ահա ամ քա-
ղաքն ել ընդ առաջ յի . իբրև տեսին զնա՝ աղաչէին
զի գնասցէ ՚ի սահմանաց նոցա :
Եւ մտեալ ՚ի նաւ՝ անց յանկոյս և եկն ՚ի քաղաք իւր :
Եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ մի՝ որ դնէր
՚ի մահիճս . և տեսեալ յի զհաւատս նո՛ց՝ ասէ յանդա-
մալոյծն , Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո : Եւ ահա ո՞
մանք ՚ի դպրացն ասեն ընդ միտս՝ հայհոյէ դա : Եւ
ծանուցեալ յի զխորհուրդս նո՛ց ասէ ցնո՛ւ . ընդէր
խորհիք դուք չարիս ՚ի սիրտս ձեր : Ո՞ ի՛նչ դիւրին
է , ասել՝ Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո , թէ ասել՝ արի՛
և շրջեաց : Ա՛յլ զի գիտասցիք՝ եթէ իշխանութի ու-
նի որդի մարդոյ յերկրի Թողուլ զմեղս : Յայնժամ
ասէ յանդամալոյծն՝ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի
տուն քո : Եւ յարուցեալ գնաց ՚ի տուն իւր : Իբրև
տեսին ժողովուրդքն , զարմացան . և փառաւորո՛ւ առնէ
ին զած զոմն իշէն այնպիսի իշխանութե մարդկան :
Ելենգեալ նա զայս խօսեր ընդ նո՛ս , ահա իշխան մի
մատուցեալ երկիրպագանէր նմա և ասէր , դուստր
իմ արդ եւս վախճանեցաւ , այլ եկեալ դիցես զձեռն
քո

քո ի վեր նը, և կեցցէ։ Յարեաւ յն և գնաց ընկե
նը աշակերտաքն Հանդերձ։ Եւ ահա կին մի տեառ
տես երկոտասանամեայ՝ մատուցել յետոյ մերձեցաւ
ի դրօշակ հանդերձի նը։ Ասէր ի մտի իւ
րում, Թէ միայն մերձենամ ի հանդերձս նը փրկիմ։
Ասկ յն իբրև դարձաւ և տես զնա՝ ասէ քաջալե
րեաց դուստր՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ և փրկե
ցաւ կինն ի ժամէն յայնմանէ։ Իբրև եկն յն ի տուն
իշխանին, և տես զխռովարան և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնա
ի բաց գնացէք. զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ
ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա։ Եւ իբրև եւ ամբոխն
ի բաց, եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ նը և յարեաւ աղջի
կունն։ Եւ եւ համբաւս այս ընդ ամ երկիրն ընդ այն։
Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն յն զհետս եղեն նը
կոյրք երկու. աղաղակէին և ասէին, ողորմեաց մեզ
որդի դաւթի։ Եւ իբրև եկն ի տուն, մատեան առ
նա կոյրքն. և ասէ ցնա յն. հաւատայք եթէ կա
րօղ եմ առնել ձեզ զայդ. ասեն ցնա՝ այո տեր։ Յայն
ժամ մերձեցաւ յաչս նց և ասէ, ըստ հաւատոց ձե
րոց եղիցի ձեզ։ Եւ բացան աչք նց. և սաստեց նոցա
յն և ասէ՝ զգոյշ կացէք՝ մի՛ ոք գիտասցէ։ Եւ նոքա
ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ամ երկիրն ընդ այն։
Եւ յելանելն նոցա արտաքս, ահա մատուցին առ նա
այր մի համր դիւահար։ Եւ յելանել դիւին՝ խօսե
ցաւ համրն. և զարմացան ժողովուրդքն և ասեն, Թէ
և ոչ երբեք երևեցաւ այսպիսի ինչ յիսրայէլ։ Իսկ
փարիսեցիքն ասէին՝ Թէ իշխանաւն դիւաց հանէ
դա զդեւս։

Եւ շրջէր յն ընդ ամ քաղաքս և ընդ գիւղս՝ ուսու
ց

ցանէր ի ժողովուրդս նոյ. և քարոզէր զաւետարանն
ապրեալսն, և բժշկէր զամ ախտս և զամ հիւանդութիւս
ի ժողովրդեանն։ Եւ տեսեալ զժողովուրդսն գթա-
ցաւ ի նոսա, զի էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրև զոչ
խարս, որոց ոչ իցէ հովիւ։ Յայնժամ ասէ ցաշակերտ
սն իւր. Հունձք բազումք են՝ և մշակք սակաւ։ Այդ՝
աղաչեցէ՛ք զտէր հնձոյ՝ զի հանցէ մշակս ի հունձս
իւր։ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշա-
կերտսն իւր, ետ նոցա իշխանութիւն այսոցպիսոյ հանել
զնս և բժշկել զամ ախտս և զամ հիւանդութիս։
Եւ գնացեալ անտի յո՛ երկն ի ժողովուրդն նոյ։ Եւ
անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. Հարցին
գնա և ասեն, եթէ պարտ իցէ ի շաբաթու բժշկել.
զի չարախօսեացեն զնմանէ։ Եւ նա ասէ գնոս, ո՞վ է ի
ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և անկանիցի այն ի
խորխորատ ի շաբաթու, մի թէ ոչ ունիցի և յարու-
ցանիցէ զնա։ Ասէ արդ՝ ոչըսփ եւս առաւել է մարդ
քան զոչխար. ապա ուրեմն պարտ է ի շաբաթու բա-
րիս գործել։ Յայնժամ ասէ գայրն, ձգեա՛ զձեռնդ.
և նա ձգեաց, և եղև ողջ իբրև զմիսն։ Ասէ փարի-
սեցիքն ելեալ արտաքս՝ խորհուրդ առին զնմանէ թէ
որպէս կորուսցեն զնա։
Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր և
համր՝ և բժշկեաց զնա. ոպէ զի համրն և կոյրն խօսիցի
և տեսանիցէ։ Ո՛վ արմունք ամ ժողովուրդքն և ասէին.
մի թէ սա՞ իցէ քո՞ն՝ որդի դաւթի։ Եւլոյց փարիսե-
ցիքն իբրև լսեան՝ ասեն. ոչ ի՛ւիք հանէ դա զդեւս՝
եթէ ոչ բէեղզեբուղաս իշխանաւն դիւոց։
Եւ ելեալ անտի յո՛ գնաց ի կողմանս տիւրոսի և սի-

սիդոնի։ Եւ ահա կին մի քանանացի՝ ի սահմանաց
անտի նոցա, ելեալ աղաղակեր և ասեր, ողորմեաց ինձ
Տէր որդի դաւթի, դուստր իմ չարաչար այսօրհարի։
Եւ նա ոչ եհան նմա պատասխանի. և մատուցեալ աշա-
կերտքն նր աղաչէին զնա և ասէին, արձակեա զնա զի
աղաղակէ զհետ մեր։ Եւ նա պատասխանի եհան և ասէ, ոչ
ուրեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս
տանն իսրայէլի։ Եւ նա մատուցեալ երկիրպագանէր
նմա և ասէր, Տէր օգնեա ինձ։ Պատասխանի եհան նմա և
ասէ, ոչ է բարւոք՝ առնուլ զհաց մանկանց և ար-
կանել շանց։ Եւ նա ասէ, այո՛ Տէր. քանզի և շունք կե-
րակրին ի փշրանաց անկելոց ի սեղանոյ տեառն իւրեանց։
Յայնժամ պատասխանի եհան նմա յի՛ և ասէ, մե՛ծ կին դու,
մե՛ծ են հաւատք քո. եղիցի քեզ ո՛պ և կամիս. և բժշկ
կեցաւ դուստր նր ի նմին ժամու։

Եւ գնացեալ անտի յի՛ եկն ի ծովեզրն գալիլեա-
ցւոց. և ելեալ ի լեառն նստէր անդ։ Մատեան առ
նա ժողովուրդք բազումք՝ որ ունէին ընդ իւրեանս
կաղ՝ կոյր՝ համեր՝ միակողմանիս, և այլս բազումս,
և ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա, և բժշկեաց զնոսա։
Մինչև զարմանալ ժողովրդոցն, որ տեսանէին. զի
համերքն խօսէին, կաղք գնային, միակողմանիք բը-
ժշկէին, կոյրք տեսանէին, և փառաւոր առնէին
զԱծն իսրայէլի։

Եւ իբրև եկին ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի, ի
ծունր իջանէր և ասէր, տէր ողորմեաց որդւոյ ի-
մում. զի լուսնոտի և չարաչար հիւանդանայ. բա-
զում անգամ անկանի ի հուր՝ և երբեմն ի ջուր։ Եւ մա-
տուցի զնա աշակերտացն քոց՝ և ոչ կարացին բժշկել

Պատասխանի եւս յն եւ ասէ , ով աղգ անհաւատ եւ թիւր . մինչեւ ցերբ լցեմ ընդ ձեզ . մինչեւ յերբ անսայցեմ ձեզ . սա զնա առ իս . եւ ածին զնա առ յն : Եւ տատեաց ՚ի նա յն . եւ ել ՚ի նմանէ դեւն , եւ բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժամէն յայնմանէ : Այնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն եւ ասեն ցյն , մեք ընդէր ոչ կարացաք հանել զնա : Եւ նա ասէ ցնոսն վն թերահաւատութեանդ ձերոյ . ամէն ասեմ ձեզ , եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ , ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեա՛ց աստի անդր եւ փոխեսցի . եւ ոչ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ : Այլ այս ազգ ոչ ելանէ , եթէ ոչ աղօթիւք եւ պահօք :

Եւ յելանել նոքա յերկիրմէն , գնային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք : Եւ ահա կոյրք երկու նստեին առ ճանապարհսն . իբրեւ լուան թէ յն անցանէ՝ աղաղակեցին եւ ասեն , ողորմեա՛ մեզ յն որդի դաւթի : Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն . եւ նոքա եւս առաւել աղաղակէին եւ ասէին , եր՝ ողորմեա՛ մեզ որդի դաւթի : Օ՛տեղի առ յն . կոչեաց զնոսա եւ ասէ՝ զի՞նչ կամիք զի արարից ձեզ : Ասեն ցնա՝ եր զի բացցին աչք մեր : Եւ գթացեալ յն մերձեցաւ նոցա , եւ վաղվաղակի տեսին եւ գնացին զհետ նր :

Սէր Ա՛ւետարանս Հիւ Ուր Ը՛ա Մ՛ուխտ :
Տ՛ամբ Մերով Հիւ Վ՛իր :

Եւ մտանեն ՚ի կափառնաում , եւ իսկ եւ իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժողովուրդն ուսուցանէր զնա : Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն

թէ նոր, զի ուսուցանէր զնոսա իբրև իշխանութիւն, և ոչ ոգի դպիրքն։ Եւ էր ի ժողովրդեանն նոյ այր մի յորում այս պիղծ դեւն ի նմա, որ աղաղակեաց և ասէ։ Անյաղթ տէր, զի կայ մեր և քո՞ յիս նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. դիտեմք զքեզ սիրելս Աբդայ։ Սաստեաց ի նա յիս և ասէ, կարկեաց և էլ ի դմանէ։ Եւ զարկեալ զնա այսն պիղծ և աղաղակեաց ի ձայն մեծ, և էլ ի նմանէ։ Եւ զարմացան ամենեքեան, մինչ չէ հնծել ընդ միմեանս և ասել. զինչ է այս նոր վարդապետութիւն. զի իշխանութիւն և այսոց պղծոց սաստէ և հնազանդին սմա։ Եւ էլ լուր նոր ընդ ամ կողմն գաւառիցեայսց։

Եւ վաղվաղակի ելեալ ի ժողովրդենէն եկն ի տունն սիմոնի և անդրեայ՝ յակոբաւ և յովհաննու հանդերձ։ Եւ զքանչ սիմոնի դնէր ջերմացեալ. և վաղվաղակի ասեն ցնա վնր։ Եւ մատուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ. և եթող զնա տենդն և պաշտեր զնս։ Եւ իբրև երեկոյ եղև ի մանել արեգականն՝ բերէին առ նա զամ հիւանդս և դիւահարս։ Եւ էր ամ քաղաքն ժողովեալ առ դրունսն։ Եւ բժշկեաց բազում հիւանդս ի պեսպէս ախտից. և դեւս բազումս՝ եհան. և ոչ տայր խօսիլ դիւացն, զի գիտէին զնա թէ քնն է։

Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ էլ և գընաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս։ Եւ գընաց զհետ նր սիմոն՝ և որք ընդ նմայն էին։ Եւ իբրև գտին զնա, ասեն ցնմա թէ ամենեքեան խնդրեն զքեզ։ Եւ ասէ ցնոսա. եկայք երթիցուք և յայլ մերձաւոր դիւղաքաղաքն՝ զի և անդ քարոզեցից. զի

յայս իսկ եկեալ եմ։ Եւ քարոզէր ի ժողովրդս
նոյ ընդ ամ դալիլեացիս, և դևս հանէր։ Ոյ առ նա
բորոտ մի՝ աղաչէր՝ ի ծունր իջանէր և ասէր. եր՝ ե
թէ կամիս կարող ես զիս սրբել։ Իսկ յն գթացեալ
ձգեաց զձեռն՝ մերձեցաւ ի նա և ասէ ցնա, կամիմ
սրբեա։ Եւ իբրև ասացն ցնա, վաղվաղակի գնաց ի
նմանէ բորոտութիւնն՝ և սրբեցաւ։ Եւ սաստէ նո
մա՝ էհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ասէ։ Օ՛ա՛շ
լեր մի՝ ումեք ինչ ասիցես. այլ երթ ցոյց ղքեզ քահա
նային. և մատո՛ վն սրբուե քոյ պատարագ՝ զոր հրա
մայեաց մովսէս ի վկայուե նց։ Եւ նա ելեալ սկսաւ
քարոզել յոյժ՝ և հռչակ հարկանել զբանն, մինչ ո՛չ
ևս կարող լինել նմա յայտնապէս ի քաղաք մտանել,
այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր. և գային առ նա
յամ կողմանց։

Եւ մտեալ դարձեալ ի կափառնաում յետ աւուրց։
Լուր եղև երթ ի տան է. և ժողովեցան բազումք՝
մինչև տեղի ևս ո՛չ լինել՝ և ո՛չ առ դրանն, և խօսէր
նց զբանն։ Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ
մի բարձեալ ի չորից։ Եւ իբրև ո՛չ կարէին մերձե
նալ առ նա յամբոխէ անտի, քակեցին զտարկն ուր
էր յն. և բացեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճն
յորում կայր անդամալոյծն։ Եւ տեսեալ զհաւատս
նց ասէ ցանդամալոյծն, որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ
մեղք քո։ Եւ էին ոմանք ի դպրաց անտի, որ անդ
նստէին՝ և խորհէին ի սիրտս իւրեանց։ Օ՛ ինչ է
այս՝ որ խօսի սա զհայհոյութիւն. ո՞վ կարէ թողուլ մե
ղս՝ եթէ ոչ մի ած։ Եւ գիտաց յն յոգի իւր՝ թէ
այնպէս խորհին ի սիրտս իւրեանց, և ասէ՝ ցի՛ խոր

հնիք զայդ ի սիրտս ձեր։ Ո՞ ինչ դիւրին է, ասել յանդամալոյծն՝ Թողեալ լինին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ի տուն քո։ Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ի վերս երկրի թողուլ զմեղս, ասէ յանդամալոյծն՝ քեզ ասեմ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ի տուն քո։ Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահիճն՝ եւ առաջի ամենեցուն։ Մինչև զարմանալ ամենեքեան և փառաւորել զԱստուած և ասել, Թէ այսպիսի ինչ երբեք ոչ տեսաք։

Եւ եմուտ Յիսուս ի Ժողովուրդն, և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա եթէ բժշկիցէ զնա ի շաբաթուն՝ զի գտանիցեն զնմանէ։ Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր, արի՛ անց ի մէջ։ Եւ ասէ ցնա, զի՞նչ արժան է ի շաբաթու՝ բարի՛ ինչ գործել՝ եթէ չար առնել. ոգի՞ մի ապրեցուցանել՝ թէ կորուսանել. և նոքա լռեցին։ Եւ հայեցեալ յնոսա ընդ շուրջ՝ տրտմեալ ընդ կուրութեց սրտից նոցա, ասէ ցայրն՝ Ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն նր։ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն հերովդիանոսեանքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին ընդ նմա, թէ զիարդ կորուսցեն զնա։

Իսկ յն աշակերտացն իւրում գնաց ի Ծովեղէն. և բազում ժողովուրդ ի գալիլեացւոց երթային զհետ նր, և ի հրէաստանէ, և յերկնէ, և յայնկոյս յորդանանու, և որք ի սիւրոսէ և ի սիդոնէ, բազում ժողովուրդ իբրև լսէին որչափ ինչ առնէր՝ գային առ նա։ Եւ ասէ ցաշակերտան իւր՝ զի նաւակ մի պատ-

բաստական կայցէ նմա վասն ամբոխին՝ զի մի՛ նեղեսցեն զնա։ Եւ անդր զբազումս բժշկեաց. մինչ դալ խառնել զնովաս, զի մերձեսցին առ նա՝ որք ունէին ախտս ինչ։ Եւ այսպէս պիղծք յորժամ տեսանէին զնա՝ անկանէին առաջի նր, աղաղակէին և ասէին. Թէ դու ես որդին այ. և նա յոյժ սաստէր նոցա՝ զի մի՛ յայտնի առնիցեն զնա։

Եւ եկն յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գերգեսացւոց։ Եւ ընդ ելանելն նր՝ ի նաւէ անտի՝ պատահեաց նմա այր մի՝ ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ։ Որոյ և բնակութի իւր իսկ՝ ի գերեզմանս էր. և ոչ շղթայիւք որ և այ կարէր կապել զնա։ Վասն բազում անգամ ոտնակապօք և շղթայիւք կապելոյ, և խզելոյ՝ ի նմանէ զշղթայսն, և զոտնակապսն խորտակելոյ. և ոչ ոք կարէր պարտել զնա։ Եւ անդր հանդիպ զկայդ և զգերեզ՝ ի գերեզմանս և՝ ի լերինս աղաղակէր, և կոծէր զանձն իւր քարամբք։ Եւ երբեմն տեսս զյն՝ ի հեռուստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա։ Եւ գոչեաց ի ձայն մեծ և ասէ, զի կայ իմ և քո յն որդի այ բարձրելոյ երդմնեցուցանեմ զքեզ յն՝ մի՛ տանջիր զիս։ Եւ անդր ասէր ցնա՝ Ել այսր պիղծ՝ ի մարդոյ այսմ։ Եւ հարցանէր ցնա Թէ զինչ անուն է քո, և ասէ ցնա լեգէոն անուն է իմ. քանզի բազումք եմք։ Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի՛ առաքեսցէ զնա արտաքս քան զշխարհն։ Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ մի խոզից արօտական մեծ։ Եւ գոչէին զնա ամ դևքն և ասեն, առաքեա զմեզ՝ ի խոզն՝ զի մըտցուք ի նս։ Եւ հրամայեաց նոյ. և իբրև ելին այսպիսի պիղծք՝ մտին ի խոզն, և դիմեաց երամակն ի դա-

ըն անտի ի ծովն. էին իբրև երկու հազարք, և հեղձ
նուին ի ծովուն: Եւ խռովարածքն փախեան, և պատ-
մեցին ի քաղաքին և յագարացիս. և ելին տեսանել
զինչ իցէ՝ որ գործեցաւն: Գան առ յի և տես-
նեն զդիւահարն զի նստեր զգեցեալ և զգաստացեալ որ
առնէր զկերպն, և զահի հարան: Եւ պատմեցին
նոցա՝ որպէս տեսեալն էր, թէ զինչ եղև այսահարին, և
զինչ վասն խոզիցն: Եւ սկսան աղաչել զնա գնալ ի
սահմանաց նոցա: Եւ իբրև ետուա նա ի նաւն՝ ա-
ղաչէր զնա դիւահարն զի ընդ նմա իցէ. և յի ոչ ետ
նմա Թոյլ, այլ ասէ ցնա՝ երթ ի տուն քո առ ընտա-
նիս քո, և պատմեա նոցա, որ ինչ միանգամ ՚որ արար
քեզ, և ողորմեցաւ քեզ: Եւ էնքաւ և սկսաւ քարո-
զել ի դեկապօլին, զոր ինչ արար նմա յի, և ամենեքեան
զարմանային:

Եւ իբրև անց յի միւսանգամ յայն կողմն, ժողովե-
ցաւ առ նա ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզեր-
բըն: Եւ ահա ի ժողովրդապետացն գայր, որում
անուն էր յայրոս. և իբրև եռեաս զնա՝ անկաւ առ ոտս
նր: Աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, թէ դուստր նր մերձ
է ի մահ. զի եկեալ դնիցէ նմա ձեռն. ոչ զի ապրեսցի,
և կեցցէ: Եւ գնաց ընդ նմա. երթայր և ժողո-
վուրդ բազում զկեաս նր, և նեղէին զնա: Եւ կին
ի էր ի տեառատեառըն արեան զերկոտասան ամ և
յոյժ վշտացեալ ի բազում բժշկից. և ծախեալ զինչս
իւր զամ՝ և չէր ինչ օգտեալ, այլ ևս առաւել զայ-
րացեալ: Իբրև լուաւ զյն՝ եկն ի մէջ ամբոխին յե-
տոյ՝ և քաւն եհար զհանդերձից նր: Զանգի խոր-
հէր ի մտի, թէ միայն մերձեցայց ի հանդերձս նր,

փրկեցույց։ Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր ա-
րեան նոր, և գիտաց ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ
ի տանջանացն։ Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց յն
յանձն իւր զողորմին որ եղ ի նմանէ. դարձաւ յամ-
բոխն և ասէ, ո՞վ մերձեցաւ ի հանդերձս իմ։ Եւ ա-
ռեն ցնա աշակերտքն. տեսանես զի ամբոխք նեղէ զք
զի, և ասես թէ ո՞վ մերձեցաւ ի հանդերձս իմ։ Եւ
շուրջ հայեր տեսանել՝ թէ ո՞վ զոյն արար։ Եւ կինն
զարհուրեալ և դողացեալ վասն գաղտն արար, քանզի
գիտէր զի՛նչ եղև նմա. եկն անկաւ առաջի նր, և ա-
ւետ զամ իրան առաւքէ։ Եւ յն ասէ ցնա՝ դուստր
հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երթ ի խաղաղութի, և
եղի՛ջեր ողջ ի տանջանաց քոց։ Մինչ դեռ նա զայն
խօսէր՝ գան ոմանք ի տանէ ժողովրդապետին և ա-
ւետեն, թէ դուստրն քո մեռաւ՝ զի՛ևս աշխատ առնես
զվարդապետդ։ Եւ յն իբրև լուաւ զբանն ասացեալ,
ասէ ցժողովրդապետն, մի՛ երկնչիր՝ բայց միայն հա-
ւատա։ Եւ ո՛չ զոք եթող ընդ իւր երթալ. բայց միայն
զպետրոս՝ և զյակոբոս՝ և զյովհաննէս զեղբայրն յա-
կոբայ։ Գայ ի տունն ժողովրդապետին՝ և տեսանէ
ամբոխ լայժ և լալականս և աղաղակ լայժ։ Եւ մտեալ
ի ներքս ասէ ցնոսա՝ զի՛ խռովեալ էք և լայք. մանուկն
ո՛չ է մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա. և նր
հանեալ արտաքս զամենեսեան՝ առնու ընդ իւր զհայր
մանկանն և զմայր, և զնոսա որ ընդ նմանն էին, և մտանէ
ուր դներ մանուկն։ Եւ կալեալ զձեռանէ մանկանն
ասէ ցնա՝ տալիթա կումի. որ թարգմանի՝ աղջիկ դու,
քեզ ասեմ արի՛։ Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղջիկն և
դնայր. քանզի էր ամաց՝ իբրև երկոտասանից. և զար-

մացան մեծաւ զարմանալեօք ։ Եւ պատուհէր տայր նոցա
յոյժ՝ զի ոչ ոք դիտասցէ զայն , և ասաց տալ նմա
ուտել ։
Եւ իբրև անցին յայնկոյս , եկին յերկիրն գեննէսա-
րեթ ։ Եւ իբրև եգին ի նաւէ անտի՝ իսկ և իսկ ծա-
նեան զնա ոմք տեղւոյն այնորիկ ։ Եւ ընթացեալ այ-
սր անդր ընդ ամ դաւառն , սկսան մահճօք բերել
զհիւանդս՝ ուր լսէին թէ անդ իցէ ։ Եւ ուր և մտա-
նէր ի գեօղս կամ ի քաղաքս՝ կամ յայգարակս՝ ի
հրապարակս դնէին զախտաժէտս՝ և աղաչէին զնա զի
զոնէ ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն ։ և
որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան ։
Եւ անտի յարուցեալ եկն ի սահմանս տիւրոսի և սի-
դոնի ։ և մտեալ ի տուն ոչ ումեք կամէր յայտնել , և ոչ
կարաց ծածկել ։ Ա՛ռաւ կին մի զնմանէ՝ որոյ դուստր
իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ , եկն անկաւ առ ջն նր ։
Եւ կինն էր հեթանոս փիւնիկ ասորի յազգէ ։ և
աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ ի դստերէ նորա ։
Եւ յն ասէ ցնա Թոյլ տուր նախ յագեցին ման-
կունք ։ զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և որ-
կանել շանց ։ Եւ նա պատասխանի ետ և ասէ ։ Տ՛ր և շունք
ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին ։ Եւ ա-
սէ ցնա՝ վն այդր բանի երթ , ել դեւն ի դստերէ
քումմէ ։ Եւնաց ի տուն իւր և եգիտ ելեալ զդեւն ,
և զդուստրն զի անկեալ դնէր ի մահիճն ։
Եւ ելեալ միւսանգամ ի սահմանացն տիւրոսի և
սիդոնի , եկն ի ծովեզերն գալիլեացւոց ի միջ սահ-
մանացն ի դեկապօլիս ։ Եւ բերին առաջի նր խուլ
մի և համր , և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ ի վր նր ։
Եւ

Եւ առեալ զնա Մեկուսի յամբոխէ անտի, արկ զմատունս իւր ընդ ականջս նր և եթուք անդր. և կալաւ զլեզուէ նր։ Հայեցեալ յերկինս՝ յոգւոց եհան և ասէ Եփփաթայ՝ որ է բացիր։ Եւ նոյն ժամայն բացան լսելիք նր և լուծաւ կապանք լեզուի նր և խօսէր ուղիղ։ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի ումեք ասիցեն. և որչափ նա պատուիրէր նոցա, նոքա և առաւել քարոզէին։ Եւ և քան զլաւս զարմանային և ասէին, զամ ինչ բարւոք դործեաց սա. զի խլից լսել տայ և համրոյ խօսել։

Կան ի բեթսայիդա, և ածէն առաջի նր կոյր մի, և աղաչէին զնա զի մերձեսցի ի նա։ Եւ առեալ զձեռանէ կուրին եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս նր և ձեռն եդ ի վր նր, և հարցանէր զնա թէ տեսանիցէ ինչ։ Նացաւ և ասէր, տեսանեմ զմարդիկս զի շրջին իբրև զծառս։ Կարձեալ եդ ձեռս ի վր աչուց նր, եբաց և տեսանէր. ողջացաւ և տեսանէր համարձակ զամ։ Ղրկեաց զնա ի տուն իւր և ասէ, ի շէնդ մի՛ մտանիցես. այլ երթ ի տուն քո և յորժամ ի շէնն մտանիցես, մի՛ ումեք ասիցես ի շինին։

Եւ ելեալ առ աշակերտան տեսին ամբոխ շուրջ զնոքօք. և զդպիրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա։ Եւ վաղվաղակի ամենայն ժողովուրդն իբրև տեսին զնա՝ զարմացան. և ընդ առաջ ընթացեալ՝ ողջոյն տային նմա։ Եւ եհարց զնոսա, թէ զինչ վիճէիք ընդ նմա։ Կատասխանի ետ մի ոմն ի ժողովրդենէն և ասէ, վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ զոր ունի այս համր։ Եւ ուր հասանէ նէ՝ զարկուցանէ զնա. և փրփրէ և կրճտէ զատամունս իւր և ցամաքի. և ասացի ցաշակերտան քս զի հան-

ցեն

ցեն, և ոչ կարացին հանել զնա։ Պատասխանի եւս նոցա և ասէ, ով ազգ անհաւատ՝ մինչև յերբ իցեմ առ ձեզ։ մինչև յերբ անասցեմ ձեզ։ ածէ՛ք զնա առ իս։ Եւ ածին զնա առ նա։ իբրև եւս զնա սյան՝ վաղ վաղակի շարժեաց զնա։ և անկեալ յերկիր թաւալէր և փրփրեայր։ Հարց ցհայր նր և ասէ։ քանի՛ ժամ նակ են յորմէ հետե այդ եղև դմա։ և նա ասէ՝ ի մանկուէ։ Ազատ անգամ ի հուր արկանէ զդա, և ի ջուր՝ զի կորուսցէ։ արդ՝ եթէ կարծող ինչ ես, օգնեա մեզ ևր դթացեալ ի վերայ մեր։ Եւ յս ասէ ցնա՝ ասացեր թէ կարօղ ես։ ամենայն ինչ հնարաւոր է սյնմ, որ հաւատայն։ Եւ վաղվաղակի աղաղակեաց հայր մանկանն և ասէ։ հաւատամ ե՛ր՝ օգնեա անհաւատութես իմում։ Իբրև եւս յս եթէ կուտի ժողովուրդն ի վր, սաստեաց սյսոյն պղծոյ և ասէ, համրդ և խուլ սյս, ես տամ հրաման, ել ի դմանէ և սյլ մի՛ ևս մտանիցես ի դա։ Եւ աղաղակեց և յոժ ղակեց զնա և ել։ և եղև պատանեսկն իբրև զմեռեալ։ մինչև բազմոց իսկ ասել թէ մեռաւ։ Եւ յս կալաւ զձեռանէ նր՝ յարոյց զնա և կանգնեցաւ։ Եւ իբրև եմուտ նա ի տուն, աշակերտքն առանձինն հարցին զնա՝ մեք ը էր ոչ կարացաք հանել զնա։ Եւ ասէ ցնս։ սյդ ազգ ոչ իւիք ելանել, եթէ ոչ պահոք և աղօթիւք։

Եւ դան յերիքով։ և ը ելանել նր յերիքովէ աշակերտօքն՝ և բազում ժողովրդով, որդի տիմէի բարտիմէոս կոյր՝ նստեր մուրացիկ յանցս Ճանապարհին։ Իբրև լսեաւ թէ յս նազովրեցի է՝ սկսաւ աղաղակել և ասել, որդի դաւիթ յս ողորմեայ ինձ։ Եւ սաս-

տէին նմա բազում ի լուեցեք ։ Եւ նա առաւել ևս աղաղակէր ՝որդի դաւթի ողորմեայ ինձ ։ Ո տեղի առ յի՞ , և հրամայեաց կոչել զնա . կոչեն զկոյրն և ասեն ցնա , քաջալերեաց արի՛ կոչէ զքեզ ։ Եւ նոր ընկ կեցեալ զձորձն իւր՝ յարեաւ և եկն առ յի ։ Պատաս խանի ետ նմա յի՞ և ասէ՝ զինչ կամիս թէ արարից քեզ ։ ասէ՝ ցնա կոյրն՝ ռաբբունի՛ զի բացայց ։ Եւ յի՞ ասէ ցնա ։ երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ ։ և վաղվա զակի բացաւ , և երթայր զհետ նր՝ ի ճանապարհին ։

Սէր Ն։ էոթանէս Յի՛ ՀՒ՛ ՈՒ Ր։՝ Պ։՝ Հասոս ։ Ջրնն մեր Ո՞ ՀՒ՛ ։

Եւ էջ՝ ի կափառնայում՝ ի քաղաքն գալել ։ եացւոց՝ և ուսուցանէր զնս՝ ի շաբաթան ։ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նր՝ զի իշխանութիւ էր բան նր ։ Եւ էր՝ ի ժողովրդենն այր մի՝ զոր ոգին այս դիւի պղծոյ . և աղաղակեաց ՝ի ձայն մեծ և ասէ՝ թողեայր՝ զի՝ կայ մեր և քո յի՞ նազովրեցի . եկիր կորուսանել զմեզ՝ գիտեմ զքեզ՝ ով ես սուրբդ ՝այ ։ Սաստեաց ՝ի նա յի՞ և ասէ՝ պա պանձեաց և եել՝ ի դմանէ . զբեռնեց զնա դևն ՝ի մէջ ի անդ , և եել՝ ի նմանէ . և ինչ ոչ վնասեաց նմա ։ Եւ եղեն զարմանալիք՝ ի վեր ամենեցուն . խօսէին ընդ միմ եանս և ասէին , զինչ է բանս այս՝ զի իշխանութիւ և զօրութիւ սաստէ՝ այսոց պղծոց և ելանեն ։ Եւ երթայր հռչակ զնմանէ ընդ ամ տեղիս շուրջ զգաւառսն ։ Եւ յարուցեալ՝ ի ժողովրդենէ անտի՝ եմուտ ՝ի տունն սիմոնի . և զքայնչ սիմոնի տագնապեր ջերմամբ մե ծաւ ։

ծաւ. և աղաչէին զնա վ՚ն նը։ Եւկաց առ նմա, սաս տեաց ջերմանն, և եթող զնա. և վաղվաղակի յարեաւ և պաշտէր զնա։ Եւ ընդ արևուն մտանել՝ որոց էին հիւանդք ՚ի պէս պէս ցաւս՝ բերէին զնա առ նա։ Եւ նա իւրաքանչիւր ումեք ՚ի նոցանէ դնէր ձեռս և բը ժշկէր զնս։ Եւ անէին դևքն ՚ի բազմաց՝ աղաղակէին և ասէին, եթէ դու ես որդի ՚ստ. և նա սաստէր՝ և ոչ տայր նոցա թոյլ խօսիլ, զի գիտէին զնա թէ քն է։ Եւ եղև ՚ի հառանելն նը ՚ի մի քաղաքացն, ահա այր մի լի բորոտութ իբրև տես զյն, անկեալ ՚ի վ երե սաց աղաչեաց զնա, և ասէ. տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Զգեաց զձեռն իւր՝ հասոյց ՚ի նա և ասէ, կամիմ սրբեա՛ց. և վաղվաղակի գնաց ՚ի նմանէ բորոտութ։ Եւ նա պատուիրեաց նմա մի՛ ումեք ասել. այլ թէ՝ երթ ցոյց զանձն քո քահանային, և մատո պատարագն վասն սրբոյթ քոյ. ոյ և հրամայեաց մովսէս ՚ի վկայու՛ նը։ Եւ յորդեր առաւել բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովուրդք բազումք լսել և բժշկել ՚ի հիւանդութենէ իւրեանց։ Եւ նա էայս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս։

Եւ եղև ՚ի միում աւուրց և ինքն ուսուցանէր, և փարիսեցիքն և օրինացն վարդապետք նստէին. որ ժողովեալ էին յամ քաղաքաց գալիլեացւոց և հրէաստանի և երուսաղէմ. և զօրութ տն էր ՚ի բժշկել զնս։ Եւ ահա արք բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր անդամալոյծ. և խնդրէին զնա մուծանել ՚ի ներքս և դնել առաջի նը։ Եւ իբրև ոչ գտանէին թէ ընդ որ մուծանիցեն զնա ՚ի ներքս վ՚ն ամբոխին, ելին ՚ի տանիս, և ՚ի ցուցն կախեցին զնա, և իջուցին մահ

ձոքն հանդերձ ի մէջ առաջի յի։ Եւ տեսեալ զհա-
ւատն նոցա ասէ ցնա, այր դու՝ թողեալ լինին քեզ
մեղք քո։ Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիքն և
ասեն. ո՞վ է սա որ խօսի զհայհոյութիս. ոչ կարէ թո-
ղուլ զոք մեղս՝ բայց միայն Աստ։ Եւ երկնեւ գիտացյ զոր
խորհուրդս նոցա, պատասխանի ետ և ասէ ցնս, զի՞ խորհիք
ի սիրտս ձեր։ Ո՞ է ինչ դիւրագոյն ե ասել թողեալ
լինին քեզ մեղք քո, եթէ ասել արի՛ և գնա։ Այլ զի
գիտասջիք եթէ իշխանութի ունի որդի մարդոյ երկ-
րի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալուծն, քեզ ասեմ
արի՛ առ զմահիճս քո և երթ ի տուն քո։ Եւ առ
ժամայն յարուցեալ առաջի ամենեցուն՝ էառ զիւրև
յորոյ վրայ անկեալ դներ, գնաց ի տուն իւր՝ և փա-
ռաւոր առնէր զԱստ։ Ո՞ արմանք կալաւ զամն, և
փառաւորէ առնէին զԱստ. լի եղեն ահիւ և ասեն,
եթէ տեսաք այսօր նոր նշան։
Եւ եղև ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա, ի
ժողովուրդն և ուսուցանել. և էր անդ այր մի՝ և
ձեռն իւր աջ գօսայեալ էր։ Եւ սպասէին նմա
դպիրքն և փարիսեցիքն՝ թէ ի շաբաթուն բժշկիցէ՞
զի գտանիցեն չարախօսել զնմանէ։ Եւ նա գի-
տէր զխորհուրդս նոց. ասէ ցայրն որոյ ձեռնն գօսա-
ցեալ էր, արի՛ անց ի մէջ. և նա յարուցեալ եկաց։
Ասէ ցնս Հարցից ինչ զձեզ. զինչ արժան է ի
շաբաթու, բարի՞ ինչ առնել, եթէ չար գործել. ոգի
մի ապրեցուցանել՝ թէ կորուսանել։ Եւ հայեցեալ
շուրջ զամենեքումբք ցայրագին, ասէ ցնա՝ ձգեա
զձեռն քո, և նա ձգեաց. և հաստատեցաւ ձեռն նո
իբրև զիւրան։ Եւ նոքա լցան յիմարութ, և խօսէ-
ին

ին ընդ միմեանս՝ թէ զինչ առնիցեն յի։
Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ ի տեղի մի տափարակ.
և ժողով աշակերտացն նոր, և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն, յամենայն հրեաստանէ և յերկմէ և յայնմ կողմանէ և ի Յովհաննէրէն մեծաւոր և սիդոնի։ Որ եկին լսել ի նմանէ և բժշկել ի հիւանդութենէ իւրեանց. և նեղելքն յայսոց պղծոց բժշկէին։ Եւ ամ ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ ի նա, զի զօրութիւն բաղում ելանէր ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին։
Եւ երբեմն կատարեաց զամ բանս իւր ի լսելիս ժողովրդեանն, եմուտ ի կափառնաում։ Հարիւրապետ մի ուրումն ծառայ չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ էր ի վախճանել՝ որ էր նմա պատուական. իբրև լուաւ զյնէ, առաքեաց զծերսն ի հրեից, աղաչէր զնա զի եկեսցէ ապրեցուսցէ զծառայն նորա։ Եւ նոքա եկեալ առ յիսուս աղաչէին նա առատ՝ և ասէին, թէ արժանի է՝ որում զընծորհս զայս առնես. զի սիրէ զազգս մեր. և զժողովրդեանցն նա շինեաց մեզ։
Եւ յիսուս գնաց ընդ նոսա. իբրև ոչ ինչ կարի հեռի էր ի տանէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս, և ասէ ցնա, տէր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր. զի չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես։ Այլ ո՛չ ես եւ ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ. այլ ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանուկս իմ։ Վասն զի և ես այր մի եմ կարգեալ ընդ իշխանութիւնս. ունիմ ընդ ինեւ զինուորս. և ասեմ ասա երթ, և երթայ. և այլում թէ եկ, և գայ. և ծառայի իմում թէ արա զայս, և առնէ։ Եւ իբրև լուաւ զայս յիսուս զարմացաւ. դարձաւ առ ժողովուրդն որ երթային ընդ նմա և ասէ՝

ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ լինելի այսչափ հաւատս գը
տի։ Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ի տուն,
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ։
Եւ եղև ի վաղիւն երթայր ի քաղաք մի, որում
անուն էր Նային. երթային ընդ նմա և աշակերտք
նր և ժողովուրդ բազում։ Իբրև մերձ եղև ի դու
ռն քաղաքին, և ահա ելանէր մեռեալ մի՝ որդի միա
մօր մօր իւրոյ. և նա էր այրի, և ժողովուրդ բազում
քաղաքին էր ընդ նմա։ Իբրև ետես զնա Տր՝ գթա
ցաւ ի նա և ասէ, մի՛ լար։ Եւ մատուցեալ մերձեցաւ
ի դագաղն. և որք բարձեալն տանէին՝ կացուցին տեղի.
և ասէ՝ պատանի դու՝ քեզ ասեմ արի՛։ Յանդնեցաւ
և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել, և ետ զնա ցմայր
իւր։ Եւ ահ կոչեաց զամենեսեան և փառաւորէ տնէին
զԱստ և ասէին՝ թէ մարգարէ ոմն մեծ յարուցեալ է ի մէջ
մերում. և թէ այց արար Աստ ժողովրդեան իւրում
ի բարութիւն։ Եւ եղ զբոյթս այս ընդ ամ հրէաստան
վն նր և ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին։
Եւ պատմեցին յովհաննու աշակերտքն իւր վն ա
մենայնի այսորիկ։ Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմն
նրա յաշակերտացն իւրոց յովհաննէս. առաքեաց առ
Տր և ասէ, դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն
կալցուք։ Եւ եկեալ արքն առ նա ասեն՝ յովհան
նէս մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ և ասէ՝ դու ես
որ գալոցն ես, եթէ այլում ակնկալցուք։ Եւ ի նմին
ժամու բժշկեաց զբազումս ի հիւանդութեանց և ի
հարուածոց և յոգւոց չարաց. և կուրաց բազմաց շն
որհեաց տեսանել։ Պատասխանի ետ նց և ասէ՝ եր
թայք պատմեցէք յովհաննու զոր տեսիքդ և լուայք,

զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարա-

նին։ Եւ երանի՛ որ ոչ գայթակղեսցի յիս։

Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն գերգեսացւոց որ է յայնկոյս Հանդիպ գալիլեայ։ Եւ ընդ ելանելն նը՛ի ցամաք՝ պատահեաց այր մի՛ի քաղաքէն՝ յորում էին դևք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ՝ և ոչ՛ի տան բնակեալ, այլ՛ի գերեզմանս։ Եւ տեսեալ զնա, աղաղակեաց և անկաւ առաջի նը՛, և ասէ մեծա-ձայն. զի՞ կայ իմ և քո Յի՛ որդի՛ Աստուծոյ բարձրելոյ, աղա-չեմ զքեզ՝ մի՛ տանջեր զիս։ Պատուիրանէր հրամանն տալոյ այսոյն պղծոյ ելանել՛ի մարդոյ անտի. քանզի բա-զում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէր՛ի շղթայս և պահէր յերկաթս. և խզեր զկապանսն՝ և վարէր՛ի դիւթէն յանապատս։ Եւ հարց զնա Յի՛ և ա-սէ, զի՞նչ անուն է քեզ. և նա ասէ՝ Լեգէովն. զի դևք բազումք մտեալ էին՛ի նա։ Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի՛ հրամայեսցէ նոցա երթալ յանդունդս։ Եւ էր անդ՝ երամակ մի խոզից բազմաց արօտական՛ի լերին-նըն. և աղաչէին զնա՝ զի հրամայեսցէ նոցա մտանել՛ի նա՛. և հրամայեաց նոցա։ Եւ ելեալ դևքն յառնէին՝ մտին՛ի խոզեանսն. և դիմեաց երամակն՛ի գահէ ան-ա՛ի՛ ծովակին և հեղձաւ։ Իբրև տեսին խոզարածքն զկրան որ եղեւ՝ փախեան. և պատմեցին՛ի քաղաքին և յագարական։ Եւ իբրև ելին տեսանել զգործսն, և եկին առ Յի՛, և գտին զայրն ուստի դևքն ելեալ էին՝ զգեցեալ և զգաստացեալ նստեր առ ոտն Յի՛, և երկեան։ Պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն էր, թէ զնա՛ր փրկեցաւ դիւահարն։ Եւ աղաչէր զնա ամ-

բազմութին շուրջ զկողմամբքն գերդեսացոց , գնալ
ի սահմանաց նոցա . քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին ,
և նա մնել ի նոսա դարձաւ անդրէն : Ապաչէր զնա
այրն ուստի դիւքն ելեալ էին շրջել ընդ նմա : Ար-
ձակեաց զնա և ասէ . դարձ ի տուն քո և պատմեա զոր
միանգամ արար քեզ Աստուած : Գնաց ի քաղաքն՝ և քա-
րոզէր զոր ինչ արար նմա Յս :

Եւ էբրև դարձաւ անդրէն Յս , ընկալաւ զնա ժո-
ղովուրդն , քանզի ամենեքեան ակն ունէին նմա :
Եւ ահա եկն այր մի՝ որում անուն էր Յայրոս . և նա
էր իշխան ժողովրդեանն . անկեալ առ ոտն Յի , ապաչէր
զնա մտանել ի տուն նր : Ո՛չ ի դուստր միամօր էր
նր , ամաց իբրև երկոտասանից . և էր մերձ ի մահ . և
ընդ երթալն նր՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա : Եւ կին
մի էր ի տեառնտեսութենէ արեան՝ ամաց երկոտասա-
նից . որ ի բժիշկս ծախեալ էր զամ ինչս իւր . որում
ոչ էր լեալ ոնար յոմեքէ բժշկիլ : Ա՛տաւցեալ յե-
տոյ մերձեցաւ ի քղանցս հանդերձի նր , և նոյնժա-
մայն եկաց բղխումն արեան նր : Եւ ասէ Յս՝ ով է
որ մերձեցաւն յիս . իբրև ամենեքեան ուրանային ,
ասէ պետրոս՝ և որք ընդ նմա էին . վարդապետ՝ ժո-
ղովուրդք պնդեն և նեղեն զքեզ : Եւ ասէ Յս՝ ոմն
մերձեցաւ յիս . քանզի գիտացի եթէ զօրութիւն ել
յինէն : Իբրև եսես կինն՝ եթէ ոչ ծածկեցաւ ի
նմանէ , երկն դողալով և անկաւ առաջի նր . թէ վա-
րոց իրաց մերձեցաւ ի նա , պատմեաց առաջի ամ ժո-
ղովրդեանն . և եթէ որպէս բժշկեցաւ առ ժամայն :
Եւ ասէ՝ քաջալերեա՛ց դուստր . հաւատք քո կեցու-
ցին զքեզ՝ երթ ի խաղաղութի :

Եւ մինչդեռ նա խօսէր զայդ ոմն ի տանէ ժողովրդապետին՝ եւ ասէ ցնա, մեռաւ դուստրն քո, մի՛ ինչ աշխատ առնէր զդա։ Իսկ յն իբրեւ լուաւ, պատասխանի ետ նմա եւ ասէ. մի՛ երկնչիր, միայն հաւատա՛ եւ կեցցէ։ Եւ մտեալ ի տունն՝ ոչ զոք եթող մտանել. բայց միայն զպետրոս եւ զյակոբոս եւ զյովհաննէս, եւ զհայր մանկանն եւ զմայր նր։ Լային ամենեքեան եւ կոծէին զնա. եւ նա ասէ՝ մի՛ լայք, զի չէ՛ մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա. զի գիտէին թէ մեռաւ։ Եւ նր հանեալ զամենեսեան արտաքս, կալաւ զձեռանէ նր՝ բարբառեցաւ եւ ասէ՝ տարի՛ կոյս մանուկ դու։ Եւ դարձաւ ոգի նր եւ կանգնեցաւ վաղվաղակի. և հրամայեաց տալ նմա ուտել։ Եւ զարմացան ծնղ նոքքն նր։ և նա պատուիրեր մի՛ ուրեք ասել որ ինչ եղեւն։

Եւ եղև ի վաղիւն մինչ իջանէին նոքա ի լեռնէ անտի, ընդառաջ եղև նմա ժողովուրդ բազում։ Եւ ահա այր մի ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց եւ ասէ, վարդապետ աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ, զի միածնի է ինձ։ Եւ ահա ոգի հարկանի ի նմա. և յանկարծ դոչէ. և զարհուցանէ և թաւալեցուցանէ զնա և փրփրեցուցանէ. և հազիւ մեկնի ի նմանէ խորտակել զնա։ Եւ աղաչեցի զաշակերտան քո զի հանցեն զնա, և ոչ կարացին։ Պատասխանի ետ յն և ասէ, ով աղգ անհաւատ և թիւր. մինչև յերբ եղէց ընդ ձեզ և անասցեմ ձեզ, մատո՛ այսր զորդին քո։ Եւ մինչ դեռ մատչէր, զարկոյց զնա դեւն և շարժէեաց։ Եւ սաստեաց յն ոգւոյն պղծոյ և բժշկեաց զմանուկն և ետ զնա ցհայր իւր։ Եւ զարմանային ամենեքեան ի վե-

մեծամեծացն ասյ . և ի զարմանալ ամենեցուն ի վե
ամի զոր առնէր , ասէ ցաշակերտան իւր . դիք դուք ի
լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ , զի որդի մարդոյ մատնե
լոց է ի ձեռս մարդկան .

Եւ հանէր զև մի համր . և եղև յելանել դիմինն
խօսեցաւ համրն . և զարմացան ամ ժողովուրդքն .
Եւ ոմանք ի նոցանէ ասեն՝ բէեղզեբուղս իշխա
նաւն դիմաց հանէ դա զդևս : Եւ այլք փորձելին և
նշան յերկնից խնդրելին ի նմանէ . Եւ նը գիտացեալ
զխորհուրդս նց , ասէ ցնս . ամ թագաւորութի բաժա
նեալ յանձն՝ աւերի . և տուն բաժանեալ յանձն՝
կործանի : Ապա եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձ
նէ , զիարդ կայցէ թագաւորութի նը . զի ասէք զինէն
թէ բէեղզեբուղս իշխանաւն դիմաց հանէ դա
զդևս : Եթէ ես բէեղզեբուղս հանեմ զդևս ,
որդիքն ձեր ի՞ հանիցեն . վ՚ ասդորիկ նոքին եղիցին
ձեզ դատաւորք : Եւ եթէ մատամբ ասյ հանեմ
զդևս , ապա հասեալ է ի վ՚ ձեր արքայութի ասյ : Որ
ժամ հզօր վառեալ պահիցէ զտուն իւր , ի խաղաղու
թե են ինչք նր . բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա՝ ի վ՚
եկեալ յաղթեսցէ նմա , զսպառազինութին հանէ յոր
յուսացեալն էր , և զաւար նր բաշխեսցէ : Որ ոչ է
ընդ իս՝ հակառակ իմ է . և որ ոչ ժողովէ ընդ իս ,
ցրուէ : Որժամ ոգին ելանիցէ ի մարդոյ՝ շրջի ընդ
անջրդին տեղիս . խնդրէ հանգիստ . և իբրև ոչ գտու
նէ՝ ասէ , դարձայց անդրէն ի տուն իմ ուստի ելի .
Եւ գայ գտանէ մաքրեալ և յարդարեալ : Յայնժամ
երթայ և առնու եօթն այլ ոգիս չար ևս քան զինքն՝
և մտանէ բնակէ անդ . և լինի յետինն մարդոյն այնո
րիկ

բիկ չար քան զառաջինն։ Եւ եղև մինչդեռ խօսէր զայս՝ ձայն եբարձ կին մի ի ժողովրդենէ անտի և ասէ ցնա. երանի՛ ե որովայնին որ կրեացն զքեզ՝ և ըս տեանցն որ դիեցուցին զքեզ։ Եւ նա ասէ, նա՛ երանի այնոցիկ, որ լսեն զբանն Աստուծոյ և առնեն։

Եւ ուսուցանէր ի միում ժողովրդանոցացն ի շաբաթս։ Եւ ահա կին մի զոր ունէր ոգի հիւանդու թեան տասն ութ ամաց. և էր կարկամեալ և ոչ կարէր ամենևին ի վեր հայել։ Եւ տեսեալ զնա Յի կոչեաց առ ինքն և ասէ ցնա, կին դու՝ արձակեալ ես ի հիւանդութենէ քումմէ։ Եւ եդ ի վրա նր ձեռն. և առ ժամայն ուղղեցաւ և փառաւորէր զԱստուած։ Պատասխանի եւ ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէր ի շաբաթու բժշկեաց յն. և ասէ ցժողովուրդն վեց օր ե՝ յորս արժան ե գործել. յայնս եկայք բժշկեցարուք, և ո՛չ յաւուր շաբաթու։ Պատասխանի եւ նմա Տէր և ասէ, կեղծաւորք՝ իւրաքանչիւրոք ի ձէնջ ի շաբաթու ոչ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ ի մսրոյ և տանի տայ ջուր։ Եւ սակ այս դուստր աբրահամու ե՝ զոր կապեաց սատանայ ահաւադիկ ութ տասն ամ, ոչ էր արժան արձակել ի կապանաց անտի ի շաբաթու։ Եւ զայս իբրև ասէր, յամօթ լինէին ամենայն որ հակառակն կային նմա։ Եւ ամ ժողովուրդն ուրախ լինէր ի վե՛ր ամ փառաւորուեցին՝ որ գործէին ի նմանէ։

Եւ եղև ի մտանելն նր ի տուն ուրումն իշխանացն փարիսեցւոց ի շաբաթու ուտել հաց՝ և նոքա սպասէին նմա։ Եւ ահա այր ումն էր անդ ջրգողեալ առաջի նր։ Պատասխանի եւ յն և ասէ ցօրինաւորս և

և ցփարխեցիկ՝ եթէ արժան իցէ ի շաբաթու բժըշկել. և նոքա լուռ եղեն։ Եւ բուռն հարեալ զնմանէ բժշկեաց զնա և արձակեաց։ Եւ ասէ ցնա՝ մի՛ ուրուք ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի ի ջրհոր, և ոչ վազվազուկի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ Եւ ոչ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։

Եւ եղև մինչ երթայր նա յերկիմ, և ինքն անցանէր ընդ միջ սամարիայ և գալիլեացւոց։ Եւ մինչդեռ մտանէր ի գեօղ ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր բորոտ, որք կացին ի հեռաստանէ. բարձին զձայնս և ասեն՝ Յի՛ վարդապետ՝ ողորմեայ մեզ։ Եւ իբրև տեսս զնո՝ ասէ ցնոսա. երթայք ցուցէ՛ք զանձինս քահանայիցն. և եղև իբրև գնացին առ ժամայն սրբեցան։ Մի՛ ոմն ի նոցանէ իբրև տեսս եթէ բժըշկեցաւ, դարձաւ անդրէն, ի ձայն մեծ փառաւորէ առնէր զաստուած։ Նկաւ առ ոտս նորա ի վերայ երեսաց իւրոց՝ և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր սամարացի։ Պատասխանի ետ յի՛ և ասէ, ոչ տասն սրբեցան. իսկ արդ ինուանքն ո՞ւր են։ Ո՛չ ոչ գտան դառնալ տալ փառս ՚ի, բայց միայն այլազգիս այս։ Եւ ասէ ցնա. արի՛ գնա՛ զի հաւատք քո կեցոյցին զքեզ։

Եւ եղև ի մեռանել նո՛ր յերկիրս՝ կայր ոմն նահապարհաւն մուրացիկ։ Իբրև լուաւ զանցանել Յովսվըդեանն, հարցանէր թէ զինչ իցէ այն։ Եւ պատմէին նմա թէ յի՛ նազովրեցի անցանէ։ Նա զաղաղակեաց և ասէ՝ յի՛ որդի դաւթի՝ ողորմեայ ինձ։ Եւ որ առաջի երթային՝ սաստէին նմա զի լռեացէ՛։ և նա ևս առաւել աղաղակէր՝ որդի դաւթի՝ ողոր-

մեռց ինձ։ Ո՞ տեղի էառ յո՞ և հրամայեաց ածել զնա առ իւր. և իբրև մերձ եղև առնա՝ եհարց զնա և ասէ, զինչ կամիս դու զի արարից քեզ. և նա ասէ՝ ո՛ր զի բացցին աչք իմ, և տեսից։ Նա՛ յո՞ ասէ ցնա՝ հայեսմց, հաւատաք քո կեցուցին զքեզ։ Նա առ ժամ մնցն եռես. երթայր զհետ նր և փառաւոր առնէր զԱծ. և ամ ժողովրդեանն տեսեալ՝ տայր օրհնութիւն ցայ։

Ա՛ն Ա՛ետրոսի յՅր՛ի ու Ա՛ննա յՕհաննու։ Տրն մեր Յո՛ւ Ա՛ն։

Նա յետ երկուց աւուրց՝ եղ անտի և գնաց ՚ի գալիլեա։ Ո՞ի ինքն իսկ յիսուս վկայեաց՝ եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ո՛չ ունի։ Ա՛յլ յորժամ եկն նա ՚ի գալիլեա. ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ և էր զամ նշանն, զոր արար յերկ՛ի ՚ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ էին ՚ի տօնն։ Նա՛ եկն դարձեալ ՚ի կանա գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն գինի։ Նա անդ էր թագաւորական մի, որոյ որդի նր հիւանդ կայր ՚ի կափառնաում։ Նա՛ իբրև լո՛ւաւ եթէ յո՛ եկեալ է ՚ի հրէաստանէ ՚ի գալիլեա, եկն առ նա. և աղաչէր զի իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նորա՝ քանզի մերձ էր ՚ի մեռանել։ Ա՛սէ ցնա, եթէ ո՛չ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք՝ ո՛չ հաւատայք։ Ա՛սէ ցնա թագաւորական, ո՛ր էջ մինչեւ մեռեալ իցէ մանուկն իմ։ Ա՛սէ ցնա յո՛ւ, երթ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց այն բանին զոր ասաց նմա յո՛ւ և գնաց։ Նա՛ մինչդեռ իջանէր՝ ընդ առաջ եղեն

եղեն նմա ծառայքն նը • առեխս եառն և առեն՝ թէ մանուկն նորա կենդանի է • Հարցանէը ցնոսա վը ժամուն՝ յորում ապաքինեաց • և ասեն ցնա՝ երէկ յեօթնևորրորդ ժամուն եթող զնա ջերմն • Գիտաց հայրն նը՝ եթէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն ցնա յը թէ որդին քո կենդանի է • և հաւատաց ինքն և ամ առն իւր • Օ այս դարձեալ երկրորդ նշանս արար յը՝ եկեալ ի հրէաստանէ ի գալիլեա •

Յետ այսորիկ տօն էր հրէից, և ել յը երեմ • Լը էր յերեմ ի պրօբատիկէ աւազանին՝ որ կոչէր եբ բայեցերէն բեթհեզդայ՝ հինգ սրահ • Յորս անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց • կուրայ՝ կաղայ՝ գօսացելոյ՝ որ ակն ունէին ջրոյն յուղելոյ • Լը հը բնչտակ ոն իջաներ բստ ժամանակի յաւազանն՝ և յուղեր զջուրս • և որ նախ ի շարժուծն ջուրցն իջաներ յաւազանն՝ բժշկեր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան • Լը անդ էր այր մի, որոյ երեսունևութ ամ էր ի հիւանդութեան իւրում • Օ նա իբրև տեաս յը զնա անկեալ դնէր, և գիտաց եթէ բազում ժամանակ էն այնուհետև, ասէ ցնա՝ կամիս ողջ լինել • Պատասխանի ետ նմա հիւանդն • տէր ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ ջուրքն յուղեսցին, արկցէ զիս յաւազանն • և մինչ ես դանդաղիմ, այլ ոք գան զիս յառաջագոյն իջանէ • Լ՚ասէ ցնա յը, արի՛ առ զմահիճս քո և գնա • Լը ողջացաւ այրն • և յարեաւ առ զմահիճս իւր և շրջեր • և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ • Լ՚ասեն հրէայքն ցբժշկեալն՝ շաբաթ է և ոչ է արժան քեզ առնուլ զմահիճս քո • Պատասխանի ետ նոցն և ասէ • որ բժշկեացն զիս, նա ասաց ցիս, առ զմահիճս քո և գնա •

գնա։ Հարցին ցնա և ասեն, ով է այն՝ որ ասաց ցքեզ, սու զմահճակ քո և շրջեւսյ։ ԵՒ բժշկեաւն ոչ գիտեր թե ով էյե։ քանզի յս խայտ ետ վասն ամբոխին ի տեղւոջէ անտի։ Յետ այսորիկ գտանէ զնա յտաճարին, և ասէ ցնա։ ահաւադիկ ողջացար, մի և մեղանչեր, զի մի չար և ինչ լինիցի քեզ։ Գնաց այրն և պատմեաց հրեից, եթէ յս էր որ բժշկեացն զնա։ Եւ վասն այնորիկ հալածէին զյս հրեայքն, զի զայն առնէր ի շաբաթու։ Եւ յս պատասխանի ետ նոցա՝ Հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ՝ և ես գործեմ։ Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին հրեայքն սպանանել զնա, զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլև հայր իւր կոչէր զյծ. և հաւասար առնէր զանձն՝ ցյ։ Եւ մինչդեռ անցանէր ետես այր մի կոյր ի ծնե։ և հարցին ցնա աշակերտքն նր և ասեն. ռաբբի՝ այր մեսա է. սորա, թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր ծնցի։ Պատասխանի ետ յս. ոչ դորա մեսա է, և ոչ հօր և մօր իւրոյ, այլ զի յայտնի լիցին գործքն ցյ ի դմա։ Եւ ինձ պարտ է գործել զգործս այնորիկ որ առաքեացն զիս՝ մինչ աւուր կայ. գայ գիշեր, յորժամ ոչ ոք կարէ գործել։ Որ՝ մինչդեռ յաշխարհի եմ, լոյս եմ աշխարհի։ Զ այս իբրև ասաց, եթուք ի գետին. և արար կաւ ի թքոյն, և ծեփեաց զկաւն ի վր աչաց կուրին։ Եւ ասէ ցնա՝ երթ լո՛ւա յաւազանին սեղոմէ՝ որ թարգմանի առաքեալ. ջոդաւ լո՛ւացաւ, եկն և տեսանէր։ Իսկ դրացիքն և որոց տեսեալ էր զնա յառաջագոյն եթէ մուրացիկ էր, ասէին՝ ոչ սա էր որ նստէրն և մուրանայր. կէսքն ասէին նա է. այլքն ասէին ոչ՝ այլ նման է նմա. և ինքն ասէր՝ թէ

եա եմ։ Յսեն ցնա՝ իսկ զնմրդ բացան աչք քո։ Յա
եա պատասխանի՝ այր մի՝ որում յորն ասեն, կաւ արար
և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս՝ երթ ի սելովամ և
լուա։ ջրեայ լուացայ՝ և տեսանեմ։ Յսեն ցնա՝ ուր է
նա։ ասէ ցնա՝ ոչ գիտեմ։ Յծին առ փարիսեցիսն զնա՝
որ երբեմն կոյր էր։ Յոր էր շաբաթ յորժամ զկաւն
արար Յս և եբաց զաչս նորին։ Վարձեալ հար-
ցանէին զնա փարիսեցիքն՝ թէ զնմրդ տեսանես։ և
նա ասէ ցնոսա՝ կաւ եդ ի վր աչաց իմոց, և լուացայ
և տեսանեմ։ Յսեն ոմանք ի փարիսեցւոցն։ ոչ է
այրն այն յԱյ՝ զի զշաբաթս ոչ պահէ։ Եկեալն ասէին,
իսկ զնմրդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս
առնել։ և էին հերձուածք ի մէջ նոցա։ Յսեն դարձեալ
ցկոյրն՝ դու զի՞ ասես վասն նր՝ զի եբաց զաչս քո։ և նա
ասէ՝ թէ մարգարէ է։ Յոր ոչ հաւատային հրէայքն
զնմանէ՝ եթէ կոյր էր և բացաւ, մինչև կոչեցին
զծնօղս բայելոյն։ Հարցին ցնոսա և ասեն։ սո՞ր որդին
ձեր, զորմէ դուքն ասէիք թէ կոյր ծնաւ, արդ՝
զնմրդ տեսանէ։ Վասխանի ետուն նոցա ծնօղքն նր
և ասեն։ գիտեմք՝ զի սա է որդին մեր և զի կոյր
ծնաւ։ բայց զնմրդ այժմ տեսանէ՝ ոչ գիտեմք։
կամ թէ ո՞եբաց զաչս նորա՝ մեք ոչ գիտեմք։ ցդա՛
իսկ հարցէք։ ինքնին ի չափ հասեալ է՝ ինքն իսկ
խօսեսցի վր իւր։ Օ այս ասացին ծնօղքն նր, զի
երկնչէին ի հրէից։ քանզի ուխտ եդեալ էր հրէից,
եթէ ոք խոստովանեսցի զնա քրիստոս՝ ի բաց կացցէ
ի ժողովրդենէն։ Վ ի այնորիկ ասացին ծնօղքն նր,
թէ ինքնին ի չափ հասեալ է՝ ցնա իսկ հարցէք։
Վարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն որ կոյրն
էր,

էր, և ասեն ցնա, տուր փառս նոյ, մեք գիտեմք զի այրն այն մեղաւոր է։ Եւ նա ասէ, Թէ մեղաւոր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ՝ զի կոյր էի՝ և արդ տեսանեմ։ Վարձեալ ասեն ցնա. զի՞նչ արար քեզ՝ զիարդ եբաց զաչս քո։ Պատասխանի ետ նոցա, այժմ ասացի ձեզ և ոչ լուայք՝ զի՞ կամիք միւսանգամ լսել. մի թէ և դուք կամիք աշակերտել նմա։ Նզրա հայհոյեին զնա և ասէին. դու լինիր նո՛ր աշակերտ. մեք մովսէսի աշակերտք եմք։ Մեք գիտեմք զի ընդ մովսէսի խօսեցաւ Աստ. զսա ոչ գիտեմք ուստի՛ իցէ։ Պատասխանի ետ այրն և ասէ ցնա՝ այդ իսկ են սքանչելիք. զի դուք ոչ գիտէք ուստի՛ իցէ՝ և զմի զաչս եբաց։ Վիտեմք՝ զի Աստ մեղաւորաց ոչ լսէ. բայց եթէ Աստապաշտ ոք իցէ՝ և զկամն նո՛ր առնիցէ, նմա լսէ։ Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ եթէ եբաց ոք զաչս կուրի՝ ի ծնէ կոյր ծնեալոյ։ Եթէ ոչ յԱստ էր այրն այն, ոչ կարէր առնել ինչ։ Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա՝ Ի մեղս իսկ ծնեալ ես ա՞ մեննևին. և դու վարդապետո՞ւ լինիս մեր. և հանին զնա արտաքս։ Լուաւ յն եթէ հանին զնա արտաքս. և իբրև եգիտ զնա, ասէ ցնա՝ դու հաւատաս յորդի Աստուծոյ։ Պատասխանի ետ և ասէ, տէր՝ ո՞վ է զի հաւատացից ի նա։ Ասէ ցնա յն. և տեսեր զնա, և որ խօսիւ ընդ քեզ նա է։ Եւ նա ասէ, Հաւատամ տէր՝ և երկիրբագաւ նմա։